Univers
South
Libr

Digitized by Google

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

A 000 459 143 4

PLEASE DO NOT REMOVE
THIS BOOK CARD

Digitized by Google

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

REC'D LD-URL
QL OCT 18 1993
DEC 05 1995
QL OCT 19 1998

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Prix 5 Piastres — Mai 1910 — № 19

Digitized by Google

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ
2225

Digitized by Google

جلد : ٤ — نیسان ١٣٢٦ — نومرو : ١٩

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣٨ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

رسملی کتاب

Ressimli Kitab

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte
Constantinople

Prix: 5 Piastres

هر آی نشر اولنور ادبی . سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

قوصوه مرتب قول اردو قوماندانلغنه تعیین بیوریلان شوکت طورغود پاشا حضرتلری

Général Chevket Pacha nommé dernièrement commandant des troupes à "Kossoua"

(فوطو : آپوللون)

« مطبعهٔ خیریه » وشرکاسی

Digitized by Google

AP
95
T8R25
v.4

مصاحبهٔ ادبیه

دنیانك بوتون ادبیاتلری منبعلرینی، قوتلرینی عائد بولندقلری هیآت اجتماعیه‌نك سینه‌سندن آلیرلر. ملتلرك شرائط حیاتیه و اجتماعیه‌لری بربرینه تماماً بكزه‌مه‌دیكی كیبی هرملت مختلف زمانلرده مختلف اشكال اجتماعیه ومدنیه عرض ایدرلر. اوحالده هر مدنیتك، هرزمانك كندینه كوره بر ادبیاتی وار، دیمك اولویور.. مع مافیه مختلف عرقلره مخصوص مدنیتلرك تاصیل بعض اساسات مشتركه‌سی وارسه مختلف ملتلره مخصوص ادبیاتلرك ده برلشدكاری نقاط اتحاد موجوددر. فقط شونی ده اونوتماملی درکه بو اشتراك و اتحاد، هر ادبیاتك «قاراقته‌ریستیك» برحالی، بر علامت فارقهٔ مایه‌سی بولونماسنه مانع اولاماز.. علوم وفنونك وطنی یوقدر. او، هریرده بردر.. لكن عادات، اخلاق، عنعنات هرقومده برد كیلدر. حالبوكه ادبیاتك علوم وفنون ایله حائز اولدیغی رابطه ومناسبت قدر عادات وعنعنات ایله‌ده علاقه‌سی واردر.

بناءً علیه ادبیاتلر، علوم وفنونك تأثیرات حاضرهٔ مهیبه‌سی نظر دقته آلنه‌رق، «جهانی» برشكل آلمقده اولدیغی سویله‌نه‌بیلمكله برابر، عین زمانده ده ادبیاتلر، ایچنده یتیشدیكی هیئت اجتماعیه‌لرك اخلاق و افكارندن، عادات وعنعناتندن متأثر اولدیغندن بر شكل ملیتی ده حائزدر. دینیله‌بیلیر.. او حالده ادبیاتلر «جهانی» اولمق صفتیله «انسانیت» ی، «ملی» اولمق حیثیتیله‌ده «وطن»ی تمثیل وتغدیه ایدییورلر، دیمكدر.

وقوع وفاتلری بتون عالم انسانیت ومدنیت ایچون بیوك بر ضیاع اولان انكلتره قرالی متوفی یدنجی ادوارد حضرتلری

Edouard VII dont la mort à causé un chagrin universel.

كیری قالمش تماماً تنور ایده‌مه‌مش ملتلرك ادبیات ملیه‌یه اولان احتیاجلری، مترقی ملتلره نظراً، دها شدیددر. بویله ملتلر اصلا قوق وبی اساس كوره‌نكلره، جاذبه‌لره قاپیلمامالی، پك جدی ودور اندیش اولمالی، زنده وهر درلو سفاهت حسیه وفكریه‌دن آزاده بر ادبیات ایله ضعف وتشوشلری، تردد و مسكنتلری تداوی، ظلمتلری تنویر أیله‌مه‌لی؛ مشتاق

Digitized by Google

حقیقت بر شباب متفکر یتیشدیرمه‌لیدر .

مختلف ملتلرك ادبیاتلری بویله عوامل اجتماعیه و عنعنات ملیه تأثیراتی ایله - آزچوق - بربرلرندن تاصیل آیریلیورسه مختلف زمانلرك ادبیاتلری ده، دها شایان دقت فرقلرله، یکدیگرندن اوزاقلاشیرلر. هر دورك شکل مدنیتی بر دکیلدر.. معارف و صنایعك ترقیسی حیات اجتماعیه‌یی ، احتیاجات مدنیه‌یی دائما دکیشدیرمکده‌در. بناءً علیه حیات اجتماعیه و مدنیه ایله شدیداً علاقه‌دار اولان ادبیات ده بالضروره انقلابه، تحوله اوغرایور.. هر یرده اولدیغی کبی بزده ده . ادبیاتمزك گچیردیکی صفحات ایله مدنیتمزك اوغرادیغی تحولات بیننده غایت صمیمی بر رابطه واردر . بر هیأت اجتماعیه‌ده بر تحول مدنی حصوله کلدیکی او هیأت اجتماعیه‌نك ادبیاتنده ده بهمه حال بر تجدد حاصل اولور .. آنك ایچین ادبیات جدیده‌مزك اساسلرینی ، منبعلرینی کلخانه خط همایونیله مملکتمزده تجدده دوغرو بر خطوه آتیلدیغی . حیات اجتماعیه‌مزده شایان دقت بر تحول مدنی حصوله کلمکه باشلادیغی زمانلرده آرامالیدر.

کچنده درسعادتی زیارت ایدن صرب قرالی برنجی پیه‌ر حضرتلری

S. M. Le Roi de Serbie Pierre qui vient de visiter Constantinople.

شیمدی‌ده یاپدیغی مهم و معظم بر انقلاب سیاسی ایله بوس بوتون یکی بر حیات مدنیه‌یه ، حیات مشروطیته داخل اولان ملتمزك قابلمیدر که ادبیاتنده بر تحول، بر تجدد، بر انقلاب اولماسین.. قابلمیدرکه فرضا بزم ادبیاتمز بوندن صوکره‌ده یالکز ، آما یالکز « آه اولویورم، سویورم ...» ترانه‌لریله دولسون .. دولسون‌ده شوقله ، هیجانله اوقونسون و آلقیشلانسین .. بو ، قابلمی ؟ کمال ممنونیتله کورولیورکه عثمانلی کنجلری شیمدی ادبیاتدن دها جدی . دها مفید و انسانی ترانه‌لر بکلیور.. شباب متفکر ادبیاتدن عرفان ، حقیقت ، انتباه ایستیور .. دماغنی تطمین ایتمه‌ین . روحنی بسله‌مه‌ین شیلره بکده تبسم ایتمیور .. شو وقورانه حال ، شباب حاضره‌ده کی - ولو خفیف اولسون - شو تحول فکری ، وطنمزك استقبال عرفانی نامنه ، جداً شایان افتخار بر منظرهٔ املنواز تشکیل ایتمسه کرك ..

حاصلی بر هیئت اجتماعیه ایچین ثابت بر ادبیات اولاماز .. هر زمانك ، هر دورنك

Digitized by Google

کندیسنه مخصوص بر ادبیاتی واردر . و فکرمجه کرك ملت ، کرك زمان اعتباریله اك صحیح . اك سالم ادبیات ، عائد اولدیغی هیأت اجتماعیه‌نك احتیاجاتنه ، منسوب اولدیغی «زمان»ك ایجاباتنه بحق جواب ویرن بر «ادبیات» در .. شو حالده شیمدی بزم ناصیل بر ادبیاته مالك

لازم کلن آوروپانك تمایز ایدن و مملکتلرینه خدمت ایله‌ین ادیبلری ، شاعرلری ، حکایه نویسلری صنعتی فلسفه ایله ، حقائق علمیه و اجتماعیه ایله مزج ایدنلر اولدیغنی درپیش تأمل ایتمك ناصیل بر انقلاب ادبی‌یه محتاج اولدیغمزی آکلامق ایچین کفایت ایدر .

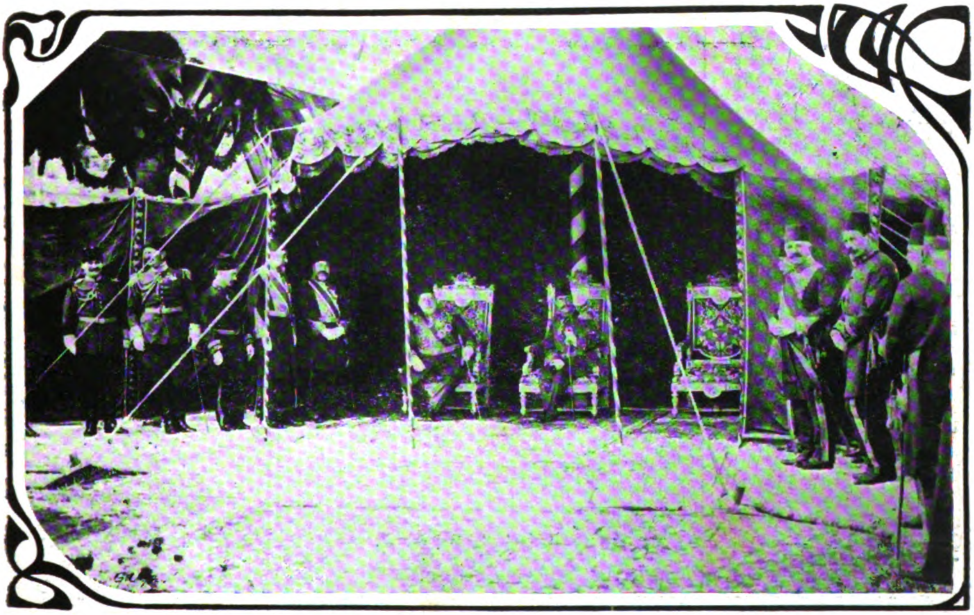

قرال پیه‌ر حضرتلرینی استقبال ایتمك اوزره سرکه‌جی اسکله‌سنده ذات حضرت پادشاهی ایله ولیعهد حضرتلرینك چادرده انتظارلری
(فوطو : سباح وژوالیه)

S. M. I. le Sultan et S. A. le Prince Héritier attendant dans leur tente à Sirkédji le Roi de Serbie.

اولمقلغمز لازم کله‌جکی کندیلکندن تظاهر ایدر . لزومندن فضله عصبی ، خیالی ، حسی اولان ادبیاتمز بوندن صوکره ، ظن ایدرم ، هیچ اولمازسه بر آز ، عضلی ، حقیقی ، فکری اولمالیدر . و اولاجقدر . . هر درلو ترقیات فکریه و علمیه‌ده بزه رهبر اولماسی

ادبیاتمزك الآن لزومی قدر ترقی ایتمه‌مسنه ، فکراً یوکسلمه‌مسنه سبب اولارق ، «صنعت ایچین صنعت» نظریه‌سنك بزده پك فضله جای تطبیق بولماسنی کوستره‌بیلیرم .. بو نظریه «تئوفیل غوتیه» زماننك تمایلات ادبیه‌سی نتیجه‌سی ایدی .. بو ، موقت بر دوره ایچین ایدی . .

Digitized by Google

ذاتاً هانكی نظریه‌نك، هانكی تمایلك شو دنیاده برعمر ابدیسی واردر؟ . هانكی تمایله متحكم برضربهٔ تثبیت ایله تمغای ابدیت ووروله بیلیر؟.. هرشی كبی بو نظریه‌ده اسكیمش، بختیلاشمش، حتی اولمشدر.. بنم فكرمجه ـ خصوصیله بزم كبی محتاج انتباه ملتلر ایچین ـ صنعت؛ انسانیت،

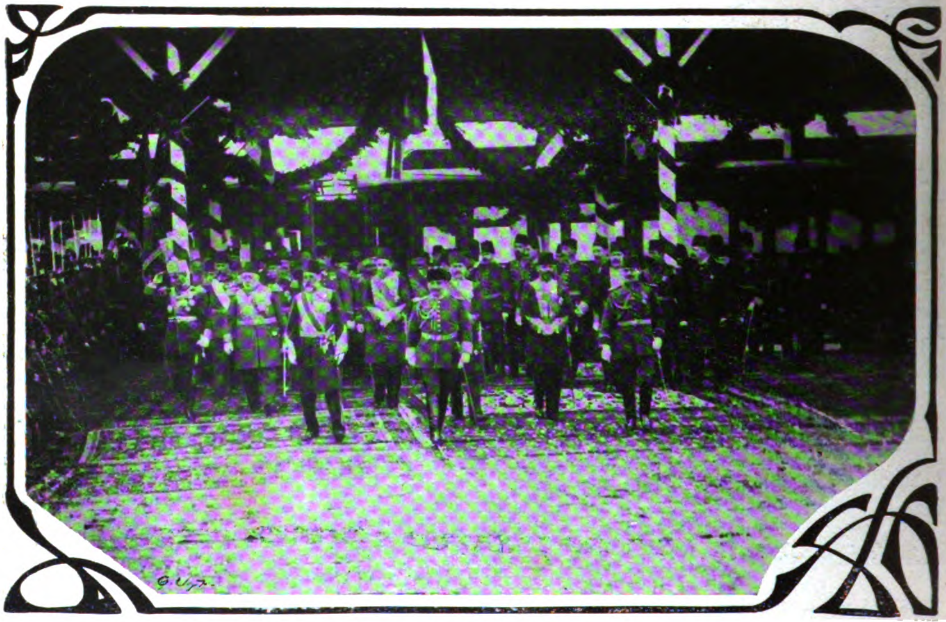

قرال پیه‌ر حضرتلرینك ترن مخصوص ایله سركه‌جی‌یه مواصلتلری ورسم سلام (فوطو: سباح وژواليه)

L' arrivée du Roi Pierre à Sirkedji.

انتباه، حقیقت، حیات، ایلك، ایلكله مترافق كوزللك ایچین اولمالیدر.. «زولا» وقتیله، صرف خیال اوزرینه مستند آثار صنعتك جدی وپایدار بر محصول صنعت اولارق قبول ایدیله‌میه‌جكنی فریاد ایده‌رك آكلاتمادیمی؟.

ادبیات جدیده مكتبنك مؤسسلری ادبیاتمزده صنعته، شكله، حس وخیاله عائد جداً پك بیوك، پك شایان تقدیر بر تجدد وانقلاب حصوله كتیردی.. تاریخ ادبیات عثمانیه، بو محترم ذوات كزیده‌نك شو خدمت وموفقیتلرینی شبهه یوق‌كه، دائما تعزیز وتبجیل ایده‌جكدر. بو حقیقتی انكار ایتمك. بوتبجیلده قصور كوسترمك مدهش بر نانكورلكدن باشقه برشی ایله تفسیر اولو ناماز.. ادبیاتمز صنعت جهتندن محتاج اولدیغی تجدده [خالدضیا ـ توفیق فكرت] مكتبی سایه‌سنده تماماً موفق اولدی.. شیمدی ادبیاتمز، فكر وفلسفه نقطهٔ نظرندن ترقی وانقلابه محتاج... عجبا بو انقلابی كیم یاپه‌جق؟...

وقتیله بو انقلاب فکری و فلسفی یی
یاپه‌مدقلری ایچین ادبیات جدیده ارکانی
هیچ برزمان تنقید ومؤاخذه ایتمك صلاحیتنه
مالك اولامازلر. چونکه ایچینده یاشادقلری
محیط استبداد، بویله برادبیات فکریه واجتماعیه‌نك
فیض تأسس وتجلیسنه ظالم برمانعه تشکیل
دکیلدی.. أوت، بو نزیه ادبیات حسیه برادبیات
فکریه تولید ایتمك اوزره ایدی.. فقط حیفا که
حسدن صوکره فکر کله جکنی آکلایان استبداد
حمیدی. بش آلتی سنه‌لك ممتاز ونزیه برحیات
تجدد وصنعت یاشایان ادبیات جدیده‌یی محکوم
ممات أیله‌مشدی !..

(فوطو : سباح وژوالیه)

ذات حضرت پادشاهی ایله قرال حضرتلرینك طوله باغچه سرای همایوننه کیتمك اوزره
سرکه‌حیده‌کی چادردن چیقه‌رق سکودلی واپورینه عزیمتلری

Le Roi de Serbie et S. M. I. le Sultan Sortant de la tente pour se rendre à bord du yacht “Seuqutli„ au Palais de “Dolma-Bagtché„

ایدییوردی... بویله اولمقله برابر بوآثرلرك هپسی
اجتماعی، فلسفی معنالردن عاری‌ده دکیلدی..
فرضا «رباب شکسته» ده دماغه نورلر سرپن
حقیقتلر.. ایلکلر، شفقتلر الهام ایدن
فکرلر.. عادیات ولوثیاتدن، حتی ظلم ودنائتدن
وجدانی ایکرندیرن اخلاقی واجتماعی معنالر یوق

بوآی، بعض یکی علاوه‌لرله یکی طبعی انتشار
ایدن «رباب شکسته»ده محکوم ممات شعرلر هیچ
یوق دکیلدر.. حتی برقاچی رنکسزلك وحیاتسز-
لغیله، شیمدیکی احتیاجی تطمین ایده‌مه‌ین

Digitized by Google

اسکیلکیله أولمشدر بیله ... فقط عین زمانده بوجداً نفیس وقیمتدار مجموعهٔ اشعارده، بو مبجل وکزیده کتاب شفقت واصالتده اویله نجیب، اویله یوکسک و پرمزیت شعرلر واردر که اثری ده، مؤثری ده ـ ظن ایدرم ـ ابدیت قدر یاشاته بیله جکدر .. فکرمجه ، ادبیات جدیده ارکانی

نزیه تصویرلر ، اینجه حسلر ، نجیب فکرلر ، اجتماعی واخلاقی معنالرله معظم بر مجلهٔ صنعتدر . شباب متفکرک احتیاج دماغنی تطمین ایدن بو کتابده اخلاق، مغایر تک بر کلمه یه ، حسیات فضیلتی رنجیده ایده جک اوفق بر فکره تصادف ایدیله مز .. بوتون بو شعرلر وجدانی تمیز

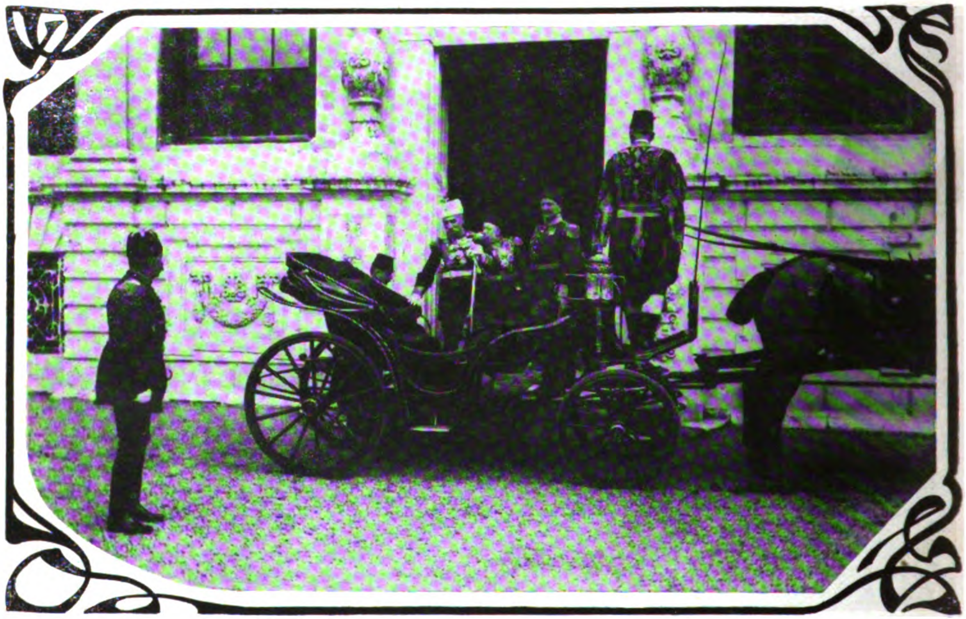

(فوطو : سباح و ژوالیه)

ذات حضرت پادشاهی ایله صرب قرالنك طوله باغچه سراینذن ییلدیز مراسم دائره سنه کیتمك اوزره آرابه یه رکوبلری

S. M. I. le Sultan et le Roi de Serbie montant en voiture pour aller au Palais de "Mérassim„

آراسنده ، صنعت ایله برابر فکر وفلسفه یه ده حرمت ایدن ، ادبیات ایله ظلمتلری تنویر ایتمك مقصد معززینی اك زیاده تعقیب ایله ین ذوات : شعرده فکرت، نثرده جاهد بکلردر ..

تاریخ ادبیات عثمانیه ده مهم بر موقع اشغال ایده جك اولان « رباب شکسته » احتوا ایتدیکی

حسلر ، دماغی انسانیت ووطن ایچین مفید فکرلرله تزیین وتنویر ایچین صانکه مسابقه ایدرلر ..

سیس ، همشیره م ایچین ، حیات ، بر لحظهٔ تأخر ، ملت شرقیسی ، خلوقك بایرامی ... عنوانلی ایجیلر برنجی درجه ده نظر پرستشی صید

ایدیور.. سیس.. بر زمرهٔ تفکرك، دور استبدادده اصیل بر هیجانله از برله‌دیکی مهیب، مطنطن، پر معنی و پر آهنك بر شعر نفیس.. دقت ایدیلیرسه كورولوركه محیط ظلم واستبدادك تضییق عنیفی آلتنده ناکهان بر فوران نجیب ایله عصیان ایدن بر دماغك محصول هیجانات وتفکراتی اولان

قادینلغك صمیمی و ابدی اشتکالرینی ترنم ایدن «همشیره‌دم ایحون» عنوانلی شعر کزین حداً پك نفیس وحزین‌در. بوشعرده فضیلتکار زوجه‌لری قطره قطره أولدوره‌رك الك نهایت مزاره کونده‌رن جانی قوجه‌لره قارشی محق، شدید بر فریاد لعنت وار:

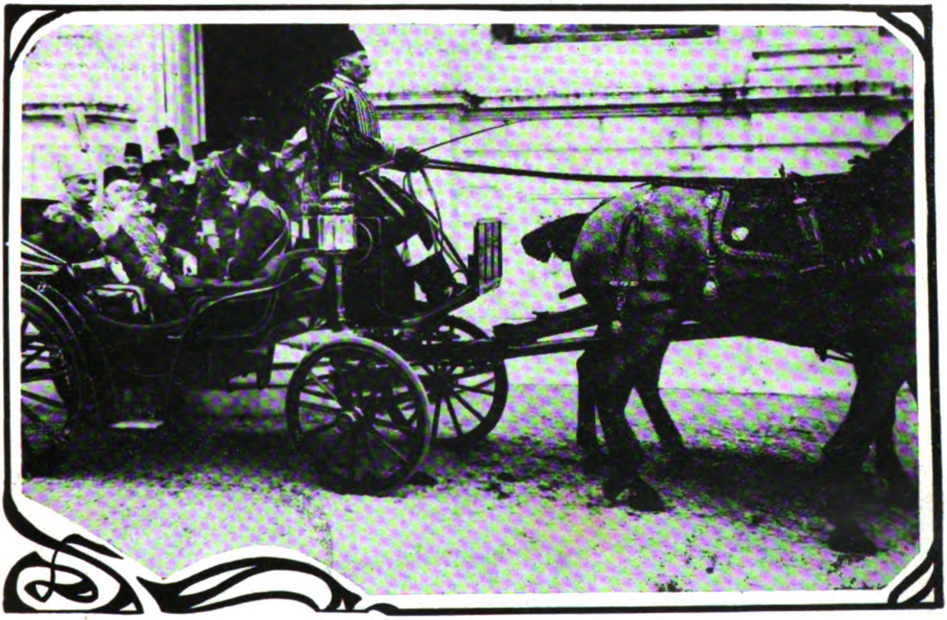

(فوطو : سباح و ژوالیه)

ذات حضرت پادشاهی ایله صرب قرالی حضرتلری بر ارابه‌ده

S. M. I. le Sultan et le Roi de Serbie en voiture.

بو شعر غراده‌کی حیات و حرارت، آهنك وعظمت «رجوع» ده پك یوق...

بوده پك طبیعی اولسه کرك.. سنه‌لردن بری آتشین بر تهالکله بکله‌نیلن بر املك بردن حصولی، مطلق قلبده‌کی هیجان متراکمدن مهم بر پارچه غصب ایدر.. ناصیل که وصال، حرارت عشقه ـ آز چوق ـ بوزلر سرپر...

بر جنایت که قوانین. ادیان
قویمامش اسمنی؛ لکن وجدن
او بویوك حاکم، اوقانون مبین
ویریور حکمنی: لعنت! نفرین!
بولعنتیله فقط مضطربمی وجدانك؟
صورك فضیلتی تحقیر ایدن اسافلدن،
صورك طبیعتی تزذیل ایدن اراذلدن.
بولعنتیله، أوت. مضطربی وجدانك؟
صورك شو عصمتی تسمیم ایدن اوقاتلدن.

Digitized by Google

فکرت بکك شعرلرنده آلام واضطرابات
بشریه‌یه قارشی عمیق بر حس مرحمت وشفقت
حس ایدیلدیکی قدر فنا ، عادی انسانلرده .

معنای رقیق شفقت ایله .. « خلوقلك بایرامی »
عنوانلی شعرك شو قسمی نه‌قدر کوزل، نه‌قدر
[انـ]ـسانیت پروردر :

(فوطو : فبوس)

ولی عهد یوسف عزالدین افندی حضرتلریله صرب قرالی پدنجی پیه‌ر حضرتلری

(ولی عهد حضرتلرینه اعادهٔ زیارتلری اثناسنده چکیلان بر رسم)

Le Roi de Serbie et le Prince Hèritier Youssouf Izzeddin Eff.

لوثیات و سیآت اجتماعیه‌یه قارشی‌ده بویوك بر
غیظ ونفرت استشمام اولونور . احتوا ایتدیکی

چیقار اوسلری آرتیق سوینديکك یتیشیر ؛
چیقار، برآزده شو اوکوز کیندین ، اکلنسین ،
برآز کوزلندین

Digitized by Google

(فوطو : سباح و ژواليه)

قرال حضرتلرينك شرفنه حريت ابديه تپه‌سنده اجرا ايديلان رسم كچيدده سوارى قطعاتى

Les cavaliers défilant à la colline de la liberté pendant la revue militaire exécutée en l'honneur du Roi de Serbie .

(فوطو : فبوس)

حريت ابديه تپه‌سنده ركز اولنان چادرده ذات حضرت پادشاهى ايله قرال حضرتلرينك
رسم كچيدى تماشا ايتملرى

S. M. I. le Sultan et la Roi de Serbie contemplant dans leur tente la revue.

Digitized by Google

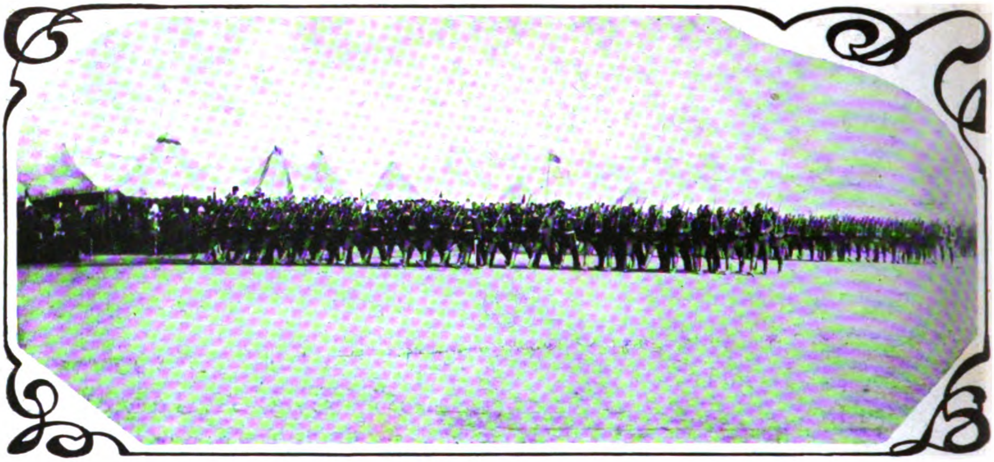

(فوطو : سباح وژواليه)

رسم كچيدده اطفائيه الاينك صورت مروری

Sapeurs-pompiers défilant pendant la revue.

(فوطو : فبوس)

ذات حضرت پادشاهی ایله قرال حضرتلرینك حریت ابدیه تپه‌سنه
ارابه ایله مواصلتلری

L'arrivée du Sultan et du Roi à la Colline de la Liberté.

Digitized by Google

شو روی زرد سفالت ... اوت . مسرتدر
چوجوقلرك پای . لکن سنك سونجکله
سویمیور شو یتیم ، آغلیور .. خلوق . دیکله !

« ملت شرقیسی » ، الك نائم بر قلبی ظلمه؛ حقسزلغه قارشی عصیان ایتدیره جك بر قدرت فکریه وحسیه ایله لرزشدار هیجان ... شو پارچه‌لر نه قدر مهییج . نه قدر علوی :

ظلمك طوپی وار ؟ کله‌سی وار ، قلعه‌سی وارسه .
حقك‌ده بوکولمز قولی ، دونمز یوزی واردر .

دنیاده شرفدر یاشاتان ملتی . فردی ،
سیلکین ، شو مذلت توزی اوچسون اوزرکدن .

انسانلغی پامال ایدن آلچاقلغی ییق . أز ؛
بالله یاشامق یرده سوروکلنمکه دکمز .

حقسزلغك انواعنی کوردك ... بوی قانون ؟
الك غملی سفالتلره دوشدك ... بوی دولت ؟
دولتسه‌ده ، قانونسه‌ده ، آرتیق یتر اولسون ؛
آرتیق یتر اولسون بودنی ظلم وجهالت ....

اعتراف ایتمه‌لی‌درکه ملتمزك بویله حسیات انسانیه‌یی ، هیجانات وطنپرورانه‌یی تحریك ایده‌جك . ظلم وجهالته عصیانلر ، قاراکلقلره نورلر صاچه‌جق فکری واخلاقی شعرلره بویوك بر احتیاجی واردر. کوکل آرزو ایدرکه فکرت بك بویله نوار شعرلرله مزین یکی بر مجموعهٔ اشعار دها نشر ایتسین ...

رباب شکسته‌ده احتوا ایتدیکی اجتماعی ، فلسفی ، اخلاقی مقالرله تمایز ایدن دها برچوق شعرلر واردرکه باشلوجه‌لری ؛ بالقجیلر. خسته چوجوق . حسنك غزاسی ، کنعان ، ویرك زواللیلره . رمضان صدقه‌سی ، بر عیاشك قارشیسنده، سرخوش ، یارین، عسکرکچرکن، قیلنج . قهقههٔ یأس، قطبه‌دوغرو، دون کیجه، صباح اولورسه . پردهٔ تسلی ، شهیدلکده ... در . بوندن ماعدا برلکده . سن اولماسه‌ك ، لادانس سرپانتین، سهاوپروین، سوس، زررشته، بریدامید ، مائی دکیز ، خلوقك سسی . موسه ایچون ... کبی حسی ، جداً کوزل شعرلرده موجوددر .

۲۲ نیسان . ۱۳۲٦

رائف نجدت

Digitized by Google

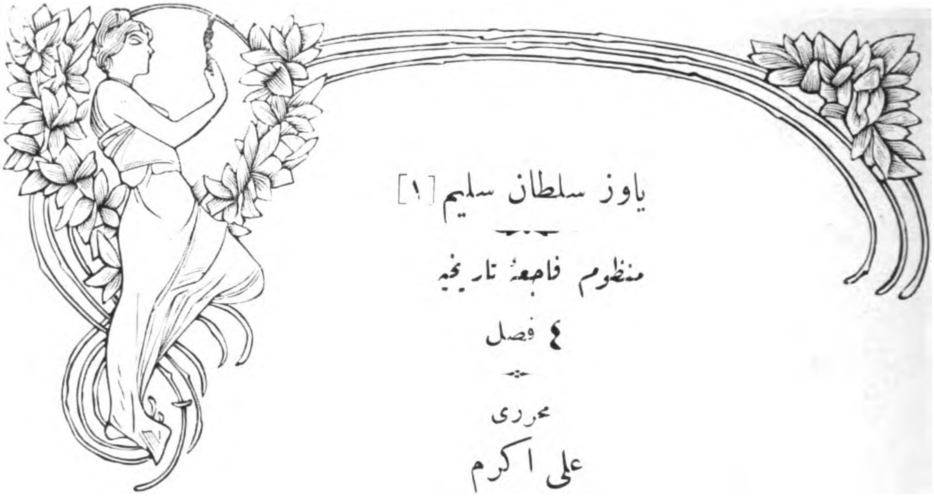

یاوز سلطان سلیم [۱]

منظوم فاجعهٔ تاریخیه

٤ فصل

محرری

علی اکرم

برنجی فصلدن ایکنجی مجلس

سلطان سلیم « یالکز » [۲]

« کوزلری کیتدکجه دها زیاده زبون تعب بی خوابی ... چهرهٔ آتشین حمرت . ارقه‌سنده مرصع بر خلعت . النده بر حشت . قولاقلرنده غایت ایری تك پرلانطه کوپه‌لر . نصف‌اللیل . افق لاجوردیدن بیکلرجه کوکب فروزان‌اولور. شهزاده عمان‌تفکرانه مستغرق . حزمات انجم اره‌سندن ظلال اشجاره قاریشان بر سایهٔ مدید آسمانی کبی آغیر آغیر طولاشیر ... نهایت بر طور انجذاب و مفتونیتله یوکسك بر قایانك اوستنه چیقار . کوزلرندن فضای نامتناهی یه ایکی سیالهٔ نور جوشان اولمغه باشلار . خلعتنك بر طرفی بر اوموزندن دوشر ... سلطان سلیم سرمست معالئ طبیعت . کیتدکجه دها زیاده پر وجد واستغراق. سویلر . صوت بلندندن طبیعت غنوده تأثریاب اولور کبیدر . »

« هر کیجه التون بنکلی آسمانیلر کییوب
ایشته چرخ پیره‌زن اولمشدر اونیاشم بنم ! »

« برآن توقف . آفاقه مدید و مهیب برنظر شیرانه فیرلاته‌رق بلند و وقوز بر سسله : »

ای جهان دیده چهرهٔ لاهوت ،
ینه قارشمده حشمتك مبهوت !

ینه سلطان سلیمی کوردك سن
که بتون کائناته ولوله زن

چهرهٔ هور حق ـ ظهوریله ،
کعبه تابش جمال نوریله ،

دست قهرنده ذوالفقار حیات ،
زیر پاینده دیو سفلیات ،

چشم تابانی نور نور خدا ،
قلب خندانی روح روح بقا .

چهرهٔ شیری عمدة‌الاسلام ،
صاحب‌السیف وفاتح‌الاهرام ،

---

[۱] علی اکرم بك افندینك بو عنوان ایله منظوم بر فاجعهٔ تاریخیه یازمقده اولدقلرینی خبر الدیغمزدن اثره اکمال و نشرندن اول کسب اطلاع ایده بیلمك امیدیله اکرم بك افندینك زیارتلرینه شتابان اولدق . ادیب مشارالیه ارزومزی اسعاف ایله برابر فاجعهٔ تاریخیه‌دن برمجلسك «رسملی کتاب»ده نشرینه مساعده بیورمشلردر .

[۲] چورلی جوارنده پدری بایزید ثانینك اردوسی ایله تقابل ایتمزدن اول برنجی مجلسده بولنمش اولدیغی زمردین چاملرله محاط تپه‌ده کزینیر .

Digitized by Google

خادم کعبه اولمغه شایان

برمعظم خلیفهٔ دوران !

حق جبیننده نور مستقبل ،

شمس تأیید رب عز وجل !

برمعلا مکانت عثمان ،

برمجسم ارادهٔ یزدان !

. . . . « برآن تأمل »

اوت : البته برزمان اوله‌جق ،

ذاتی اسکندر جهان اوله‌جق ؛

مطلقا خاکدانی فتح ایده‌جك ،

. . . . « کوکلری کوستریر »

بلکه هپ آسمانی فتح ایده‌جك !

« آفاقه نظرانداز »

ای سما ای مشیمهٔ ملکوت ،

سن که ملیونله چهره ناسوت

عاکس اولمش بروج هیبتکه ؛

بی نهایت عیون حکمتکه

سن که تاریخ عالم اورمش‌در ،

سرتسر عمر آدم اورمش‌در

سویله کورمشمی هیچ لمعه‌لرك ،

ازلی ـ فطرت انجم نظرك

« کندینی کوستریر »

بویله بر جبههٔ بلند خدا ؟

بویله سیمای آسمان آرا ؟

« آن بان متهیج ودائما
اسمانه نظر کنان »

سویله ، سلطان سلیمه باق سویله :

ابدیتده وارمیدر بویله

کهکشان ـ سایه چهرهٔ خورشید ؟

آسمان ـ پایه ناشرالتوحید ؟

« برآن تأمل وخضوع . دست بر خنجر . سیمای ظلال آلود نورانی آن‌بان متغیر ومغبر . . . . شهزاده بولوندوغی موقعدن اینه‌رك ینه آغیر آغیر طولاشمغه باشلار . وکاه وبیکاه توقف ایدرك سویلر : »

قعر ماضیده بر چوق اسکندر

چهرهٔ خشمی انجلا ایلر

که آلوب دست قهره زیرو زبر

اردولرله سوروکلمش قدری !

اوت : اونلر او قانلی سیالر

عمر اعصاره عقده‌لر باغلار . . . .

«مستغرق‌ومبهوت....فضالره‌نکران...
متصل نکران وزمان زمان‌لرزان : »

کورورم شیمدی بن .... بروج، بروج

نجه بیك قهرمان صدمه ـ خروج !

« پرهیجان وجد واستغراق »

ایشته تیمور . . . او قانلی دیو عقور ،

متکبر ، عنید چهرهٔ زور

بلکه بر میلیون عسکریله یامان

کلیور ! یوق جهان جانه امان ! . . . .

« غایت غضوب »

کلیور . . . انجم سما یریر

دوکیلور پاینه ، دخالت ایدر !

« باشقه برجهته توجه کنان »

باق هلا کو کوروندی . . . یاتمش قان

شمدی هربرج آسماندن آقان !

وار ثوابتده بر یامان خلجان ،

تیتریور هربرنده نفخهٔ جان !

Digitized by Google

« برآن توقف وحیرت . . . دائما
فضالره نکران . »

ایشته اسکندر ، ایشته . . . . دوزخلر
شمدی اعماق آسمانی یاقار .

« اطرافه وقف صماخ ایله »

هرج ومرج وغا . صدای وحوش ،
غلغل تیرونیزه جوشاجوش ،
کهکشانلر سوروکله‌نیر مجروح ،
چینلاتیر قلب کونی رعد فتوح !

. . . . « دقیقهٔ تأمل ودقت
دست برسینهٔ تعظیم »

ایشته سردار دین حق ـ تأیید
صاحب‌السیف : خالد بن ولید .
آچیور بر هجومی بیك کشور ،

« آفاقه دها زیاده دقتله
نظر انداز »

تیتریور صدمه‌سیله کوکبلر !
جبهه‌سندن کلیر مهابت حق ،
پارلیور کوزلرنده آیت حق !

« آنبان هیجانی فراوان .... آفاقه
مدید نظرلر فیرلاتیر . . . بغتةً
پرهیجان احترام وتعظیم ، سریع
وطائر بر لسان ایله : »

ایشته فاتح . . . بیوك بابام ! مدهش
بر مهابتله چیقدی . . . حق ـ تابش
کوزلرندن اوچان شرارهٔ نور
ابدی بر ضیای عمر دهور ؛
قلیجندن آقار طورور قانلر
قان اولور حوزه حوزه عمانلر !
ییقمش اون آلتی دولتی ، یاپمش ،

« اطرافی کوستریر »

بو بیوك ملك وملتی یاپمش !

« طولاشمغه باشلار . آغیر آغیر آدیملرله کزینیر . آفاقده کاه وبیکاه برجنبش برق . سمانك برکوشه‌سنده برسحاب سنجابی ظهور ایدر . فقط کواکب کیتدکجه دها زیاده لامع وفروزاندر . شهزاده‌نك بولوندوغی تپه‌یه حزمات اختران جوشان اولور . التماعات برقیه بر طرفدن سلطان سلیمك احمرار سیماسنه عکس‌انداز .... شهزاده ینه فضالره نکران ، قارشیسنده چهره‌لر کورویورمش کبی سویلر : »

شو معظم ـ لقا وجوهی کورن
اختران تیتریور مهابتدن ....

« برآن توقف »

فقط ... البته برزمان کله‌جك ،

« سمایی وکندینی
کوستره‌رك »

شو مقامه بوقهرمان کله‌جك ؛
بنی تبجیل ایچون جهان کله‌جك ،
یوجه تاریخ عز وشان کله‌جك !
یرده سلطان سلیمی کورمك ایچون ،
دوشه‌جك آسمان زمینه بتون !
چونکه بن .... بن مهابة اللهم ،
فکر توحیده مستند شاهم ؛
چونکه بن .... بن ضیای اسلامم ،
لوح محفوظه منطبع نامم ؛
بنده‌در اك جلی مآل الله ،
نظرمدن عیان کمال الله ؛
چشم حقمدن ایلیور جریان
وجه آتی‌یه پرتو ایمان ؛
بنم البته چرخه ظل الله ،
سوزلرم عقله سلسبیل الله !

« غایت شدید ومدید التماع برق .: شهزاده‌نك چهره‌سی نورلر ایچنده قالیر . لوحهٔ بلند ونورانور

Digitized by Google

علویت . سلطان سلیم بتون قامتیله یوکسلیر. وجههٔ تابانی آسمانه کوسترمك ایستیورمش کبی بر وضعیت آلیر . ایکنجی التماع برق . شهزاده خندان نخوت وموفقیت.. براز مدت جوانبنه نگاه انداز اولدقدن صکره اوزاقلرده کولکه‌لری خیال کبی سچیلن بایزید ثانی اردوگاهنه طوغرو اشارت ایدرك : »

یارین ، عثمانلی تختی رامیمدر ،
بوبم اك کوچوك مرامیمدر ؛

یارین ایلر بابام ، بتون عسکر
قوجه بر دولت جهان پیکر

بایمه سرفرو ، ذلیل ــ جباه ،
اولورم پادشاه عالیجاه !

« اوزاقلرده خفیف بر عکس صدای رعد . شهزاده بردقیقه متردد وخائف . . . . التماع برق. سلطان سلیم ینه مترنم . دوام ایدر : »

صوکره اوچ بیلده مصری ، سودانی ،
یمنی ، هند وسندی . ایرانی

هله مطلق حجازی فتح ایدرم ؛
چینه فکرم قدر یامان کیدرم :

کیدرم چینه بن خلافتله
طوتارم برجهانی حکمتله !

« التماع شدید برق . آواز رعد . شهزاده برآن متأمل ... ینه دوام ایدر : »

ایشته بر همتمله برعالم ،
ابدیتله مقدرت ــ توأم

بر بیوك عالم حیات اوله‌جق ،
بلکه برشانلی کائنات اوله‌جق !

ایده‌جك مطلق اتحاد اسلام ،
ایشته سلطان سلیم ایچون بو مرام

بوبیوك عزم دین بوفکر عظیم
اویله اندیشه‌در که قلب سلیم

اونی ترتیل ایله جهانده اورور....
مقصدم سینهٔ ازلده طورور ....

دیمك البته مقصدم اوله‌جق ،
کرهٔ ارضه مسلمان طوله‌جق !

« برآن سکوت .... آفاقه طوپلانمش اولاز
بولوتلر اطرافه طاغلمش . انجم بر التماع خنده
شهزاده سمایه خطاب ایله : »

اوزمان ای سمای نورانور ،
ایله بیلدیزلرکله سن‌ده ظهور :

بن جهانمله ، سن جهانکله
کله‌لم قارشی قارشی!.... آنکله ،

مهر وماهکله ، اخترانکله ،
بی‌نهایت بروج شانکله

اوزمان ای سما ، کلوب وجده
بکا علویتك ایدر سجده !!
بکا .....

« متعاقب و شدید التماعات برقیه . طراقهٔ بلند
و صد چاك رعد ! سلطان سلیم رعشه‌لر ایچند
قالیر ... عاجز و خائف ... عادتا لرزان ... د
دهشتلی بر طراقهٔ هول انگیز رعد ! شهزاده ب
اختیار یره قاپانیر ، سجده‌لر ایدر ... برقاچ دقیقه
صوکره انجق طوغروله بیلیر . بره دوشن خلعتی
آلیر . باشی اوکنه اکیلمش . چهره‌سی ظلا
آلود ... مهتز بر صدای ابتهال ایله : »

.... یارب توبه ، یامنان
توبه‌یارب، توبه‌یارحمان!

۲۲ شباط سنه ۳۲۵

علی اکرم

Digitized by Google

علوم حياتيه‌دن بر ياپراق

— حيات وعوامل حياتيه —

فلسفه ايله اشتغال ايدنلره حيات حقنده‌كى فكرلرى سؤال ايدلنجه بر طاقملرى كميا كرلرك قرنى ديدكلرى جام برقابى كوسترر ديكرلرى ده روحدن بحث ايدر . قواى حكميه وكيمويه‌دن

حياتيون ناميله اوچنجى برفرقهٔ معتدله دها چيقدى . بونلر دخى قواى حكميه وكيمويه خارجنده برقوتك موجوديتنه قائل اولمدقلرى كبى بو فكرى قوا حقنده‌كى موجود اولان

صرب قرالى حضرتلرينك شرفنه اجرا ايديلان رسم كچيدده طوپچى عسكرى (فوطو : فبوس)

L'artillerie défilant pendant la revue militaire effectuée en l'honneur du Roi de Serbie.

بشقه‌سنه اينانمق ايسته‌ميان برنجيلرينه ميخانيقيون ايكنجيلرينه‌ده حياتيون دينور . هر فكر طرفكيرلرى سر حياته كويا مالك اولديغى ظن ايتديكى جهتله مقابل طرفله بوشنه ادعا ايده‌رك عصرلردنبرى بيتمك بيلمه‌ين مجادله‌لره ميدان ويره‌كلمشدر .

بونلردن بشقه شو صوك زمانلرده يكى

قوانينه‌ده مخالف و مضر بوليورلر . عالم ماده‌يى اداره ايدن قواى معلومه‌نك اجسام ذى حياتده بشقه برشكله كيره‌رك حادثات حياتيه‌يى وقوعه كتيرمكده اولديغى درميان ايديورلركه دوشونيله‌جك اولورسه بوده كلمه ايله اوينامقدن بشقه برشى اولمديغى ظاهر ايده‌جكندن تجارب ومشاهداتى براقيه‌رق وبالمشابهه استدلال

Digitized by Google

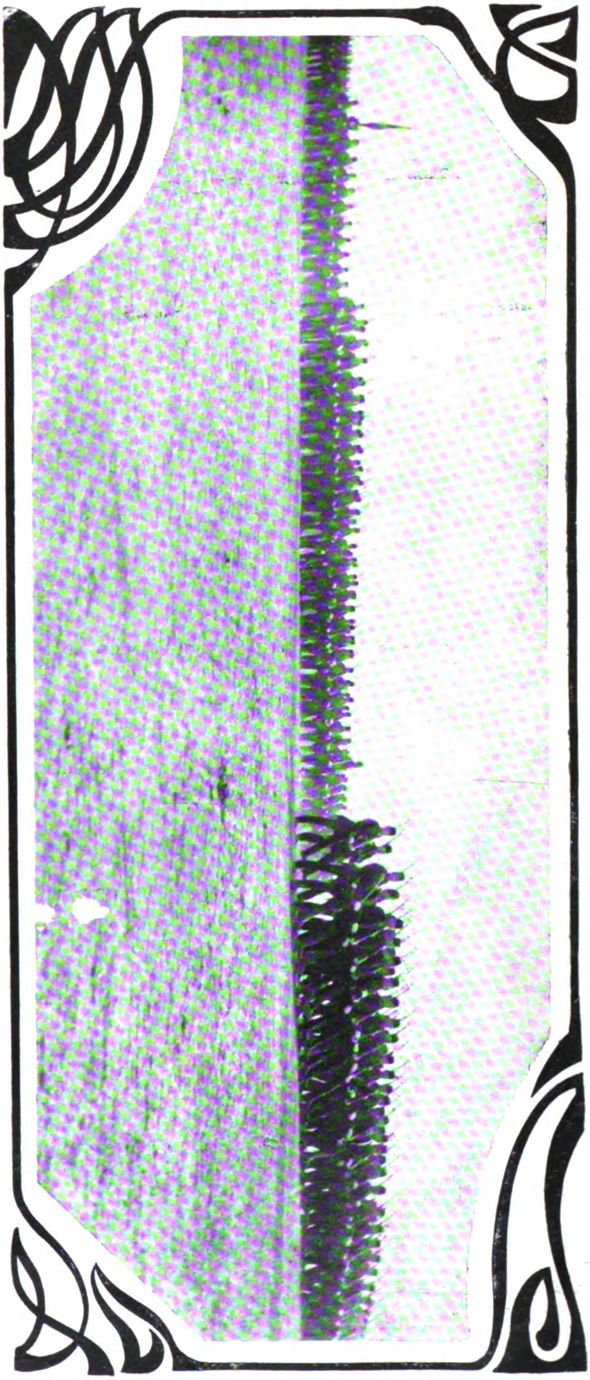

رسم : کیلده‌ده مکتب حربیه طلبه‌سنك اوتاغ همایون اوکندن صورت مروری

(فوطو : سباح و ژوئاله)

Les élèves de l'Ecole Militaire passant devant la tente impériale.

طریقندن دخی آیرلمیه‌رق متین برمنطق قوتیله بوکون بیلنه‌ن قوادن بشقه برطاقم قوتلرك موجودیتنی پك اعلا تصور ایده‌بیلیرز.

تصور ایتمك ایستدیکمز شو قوا فی الواقع حواسمزه دوشمیور. فقط حس ایتدیکمز قوایی بیلمکله طبیعتك بتون قوتلرینی بیلمش اولدیغمزی ادعا ایده‌بیلیرمیز ؟ بونلرله ارتق قوت قادروسنی قپانمش‌می صایاجغز؛ هیچ برمتفکر بوکا ایجاب ایله جواب ویره‌میه‌جکی کبی حوزۀ معلوماتمزه هنوز کیرمیان قوای متصوره‌نك عدم موجودیتنی جف القلم انکار دخی ایده‌مز.

حیات حقنده معلومات ایدینمك ایچون نه متقدمیندن هیپوقراط، پیتاغور، افلاطون، اریسطو، هوفمان، استاهل، ابن الرشد، ابن سینا، محی الدین عربی، ابن رازی، جالینوس و سائره‌نك، نه‌ده برچوق متأخرینك حیات حقنده ایدیندكلری معلوماته مراجعتدن زیاده طبیعته، بالذات، حادثات حیاتیه‌یه مراجعت ایده‌رك افکارمزی بیان ایده‌لم :

فیزیولوژینك وباخصوص
فیزیولوژیای تجربوینك شومرا-
جعتمزی حسن قبول ایتدیکنی
کوررز . چونکه اونك ده
مقصدی حادثات حیاتیه‌یی تحلیل،
اسباب ابتدائیه‌لرینی تحری ایتمك
وبونلری بررابطهٔ سببیه‌یه ربط
ایدوب عالم غیرعضویده وقوعه
کلن حادثات ایله عینی بر سببه
مربوط اولوب اولمدقلرینی
اکلامقدر . بناءً علیه معرفت
طبیعته وصول ایچون تعقیب
ایدیله‌جك معقول یوللرك الك
برنجیسی فیزیولوژینك آچدیغی
طریق تفحص اولمش اولور .
معرفت طبیعت ایچون کشاد
ایدیلن یوللردن بریسی ده حکمت،
کیمیا وسائر علوم طبیعیه یولیدرکه
بو صرف عالم مادی‌یی بیلمك
ایچون اوغراشمقده‌در . عالم
مذکورده کوریلن تبدلاتی ،
زمانه غیرمربوط برطاقم قوای
مرکزیه ایله تحصل ایدن حرکت
اجزای فردیه‌یه عزو ایتمکه
چالیشور، تعبیر آخرله حادثات
طبیعیه‌یی میخانیق اجزای فردیه‌یه
ارجاع ایتمك ایستیور. فی الواقع

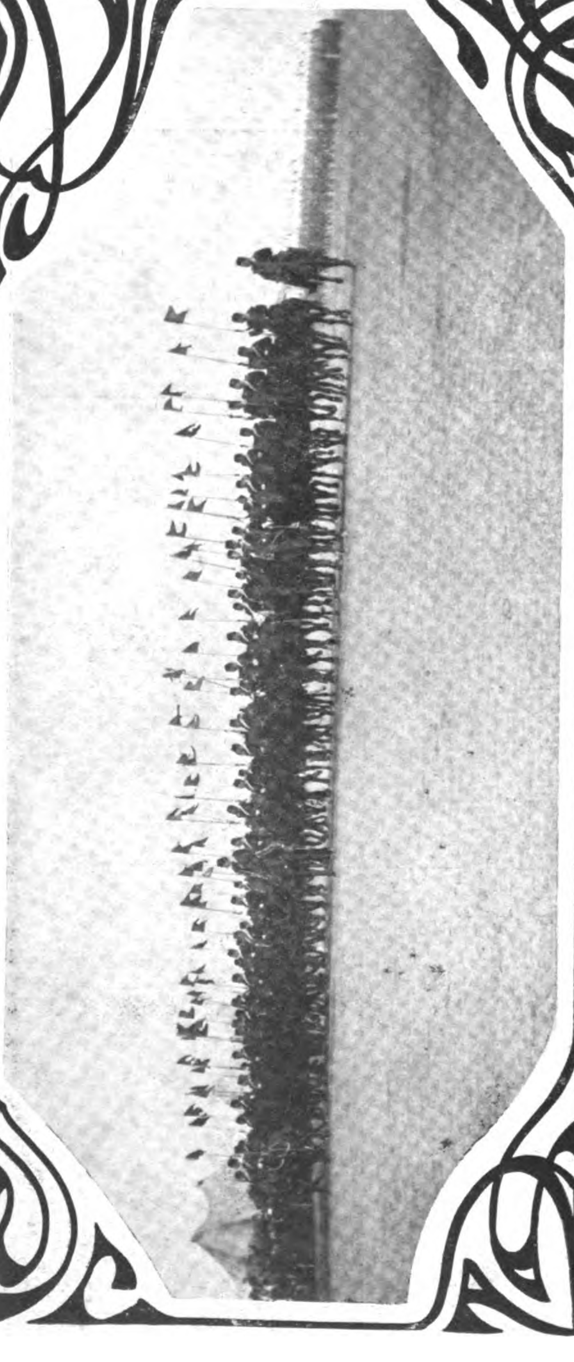

رسم گچیده سواری عساکری
Les cavaliers pendant la revue.
(فوطو: سباح وژوایلیه)

Digitized by Google

كافه‌سنده اجزای فردیه‌نك حركت ایتدیكنی ضیا ، حرارت والكتریقك فوق‌العاده سریع اهتزازاتدن منبعث اولدیغنی وعلائم كیمیویه‌نك

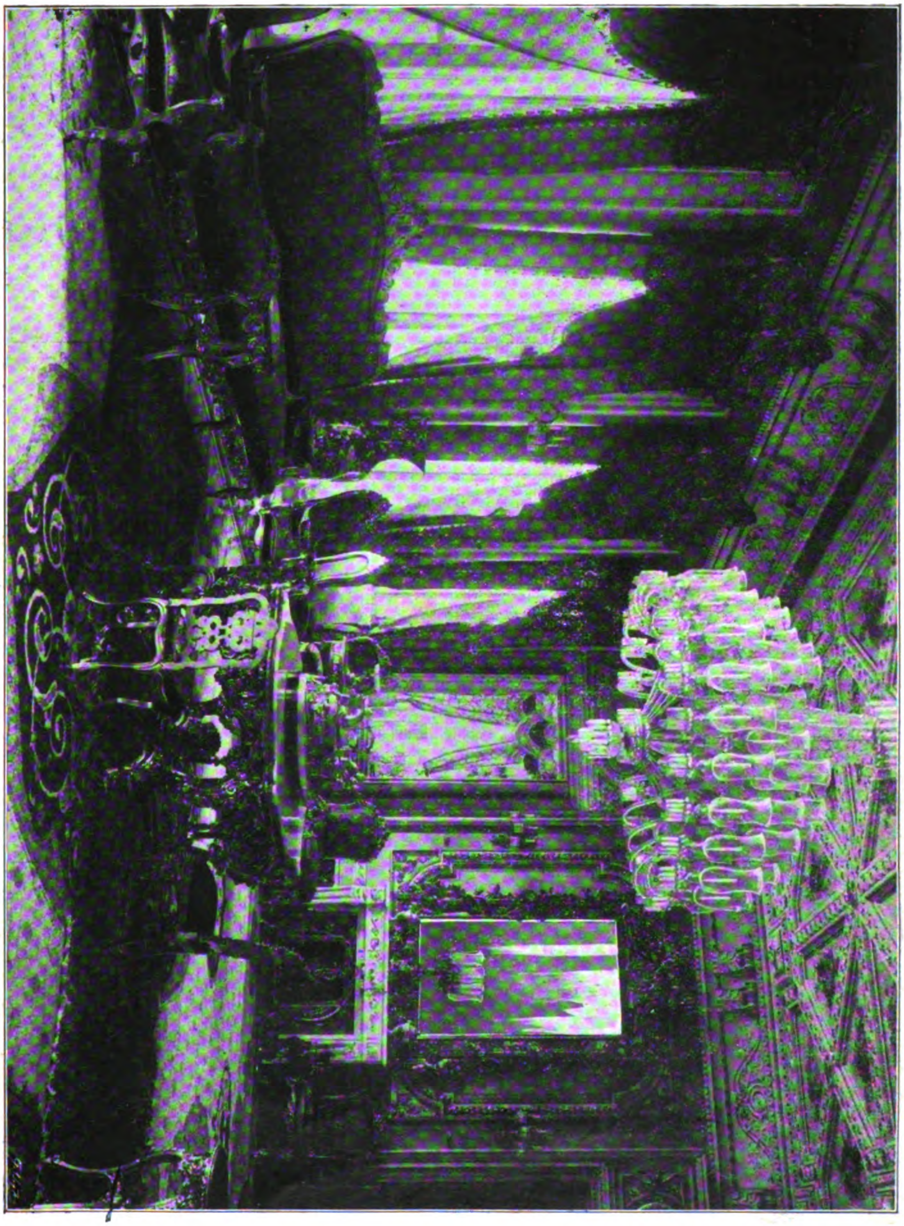

صرب قرالی حضرتلرینك اقامتنه تخصیص قلنمش اولان مراسم دائره‌سنده برصالون (فوطو : سباح وژوایه)

Un des Salons du Palais de "Mérassim," où le Roi de serbie Séjourna pendant Son voyage à Constantinople.

دخی شو اجزای فردیه‌نك حركت و انتظام مخصوصنه تابع بولندیغنی كوستریور. بونظریه‌یی قبول ایده‌لم . قبولی متعاقب فكرمز حادثات حیاتیه‌نی‌ده بو صورتله ایضاح ایتمكه یلتنیر . حیف‌ـا كه كرك برنجی و كرك ایكنجی كروه حادثاتك حلنده بیوك مانعه‌لره تصادف ایتمه‌مك قابل دكل . چونكه حركتی و صور مختلفه‌ده

Digitized by Google

انتظامی فرض ایدیلن اجزای فردیه حقیقةً بیلنیورمی؟ جزء فرد یعنی قوته مالك ماده نه‌در بیلیورمیز؟ بونك حقنده‌كی معلوماتمز كوچوك اقسام ابتدائیه‌سی اولدیغنی بیلدیكدن عبارتدر. انقسامی دها ایلری سوره‌بلم نه‌اولور؟ قابل انقسام ایسه ینه برجسمدن بشقه برشی

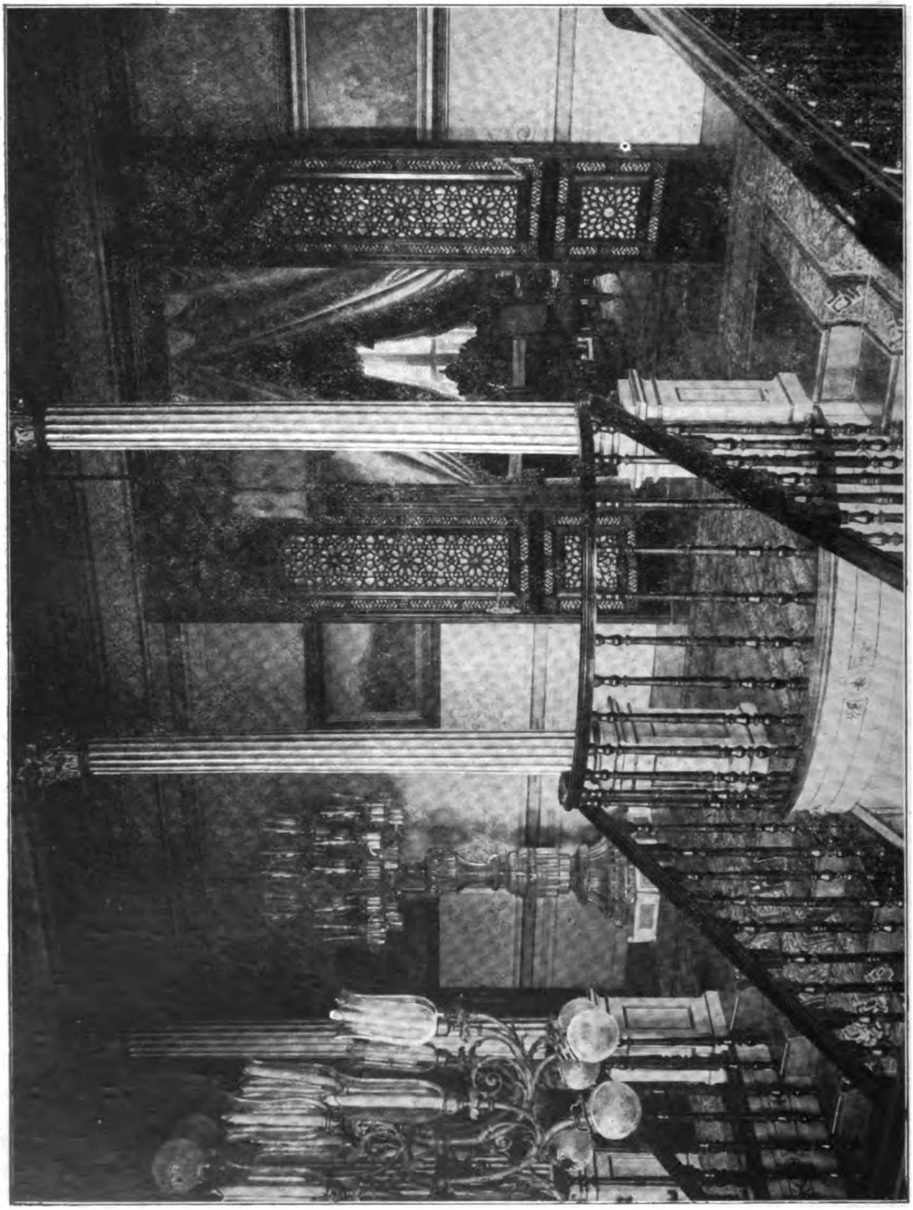

مراسم دائره‌سنده صدفولر وعاج معمول برصالون قپوسی
Une porte artistique au Palais de "Mérassim"
(فوطو : سباح وژوایه)

قابلیت انقسامك ارتق ممكن اوله‌میه‌جغی بر حده قدر تقسیم ایدلمش بر ماده‌نك فوق‌العاده استحصال ایدیله‌مز.

جزء فردی تقسیم ایدیله‌میه‌جك قدر كوچوك

انکلتره قرالی متوفی یدنجی ادواردك
صوك فوطوغرافی

Un des plus récents portraits du roi Edouard.

بر ماده‌در دیه تعریف ایدیورلر . بونی بر
دیسی‌میلغراملك یوزملیونده بری ثقلتنده فرض
ایتسه‌ك ذهنمز ینه قابلیت انقسامنه احتمال ویرر ؛
اویله‌که غیر قابل وزن اولنجه‌یه قدر تقسیمنه
دوام ایده‌بیلیرز . ایشته غیر قابل وزن بر حاله
کلدیکی غیرقابل انقسامدر دینیر بوندن شو نتیجه
چیقاریله بیلیرکه آتوم دنیلن جزء فردك وزنی
هیچ . هیچك نامتناهی بر عددله مضروبی هیچ
چیقمسی لازم ایکن برچوق اجزای فردیه‌نك
تراکمندن نصل اولورده قابل وزن بر کتله
چیقیور عقل ایردیله‌جك شیلردن دکل .
هیچ × ن = هیچ .

کوریلیورکه جزء فردك نه اولدیغی هنوز اکلا-
شیله‌مامشدر . برحادثهٔ مجهوله‌یی حرکات اجزای
فردیه ایله ایضاحه یلتندیکمز زمان حادثهٔ مذکوره‌یی
دها اوفاق مقیاسده بیکلرجه حادثات مغلقهٔ
مجهوله‌یه عطف ایتمکدن بشقه برشی یاپمیورز .
جزء فردی طیانیورز . حالبوکه بونك حقنده‌کی
معلوماتمز هیچدر . بنابرین طبیعت مادیه‌یی
بیلمکده الآن عاجز بولنیورز . تحری اسباب
احتیاجی‌ده کاکان یرنده‌در . ایمدی عالم غیر
ذی حیاتی‌نك حلنده اظهار عجز ایدن شو طریقك
معرفت حیاتی ایضاح ایده‌میه‌جکی اولویاتده قالیر .

متوفی قرال ادوارایله مخدومی قرال ژورژ وحفیدی
پرنس ادوار

Edouard, son fils George, nouveau Roi d'Engleterre et le Prince Royal Edouard, petit-fils du roi défunt.

عالم مادینك معرفتی خصوصنده قارشومزه چیقان شو حائل عجبا کچیلرسه عالم ذی حیات بیلنمکه باشلارمی؟ یعنی هر ایکی حائل بر میدر؟ عالم مادی‌یی حرکات اجزای فردیه‌یی اکلامش اولدیغمزی فرض ایتسه‌ك بیله اك بسیط بر حادثهٔ حیاتیه‌نك طرز و صورت حصولنی اکلایه بیلیرمیز؟ دماغمزك حرکات اجزای فردیه‌سنی بیلسه‌ك و کورمکده اولدیغمزه احتمال دخی ویرسه‌ك اجزاء فردیهٔ مذکوره‌نك بهر حادثهٔ روحیه‌ده دوچار اوله‌جقلری تعدیلات مادیه‌یی، ایفا ایده‌جکلری حرکاتی تعقیب ایده بیلدیکمزی فرض ایتسه‌ك مثلا موسیقی دیکله‌رکن حصول طرب اثناسنده قاربون مولدالما مولدالحموضه ازوت فوسفور و سائر اجزای فردیه‌نك تصل دانس ایتدیکی لذائذ شهوانیه‌نك اشتدادنده نه کبی بر کردباد اجزای فردیه‌نك وقوعه کلدیکی و نهایت بر الم عصبی‌ده تصل بر فورطنه‌نك قوپدیغی بیلنسه احتساسك، ادراکك نه صورتله وقوعه کلمکده اولدیغنی ینه بیله‌میز. زیرا تدقیقاتمزده کوره‌جکمز نهایت بر حرکتدن عبارت دکلمی؟

اوحالده ادراکی حادثات روحیه‌یی حرکات اجزای فردیه ایله ایضاح ایده‌میه‌جکمز تظاهر ایتمش اولور.

قارشومزه چیقان شو حائل ایله عالم مادینك معرفتی خصوصنده چیقان حائل بر میدر؟ بر اولدیغی فرض ایدلدیکی حالده ماده و قوتك بعض احوالده احتساسه، تصوره مالك اولدیغی، آرزوسی بولندیغی هیچ بر صورتله اکلاشیله‌جق شیلردن دکلدر. ایشته بو الزینی قاله‌الەرق عالم حیاتینك بیلنمسی ایچون حکمت و کیمیانك آچمش اولدیغی طریقك عدم کفایتنه حکم ویره‌جکمز کلیور.

برلینده عسکری بالون تجربه‌لری

Aérostats militaires à Berlin.

دنیله‌جك که علوم طبیعیهٔ مذکوره حادثات حیاتیه‌نك بر چوغنی ایضاح ایدر طورر کن بو فکره مخالفت ایتمك هنوز ناموسمدر. فی الواقع دوران دمك موازنت مایعات قانون میخانیکیسی تحت تأثیرنده وقوعه کلدیکنی بیلیورز. انجق قلب و دامارلرك تقلص و ارتخالری اثناسنده حجرات عضلیه‌ده وقوعه کلن تحولات حقنده پك از معلوماتمز وار. هضمك قوانین حکمیه

Digitized by Google

وکمیویه تحت تأثیرنده حصول بولمقده اولدیغی بیلنیور . لکن اغز معده وباغرصاقلرك افراز ایتمکده اولدقلری مختلف عصاره‌لرك منبعی عمومیتله قان اولدیغی حالده هر بری نه‌دن آیری آیری شیلر یاپیور ؟ قمده‌کی غده‌لر نیچون تخصیص بته آلین دیدکلری ماده‌یی یاپیورده معده بالخاصه په‌بسین اعمال ایدیور ؟ بو اختصاصه سبیت ویرن نه‌در بو اصطفا نه‌دن ایلری کلور ؟ حکمت کمیا بو بابده هیچ بر شی اوکره‌تمیور فاعلیت حجرویه برشی افهام ایتمز .

مبحث الرشیم بزه انسانك نشوونما ادوار متوالیه‌سنی نه صورتله تعقیب ایتمکده اولدیغنی کوستریور فقط عینی بریومور-طه‌نك تقسیمندن حصوله کلن حجراتدن بعضیلری عصبی دیکرلری عضلی دها بشقه‌لری غدوی اولمسی نه‌دندر . بوده ماورای پردهٔ ظلمتدر. بناءً علیه بونژه‌ن نام ذاتك دیدیکی کبی فورطنه‌تأثریله‌اهتزازه‌کلن اوراق واغصانك ویا برزهرهٔ مذکردن برزهرهٔ مؤنثه روزکار واسطه‌سیله منتقل اولان غبار طلعك حرکاتی حیاته نه‌نسبتده مربوط حادثه‌لر ایسه ایضاحات میخانیقیه ایله ایضاح ایده‌بیلدیکمز حادثات حیاتیه‌نك کافه‌سی ده او نسبتده حیاته مربوطدرلر .

ایمدی تفکر ایله محا کمه‌سی یورولمیان وحقیقتك تفحصندن واز کچه‌میئلر شو سؤالی ایراد ایده‌بیلرلر که معرفت طبیعتی مطلقا میخانیقیت اجزای فردیه‌ده‌می ارامق لازم؟ معرفت دیمك میخانیق اجزای فردیه‌می دیمکدر ؟ بشقه یول بولنه‌مازمی؟ ایشته بزده بو سؤاللره جواب ویرمك ومعرفت فکرینك اك واسع واك عمومی معناسنی آله‌رق مطالعاتده بولنمق ایسترز. ادراکك ، هیچ قیده مربوط اولمقسزین اك اول اقتضا ایتدیکی و آنسز فکر معرفتك بقا بوله‌میه‌جغی شی بر موجودك وجودینی فرض ایتمکدر . موجود بنفسه اولان شو حقیقتك ماهیتی نه اولدیغی تحری ایدلمك ایسته‌نیلنجه معرفت ایچون بورانه دخی ظاهراً بر حد ظهور ایدر کبی کورنیر . انجق بویله بر حدی قبول ایتمك بر منطق خطاسندن، طرفمزدن ایدیلن بر غلطدن ایلری کلدیکنه شبهه یوقدر . زیرا اثنای نشوونمامزده اوته دنبری ایدینه‌دیکمز و عطالت قانوننه مستنداً تثبت ایتدیکمز بر اعتیاد ارثینك اثری اوله‌رق نتیجه‌یی سببه عطف ایتمکدن عبارت اولان تحری اسباب احتیاجی بزی نیچون سؤاللریله ینه تعجیز ایتمکده دوام ایدر یالکز جزئی دوشونه‌جك اولورسه‌ق بر غلط محاکمه‌نك قربان خطیئاتی اولمقده اولدیغمزی

محیط فنون طبیه مؤسس ومحررلرندن باقتریولوغ دوقتور نورالدین رامح بك

Dr. Noureddin Ramih Bey, un des fondateurs de l'encyclopédie de médicine dont le pemier fascicule vient de paraître.

Digitized by Google

روسچقده صفوتی وقعه‌سنده عسکره
قارشو سلاح استعمال ایتملری اوزرینه
بلغار عسکری طرفندن بالمقابله تلف
ایدیلان روسچقلی بعض بلغارلرك
جنازه مراسمی

دیه کریلمش اولان سیاه بر بز وقعه‌نك محل جریانی کوستریبور .

Funérailles des bulgares tués par les Soldats à Rousdjouk pendant l'incident de Safveti.

Digitized by Google

اكلامقده كوجلك چكمه یز . شـویله كه بتون حادثات كونیه یی شو القائم بنفسه اولان وجوده عطف ایتـدیكمز حالده بو موجودی اونسز موجود اوله میـاجق اولان وسـائطله طانیغه تشبث ایتمك كنهنه كسب وقوف ایتمك ایسته یورزكه نه قدر سقیم بر محاكمه اولدیغی میداندهدر . بونكله برابر بالمشابهه استدلال طریقیله اولسون مسئله نك طرز وضعنی دكشدیرمك صـورتیله اولسون بو موجود حقیقینك نه اولدیغنـه دائر مطالعاتده بولنمایه جق دكلز انجق بوبابده بیـان افكاردن اول مسئله نك اصلنه تعلق اولمق اعتباریله اول امرده كرهٔ ارض اوزرنده حیاتك منشأنه دائر بیان ایدیلن نظریاتدن لامارق وداروه نك انسـال وتكامل ایله اصطفای طبیعی حقنده كی افكاردن بحث ایله بونلری حادهٔ تنقیددن كچردكدن صوكره اصل بحثمزه كیریشه جكز .

منشأ حیات

كرهٔ ارضك مولدی اولوب الیوم شعاعاتیله بزی تنویر ایدن كونش نصلكه مذاب حالنده بولنیورسه ارضمزك دخی بویله مذاب بر آتش حالنـده بولندیغی زمانلر اولمشـدر . اویله كه ارضك سرت قسمنی تشكیل ایدن اك قاتی قیالر اك مقاوم معدنلر اوزمانلر مایع بر كتلهٔ ناریه دن بشـقه برشی دكل ایدی كتلهٔ مذكوره دخی مشتعل بر غاز ایله محاط بولنیوردی . درونـنده قارما قارشـیق اوله رق قوتلی بر طـاقم حركات تموجیه حصوله كلكده اولان بو مخلوط مذابك حرارتی بیكلرجه درجه ده تخمین ایدیلیور . اثنای تكاملنده كرهٔ ارضمزك بویله ادواردن كچمش اولمسی علی العموم شعبات فنیه جه مرتبهٔ ثبوته وارمش بر حقیقتدر . حقیقت فنیه در . هیئت فن طبقات الارض ، فن مستحاثات ، معدنیات ، كما وبالعموم علوم طبیعیه بو نقطه ده متفقدر . كرهٔ ارضده توالی ایدن ادوار تكاملیه نك ، سحاب مضیدن وكره سـیاله دن تا بربرد منجمد تأثیریله طوكمش كتلهٔ صلبه یه قدر اولان ادوار متعاقبه نك الیوم دیكر عوالمده ده اولدیغی وبیـكمز اولان قمرده دخی وقوعه كلكده بولندیغی تلسقوب ایله میقروسقوب یك اعلا كوستریـیور .

بر دامله صو بولنه میه جق درجه ده یوكسك بر حرارتك موجودیتی وبناء علیه بو كون بیلدیكمز شرائط حیاتیه دن هیچ بریـسنك بولنه مامسی مسـئله سی ارض اوزره حیاتك اصـلنه تعلق ایدن تفحصاتك كافه سـنده نظر اعتباره آلنمـسی لازمكلن برحالت اسـاسیه در . ایشـته احوال مسروده نظر اعتبـاره آلنه رق كرهٔ ارضـده منشاء حیاتی ایضاح ایچون براساس فنی اوزرینه مستند برچوق نظریه لر سرد ایدلمشـدركه بر فكر عمومی واجمـالی ایدلمش اولمق اوزره بونلردن بحث ایتمكی مناسب كوردك .

تناسل بنفسه نظریه سی

شكل عمومیسی اعتباریله اشـبو نظریه نك اك قوتلی افاده سی فكر آتیده مندمج بولنور :

مادامكه كرهٔ ارض ادوار تكاملیه سی هنكامنده هیـچ بر مادهٔ حیـاتیـه نك وجود بوله میه جغی صفحاتدن كچمشـدر . او حالده الیوم تبرد

Digitized by Google

ایتمش اولان قشرنده کوردیکمز مادهٔ حیاتیه‌نك بر زمانلری مواد غیرعضویه‌دن تولد ایتمش اولمسی ایجاب ایدر . انجق شو سؤال کندیلکندن چیقی‌ویریور که ایلك مادهٔ حیاتیه نه صورتله و نه کبی شرائط تحت تأثیرنده ظهور ایده‌بیلمشدر ؟ عموم کائنات مادیه‌یه عطف ایدیلن حیات سفلیه‌دن حیات علویه‌نك بالفعل چیقدیغنی یعنی مواد غیر عضویه حسابنه اك بسیط بر حجرهٔ نباتیه ویا حیوانیه‌نك بنفسه تولد ایتدیکنی کوسترمك مسئله‌نك غیرقابل اعتراض بر صورت حلنی تشکیل ایدرسه‌ده طرز مذکور علوم حالیه‌نك مع التأسف هنوز دائرهٔ اقتدارینه کیره‌مدیکندن درلودرلو نظریه‌لر ایچنده بوغلمش کیتمشلردر .

متقدمین و بالخصوص طبیعت حقنده معلومات واسعه‌یه مالك اولان ارسطو ایچون دیدان ، حشرات وحتی بالقلرك کیلدن تولد ایده‌بیله‌جکلری فکری هیچ بر صعوبت ایقاع ایده‌مزدی . وان هلمونت ، بغدای ایله قارشمش کیرلی چاماشیرلرك بر نوع تخمرندن ! فاره‌لرك چیقدیغنی ؟ ! درمیان ایدردی . صوکره‌لری بو فکر حیوانات علویه حقنده دکل بلکه حیوانات سفلیه حقنده طوغری اوله بیلیر دینه‌رك آریلرك اوکوز بوکرندن ، سینه‌کلرك متعفن اتلردن چیقمه اولدیغی ظن قویسی حاصل اولدی . هله میوه قوردلرینك ، دیدان امعانك کندی کندیلکلرندن چیقمقده اولدیغی واضح صایلیوردی . ره‌دی ، شوان وسائر تاریخ طبیعی متخصصلرینك نشوونمای حشرات حقنده‌کی تفحصاتلرندن وهالله‌ر نام حیاتشناسك تناسل حقنده‌کی اجتهاداتندن صوکره‌درکه تاریخ طبیعی معلوماتیله غیر قابل تألیف اولان بو نظریه ترك ایدلدی .

وقتاکه میقروسقوب بیکلرجه شکلده بر عالم عضوی‌یی کشف ایتدی وبناءً علیه قوری اوت وسائره بر مادهٔ عضویه‌نك صوده‌کی منقوعنده و آز بر زمان ظرفنده بر سوری موجودات حیه‌نك بولندیغنی کوستردی ، تناسل بنفسه نظریه‌سی بر استنادکاه بوله‌رق مادهٔ حیاتیه اولدیغنه اصلا شبهه اولمیان شو جراثیم صغیره‌نك کندی کندیلکلرندن توره‌دکلری ظن ایدلدی . هله نقیعیه (infusoirs) دینلن بو حیوانات او زمانه قدر طانمش موجودات حیاتیه‌نك اك کوچکی اولمسی فکر مذبورك حقیقی بر شی احتوا ایتدیکنی دها زیاده تأیید ایدییوردی .

افکار مذکوره‌نك اساسدن ییقلدیغنی کورمك ایچون ادوار ونهایت پاستورك تفحصاتنی بکله‌مك ایجاب ایتدی ؛ وادوار وشوان هلمولتز نام ذوات منقوعك درونده بولنان شو موجوداتك بنفسه تشکل ایتمیوب قوللانیلان مواددە یا اولجه موجود ویا اثنای عملیاتده هوادن کلمکده اولدقلرینی وشاید غلیان واسطه‌سیله مواد مذکوره تعقیم ایدیلیر وهوادن انتقال ایده‌جك تخملرك نفوذینه مانع اولنورسه منقوعك طول مدت محافظه‌سنه رغماً ینه عقیم قالدیغنی اثبات ایتمشلردی .

یقین زمانلرده عضویات صغیره‌نك اك اوفاغی اولان باقتریلرك موجودیتی عالم فنك نظر دقتنی جلب ایتدی وموجودات مذکوره‌نك ویاخود تخملرینك هواده صوده طوپراقده بولندقلری اثبات ایدلدیکی زمان تناسل بنفسه طرفکیرلری تکرار باش کوستره‌رك موجودات حیه‌نك اك کوچکی اولان شو باقتریلرك مواد غیر عضویه‌دن تشکل ایتدیکی والیوم دخی تشکل

Digitized by Google

ایتمکده بولندیغی ادعا ایدلدی . ایشته پاستور وقوخ کبی باقتریولوژی فننک مؤسسلری مسئله‌یی تنویر ایتدیلر . اشخاص حیاتیه‌نك تغذی ونشو ونماسنده الك زیاده صالح .وادی الك مساعد برنسبتده حاوی وبرطاقم شیشه‌لر ایچنده موضوع مایعاتی خارجدن کله‌بیله‌جك تحملردن وقایه ایتمك شرطیله اوزون مدت محافظه‌لرینه رغماً هیچ بر ذی حیاتك تشکل ایتمدیکی ووسائط زرعیه‌نك (میقروبلری بسله‌مك و توره‌تمك ایچون قوللانیلان مواد غدائیه) عقیم قالدیغی کورلمشدر . حالبوکه بیکارجه باقتریلرك تشکل ایتدیکنی کورمك ایچون قابلرك اغزینی آچه‌رق هوایه برقاچ دقیقه عرض ایتمه‌نك کافی کله‌جکنی برقطعیت ریاضیه ایله اثبات ایتمشلردر .

بونکله برابر تناسل بنفسه نظریه‌سنك بوکون بیله پونشه کبی مدافعلری موجود اولوب حتی عناصر لازمه‌نك قارشدیرلمسی وشرائط لازمه‌نك بولندیرلمسی ایله مواد غیرعضویه‌دن وحیدالحجره عضویاتك تشکل ایده‌بیله‌جکی ادعا ایدلمکده‌در. هله بعضلری دها ایلری کیده‌رك مواد کیمویه‌نك بر قرنی داخلنده‌کی مخلوطندن انسان بیله حصوله کتیرمك ایچون تجربیات غریبه‌ده بولنانلر دخی اولمشدر !!!

ایشته بوکون قوه‌دن فعله کتیریله‌میه‌ن تناسل بنفسه بتون عالم فندن چیقارلمش ایسه‌ده بر زمانلری وقوعه کلمش اولمسی ده احتمالدن بعید دکلدر .

لورد کلوه‌ن کرهٔ ارضك بنفسه تناسله مساعد اولدیغی زمانلری بوندن ٣٠ — ٤٠ میلیون سنه اولنه قدر آتیور .

هه‌قه‌ل نام فیلسوف کوره محیط نسیمده معلق اولان بخار مانك قطره حالنده تکاثف ایتمش اولدیغی زمانه تقدم ایتمه‌مش اولمسی یعنی کره‌نك تبردیله قشرینك تصلبی و بخار مانك تکاثفی و بناءً علیه شرائط حیاتیه‌نك صورت مناسبه‌ده ایلك تشکل ایتدیکی زمانلر اولمق لازمکلدیکی کبی مادهٔ غیرعضویه‌دن تناسل بنفسه ایله تکون ایدن مادهٔ حیاتیه بوکون بیلدیکمز حجره حالنده اولمیوب تصور ایدیله‌بیله‌جك عضویاتك الك سفلیسی و الك بسیطی اوله‌جقدر . مادهٔ مذکوره‌نك عادتا شکل‌سز نسجدن محروم بر کتلهٔ بخاریهٔ البومینیه‌دن عبارت اولمسی ایجاب ایدرکه دورهٔ ابتدائیه‌ده منحل حالنده بولنان موادك یکدیکرینه تأثیر متقابلندن وجود بولدیغی ظن ایدیلیور . انجق هه‌قه‌ل بو مسئله‌نك ایضاحنه و نه صورتله اوله‌بیلمسی لازم کلدیکنه دائر ایضاحات ویرمیور و ایلك عضویاتك تکونی هنکامنده کرهٔ ارضك بولندیغی حالت خصوصیه حقنده قناعتبخش اوله‌جق بر فکر ایدنمه‌نك صورت مطلقه‌ده امکان خارجنده اولدیغی و بناءبرین بو بابده جزئی کلی بر تفصیلاتده بولنمق دخی عدیم الامکان اوله‌جغنی و مونه‌ر تسمیه ایتدیکی شو عضویات ابتدائیه‌دن حجراتك والیوم کرهٔ ارضی املا ایدن اشکال عضویه‌نك تناسل غیر منقطع ایله تولد ایندکلرینی بیان ایتمکده‌در . مع هذا ایلك مادهٔ حیاتیه‌نك میخانیکیت حصولی حقنده عقله یقین نظریات سرد ایدلمه‌مش دکلدر. باشلیجه‌لرینی وبو بابده‌کی افکاری ایکنجی بر مقاله‌ده یازارز .

دوقتور

سعید جمیل

نعشكك اوكنده

شمدی سس يوق مكوناتمده :
كولكه‌سز بر بحيرهٔ كلكون !...
سن‌ده ای خطبهٔ بلند سكون
صوصدك آرتق لب حياتمده !...

بر درين صمت ... سوروكله‌نير واولور :
ايشته ، تابوت ، اولوم ... ويوقلق بو !
شو جبينكده اوريه‌رن كيسو ،
صانكه صوك اختلاج حسنكدر !..

اوچويور ظلمتنده بوم فنا ،
صانكه بر تربه كوزلرك ای يار ؟
چوروموش لبلرنده قهقهه‌لر ؛
قورومش ناصيه‌كده برك بقا !..

صانكه بر صيحه وار جواركده :
قانلی بر رعشه ، رعشهٔ جوع ...
صانكه بر بال احتراز وخشوع ،
قاپانير دوش افتقاركده !..

كوزينير ماتمكده شبپره‌لر ؛
عمق سينه‌كدن عكس ايدر بر سس ...
اووخ ای نشئه ، ای سراب هوس ،
اب حاركده نجمه‌لر تيترر !..

Digitized by Google

شبهه‌سز ، بش دقیقه صوکرا ، دمین
آچیلان کللر انفساخ ایده‌جك ؛
شمدیدن : اینجه ، مضطرب ، تیتره‌ك
اوزانان قوللریله اسکلتك

صیریتیر پیش احترازمده ؛
سورونور خسته ، منکسر ، بی‌زار ...
شمدیدن : کهنه بر کمیك سسی وار :
قلبمك تار اهتزازنده ...

سوکیلم سویله سنمیسك ؟.. یارب ،
بو معمای خائنانه نه‌در ؟!..
شمدی برلکنت مؤبده‌در :
برآز اولکی سلسبیل طرب ...

برآز اولکی خنده‌نك ، شمدی ،
عکس نازنده ، ای لب مبهوت !
چارپنیر بر غریب صمت وسکوت ...
شمدی ، بر جوف مظلم ابدی ،

ابدی برسکون ... فقط روحم ،
ایکلیور خلق انفعالکله !..
یاشییورکن سنك مألکله
پیش موتکده شمدی قورقیورم !...

نیسان ۳۲٦

سلیمان بحری

Digitized by Google

صباوتده تنمیهٔ اخلاق

اڭ قوی ، اڭ مکمل صحتلری بر تغدیٔ غیر کافینڭ اخلال ، ضعفه کرفتار ایتدیکی کبی ، صحیهٔ اخلاقده بر ملتی ترقیده ، مدنیتده ، معاشرت اجتماعیه‌ده ضعفه دوچار ایدر . هر نقطه‌ده کیری براقیر .

صحت بشره اقلیمڭ تأثیری ناصیل غیر قابل انکار ایسه محیط اخلاقڭ ده بر قومڭ ترقی وتدنیسنه درجهٔ تأثیری او نسبتده‌در . چونکه : اخلاق ؛ حیوانات زاحفه کبی خاك مذلتده سورینن سیئات وشوائب بشریه‌یی محو ایدیجی بر آتشدر . اخلاق ؛ مرض جهالتڭ حیات اجتماعیه آره‌سنده ساری میقروبلرینی اولدیرمك ایچون مدنیت حاضره‌نڭ تجارب عمیقه ایله بولوب تطبیق ایتدیکی بر سرومدر .

هر قومڭ کندی ذکاوت ابتدائیه‌سنڭ ضعف وتزلزلندن زیاده اوصاف طبیعیه‌سنڭ ، اخلاقنڭ مختل وپریشان اولمسندن محو وانقراضه اوغرادیغنی کوسترن تاریخ ، بزه‌ده بو کتاب حقیقتڭ صوڭ صحیفه‌لرینه کلدیکمزی آز قالدی کوستریبور ایدی .

وطنمزی سنین سابقه و مشئومه‌نڭ قانلی زنجیرلرینه اسیر ایدن ، شان و شرف ملیمزڭ بر زمانلر اوج حشمتنده تتره‌ینلری بر حملهٔ عقورانه ایله اوزریمزه صالدیرتان ، مذلت ، دنائت ، جهالت ، خباثت کبی اڭ مدهش مدنیت قوللرا و وباسنڭ میقروبلرینی افراد ملتدن بر چوقلرینه تلقیح ایدن مشئوم زمانلر ، او قانلی استبداد ؛ تخم اخلاقڭ مزرعهٔ دماغمزده نماسنه ، انتاشنه‌ده مانع اولمشدی .

سنه‌لردنبری چکدیکمز تلخکام حیاتی ، سنه‌لردنبری ایکله‌دیکمز آفتڭ وجودمزده براقدیغی ضعفیتی ، نقاهتی اخلاق ایله تداوی ایده‌جکز . چونکه : اخلاق ؛ افعال وحرکات بشریه‌نڭ ناظمیدر .

بر قوم ؛ افکار تدافعیه مالك اوله‌مدقچه حال وحشتدن چیقامدیغی کبی بر ملتده حسیات روحیه وتصورات اجتماعیه‌سی قوانین وقواعد اخلاقیه‌یه تطبیق ایتمیه‌رك حرکت ایدر ایسه کریوهٔ ضلالتدن کندینی قورتاره‌ماز . فضلای متقدمینڭ قوانین وقواعد اخلاقیه‌سنی قبول

Digitized by Google

ایتمیه‌رك بر ره ناهمواره صاپانلو ، متأخرینك دائماظلم واعتسافه محکومدرلر . زیرا : غنودهٔ تراب اولان امواته اطاعت ایتمك یشایانلره اطاعتدن دها ایی در .

بوسببدن بوراده تمهید مقال ایلمك آرزو ایتدیکم اصول تمیه ؛ برچوق اخلاقیونك آثار

عائله‌نك تشبثات خصوصیه‌سی بو وجود نزیهی حیات اجتماعیه‌نك یکی بر قروکیسی اولمق اوزره انسانلره آره‌سنه آتار . چوجوغك طبیعی اوصافی ، روحی بودقیقه‌دن اعتباراً آله‌جغی تربیه‌نك تأثیراتنه تابع اولور . چونکه « ید قدرت الهیه‌دن چیقان هراشیا ؛ بدایتنده

آلمانیانك مادرید سفیری اولوب کچنده وفات ایدن موسیو تاتنباخ (غزته اوقورکن)

Monsieur Tattenbach, Embassadeur d'Allemagne à Madrid, récemment décédé. (parcourant son journal)

مخلده‌سندن اقتباس اولونمش قواعددر. اخلاق؛ اولاً چوچوقدن باشلار .

چوچوق ؛ حوصلهٔ ماورائه‌دن جرائیم مضرهٔ اخلاقیه‌دن معری ، صاف اوله‌رق دوغار . بدایت شهیقنده جکرلرینی دولدیران هوای نسیمی کبی محیط پاکنی‌ده احاطه ایدن

صافدر. ایی‌در . اونلری تغییر ایدن ، افساد ایدن ، تربیه ایدن ایادئ بشردر . »

انسانلرك بدایت حالی ؛ ضرورتدر . ضعفیتدر . ایلك صدالری ؛ کوز یاشیدر . شکایتدر . اطفالك کوز یاشلری طلب نیاز ومرحمتدر .

چوجوق ؛ بو ضرورت وضعفیتك دەدقهٔ لطف وعاطفتنه ایلك دفعه اولەرق والدەسندن مظهر اولور . برنجی مکتب تربیه ؛ سینهٔ مادردر . تربیهٔ بشریه ؛ بشیکدن باشلار . دها ایلریسنه کیدر ایسەك تربیهٔ بشریه ؛ مشیمهٔ مادردن باشلار . والده ؛ آن القاحدن اعتباراً حولهٔ رحمیەسنك جسمنی ، روحنی دوشونور . قادینك روحی ؛ برفطوغرافك حساس

چوجوق تولد ایتدی . هانکی اصول وقواعد ایله ونی تربیه ایتملیدر ؟ ..

آتی یه حاضرلانان بو جسمك حسنات وسیئاتندن مسئول عائلەدر . چوجوق ؛ ایلك زمانلرنده حس ایدر . تفکر وملاحظه ایدەمز . براز بویور . کوردیکنی تقلید ایدر . فقط فنایی ، ئەیی‌دن تفریق ایدەمز . هرکوردیکنی ایستر . آلیر . قیرار . پارچەلار . نظرنده

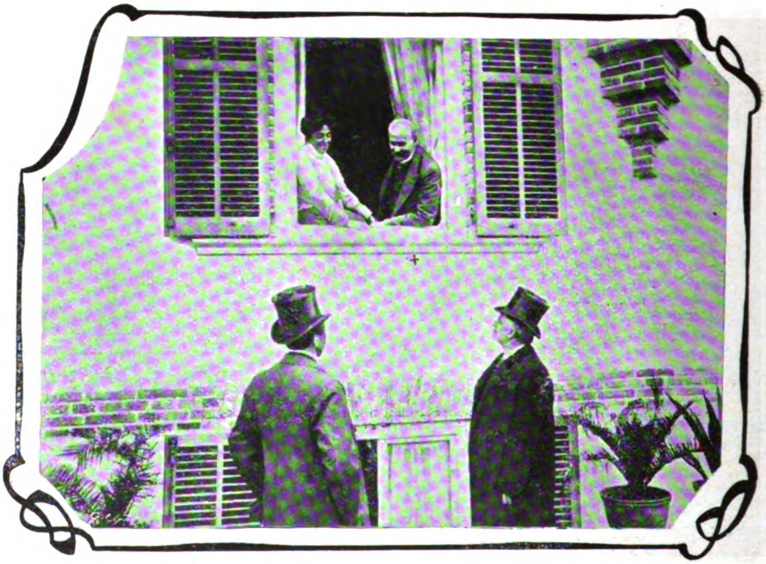

متوفی موسیو تاتنباخ ایله زوجەسی ، پنجرەده

Monsieur Tattenbach et sa femme à la fenêtre.

پلاقنه کیزەر . قادینی ؛ آداب عمومیەیه منافی مناظر ، الواح وکلماتدن ، تعب جسمانی وروحیدن منع ایتملیدر . قادینك اجرا ایدەجکی هردرلو افعال ، وظائف بو تخم مظالمك جسمنده ، روحنده ، فضیلتنده ، صاحتنده طویلانیر .

(های) دییورکه : « چوجوقلرك تربیەسی آغوش مادردن اول باشلاملیدر . »

برقوش‌ده ، برطاش‌ده بردر . آووجینده قوشی بیلمیەرك صیقار . بوغار .

چوجوق ؛ طبیعتك یول اوزرنده تصادفاً یتشدیردیکی برفدانه بکزەر . بوفدانی کلوب ، کچنلرك چاربه چاربه قوروتەبیلەجکلری ، نشو ونمای طبیعیسنی سکتەیه اوغراتەجقلری شبهەسز اولدیغی کبی یکی بر فدانك اهتمام

Digitized by Google

دقیق ایله ثمره‌دار اولمسی‌ده طبیعی‌در .

چوچوق؛ محرومیت مادیه ، عجز وجبانت ایچنده دوغار. قوته، معاونته، تفکره، محاکمه‌یه احتیاجی واردر.

بدایت تولدمزده‌مالك اوله‌میوب بویودیکمز زمان تأمین استراحتمزه خدمت ایدن‌ده تعلیم‌در. تربیهٔ روحیه وجسمانیه‌در . بو تربیه ؛ بزه اگر قدرت فاطره بونی ارککلره ویرمش اولسه‌یدی اطفاله اونلرك سوت ویرملری لازم کلیردی .

هر سنك کندینه مخصوص امراضی اولدیغی کبی تربیهٔ اخلاق‌ده هرسنه کوره آیری آیری دورلر کچیریر. تربیهٔ اخلاق؛ طفولیت اولی‌ده ملکات حسیه اوزرنده اولور . والده‌لرك ایلك وظیفه‌سی چوجوغی حیات صحی وطبیعی‌یه سوق ایده‌بیلمك‌در. ایلك تربیهٔ صحیه معده‌دن باشلار.

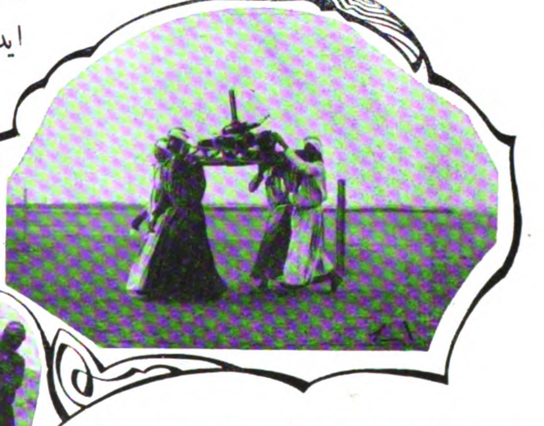
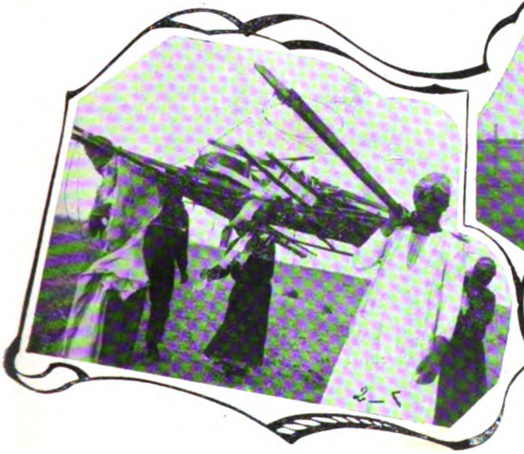

کچنده مصرده اهراملرده طیاره‌لر مسابقه‌سنده سقوط ایدن موسیو سینکرك پارچه‌لنان طیاره‌سنك انقاضیله موتوری

Le moteur et les débris de l'aéroplane de Mr Singer qui vient de subir une terrible chute près des pyramides en Egypte.

طبیعتدن ، انسانلردن کلیر . تشکلات تشریحیه ؛ طبیعتك بر تربیه‌سیدر . دماغك تعالیٔ روحنه ، تعالیٔ مزیاتنه خدمت ایده‌جك ایسه تربیهٔ انسانیه‌در .

اخلاق ؛ اعتیاددن باشقه بر شی دکلدر . چوجوق ؛ بدایت تولدنده بوتون مناسبات اخلاقیه‌دن ، آرزو وامل‌دن محروم در . چوجوقلرك ایلك تربیه‌سی قادینلره عائددر.

معده؛ اجهزهٔ عضویه‌نك ناظم افعالیدر. متاعب روحیه ودماغیه‌نك دواسی اغدیه‌در .

ایکنجی: طهارت ونظافت بدن‌در. صویك آیات جلیله ایله منجلی قیمت مادیه‌سنی اطفاله کوچك ایکن اوکره‌تملیدر . بوکون آغلایه ، آغلایه، باغره، باغره بانیویه کیروبده چیر پینان بر چوجوق ؛ برهفته صوکرا مینی مینی اللریله سطح آبه طوقاتلر اورور ، سوینیر ، کولر .

حلقهٔ عائله‌یی ده ممنون ایدر. اوچنجیسی الباس‌در. چوجوقلرك الباسنده شرائط وقواعد صحیه‌یه رعایت شرطدر. فقط بوراده سویلمکی آرزو ایتدیکمز شی چوجوغه، کوچوك یاشده کیینمك نه اولدیغنی، بو یودیکی زمان جمعیت بشریه آره‌سنه نه قیلیق و قیافتله چقیله‌جغنی، حسن انتخابی، نظافتی اوکره‌تمکدر.

دردنجیسی: چوجوغك محفظهٔ دماغنه کوزل تحملر نه‌که بیلمکدر.

ایش، بر ترانهٔ لطیفك صمیم دلنوازنده یواش، یواش، کوزلری قاپانان بر مینی مینی‌نك حسیات روحیه‌سنه دوکیله‌جك زمزمهٔ لطیفی انتخاب ایده بیلمکده‌در.

یالکز خزینهٔ حکومتك پاره‌لرینه عطف نکاه ایدوب مأمور اولمق سوداسیله داها رشدیه شهادتنامه‌سیله ال، اتك اوبیله‌رك دوائر اقلامه محکوم عطالت اولمق ایچون چراغ اولانلر، تشبث شخصی حسلری کوچوك یاشنده عقیم قالوب بوکون هیچ برایش کوره‌مینلر، اکرامیه وتضمیناتی آله‌رق قادرو خارجی اولدقلری حالده بوکون، پاره‌لرینی قوللانمه‌نك اصولنی بیله‌مینلر؛ هپ زمان سابقك (پاشا اوله‌جق، مأمور اوله‌جق) تنبیهلریله بویویوب، یتیشن بیچاره‌لر دکلیدر؟.

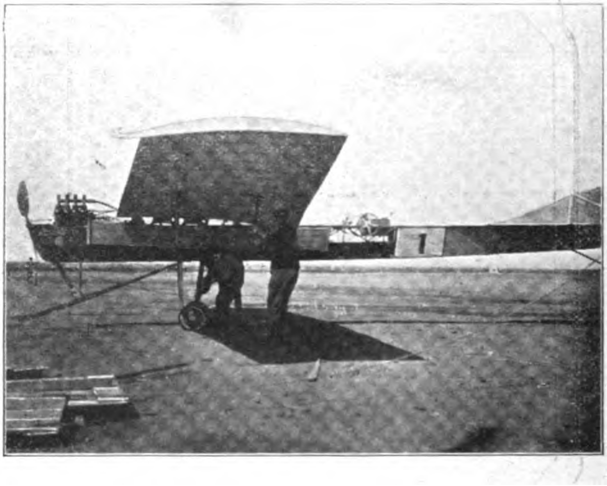

فوطو: اسماعیل لبیب بك

اهراملرده مسابقه‌یه اشتراك ایدن (۱) نومرولی طیاره

L'aviateur No 1 qui avait participé au concours d'aviation qui a eu lieu près des pyramides en Egypte.

چوجوقلره ویرلمسی مجبوری اولان تربیه‌نك اسباب موجبهٔ حقیقیه‌سنی تحری ایدر ایسه‌ك کوروزکه بو آنجاق افکار عمومیه‌یه تبعیتدن باشقه برشی دکلدر. فقط افکار عمومیه؛ نور اخلاق ایله منور اولملی. منافع عمومیهٔ ملت ایچون عزمنده متین اولملی وضعیت اجتماعیه‌ده وظیفه واقتدارینی طانیمش اولملی. بر جمعیت اعضاسی قواعد اخلاقیه ایله مشبوع حسیاته مالك اولمالی، خصوصیله تصورات وافکار عمومیه ایله متحلی اجراآته تشبث ایتمز ایسه چوق زمان پایدار اوله‌ماز. چونکه بر قومك علویت طبیعتی؛ اخلاقك درجهٔ ترقیسیله اولچیلور. تحصیل اخلاق؛ افراده کندیسنی بالذات اداره وتحکم ایده‌بیله‌جکنی وظیفه‌سنه قطعی بر حرمت ده بولنه‌جغنی اوکره‌تملیدر. انکلیزلرك کندیلرینه اساس اتخاذ ایتدکلری مقصد، بودر.

چوجوغك، عناصر تدریسیهٔ اخلاقی

Digitized by Google

کندی تجارب شخصیه‌سندن اشتقاق ایتملی در . انسانلری تنویر ایلین یالکز تجربه‌در . حیاتك مرارت ولذتی تجربه ایله آکلاشیلیرر . تجربه، کنجلکی تنویر وتمیه ایدر . چوچوق ، فنایی ئه‌یی‌دن کندی تفریق ایتملی در. بالذات کندیسی، والدلر چوچوقلرینه ، معلملر طلبه‌یه نتایج اخلاقی تجربه‌ایله کوسترملیدر . چوچوق، نه‌قدر کوزل تربیه ایدیلیرسه جمعیت بشریه ایچون اوقدر مضرتسز بر وجود حاضرلانمش اولور .

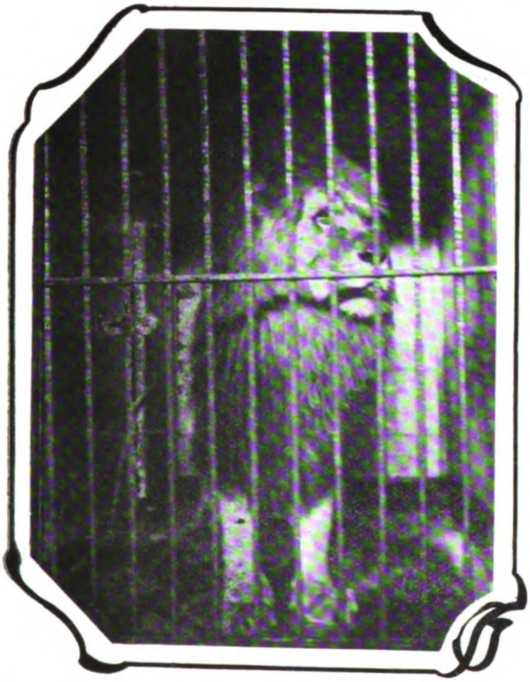

کچنده پارسده بالمزایده اوچ بیك فرانغه صاتیلان (بلوتو) نام آرسلان

Le lion Bloto vendu dernièrement à Paris pour trois mille francs.

سعی ، اقتصاد ، انتظام. قواعد ونظارت اجتماعیه ده‌کی ذوقی ، نفسنك تعالیٔ شان و شرفنی ، وجدانانك ممنونیت بخشا بر نتیجهٔ قطعیه‌یه وصولنی وبویله‌جه مکافات انسانیه‌نك نصل تجلی ایده‌جکنی تجربه ایله اوکرنملیدر .

چونکه : حیات ده الك بیوك موفقیت ، بر انسان کامل یتشدیره‌بیلمکدر .

دوقتور

نورالدین رامح

— حیات دوکونتیلری —

« بیوك اطه خاطراتندن »

١٥ شباط سنه ٣٢٥ — پازارایرتسی —

تشرین اولك ایکی قسوتلی کوننده‌ن صوکره کریه‌لر ایچنده قالمش زمینك ایلیق یاشلرینی بلعه چالیشان مهر درخشانك خندا خند چهره‌سنی سلاملامق اوزره (خریستوس) یولنه دوکولن متفرجلر آره‌سنده بولنیوردم . آره‌ده بر تماشا کرانك انظار حریصانه‌سندن اوتانه‌رق بولوت توللرله أورتونن شمس منیر، دوواغنك اوجلرینی او رنکده صرمه تللرله ایشله‌یور و کوزللك نامنه مقبول طبیعتك بوتون شیرینلکلرینی کائناته سرپیوردی !

برصافیت حورانه ایله بکا معنیدار نکاهلر فیرلاتان سمانك قویو مائی کوزلرینه عفیف بوسه‌لر کوندریرکن ، شعر علوینك الئ یوکسك طبقه‌لرنده طولاشمق ایسته‌یوردم ... معانقهٔ لاهوتیانه‌مزه تحمل ایده‌مه‌ین کونش، بردنبره لثام سحابدن صیریله‌رق آتشین نظرلریله کوزلرمی یاقیور و بکا :

حظوظات خیالیه ، مغدور حسیاتنی أزمکدن باشقه بر شیئه یراماز . . منور مسخن خاصه‌م ایله شو ایکی کونك وجودلرده براقدیغی رخاوتی ازاله‌یه چالیش ! تنبیهاتنی ویریوردی .

اوخخ . . کونشك عافیة‌بخشا تأثیراتیله قوشارجه‌سنه یوری‌یه‌رك کلیسا جاده‌سنك منتهاسنه مواصلتمك فرقنه بیله وارامامشدم !

دکلنمك اوزره توقف ایتدیکم انناده کنج بر والده اوچ یاشلرنده کورینه‌ن سوسلی یاوروسنی خیزلی آدیملریله تعقیب ایدییوردی . طالعك ایی بر موقعه آتدیغی او کوزل یاوروبی (حسرتی غلیانه کلش بر والده ..) شفقتیله سیر ایدرکن « آه لذت مادرانه ایله متنعم اولانلر.. نقدر بختیارزدر » جمله‌سنی میرالدانیور و او دقیقه آلامی اونوده‌رق دنیانك یالکز مظهر حظ وسعادت اولدیغنه ایناندیوردم !!

(دیاسکیلو) یه ممتد چاملرك یکدیکرینی متعاقب آلچالان یشیل تپه‌لری اوستنده نغمه‌ساز بهشتی طنینلر متموج .. وسایه‌لرنده محسوس برئ طبیعتك سکوتله اورتدیکی اسرار

Digitized by Google

شاعرانه، قوهٔ مفکره‌یی بایپلتان هوای معطرله محاط .. اویله حزین وکیزلی صباحنلرکه انجق قدرت ازلیه‌نك تجلیاتیله ظهوره کله‌بیلیر ..

بولندیغم مرتفع موقعـدن (غلوسسا) حوضه‌سـنه طوغری اماله‌ٔ نظر ایلدیکمده ؛ آچیقلی قویولی یشـیللکلر ایچنده کورینه‌ن یالدیزلی دکزك مشعشع منظره‌سی . کونشك ناکهانی بولوت تهاجمنه قاپیلمه‌سیله غریب بر تحوله اوغرایور ... اوخ او زمان اولوحهٔ

صوکره حضارتله مصفا بر محیطدن سوزیلوب دکزده‌کی جوهرنثار اشکال مرسمه‌یه صاپلانان انظارم ، ینه بولوتلردن تجرد ایدن کونشك چهرهٔ غراسـیله قماشـنجه . کوزلرمی اوکه طوغری توجیه ایتدم : امان ، نه کوردم!... همان اون بش آدیم قدر اوته‌ده پژمرده ، ماتمی بر لباس ایچنده قرارمش کنج برقادین!.. یولك

کنارنده باشنی صول الی ایچنه آلمش وقولنی‌ده دیزینه طیایه‌رق بر وضـعیت مغمومانه‌ده

اخیراً مادام دارنالز طرفندن اختراع اولنان واوتوموبیللرك چیکنه‌مك قضالرینه قارشو فوائدی کوریلان برآلت

L'appareil inventé par une espagnole nommée Mme d'Arnalz pour éviter les accidents d'automobiles.

مجلاده متظاهر شعاع نوازشکار ، لیل صموتك کیزله‌دیکی اسرار طبیعتی ؛ ید نرمینیله اکشافه چالیشان بدر لطیفك مهتز، متبسم لمعاتنی تنظیر ایلیه‌رك تماشا کرانی مغشیانه تسخیر ایدییوردی!

بن ایسه اوکمده آچیلمش کتاب طبیعتك اومداهن صحیفه‌سـنده ـ غرام حب دنیا ـ نشیده‌سنی اوقویوردم !

اوطورمش باقدیغم منظره‌یه نصب نکاه تأسفله طالمش ... بن ، او نمایشکار صحیفهٔ لطافتده سطور سعادتی مطالعه‌یه چالیشیرکن . مأیوس قادین ، عینی نقطه‌ده فلاکتلرینك اثار کدورتنی کورمکده .. بن . بوتون امیدله مست اولور کن او . طالعنك آلام جانخراشـنی طویمقدن ایدنلر صـاچمقده ... جوقورلاشمش صمانی

باقلرنده ماتمی ایزلر پیدا ایدن کدر یاشلری
آشینه‌دن پارلایان کوکسنه الآن طاملامقده‌ده.
هله او کوزلر! باقدقجه کنیشله‌یه‌ن سوداوی
بر قره‌لغك قعرنده کوملمش لطافتلره تصادف
اولنیورسه‌ده فو-فوری ضیالرك دوامسزلغنه
مشابه املسز پارلدیلری
درحال او کیریه‌لی سیاهلقده
سونیویریور.. منتظم
قاشلری، شبابتك بریادکار
ملاحتی اوله‌رق قالمشسه‌ده،
درین چیزیکلرله برلشدن
اورته‌سنده‌کی علائم اکدار
هم فلاکت وهم ده سفالت
آجیلریله زهرلنه‌رك زندکیٔ
حیاتدن ارتق پك آز لطف
بکله‌دیکنی ایما ایلیور!
مختلله اوزامش چکه‌سنك
اوستنده و قارله مرسم
صولوق فقط ظریف
اغزینك اوجلری، لذائذ
جهانه قارشو نفرتله
بوکولمش! تشکلاتی
قوی اولان وجودنده‌کی
خرابیت، مقدراتیله چوق پنجه‌لشدیکنی ارائه
ایدییور!

بن بو تمثال یأس کنج قادینی امیدسز بر
نظرله سوزرکن، همان باشمی جاده‌یه چویروب
دمیندن کچن مسعود والده‌یی ارادم:
اوراده حالا یاوروك کورك قهقهه‌جقلرندن
و آنانك مسرتلی سیماسندن منتشر نور آمال
هاله‌لری موجود ایدی!

تکرار او فلاکت متجسمه‌یه باقنجه مدهوش
اوله‌رق تتره‌دم و - اوف بو نه تضاد!.. عجبا
اسرار حیاتدن منکشف اصل حقیقت سنمیسین؟
اکر اویله ایسه او مسعود
والده آلدانیور... احتمال
سن ده اویله قانون بشریتك
بازیچه‌سی اوله‌رق اویالا-
نمشدك دکلمی؟.. بو کونکی
تأثراتکه بلکه بر یاورودن،
بلکه‌ده قیمتلی بر زوجدن
ابدیاً آیرلدیغك ایچین
قابیلیورسین!.. و سفالت
حالك ده سنی بوسبوتون
تسلیمسز براقیور!

مصر حزب الوطنی جمعیتی رئیسی محمد فرید بك افندی
Mehmed Férid Bey Eff. Président du célèbre parti égyptien "Hizbul-Vatani„

ایشته حیاتك بزه
انجاز وعدی!!.. دیه‌رك
میرلدانیرکن، اوده بنی
املمشکن بر طورله سوز-
یوردی!

دنیانك بو قدر
اعمار و تزیینه اوغراشان
انسانلرك اوندن بکله‌دیکی مکافات بومیدی؟..
سیر ژون لوببوق بار «اکر حیاتك
سعادت کامله حالنه افراغنی امید ایده‌مزسه‌ك
بیله هیچ اولمازسه حیات ترازوسنك ایپلك
کوزینی قوتله میل ایتدیره بیلیرز... حتی
فلاکت وقعه‌لرینه بیله جسورانه نظر قیلنیرسه

Digitized by Google

اونی ایی رصورته تحویل ایدوب نتیجه‌لندیرمك قابلدر » دییور .

بو زواللی قادین ! دوش سفالتنده‌کی بار سیاهدن تجرید ایدیلوب کوزل بر لباسله کیندیرلسه و اوکا معیشتنی تأمین ایده‌جك بر ثروت بخش اولنسه عجبا تلذذ حسلرینی کمیرن او ایچ یوزنده‌کی ردای قسوت ییرتیله بیلیرمی؟ هیهات ! طبیعتك بزه تولدمزله برابر هدیه ایتدیکی ایکی نصیب جباره بز اولنجه‌یه قدر محکومز !

بوراده قوجه وولتردن شو سوزلرك نقلنی مناسب کوردك :

آن تولدمز ده ایلك ادراکمز ندر؟ « آجی » متعاقباً « لذت تغدی » بوتون حیاتمز بوندن عبارتدر ! صوك دقیقه‌یه قدر بزی متحرك قیلان بو ایکی تأثیر بزه نره‌دن کلیور؟ بو ایکی مبدأ حرکتمز بزه خالق عظیمدن دکلده ندر؟ شبهه‌سز بزه آجی‌یی ویرن بز دکلز . نصل تلذذ تمزك ذره‌سنه مقتدر اوله‌میورسه‌ق موجود لذائذدن باشقه یکی بر حس لذت ایجادیده غیر قابلدر . بونك کبی موجود آجیلردن باشقه بر درلوسنی ده ایجاد ایده‌میز ؛ اك مدهش مستبدلر بیله فضله بر اذیتك اختراعنه موفق اوله‌مامشلردر . (راهب قالمه) دیکسیونه‌رنده محکوك اشکنجه‌لرشوندن عبارتدر :

— کسمك ، ییرتمق ، تخریب ایتمك ، چیکنه‌مك یاقمق ، ییقمق ، بوغمق ، أزمك !

حبش ولی عهدی پرنس لیجی یاسون

Lidjie Yasson, Prince Héritier d'Abyssinie.

دیمك اولیورکه کندیلمکزدن نه ایله که ونده فنالغه عائد هیچ برشی علاوه‌سنه قادر دکلز ! او حالده بز طبیعتك کورکورینه اوامرینه منقاد آلاتندن باشقه برشی دکلز !»

بالاده‌کی جمله‌نك مآل حکمیه‌سنی دوشونه‌رك بختیار والده‌نك باصوب کچدیکی یرلرده براقدیغی تبسملردن منعکس آهنك سعادت ایچنده لذتك وارلغنی حس ایدرکن ، قارشومده ، آهنردن متجسم هیکل محنتك بکا « ایشته حیاتی تشکیل ایدن اوایکی مبدأ حرکتك (آجی) قسمنی ده شمدی بن تنظیر ایدییورم !!! » دیه باغیردیغنی ایشیدیر کبی اولیوردم !

*
* *

اوکون لطیف محللرك اذواق روحفزاسندن

Digitized by Google

اسپانیانك یكی رئیس وكلاسی موسیو قانالایا

Monsieur Canaléjas, président du nouveau cabinet espagnol.

مستفید اوله جغم یرده بالعکس حسیاتمی اینجتمش ایدی. بو تفرجدن متولد بحران تأثراتی کتلهٔ مدنیت ایچنده کومك فکریله درحال استانبوله اینمك ایستهدم :

آرتق دوشونمه‌مکه قرار ویردیکمدن مشاهداتمه طحیجه عطف نظرله هپ قونوشمغه چالیشیوردم (قالیپسو) اوتلی کچه‌رك اسکله‌یه اینه‌ن جاده‌نك باشنه مواصلت ایتمشدك که یرده اوطوران شن طورلی اختیار بر دیلنجی ألنی اوزاتدی . سوق طبیعیله اوکا برنظرهٔ ترحم عطف ایتمشدم :

ازیك وکیرلی شابقه‌سنك قونیلیشنده ، یرتیق البسه‌سنك کیلیشنده خلاصه یاغلی قراواتنك باغلانیشنده بیله دست کبارانه‌نك بر آهنك خفیسنی سزمه‌مك ممکن دکلدی !

بوسوملی اختیار پاره‌یی آلیرکن اویله بر صورت نازکانه‌ده تشکر ایدییوردی که اوکا دها دقتلی باقمق ایچین بولندیغم نقطه‌دن قیلدایه - میوردم . یانمده‌کی ، بو زواللی آدمك وقتیله کبار و زنکین اولدیغنی . اولاد وعیالنك بر بری آردی صره غیبوبتی کبی مصیبتلرك تولید ایتدیکی تسبیب یأسی یوزندن تجارتی خللدار اوله اوله نهایت تسئلدن غیری مدار معیشتی قالمدیغنی، فقط شمدی اکتساب توکل ایتدیکندن سفالت حالیله انسیت پیدا ایلدیکنی .. » اصولجه اکلاتییوردی که .. او ، نصیحت آمیز بر نکاهله بکا باقوب :

— دنیاده هرشی کچر .. مالده ، وجودك قوتیده .. ایشته انسان اختیار اولور ، فقیر دوشر .. مادامکه بو حیاتی سوروکلنه‌رك طاشیمغه

اسپانیانك یكی معارف ناظری موسیو رومانونه‌س

Monsieur Romanones, nouveau ministre de l'instruction d'Espagne.

Digitized by Google

محکوم اولانلرده واردر ، نه‌یاپارسین یاوروم بزم کبی أوی بارقی سوقاقدن عبارت اولانلر ، هیچ اولمازسه بویله ایی هوالی یرلرده سورو. کلنملی ! عاقبتمز أولومدر !!.. نه‌موطلی حیاته اهمیت ویرمدن یشایانلره !!!» دیمیورمی ؟

آز قالدی باغیره‌جقدم ! اوکون تصادفك یولمه آتدیغی ـ بو حیات دوکونتیلرندن (فلسفه کتابلرینك فائده‌لی معنالرندن دها صریح بر برصورتده) استنتاج ایده‌بیلدیکم فکر فلسوفانه، اختیارك صوك سوزلری اولدی :

— نه موطلی حیاته اهمیت ویرمدن یشایانلره !!!

امینه سمیه

Digitized by Google

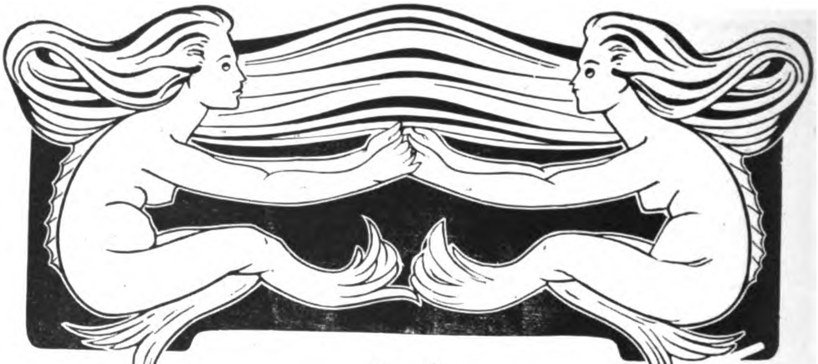

شانتقله‌ر

سنه‌لردن بری تماشا عالمنی اشغال ایتدکدن صوکرا نهایت تمثیل ایدیلن وشمدی‌اك بویوك منقدلردن اك کوجك محررلره وارنجه‌یه قدر ادبیات منتسبینه زمین مناقشه تشکیل ایدن ، سیاسی ، ادبی و هزلی غزته‌لره ، اعلانات ستونلرینه قدر کیرن شانتقله‌ردن برآز اولسون بحث ایتمك مجبوریتنده‌یز ، صانیرم . فی الحقیقه « ئه‌غلون » مؤلف شهیرینك بو صوك اثری کرك موضوع وکرك طرز انشاد اعتباریله تیاترو صنعتنك ایجابات حاضره‌سنه کوره قلمه آلنمش هرهانکی بر پیه‌س کبی کوزل اولمقله اکتفا ایده‌یدی ، اثنای تمثیلنده سن مارتن تیاتروسنك محیط معطرنده بوانه‌مدیغمزه تأسف ایدر، بونکله اکتفا ایلردك . فقط شانتقله‌رك صدای ایقاظی نه ئه‌غلونك ونه‌ده سیرانونك اونودولماز ترانه‌لرینه بکزه‌ر .

پیه‌سك قیمت وماهیتی حقنده‌کی فکرلریمی صوکه بیراقه‌رق اول امرده شانته‌قلرك سرکذشت عبرت نمونی مختصراً حکایه ایده‌جکم :

برنجی پرده آچیلیر آچیلماز صحنه اوزرنده نوعا نوع طیور اهلیه ، طاووقلر ، اوردکلر ، قازلر نظر دقته چارپار . صحنه‌نك بر طرفنده ، قفس ایچنده بر قره طاووق ، دیکر طرفنده بر قولبه ایچنده بر کوپك موجوددر . قره طاووقدن باشقه جمله‌سی شانت قله‌ر اسمنده برخروسه مطیع ، (پاتو) نامنده‌کی کوپك ایسه اونك صادق ووفاکار برمحبیدر. بوتون بوعائله روستائی ارکانی رئیس وحامیلری اولان خروسه قارشی احتراملر ، احترازلرله قاریشیق برمحبت صمیمانه بسلیورلر . هپسی شانت قله‌رك امرینه آماده‌در . زیرا اونده جنس ضعیفی مجلوب ایدن برچوق خصائل رجلیه واردی ... جدی وریادن عاری اولان اطوار مردانه‌سی ، مداهنه‌دن بری ، آسوده ومتین اولان محبتی واك نهایت زیر جناحنده‌کی طاووقلرك جمله‌سنه تفوقنی کوستریر بر جوهره ، بر قابلیت خارق‌العاده‌یه مالکیتی محیطنه آنجق اعتماد ، حرمت وصمیمیت الهام ایده‌بیلیردی . فی الحقیقه شانت قلرك اوکور ، او مطنطن صداسنه هیچ بری مالك دکلدی ... اساساً شانت قله‌رده ترانه‌سیله

Digitized by Google

پك مغرور ومفتخردر . چونکه زعمنجه هر صباح کونشی طلوع ایتدیرن ترانه‌سیدر . فقط او بو سری کیمسه‌یه فاش ایتمك ایسته‌میور ، توابعی ایسه صورمایه جسارت ایده‌میه‌رك معروض قالدقلری مبهمیت ایچنده شانت قله‌رده دها زیاده مربوط و منجلب اولویوردی . بو آهنك صمیمیتی اخلال ایدن یالکز قره‌طاووقدر . مستهزی ، مداهنه‌کار . هیچ برشیئه ایناممیور . هیچ کیمسه‌یه اعتماد ایتمیور .

بردنبره سرزدهٔ ظهور اولان بر وقعه بو عائله‌نك حیاتنی ناکهان ده‌کیشدیردی . بر آوحینك قورشونندن قاچان رنکارنك ، وجاذب بر دیشی سوکلون شانتقله‌رك قنادلرینه لتجا ایده‌رك اوندن استمداده کلدی . اوان بهاره خنده‌کاه اولان بو اورمان دلبری قارشیسنده خروس موجودیتنی . عائله‌سنی ، هرشیئی ، هر شیئی اونوده‌رق قلبنه مغلوب اولدی ، سودی ... و اوکا معالئ قلبیه‌سنی کوستره‌رك کندیسنی سودیرمکه موفق اولدی .. بو ایلك خطوهٔ نسیب شانت قله‌ری وظیفه‌سندن پك چوق تبعید ایده‌جکدی . سوکلون ایله سربسر قاله‌بیلمك ایچین طاووقلری قوغویور ، اونلری یالکز براقه‌رق سوکیلیسیله اورمانلرده قاچیوردی .

۱ — (شانته قلر) پیه‌سنك مؤلفی ادمون روستان ۲ ـ ۳ شانته قلر پیه‌سنده بعض آقتور وآقتریسلرك قیافتی

1—M. Edmond Rostand auteur de "Chantecler„ 2,3—Deux personnages de "Chantecler„

ایکنجی پرده آچیلنجه صحنه‌یی ظلمت قاپلامشدر . برطاقم مغموم چهره‌لی ، مقسی سسلی طیور لیلیه خبر طلوع اولان ترانه‌سیله حیاة ظلمت پسندانه‌لرینی اخلال ایدن شانت قله‌ر علیهنده اظهار کین وعداوت ایدییور . ونهایت بردعوت ترتیب ایده‌رك اوراده شانت قله‌رك بر دوکوش خروسی واسطه‌سیله اتلافنه

[ق]رار ويردكدن صوكرا چكيليورلر ؛ وشمدى
[ب]ر اورمانى ارائه ايدن صحنه‌يه شانت قله‌رله
[ص]وكيليسى داخل اولويور . و سوكلونك
[ا]صرارلرينه مقاومت ايده‌ميه‌رك سائقهٔ محبتله
[...]سرينى اوكا آچيور .
اوچنجى پرده‌ده صحنهٔ تماشا نپاد (پچ
[ط]اووغى) طرفندن ويريلن برضيافت اوقلوق

آزموده برخروس اولجه تصميم ايدلديكى اوزره
شانت قله‌رله بوى اولچه‌جكدى . آرالرنده
وقوعه كلن دوئللوده طالع حرب شانت قله‌ره
توجه ايتدى . فضيلت خيانته غلبه چالدى ...
فقط بوتون بو نتريقه‌لر ، بو انديشه‌لر ايچنده
پيه‌سك قهرمانى ، مدار فخروغرورى اولان
ترانه‌سنى اونوده جق برحاله كلمشدى .

دانيمارقه پرنسلرندن اولوب كچنده پارسه كلان پرنس قريستيان اليزه سراينه كيرركن
Prince de Danemark Christian entrant au Palais de l'Elisée.

[ض]يافتنى مصوردر، قرق سكز جنس خروس ،
[بر] طاووس قوشى ، سوكلون و اجتماعك مرتبى
[...]ره طاووق برر برر دعوته اجابت ايتمشلردى .
[خ]يانته قصد ايديله‌جكنى سوكلوندن دويديغى
[ح]الده شانت قله‌رده ايديلان دعوتى رده تنزل
[ا]يتميه‌رك كلدى وبوتون خروسلره ميدان
[...]وقودى ... دعوتايلر آراسنده دينج و جنك

دردنجى پرده براورمانى ارائه ايدر ؛
قوربغه‌لر شانت قله‌رك صداسنى مدح ايده‌رك
بلبللردن شكايتده بولونيور . شانت قله‌ر ايسه
اغاجك اوزرنده اوتن بربلبلك سسنى ايشيدير
ايشيتمز بو حسود ، بو قيصقانچ مخلوقلرى
حضورندن طرد ايدييور ، برآز صوكرا بر
تفنك ضربه‌سيله بيچاره بلبل ، محتضر وشكسته‌پر ،

Digitized by Google

خروسك آیاغنه دوشویور . شدت تأثرندن
شانت قله‌ر فجرك قریب الانفلاق اولدیغنی حس
ایده‌میور ، قورناز سوکلون ایسه : کل! کل!..
باشکی سینه‌مه قوی ده بلبلك عاقبت الیمنه بر آز
آغلیالم » استرحامیله شانت قله‌رك باشنی کون
دوغنجه‌یه قدر قانادی آلتنده کیزله‌یور. وصوکرا
ایشته باق ، دییوردی ،
سن اوتمه‌دن کونش
دوغدی ... شانت قله‌رك
بویوك بر حجاب وعذاب
وجدانی ایچنده دیکله‌دیکی
بو سوزلر اونی تأدیبه
کفایت ایتمشدی . . .
سوکلونك ابراماتنه رغماً
اونی ترك ایدرك ینه طلوع
شمسی عالمه اعلان ایتمك
ووظیفه‌سنه، صنعتنه‌یکیدن
انتساب ایتمك ایچین اور-
ماندن مفارقت ایدییور ،
چفتلکنه، عائله‌سی نزدینه
کیدییور. بیچاره سوکلون
ایسه محبتنی اوقدر چابوق
اونوتدمیه‌جق. خروسك
آرقه‌سندن کیتمك
ایستركن بر طوزاغ، دوشوب طوتیلور .
وپرده اینیور .

مجبوریت قصر ایچنده پك ناقص اوله‌رق
تلخیص ایده‌بیلدیکم بو پیه‌سده اك زیاده انظار
تماشا کرانی مشغول ایدن شی آقتورلرك خروس

اخیراً تقاعدلکی اجرا بیوریلان شادی زاده
فریق اسماعیل پاشا حضرتلری

Le Général de division, Ismaïl Pacha
qui est actuellement en retraite.

و طاووق شکلنده صحنه‌یه چیقماسیدرکه برنجی
دفعه‌واقعدر... روستان تجدد وصنعت کوستره
بیلمك‌وعین زمانده سوزلرینی‌عالمه دیکلته‌بیلمك
ایچین نه جاذب ، نه مؤثر برواسطه‌یه مراجعت
ایتمشدی ! فی الحقیقه ایلك پرده‌ده کوزه چارپان
منظرهٔ بدیعه ، خروس وطاووق شکلنه کیرمش
خروسلر، طاووقلر کبی
کزه‌ن ، یورویه‌رك وی
یین بر طاقم مخلوقلر صوك
صحنه‌نك نهایتنه‌قدر نظر
حیرتی بند و تسخیر
ایدییور ؛ شیوه‌لری
صدای دجاجه او قدر
یقین‌که طاووقلر الفاظ
وکلمات ترتیب ایده‌بیلسه
ایدی انجق بولسان ایله
قونوشور ، بویله افاده
مرام ایده‌ردی ... پك
یکنسق ومزعج اولمق
لازمکلن زمین محاوراتی
سترایچون‌روستان‌ا کثری
وحتی بعضاً لزومندن
فضله‌نکته‌پردازاولویور
عبارەلرینه تلمیحات
وصنایع لفظیه ایله دولو سوسلی ومضحك
جمله‌لروکلمه‌لر سرپیور وبردنبره هزل ومزاحك
صوك قدمه‌سندن مسعود کریزکاهلرله (روما-
نتیزم) و (لریزم) لك اك یوکسك طبقاتنه قدر
یوکسه‌لیور .. نجه روستان حقیقت‌بین وقدر

Digitized by Google

شناس برشاعر در. آثار سائرەسندە اولدیغی کبی شانت قلەردەدە بیوك بر دهای صنعتکارانە ایلە ابراز ایتدیکی تجددلردەکی موفقیتنە سبب اسلافنە اولان حرمتی و اسکی اولسون. یکی اولسون علویتندن امین اولدیغی هر شیئە قارشی کوستەردیکی صداقت و مجلوبیتدر. فی الحقیقە روستان بوصوك اثرندەدە کاه راسینیك اوساحر، او محتشم ارغنونیلە ترنم ایدییور. کاه لامارتینك رباب لطیف خیالنە مضراب زن اولویور وکاه آهنکدار وپر طنین قافیەلریلە سامعینە هوغونی دیکلەتیور . . . بونکلە برابر شانت قلەرك شیوەسی اشخاصی قدر یکی و بدیعیدر. روستانك بوسوسلی کسوۀ تجدد ایچندە کیزلەدیکی تەزدە عجبا بوقدر یکی می؟... خایر!... کیم بیلیر بلکە یوزلرجە شاعر الندە اسکیمش، ییرانمش بر زمینی روستان حالا کوزل بولویور و اونی احیایە لزوم کورەرك بر نفحۀ تجددلە جانلاندیرییور، صنعتلە سوسلیور و کوزیمزك اوکنە کتیرییور. بوتون بوترقیلرە، بومدنیتلرە رغماً انسانلرك هنوز پك سادە، پك ابتدائی مزایای روحیەیە محتاج و مفتقر اولدیغنی، اك معلا وپایدار اثرلرك موضوعلرندەکی علویت و نجابت سایەسندە یاشادیغنی و خلقت آدمدنبری انجق شکلاً تبدل ایدن حسیات بشریەدە آرانیلەجق تجددك سفسطە و یاوەیە منتهی اولەجغنی روستان هرکسدن زیادە تقدیر ایدر.

آیدین مبعوثی ورفیقمز (العرب) غزتەسی صاحب و مدیری فاضل محترم محمد عبیداه افندی

Mehmed Ubidullah Eff. Député d'Aïdin et Directeur - proprietaire du journal “Elarab„

روستانك فکرنجە حیاتدە بهمەحال بر غایە، بر مخیلە اولملیدر. شانتقلەر وظیفەسنە پرستش ایدر، اونکلە تغذی ایدر، سینەسندە یالکز او نخبۀ آمالی بسلر مسعود بر آدمدر... فقط جهالات، تعصب مشئوم و کیندار بایقوشلری ایلە اونی مخیلەسندن آییرمق ایستیور. حیاتدە اکل و شربدن، ذوق و جنبشدن باشقە هیچ بر شی آرامیان برطاقم سرسریلر شانت قلەری قیصقانیور. مادیونی تمثیل ایدن شارلاتان، مستهزی و فتنەجو بر قرەطاووق دە ضربات استحفافی ایلە شانت قلەری حیاتە ربط ایدن رشتۀ فضیلتی پارچەلامیە چالیشیور. احتراصات نفسانیەنك انموذج مهیکلی اولان دیشی سوکلون ایسە بوتون بومساعئ بدخواهانەنك منتج موفقیت اولمسنە خدمت ایتمشدر. بوقدر دشمن قارشیسندە زواللی شانت قلەر مسند حیاتنی غائب ایدییور، سندەلیور.. و غیر اختیاری آتدیغی بر خطوۀ سرسریانە ایلە کندیسنی بر آن ایچندە بیابان سفالت وفلاکتدە بولویور.. عمر بشرك اك سفیل، اك عادی احتراصات و تحسساتی اطرافنی آلیور. بیچارە بدبخت اولیور، اك مقدس

Digitized by Google

املارینه قدر هرشیئی اونوتویور ، فقط صلاح نفس ایچون هرزمان زماندر . شانت قله‌ر یکانه حاکمهٔ حیاتی اولان خیالات علویه‌سنك نه‌قدر مغفل وبی‌اساس اولدیغنی یوزینه‌وو‌ران سوکلوبی، نهایت اونی بیله فدا ایدرك حیات سابقه‌سنه ، عائله‌سنه ، وظیفه‌سنه قاووشویور .

اثرك هر درلو نقائصدن بری اولدیغی شبهه‌سز ، ادعا ایدیله‌مز . ذاتاً بویله بر اثر متصورمیدر ؟.. برچوق منقدلرك ادعا ایتدیکی کبی تیرادلرك اوزونلغی . اشخاص وقعه‌نك کثرت بی‌لزومی واك نهایت مفروطانه بر ابذال ایله محاوراته ادخال ایدیلان نکات وصنایع لفظیه تماشا قاعده‌سنه پك موافق اولمسه کرك ... فقط بن بواثری بربیه‌س برتیاترو پارچه‌سی اولارق دکل، فقط ادبیاتك بر خزینهٔ مخلده‌سی ، صنعتك بر آبدهٔ مقدسی اولمق اوزره طانیور و اونی بواعتبارایله تشریح ایدییورم. بنجه سعادت بشر آنجق حس علویت وکمال ایله قائمدر . انسانلر دائما اعتلا کزین اوللی، دائما برغایهٔ آسمان پایه، برمخیله تعقیب ایتملیدر . ایشته بن شانت قله‌رده بونی بولیورم ... فیغارو منقدی (قالمه‌ت) لك دیدیکی کبی روستانی اوقویانلر حیاتك معالیٔ حقیقیه‌سنی آرایان محتشم شانت قله‌رك شهبال صعودیله کوکاره اوچیور ، و اونکله برابر دورا دور کونشلره ، مخیله‌لره یوکسه‌لیور ..

نه اولوردی کاشکه بزده بعض پیشوایان ضلالته تبعاً صنادید حقیقت صاندیغمز بعض کیرلی و زهرلی ییلانلری تشهیر و تصویر ایده‌جکمزه روح بشری تنزیه وتصفیه ایده‌جك بویله سوکلی (یالان) لره ایمان ایده‌بیلسه‌یدك!....

[illegible]

Digitized by Google

تکافل

جمعیت بشریه ایچنده انسان صفت ممیزه‌سیله احراز ایتدیکمز موقع ایجابنجه هر برمز منفرداً او جمعیتك هیئت مجموعه‌سنه قارشی بر دین ایله مکلف بولنمقده‌یزکه بو، حریتك عهده‌مزه تحمیل ایتدیکی بر باردر. بو دینك نوع وماهیتی تدقیق ایدیلیرسه صرف حیات مشترکه‌لری ایجابنجه انسانلر بیننده جاری اولان حقوق ووظائف متقابله‌دن عبارت اولدیغی آکلاشیلیر.

ابنای جنسمز قاعدهٔ تکافلی متضمن قوانینه وقوف سایه‌سنده یشادیغی محیط ایچنده حال انفراددن قورتیله‌رق هم جنسی ایله ادامهٔ مناسبات ایده‌کلدیکی کبی کذلك احوال طبیعیه ومعنویه‌سی نقطهٔ نظرندن اسلاف واخلافی ایله اولان روابط ومناسباتنی ده نظر دقته آلمق مجبوریتنده‌در. بناءً علیه افراد بشر مدت حیاتنده یالکز معاصرلرینه قارشی بر مکلفیت ایله مقید اولمیوب یوم تولدندن اعتباراً هیئت بشریه‌یه قارشی برطاقم تعهدات آلتنه کیرمشدر. او افراددن هر بری شو هیئتك بر عضوی صره‌سنه کچدیکی صره‌ده بتون سلسلهٔ اجدادمزك براقمش اولدقلری میراث مشترکده‌کی حصه‌سنه صاحب اولور، حین تولدنده انسال سابقه‌نك تصرف ایتمش اولدیغی بر سرمایهٔ عظیمه‌دن استفاده ایتمکه باشلار. اوکوست قونت شو دستوری وضع ایتمشدر: «بز جمعیته قارشی هر درلو تعهدات ایله مکلف اوله‌رق دنیایه کلیورز.» ره‌نانك دهات ایچون «اونلردن هر بری برچوق بطنلرك تراکم ایتدیرلمش سرمایه‌سیدر» دیمه‌سی یالکز ارباب دها حقنده دکل بالعموم افراده قابل تطبیق بر نظریه‌در.

انسانك قیمتی اشیا اوزرنده‌کی درجهٔ سعی وعملنه کوره تقدیر ایدیلیر زمانمزك اك عاجز بر ایشجیسی ایله قرون اولانك بر وحشیسی بیننده نه درجه فرق وار ایسه او ایشجی ایله بر داهی بیننده عین فرق موجوددر. عرض اولندیغی اوزره وجودمزك استعداد وقابلیتی، مساعیمزك وسائط اجرائیه ومحصولاتی، نفسمزده‌کی میل واراده؛ استعمال ایتدیکمز الفاظ وکلمات، رهنمای حرکات اتخاذ ایتدیکمز افکار، بزی احاطه وجبر وتضییق ایتمکله برابر حکممزه رام اولان عالم حقنده‌کی وقوفمز، بونلرك هپسی ماضینك غایت بطی بر محصولیدر؛ بونلرك هپسی یوم تولدمزدن بری او ماضینك لاینقطع غیر محسوس صورتده امرمزه،

Digitized by Google

فوطو : قارغوپلو ـ آیدین

آیدین جوارنده چاقرجه‌لی‌یی تعقیبه مأمور بر مفرزهٔ عسکریه‌نك ضابطانیله مفرزه
هیئتنك اثنای استراحتده آلنمش فطوغرافلری

Un détachement militaire chargé de poursuivre le fameux brigand
Tchakirdjali errant aux environs d'Aïdin.

Digitized by Google

(١) چاقرجەلینك عونەسندن اولوب اخیراً تعقیبە مأمور برمفرزۀ عسكریە طرفندن میتاً استیصال قلنان شقیٔ مشهور دلی احمدك جسدی — مقتول دلی احمدك صاغندە اوغلی ، صولندە پدری صقاللی علی بابا ایلە آلنمش بر رسمی (٢) مقتولی سیر ایتمكە كلان بعض آیدین اهالیسی

(1) Le fameux brigand Déli Ahmed, un des plus redoutables agents de la bande Tchakirdjali, tué dernièrement par les poursuivants, A droite son fils et à gauche son père. (2) Indigènes d'Aïdin regardant le mort.

Digitized by Google

زیر اقتدارمزه وضع ایتدیکی شیلردرکه اکثریسی بزجه محسوسات واحوال طبیعیه صره‌سنه کچمشدر .

سوتدن کسیلان بر چوجق والده‌سندن قطعیاً آیریله‌رق باشلی باشنه بر فرد اولدیغی ایده‌مز معیشتدن طولایی بورجلیدر : چونکه استهلاک ایده‌جکی مأکولاتدن هربری کندی اتی ، قانی تشکیل ایده‌جك اولان انواع حیوانات ونباتاتی عصرلردن بری تنمیه، تنویع، اصلاح ایلیان بر خرائت طویله‌نك ثمره‌سیدر .

آلمانیا ایمپراطوری ویلهلم حضرتلرینك آلمان قازمه‌جی طابورلرینك یوزنجی سنهٔ دوریه‌سی مناسبتیله اجرا ایدیلن شنلکلرده اولجه مذکور طابورلرده و الیوم حکومت عثمانیه خدمت عسکریه‌سنده بولنان بیکباشی مووت بك ایله محاوره‌سی

L'Empereur Wilhelm II parlant au major Muth, ancien officier des garde-pionniers allemands et actuellement en service de l'armée ottomane à l'occasion du centenaire des bataillons garde-pionniers.

وقت حیاتنه مقتضی غدایی خارجدن آلدیغندن طولایی بر مدیون اولور . بشریتك کیمین مساعیسیله تراکم ایتمش اولان اوخزینهٔ لاتفنای منافعدن حصه چین اولمه‌دن بر آدیم آته‌ماز . بر حرکتده بولنه‌ماز ، بر احتیاجنی دفع لسانندن طولایی بورجلیدر : چونکه دوداقلری اوزرنده دوغه‌جق کلماتدن هربرینی وقتیله کندیسی کبی تحصیله صرف مساعی ایتمش اولان — ابوینك یاخود معلملرینك دوداقلرندن طوپلایه‌جقدرکه بوکلمات اجدادینك

Digitized by Google

بر سعی و تتبع مدید ثمره‌سی اوله‌رق جمع ایتمش اولدقلری بر سلسلهٔ افکاری حاویدر . بالکز هم جنسنك الندن وجودینك ، دوداقلرندنده فکرینك ایالك غداسنی آلمق احتیاجنده بولندیغی زمان دکل ، بالآخره کندی سعی ذاتیسیله وسائط فیض وترقیسنی

بورجلردر . درجهٔ اهمیتی یکنظرده آکلاشیله‌میان بو کتابلرك ، بو آلتلرك وجوده کتیرلمسی ایچون نه امکلر ، نه زحمتلر صرف ایدلمشدر . نیجه آهنین اللر او آلاتی اجسامه واسطهٔ غلبه اوله‌جق بر شکله وضع ایدنجه‌یه قدر قاچ دفعه‌لر دکیشدیرمش ، تخمیر ایتمش ،

آلمانیا ایمپراطوری حضرتلری مذکور شنلکلرده بولنان ومقدما محارباتده خدماتی سبق ایدن بعض آلمان وطن پرورلرینك اوکندن کچرکن ....

L'Empereur Wilhelm II passant devant quelques maréchaux allemands en retraite.

احضار واحداث ایتمکه باشلادیغی وقت دخی ماضینك حصه‌سنه آیردیغی بار دینك تزاید ایتدیککی حس ایده‌جکدر .

مکتبده رحلهٔ تدریسی اوزرنده دیزلمش کتابلر ، دستگاه مساعیسنده صره‌لنمش اولان آلات و ادوات ده قیمتی تقدیر ایدیله‌میان

علی الاکثر یأس وفتور ایله قالدیروب آتمشدر .

میلیونلرجه نسخه‌لرله لایعد شئون کونیه‌یی برقاچ ساعت ظرفنده چار اقطار جهانه نشر ایدن مطبعه حروفنی ، انسانك نظام عالمی تصویره آلت ایتدیکی او قورشون پارچه‌لرینی ایستدیکی کبی استعمال ایتمسی ایچون نه‌قدر

Digitized by Google

کوزلر آچیلمش، نه‌قدر دوداقلر اهتزاز ایتمش، نه قدر فکرلر یورولمش. نه قدر مشقتلر چکیلمش، نه‌قدر فداکارلقلر اختیار اولنمش، نه‌قدر حیاتلر هدر اولمشدر.

انسان طریق حیاتده ایلرولدکجه هر خطوه‌ده شو بار دینک تزاید ایتدیکنی کوره‌جکدر.

انشا ایتدیکی طریقلرده خطوه انداز اولدقجه بر دین، آرابه، واغون تکرلکنک، کمی پروانه‌سنک هر دورنده بر دین، فن، صنعت، زراعت محصولاتندن هر برینک استهلاک کننده بر دین، بتون بو میراثی نسل آتی‌یه اتحاف ایدن هیأت امواته قارشی بر دین، قرون

پارسده طلبه نمایشی — قونقورد میدانده استراسبورغک هیکلی اوزرینه وضع ایدیلمک اوزره بری قرال و دیکری جمهوریت طرفدارلرندن ایکی طلبه‌نک طاشیدیغی بر قورون و نمایشجیلر

Manifestation des étudiants à Paris — Les manifestants portant la couronne qu'ils déposeront sur la Statue de Strasbourg.

چونکه ید بشرک ساحهٔ وجوده کتیردیکی وسائط مادیه ومعنویه‌نک استعمالندن کندیسی ایچون هر کون بر نفع جدید حاصل اوله‌جقدر.

انسان او کتلهٔ ساعیهٔ بشریه‌نک بیک درلو مشاق ومزاحم ایله بیکلرجه حیات فدا ایده‌رک یالچین قیالر، صرب داغلر اوزرنده اولانک مظلم بر ملجائی اولان سینهٔ ارضی منبت بر مزرعهٔ واسعه، محصولدار بر اعمالاتخانه حالنه قویان، فکریله عناصرک اسرار قوتنی کشف واستحصال وعین قوتی او عناصرک تحکمنده استعمال ایدن، دهاسیله ارواح واشباحک تظاهرات لاتحصاسندن استحصال

استراسبورغ هيكلنك اوكنده طلبه‌نك تعظيماتى
Etudiants devant la Statue de Strasbourg.

آهنك ونظام ايلميان ، وجدانيله ابناى جنسنى حال خشونت وخصومتدن تجريد ايله تدريجاً حال مسالمت ومدنيته سوق ايتمكه چاليشان انسانلره قارشى بر دين ايله مكلفدر .

فقط اسلافمز مواجهه‌سنده بويله بر دين ايله مكلف اولديغمز حالده بونى كيملره قارشى ايفا ايتمك مجبوريتنده بولنيورز؟ انسال سابقه بو خزينه‌يى بزه قارشى افراد اعتباريله جمع ايتمامش، بونى نه معين بر نسل، نه‌ده محدود بر جماعت بشريه‌يه مخصوص اولمق اوزره صاقلامامشدر . شو دنيادن كلوب كچنلر بتون بوسرمايهٔ افكارى، بتون بوسرمايهٔ منافع وقوايى نعمت حيات ايله متنعم اوله‌جقلر ايچون احداث ايتمشلردر . بناءً عليه اسلافمز بزدن صكره كله‌جكلره قارشى بودينك ايفاسيله بزى وظيفه‌دار ايتمشلردر . بو دين ماضينك استقباله بر هبه‌سيدر . كلوب كچن هر نسل يالكز بر حق انتفاعه مالك اولوب بودينى ـ فقط ممكن مرتبه تنميه ايتمك شرطيله ـ ايادئ آتيه‌يه توديع واعاده ايتمكله مكلفدر .

شو قاعدهٔ اجتماعيه‌يه اتباعاً هرقرن قرن سابقك وديعه‌سنه برشى علاوه ايده‌كلمش وتعاطئ خدمات وتوزيع وظائف ومنافع اصولى نصل بر نسله منسوب انسانلر بيننده جارى مقاولهٔ اجتماعيه احكامندن ايسه شو مال مشترك اجتماعينك تزايد دائميسى‌ده انسال متواليه بيننده مرعى قانون مقاوله مقتضياتندن بولنمشدر . فى الحقيقه هرفرد ذى حيات موجوديتنك محافظه وادامه‌سنه ساعيدر. بوندن‌ده ايكى لزوم تظاهر ايدركه برى لزوم محافظه ديكرى لزوم ادامه‌در.

نمايش اثناسنده چوجقلر
Des enfants pendant la manifestation.

Digitized by Google

بر جسمده قوهٔ نشو و نما دوچار تدنی اولدقده عدم انتظام رونما اولور. حرکتسزلك بدایت موتدر. قوهٔ عقلیه واراده ایله متصف اولان افراد بشریه ایچون بو قوهٔ معنویه‌نك نشو و نماسی قوهٔ مادیه درجه‌سنده الزمدر. فوئی: حکیم لیبنچك « حال حاضر استقبال ایله مالیدر » کلامنی تفسیراً انسانده نظر اعتباره آلنان شی - ملکات عقلیه و قوای جسمانیه‌نك قابلیت نشو و نماسی اعتباریله - زمان حاضردن زیاده استقباله عائد بر حال یعنی حقیقتدن زیاده آتی‌یه متعلق بر احتمال اولدیغنی بیان ایتمشدر.

افراد بشریه حقنده دوغری اولان برشی بالطبع جمعیت بشریه حقنده‌ده جاریدر. فی الحقیقه تاریخ بزه بشریتك علی الدوام توسع وتزاید ایده‌رك سطح ارضده‌کی قوایی نه صورتله تسخیر و استعمال ایتدیکنی نظر اطلاعمزه وضع ایتدیکی صره‌ده بو بابده‌کی موفقیاتك ابنای جنسمزك ثمرات عقل وذکاسیله حصول پذیر ومساعیٔ واقعه‌نك اعضای جمعیتدن هر برینك حین موجودیتنده جسمی، عقلی، وجدانی ایچون دها مکمل بر حال اکتساب ایتمسی غایه‌سنه مصروف اولدیغنی موضحاً ارائه واثبات ایلمشدر.

بناءً علی ذلك هر انسان فردای تولدنده اجدادینك ثمرات همم و مساعیسیله بر حال رفاهه نائل اولدیغی وقت کندینك وهم جنسنك حیاتنه حاکم اولان قانون تکامل احکامنه اتباعاً شو فوائد مدنیه‌نك یالکز بقاسنه دکل بالاخره توسعنه‌ده کندی سعی ذاتیسیله معاونت ایتمك تعهدی آلتنه کیرر.

شو حاله نظراً حریتی ایکی درلو تعهد ایله مقید بولنور. طبیعةً ومعناً جمعیتك دستور انتظامی اولان تقسیم وظائفده هم جنسنه قارشی عهده‌سنه ترتب ایدن خدمات متقابله‌دن ماعدا حصهٔ انسانیتنه بر وظیفه دها توجه ایدرکه اوده ترقیات عمومیه‌یه خدمت ومعاونت ایلمکدر.

محمد حلیم

Digitized by Google

صوربون دارالفنونی درسلرندن

رومادە مجلس اعیان

معلم بوشه لوقلەرق Bouché Leclerq

میلاددن سکسان سنه مقدم .. سیللا Sylla دیکتاتورلکی زماننده فوروم [١] Forum میداننده‌یز .

قاپیتولك [٢] Capitole بولندیغی طرفه متوجه اوله‌لم . بو تپه‌نك یوقاریسنده وصول طرفنده اوچ سنه مقدم (٧٧ ق . م) یاتان « ژوپیته‌ر قاپیتوله‌ن » Jupiter Capitolin معبدینك خرابه‌لری ؛ صاغ طرفنده وآتکنده ایسه ایکی اوچ قدمه مردیونله چیقیلیر برمیدان واردر . میدانك اوزرنده‌ده قرال « توللوس هوستیلیوس » Tullus Hostilius زماننده‌ن قالدیغی روایت ایدیلن اسکی بربنا . . . اعیان « کوریا هوستیلیا » Curia Hostilia تسمیه ایدیلن بوبناده اجتماع ایلردی .

روما مؤلفلری — هیچ شبهه‌سزکه برکون بو خصوصی مراق ایده‌جکمزی دوشونمه‌یکلرندن — بزه نه بنانك نه‌ده تقسیمات داخلیه‌سنی مصور براثر براقدیلر . موجود وثائقدن استدلال ایدلدیکنه کوره نه اعضالرك اوطورمسنه مخصوص بر آنفی‌تئاتر نه‌ده صالونه حاکم برموقع ریاست وار ایدی . کرسیٔ خطابت بیله یوق .. هرکس سویله‌یه‌جکنی اوطوردیغی یردن سویلر وایی ایشتدیرمك ایستزایسه ایاغه قالقار . [١]

رتبه و حیثیتجه مساوی اولمیان اعضالر قارمه قاریشیق کلیشی کوزل اوطوررلردی وهیچ برینك کندیسنه مخصوص معین برموقعی یوق ایدی .

قپونك اوکندن اوزانان کنیش برکچیدك صاغ وصولنه قونمش صره‌لر : اعضالرك اوطورمسنه مخصوص یر .. کچیدك وقپونك قارشوسنده رئیسك اسکمله‌سی .. رئیس

[١] فوروم رومادە « قاپیتول » ایله « پالاته‌ن » تپه‌لری اره‌سنده معاملات عمومیهٔ دولتك مناقشه‌سی ایچون اهالینك اجتماع ایلدیکی محلدر .

[٢] رومادە موجود یدی تپه‌دن بری روماليلر زماننده اك مستحکم موقع ایدی .

[١] انکلتره لوردلر قاره‌سنده‌ده نه آنفی‌تئاتر نه‌ده کرسیٔ خطابت موجود دکلدر . اعضا اولسون ناظر اولسون سویله‌یه‌جکی سوزی اوطوردیغی یردن سویلر . فقط لوندره خطیبلرینی اوطوردیقلری یردن اوضاعسز سوز سویلمکه مجبور ایدن عادت سوزلرك قیصه وساده اولمسنی تأمین ایچون تأسس ایتمشدر .

Digitized by Google

« قونسول » [١] Consul ویا «پره‌تور» ایسه بواسـکمله صدفدندر « تره‌بون » ایسه بیاغی تحته‌دن برصره‌در. اعیانك کندیسنه مخصوص بررئیسی یوقدر. مجلس اعیان منشائی اعتباریله برنوع شـورای دولتدن باشقه برشی اولمیوب وظیفه‌سی ده‌رأینه‌مراجعت ایدن رؤسای حکومتی ـوقتیله قراللری ـ ارشاداتمکدن عبارت ایدی. قانوناً برحقی وارایدیسـه اوده فقط دقت ایدلسونکه یالکز کندیسنه مراجعت ایدلدیکی زمان اعطای رأی ایلکدی . اعیان کندیسنی اجتماعـه دعوت ایلین « ماژیسـترا » نك اطرافنده طوپلانیر واو«ماژیسترا» مجلسه‌ریاست ایلر. قرارلریده او«ماژیسترا» نك امریله مرعی اولور ایدی Princeps Sénatus تسمیه ایدیلن اعضا اعیانك رئیسی دکل ایدی یالکز اعضالرك اسـمنی حاوی لیسته‌ده اسمی الک اول یازیلمش اولان اعضـا ایدی‌که الك اول رأی ویرمك حقنی‌ده حائزدر .

قراللق زماننده قالمه برقاعده‌که: ـ مجلس اعیـانك بر مجلس مشاوره‌دن باشـقه برشی اولمامسندن وبوحیثیتله اعضالرینك برر مشاور بولنمسندن ـ رئیس دولتك دیله‌دیکنی مشاور یاپمق وایسته‌دیکی زمان اومشاوری عزل ایلمك حقیدر بوقاعده‌موجبنجه اعیان قابل عزل‌اولمق اوزره رئیس دولت طرفندن انتخاب ایدیلیر .

اعیـان انتخابی حقی قونسـوللردن نزع

[١] قرالیتك الغاسندن صوکرا [٥٠٧ـ٥١٠ ق . م] رئیس دولت وحکومت اولمق‌اوزره قرالك حائز اولدیغی بالجمله حقوق و صلاحیتی‌ـکه بو حقوق وصلاحیت میانده دیله‌دیکی برکیمسه‌یی اعدام‌وضرب ایتمك حقلریده موجوددر ـ حائز اهالی‌طرفندن بر سـنه مدت ایچون ایکی کشی انتخاب ایدیلیر ایدی‌که بونلره « قونسـول » اطلاق‌اولنور ایدی بونلره زمان مأموریتلرنده رومانك الك بیوك آدمی دیرلر. بونلره راست کلن بر سواری آتیندن اینمك ، اوطورانلر ایسه ایاغه قالقمق صورتلریله وظیفهٔ حرمتی ایفـایه مجبور ایدیلر . هر بر قونسـولك اوکندن اون ایکی « لیکتور » Licteur کیدردی . بو « لیکتور » لر اوموزلرنده قونسـوللرك تبعه اوزرنده‌کی حق اعدام وحق‌ضربلرینی معلن اولمق‌اوزره برآره‌ده باغلانمش بر بالطه ایله بر قاچ دکنك یاکتی طاشیرلر ایدی .

قرال ایله قونسوللر آره‌سنده حقوق و صـلاحیتجه هیچ بر فرق یوق ایدی شـو قدرکه قونسـوللرده مدت قیصه و قوت ایکی‌یه منقسم ایدی بو جهتـله حقوقجه مساوی‌اوللرندن قونسوللردن بری‌دیکرینك حرکاتنه مانع اوله‌بیلیرایدی. قونسوللر تکرارا انتخاب ایدلمك حقنی حائز اولمدقلرندن بر سنه صوکرا یکی انتخاب ایدیله‌جك قونسولك تبعه‌سی اولورلر ایدی . بعض بحرانلی زمانلرده بو ایکی قونسـول برینـه اجرا آتنه مانع صلاحیتی تحدیده مقتدر اوله‌بیله‌جك بر شریکدن آزاده بر تك حاکم انتخاب ایدرلردی‌که بو حاکم « دیکتـاتور » عنوانی آلیردی اوکندن ٢٤ « لیکتور » کیدردی . بر دیکتاتور آلتی آیدن فضله موقع اقتدارده قاله‌مز ایدی .

بر عصر صـوکرا بعض خصوصـاتك رؤیتی حقنی قونسوللردن استرداد ایله یکی آدملره تودیع ایتدیلر . تحریر نفوس معاملاتی بش‌سنه‌ده بر اجرا ایدلدیکندن بش سنه مدتله منتخب بر « سـانسور Censeurs » ه تودیع ایدلدی .

حق قضا « پره‌تور Préteurs » لره ویرلدی . وظائف ضـابطه ایله « ئه‌دیل » édiles لر مکلف اولدی. تکالیفك جبایتی«کووستور Questeurs»لره عائد اولدی . بو مأمورلرك جمله‌سـنه « ماژیسـترا Magistrats » اطلاق ایدلدی . سانسوردن باشقه دیکر ماژیسترالر عینیله قونسوللر کبی بر سنه مدتله انتخاب ایدیلیرلر ایدی .

Digitized by Google

ایدیلوب اسکی قونسوللردن انتخاب ایدیلن « سانسور » لره تودیع ایدلمکه باشلاندی .

بو تفصیلاتدن مستبان اولدیغی اوزره روماده کی اعیان بوکونکی مجالس ملیه اعضالری کبی ملتك وکیللری دکل ایدیلر . وبو جهتله روماده مؤکللرینك ارزولرینی اسعاف ایله مکلف ومؤکللرینك افکار سیاسیه لرینی ترویجه مجبور اعضالردن مرکب برمجلس – که زمانمزده اویله برمجلسه مجلس مبعوثان اطلاق اولنیور – یوق ایدی . دیمك که اسکی یونانستانده اولدیغی کبی روماده ده Régime représentatif دینیلن ادارهٔ مشروطه غیر موجود ایدی سببی ده پك آشکاردر زیرا کرك روماده وکرك یونانستانده اولسون حکومت کوچك برشهر اولمقله باشلادی . مرکز دائره دن مقدم موجود ایدی .

حالبوکه Régime rpésentatif کندیلرینه مرکز آراین Confédérations لردن ویا Confédérations لره شبیه اولمق ایسته ین واسع حکومتلردن چیقمشدر . رومالیلر سفیرلردن باشقه ممثل طانیمزلر وبر ملتك ده کندی کندیسنه سفیر کوندرمسنی غریب کورورلردی .

رومالیلر ادارهٔ مشروطیتی احداث ایتسه ایدیلر جمهوریت هلاکدن قورتیلوبده ادارهٔ مطلقهٔ عسکریه نك ظهورینه عجبا مانع اوله بیلیرمی ایدی ؟ بیلمیورز یالکز محقق برشی وار ایسه اوده موجود اصول اداره او معظم واسع الکه نك احتیاجاتنه کافی دکل ایدی .

دیمك که نظریاتجه اعیان برمجلس منتخب اولمدیغی کبی بذاته هیچ برقوتی ده حائز دکل ایدی . فعلیاتده ایسه احتیاجات زمانیه یی قواعد موجوده یه توفیقده پك زیاده ماهر اولان رومالیلر بولندیغمز زماندن پك چوق اول اعیان اعضالرینی هرنه قدر طوغریدن طوغری یه دکل ایدیسه ده ینه کندیلری انتخابه باشلامش ایدی زمان نشری پك قطعی بیلنه میان « اووینیا » Ovinia قانونیله سانسورلر اعیان اعضالغنه اول امرده اسکی « ماژیسترا » لری یعنی ملت منتخبلرینی تعیینه مجبور قیلندی بوندن صوکرا فضله یر قالیرسه ایسته دیکلرینی انتخاب ایلرلر ایدی .

محاربات داخلیه واعداملر ایله اعضالرینك عددی یاری یاری یه تنزل ایدن مجلس اعیانه سلاح ارقداشلرندن اوچیوز کشی یی بردن انتخاب ایدرك عددلرینی آلتیوزه چیقارتمش اولان دیکتاتور سیللا بر قانون ایله اعیان انتخاباتنی سالم بر قاعده یه ربط ایلدی . نشر ایلدیکی قانون موجبنجه بوندن بویله اون ایکی یرینه سنه ده یکرمی « کووستور » انتخابی تقرر ایلدی . « کووستور » لرك ده « ماژیسترا » اولملرندن ومارالبیان « اووینیا » قانونی موجبنجه بش سنه ده بر انتخاب ایدیلن اعیان اعضالغنه مدتلری ختام بولمش ماژیسترالرك تعیینی مجبوری بولندیغندن بو « کووستورلرده » طبیعتیله اعیانه داخل اولورلر ایدی بویله جه مجلسده بوش اسکمله قالمدیغندن سانسورلر بالفعل اعیان انتخاب ایده مز اولدیلر .

اعیان اعضالرینك اسکی « ماژیسترا » اولملری اعتباریله ایفا ایلدیکلری وظائفه کوره

Digitized by Google

مرتبه‌لری تخالف ایلیوردی . فقط آره‌لرنده‌کی بو تخالف رتب عدم تساوی آرایی انتاج ایلمز وهیچ براعضانك رأیی دیکر براعضانك رأینه فائق عد ایدلمز ایدی رأیلر طارتیلمز صاییلیر ایدی . فقط الك اول رأی ویرمك حقی اسکی ماژیستراله عائد ایدی کوچك ماژیستراللرده بیوك ماژیستراللردن صوکرا رأی ویریرلر . والحاصل ماژیستراللرده آره‌لرنده‌کی فرق رتبی کوزه‌تیرلر ایدی «ماژیسترا»لقدن کلیانلر ایسه الك صوك رأی ویریرلر ایدی که کندیلرینه صره کلنجه‌یه قدر سوز بیتر وبویله‌جه سسزجه هانکی اعضانك رأینی قبول ایدییورلرسه او طرفه رأیلرینی ویریرلر ایدی .

رئیس براعضایه حق کلامی بخش ایلدیکدن صوکرا ارتق هیچ بر سبیله او اعضایی ولوکه صدددن خارجه چیقمش اولسون ولوکه تحمل ایدلمز برشدت لسان قوللانمش اولسون اسکات ایلیه‌مزدی . بوکون ألمزده «چیچه‌رون» ك «Pison» پیسون» «Vatinius» واتینیوس» «Antoine» آنطوان» علیهلرنده اویله مدهش

پارسده فیضان اثناسنده منهدم اولان بر بنانك انقاضی

Les débris d'un édifice écroulé pendant l'inondation à Paris.

نطقلری واردرکه او نطقلرینی اکر خطیب مشهور بوکونکی ملت مجلسلرندن برنده ایراد ایلمش اولسه ایدی هیچ شبهه‌سزکه او آتشین سوزلری دیکله‌مکه او مجلس تحمل ایلیه‌مز ایدی . فقط رومده‌کی مجلس اعیان او زهرناك خطبه‌لری باشدن آشاغی کمال سکوت وسکونتله دیکله‌دی. زمان حاضر ملت مجلسلری ایچون لابد اولان بو مطلق سربستیٔ کلام رومادە حق تشبثه و حق تفسیردن نبعان ایلیوردی .

روماليلر قانون یاپمق قانون تعدیل ایلمکله وقتلرینی اضاعه ایلمزلر ایدی تنظیم قوانین ویا تعدیل قوانین صاغلام بر وجودك محتاج اوله‌میه‌جغی علاجلردر .

رئیس ایچون مرعیتی مجبوری اولان قواعددن که بالفرض اجتماعه دعوتدن مقدم فاله باقمق اعضالرك اسامیسنی محتوی لیسته‌ده‌کی صره موجبنجه آرایه مراجعت ایلمك کبی قواعددن باشقه اعیانه مخصوص بر نظامنامه موجود دکلدی ووجودینه‌ده احتیاج مس ایلمه‌مش ایدی .

غایت غریبدر . اعیان ایچون بر نظامنامه

موجود اولمدیغندن صلاحیتی معین دکل ایدی . معین اولمدیغنـدن محدودده دکل ایدی . و بو جهتله نفوذ معنویسندن باشـقه هیچ بر قوته استناد ایله‌یه‌رك مجلس اعیان حکومتك بالجمله امور داخلیه وخارجیه‌سنی تمشیت ایلیوردی . اوقوت‌معنویه‌ده مطاع اولمسندن‌تولد ایلیوردی. قانوناً طلب و ادعایه صـلاحیتدار اولمدیغی بر اطاعتله مطاع ایدی . اوفه‌جق بر مقـاومته معروض قالسـه ایدی او مقاومتی زیر و زبر ایلیـه‌جك هیـچ بر قوت مادی‌یی ده حائز بولنمیوردی .

آرایه مراجعت ایدیله‌جکی زمان رتبه‌جه رئیسه فائق ویا مساوی اولان اعضالردن بری رأیه وضع ایدیلن قراره مخالفت ایلسه آرتق « سـناتوس قونسـولد » Sénatus consulte (مجلس اعیان قراری) موجود اولمز ایدی . فقط رئیس ینه آرایه وضعده اصرار ایلیه‌جك اولور ایسـه ویریلن رأیه قرار اطلاق ایلمزلر ایدی . قرارلردن ممنون اولمیان بر ماژیسـترا - شریکی طرفنـدن منع ایدلمدکجه - یواش یواش حاکم حقیقی وحکم اولمق اوزره طانمغه باشلانن اهالی‌یه مراجعتله اوقرارلره مخـالفت ایلیه‌بیلیردی .

« سناتوس قونسولد » هیـچ بر وقت بر قانونه معادل طوتیله‌مزدی . قانون بر امر ، « سـناتوس قونسولد » ویرلمش بر رأی بر نصیحت ایدی .

سـیللا طرفندن ادخال ایدیلن اوچیوز سـلاحشور ایله اعضاسـنك عددی التیوزه

پارسده برفرانسز فوت بول قلوبیله مسابقه‌یه داخل اولوب احراز غلبه ایدن انکلیز ضابطانندن متشکل بر فوت قلوبی اعضالری

Un foot-ball club, composé des officiers anglais, vient de remporter la victoire sur un club français.

واران بو یکی مجلس اعیان‌ده عجبا « سینه آس » ه Cinéas [١] قراللردن مرکب بر مجلس عالی قارشوسنده بولنیورمش کبی بر حس القا ایلین اسکی مجلس اعیان کبی قلبلره القـای حرمت ایلمکده دوام ایلیورمی ایدی ؟ بیـلمیورز . بیلدیکمز بر شی وار ایسـه اوده غراغلردن

[١] « Cinéas سینه آس » ، « ئه‌پیر Epire » حکمداری « پیروس Pyrrhus »ك وزیرومشاوری ایدی قدرت خطابتی مشهور اولان بو ذات حقنـده « پیروس »ك نطقلری اردولرمدن زیاده بکا شهرلر فتح ایلمشدر دیر ایدی . « پیروس » ایتالیا سفرینی بووزیرك رأیی خلافنه‌اوله‌رق اجرا ایلمش‌وعسکرینك اوکنـه قویدیغی فیللر ایله قزاندیغی مظفریت ایچون « بردها بویله برمظفریته‌دوچاراولورسه‌م‌محواولورم » سوزلریله وزیرینك رأییله حرکت‌ایله‌مدیکندن ناشی ارتکاب ایلدیکی خطایی اعتراف ایلمشدر .

Digitized by Google

Gracques [۱] واغتشاشات داخليه‌نك ظهورندن
برى اعيان نفوذ معنويسنى غائب ايليوردى .
برچوق دعاوينك افشا آتى خلقه مجلسده ناموسسز
آدملرك موجوديتنى بيلديرمكه باشلامشدى .
اوتوزسنه مقدم « ژوغورتا » نك [۲] Jugurtha
التونلرينه تنزل ايدن اعيانلر پارمقله كوستريلير
ايكن شمدى مرتكبلرك عددى صايلمز بر
درجه‌يه كلمشدى . بالخصوص او سيللانك ...

[۱] Gracques اسمى قورنه‌لى Cornélie نك اوغللرى اولان تيبه‌ريوس Tibérius و غايوس Caïus نام برادرلره علم اولمشدر . اراضئ مفتوحه‌نك يالكز اصلزاده‌لر بيننده تقسيم ايدليوب فقراى اهالى‌يه ده اراضئ مذكوره‌دن بر حصه آيرلمسنى تكليف ايلمسندن ناشى (۱۳۳ ق.م) ده تيبه‌ريوس بيوتنى جلاده توديع ايلمشدر . غايوس‌ده (۱۲۱ ق.م)ده بر اغتشاش اثناسنده اعدام ايدلمشدر .

[۲] Jugurtha « ژوغورتا » شمدى جزاير تسميه ايديلن نوميدى Numidie الكه‌سى حكمدارى ايدى . حكمدار اولمدن اول رومايه كلدرك اعيانى پاره ايله كنديسنه جلب ايلمش و بويله‌جه حكمدار اولان عموجه‌سنك الكه‌سندن آلنه پك چوق بر كچيرمشدر . بالاخره عموجه‌سنك يرينه تخته چيقان يكنى Himepsal ى اولديره‌رك سلطنتى غصب ايلمشدر بو جنايتندن طولايى محاكمه ايدلك اوزره رومايه جلب ايدلمش و بعدالمحاكمه رومايى ترك ايدركن اعيانك ارتكابنى تلميحاً « صاتيلق شهر محو اولمق ايچون يالكز بر مشترى بكله‌يورسك » دى يه باغيرمشدر .

واعداملر ايله بسله‌نن چاپلاقلر [۳] وجودلريله
مجلسه شبهه ويريورلردى . اصلزاده‌لر ايله
ده‌موقراطلر اره‌سنده‌كى مهاجمات لسانيه كيت
كيده مستكره بر منظره آليور . مجلسده
الك غليظ تعبيرله صرف ايديلن «اعيان پيسلكى»
سوزينى « چيچه‌رق » برغلوسيا [٤] Glaucia
نك بيله آغزينه ياقيشديره‌ميوردى . . بتون
بو حاللر اعيانك نفوذ معنويسنى محو ايده‌رك
مجلسى لفظى مراد بر جسم حالنده براقدى
جمهوريتده سوروكليوب كوتوردى . ايمپرا-
طورلغى تأسيس ايدن قيصرك خلفلرى ايسه
آرتق قارشولرنده ظلم و استبدادلرينى تجديد
ايليه‌جك بر قوت بوله‌مديلر احتراصات
نفسانيه‌لرينه طولو ديزكين يول ويرديلر .

[۳] حكيم شهير مونتسكيو « روماليلرك اسباب شوكت وانحطاطى » نام اثرنده محاربات داخليه بحثنه كلديكى زمان سيللا ايله « ماريوس Marius » آره‌سنده‌كى او قانلى محاربه‌لرك وحشتندن نظرنزى چويرمه مساعده ايلمكزى استرحام ايلرم » ديور .

[٤] غلوسيا Glaucia اعياندن رذيل بر حريف ايدى . قونسول نامزدلكنده رقيبى بولنان ميميوسى Memmius قتل ايلمسندن طولايى اهالى طرفندن طاشله اولديرلمشدر .

پارس — ۰ ص

Digitized by Google

صلح مؤبد قابلمی؟

بلیهٔ حرب شمدی‌یه قدر نه بیکلرجه محب انسانیتی دوشوندیردی ، داغدار ایتدی . حیفا که قابلك ، برادری هابلی قتل ایتدیکی کوندن ، بو فجر بشریتدن بری انسانلر همنوعنك نثر خوننده فارغ اولمدیلر . عصریمز فواصل سکونتك اك زیاده دوام پذیر اولدیغی بر دور ایکن حال حاضرده نائرهٔ حرب کرهٔ ارضك بر طرفنده سونر سونمز دیکرنده طراقه‌فشان اشتعال اولویور .

مع مافیه محاربات ماضیه‌نك آثار دورادورینه باقیله‌جق اولورسه فردا وحتی بنجه یقین بر آتی مسعود امللرله دولودر .

اسرای حربی دیری دیری یاقه‌رق ، طبخ و اکل ایدن ماله‌زیالیلر ، مجروحلرك اوزرینه آتیله‌رق پارچه‌لیوب ییه‌ن کلدانیلر ، اسیرلرینك اعضای رجلیتنی قطع ایله‌ین اسکی مصرلیلرله حبشیلر ، (آلبی‌ژوا) (فلمنك - اسپانیا) ، (اوتوز سنه) محاربالرنده‌کی خونریز اردولر واك نهایت اهل صلیب قوای متحده‌سی که اللرینه کچن اسیرلرینك کوزلرینی اویمق ، چوجقلری پارچه‌لامق ، قادینلره تسلط ایتمك و آلتون بلع ایدوب ایتمدکلرینی آکلامق ایچین سیناغونلرده‌کی موسویلرك قارنلرینی یارمق کبی تویلری اورپرده‌جك فضائح بهیمیه ایقاعندن چکنمه‌مشلردی . ایشته بو خونخوارلردن صوکرا اسفار حاضره‌دن برینه عطف نظر دقت ایده‌جك اولورسه‌ق کوره‌جکمز تحولات تدریجیه شبهه‌سز کونك برنده مخیلهٔ بشریت اولان صلح مؤبده رسیده اوله‌جغمزه دلالت ایدر .

بو کونکی محاربه‌لر کیت کیده مدنی بر حاله کیرمکده‌در . آرتق اسرا و مغلوبینه اذیت وجفا ، قتل عام ، نهب وغارت کبی حرکات وحشتکارانه‌دن اثر کوروله‌مز . وهمان دائما قتال بر قطعه‌یی الحاق ویا جزیه کذار ایتمکله نتیجه‌پذیر اولور . بر کلمه ایله اسکیدن بر مرض مستمر اولان حرب شمدی بر علت زوال‌پذیر حکمنه کیرمشدر .

مع مافیه بو حادثات وتجارب تاریخیه‌دن مشئوم نتیجه‌لر استخراج ایدن بدبینلر یوق ده دکلدر .

علمای اجتماعیوندن (بوکل) ك فکرنجه محاربه‌لرك کمیت و کیفیتجه تنزل وتخفیف حسیات

Digitized by Google

معنویه یه مستند وافکار مسالمت پرورانه نك تعمم وانتشارندن منبعث دکلدر . (بوکل) بو ادعاسنه دلیل اولمق اوزره تاریخـه احالهٔ نظر ایدر ودیرکه :

« انسانلر هر دورده دائما محاربات تدافعیه یی مشروع ومحاربات تجـاوزیه یی غیر مشروع اولمق اوزره تلقی ایتمکدن فارغ اولمامشدر . قرون وسطاده تعصب دینی شمدیکندن قات قات زیاده ایکن محاربه سز بر آی وبلکه بر هفته کچمزدی . هیئات بشریه نك تکاملاتی اساسات اخلاقیه اوزرنده دکل بلکه بر زمین جبر واضطرار

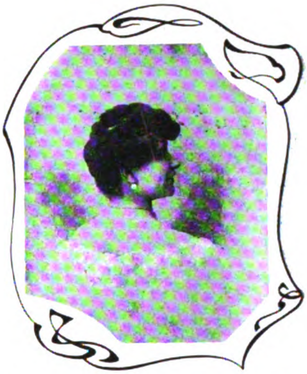

جنرال شانزی واپوری قضاسنده غرق اولان
آرتیست مادام لاپارات

Célèbre artiste, Mme. Lapparat périe pendant le naufrage du Général-Chansy.

کچنده ١٥٠ کشیدن فضله یولجیسیله غرق اولان جنرال شانزی واپوری قضاسی حقنده معلومات آلمق
اوزره اهالینك مارسلیاده مغروق واپورك منسوب اولدیغی ادارهنك اوکنده طوپلانمسی

Une foule énorme accourant prendre les nouvelles de la catastrophe.

Digitized by Google

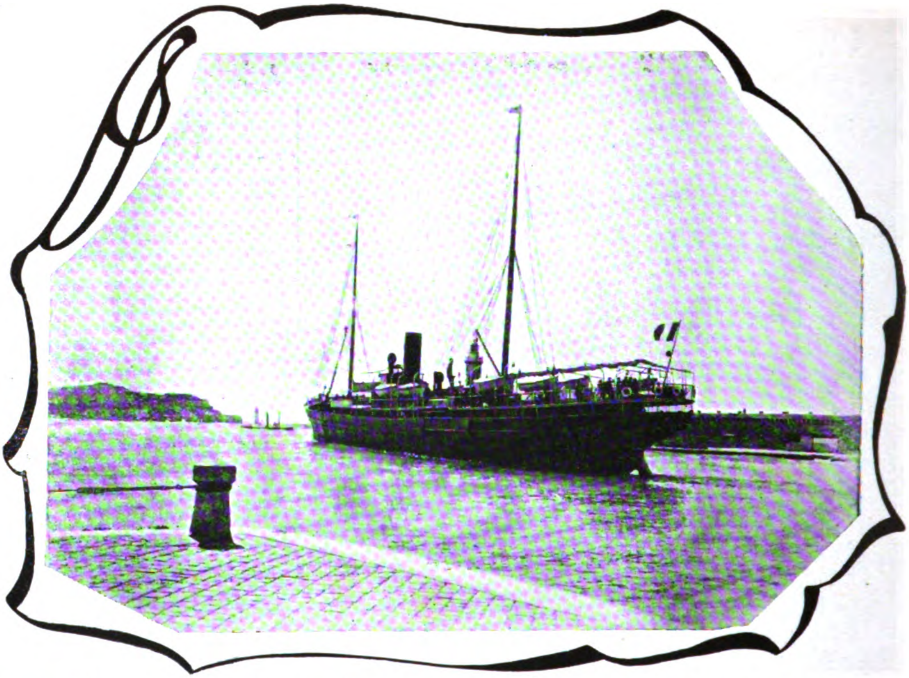

برای معاونت جنرال شانزی واپورینك محل فلاكتنه عزیمت ایدن قالوادوس واپورینك مارسلیا لیماننندن انفكاكی

Le steamer Calvados partant pour le lieu du naufrage.

اوستنده جریان ایتمكده‌در . محاربه‌لرده تحولاتك سبب یكانه‌سی ایسه هیچ شبهه یوقكه فنك تكمل و ترقیسی ، وسائط تخریبیه‌نك پیدای مكملیت ایتمسیدر . »

بو حكیم بدیهه نظراً تناقص محاربات طوپك ایجادندن ناشیدر . اوزمانه قدر دائمی اردولر بولندیرمغه احتیاج یوقدی . آلات قاطعه‌نك صورت استعمالنه آز چوق هر كس واقف اولدیغندن اوروپاده صنوف رهباندن ماعدا هر كس سلاح طاشیر و محاربه اولنجه حربه كوكللی كیدردی . فقط تفنكلر ایجاد ایدیلیر ایدلمز ، آرتق باباده قالمه قلنج ایله اوق عسكرلكی تأمین ایده‌مز اولدی . و بشنجی عصردن اعتباراً دائمی طابورلر تشكیل ایدیله‌رك صنوف عسكریه و ملكیه تفریق ایدلدكدن صكره محاربه آزالدی ، ارباب فن ، فن ایله

قضاده غرق اولان فرانسز مغنیلرندن موسیو دوفور

Célèbre tenor français péri pendant le naufrage.

Digitized by Google

١ — 1　　　　٢ — 2　　　　٣ — 3

جنرال شانزی واپوری قضاسنده غرق اولانلردن : (١) شانزینك ایكنجی قپودانی موسیو كیزول
(٢) مغروق شانزینك ماكینستی موسیو لورانزه‌تی (٣) یولجیلردن مغروق بر ذات

Victimes de la catastrophe —1 M. Guizol, Capitaine du vaisseau. 2— M. Lorenzetti, machiniste du vaisseau. 3— Un passager.

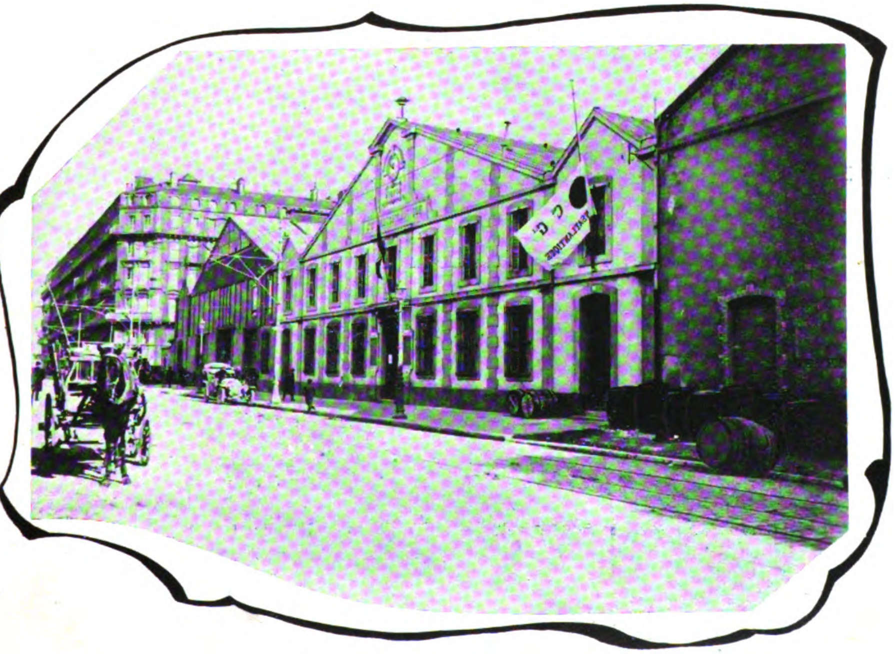

جنرال شانزی واپورینك غرقی مناسبتیله مارسلیاده ترانس اتلانتیق قومپانیه‌سی اداره‌خانه‌سنه
علامت ماتم اولمق اوزره چكیلان بایراق

L'administration de la compagnie transatlantique à Marseille baisse son pavillon en signe de deuil.

Digitized by Google

جنرال شانزی قضاسنده غرق اولان آرتیست (۱) موسیو هستور (۲) موسیو هستورك صحنه‌ده‌كی قیافتی

1—Célèbre artiste M. Hestor, victime de la catastrophe. 2— M. Hestor sur la scène.

توغله فرصت بوله‌رق اختراعات وجوده كتیردی. وبو سایه‌ده ادوار مسالمت امتداد ایده‌بیلدی.

محررین اجتماعیه‌دن (بوردو) ایسه نوع بشر ایله حیوانات آراسنده بر مقایسهٔ فنیه یاپه‌رق دییور كه :

« انسانلر ایله حیواناتك حوایج ضروریه و ابتدائیه‌لری دائما عینی اولدیغندن یكدیگرینی اولدیرمكدن خالی قالمیان بهایم كبی انسانلرده محاربه‌ده دوام ایده‌جكدر. انسان ضعف بنیویسنی عقل و ذكاسیله تلافی ایدر . اسنانی ایسه آكل اللحوم حیواناته خاصدر . ات وقان ایله تغذی ایدر . حتی بعضاً همنوعنی اولدیره‌رك ییر . برملتی تركیب ایدن عائله‌لر، عشیرتلر، عرقلر، صنفلر ؛ صید ، رعی ، زراعت ، صناعت دورلرنده طوپراقلری شكارلری ، دره‌لری ، سورولر و مرعالری ایچون مخاصمه و منافسه‌دن فارغ اولمامشلردر .

اشكال نهب وغارت نه‌قدر تبدل ایدرسه ایتسون مركب، قادین وترلا دائما وسیلهٔ جدال اولمشدر .

جنرال شانزی قضاسنده غرق اولان مذكور واپورك باش قاروطی موسیو لوسیه‌ن

Un matelot victime du naufrage.

انسانلرك بو خصوصده حیواناتدن یالکز برفرقی واردرکه اونلر دهشترسان ملحمه‌لر، مقاتله‌لر ایله قان دوکمش، کاه دین ومذهب، کاه کبر و غرور وکاه ایچ صیقندیسی ایچین میدان حربه آتیلمشدر.

زمانمزده صلح ومسالمت دوره‌لرینك بالنسبه تزایدینی منحصراً فنك ترقیات واختراعاتنه عطف ایتمك ایچین انسان پك زیاده بدبین اولمق اقتضا ایدر. آلات ووسائط حربیه‌ده‌کی تبدلات ایله ساحهٔ اقتصادیه‌ده‌کی تحولاتك محارباتك تناقصنه آز چوق خادم بولندیغی انکار ایدیله‌مزسه‌ده بو خصوصده سبب یکانه هیچ شبهه یوقدرکه بشریتك غایهٔ صلح و مسالمته دوغرو کیتدکجه تقرب ایتمسی ومعناً، فکراً تکمل وتعالی ایلمسیدر. الحالة هذه بیکارجه بلکه ملیونلرجه دموقرات، سوسیالیست و انترناسیونالیستك محاربه علیهنده‌کی مجاهداتی، تأمین صلح و آسایش مقصدیله تألیف ایدیلن بی‌نهایه مؤلفات، انعقاد ایدن قونغره‌لر، ایراد ایدیلن نطقلر... بوتون بونلر برر ملعبهٔ زمانکذار

فرانسه‌ده ایکی اعیان اعضاسنك دوئللوسی - دوئللوده غالب کلن اعیاندن موسیو میلیه لاقروو

Un duel entre deux sénateurs français — le vainqueur M. Milliès Lacroix.

حکمنده‌می عد ایدیله‌جك؟.... بیکلرجه محب انسانیتك قلوب بشره اراقه ایتدیکی حس اخوت و انسانیت سایه‌سنده برچوق محارباتك اوکی آلندیغی انکارمی ایدیله‌جك؟....

انسانلر ایله حیوانات آراسنده یاپیلان مقایسه‌ده (بوکل) ك افکاری کبی درین برمحا کمه اثری دکلدر. بو یولده دوشونن مؤلفلر افراد ایله هیئت اجتماعیه آراسنده هیچ بر فرق کورمك ایستمزلر... فی‌الحقیقه انسانك ده احتیاجاتی واردر. وبونی دفع ایچون شبهه‌سز جدال حیاته آتیله‌جق وتأمین منافعی ضمننده همجنسیله اوغراشه‌جقدر. مدنیت و عرفانك بو مجادله‌یی تعدیل ایده‌میه‌جکنی و انسانلرك حرص، طمع، نخوت، حسد کبی قبائحك تحت تأثیرنده دائما قومشوسنه دشمن اوله‌جغنی افراد حقنده ادعا وقبول ایتسه‌ك بیله هیئت اجتماعیه و حکومت حقنده ایده‌میز. افراد بینلرنده، نفسلرینی منافع ذاتیه‌لرینی هر شیئه تقدیم ایده‌بیلیرسه‌ده اجراسنی تشکیل ایتدکلری هیئت اجتماعیه‌یه قارشی ایده‌مز. مقاولهٔ اجتماعیه بوکا مانعدر.

Digitized by Google

دوئللوده قولندن مجروح اولان اعیاندن موسیو لەن تیلباق

M. Lintilbac blessé au duel.

اولورسەق قسم اعظمنك ملتلرك آز چوق انضمام رأییله وقوعبولدیغنی کشف ایدەرز . وبویله اولدیغی ایچوندرکه بوکون محاربەلردە اقل قلیل رادەسنه تنزل ایتمشدر .

کرچه بوکون همان هیچ برمملکتده مبعوثان مؤکللرینی تمثیله تمامیله موفق اولامیور . . . حرص جاه ، ناطقەفروشلق ، فرقەلر آراسندەکی رقابت وتغلب ارزوی ملتی تمامیله یرینه کتیرمکه حائل اولویور . . .

فقط اصول انتخابیه هر مملکتده لاینقطع تکمل ایتمکدە وهر دورهٔ انتخابیه دها مستقیم وبی طرف مبعوثلر ایله انکشاف ایلمکدەدر .

فرقەلر آراسندەکی مجادلات نەقدر آتشین اولورسه اولسون ، دشمن حرب اولان اجتماعیون واشتراکیونك حائز اکثریت اولمسی نەقدر مستبعد عد ایدیلیرسه ایدیلسین حکومت وملتلر غیر اختیاری هرکون برآز داها سوسیالیست ودەموقرات اولمقدەدر .

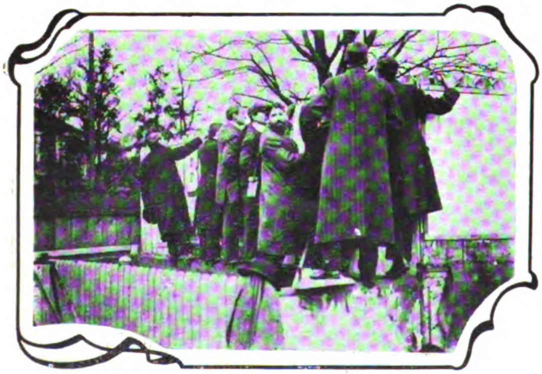

دوئللویی یوز مترو مسافەدن سیرایدن غزتەمخابرلرینك و فوطوغرافجیلرك منظرەسی

Correspondants et photographes assistant au duel.

(بوردو) نك فکری اولسه اولسه هیئت اجتماعیەنك بعض اشخاص ممتازەنك منقاد رأی وهوسی اولدیغی ادوارە عائد اولەبیلیر . اوزمانلر بر هیئت اجتماعیه ، برحکومت دیمك ، برقرال ویا بر ایمپراطور دیمکدی .... بیکلرجه ، یوز بیکلرجه بشرك خاك مقهوریته سریلمسی ایچین بر حکمدارك انفعال نفسانیسی کفایت ایدر ، ملتلر اسباب ونتایجنه تمامیله بیکانه ، آتش جداله آتیلیر ، قراللرینك کیفنه قربان اولوردی ...
فقط اون سکزنجی عصرك خیرخواه اللریله قورولان وکیت کیده تکمل ایدن هیأت حاضرهٔ اجتماعیه آرتق بویله کیف وهوس اوزرینه دکل فقط منفعت عمومیه ، بشریت ووجدان اوزرینه مؤسسدر .... چونکه حکومت قوجه بر ملتك تحت مراقبەسنده چالیشان غضب ، تهور ، منفعت شخصیه ، عجز کبی قبائحك تأثیرندن آزادە برطاقم عناصر فعالەدن مرکبدر .
محاربات حاضرەنك منشأ واسبابنی تدقیق ایدەجك

Digitized by Google

سطح بین کورونمامك وفراست فروشلق ایتمك ایچین الك بسیط مسائلی بیله دور دراز تتبع ایدرك فنی برحاله صوقان، هرسؤالکزه سوسلی عباره‌لر، اعوجاجلی فکرلرله جواب ویرن قلاسیق متفکرلره صورارسه‌کز اونلر سزه صلح مؤبدك هیچ برزمان قابل اوله‌میه‌جغنی سویلیه‌رك تکرار ایدیله ایدیله اسکیمش ، ییپرانمش بر طاقم کهنه نظریه‌لر ایچنده سزی بیزار ایدرلر. بوبدبینلر نه‌دیرلرسه دیسینلر صلح مؤبد قابلدر. وبوکون دکلسه مطلقا یارین تأسیس ایده‌بیلیر. وایده‌جکدر .

م . ر

Digitized by Google

مشروطیتدن اول و صکره [*]

« فرانسزجه‌دن مترجمدر »

خارقه نما بر بوغاز ایچی ترسیمی ایچون دوستمز «آلبر پازینی» نك زمین اتخاذ ایتدیکی بو موقع . عثمانلی خانملری ایچون منتخب برمسیره‌در . بونلر کوندوزلری طاقم ، طاقم کلوب کبی یره سردیکی خالی‌یه اوتورر ، کیمی آیاقده طورر ، کیمی ماشیاً کزینیر .

رسامك فکرینه اعتراض ایتمك ایستمم . فقط او موقعی تماشا ایتمش اولان بیوك شاعرلر ومشهور رساملر چهرهٔ حقیقتی اویله برنقاب مغفل ایله ستر ایتدیلرکه آنی رفع ایتمدن چکنم .

پازینی ، او مشهور تابلوسنده وهم وخیاله بر آز زیاده‌جه اتباع ایتمش ، ذاتاً تابلوسی ، جن وپریلر ارائه ایدن تیاترولرده کوردکلری ترك منظره‌لرندن بشـقه بر شرقی قبول ایتمین وطنداشلرینك بشقه‌درلوده مظهر تقدیری اولمازدی .

ایمدی آچیق هواده ، اینجولر و خرده اثمار ثمینه ایله ایشلنمش قناپه‌لرده اوطورمش خانملرینی پلپـازه‌لین زنجیه‌لری بر کره حذف ایتملی‌یز . نته کیم ترك خانملرینك هیچ اعتیاد ایتمدکلری نارکیله‌لرده کذا ...

بو تفرعات غریبه‌یی طی وورد ایتدیکدن صکره قارئین کرامه پازینینك مشهور تابلوسنی تقدیر ایتملرینی توصیه ایدرز .

ترکیاده ، صنوف عالیه‌ده قادینلر برچوق امورده وبالخصوص تووالتك ترقیاتنه متعلق خصوصاتده ارککلره تفوق وتقدم ایدرلر . حتی ظن ایدییورم‌که بوخصوصده ایلری‌یه ، پك ایلری‌یه واردیلرکه شـایان تأسف بر حالدر . او قدر کوزل اولان کسوهٔ قدیمه‌لرینی ترك ایدوب آوروپاده الك صـوك چیقان موده‌لری تقلید ایدییورلر .

کندیلرینه اوقدر یراشان ، اوقدر ظریف اولان آلاتورقه انتاری الیوم همان تمـامیله متروکدر . وورثلر ، لوورلر ، بون‌مارشه‌لر ، پرنتانلر اومفتونی اولدیغم اسـکی ترك عالمنی شرقلیلقدن چیقاردیلر .

فراجه ایله یاشماق دخی یواش یواش اعتباردن ساقط اولوب یرلرینی چارشاف ایله پچه طوتیور . بوصکره کیلر دها قولای کیلور ، قیافتی دها زیاده تبدیل ایدر ، واوقدر بهالی دکلدر .

اوچ چفته کورکلی قاپغنده یاشماقلی برترك

---

[*] [١١ نومرولی نسخه‌دن مابعد]

Digitized by Google

خانمی کوروبده نظر تقدیر وحیرتله باقمامش کیم وار ؟ . بوندن دها ظریف ، دها کوزل برشیئ تصور اولنه‌بیلیرمی ؟

کوك مائی ویاخود آچیق پنبه فراجه‌سنك اورنکده شمسیه، قاپغك قیچ طرفنی ستر ایدن قدیفه خالی، ینه اورنکده ایشلنمش اولوب

قارشیسنه شیرین ، کوزل ، ساده لکنده بك کوزل حتی بعضاً مغرور خانمندن دها کوزل برچرکس خلایق آلمش، اره‌صره او نکله برابر سوز تعاطی ایدییور . بو بریکی اوته‌کینك آیینه‌سی کبیدر . خانمك هر کوز اشارتنه ، هر طلبنه همان اطاعته مکلف. کزدکلری یرلرده

مادرید قارناواللری مناظرندن : کناره‌ده‌کی تك رسم قارناواللرده برنجیلکی قزانمشدر . آلتده‌کی رسم ده هالهٔ یلدیزینی تمثیل ایدن و ایکنجیلکی قزانان آرابه در — اوستده‌کی ینه مظهر تقدیر اولان و کوکرجنلرله چکیلان بر آرابه‌در

Carnavals de Madrid. A droite, l'équipage qui a remporté le premier prix. A gauche, la photographie d'en haut représente l'équipage qui a obtenu le second prix; Celle d'en bas un des équipages qui ont pris part au carnaval.

کنارلرندن کموش صچاقلر وصویه طوقونوب خفیف خفیف سس ویرن اوفاق مدور چنغراقلر صارقار . نارین واوزون قایق، بر سیر چالاك ایله حرکت ایدییور؛ کویا که آنلی، شانلی صاحبه‌سنی طاشیدیغندن طولایی بختیار..

کندیسنه تخصیص ایدیلان التفاتلری اقتطاف ایچون کوزل‌باشنی چویرمکه جسارت ایده‌مز. مکرکه خانمی بشقه برشیله مشغول اولوب فرقنه وارمیه ؟ اووقت کوزلری ، برکون مسیره‌ده ویاخود چارشی‌ده یورکنك، او بیچاره

Digitized by Google

صاتلمش ، اسیر ایدیلمش ، قید آلتنه کیرمش اولمغله برابر ماهیت تسویه‌سنی غائب ایتمامش اولان المناك یورکنك چارپمسنه سببیت ویرن وجود معززی آرار .

آه! بوزواللیلرك کیم بیلیر نه قدری کندیلرینی بلاشك یاشاته‌بیله‌جك برسوز ، برتك سوز ایشتمه‌دن ورملی اوله‌رق وفات ایدر. بوسوزك

تکرار قایغه بینملرینی کورمامش اولانلر بوغاز ایچی تنزهلری حقنده برفکر تام پیدا ایده‌مزلر. ایمدی برده اودل آرا چشمه‌نك او کنده طوروب چایردن دکزه قدر جریان ایدن احوالی مشاهده وتدقیق ایده‌لم .

مهر غارب ، دکز کنارنده‌کی نارین پیاده‌لری ، فرنکلرك پاریش صندالرینی رنکارنك

نیس قارناوالی مناظرندن :
صاغدن برنجی رسم قارناوال قرالیچه‌سنك ، ایکنجی واوچنجی رسملرده قارناوال قرالنك آرابه‌لرینی کوستریر

Carnaval de Nice : A droite l'équipage de la reine; à gauche et au milieu celui du roi du carnaval.

نه اولدیغنی انکلارسکز دکلمی ای قارئات محترمه !.

هیچ شبهه یوق که کوکصو بوغاز ایچینك بتون دیکر مسیره‌لرینه فائقدر . ترك کبار عالمنك او ظریف قایقلر ایله چشمه‌نك پیشکاهنه وصوللرینی ، قاره‌یه چیقمه‌لرینی ، لب دریاده طوروب اطرافنی تماشا ایتملرینی ، صکره

بر خلق ایله لبالب دولو بازار قایقلرینی ، سفرایه مخصوص بش چفت کورکلی بیاض پیاده قایقلرینی ، موشـلری ، قوطوره‌لری خفیف برلجهٔ نوره هنوز مستغرق قیلارکن او برطرفده کولکه‌لر چایرك ایچری طرفلرینه مستولی اولمش ؛ عودتك ولوله‌سندن قاچان اسرار انکیز متفرجلر و متفرجه‌لر هپ

Digitized by Google

او کولکه‌لرك آغوش سکون و سکوتنه التجا ایتمش ؛ حقیقةً جهنمی برولوله : وسائط نقلیهٔ مختلفه اصحابی شوراده بوراده طولاشان مشتریلرینی چاغیریبور ، مشتریسز کرا صندالجیلری متصل «بوش صندال» دیه باغیریشوب مشتری آرایور. لونشان ویا اوته‌یده وقوع بولان بیوك مکافاتلی قوشو مسابقه‌لرندن عودتده آز چوق مشابه برحال . شو فرقله که بوحال ، صو اوزرنده اولیور .

بو مسیرده اوبك اوبك کزینن خلقك برعینی طاقنده ترك خانملرینك بیاض یاشماقلری ، فرنك نسوانتك شاپقه ویوز تولری ، فس ، عمامه ، قالپاق وسائر هرنوع آسیا سرپوشلری هپ برآرده مجتمع کورولور . ترك ، فرنك ، عرب ، کرد ، عجم ، یهودی . دیلنجی . باشی بوزوق ، عسکر برپرینه قاریشمش ؛ خلاصه بابل قوله‌سی . . . . بتون بو فوج فوج متفرجین کونشك غروبیله برابر یواش یواش طاغیلیر . قایقلر ساحلدن انفکاك ایدر ؛ اوق کبی اوجلریله مختلف استقامتلره طوغری عزیمت ایدرلر .

آقینتی ایله برابر اشاغی اینه‌جك اولان صندالار آچیلر ؛ بالعکس آقینتی‌یه قارشو یوقاری کیده‌جك اولانلر ساحلی تعقیب ایدرك یالیلرك پنجره‌لری آلتندن کچرلر . قفسلرك آرقه‌سنده کزمه‌دن یکی عودت ایدنلرك کورلدیسی ایشیدیلور .

هرکس هوادن ، کونشدن ، حسن وجمالدن نصیبنی آلدی ؛ معهذا اودلنشین شفقك التماعات واپسیننده ده محرم . نازکتر کورشمه‌لره دوام ایدلمك ایستنیلیور . زمرهٔ عاشقین هپ بوساعات سربستی‌یه مترقب . . . اویله ساعات که دقیقه‌لر قدر قیصه . . . هرکس بررمز ونکاه آشنایی تحری وتشخیص ایله مشغول . . .

برمشافههٔ محرمانه‌نك جریاننه قاپلمش قایقلر سرعتله کچر ، برآز اوته‌ده طوروب بکلشیرلر ؟ بردها کچرلر ؛ فقط بودفعه آهسته آهسته ؛ بر دقیقه یان یانه توقف ایدرلر ؛ صوکره ینه بربرینی کچرلر ؛ بوعاشقانه جولانلری دفعاتله تکرار ایتدکدن صکره صوك بر نکاه اشتیاق تعاطی ایدیله‌رك ، حتی بعضاً کوزلرده سرشك تحسر بولنه‌رق آیریلوب کوزدن نهان اولورلر . هرشی یواش یواش شرق کیجه‌لرینه مخصوص اولان سکوت وسکونته رجوع ایدر . اناطولی جهتی طاغلرینك آرقه‌سندن یوکسلن صاریشین بر آی ، بوغاز ایچنی بام باشقه بر نور ایله تنویر ایدرك اوکا صرف کندیسنه خاص بر لطافت بخش ایدر ؛ او ساعت شو لوحهٔ غراده مشهود اولان هرشی سومك ایچین مبرم بر احتیاج حس ایدر ! بوخارقه نما مملکتك حیاتنده الك جالب دقت اولان حال ایشته بودر ؛ رنکلرك وکولکه‌لرك درجه وقوتی ، کاه کونشك وکاه قمرك تأثیراتی تحتنده اوله‌رق لیل ونهارك هروقت وساعتنده ، فجردن شفقه قدر هردقیقه‌ده متصل دکیشیور . . بتون بو رنکلر ، بو کولکه‌لر ، بو نورلر طوغریدن طوغری‌یه ارواحه وقلوبه اجرای تأثیر ایدر . اونلری

Digitized by Google

هیچ بر رسام ضبط و تثبیته مقتدر دکل. پالتده اویله الوان یوق . . . .

ماهتاب

بوغاز ایچی سکانی مهتاب کیجه‌لرنده قدر بوغاز ایچنده دکز اوزرنده ساز ایله اجرای آهنك اولنور. بو لیلی شنلکلر اکثریت اوزره اکابر طرفندن، بوغازك نقاط مختلفه‌سنده ترتیب اولنور. بتون جوار یالیلرك صندالری،

پارسك اك صوك موده مینی مبنی قادین شابقه‌لری!

Les mignons chapeaux parisiens pour la prochaine demie saison.

کزمکه چیقارلر. من القدیم معتاد اولان بو سیرانلر ادارهٔ مستبده‌نك صوك سنه‌لری ظرفنده منع اولنمشدی.

یازین هر عربی آیك اون برندن اون سکزینه اهنك اجرا ایدیلان طرفه طوغری قوششوب اولجه، بوله چیقان صندالره التحاق ایلر. ازدحام آز بآن چوغالیر؛ او درجه چوغالیر که عاقبت بتون بوصندالردن، قایقلردن عادتا

بر جزیره وجوده کلیر .

کورکلر صویه آنجق تماس ایدییور ؛ قافله آقینتی‌یه قارشو یواش یواش ایلرییلیور . یالیلرك پنجره‌لری آلتندن کچرکن لامبه‌لر بردنبره سونیور .

بومهتاب کیجه‌لرنده هرشی ، اجرا اولنان آهنك و طربه اشتراك ایدییور . قویلرك طاغلری ، طرف طرف ایشیدیلن اوحزن انکیز نغمات عاشقانه‌یی تکرار ایلیور ؛ بلبللرده آهنك عمومی‌یه داخل اولیور ؛ حتی صنداجیلرك کورکلری آلتنده صودن بیله فوسفوری بر طاقم سسلر ایشیدیلیور .

بعضاً ده بر مناره‌دن ، علمی ، ماه تابانك ضیاسنی عکس ایتدیرن بیض برمناره‌دن ، بتون ایشیدیلن اصوات والحاندن دها مؤثر بر صدای لاهوتی اطرافه یاییلیور . بوصدا ، مؤذنك بارکاه الوهیته رفع واعلا ایتدیکی اوازهٔ تکبیردر : « الله اکبر ! الله اکبر ! » او وقت درین بر سکون وسکوت حکمفرما اولور ؛ وغیرت دینیه‌سی اولانلرده ، اولمیانلرده بتون بو اشیای جمیله‌یی یارادان خدای کریمك نام جلیلنی یکزبان اوله‌رق تکرار ایدرلر . . . کنج آنه‌لرده بووسیله ایله یورکلرنده مکتوم طوتدقلری عشقدن طولایی جناب حقدن مغفرت نیاز ایدرلر .

چبوقلی وترك تیاتروسی

بوغاز ایچنك آناطولی ساحلنده کائن ، سکون وسکوته مستغرق چبوقلی کورفزی شبهه‌سز بوغازك اڭ دل آرا کوشه‌سیدر . اوراده‌کی اعصار دیده چناراغاجلرینك یاپراقلری مربع بر قطعهٔ ماء ایله آچیقده انشا اولنمش آلاتورقه بر تیاترویی نظردن اخفا ایدرلر .

بو تیاترو ، تئوفیل غوتیه‌نك او قدر اعجازکارانه تعریف وتوصیف ایتدیکی قره کوزك تا کندیسیدر .

قدیفه کبی نرمین بر چمنده ، قطری اوتوز مترو قدر واطرافنده تخته پرده چویرلمش دائروی بر محل ، تیاترویی تشکیل ایدر . بر تیاتروکه خانملر ایچون قفسلی لوجه‌لری ، تماشا کران کرام ایچون ده صف صف کچوجك وغایت راحتسز اسکمله‌لری واردر .

« ظهوری قولی » یعنی آچیق پرده اوینا تیلان آلاتورقه تیاترو ایله « قره کوز » بیننده شو فرق وارکه اوته‌کنده آقتورلر طرفندن اجرای لعبیات ایدیلور . بریکنده ایسه آقتورلق وظیفه‌سنی مقوادن بر طاقم انسان وسائره رسملرینك بزدن بر پرده‌یه عکس ایتدیریلن کولکه‌لری ایفا ایدر .

ظهورینك کندینه کوره دقورلری‌ده وار ....! فی‌الواقع اویونك موقع تماشایه صورت وضعی هیچ تبدل ایتمز ؛ فقط بوکا مقابل کوزاوکنده صحنه ترتیباتجه اجرا ایدیلن تعدیلات اوپراده بیله اوقدر سرعتله یاپیلیور ....! تیاترونك پشه کاری ، دقوره عطف واسناد اولنمق ایستنیلن شکل وهیئتی یوکسك سسله اعلان ایدر .

بو صورتله دقور نه ایستنیلورسه او اولور :

مثلا برنجی پرده‌ده عمومی حمام ایکن ایکنجیسنده طاغ اولیویر ... واویونك ختامندن اول متوالیاً کمی ، اورمان ، آرابه ، حبسخانه ، دکان کبی اشکال مختلفه‌یی آلیر . حاصلی اویونجیلرك کیفنه ، اویونك ایجاباتنه کوره شکلدن شکله کیریر .

صحنه ، اورته‌ده بولنیور : بو چمنله مستور زمین ایله برابر بر یردر . مشهور ومتعارف ده‌قور ، پاراوانه نوعندن بر سپردر که اویونك مباشرتندن آز اول‌جه صحنه‌یه ورود ایدر ....!

ظهوری قولی اویوننه ، غریب و کولنج کسوه‌لر کینمش اقتورلرك وقادین کبی کینمش ارککلردن عبارت اقتریسلرك جملهٔ اشتراك ایتدکلری « جورجونا » دنیلن برنوع رقص ایله باشلامق عادتدر .

رقص یواش یواش « قانقان » شکلنی الیر . بو برنوع مقدمه اولوب چوق سورمز . مقصده اصل اویونه باشلامدن سیرجیلرك نشئه‌سنی تحریك ایتمك وفکرلرینی ، تعاقب ایده‌جك لعبیاته تهیئه ایتمکدر . بوملی قانقان ، زورنا ودنبه‌لك ایله رقص ایدیلور .

آلاتورقه قانقانك شوخصوصیتی وار که رقاص ورقاصه‌لر باجاقلرینی قالدیرمازلر ؛ بو خصوصیت ایله آهنك ومقام استثنا اولنورسه احوال سائره‌جه مولن روز (Maulin rouge) (Jardin de Paris) ده رقص اولنان قانقاندن فرقی یوقدر .

اویون باشلار ؛ بسته‌کار اویونك آچلدیغنی طمطراقلی برعباره ایله اخبار ایدر .

بسته‌کار آلاتورقه اویونلرینك الكباشلیجه اقتوریدر ؛ دائما صحنه‌ده بولنوب اویونك ایجاباتنجه پیدرپی ورود ایدن اشخاص ایله محاوره‌ایدر .

ایمدی اویونك بتون بار وکلفتنی قاوقلی ایله برابر ایکیسی یوکلنیر . قاوقلی ، قالینو ایله پالیاچو آره‌سنده بر صویتاریدر . بغایت ضعیف ، نحیف وفقط عقلا ، معلوماتفروش بسته‌کار ایله ایله شیشمان . نزاکتسز ، جاهل ، کوه‌زه قاوقلی بیننده جریان ایدن محاوره‌لر قدرصاف ، پرنکته شطارتبخشا هیچ برشیٔ تصور اولنه‌ماز .

هیهات ! چبوقلینك او کهنسال چنار آغاجلری آرقه‌سنده‌کی ظهوری قولی اورادن قالدیریلوب پرنده ده‌قوری مقوادن ، طرز جدید برنوع بنایر تیاتروسی قورلدی ....

بسته‌کار ، مولیرك اشخاصنه عائد آدلر طاقندی آرقه‌سنه مکمل برده جاکت کیمش . چیرکینمی چیرکین ...! قاوقلی ، اولایقیله تعریف وتوصیفی ناقابل صویتاری‌ده محدب دیایملی ، رنکا رنك ، آغیر ، قوجه‌مان ، هر آن یره یووارلنه‌جق درجه‌ده آغیر وقوجه‌مان قاوغنی برطرفه آته‌رق یکیلشمش قفاسنه برسیرق صویتاریسی‌واوروپاده‌راحت لقوم‌صاتیجیلرینك کیرلی فسی اوزرینه بر صاریق صارمش ... برلقومجی ...

پك آجینه‌جق برحال ......!

ایشته بتون قلبمله نفرت ایتدیکم برترقی ! سامعه نواز هوالریله تنشیط قلوب ایدن زورناجی‌ده آرتق یوق : هیبو ، چنکانه هیبو ، او امثالسز زورناجی‌ده نابدید اولدی .

شمدی ، یکی آقتورلر ، « ایکی چیراق » ،

Digitized by Google

« دمیرخانه مدیری » و یا « لادام اوقاملیا » نام طاتسز ترجمه‌لرینی بربادبر صورتده اوینارکن پیستونلی بورولر وقرنته‌لر دخی « رسم چکیدن عودت ایدرکن » و یا « عشق ناتمام » هوالری ایله سامعه‌نی تحریش ایدوب طوربیور ...

پییر دو قورسل ، اونه ، لاودان ، دوما ، پولوس ، فراغسون هپ چبوقلی‌ده ... نه‌تدنی ! ملی اولان هرشـیئمز برر برر مندرس اولوب کیدیور .... پك یازیق !

فرانسـه‌ده بونجه ترقیات وتجدداته رغمـاً (Guignal) رغبتدن دوشمدی !

جلوس همایون دونماسی

استانبوللی ، پارسلی محبنی شهر آیینی سـیر و تماشـایه دعوت ایتمش ایدی . پك اوغلنده برنجی قندیللر یانمغه باشلادیغی صره‌ده کندیلری آچیق برآرابه‌یه راکباً نشان طاشنده طوغری یوله چیقدیلر بو محلدن ییلدیزه قدر بتـون مابین رجالی قوناقلری سراپا برطوفان نوره ، رنك رنك قنادیل وفوانیس لاتحصایه مستغرق بولنیوردی .

پارسلی ـ کیمدراوکه زوکورت اولدیغمکزی ادعا ایدیبور ؟

پك کایتـلی پاره‌کز اوملیکه بر کیجه‌ده اوقدرینی صرف ایده‌بیلیرسکز .باقك، دهشت باقك ! استانبول ، قاضی کوی ، اسکدارصانکه آلو آلو یانیـور. کویاکه ارض ازمنـهٔ قبل التاریخیه‌یه عودتله یکیدن ناربیضا حالنه کیرمش. بتون بو شنلکلر عظیم ، پك عظیم مصارفی مستلزم اولملی .

استانبوللی ـ بر آز صـبر ایدیکز ، دها هیـچ بر شیئی کورمدیکز. آرابه نشان‌طاشی ایله ییلدیز آره‌سنده‌کی یولده بیك مشـکلات ایله ایلریلیوردی . آرابه‌لرك تشـکیل ایتدیکی نامتناهی بردیزی‌یی تعقیبه مجبوریت وار ایدی. ارابه‌لر هر طرفدن متلاشی توارد ایدن خلق ایله طولو ایدی .

پارسـلی — بتـون بو کلفت ، قندیللر ، مهتابلر ، هوا فشنکلری خاطری ایچونمی ؟

استـانبوللی — من جهةٍ اویله ؛ فقط باخصوص سوق اعتیاد ایله ...

پارسلی — هرطرف بویله‌می تنویر ایدلمش؟

استانبوللی — اوت هرطرف، حتی کوچك سوقاقلر، چیقمازسوقاقلر بیله ؛ ممالك شاهانه‌نك بر اوجندن اوبر اوجنه قدر هرکسـك حال وموقعنه کوره هپ بویله ! اثر تواضع(!) اوله‌رق قپوسنده تنویر ایتمین یکانه عثمانلی ـ بیانه حاجت یوق ـ ذات شاهانه‌در .

پارسلی — اوت ، فی الواقع ییلدیز قصری تنویراتدن معرا اوله‌رق کورلمکه باشـلادی . کویا برکوکبکه بیاض برستره‌یه بورنمش اولدیغی حالده ، همشیره‌لری اولان دیکر اخترانه التحاق ایچون نامتناهیلکه طوغری پروازه مهیا .

استانبوللی — لطیف بر استـعارهٔ بدیعه یاپدیکز . مابعدی وار

ع . ف

Digitized by Google

تضاد

محرری : عزت ملیح

— مابعد —

لکن شو دقیقه‌ده بهیره، موسیقینك الهامات و معانیسندن زیاده کندی فکر و قلبیله مشغول ایدی. شبهه‌سز اورته‌ده، موجب اندیشه اوله‌جق برشی یوقدی. شبهه‌سز ناشد، وعد ایتدیکی وجهله، یاقنده عودت ایده‌جك واوزمان بهیره نشانلیسنك حیاتنی هیچ دکیشمه‌مش کوره‌رك، قورقولرینك أساسسز اولدیغنی اکلایه‌رق کیم بیلیر نه‌قدر سوینه‌جکدی... فقط یاتمامیله بونك عکسی بر حال قارشیسنده بولونورسه؟ بهیره بو آجی احتمالی دوشونجه، کندیسنی پك بدبخت و نومید حس ایدر، یازق، دیردی، سعادت وعشقی وقایه ایتمك، یبانجیلرك محترص الارینه قاپدیرمامق ایچون نه یاپمالی؟ وبویله اوزاقدن نه یاپه‌بیلر؟ آه، یانده اولسه‌یدم، صداقت ومحبتمك قوتیله هر بر تعارضه قارشی کلمك قابل اولوردی.»

ناشد استانبولدن آیرلدیغی کوندنبری، بهیره بوکبی دوشونجه‌لرله بیحضور اوله‌رق یاشایوردی خولیالرصانکه متحکم برالك منحوس وموحش کولکه‌سی کبی دوشمشدی.

سنیه چالدیغی پارچه‌یی بر طوفان آهنکی ایچنده بیتیره‌رك آیاغه قالقمش ایدی. الیجه قوللرینی کوکسنه قاووشدیرمش اطرافنده کیلره باقیور حالا موسیقینك تأثیر رؤیاآمیزیله مملو، کوچوك وپارلاق کوزلریله کولومسه‌یور:

— آرتق دیه‌وردی، بر آزده قونوشمه‌ق اولمازمی، خانم افندیلر؟

باخصوص اوزون تخیلاتدن صوکره حس اولنان حرکت ایتمك وقونوشمق احتیاجیله هپسی یرلرندن قیرلامشلردی: قومرال صاچلی، طوپارلاق و خندان یوزلی سعدیه پیانونك اوزرنده‌کی نوطه‌لری قاریشدیریور؛ چرکس سمیحه منکشه رنکنده‌کی ایری کوزلرینی نیقولانك برلمعهٔ نشئه وذکا ایله پارلایان قویی مائی کوزلرینه دیکه‌رك بك اوغلی مسامره‌لرینه دائر تفصیلات سوریور؛ دائما أسرار انکیز شیلر

Digitized by Google

آرایان ، دائمـا اطرافنده کیلرك محرم روحنه نفوذ ایتمکه چالیشان أسمر کزیده‌ایسه بهیره‌نك یانته صوقولمش ، برشیلر آکلاتیوردی .

اینجه و صاریشـین سنیه چابقین باقیشـیله رفیقه‌لرینك بو حالنی بر ایکی دقیقه سـاکتانه سیر ایتدکدن صوکره :

— یووو... دیـی . بویله قونوشوله جقسه بن واز کچدم ، کیدییورم ..

بهیره‌دن ماعدا ، صـالونده بولنان دیکر بش کنج قیزك کستانه ، مائی ، منکشه ، یشیل ، سـیاه کوزلری سنیه‌یه توجه ایتدی وجمله‌سی بر آراده صوردیلر :

— یکی ، فقط نه‌دن بحث ایده‌لم ؟

— عشقدن .

— سمیحه‌نك عشقدن باشقه برشی دوشوندیکی یوق که !

— حقم وار : دنیاده هرشی اوکا باغلی دکلمی ؟

— ازدواج اسـتثنا ایدیلیرسـه ، أوت هرشی عشقه مستند .

— ایشته ینه سعدیه ازدواج علیهنه سوز سویله‌مك فرصتنی قاچیرمدی .

— بولدق ، بولدق : موضوع مباحثه‌مز بو آقشام ده ازدواج اولسون .

— « بو آقشام ده تعبیرینه باییلدم . صانکه بوکونه قدر دائما سـیاسیات وفلسفه‌دن بحث ایتمشزده ...

— سن صوص ، کزیده ؛ سوز سعدیه خانمك .

سنیه بر قولتوغه یرلشـه‌رك رفیقه‌لرینك مناقشاتنه ریاست ایدر کبی برطور رسمی وجدی طاقنمشـدی . بهیره ایسـه اوطوردیغی یردن قیمیلدانمه‌مش ، اوته‌کیلرك سـوزلرینه هیچ اشتراك ایتمه‌مشدی .

— سعدیه ، نه‌یاپییورسك ؟ هپمز قولاق کسیلدك ؛ سنی بکلاییورز .

سعدیه راضی اولمه‌رق کولیوردی : « بوده تحف ؛ هپکز بر مصاحبهٔ اجتماعیه وفلسـفیه ایشیده‌جکمیشیکز کبی یوزیمه باقییورسیکز ! »

سمیحه آتیلدی :

— ایشته بن باشلایم‌ده کورورسـیکز ؛ سعدیه قابل دکل دایانه‌ماز : ازدواج انسـانلر طرفندن ایجاد اولناد اولنان عادتلرك شـبهه‌سز أك غیر طبیعی وأك غیر معقولیدر .

سعدیه همان سمیحه‌نك سوزینی کسدی :

— خایر ، مبالغه ایدییورسـك ، تأهل باخصوص چوجوقلر نقطهٔ نظرندن ، مجبوری وألزم بر تدبیردر . لکن . . .

سـمیحه : — کوردیکزمی ؟ بومسـئله‌یه تماس ایدیلدیمی سکوت ایده‌مز .

مترنم خنده‌لر آراسـنده سـعدیه دوام ایتدی .

— لکن سنه‌لرجه ایکی وجودك بربرینی مسعود ایتمسی اوقدر کوچ وذاتاً اوقدر نادر که انسان حیاتنی بر دیکرینه وقف ایتمـه‌دن اول نه درجه دوشونسه ، نه درجه تردد ایتسـه ینه آزدر . چونکه عشقسز ازدواج اکثریا مدهش بر عذاب ودائما رنکسز وطادسز بر أسارتدر .

Digitized by Google

عینی دکلسه‌ده مشابه بر صورتده دوشونوب حس ایتمه‌ین ایکی کیمسه‌نك حیات مشترکه‌سی متمادی بر جهنم ایکن بر ده ، فضله اوله‌رق ، بر برلرینی بکنمزلر وسومزلرسه آرتق تصور ایتملی! بزه: « ایشته » قوجه‌ك دییه تقدیم ایتدکلری بکك حسیات وافکارینی ناصیل بیله بیلیرز ؟ فرض ایده‌لم که بونی بوسنی کوروب بکندك . بو کافیمی؟ عجبا اونی بوشه جقمی‌یز؟ عجبا اوده بزی بکنه جکمی، سوه جکمی ؟ بزه صادق قاله جقمی ؟ یوقسه آغوشمزده هیچ بر ذوق عشقی بوله‌میارق ، رفاقتمزدن ذره قدر محظوظ اولمیه‌رق اسکی دوستلرینه‌می عودت ایده‌جك؟ بو سویله‌دکلریمك بوش قورقولردن عبارت اولمدیغنی سزده پك اعلی بیلیرسیکز . یأسندن کندینی زمرلین زوالی مایجه‌نی اونوتدیکزمی ؟ ازدواجدن بر آی صوکره حرمنی براقان نوزاد بکك مسئله‌سنی خاطرلامییورمیسیکز؟ لکن کیمه سویلرسك ، کیمدن شکایت ایدرسك؟ حقدن بحث ایتدیکزمی « عاصی » اولورسیکز ؛ بو شرائط داخلنده أولنمك حوصله‌ٔ بشره صیغمایان برشی اولدیغنی، اختیار قیز قالمه‌یی ترجیح ایتدیککزی سویله‌مکه هله جسارت ایدیکز ! او دقیقه‌ده اوزرکزه بر طوفان تزییفات یاغار ؛ تکمیل محاکمانکزه مقابل : « صوص ، دلی اولمه ! » دییه باغیریرلر. عائله‌لرمزده هرکون تصادف ایدیلن کیزلی فاجعه‌لردن کیمسه بحث ایتمز وبحث ایده‌مز . فاجعه دیدمده خاطریمه کلدی؛ باقك سزه غریب اولدیغی قدر آجی بر وقعه اکلاته‌یم . أمینم اینانمیه‌جقسیکز . اویدوردی دییه‌جکسیکز حالبوکه بر فاجعه‌دن زیاده بر مضحکه‌یه بکزه‌ین بو وقعه تماماً حقیقی : أبی بر عائله‌یه منسوب ، کوزل وتربیه‌لی بر کنج قیزی تحصیل کورمش، زنکینجه بر بکه ویریرلر . بکك اسمنی احمد فرض ایده‌لم . دیمك احمد بك کوکی کیرر ؛ زوجه‌سنك یاننه اوطورارق یاواش یاواش قونوشمغه باشلارلر . . . او دقیقه‌ده محله طولومبه‌جیلری نعره آته‌رق أوك اوکندن کچرلر ، احمد بکك بکزی صولار . دیلی طوتولور . برنده دوراماز . نهایت نه یاپار ، بیلیرمیسکز؟ زوجه‌سنه هیچ بر سبب کوسترمه‌دن اودادن چیقار . خرسز آدیملریله مردیونلری اینر ، سوقاق قاپوسنی آچه‌رق سیویشیر . آله بیلدیکنه قوشه‌رق طولومبه‌یه یتیشیر وزوجه‌سی، شاشقین وصبرسز ، سعادت ازدواجی بکلرکن ، او ، آتشین بر سسله نعره‌لر آته‌رق یانغینه کیدر... بو خارق العاده مسئله برشی اثبات ایتمز ، دییه‌جکسیکز . دوغرو ، حقکز وار ، طولومبه‌جیلق جنتیله معلول احمد بکلر حمد اولسون آزدر . لکن قیزینی ویردیکی آدمك اخلاقنی ، حسیاتنی لایقیله تحقیق ایتمه‌ین ، « قیزیمی أولندیره‌یم‌ده نه اولورسه اولسون » دیین پدرلر مع التأسف پك چوقدر .

کزیده اعتراض ایتدی : — دوغروسی، سعدیه، مسئله‌یی فضله بویوتیورسك. باخصوص اقربایه قارشی پك حقسزسك .

سمیحه ، سعدیه‌نك حسابنه همان جواب ویردی :

— بن بونده هیچ بر حقسزلق کورمیورم.

Digitized by Google

قیزینك احتیاج روحی دوشونه‌رك کوکی آرایان
قاچ پدر کوستره‌بیلیرسکز ؟ ارککلریمزك اك
متمدن وأك آچیق فکرلی کچینلری بیله ،
بو ازدواج مسئله‌سنده وعلی‌العموم « قادین »
بحثنده دائما شایان حیرت برلاقیدی ایله ، بویوك
بر تعصبله محاکمه ایدرلر .

کزیده دوغرودن دوغرویه مقابله ایتمیه‌رك :

— أی که ، دیدی ، ایچمزده برارکك یوق .

اودقیقه‌یه قدر ساکتانه وکمال دقتله رفیقه‌لرینی
دیکله‌ین سنیه ، نهایت سوزه قاریشدی :

— أی که بابالرمز ایشتمیور ، دیمك
دها دوغرو اولور . زیرا بوکونکی کنجلر
آراسنده بزم کبی دوشونن و بزه حق ویرن
ارککلر واردر ... بوکا أمینم . آلدیغمز تربیه ،
اوقودیغمز کتابلر بزی آنالرمزدن فرقلی
حس ایتمکه ناصل بالمجبوریه سوق ایدییورسه ،
هم سنمز اولان ارککلردن برچوغی ، یعنی بزدن
هرحالده دها کلیتلی اولمقله برابر ینه بوکون
اقلیتی تشکیل ایدن نسل ممتازده ، شبهه‌سز
پدرلری وحتی بویوك قرداشلری کبی ماضینك
خطالرینه کوز قاپایه‌مازلر . اونلر یکرمنجی
عصر مدنیتنی دها أی اکلامشلر ، اوقودقلری
أثرلری دها بیطرفلقله هضم ایتمشلردر . محیطك
مساعده‌سزلکنه رغماً اطرافه یاییلان مدنیت
فکرلری یالکز طرز تلبسلرینه دکل ، طرز تلقی
وطرز محاکمه‌لرینه‌ده تأثیر ایلمشدر ...

سعدیه رفیقه‌سنك سوزینی کسه‌رك علاوه
ایتدی :

— وبو ارککلر ، فرض ایتدیکمز کبی ،
کندیلرندن اول کلنلرندن حقیقةً دها آچیق
وسربست دوشونیورلر . وباخصوص فکرلرینه
مخالف حرکت ایتمه‌مکه کمال صمیمیت وجدیتله
قرار ویره‌بیلیورلرسه شرائط حاضره داخلنده
أولمیکه ناصل راضی اولورلر ؟ اوزمان بحران
تأهلی سیر ایدیکز !

نیهولت دارویل قومرال صاچلی کوچوك
باشنی صاللایه‌رق :

— عجله ایتمه‌یك ؛ دیدی . بحران تأهله
کلنجه‌یه قدر چوق ، پك چوق وقت وار .
اوروپاده بیله سنه‌لردنبری افلاس ازدواجدن
بحث ایدلدیکی حالده بزدها بوخصوصده نومید
اولمدق . زیرا بوکبی اجتماعی مسئله‌لر بردن
بره دکل ، تدریجی برصورتده تبدل ایدر ؛ دها
أی ویا دها فنامی اولور ، بیلمه‌مز : بوتون بونلر
نسبی شیلردر ... لکن هرحالده عصرك تمایل
عمومیسنه موافق کلیر . هم بن ظن ایدییورم که
دنیانك هرطرفنده ازدواجك ماهیتی بردر .
تمامیله ومتمادیاً مسعود اولمق احتمالی هریرده
عینی نسبتده آزدر . بونقطهٔ نظردن هیچ
برفرقمز اولماملی !

سعدیه ، سنیه وسمیحه هپ بر آغزدن
اعتراض ایتدیلر :

— یوو .. یوو ... قیاس قبول ایتمز .

کزیده بوفکرده دکلدی .

[مابعدی وار]

عزت ملیح بکك راحتسز بولندقلری حسبیله
بو تفرقه مع‌التأسف یالکز درت صحیفه‌دن عبارت
بولنمشدر . اعتذار ایدرز .

Digitized by Google

رسملی کتاب

صدر اعظم ابراهیم حقی پاشا

S. A. Le Grand Vézir Hakki Pacha

Digitized by Google

جلد : ٤ مايس ١٣٢٦ نومرو : ٢٠

مؤسس و مديرى :
عبيداللّه اسعد

ادارەخانەسى : باب عالى جادەسندە
٣٨ نومرولى دائرۀ مخصوصەدر .

امور اداره ايچون مديره
امور تحريريه ايچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ايدلميان اوراق اعاده اولنماز

سرمحررى :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte
Constantinople

Prix : 5 Piastres

رسملى كتاب

Ressimli Kitab

هر آى نشر اولنور ادبى ، سياسى ، فنى ، فلسفى ، اجتماعى مجموعۀ مصورەدر

بوكره انكلتره صندالئ حكومتنه جلوس ايدن قرال بشنجى ژورژ حضرتلرى
S. M. le Nouveau Roi d'Angleterre Georges V

Digitized by Google

احمد صميم بك

Ahmed Samim Bey

وطنك الك ذكى و فداكار اولادلرندن احمد صميم بكك بر دست بدخواه طرفندن صورت فجيعه‌ده قتل ايدلمسى هركس كبى رسملى كتابى‌ده داغدار حزن وماتم ايتمشدر. ياد اليمى ناچيز صحيفه‌لريمزدده نقشكير احترام اولان بواديب محترمك وطنه خدمات عاليه ايفا ايده‌بيله‌جك بر سنده سرزدهٔ ظهور اولان افول ناكهانيسندن دولايى عائلهٔ كدر ديده‌سنه تقديم تعزيات ايلر و بويله بر وجود كرانبهايى اغراض شخصيه‌سنه قربان ايده‌جك قدر دنى‌الطبع اولان قاتل لئيمك قانون وعدالتك پنجه‌سندن قورتيله‌ميه‌جغنى محقق عد ايدرز .

مصاحبهٔ ادبيه

اولجه‌ده سويله‌ديكم كبى ، حريت وعدالت اساسلرينه مستند بر انقلاب سياسى سعادت مليه ووطنيه‌يى ، اويوكسك ومقدس « ايده آل »ى تأمين وتسخير ايده‌بيلمك ايچون مطلقا حقيقى بر انقلاب اجتماعى ، جدى بر انتباه فكرى ايله هم آهنك اولماليدر .

بو انقلاب فكرى واجتماعى‌يى حصوله كتيرمكده « ادبيات » ك ايفا ايتديكى رول پك بويوك ، پك مهم ومحتشمدر . بونك بويله اولديغنى آكلامق ايچين آوروپانك تاريخ ترقيات فكريه‌سنه مجمل فقط نافذ بر نظر تدقيق عطف ايله‌مك كفايت ايدر .

حالبوكه مع التأسف بزده بدايت انقلابدن برى اك زياده اهمال ولاقيدى‌يه معروض قالان ، عين زمانده‌ده ، اك مضر ومشوش بر دورهٔ بحران وعقامت كچيرن مسلك ادبيات اولمشدر . بزم اولجه بوكون ايچين تصور وتخيل ايتديكمز محتشم ومسعود ، پاك وزنده ، پرحقيقت وپر انتباه عثمانلى ادبياتى ايله ، علامت فارقه‌سى ضعف وهزال اولان بوكونكى ادبيات بيننده

نه ظالم، نه امیدشکن برمسافه‌نك بوشلقلری وار!.. بودورهٔ بحران وعقامتك دها اینی مدت دوام ایده‌جکنی ظن ایدیور؛ وبوندن پك متأسف اولویورم.. چونکه بوعقامت، وطنك جداً محتاج اولدیغی حقیقی بر انتباه فکری واجتماعینك دها بر چوق زمان انکشاف ایده میه جکنی روح اندیشنا کمزه هر دم افشا أیله‌مکدن خالی قالمیور..

عصرمز او قدر مهم ومتنوع مسائل اجتماعیه واخلاقیه ایله مالامال که، زمان و مکانك ترجمهٔ تحسسات و تفکراتی اولماسی لازم کلن ادبیاتك بوتون بو مسائل معظمه‌یه قارشی لاقید قالماسی اصلا تجویز ایدیله‌مز. تکاملات اخیرهٔ ادبیه‌یی نظر تدقیق وتتبعه آلمقسزین صرف منفعت پرست بر اندیشهٔ صنعتله یالکز هوائیاتی، خودکاملی، احتراصات شهوانیه‌یی، سفاهت قلبیه‌یی ترنم ایتمك وصوکرده بو «ترنم» ی ادبیاتده غایهٔ تجدد عد ایله‌مك ـ خصوصیله بزم کبی محتاج عرفان وحقیقت ملتلر ایچین ـ جداً پك تهلکه‌لی بر انحطاط ادبیدر..

آثار ادبیه. منسوب اولدیغی زمان ومکانك مسائل اجتماعیه‌سنی. امراض وسیآت اخلاقیه‌سنی کوسترمه‌لی. قابلسه‌ مسائل وامراضی حل ویا تداوی ایتمه‌لی. دماغ ملته انتباه و حقیقت شراره‌لری زرق ایله‌مه‌لیدر. ایشته اوته‌دن بری بنم الك زیاده اهمیت ویردیکم وبو صحیفه‌لرده ایضاحه چالیشدیغم بر مسألهٔ ادبیه...

محمود شوکت پاشا حضرتلرینك کچنده قوصوده بولندقلری اثناده حربیه نظارتی وکالة اداره ایدن نظارت مشارالیها مستشاری فؤاد پاشا

Fuad Pacha, Conseiller du ministère de la guerre.

بر اثر ادبیده اولا کوزل، ذی حیات، صفحات موضوعله متناسب، جوال و صنعتکار بر اسلوب اولمالیدر. اسلوبده محررك روح حساسی، دماغ متفکری تموج وتهییج ایتمه‌لیدر. شو قدر وار که صنعتده، اسلوبده پارلاق بر موفقیت کوسته‌ره بیلمك ایچین مطلقا فضیلته، محاسنه تعرض ایتمك لازم کلدیکنه قانع کورونمك شایان مرحمت بر ضلالت حس وفکردن باشقه برشی دکیلدر. اسلوبك کوزللکی اواسلوبده مندمج حسیات وافکارك نجابت وأصالتیله برقات دها کوزلله‌شیر.. منفور ومستکره بر موضوع نه درجه بلند بر نفاست صنعتکارانه ایله تصویر ایدیلیرسه ایدیلسین معالیپرور قلبلره حس نفرت واشمئزاز القا ایتمکدن خالی قالماز. دوشونمه‌لی وتسلیم ایتمه‌لیدر که مضر، ملوث برشی هیچ

برزمان كوزل اوله‌ماز.. كوزللكى تزييد وادامه ايدن قوت، ايپلكدر، تميزلكدر. مضر اولمايان آثار صنعت، اكر صرف خيال اوزرينه مؤسس ايسه كوزل اولمق حيثيتيله حائز قيمتدر. بوكبى آثار صنعتى تقدير ايتمه‌مك ايچين هيچ بر سبب يوقدر.. فقط شونى ده دوشونمه‌ليدركه عصر حاضر يالكز كوزللكله تطمين روح ايتميور، ايده‌ميور.. او، ايستيوركه كوزل اولان شى عين زمانده ده مفيد اولسون.. ايشته بنم – انسانيتك منافع مقدسه‌سى نامنه – شدتله ترويج ايتديكم و شايان حيرت و تأسفدركه الك زياده هدف اعتراض اولديغم بر نقطه... فقط هيچ دوشونوليوركه بو نقطه، ادبيات حقيقيه‌نك نقطهٔ انقلابيدر... هر شى كبى ادبيات ده بر مقدس غايه‌يه دوغرو توجه وتعالى ايديور.. ادبيات مدنيتك، علوم وفنونك، انسانيت املرينك ترقى وتعاليسيله متناسب بر صورتده سنه‌لردن برى بو ايده آله، بو مفيديته دوغرو ايلرولیور.. آرتيق اويانه‌لم.. انسانيتك احتياجلرينى دوشونه‌لم. ادبى قاملرمز اجتماعى، اخلاقى دردلرمزه دوا اولسون.. نظر عبرت وانتباهمزى فانتازيه‌لردن، يكى ظن ايتديكمز او اسكى جاذبه‌لردن آيره‌رق ضيا وحقيقته دوغرو چويره‌لم.. شاعر ويا اديب اولمادن اول بر فرد ملى واجتماعى اولديغمزى، بونك ايچين شعر و ادبياتله انسانلغه، وطنه خدمت مجبوريت وجدانيه‌سنده بولنديغمزى اونوتمايالم.. بو نسيانله ايقاع ايتمش اولاجغمز ضرر يالكز كنديمزه، شخصمزه عائد اولسه اهميتى يوق.. فقط بو ضرر شيمدى‌يه قدر ضعف و هزال، تشوش و بحران ايچنده بولونديغى ايچين آرتيق بوندن صوكره جداً قوت و نوره احتياجى اولان بر هيئت اجتماعيه‌يه، بر كتلهٔ سياسيه‌يه راجع!..

عصرلرك كچيرديكى صفحات تكامل ايله مالكانهٔ ادبياته ظفر وحشمتله فن، فلسفه، اجتماعيات كيرمش؛ ادبيات بر دورك، بر محيطك

كچنده انتشار ايدن « تربيهٔ اراده [*] » عنوانلى اثر قيمتدارى تأليف ايتمك صورتيله جداً بيوك بر خدمت علميه‌ده بولنان الك فاضل كنجلرمزدن دوقتور ادهم بك

M. le Docteur Edhem Bey, auteur d'un ouvrage philosophique intitulé " Evolution de la volonté „

[*] غايهٔ حياتى بيله‌رك مسعود وموفق يشامق ايستيه‌نلر بو اثر نفيسى بهمه‌حال اوقوملى؛ اوزون، اوزون تدقيق ايتمليدرلر. هركسك وعلى الخصوص شباب حاضرك بو اثردن ايده‌جكى استفاده ايله مملكتمزك سويهٔ فكريه واجتماعيه‌سنده پك مهم ترقيلر حصوله كله‌جكنه قطعياً قانعز.

Digitized by Google

تحت سلاحه آلنه‌رق آرناوودلغه سوق اولنان صامسون رديف آلايی قوماندانی ميرآلای احمد حلمی بك

Le Colonel Hilmi Bey, Commandant du régiment de Samsoun expédié en Albanie.

تاريخ اجتماعی واخلاقيسنی كوستر بر وثيقهٔ علميه شكلنی آلمشدر . فكرمجه مسائل حاضرهٔ فلسفيه واجتماعيه‌يه ذره قدر تماس ايتمكسزين، بر نهرك جريان روحنوازی كبی ، قولاقلره يالكز مائی رؤيالرله تيترازه‌دار بر آهنك خيال وشغف فيصيلدايان آثار ادبيه ، نه قدر صنعتكارانه اولورسه اولسون ، يكرمنجی عصرك سينهٔ احتشامنده چوق مدت جای قبول بوله‌ماز ، ياشايامازر.. حتی بعضاً دوغمه‌سی ايله اولمه‌سی بر اولور !.. صردسی كلمشكن ، شونی‌ده سويله - يه‌يم كه فنا ، بارد ، مزعج بر اسلوبله يازيلان ومحررك روح ودماغندن هيجانلر ، بديعه‌لر آلامايان يابس مواعظ اجتماعيه واخلاقيه‌ده هيچ بر زمان ادبياتك ساحهٔ نفيسنه داخل اوله‌ماز .

بنم احتمال بوتون بو ادبی اعتقادلرم ، پرنسيبلرم ، فكر وتلقيلرم دوغرو ده اولمايه‌بيلير .. فقط بن بويله دوشونيورم ، وبويله دوشونمكده ده الی الابد ثبات ايده‌جكمی ظن ايديورم .. آرتيق اعماقنده كوفلی غرضلر صاقلی قورو ، بوش لقرديلر دوره‌سندن ، روحمزك عاديلكنی

حديده جزا محكمه‌سی رياستندن بوكره تعزداخلنده جريه قائممقاملغنه تعيين بيوريلان ضياءالدين افندی

ميرمومی اليه كچنده زبيد تحقيقات مأمورلغندن عودت ايدركن زرانيق اشقياسنك النه دوشه‌رك اسير ايدلمش مشكلاتله تخليص نفسه موفق اولمشدر.

Ziaeddin Eff. nommé gouverneur au Caza de Hidjrié au Yemen.

Digitized by Google

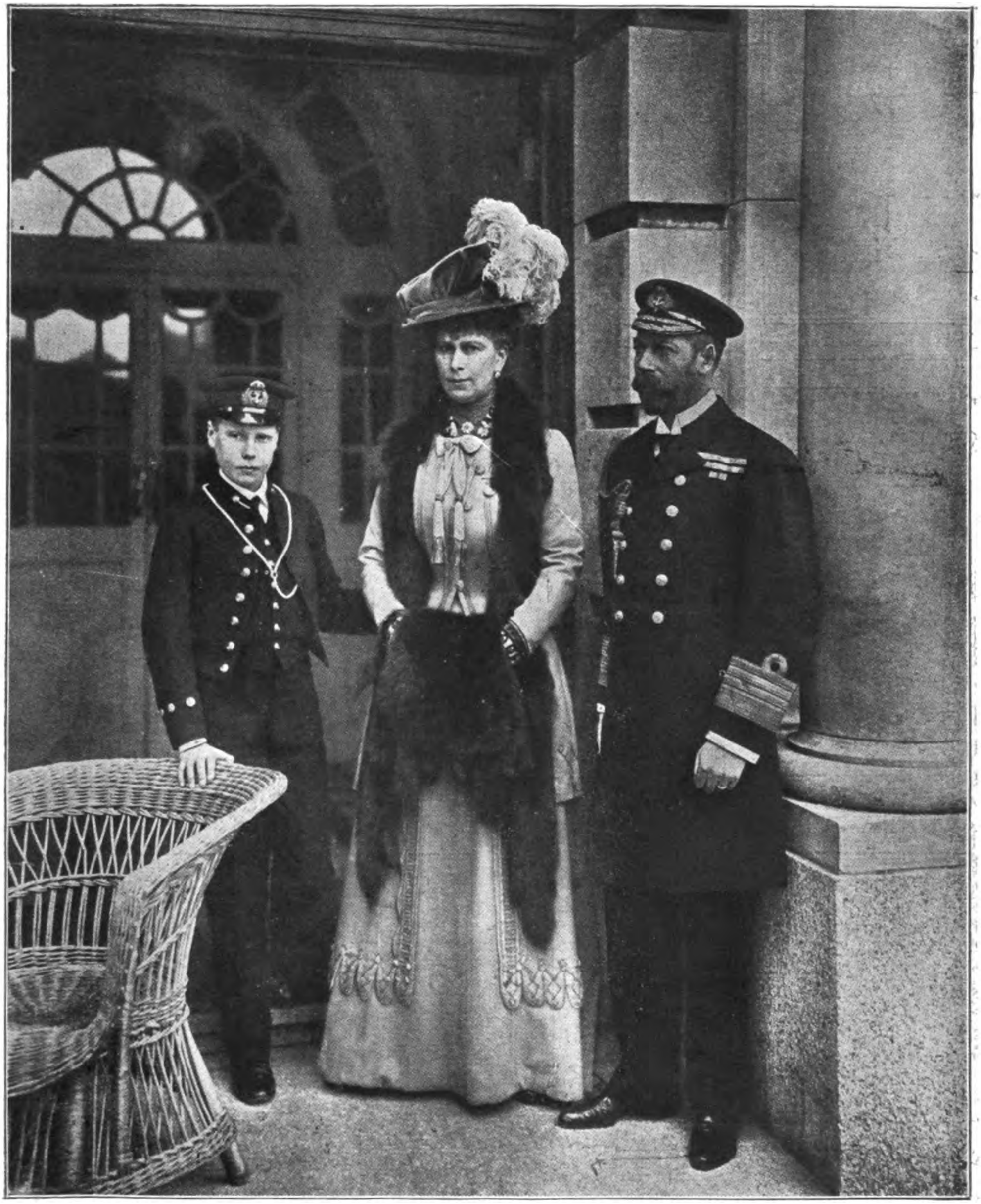

انكلتره قرالی بشنجی ژورژ ایله زوجه‌سی ومخدومی پرنس دوغال
Le Roi d'Angleterre Georges, sa femme et son fils aîné.

Digitized by Google

کوسترمکدن باشقه برشیئه یارامایان دیدیقودی ذلتلرندن پك اوزاق بولنمقلغمز لازم ... دها صوکره‌ده باشقه‌لرینك افکارینه واعتراضات سلیمه‌لرینه حرمت و رعایت ایتمه‌نك انسانلق ومدنیتلك لوازمندن بولوندیغنی بیلمك؛ و آوروپا محررلرندن فلان بویله سویله‌مشدر ، فلان شویله سویله‌مشدر دیه هرکسك دوشوندکلرینی، قناعات فکریه‌سنی - بلا محاکمه - اولدیغی کبی قبول ایتمکلکك استقلال فکره ، هر دورلو ترقی‌یه مانع بر اسارت دماغیه اولدیغنی تسلیم ایله‌مك الزم ... هر شیئی اولدیغی کبی تقلید نه قدر مضر ایسه هر دوشونوشی‌ده اولدیغی کبی قبول ایتمك ومشاهیرك کندی زمان و محیطلرینه ، کندی روح و احتیاجلرینه کوره سویله‌دکلری هر سوزی ، هر نظریه‌یی هر یرده قابل تطبیق برحقیقت مطلقه کبی تلقی ایله‌مك‌ده اودرجه‌ده الیم نتیجه‌لر ویرر .. ایشته بو مضر ، بوجداً الیم نتیجه‌لردن بری‌ده آوروپا ادباسندن بعضیلرینك « صنعت ، اخلاقك پنجهٔ استبدادنده اسیر اولاماز! ... » طرزنده سرد ایتدکلری برنظریه‌یی بزم همان ماهیتنی بحق تدقیق وتعمیق ایتمه‌دن برشتاب مخصوص ایله قبول ایده‌رك ادبیاتی اخلاقسزلنه ، منفور بر سفاهته دوغرو سوروکله‌مه‌مزدر .

متوفی یدنجی ادوارداك زوجه‌سی قرالیچه
الکساندرا حضرتلری
La Reine Alexandra.

ادبیاتده هیچ بر غایهٔ اخلاقیه و اجتماعیه کورمك ایسته‌مین صنعی و « منفی » لیبه‌راللر- حقیقی لیبه‌راللر هر خصوصده انسانیتك منافع عالیه‌سنه خدمت ایتمه‌یی غایهٔ آمال عد ایدن ذوات منوره‌در- حریت انسانیه‌یه دکیل ، حریت حیوانیه‌یه لایقدر .

* * *

ادبیاتی ادبسزلکه قدر توسیع ایده‌رك آثار رذیله و منفوره‌سیله فضیلت وانسانیتدن انتقام آلمغه چالیشه‌جق درجه‌ده دنی الطبع هر هانکی بر مخلوق امین اولمالی درکه آرتیق بو ملت اوکا نفس آلدیرمایه‌جقدر . قان دوکه‌رك آلینان بر حریت ، هیچ بر زمان قلملردن « ایرین » آقیتماز .. استبداد اخلاقسزلق منبعیدر . فناق

Digitized by Google

متوفی یدنجی ادواردك مختلف وضعیتلری

Différentes positions du Roi Edouard VII

Digitized by Google

قهرمانلرينك نشو و نماسنه اقبال نه خانم بر ساحه‌در. اودور، ايبلری دگل فنالری ياشاتير. فقط دورهٔ حريت كه بر دورهٔ عدالت و فضيلت ديمكدر؛ فنالر، فنالقلر ايچين بر حصهٔ قهر و تزييفدن باشقه برشی افراز ايده‌مز.

في الحقيقه رذيلانه بر اثريله ملتك حيات فضيلت و عصمتنه قصد ايتمك ايسته‌ين ملوث بر قلم هر نقطهٔ نظردن شايان تلعيندر. آنك ايچين اخلاقی و وجدانی، ناموسی، حاصلی انسانلغی يوكسلتن هر درلو معززات و مقدساتی تزييف و اعدام ايتمكله بلكه تجدد گوستريرم، بلكه شهرت و پاره قازانيرم كبی سفيل فكرلر بسله‌يه‌جك درجه‌ده آلچالان بر دماغ، آرتيق چركاب لوثياتی قوصاجق باشقه بر محيط آرامالیدر.

وطنی. انسانيتی ازمن، أزمكله خراب ايدن بو قدر ظالم و خونخوار مؤثراتك چارهٔ اندفاعنه شتاب ايتمك، تماس ايتدكلری مسائل اجتماعيه و اخلاقيه‌دن شرارات نور و ضيا صيچراتديره‌رق افكار ملتی تنوير ايله‌مك وظيفهٔ مقدسه‌سنی، مقابل بويله پست و سفيل چركاب حس و فكر ايچنده‌مي يووارلانيله‌جقدی، ياربی؟... فحش و فضاحتی تشويقده بر ذوق دنی و وحشی حس ايدن، ماهيتنك سلسلهٔ آلام و مصائبنی الآن سيله‌مه‌ين بو زواللی محيطك دماغنه ذلت و فضاحت تخمی زرق ايتمك ايسته‌ين ايكرنج بر قلمه يالكز ملت، يالكز انسانيت دكيل، بوتون بر ابديت لعنت ايده‌جكدر! بويله رذيلانه اثرلری يازه‌جق مشئوم بر دماغك موجوديتی نه قدر شايان تأسف ايسه او كبی مزخرفات قلميه‌يه قارشی آوازهٔ نفرت و استكراه‌لرينی يوكسلتمكده آتشين بر تهالك گوسترن «شباب»ك نجيب و منور فورانلری ده او درجه آلقيشلانمغه لايقدر.

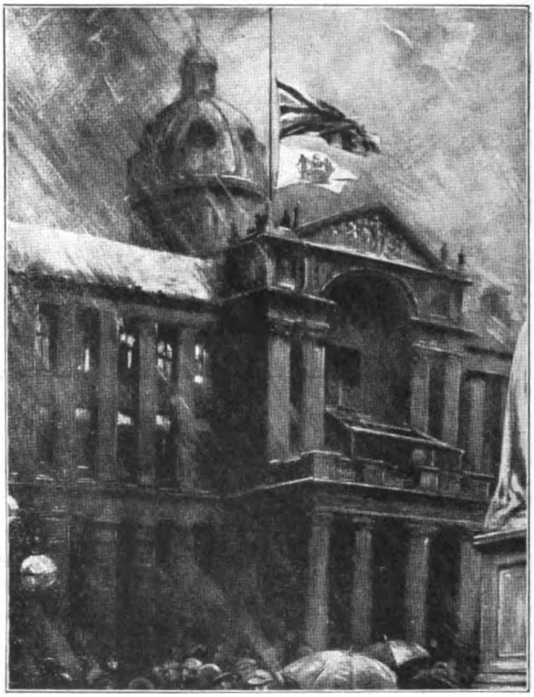

يدنجی ادواردك وفاتی اوزرينه برمينغهام بلديه دائره‌سنده علامت ماتم اوله‌رق بايراقلرك ياری‌يه اينديرلمسی
[رسم گيجه آلنمشدر]

Municipalité de Birmingham baissant son pavillon en signe de deuil.

صنعتده بر درجه‌يه قدر سربستيی قبول ايدن فرانسه مشاهير منقدينندن «اميل فاگه»، بزم ايچنده بولونديغمز دورونك شرائط اجتماعيه‌سنه،

محاطی اولدیغمز احتیاجات عرفان و انتباهك دهشت وسعتنه انفاذ نظر ایتسه ، صوکردده ادبیات ، صنعت نامنه کهنه‌لکی تاریخی اولان بیزانسده بوکون انتشار ایدن بعض آثاره عطف نکاه تدقیق ایلسه ، امینم که ، ادبیاته قارشی شدید بر زلزلهٔ نفرت و استکراه ایله صارصیلیر ، صنعت حقنده وضع ایتدیکی بعض نظریاتك بو قدر جاهلانه ورذیلانه سوء تأویل وتلقی‌یه اوغرادیغنی کورمکله انسانیت وحقیقت نامنه متأسف ودلخون اولوردی ..

حر آوروپانك جدی دوشونن حر ادبای متفکرینی جمعیت بشریه‌یه ، فضیات اخلاقیه و اجتماعیه‌یه دوغرودن دوغرویه مضر اولان آثار رذیله وسفیله‌نك دکیل ، بر عزم ومتانتی زلزله‌دار ، برروحك سکون و آسایشنی تشویش واخلال ایده‌جك اضلالات حسیه و فکریه‌نك بیله برر جنایت قلمیه اولدیغنی هایقیریرلرکن بزده رذیل برقلمك ملتك امید استقبالی اولان شبابی ضلالته ، ظلمته دوغرو سوروکله‌مك ایسته‌مه‌سی جداً ایکرنج بر منظرهٔ ذلت واضمحلالدر ...

نه‌قدر حزین ، نه‌قدر شایان تأسفدرکه بو بر آیك دماغمده حصوله کتیردیکی انطباعات ادبیه یالکز شو تألمات صمیمیه‌یه منحصر قالمشدر !..

۲۵ مایس ، ۱۳۲٦

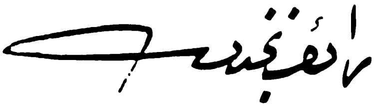

Digitized by Google

قرال ژورژك چوجقلری

۱ ـ پرنس آلبر فرەدریق آرتور . ۲ ـ پرنس هانری ویلیام فرەدریق . ۳ ـ پرنسس ویقتوریا آلکساندرا
٤ ـ پرنس جون چارلس فرانسیس ٥ ـ پرنس جورج ادوارد آلکساندر ادموند

Les enfants du Roi Georges.

1— Prince Albert Frederic Arthur. 2— Prince Henri wiliam Frederic. 3— Princesse Victoria Alexandra. 4— Prince John Charles Francis. 5— Prince Georges Edouard Alexandre

Digitized by Google

اوروپاده قادینلره حق

۱۹۰٤ سنه‌سنده برلینده بر « بین‌الملل قادین قونغره‌سی » عقد اجتماع ایدییور ایدی . اوروپادن، امریقادن ، اوستورالیادن ، حتی افریقادن برچوق کندیسنه منفا اتخاذ ایتمش اولان محترم محررلرمزدن بری . فرصتدن استفاده ایتمش وفقط کندیسنی نه شرق قادینلری ، نه غرب قادینلری ایچون وکیل

یدنجی ادوارك جنازه مراسمی - جنازه آلاینده دول اجنبیه عسکری مرخصلری

Les funérailles du Roi Edouard. Les représentants des armèes étrangères.

قادینلر ، حقوق نسوانی مدافعه ایتمك اوزره طوپلانان بو « قادین پارلمنتوسنه » مرخصه‌لر کوندرمشلر ایدی . سیبریادن کلن روس قادینلرندن بری ، شرقده بولنمش اولان اوروپا محررلرندن دیکر بری شرق قادینلری ایچون کندیلرینی فضولی اوله‌رق وکیل عد ایدییور ، اویله کوستریورلر ایدی . اختیاری اوله‌رق برلینی کوسترمیه‌رك ، قونغره‌یه ساده‌جه سامع صفتیله اشتراك ایلمش . قادین پارلمنتوسنده جریان ایدن مذاکراتی کمال دقتله دیکلمش ایدی .

بوکون نشرینه باشلامق ایستدیکمز بوسلسله‌ٔ مقالات ، ۱۹۰٤ برلین قادین قونغره‌سنه سامع صفتیله اشتراك ایتمش اولان محترم محرر عثمانیه‌نك

Digitized by Google

اوروپاده قادینلره حق

برنجی قسم

۲۲ حزیران ۱۹۰۴ : برلین

— ۱ —

باشلانغج ؛ قادینلره حق نه دیمك ؟

« قادینلره حق » سوزینی آسیانك ایچلرنده ، آفریقا چوللرنده بیله ایشیدنلر آز دکلدر . بونك ایچون چالیشانلر ، قادین ، ارکك ، بویوك ، کوچوك ، عالم ، معلم ، یازیجی ، فیلوسوف ، حکومت آدمی هرمملکتده کوندن کونه آرتیور . بوحالده :

« قادینلره حق »

نه دیمك اولدیغنی هرکس بیلملیدر . انسانلر آراسنده « قادینلره حق » سی اوقدر قوتلشیورکه ، حکومتلر صاغیر بر قولاق ایله براز دیکلمکه باشلیورلر ؛ قادین ، ارکك جمعیتك مهم بر طبقه‌سی : شیمدی‌یه قدر کندیلرینه حق ایستمین جمعیتك ارکك قدر مهم دیکر برقسم اعضاسنه‌ده حق ، سربستی ویرمك لازمدر دییورلر ؛ بو فکر جمعیتك آراسنه یاییلدقجه یاییلیور .

« قادینلره حق » نه دیمکدر ؟

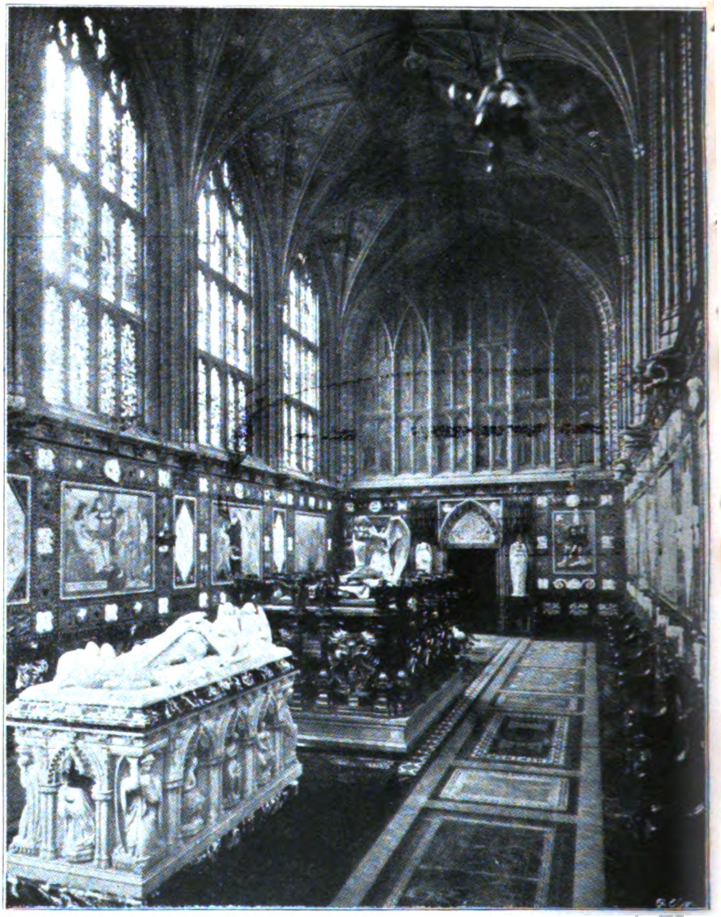

یدنجی ادوارك مدفنی

La couche mortuaire d'Edouard VII.

اوزمان اوروپا قادینلرینه واوروپاده قادینلرك حقوقنه دائر یازمش اولدیغی خاطراتندن عبارتدر . فقط کنج محرر ، یالکز اوروپا قادینلرندن بحث ایتمیه‌جك ، اوروپاده قادینلره حق بحثندن صکره ، شرق قادینلرندن‌ده ، ایکنجی قسمده بحث ایلیه‌جکدر . بناءً علیه : قادینلره حق حقنده‌کی سلسلهٔ مقالاتمز بربرندن تماماً آیری ایکی بیوك قسمه آیرلقده‌در : بری اوروپایه دیکری‌ده شرقه عائد .

شرقه عائد اولان قسمی ، مخصوص صوکه براقیلمشدر . قارء وقارئه‌لرمزك صبر ایله مقاله‌لرمزی تعقیب ایتملرینی توصیه ایدرز .

Digitized by Google

« قادینلره حق » چوق ارزولری ایشتملی ایسته‌مین حکومتلردن قادینلر ایچون ده حریت ایسته‌مکدر . یعنی ، قادینلرك ترقیسی ، بدناً ، عقلاً بویومه‌لری . ایلشمه‌لری ایچون ، حکومتجه ، جمعیتجه اوکلرینه آتیلان ، سدلری ، مانعلری قیرمق لازمدر . قادینلر ارککلر ایله

یدنجی ادوارك جنازه مراسمی - متوفینك حال حیاتنده پك سودیکی بیکریله کوچکی جنازه آلاینی تعقیب ایتمك صورتیله مراسمه اشتراك ایتدیریلیور .

Funérailles d'Edouard VII. Le cheval et le chien favoris du Roi suivent le cortége.

حقوق شخصیه‌ده ، حقوق مدنیه‌ده ، نهایت حقوق سیاسیه‌ده تماماً مساوی اولملیدرلر که ، بو سایه‌ده قادینلرده ، قابلیتلرینی ممکن اولدیغی قدر کنیشلتمك ایچون ، امکان بوله‌بیلسونلر ؛ و جمعیته چالیشه‌رق ، انسانیته کندیلرندن بکلنیله‌بیله‌جك درجه‌ده ، خدمت ایده‌بیلسونلر .

« قادینلره حق » مسئله‌سی ، یالکز قادینلره معناسز بر سربستی الده ایتمك خیالندن عبارت قالیور ؛ دها ایلریه کیدیور . بو مسئله : اجتماعی بر عقده ، هر کسه ، جمعیتك هر فردینه عائد اولان . طوقونان بر مسئله حالنی آلیور ، دییورلر که : قادینلره حق مسئله‌سی حریت مسئله‌سیدر ، انسانیت مسئله‌سیدر .

ارککلرك کندیلری ده - دها تاریخك پك اوزاق وقتلرینه کیتمك لازم دکل - اسیر ایدیلر ، اسارتدن قورتیلدیلر ؛ حتی بو خلاصلری ایچون قادینلر اونلره پك زیاده یاردیملر ایتدیلر . اما ، ارککلر کندیلرینه حریتی

متوفی یدنجی ادواردك جنازه مراسمی - جنازه‌یی حامل ارابه‌یی اسب‌سوار اوله‌رق تعقیب ایدنلر مراسمده حاضر بولنان اوروپا حكمدارانی ایله پرنسلردر

Funerailles du defunt Roi Edouard. Les monarques et les princes à cheval assistant aux funérailles.

Digitized by Google

متوفی یدنجی ادوارك نعشنی حاوی اولان صندوقه‌نك وستمنستر کلیساسنه ادخالی
Le cortège funéraire entrant au Cathédral de Westminster.

بولونجه ، دها اسارتدن قورتوله‌جق ارککلر قدر چوق ، اوقدر مهم برقسم اعضای جمعیت موجود اولدیغنی اونوتدیلر . حالبوکه، مسئلهٔ حریت یالکنز ارککلری اسیرلکدن قورتارمق

ایله بیتمیور. بو حریت مسئله‌سی دها ایلریلره‌ده کیتملی ، اسیر اولان قادینلرده قورتیلملی ! جمعیتلرده ارککلرك حریتلرینی آلملری نصل بوتون انسانیته عائد بر مسئله عد ایدلمش

Digitized by Google

ایدی ایسه ، بوکون قادینلرك حریتیده آلمغه چالیشان « قادینلره حق » سسلرینه اویله بر کوز ایله باقمق هرکسك بورجیدر . چونکه ، قادینلره حق مسئله‌سی هنوز حلی بیتمین حریت بشریه مسئله‌سنك صوکه آتیلمش برقسمی ، ایکنجی پارچه‌سی ، شقیدر . حریت مسئله‌سی تقسیم قبول ایتمز . ارککلرك حریتی ، یاقادینلرك حریتی اولماز ؛ حریت ، حریت بشریه‌در ، وبوکا طوقانان برمسئله انسانیت مسئله‌سیدر .

« قادینلره حق » دیین کیمسه‌لر بوفکرلرك پك مهم اولدقلرینی حقیقةً هرکسك قانعه جنی کبی آکلادیورلر . بوکیمسه‌لرك ایضاح ایتدکلرینه کوره : زمانمز دور مدنیتی جمعیتلرك حریتنی استحصال ایتمك ایله مغرور اولمق لازم دکلدر . چونکه ، بزحرز ، هرکس حردر ، دیدیکمز برزمانده ، بوتون مملکتلرك بر قسم خلقنی اسارتده کوریورز .

اسیر اولان کیمسه‌لر طبیعی ، قادینلردر . بونلرك صاییلری اومملکتده بولنان ارککلردن هیچ بر زمان آز دکلدر . باقیله‌جق اولسه ، « طاتلی ات » دییه استهزایه آلنان قادینلر ، ارککلره حرکتلرنده حریت ویننه حق ویرن هرشیئی ، هر نوع بیوك صفتلری حائزدرلر ؛ اونلرده دوشونیورلر ، اونلرده چالیشیورلر . اما اونلرده دوشونمه‌یه ، چالیشمغه مقابل قازانیلان حق یوقدر و اوله‌ماز . قادینلر ارککلرك کولکه‌سیدر ، وجودلری وار ایسه‌ده ، بو وجودلری ارککلر ایچون پك قیمتلی ، طاتلی ایسه‌ده ، حق مسئله‌سنده موهومدرلر .

اطرافه باقالم :

هر مملکتك قانون اساسیلرنده انسانلر هر شیده سربست ومساوی صاییلیورلر . حتی قانونلر قادین ایله ارککی بورادہ آییرمق ایسته‌میورلر . یعنی جمعیتك ایچنده ارکك ویا ارکك قدر عددجه چوق ، عقلجه دوشونجه‌لی ، ایشجه چالیشقان قادینلره‌ده بوقانونلر شاملدر ، دنیلمك ایستنیلیور . اما غریبی شوکه ، قادینلره بو یالانجی حریتی ، بومعناسز مساواتی ویرمك ادعاسنده بولنان اوقانونلر ، کندیلرینه‌ده تطبیق ایدیله‌جك اولان قادینلردن هیچ برینك اشتراکی ورضاسی منضم اولمیه‌رق ، یاپیلمشدر .

عجبا ، بویله برجمعیتك یاریسی قادین اولدیغی حالده ، اونلرسز یاپیلمش اولان ، اونلرك فکرلری ، دوشونجه‌لری ، رضالری صورولمیه‌رق ، میدانه آتیلان برحکم ، حقوق طبیعهٔ بشریه‌جه قانون حکمنی قازانه بیلورمی ؟ بویله یاپیلان قانونلر یالانجی قانونلردکلیدر ؟ قادینلرك دیمکه حق یوقمیدر : بوتون بو قانونلر سزك کیفکزك محصولی ؛ مادامکه بن‌ده سربستم ، بن‌ده حریته مالك اولدیغمدن سزکله مساوی‌یم ، بنم‌ده دوشونجه‌م واردر ، جمعیتك تحملرینی بویوده‌ن بن‌ایم ، کرك بنم حقمده تکلیف اوله‌جق قانونلری ، کرك بوتون جمعیت ایچون مناسب کوریله‌جك دوشونجه‌لری ، قرارلری بنده بیلملی‌یم ؛ اونلره بن‌ده رضا ویرملی‌یم که بونلر اوندن صوکرا قانون اوله‌بیلسونلر !

بویله دییه‌جك قادینلره حق ویرمك لازم .

Digitized by Google

اما حالا بویله اوله‌میه‌جغی وقادینلرك قانونلرك تنظیمنده بولنه‌میه‌جقلری سویلنیرسه ، وبونك بویله اولمسی لزومی اثبات ایدیلیر ایسه ، بوكاده برشی دنیلمز ، یالكز تأسف ایدیلیر . تأسف ایدیلیر. چونكه قادینلرك ارككلر قدر مهم بر عنصر اولدقلری، ارككلر كبی ده دوشوندكلری مادامكه میدانده‌در ، قانونلرمزك تنظیمنده‌ده بولونملری لازمدر.

اطرافه برازدها باقمق ممكندر : قادینلر كندیلری قانونلرك تنظیمنده بولنه‌مازلر ایسه ، باری قانونلری تنظیم ایده‌جك پارلمنتوده كندی احتیاجلرینی ، دوشونجه‌لرینی سویلیه‌جك ، آكلاداجق اركك وكیل بولوندیرسونلر . یعنی قادینلر انتخاب حقنه ارككلر كبی نه‌دن مالك دكلدرلر؟ قادینلر كندی احتیاجلرینی پارلمنتولرده سویلیه‌مزلر، اونلرك عقلجه نقصانلری واردر، دیه‌لم . اما ارككلردن بعضیلرینی سچمكه باری نه‌دن مقتدر كورینه‌میورلر؟ یوقسه ، قادینلر كندی احتیاجلرینی ، دوشونجه‌لرینی وكالةً بركیمسه ایله آكلاتمق حقنده‌ده لایق صاییلمیور-لرمی ؟ غالبا ، قادین اولملری بوكاده مانع !

قانونلرك تنظیمنده وپارلمنتو اعضالرینك انتخابنده قادینلره حق ویرلمدیكی كبی ، ناحیه، بلدیه اداره‌لرینه‌ده انتخاب ایدلمك وانتخاب ایتمك حقلری قادینلره ویرلمامكده‌در . بلدیه‌لر بر ویركو قویبیورلر . بر قرار ویریورلركه ، بو ویركو هم ارككلره ، همده قادینلره عینی راده‌ده باردر ، او قرار هركسه عینی صورتده تطبیق اولونیور . زنكین بر قادین ایله زنكین بر اركك عینی درجه‌ده ویركو ویریور . ارككك بلدیه‌یه انتخاب ایدلمكه حقی وار ، قادینك یوق . قادیندن ارككلرك قویدیغی ویركویی زورله، كوچله آلیورلر، قادین دییه-میور : بو ویركویی قویمغه قرار ویردیككز زمان نه بن و نه‌ده بنم هم فكرلرم اوراده ایدی ، بز بو ویركویه راضی دكلز ! بو ویركویی ویرمیه‌جكز !

نه مركزده ، نه ناحیه‌لرده عمومه عائد ، سیاسی ، قانونی ، مالی ، اداری مسئله‌لرده قادین دوشونجه‌سی ، حر ، حق صاحبی بر مخلوق كبی دكل. بلكه برارككك كولكه‌سی، صاییلیور. بو فلسفه درین . كویا قادینی ارككسز فرض ایتمك ممكن دكل ایمش و هر اركك ، كندی شخصی ایله برابر كندیسنك كولكه‌سی اولان برقادینك تمثالی ایمش ! حقیقت بویله اولدقدن صوكرا ، هر اركك بركره كندی حقنی و بر كره‌ده كندی كولكه‌سنك حقنی مدافعه ایده-جكی ایچون ، قادینلره دها آیریجه حقلر دوشونمك فضله ایمش. هله اونلری ارككلردن آییرمق ، حق صاحبی سربست برشخص عاقل، متفكر صایمق ، اونلری آیری ، ارككلری آیری طوتمق طوغری اوله‌ماز ایمش .

فی الحقیقه ، قادینلری دها زیاده اسیر ایتمك ایچون بو فلسفه‌دن دها كوزل برفلسفه بولمق ممكن دكلدر. فقط ، قادینلرك كندیسنه قالنجه. بو اسارت آرتق صوك درجه‌سنی بولمشدر . آرتق بودوری بیتیرمك، تاریخك بوصحیفه‌سنی چویرمك لازمدر . بوندن صوكرا ، قادینلره

Digitized by Google

متوفى يدنجى ادوارك جنازه آلاينده ١ — انكلتره قرالى ژورژ ٢ — المانيا ايمپراطورى ويلهلم
٣ — دوق دو قونوت (قرال ژورژك عموجه‌سى) — ٤ و ٥ انكلتره قرالنك مخدوملرى
٦ و ٧ تشريفاتجيلر

Aux funérailles d'Edouard VII. Le Roi Georges, L'Empereur d'Allemagne et les enfants de Georges.

Digitized by Google

نه بر اویونجاق کبی ، نه ده یالکز طاتلی آت کبی باقمق ممکندر ؛ آرتق قادینلرکده ابتدا کندی کندیلرینه مالك اولملری زمانی کلمشدر . قادینلرده دوشونیجی مخلوقلردر ، دوشوندکلرینی یاپملیدرلر ، یاپمق ایستدکلرینی میدانه کتیره بیلمك ایچون ، اوکلرینه — مجرد قادین اولدقلری ایچون — چیقیلمامالیدر ؛ قادینده ارکك کبی سربست اولملی و کندی اینجه لکی ، حساسلغی و خصوصی قابلیتی ایله جمعیته ایستدیکی کبی خدمت ایده بیلملیدر .

« قادینلره حق » دیمك ایشته اونلره ده چالیشمق وچالیشمه لرینك ثمره لرینی آلمق حقنی ویرمك دیمکدر .

« قادینلره حق » مسئله سی بو کون کنیشلدکجه کنیشلمشمش ویك چوق اجتماعی ، حقوقی ، علمی مسئله لری ایچنه آلمشدر . « قادینلره حق » دیه باغیران ارککلر قدر جسور ، اوقدر عقللی ، چالیشقان بیکلرجه قادین هر صنفدن ، هر صنعتدن توره مش ؛ قادینلرك حریتلرینی آلملرینی ، ارککلردن برشی قاپمق دکل ، جمعیته دها ایی خدمت ایچون چالشمق کبی کورن ارکك فیلوسوف ، یازیجی ، ئه قونومیست و بعض حکومت آدملری بیله پیدا اولمش ؛ قادینلره یاردیمه باشلامشلر . « قادینلره حق » باغراغی قالدیریلمش ، ابتدا آمریقاده تموج ایتمکله باشلادیغی حالده ، چابوق اوروپایه کچمش . انکلتره یه ، فرانسه یه ، آلمانیایه ، اوستریایه ، روسیه یه کیرمش . آسیالیلرینه بیله ایلریله مش . « قادینلره حق » نه دیمك اولدیغنی کوزلجه تعریف ایتمك ایچون ، بوباغراغی قالدیران قادین جمعیتلرینك پروغراملرینی اول باول قیصه جه کورمك لازمدر :

١ — قادین ، ارکك بوتون انسانلر مساوی وسربست طوغارلر . قادین ارکك هرکس جمعیتك مستقلی ، حر اعضاسیدر . قادین ، ارکك بوتون انسانلر عقلجه وقابلیتجه عینی درجه ده یارادلمشلردر . بو جهت ایله ، اونلر هپ بر درجه ده جمعیتك اعضاسی اولمق حقنی ووظیفه سنی حائزدرلر .

٢ — قادینلر ایله ارککلر بربرلرینه عینی وظیفه وعینی حق ایله باغلیدرلر . بونلردن برینك حریتنه وحقنه هجوم ایدیلیر ایسه ، بو هجومدن اوته کیده ضرر ایدر وبوضرر بوتون جمعیته طوقونور .

٣ — قادینلری ارککلره تابع ایدن ، قادینلرك تربیه وتعلیملرینه مانع اولان ، قادین قابلیتلرینك کنیشلمه سنه وقادین شخصیتنك میدان آلماسنه مساعده ایتمین قانون اولسون ، عادت واخلاق واعتقاد اولسون ، بونلرك هپسی هر مملکتده یاکلش ملاحظه ودوشونجه نتیجه سیدر ؛ بونلر دائما زورله ، غیر طبیعی اوله رق میدانه چیقمشلر وارککلر ایله قادینلر آراسنده کی مناسباتی حقسز وجمعیتجه ضررلی بر اساس اوزرینه قویمشلردر .

٤ — او ایشلرنده وحکومت ایشلرنده اختیار صاحبی اولمق یاشلی وباشلی اولان هر قادینك وهر ارککك حقیدر ، یعنی ، هیچ بر قادین هیچ بر ارککه حریتنده بلا شرط وقید تابع

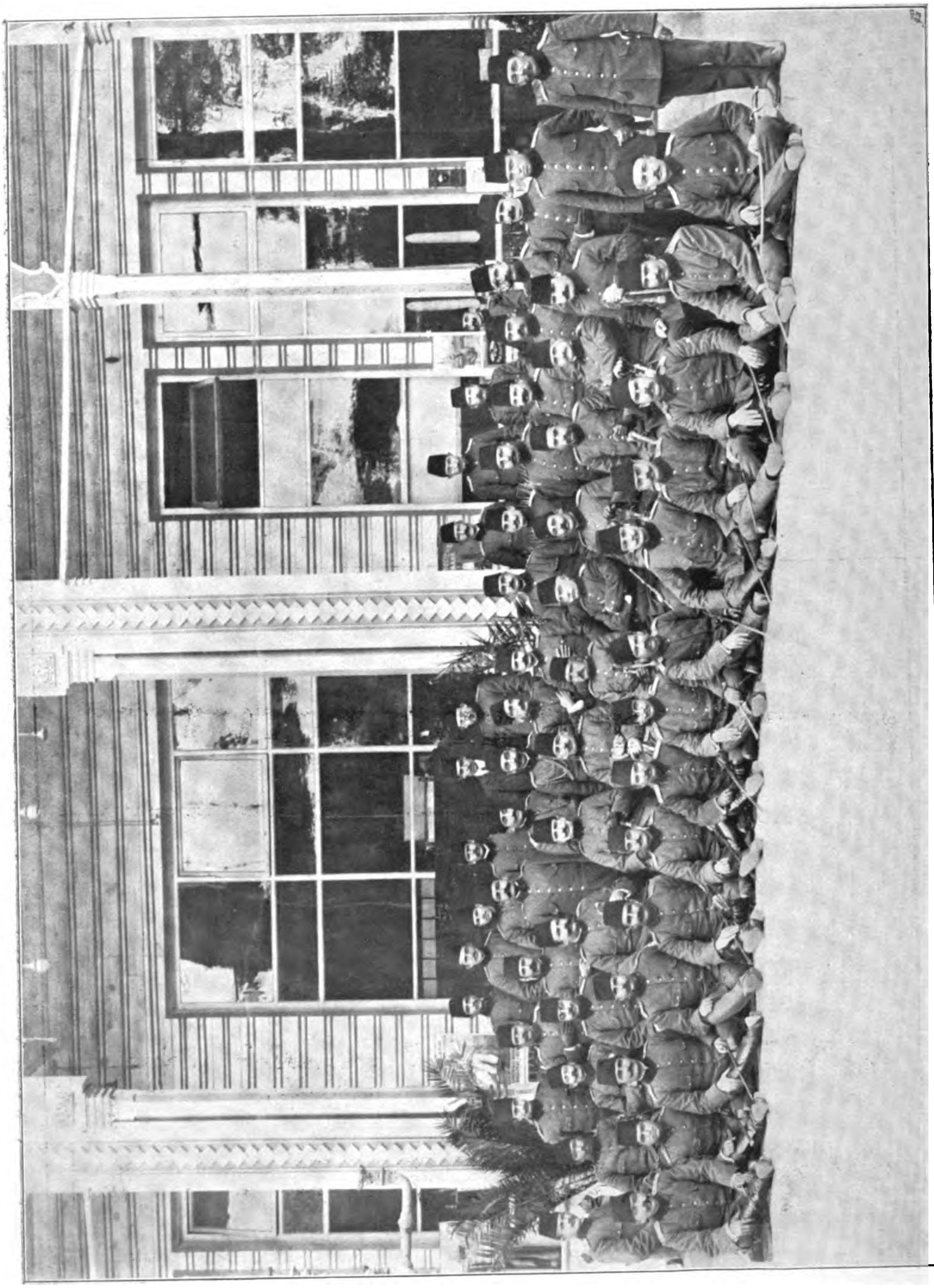

سعید پاشا حضرتلرینك قوماندانسنده یمنه سوق اولنوب اخیراً عودت ایدن طابورلرك امرا و ضابطاندن بعضلری

Les officiers des bataillons expédiés au Yémen.

Digitized by Google

المانیا انتخابات مسائلی ایچون کچنده برلینده عقد اولنان ۱۰۰,۰۰۰ کشیلك بر متینغ

Une manifestation éléctorale à Berlin à laquelle ont fait part plus de cent mille personnes.

Digitized by Google

برلینده انتخابات غایشلرنده ـ ایکی یوز بیك ال هواده !..
Les éléctions à Berlin. Hände auf!

Digitized by Google

اولمدیغی کبی، بوتون قادینلرده، قانونلری تنظیم
ایتمکده اولان وبو حقی یالکز کندیلرینك
بیان بوتون ارککلره، حریتلرنده تابع
دکلدرلر.

٥ — قادین جمعیتك مستقل اعضاسی
اولدیغی حالده،
اونی بر حر-
یتندن محروم
ایتمك و اونی
جمعیتك اسیر بر
اعضاسی حالنه
قویمق، اقتصاداً
عدالتسزلکدر.
بو حال جمعیتك
قانونی واقتصا-
دی تشکیلاتنی
رخنه‌دار ایتمکده
در.

٦ — انسانلرك
حقلرینی برنجی
درجه‌ده کو-
سترەن و کوزه-
دەن رأی حقیدر.
یعنی جمعیته لازم
کلن قانونلری تصدیق و قبول ایده‌جك
اولان هیئتده [پارلمنتوده] حاضر بولنمق ویا
اوکا وکیل کوندره‌بیلمکدر. انسانلرك حقلرینی
وسربستلکلرینی یالکز رأی صلاحیتی
کوستره‌جکی ایچون، مشروطیت ایله اداره
اولنان مملکتلرده قادینلرده هم انتخاب ایتمك،
هم ده انتخاب ایدلمك حقنه مالك اولملری لازمدر.

٧ — هر نره‌ده اولورسه اولسون، بر
حکومت، ارککلرك رخصتی اولدیغی حالده،
قادینلره صورمیه‌رق، ارککلره وقادینلره
شامل هر نه
تدبیری مناسب
کوریر، هرنه
دورلو قانون یاپار،
ویرکو قویار،
اصول قبول
ایدرایسه، بونلر
طوغری اولماز
ومشروع وقانو
نی صاییله‌ماز؛
بو حال بلکه
حکومتلرك دها
زیاده استبداد-
لرینه آریجه
خدمت ایدر.
«قادینلره حق»
ایستین جمعیتلر-
دن الك ایلری
کیدن آمریقا-
قادینلرینك ایستکلری قیصه‌جه، سببلری
ایله برابر، همان همان بونلردر.

قادینلره حریت ومساوات قاعده‌سندن
باشلایه‌رق، تفرعاته طوغری هر مملکتك
قادینلری، کندی مملکتلرینك حالنه کوره

پارسده سنه‌غال عسکری ضابطانی
Les officiers des soldats sénégalais à Paris.

عربجه العدل غزته‌سی صاحبی
محمد صفا بك
Mehmed Sèfa Bey,
Directeur-Propriétaire, du
Journal Arabe "El-Adl"

دها مفصل و كنیش ویا آز شدتلی پروغراملر قبول ایتمشلردر. انكلیز قادینلری، فرانسز قادینلرینه نظراً، حقوق شخصیه‌جه براز دها سربست اولدقلرندن؛ حقوق سیاسیه‌یه، انتخاب ایتمك وایدلمك حقلرینه‌ده نائل اولمغه چالیشمقده وپروغراملرینی اوكا كوره یاپمقده‌درلر. اسوچ، هوللانده قادینلری‌ده اونلری تقلید ایتمكده‌درلر.

فرانسه‌یه كلنجه، فرانسه‌روما قانونلرینك اسارتی آلتنده اولدیغی و حالا بو تأثیردن قورتیله‌مدیغی ایچون، بوراده اك زیاده حقوق شخصیه و مدنیه‌یه چالیشلمقده، قادینلر یالكز بوجهتده براز اصلاحات یاپیلمسنی ایسته‌مكده‌درلر. بیوك اختلال فرانسه ایچون اوروپاده كورولتیلی حریتپرورلك شهرتلرینی یایدیرمش ایسه‌ده فرانسه قادینلری ایچون حقوق سیاسیه‌ده مساوات خیاللری اوزاق صاییلیور. كندیلرینه حریت ومساوات حقنی ـ دنیایی قیامتلره دوندیره‌رك ـ آلان

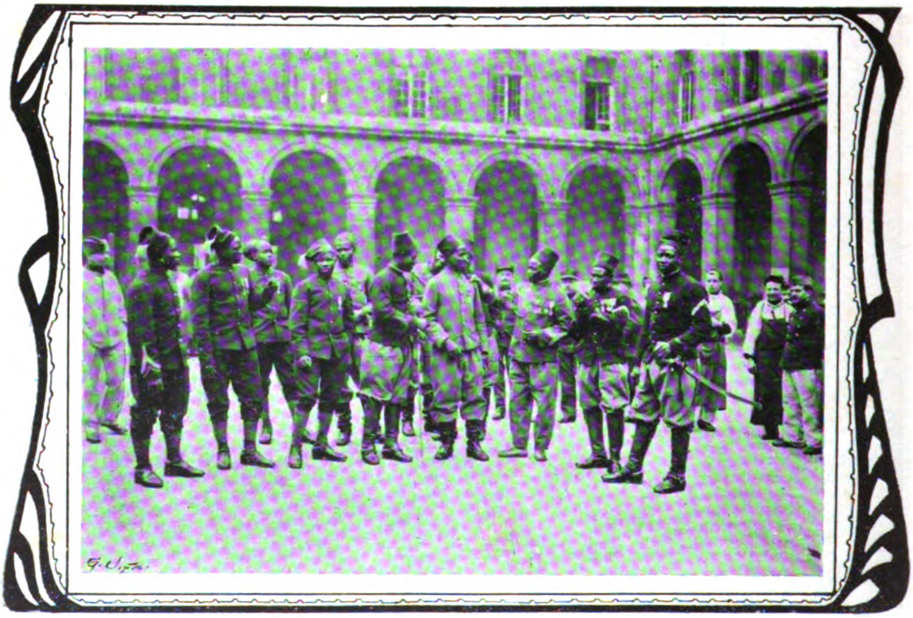

پارسده سنه‌غال عسكری ـ قیشله‌ده
Les soldats sénégalais dans leur caserne à Paris.

Digitized by Google

فرانسز ارککلری ، بو موفقیتده کندیلرینه آز یاردیم ایتمین قادینلره ، جمعیتك دیگر اعضاسنه شبهه‌لی گوزلر ایله باقییورلر. قادینك اسیرلکدن قورتیلمسنی کندی النّدن کندی حریتنك گیتمسی ایله بر قیاس ایدییورلر .

فرانسز مملکتنك هواسی اوزرنده قادینلره موافق اوله‌رق یاییلان الك سربست فکرلر و الك ایلری کیده‌ن «قادینلره حق» جمعیتلرینك پروغراملری همان همان بویله‌در :

١ — قادینلر ایله ارککلر ملکیت حقلرنده هر جهتله مساوی اولملیدرلر ؛ قادین و ارککك حقوق مدنیه‌لرنده هیچ بر فرق اوله‌ماز.

٢ — قادین اولا اولمق خصوصنده تماماً اختیار صاحبی اولملیدر . بوندن بویله بر قادین قوجه‌سنه کور کورینه تابع اولماملیدر . بابانك اوغلنه حقی ، آنانك اوغلنه حقنی کچماملیدر.

٣ — طلاق قانوننك تعدیلی لازمدر ؛

٤ — قادین و ارکك ایچون اخلاق قاعده‌سی برابر اولملیدر . ارکك یاپدیغنده عفو ایدیلن برشی - حتی جنایتکارانه بر ایش اولدیغی حالده - قادین ایچون ده اویله صاییلملیدر .

٥ — قانونك اذن ویردیکی فحش قالدیریلمالیدر . فحش اولری قاپادیلملی . « اخلاق ضابطه مأمورلری » دینیلن کیمسه‌لر تعیین اولونماملی .

٦ — قادین ایچون ، تحصیل ایله کندینی تربیه ایتمکه ، بیلکیسنی آرتدیرمغه حدسز حق تأمین ایدیلملیدر. قادین کندینی تربیه‌دن محروم ایدر ایسه ، یالکز کندیسی و کندی ایستکی ایله محروم ایتملیدر .

٧ — قادینلرده ارککلر کبی هر صنعته ، هر مسلکه قبول ایدلملیدرلر . امتحان ایله ارککلر کبی قابلیتلی ومستعد اولدقلرینی کوستردکلرنده ، مجرد قادین اولدقلری ایچون رد اولنماملیدرلر .

٨ — « عینی ایش ایچون عینی اجرت ومکافات » دستور اقتصادیسی شرطسز وقیدسز

آلمان رایشتاغ مجلسی رئیس جدیدی موسیو
شوه‌رین لوویچ

M. Schwerin Lovitz, Nouveau Président du Reichstag.

Digitized by Google

تطبیق ایدلمایدر . قادین عمله ارکك عمله‌دن
آییریلمامیلیدر .

نه دیمك اولدیغنی وبو حقی ایستین کیمسه‌لرك
فکرلرینی ، ایستکلرینی نه دورلو آکلاتد -

یقینده موسیو شاندلەر روبرت نامنده کنج بر میلیاردر ایله ازدواج ایده‌جك اولان
مغنیهٔ مشهوره مادام لینا قاوالیه‌ری

Madame Lina Cavaliéri, une artiste de music-hall, qui épousera
bientôt Monsieur Chandler Robert un milliardaire amèricain.

آلمانیا قادینلرینك پروغراملری‌ده همان
همان بویله‌در . اونلری‌ده آیریجه خلاصه ایتمك
لازم کلمز . بوقدر ایضاحات « قادینلره حق »

قلرینی ، زمانمزدن نه‌لر بکله‌دیکلرینی کوستره‌بیلیر .
آرتق براز دها ایلری‌یه کیتمك ممکندر .

[مابعدی‌وار]

ارطغرل اوغلی

Digitized by Google

وداع

— ادیب نزیه جمیل سلیمان بکه —

فرقت مقدر ... آیریلالم !... طالع ظلوم
برقلب زاره چوق کوروبور برورشته‌یی ؛
لمس ایتمدن بوعشق نزیهه اودست شوم
دستانمزله قطع ایده‌لم کل بورشته‌یی !

فصل طراوتنده ئولن طفل ناب ایچین
برقصر سرمدیت ایدر کوکده انکشاف ؛
فردوس پرصفای خیاله شتاب ایچین
اعماق سینه‌مزده کوولسون بوعشق صاف .

بر بوسهٔ مدید ایله صبر وثباتمی
کسر ایت ، اریت !.. نکاهکی ربط ایت نکاهمه !
تمدید ایچین براز داها نخل حیاتمی
دولدور فیوض بهجتکی قلبکاهمه !

دردانهٔ بنفشه اولان پاك ولمعه‌بار
چشمان ژاله ناککه افتاده کوزلرم
مص ایلدکجه روح اثیریکی لرزه‌دار
اولقده‌در بوارق نشوه‌یله هرپرم ؛

فك ایتمه ، ایتمه غمزه‌کی ! زیرا بو مهربان
سیاله‌در بنی هوسات سفیله‌دن
پاك ایلیه‌ن وعشقه نور وغدا اولان
علویتکدن عمریمی‌ده وایه‌دار ایدن .

ایتمزدن اول عمریمه سوداکی دستگیر
برغور پرظلام مذلتدی مسندم ؛
امداد شهپریله اولوب اعتلا پذیر
حفرات احتراصدن اوزاقلاشمق ایسته‌دم ...

مهتابلی برکیجه‌یدی‌که دریا نما اولان
روزنده ،سربسر قالا بیلمشدك عاقبت ؛
آرتیق درونمزده تراکم ایدوب دولان
طغیان عشقه ایلیه‌مزدك مقاومت .

باکی ایدك الکده‌کی شعر حزینه سن ،
کریان ایدم اسیر فلاکت برعاجزه ...
بیهوده قالمز بزی اغفال ایدر ایکن
هرنظره‌مز اوقوردی بیك عهد وفا بزه .

فاش ایله‌یوردی سینه‌ك آتان قلب نابکی ؛
قارشیکده بنسه لرزهٔ خشیتله لال ایدم ؛
برلحظهٔ قصیره برعصرك عذابنی
صیغدیرمق ایسته‌یوردی ادای شکایتم ......

یوق ، یوق ، یتر ، بویاد ایله رنجیده اوله ، طور!..
ضبط ایت تهیجاتکی ؛ قدسیدر اغتراب
آوانی : اقشام اوستی زمین وسما اولور
برشهقهٔ نهان ایله کریان آفتاب

Digitized by Google

كل بزده بويله ايليه‌لم روحاً ابتكا :
سودامز احتضار ايديبوركن ضيا كبي
سن زهره التماع حزينيله باق بكا ،
يا يكده آغلاسين شب عمرم مسا كبي

لكن بيراقده نار لبم ايتسين انتشار ،
كلنار اولان دهانكي پژمرده ايله‌سين ؛
بيچاره عشقمز ايديبور آرتيق احتضار ؛
خسران ايله مرور ايده‌مز آن واپسين ...

بيچاره عشقمز !... اوني پرخوف وارتعاش
اعماق قلبمزده بويوتدك. زمان زمان
برلرزه ، برنگاه مديد ايتمه‌يدي فاش
عمرنده اشتباه ايده‌جكدك همان همان .

كرم هوا ايله بوزولوب صولمامق ايچين
جانكاهمزده شبهه ايله انكشاف ايدن
كلغنچهٔ محبتمزدن بديعه چين ،
پيش عيونمزده اولوردي جهان عدن ....

انظاريمز مشافهه جوى فضا ايكن
برصخرهٔ رفيعه‌دن امواجي سير ايدر ،
ايدئ لرزه‌داريمز التنده چوريلن
خالي صحيفه‌لرده اوقوردق نشيده‌لر

مهتاب ، سحر ، چيچك .... بومعاليي كوزلرم
نور محبتكله كوروب سودي : دلخراب
بربيكسك اوكنده فؤاد مكدرم
كرم محبتكله اولور نائر ومذاب .

ابناي آدميته ، ام طبيعته
كوكلم چلنك عشقك ايله مرتبط ايكن
حفظ ايله‌يوردك عمريمي حرص وعداوته ،
اغراضه قارشي مروحهٔ شهپركله سن ،

علويت بدايعه بي حد بر احترام
پرورده ايتمك ، عاجزك آهيله ايكله‌مك ،
ياش دوكمك اقتدارني اي بلبل غرام
سندن تعلم ايتدم ، ئه‌وت ، سندن اي ملك !

برارغنون لال ايدي قلبم شكسته‌تار ،
چالدك وايلدك اوني مألوف اهتزاز ،
سن شاعريتمدن اولوركن نصيبه‌دار
بن طبع شاعرانه‌كي جذب ايله‌دم برآز .

لكن ممانعت ايديبور بخت ، اوقلبي سن
قير ! أز بوكون !.. بكا ارتيق اعاده ايت !
بيك ضربهٔ غرامكي حامل بونوحه‌زن
طنانه‌دن اوزاقلاش! ئه‌وت، طورمه، طورمه كيت!..

چهره‌كده لكن اشك تحسر بليرمسين ؛
يوق يوق ، أسيركه آرتيق اومستانه غمزه‌كي !..
خشم وغضبله تترمسين آرتيق كوزل سسك ! ..
صوك بوسهٔ وداعمي آل..... كيت!.. اونوت بني!

محمد رؤف

کرید

ای مزارلردن درین یوکسك زمین انحطاط ،
ای جزیره ، ای مزار ، ای مقبر دریا محاط ؛

هربرك بر حفره‌در آچمش دهان کینی !
یوتمق ایستر ملتك آتیٔ نور آکینی !

اسکلتلر ، طیفلر منظور اولور سندن بکا ..
کریه‌لردن ، آهلردنمی ایدلمشسك بنا ؟

پك قرا کلقسك - نیچون ؟ - ماتم دینن شی سنمیسك ؟
سوزش جسمك نه‌در ، بر مشعل مدفنمیسك !

نعش پابرجامیسك ، بر سرنکون تربتمیسك ؟
نطقه کلمش بر خیالت ، طیف بر نکبتمیسك

فاجعات ایراد ایدرسك ، ناقل افسانه‌سك ..
موت هائل ، مقبر مظلمیسك ، اکلات نه‌سك !

بر کونشسك نورینك ماضیلر اولمش مغربی ؛
قبره نازل ، موته مائلسك قرا کلقلر کبی !

بکزه‌مشسك بیك شهیدك مدفن دلخونته ؛
قیماز انسان باصمه‌یه خاك جسد مشحونته !

آسمان فوقکده کویا تربت علویه‌در ؛
پیشکاهکده دکز بر بی‌نهایت کریه‌در !

صانکه بر لاشه‌سك دریایه آتمشلر سنی ،
کلب طینت ، قارغه ماهیتلی بیك شخص دنی

سینهٔ فرسوده‌که قونمش دیدکلر بتون ؛
سایبانك بر آلای شهبال سافلدر بوکون .

هر شکوفه‌ك خون رنکا رنك ماهیتلیدر ؛
طاشلرك بر نور بارد دوکه پك ظلمتلیدر .

ییلدیریملردر بتون شبتاب لیل نکبتك ،
برق خونین شکلی آلمشدر صولوب بکزك ، بتك !

آه . ظلمتدر فجایعدر سنك هر بر یرك :
نورسز مشعللرك ، مشعل جدا معبدلرك .

آه . لیلك بکزییور بر سرو ماتم پروره ،
سنك قبرك حزمهٔ مهتابدر دوشمش یره !

✱

یوق ، نه بر مقبر نه بر میتسك ای ظلمتسرا ؛
ذی حیات اولقده عینمسك بنم سن عادتا :

باق شو دریانك - سن ای ظلم بشر بازیچه‌سی -
حادثات دهری تصویر ایلیور هرموجه‌سی

سن اونك امواجنه ، بنده شئون عمانه ،
ظلمت مستقبلك پهنای بی پایانه

دوشمسز ؛ یوقدر سنکله بینمزده فرقمز .
مظلم اولقده بوکون بردر بزم آفاقمز .

بنده وار بر قلب ویران ، سنده وار ویرانه‌لر ؛
بنده ظلمتلر نمایان ، سنده مظلم صحنه‌لر .

طالع ملتمی بزکه بویله ظلمتپرورز ؟
شبمی‌یز ، ماضی‌مییز ، بیلمم ؛ اورتبه بکزرز !

مدحت جمال

Digitized by Google

سەندیقالیزمە دائر

مشروطیتدن صکره سوسیالیزم اوزرینه یاکلش ویا طوغری متفرق برصورتده برچوق مقالەلر یازیلدی . سەندیقالیزمدن بحث ایدن همان هیچ اولمادی . فقط بوکون سەندیقالیزم سوسیالیزم قدر موضوع بحث اولمقده و نظر دقتی جلب ایتمکدەدر .

ذاتاً سوسیالیزمك ایکی قوۀ عاملەسندن بری یعنی حکومت اوزرنده تنفیذ قدرت ایدن قوای سیاسیه کبی ملت آرەسنده حیات معیشت و اقتصاددەده دشمن حقیقی اولان سرمایەیه قارشی قویدیغی قوت . سندیقالیزم اولمقله کوندن کونه متزاید بر اهمیتله تلقی اولنمقدەدر .

بز ایشته بوراده ایکی مقالەده سەندیقا حقنده موجود افکار صائبۀ عمومیەیی خلاصه ایتمك ایستەیورز .

بر سەندیقا ؛ عملەنك حقوق حیاتیەسنی بیله بر ملعبه حالنه قویان سرمایەدارلرك حقسز معاملاتنه ، تحکم غیر مشروعنه قارشی قویه‌بیله‌جك، مجادله ایده‌بیله‌جك برصورتده موقع مادی ومعنویلرینی ترفیه واعلا ونهایت مدافعه کبی پك مشروع برغایەیی اساس اتخاذ ایدەرك عملەنك کندی آرەلرنده پیدای ائتلاف ایله اجتماع ایتمك ایچون قبول ایتدکلری شکل جدیددر . یعنی سەندیقالیزمك‌ده سوسیالیزم کبی اساسلری بر صنفك مغدوریتندن تولد ایدیور .

عملەیی اجتماع واتحاده سوق ایدن اسباب اقتصادیەیه بر نظر سریع عطف ایدەلم :

بیکلرجه دفعه اثبات ایدلدیکی وجهله حال حاضر حیات ، قرون وسطاده اصحاب مساعینك کچیردیکی حیاتدن هیچ فرقلی دکلدر . فی الواقع شکل دکشمش، فقط قانون اسارت ینه احکامنی محافظه ایتمکله تزلزل بیله ایتمەمشدر . ژورژ داوندل (تاریخ اجتماعی کشفیاتی) نام اثرنده بر مطلقیت ریاضیەایله اثبات ایدیورکه بوکونکی زنکینلر ادارۀ سابقه زنکینلرندن آلتی کره دها زنکیندر واون ایکی کره دها زیاده تعدد ایتمشدر . حاصلی بوکون معاش واجرت ایله مستخدم اولانلر اوزرنده ـ هر هانکی صنفدن بولنورسه بولنسون ـ صوك شکل اسارت حکم سورمکدەدر . صوك عصرده حرف و صنایع

Digitized by Google

فوق‌العاده برصورتده اتساع ایتدی . بخار والکتریق سایه‌سنده ماکنه‌جیلك اوقدر ترقی ایتدی، آلات ووسائط استحصالیه اودرجه‌تزاید ایتدی‌که بوندن عالم مساعی‌یه یکی ضررلر ، فلاکتلر تولد ایتدی . عینی زمانده مدهش بر ثروت وسرمایه‌یه ابتنا ایده‌رك عقللره حیرت‌ویره‌جك تعضوات جسیمه تأسس ایتدی . « اسکی افندیلر » بوکون تماميله اورته‌دن قالقدیلر ، فقط یرلرینه بر

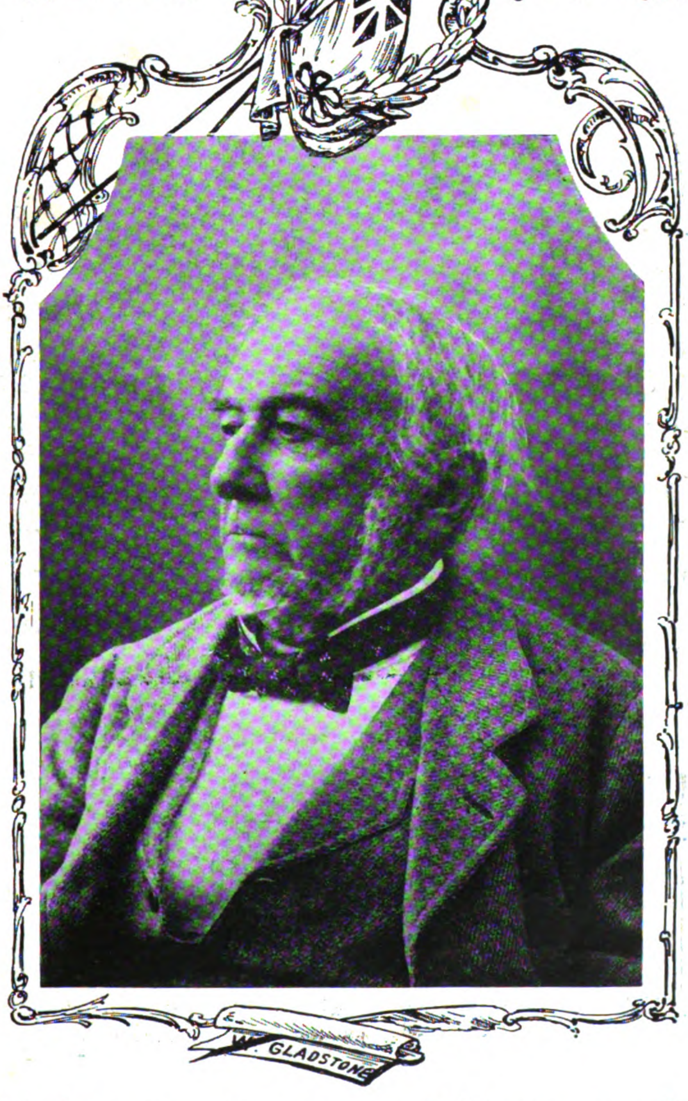

یوزنجی سنهٔ دوریه‌سی مناسبتیله کچنلرده حقنده مراسم مخصوصه اجرا ایدیلمش‌اولان انکلیز مشاهیر سیاسیوننده غلادستون

Gladstone, célèbre diplomate anglais dont on vient de célébrer le centenaire

Digitized by Google

چوق قوتلی، قدرتلی آنونیم شرکتلری قائم اولدی که هر برینك تحت اداره‌سنده هر سن وهر جنسدن بیکلرجه یوز بیکلرجه افراد بولونیور، امرلرینه باش ایکیور، بو یکی سلطنت اقتصادیه‌نك تحت نفوذ وتحکمنده بر اسیردن عاجز، بر حیواندن بدتر بر صوتده سوروکله‌نوب دورو یورلر.

بشقه‌لرینك مساعئ متمادیه‌سنه دایانه‌رق

اخیراً وفات ایدن ویانه بلدیه رئیسی دوقتور لوکر — وفاتی آوستریاده پك زیاده تأسفی موجب اولمشدر

M. Lücker, Préfet de Vienne, qui vient de mourir.

میلیونلرجه آلتونلر یودان، بشقه‌لرینك آثار مساعیسندن بر صورت نامشروعه‌ده استفاده ایده‌رك کندی ألی آلتنده چالیشانلرك یوزینه یالکز حقارت قوصان، یالکز فلاکت ایجاد ایدن بو اصول، بو اصول تنفع عن الغیر او درجه وسعت بولدی که نهایت شو نتیجه‌یی تولید ایتدی: سرمایه‌دارلر و حصه‌دارلر هر کون نه‌قدر زیاده قازانیورلرسه حقیقی مستحصل اولان عمله‌لر او درجه واو نسبتده یورولمش، قوای عضویه و حیاتیه‌لرینی غائب ایتمش. قوای معنویه‌لری محو اولمش بولونیوردی. فی الواقع سرمایه‌دارلر نه درجه تأمین منفعت ایدیورلرسه عمله‌لره قارشی او قدر قوی، لایتزلزل، متین ور صین بر وضعیت، بر وضعیت متحکمانه کسب ایدیور. و بو صورتله زواللی بازوی سعی واستحصال. او نسبتده آلچالیور، سقوط ایدیوردی. بویله اوزون بر موت عمله‌نك اضطرابی. فلاکتی، حال خرابیسی بر نسبت عکس العملی ایله تزاید وتمادی ایتدی. بر کون کلدی که مستحصلك حقیقت حالده حق حیاتی بیله قالمادی، موقعی پك مدهش بر حاله کیردی.

Digitized by Google

زمانیله مولا [*] (Le maître) کندیسنه لزومنی وحتی لزومندن فضله‌سنی تدارك ایدن اسیرینی محافظه ایدیوردی. أوت . مولا اسیرینك صرفیات وجودیه‌سنك تنقیصنه چالیشیور ، قوای ضایعه‌سنك تضمین ایدیله‌بیله‌جکی بر صورتده تغدیه ایدیور . صحت وجودیه‌سنك محافظه‌سنه اهتمام أیله‌یور ، خلاصه کرك اپی محصولات یتشدیره‌بیلمسی ، کرکسه أولوبده یرینه باشقه بر اسیر صاتین آلمق ایچون پاره مصرف ایتمه‌مسی مطالعه‌لریله اسیرك صحت وتغدیه‌سنه دقت واهمیت عطف ایدیوردی . بالآخره مولانك اسیر ایله مناسبتی آنجق اراضیسنی زرع ایتمك خصوصنده حکم سوروریور ، ورقیق ، ثروت واراضیسنی دوغرودن دوغرویه کندی ایشله‌تیوردی . بر درجه سربستی‌یه دوغرو آتیلان برخطوهٔ اجتماعیه‌یی تقدیر ایتمه‌مك قابل دکل ایسه‌ده بو تاریخدن اعتباراً (مولا) یرینه (بکك) مستحصل موقعنده بولنان کیمسه ایله وضعیتی پك آغرلشیوردی . پك حقیقی بر سرمایه‌داردن اوزاق اولان بوتوابع مستحصله‌یی مدهش برصورتده تعذیب و تضییق ایدیوردی . مع‌مافیه بك ، وخیم ومشکل دقیقه‌لرده ینه اونلری مدافعه ، توابعنی هیچ اولمازسه ملکی کبی محافظه ایدیوردی .

بوکون ایسه ، آثارقدیمه‌دن میراث اولان اصول اسارته محکوم اولانلردها مدهش ودها نازك برموقعده‌در . شیمدیکی اسیرلر ، نه اسکی بکلرك اسرا و توابعلرینه قارشی کوستردکاری حس صیانت و مظاهرته مظهر ، نه‌ده مرور ایدن صفحات تکامله نسبتله نائل اولملری لازم کلن برسویهٔ حضورواستراحتی حائز بولونیورلر. بوکون افندی‌یی (Le patron) کندی مالملکندن ، کندی مواشیسندن باشقه هیچ برشی متحسس ومتأثر ایده‌مز. افندی بوکون برآلت مجردهٔ منفعت حالنه قویدیغی بشرمتوع (Exploité) ایچون هیچ بر تأثر ، هیچ بر قساوت دویماز ، دماغی اونك حیات ، صحت و حضوری ایچون بردقیقه دکل بر ثانیه بیله اشغاله مجبوریت حس ایتمز ...

چونکه .. چونکه عمله اختلال کیردن وعلى العموم اختلالات سیاسیه‌دن بری اکتساب سربستی ایتدی .

اکتساب سربستی ایتدی : چالیشمق ایچون؛ آجلقدنده سربستجه أولمك شرطیله ..

اکتساب سربستی ایتدی : ایسته‌دیکی فکری، ایسته‌دیکی صورتله نشر ایتمك ایچون ؛ مع‌مافیه سرمایه‌دارلرك افکار مخصوصه‌لرینه پك مغایر اولمامق . دها طوغریسی هرکون مدهش بر صورتده تزاید ایدن منافع جسیمهٔ مادیه‌لرینه مانع اوله‌جق کوچوك بر فکر سرد ایتمه‌مك شرطیله ..

اکتساب سربستی ایتدی : قاریسنك وچوجوقلرینك اعاشه‌سنه کندی باقمق ایچون ؛ مع‌مافیه معاشی ، اجرتی ، کونده‌لکی کفایت ایتمه‌مك شرطیله ..

بوکون محصولاتجه اك زنکین مملکتلر

[*] اسیرك صاحبی .

Digitized by Google

دهشت آور بر سفالتك مرکزیدر. مثلا فرانسه‌ده، شمال و پادوقاله کبی معدن اخراجاتیله مشهور اولان محللرده عمله‌نك وظائفی کوچ وسیاه اولدیغی قدر عمله‌نك سویهٔ دماغیه‌سی ده اودرجه شایان مرحمت، معاشلری اودرجه دوندر. او رادده‌درکه سرمایه‌دارلر الك زیاده کسب ثروت ایدیور، وعمله أك سفیل وأك اسیرانه بر حیات امرار ایدیور. دها نه قدر جهنمی صناعتخانه‌لر تعداد اولونه بیلیر که ایچلرنده قادینلر وچوجوقلرك نصل بر صورت ذلیلانه‌ده معامله کوردکلرینی، آز، پك آز بر مبلغه مقابل نصل هر کون محو وخراب اولدقلرینی، بر ایکی دقیقه ایچون کورن بر نظر مرحمت آغلامقدن، او سفالت اوجاقلرینه، أولوم قویولرینه دها کیره‌رکن یاواش یاواش ایمك اوزره مزاره کومولدکلرینی آکلایان بر قلب بونلرك حیات مغدوره‌لرینه قارشی بر ایکی سرشك تأثر دوکمکدن منع نفس ایده‌مز.

صوکره، سزك قلبکزی پارچالایان بو حقسز لوحه‌لر ومنظره‌لر قارشیسنده زنکین، او، سرمایه‌دار، دائما قاباران بر کوکسك انفاس مفتخره‌سنی تنفس ایتمکدن، هر کون بر آز دها زنکین. بر آز دها پاره ییغه‌رق اونلرك

مادام طاو پارسه کلیور — اوه‌ابن نسبیت نامیله معروف اولوب آمریقالی ایکی میلیونر آره‌سنده وقوعه کلان بر جنایت حسبیله بتون دنیانك نظر دقتنی جلب ایتمشدی

Madame Taw à Paris

انیننده بر صیحهٔ مسرت دویمقدن باشقه بر حس ایله متحسس اولماز...

ماضی‌یه، ماضیده‌کی حقسزلقلره قارشی اك پارلاق بر عصیان فعلی اوله‌رق کوستریلن فرانسه اختلال کبیری نه یاپدی؟ «امتیازاتی» رفع ایتدی. فقط ثروت اجتماعیه مستحصللرینك احوالنی ادامه. ترفیه واعلا ایده‌جك وسائطه مراجعت ایتدیمی؟ بالعکس، عمله‌یه منفعتلرینك مدافعه‌سی ایچون اجتماع ایتمکی، طوپلانمغی منع، بو حقی سالب قانونلر نشر واعلان ایله‌دی. بویله‌جه عمله‌نك ضیاع حقوقنه. وعمله‌نك مساعیسندن غیری بر صورت نامشروعه‌ده استفاده‌سنه، صاحب سرمایه‌نك اجراآت کیفیه‌سنه هیچ برشی مانع اولمایور وبالعکس بوتون قانونلر، بوتون تشکیلات اجتماعیه سرمایه‌دارلرك، بو نامشروع متنفعلرك یکدیکری آره‌سنده اتحاد واتفاق تأسیس ایتملرینی تشویق ایله‌یوردی.

بزده‌ده عینیله اولمادیمی؟ بر ملتك أك مستثنا، أك مبجل دقیقه‌لرندن بری اولان حریت ومساوات حقوق اعلان ایدیلدی. آره‌دن برسنه کچمه‌دن عمله‌نك محافظهٔ حقوقنه مدار اوله‌جق قوانین طرح وتوزیعیله حریت

.... پاشا حضرتلرینك دونديرديكی دولاب مهارتله اهل سعیك امحای حقوقنه ، تعذیب وتضییقنه یارایه‌جق پك كوزل قانونلر ترتیب اولندی ! فقط تاریخ جمعیت بزه اثبات ایدیوركه وبرقوهٔ متعضودایله استفاده ایدن اهل سرمایه‌یه قارشی قویه بیلمك ایچون ده رفقاسیله متحداً و متفقاً وبر قوهٔ متعضوه ومنتظمه ایله حركت ایتملری بر لزوم قطعی تحتنده‌در .

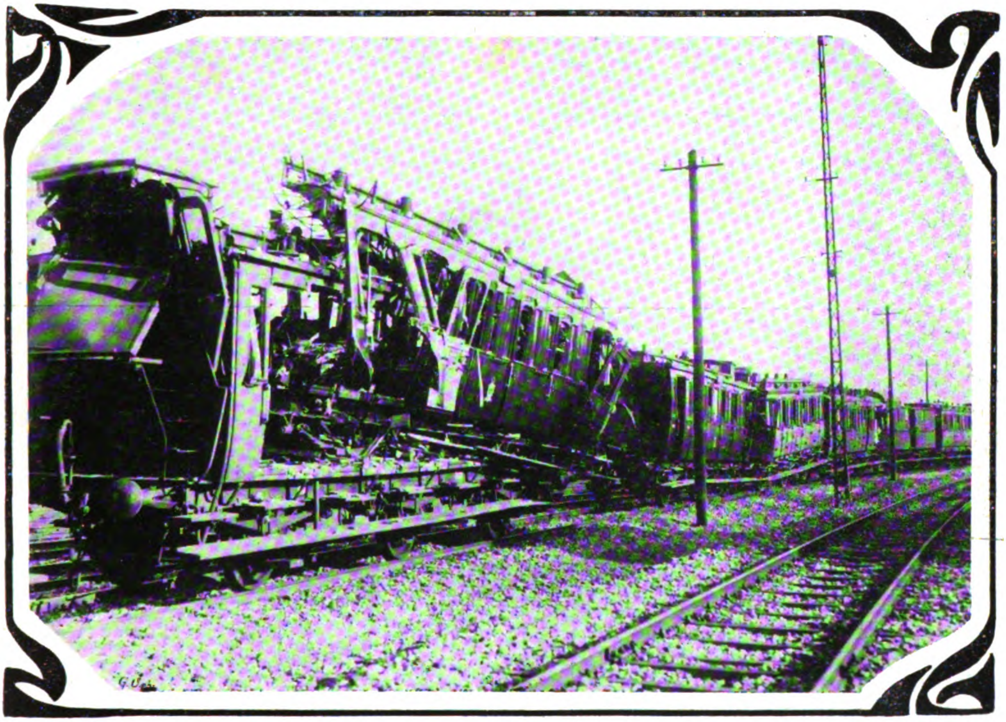

كچنده آلمانیاده مولهایم ده وقوعه كلان بر شمندوفر فضاسی — قضاده ۲۰ كشی وفات ایتمشدر

Un accident de chemin de fer à Mulheim (Allemagne)

حقسزلق اوزرینه مؤسس اولان قوانین دائما سقوطه محكومدر . بوكون غفلت ملیه‌دن استفاده ایدنلر ، یارین اونك آرسلان پنچه‌سی ایچنده قاله‌جق ، اوكا محكوم اوله‌جقلردر .

اوروپاده اختلاللردن صوكره آز بر مدت كذران اولمشدی كه عمله آره‌سنده ، تعضو وتشكل ایشته بوفكر ایله‌دركه (اهون فیئات ایله چوق حاصلات ألده ایتمك) یعنی سرمایه‌دارلرك مدافعهٔ منافعنه منحصر اولمق اوزره برر (سرمایه‌دار سه‌ندیقه‌سی) دینه‌بیله‌جك اولان شركتلره ، تراد اونیونلره ، حصه‌دار قومپانیه‌لره مقابل (برسعی اقل واخفا ایله عمله‌نك مدافعهٔ منافعنه

واجرت هیئات متحده‌سی) دینه بیله‌جك
جمعیات تشکل ایتمشدر .

برعصردن بری هر جهتده ، هر بر حکومتده
برچوق قابینه‌لر دوشدی ، قالقدی . برچوق
شکل اداره تعقیب ، تغییر وتجدید ایدیلدی .
متعدد قانونلر یاپلدی . بو متنوع تدویرات
اداریه ، میخانیکئ سیاسیانه ، قوانین متعدده‌یه

مساوات ، اخوت ؛ کیوتینك موجود اولدیغی
ایللك اختلال کونلرنده‌کی عمیق معنالرینی غائب
ایتمشلردر ، سیاسیون بونلری لایق اولدیغی
صورتده حقیقی معنالریله آکلامق ایسته‌مه‌یورلر
وبونك ایچوندرکه بنده سیاسیوندن نفرت
ایدیورم . اونلر یالکز ظاهری ، سطحی ،
سیاسی براختلال کبی تلقی ایدیور ، فکربشرك

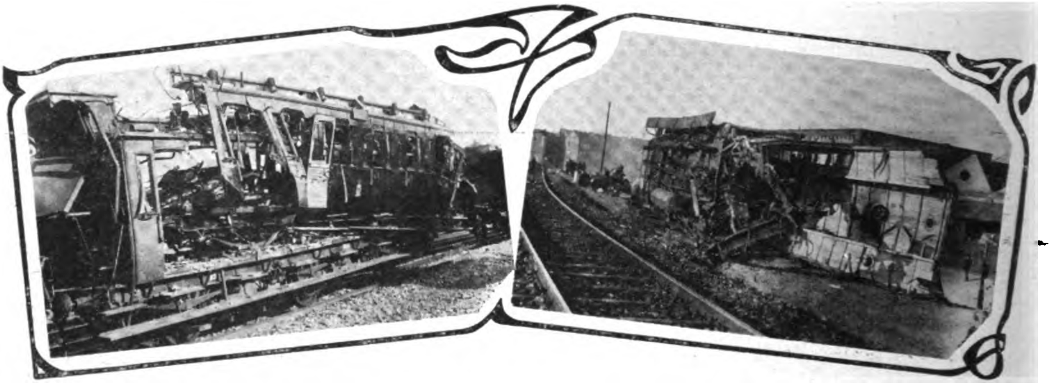

مولهایم شمندوفر قضاسی رسملرندن
Accident de chemin de fer à Mulheim

رغماً هیچ بری شهر عمله‌لرینی ، چیفتلك
کونده‌لکچیلرینی ، دکز خدمتکارلرینی ،
مستخدمینی دوشونمیه‌رك هیچ برشی یاپمایان ،
برشی یاپمغی بیله خاطرینه کتیرمه‌ین سلفلرینك
طریق متخذینی تعقیب ایتمش ، اونلرك احوال
حاضره‌لرینی ترفیه ایده‌جك وسائطی آراشدـ
یرمق کلفتنی بیله خاطرلرینه کتیرمه‌مشلردر .
بنای حاضر سیاسی بر اساس مضیق ومعتسف
اوزرینه انشا ایدیلمش که بوتون مساعئ

اختلال عصیانی کبی قبول ایتمه‌یور ، ایتمك
ایسته‌مه‌یورلر » بوراده پك حقلی اوله‌رق سرد
مطالعه ایدن ایبسه‌ن « کسیك برفکر ترك ایتمش
اولویوردی که بوده فکرك اعلان اختلال ایتدیکی
کبی قارنك ، معده‌نكده اعلان عصیان ایتمش
اولمسیدر . هر براختلالده (سیاسی) دن زیاده
(فکری واقتصادی) بر تخم عصیان واردر .

بوکون سوسیالیزمك ، سه‌ندیقالیزمك بوتون
ترقیاتنه رغماً دیکر جهتده بر جهالت مطلقه ،

Digitized by Google

بر سکون وتوکل قطعی ایچنده سوروکله نوب کیدن عجزه نك سفلت حالی ، بزه حکومتك بوز واللیلری اویاندیرمق کلفتنی نه قدر درخاطر ایده مه دیکنی اثبات وارائه ایدن الك قطعی بر وثیقه ، الك غیرقابل انکار برشاهد الیمدر .

اختلالات سیاسیه ، سیاسی بعض حقوق تأمین ایتمشسه ده ماضی ایله اولان رابطهٔ اجتماعیه واقتصادیه یی کسر ایده مه مش ، اختلال کبیر اساسات حقیقیه ، ومهمه تقدیر وقبول ایتمشسه ده او اساساتی حیات اجتماعیه واقتصادیه مسئله‌لرنده تطبیق وتشمیل ایده بیله جك قوانین لازمه یی طرح وتوزیع ایتمه مش ، وبناءً علیه او طریق ناقص اوزرنده تعقیب طریق ایدن جمعیات سیاسیه ، اون طقوزنجی عصرك نهایتنده ینه اولکی قدر ، خایر اولدن بدتر حقسزلقلر ، جنایات اقتصادیه واجتماعیه قارشیسنده کندینی بولمشدر . مشوش ، پك قالین وپك سیاه خطوط ایله مرسوم ومحکوك بولنان برعصر اولکی اختلاللره مقابل بوکون بر صورت منتظمه وتدریجیه ده غایه یه ، اساسه دوغرو یوروین بقیات اختلالیه حکم سورویور وبو اویله بر صورتده وقوع بولویورکه قانون طبیعی تکامله ده توافق ایتمکله استقبالدن ، موفقیتندن شبهه یه بیله دوشمه مك لازم کلیور .

جریانات افکار بویودکجه .. حق فکری عمله نك دماغلرنده یرلشدکجه .. افکار اجتماعیه انتشار واستحقاق اقتصادی فکرلری ودعوالری تکثر ایتدکجه .. باخصوص فضلهٔ حاصلات وآلات وادواتك ترقیسیله متزاید بر صورتده سفالت یوکسه لدکجه بو اختلالات اقتصادیه - اولا قاریشیق ، غیر منتظم وغیر متعضو بر صورتده - باشلایور و بویوك شهرلرك اکثر محله لرنده حرکات اجتماعیه اتساع ایدیوردی . برکون کلدی که - عمله یه قارشی موجود عموم قوانین مغدبه یه رغماً - عمله هیأت متحده لری ، سه ندیقالر تأسسه باشلادی و ۱۹ نجی عصرك صوکلرینه دوغرو بونلر اویله بر صورتده تکثر وانتشار ایتدی که تخریبلرینی تجربه یه بیله جسارت ایده میه رك واضع قانونلر ، اونلری تنظیم وترتیب ایله دائرهٔ قانونیه یه ادخال وتشریع طریقنه مراجعت ایتدیلر .

سه ندیقالر تکثر ایدنجه کوچوك بر عکس العمل دوغه جق کبی اولدی . چونکه ایکی جریان متخالف باشلامشدی . بونلردن بری موتوآلیست ، دیکری پولتیقه جی ایدی . برنجیسی سه ندیقالری صلح اجتماعی نك بر آلتی حاله افراغ ایتمك ، دیکری مبعوثلری کندی انتخابلرینه خادم اوله جق برواسطه یاپمق ایچون چالیشیوردی که بو صورتله سه ندیقا مبتنی اولدیغی اساس ونظریه دن بوسبوتون اوزاقلاشمش اولویور ، محو اولویوردی . بو ؛ تجربه سزلکك آجی برجزاسی ایدی .

فقط صنف مغدورین کندیسنی بو بویوك اوجورومدن ده قورتاردی . بوکون سه ندیقا تشکیلاتی کوندن کونه اتساع وقوت بولویور ، تشکیلات رصانت . سه ندیقالر تکثر . سه ندیقایه داخل اولان عمله نك مقداری شایان حیرت بر صورتده تزاید ، سرمایه دارلرك قوای

Digitized by Google

ظاهرەسنە برمطاقیت لایتزلزل اطارەایلە شایان
حقارت واستهزا اکوروان عملە جمعیت متحدەلری
آرتق پك محکم بر قلعە ایچنـدە ، پك حاکمانە
بر وضعیت کسب ایدیور . سـاحۀ اقتصادیاتدە
تمادی ایدن مجـادلات ، حادثی دکل ، دائمی
اولدی ، هرکونلك اولدی . سـەندیقا یالکز
تزیید اجرت ایچون تأسیس اولنمـامشدر .
برسەندیقانك حدود مساعیسی داخلندە برچوق
مساعئ خیریە اولدیغی کبی اسـاسلی اولەرق
ساعات مساعینك تحدید وتنقیصی ، مطـالبات
اقتصادیە واجتماعیە وسیاسیەلرینك تأمین وحیز
عملە ایصالی ایلە مأمور اولان مبعوثلرك حرکاتی
تفتیش ونظـارت وظائفیدە موجوددر . بو
خصوصدە برسەندیقا « بین الملل » اساسلرندن
بری اولان « عملەلرك فلاحی . عملەلرك کند-
یلرینك اثرندن باشـقە برشی اولمایەجقدر . »
حقیقتنی هرزمان تقدیر ایدیور وایتملیدر . یوقسە
« عملە قانونلری » دییە مبعوثلرك هلە انتخـاب
زمانلرندە وعد وتعهد ایتدکلری مساعی برر
وعد مجرددن باشقە برشی اولماز .

سەندیقالرك مساعیسی ایکی صورتدە تجلی
ایدر : بری دائمی . بری موقت وحادثی اولەرق ..
دائمی اولەرق (١) عموم سەندیقـالرلە ادامۀ
مناسبات (٢) مبعوثلرینك حرکات وموفقیات
سیاسیەلرینە نظـارت (٣) سەندیقـایە داخل
اولان عملەنك منفرداً سرمایەدار ویا حکومتلە
اولان مناسبـاتندە معاونت (٤) عملەنك تعالئ
فکر وتسهیل تغدیسنە خدمت ایدەجك وسائط
عمومیەیە مراجعت الخ .

حادثی اولەرق (١) غرەو تشکیلاتی (٢)
مبعوثلرك انتخابی (٣) بین الملل حرکات اقتصادیەیە
معاونت ومظاهرت (٤) انتخابات بلدیە واداریەیە
معاونت والخ کبی مسئلەلردر ..

برنجی قسم صـلحکار ، ایکنجی قسم
مبارزەکاردر .

بوکون افکار عمومیە سەندیقالرە بویوك
براهمیت عطف ایدیور . سەندیقالردە بشریت
آتیـەنك بر تخم حقیقئ تکاملنی کورویور ..
بوکون سـەندیقالرك کندیلرینـە مخصوص
غزتەلری ، رەوولری ، رسالەلری ، قونفرانس
صالونلری وار « مەزونـدو پوپل - عملە اولری »
وارکە هر برندە قرائت صـالونلری ، تیاترو
صالونلری . لوقنطەلر ، مذاکرە خانەلر وار .
باخصوص برصنعتە مخصوص سەندیقـالر حال
حاضردە پك مدهش بردائرەدە تأسس ایدوب
دورویور . ایشتە بوتون بونلر سەندیقالیزمك
ترقیسنە عائد - ولو ناقص اولسـون - برفکر
ویرر ظن ایدەرم .

راسم حشمت

Digitized by Google

افکار بسیطهٔ مستولیه

تدقیقات اخیرهٔ اجتماعیه‌نك ساحهٔ ثبوته ایصال ایتدیکی حقایقدن بریسی‌ده جمعیتلرك هیچ بر وقت ثابت وبرقرار بر حال وهیئت ارائه ایتمدکلریدر. جمعیتلر اك غیرمقبول وثابت ظن اولنان زمانلرده بر طاقم تقلبات وتحولاته کرفتار اولمشلر، اجسامك اجزاء فردیه‌سی نصل دائمی بر حرکت حالنده ایسه بونلرده لاینقطع تحولاته اوغرامشلر، واوغرایورلر.

انجق هرجسمك اجزاء فردیه‌سی صورت وسرعت تبدل وتحول خصوصنده نصل آیری آیری اوصاف ممیزه‌یی حائز ایسه جمعیتلرده بوتحول وتبدللرینك سرعت ویا بطائتی ایله تمیز ایدرلر. وبو فرق جمعیتلرك اوصاف وخصائص ثابته‌سندن برینی تشکیل ایدر: اویله جمعیتلر کورلمشدرکه مدت قلیله ظرفنده محیرالعقول ادوار سریعهٔ تحول ارائه ایتمشلردر. ینه اویله جمعیتلر مشهود اولمشدرکه عصرلرجه مدت ظرفنده عادتا هیچ بر اثر انقلاب ارائه ایتمه‌مش کبی آثار بطائت ابراز ایتمشلردر.

بوحاللرك سوائق مختلفه‌سی تحلیل اولنورسه کوریلورکه بشریتك اوصاف وخصائصندن بری‌ده آزچوق حال حاضرینی تبدیل وتغییر ایتمکه میال اولمسیدر، تعبیر آخرله اکثریتله بشر حال حاضرینه قارشی بدبینانه بر حسله متحسسدر. بوحسك سوقیله حال حاضرندن غیر ممنون اوله‌رق ایجاده، تجدده، تحوله مستعددر. ایشته بو استعدادات کندیسنی ایلری‌یه طوغری حرکته، حال اجتماعیسنده تغییرات ایقاعنه سوق ایدر: اصلاحات، اختراعات، تجددات هپسی بوحسك ثمرات مولده‌سندندر.

فقط بشرك متحسس اولدیغی بر حس مقابلنده وآنك تماماً ضدی اولان دیکر بر حس‌ده فطرتنده عین زمانده اجرای تأثیردن خالی قالماز؛ حس اختراع وفکر ترقی انسانی نصل ایلرویه، انقلاباته طوغری سوق ایدرسه قانلری اویوشمش اختیار اجدادینك کندیسنه توارث ایتدیردیکی اعتیادات، بر فکر، بر حالی بلا تدقیق ولامحاکمه قبول ایدی ویرمك میلی‌ده کندیسنی ماضیدن اویله‌جه آیرلمامغه، حال حاضرینی تبدیل ایتدیرمه‌مکه سوق واحاله ایدر. ایشته بشریت فطرتنده مکنوز وکندیسیله برابر متولد اولان بوایکی وصف متخالفك فعالیت فکریه وفکر ایجاد ایله بساطت فکریه وتقلیدك،

Digitized by Google

ایچون تشکیل ایتدیکی جمعیتلر بر محصله‌یه کوره اوصاف وخصائص متباینه اظهار ایدرلر: افرادنده میل تجدد وقابلیت اختراعیه محافظه‌کارلق میلنه فائق وغالب اولورسه جمعیتك تحولاتی وتعبیر آخرله تکاملی او نسبتده سریع اولور؛ ایشته ماضیلرینه، اجدادلرینك عنعناتنه او قدر مربوط اولمیان ژاپونلرك محیر العقول ترقیلرینك سببی

معظم‌سیله قطعیا قیاس قبول ایتمیه‌جك، بر مرتبهٔ انحطاطده قالمسنی انتاج ایتمشدر.

ملتلرك قدمات متوالیهٔ تکاملیه‌سنه مدید بر دورهٔ توقف بخش ایتمك استعدادنده بولنان بو فکر محافظه‌کاری جمعیتلرك عوامل ترقیاتی میاننده معکوساً متناسب بر رول ایفا ایدر: جزؤی بر مقدارده اولدقجه «احتیاط» ویا «دور

٢—2 ١—1

کچنده مجارستانده بر بالو اثناسنده ظهور ایدرك یوزلرجه کیمسه‌لرك دوچار فلاکت اولمسنه سببیت ویرن بر حریقده (٢) ترك حیات ایدنلرك نعشلرینك مراسم تدفینیه‌سی و(١) حریقك وقوعه کلدیکی محل

2—Enterrement des victimes du terrible incendie qui a eu lieu dernièrement en Hongrie 1 — Les débris de l'édifice incendié.

بودر. بالعکس فکر تشبث وتجدد عنعنات سابقه‌یه مغلوب واسیر اوله‌جق مرتبه‌ده اولورسه او جمعیت مدت مدیده ماضیدن آیرلماز، تحولات طبیعیهٔ اجتماعیه خارجنده هیچ بر اثر تحول وتبدل ارائه ایتمز؛ بر حیات ثابته امرار ایدر کبی بر منظره کوسترر؛ ایشته چینلیلرك اجداد پرستلکلری، فکر ترقیدن محرومیتلری تعبیر مختصریله افکار بسیطه‌یه تمایللری اوزون

اندیشلك» نامنی اخذ ایدرك مهم بر عامل تکامل خدمتنی ایفا ایدر، بویودکجه، افرادك خصائص اولیه‌سی میاننده اخذ موقع ایده‌جك بر راده‌یه کلدکجه مضر بر شکل آلور، جمعیتلری نتیجه اعتباریله انحطاطه طوغری سوق ایده‌جك بر عامل تشکیل ایدر. الك ایچون بوکا بر مرض اجتماعی دیمك پك بجادر.

بعض وقت اولور که بو افکار تقلیدیه وتوقفیه

Digitized by Google

افراد آره‌سنده، جمعیتك وصف ممیزی اوله‌جق
مرتبه‌ده غالب وحکمران اولور. ایشته او وقت
بو مرض برمرض ساری اجتماعی دنیله‌بیله‌جك
صورتده تکمیل جمعیتی صارصه‌جق، متأذی
ایده‌جك برحال اکتساب ایدر. آرتق بو جمعیت
بو مرضك شدت تأثیریله
کوندن کونه محو وهلاکه
طوغری یورور. آنك
ایچون بو افکار بسیطه‌نك
ماهیتنی و سببلرینی شرح
ایتمك پك مهم بر بحث
تشکیل ایدر.

* * *

بو افکار بسیطه نه
کبی شیلردر؟

انکلیز سیاسیوننده‌ن
مشهور «بورك» بو افکار
بسیطه‌نك ماهیتنی تعریف
ایتمشدر.

افکار بسیطه صاحبی
اولانلر ایچون محاکمه،
تردد، قرارسزلق، اصلا
موجود دکلدر بونلر
هرشیئی اولدیغی کبی تلقی وقبول ایدرلر. محضا
برشیئه ایناندقلری ایچون اونی حقیقت نظریله
تلقی ایدرلر. دها طوغریسی کورکورینه اعتقاد
ایدرلر؛ خط حرکتلرینك اسباب موجبه‌سنی
تدقیق وموازنه ایتمدن اجرای فعل وعمل ایتمکه
مهیادرلر. بونلر عضویاتده بلا اختیار وقوعه
کلن حرکتلر قبیلندن اوله‌رق حرکت ایدرلر،
افعال حیاتیه‌مزده چوق کره وقوعه کلدیکی کبی
سائقهٔ اعتیاد و ائتلاف ایله مثلا قاشیق ویاچتال
طوتمق خصوصنده هیچ برحس تفکره منقاد
اولمه‌دن تأمل ایتمه‌دن
یاپدیغمز حرکتلر قبیلندن
اوله‌رق، عادتا میخانیکی
بر صورتده دوشونورلر
بونلرده حاکم اولان قوهٔ
مفکره دکل، اعتیادات
مألوفه‌در.

بعض اداره مأمور-
لری بو قبیل آدملری
برجمعیتك اجزاء قیمتدا-
رندن عد ایدرلر. چونکه
افکار بسیطه ایله آلوده
اولان بو قبیل آدملر بلا
تأمل اتخاذ قرار ایتدکلری
ایچون مطیع و ساکن بر
تبعه تشکیل ایدرلر،
فکرنده بولنورلر.

حالبوکه بو طرز
تفکر، مطیع و منقاد خلقی بر جمعیتك
عنصر قیمتداری فرض ایتمك دخی. بر
فکر بسیطه مالکیتدن، بلا تأمل ولا محاکمه
اتخاذ قرار ایتمکدن بشقه برشی دکلدر:
اونوتمامیدرکه افعال وحرکاتی تدقیق وموازنه

خصوصی رسامز اولوب صنعتنده‌کی مهارت و ذوق
بدایعپرستیسی ایله کندیسنی طانتمش اولان
وطنداشلرمزدن آغایان افندی

Notre peintre particulier Aghayan Effendi

Digitized by Google

ایتمدن حرکتله مألوف اولان بر آدم بشقه بر طاقم تأثیراتك تحت تحکمندهده بولنه بیلور. مثلا بر طاقم مشوق ومحرکلرك، اخلال آسایش یولنده ایراد نطق ایدنلرك اغفالاتنهده عین زمانده جارچابوق منقاد اولور؛ بر نطق تأثیریله بردنبره تهیج ایدرك او محرکلرك آلت اجرائیهسی اوله بیلور. فرضا زنکینلر یالکز عملهنك سایهسنده وآنلرك کدیمیله تأمین ثروت ایتدیکی یولندهکی تلقیناتی حسن تلقی وقبول ایدرك یغماکرلکی مباح کورمکه باشلار. فرانسهنك ۱۸۴۸ و ۱۸۷۱ قوموں اختلاللری ـ که بر ادارهنك الك مدهش آثار آسایش شکنانهسیدرـ بو قبیل افکار بسیطه اصحابی طرفندن یاپلمشیدی

الحاصل افکار بسیطه عمومی اولدیغی زمان بر جمعیت ایچون اصلا آرزو اولنهجق برشی دکلدر. حتی بویله بر جمعیت هر وقت بر ویا بر قاچ کشینك اسیری اولمغه محکومدر. افرادینك کافهسی ویا ممکن مرتبه قسم اعظمی افعال وحرکاتلرینی موازنهیه مقتدر، متفکر اولان بر جمعیت؛ ایشته غایهٔ خیالیه!

*
* *

دیمك که افکار بسیطه اعتقادات باطلهییده تولید ایدر. تأمل ومحاکمه اقتدارندن محروم اولان بر فکر هر شیئی اولدیغی کبی قبول ایتمکله، بر معتقدینی الك صاغلام بر حقیقت اولهرق تلقی ایلهمکله برچوق اوهام وخرافاتكده اسیری اولور. آرتق بو کبیلر ایچون سائق ورهبر تعقل ومحاکمه دکل، طوغریلغی، اکریلکی اصلا تدقیق ایدلهمش بر طاقم افعال وحرکات اولور. بویله بر جمعیتده تکاملی، ترقی طورور، جمعیت حال سابقی شدتله محافظهکار اولمقله رقابت حیات ساحهسنده لاینقطع ایلرولیهن اقوام سائرهدن کری قالور، وایشته اولوقت تکامل متدنی ویا انحطاط بوتون شدتیله وسرعتیله حکمفرما اولور.

آنك ایچون افکار بسیطه اعتقادات باطلهنك مرادفی. بونلرك مولدی عد اولنه بیلور.

بونلر نهکبی شیلردر، ونرهدن تولد ایدییور؟

بونلر باشلیجه آلتی اساسه استناد ایدر:

برنجیسی، صرف اجدادیمزك افکار وافعال ثابتهسنه استناد ایدرك حقیقت اولهرق قبول ایتدیکمز بعض شیلر.

اجدادیمز زمانندهده حقیقت اولان برشی ویا آنلرك طرز حیات معتادهلری زمانله برابر تبدل ایده بیلور. حالبوکه بویله بر فکر بسیط ایله حرکت ایدن کیمسهلرك نقرات معتادهلری:

— اجدادیمز اویله یاپیورلردی، وبك کوزل یاشادیلر. مثلا اسکی صابانلردن ضرر کورمدیلر، بز نیچون یکی آلتلر تحریسنه، اختراعنه مجبور اولهلم؟

طرزنده بر سلسلهٔ افکار باطله صورتنده تجلی ایدر. بو فکر تأثیریله اختراعاته بربدعت سیئه نظریله باقیلور، ترقی مدهش بر دشمن اولهرق تلقی اولنور.

ایکنجیسی صرف اجدادیمزك افکار وافعالنده عدم موجودیتنه استناد ایدیلهرك رد ایدیلان شیلردر.

Digitized by Google

— اجدادیمز بونی یاپمیورلردی، اجدادیمز زماننده یوق ایدی.

ترانه‌لریله رد ایدیلن بعض حقایق، بعض اصلاحات ایشته بو سبب تأثیریله و بو فکر باطلدن تکون ایدر، و جمعیتی وادیٔ فلاکته سوق ایتمکده گجیکمز.

اوچنجیسی: افکار و اختراعات جدیده‌نك تهلکه‌سنه استناد ایدیله‌رك حاصل ایدیلن افکار باطله.

سکسان مترو ارتفاعدن برلین شهرینك فوطوغرافنی آلان مراقلی بر مادموازل
Une demoiselle photographiant Berlin à une hauteur de 80 mètres

حقیقت حیات بر مبارزهٔ دائمه‌دن. بو مبارزه‌یی قبول ایتمیه‌رك معناسز تهلکه‌لردن، مشقتلردن صاقنان جمعیت محکوم فنادر.

دردنجیسی: صرف مشهور آدملرك ویا مجالس و تشکیلات مشهوره‌نك نفوذینه استناد ایدیله‌رك قبول ایدیلن فکرلرده افکار بسیطه محصولیدر، چوق کره بر فکر باطل تشکیل ایدر.

مثلا افلاطون، آریستوت زمانلرینك داهیلری ایدیلر؛ فقط صرف آنلرك فکری، آنلرك حرکتی اوتوز عصر صکره‌کی جمعیتك رهبر افعال و حرکاتی اولماملیدر.

بشنجیسی: محضا بر جم غفیر طرفندن قبول ایدلدیکندن طولایی حقیقت نظریله تلقی ایدیلن فکرلر.

تاریخ شهادت ایدرکه بر زمان بوتون عقلا طرفندن، جمعیات سالفه طرفندن قبول ایدیلن بر حقیقتك مؤخراً اساسسزلغی تظاهر ایتمشدر. اولوقتکی انسانلرك، ویا او حقیقتی قبول ایدن جم غفیرك یا کلش بر اساسه استناد ایتملری محتمل ایدی. انی محضا بر جم غفیر طرفندن حسن قبول ایدلدیکی ایچون حقیقت دیه قبول ایتمك او خطانك دوامنی ترویج دیمکدر. حالبوکه بشر تحولات و انقلاباته، تجددات و اصلاحاته،

Digitized by Google

ترقیات وتکملاته... معروضدر؛ بونلر افعالنده، حرکاتنده، تعقلاتنده انقلابات ایقاع ایتمه‌مك ممكن دکلدر.

آلتنجیسی: صرف فکر وحس ذاتی‌یه استناداً حقیقت اوله‌رق قبول و حفظ ایدیلن فکرلرك انسانی افکار باطله‌یه سوق ایتمسی محتملدر.

حقیقتك موطنی اولمدیغی کبی شخصیتی ده یوقدر. بشریت متفکره موازنه و محاکمه، تدقیق و تأمل اجراسیله حقیقتی نره‌ده بولورسه اورادن آلمقله مکلفدر:

— بن بویله دوشونورم؛ فکرم بو ایدی، وبو اوله‌جقدر.

دیه بر فکره اعتقاد ایدرسه چوق کره کریوهٔ خطایه دوشمکه محکوم اولور. مع التأسف انسان مبتلا اولدیغی حس انسانیت وغرور سائقه‌سیله چوق کره «استبداد فکری» تعبیر ایده‌بیله‌جکمز بو کریوه‌یه صاپمشدر.

خلاصه افعال حیاتیه واشیانك ایکی صورت مرئیه‌سی واردر: بری صورت مرئیهٔ ظاهره‌سی دیکری صورت مرئیهٔ حقیقیه‌سیدر، بو صوکنجیسی انجق موازنه ایله، تدقیق وتتبع ایله کوریلان صورتیدر. بر عالمی بر جاهلدن تفریق ایدن باشلیجه بر کیفیت برنجیسی تعمیق تدقیقات ایله نتیجه‌یه واصل اولور، ایکنجیسی تدقیقات سطحیه ایله، چوق کره صورت ظاهره ایله حکم و حرکت ایدر.

بشریت اساساً ماهیات و حقایقی تجسس و تحری خصلتیله متصفدر، وبو خصلتدر که ترقیات مشهودهٔ بشریه‌یی تأمین وحاصل ایدیور. فقط طبایع بشریه مختلف اولدیغندن بعض افراده حس کسل حس تحری‌یه غالب اولور، بر شیئی تعمیق کلفتنه قاتلانماز، اولدیغی کبی، بولدیغی کبی قبول ایدی ویرر. بو وضعك بر جمعیتده منتشر اولمسی او جمعیتی طریق اضمحلاله سوق و ایصال ایده‌جك بر مرض تشکیل ایدر.

۵ یاشنده خارقه‌نما پارسلی بر قز - وورلد غرافیق مدیرینك کریمه‌سی مادموازل انطوانت دورمانی. غایت مکمل کمان و پیانو چالار؛ فرانسز، انکلیز، اسپانیول و ایتالیان لسانلرینی غایت کوزل سویلر بر ذکای مستثنا

Une violoniste de 5 ans, Mademoiselle Antoinette, qui parle couramment l'anglais, le français, l'espagnol et l'italien.

Digitized by Google

پارسده پوتی پاله‌ده جسیم بر ساعت
L'énorme horloge de Petit Palais à Paris.

ایشته بومرض عمومی ، ساری برشکل آلدیغی زمان، جمعیت کرداب انقراضك مبدأنه یاقلاشمشدر.

ایشته حکومتلرك تحصیل مجبوری معارف اصولنی اختیاری ، افرادك سویهٔ علمیه وفکریه‌سنی اعلا ایده‌جك مؤسسات متعدده اختراع وکشاد ایتملری هپ بو سائقه ، بو مرض ایله پنجه‌لشمك احتیاجنه استناد ایدیور.

ادرنه فی ۲۸ نیسان سنه ۳۲۶ — بدیع نوری

حق طلاق

جمعیات بشریه‌نك ادوار اولیهٔ حیاتیه‌سندن عصر حاضره کلنجه‌یه‌قدر بوتون حیات اجتماعیهٔ انسانیه‌ده حقسزلغی، عدالتسزلکی بر درلو رفع وازاله ایده‌یله‌مه‌ین احوالدن بری ده (حق طلاق) در . اقوام سالفه‌نك کافه‌سنده اولدیغی کبی شیمدی ده بوتون مللی متمدنه قوانینده، ادیاننده بو حق منحصراً ارککلره بخش ایدلمشدر .. [*] بونده ارککلرك تغلب واستبدادی ده مدخلدار ایسه‌ده حادثات و عوامل اجتماعیه‌نك ده پك بویوك تأثیری اولدیغی نظر دقته آلمق ایجاب ایدر . تحکم رجالك تأثیراتی بر تفصیل تشریح و تحلیل ایدلمکه احتیاج کوسترمز. قادینلره ارککك بوتون مخصوصاتنده اولدیغی کبی، بونده‌ده بو نقیصهٔ انسانیتك موجودیت فعالیه‌سی پك بدیدار بر صورتده رونمادر ...

آمریقانك ایلك بانکر قادینی . شمندوفرلر قرالدن طول قالان مادام هاریمن
Une femme banquier en Amérique
Madame Harriman, veuve du roi des chemins-de-fer.

فقط . اعتراف ایتمالیدرکه، حیات بشرك ادوار سالفه و حاضره‌سنده باشقه درلو حرکت ایده‌مه‌مك مجبوریتی موجوددر . برکا، رجالك تنفذندن زیاده - اصلده - قوانین و حادثات غیر طبیعیهٔ اجتماعیه، تعاملات خطیئه‌دار مدنیت سببیت ویرمشدر . بر کره، مشوش، مبهم و نا تمام بر صورتده عائله معیشتنك ارککه مودوع و محول اولمسی و بونك نتایج و تأثیراتی، حیات عائله‌نك کذارش و دوامنده‌کی حالاتده‌ك زیاده ارککك مدخلدار بولونمسی . اطفالك، دوغرودن دوغرویه پدره، فقط، حقیقت و طبیعته، فیزیولوژی و پسیقولوژی‌یه مخالف اولان عائدیت نظامیه و تعاملیه‌سی، بین الجنسین

[*] فقط دین اسلام «تتغیر الاحکام بتغیر الازمان» قاعدهٔ فقهیه‌سیله وسائر دساتیریله آتی واستقبال انسانیت واسلامیت ومدنیت ایچین بو اساسلری حاضرلامشدر ..

Digitized by Google

مناسباتی وروابط شخصیه واجتماعیه‌نك حقیقت وطبیعتـدن خارج بولونمسی ، قادینك حقوق وموقع اجتماعی وانسانیسنك یاكلش تلقی وتعیین ایدلمسی بر چوق افكار وعادات غیر طبیعیه‌نك تأثیرات وجدانسوزی ، اوصاف ، طبایع وحالات نسویه‌ده‌كی صنعی ، بی لزوم شـوخی وخفتلر واسع برساحه‌ده اجرای تأثیر ایتمشدر . ثالثاً ، ـ اك بویوك ، اك جالب تأسف عامل ـ قادینلرك شیمدی یه قدر هیچ بر عصرده ارككلرك سویهٔ عمومیهٔ عرفاننه یتیشه‌مه‌ملریدر . ثالثاً ، حقوق سائرهٔ نسوانك رجاله نسبةً نقصان بولونمسیدر ..

لكن برنجی واوچنجی سببلر ، ایكنجی مؤثر حقیقیدن تولد ایتمشلر در . بو بویوك نقصان تلافی ایدیلیرسه دیكر ایكی سـبب حكمدن سقوط ایدر . بو ایكنجی عامل موجود اولدقجه حق طلاقی تعدیل وتغییر قانون طبیعیٔ اجتماع ایله تألیف ایدیله‌مز .. زیرا : بو حركت ، حیات اجتماعیه‌یی پك الیم برتشـوش ، پك مخوف كرداب فلاكت وادباره سوق ایدر . واقعاً ، بوتون موجودیتمله بو حقسزلغه ، بو عدالتسزلكه عصیان ایده‌رم ، فقط عینی مانده‌ده حقیقت ، طبیعت ، حكمت اجتماعیه اوكنده منقاد ومطیع اولمق مجبوریت دماغیه ووجدانیه‌سـنده‌یم ..

حال حاضرده ، هر هانكی بر ملت متمدنه‌ده اولورسه اولسون ، حق طلاقی قادینلره ویرمك ، ویا او اونلری مسـاواةً تشریك ایتمك حیات عائله‌یی ، سعادت انسانیـه‌یی ، جمعیتی محو وافنا ایله‌مك دیمكدر ..

ایتالیانك یكی رئیس وكلاسی موسیو لوئیجی لوزاتی
M. Luijji Luzzatti, nouveau Président du conseil des ministres italien.

شیمدیكی حالده ، بو ؛ بو قدر كشمكشـلر ، بحرانلر ، تقلصـلر ، غیر طبیـعی و حقیقی حاللر ، عادتلر ، قانونلر ، تمایللر ، وضـعیتلر ، مؤسسه‌لر حتی تحسسلر واحتسـاسلر ، القالر و الجـالر ، تأثیرلر و احسـاسلر واركن قابل دكلدر . ذاتاً ، بو حقده‌كی تساوینك ، حقوق سائره‌دن اول حاصل اوله‌ماسی قوانین طبیعیه اقتضاسندندر . بو حق ، انجق حیات اجتماعیه‌نك دائرهٔ طبیعته داخل اولدیغی زمان قابل تعدیل واصلاحدر ..

مع مافیه بشر ، انسانیت ومدنیت حقیقیه‌یی تأسیس ایتمك ایسترسه بوغایه‌یه دوغرو یورمك اسـبابی استكماله سـعی وغیرت ، بذل همت

Digitized by Google

ایلمیدر .. چونکه : بین الجنسین پك ظاهر اولان بو وسائر عدم مساوات ، انسانیت ایچین ذلدر.. بالعکس، بو نجب آمال فضیلتی استحصال ایچین ، حقیقت اوغرنده اظهار فداکاری ایتمك نامتناهی بر بویوکلکدر .

فقط ، بو خصوصده‌ده قانون طبیعیٔ تکاملی نظر دقته آلمق الزمدر. بو، غایه‌در. غایه‌دن اول اساس ، عوامل و مؤثراتی استحضار وایجاد واصلاح ایتمك وجیبه‌دندر .. بونلر وجوده کلدکدن صوکرا غایه، نتیجه تدریجاً کندیلکندن حاصل اولور . و بویله‌جه بو نقصانله برابر ، کندیسنك سائر برچوق آرقداشلری‌ده تلافی و تعدیل ایدیله‌رك سعادت حقیقیهٔ انسانیه‌یه دوغرو ایلریله‌نیر.. (محاسن) [*] ده دیدیکم کبی ، حیاتك موجودیات مادیه ومعنویه‌سنده اساس قادین اولدیغی ایچون ، بو دستور اصلیٔ اجتماعی هر زمان نظر تأمل و تفکره آلنه‌رق ، موجودیت نسویه‌نك ، هویت طبیعیه وحقیقیه‌سی داخلنده حر و سربست ، سینهٔ تکامل و تعالی‌یه قوشمسنی تأمین ایلمسی اهمدر ...

حق طلاقده طبیعی وحقیقی براشتراك تساویٔ زوجین اولورسه ، اختلافات زوجیه بو قدر اولمز ... چونکه بو صورتله زوجین آره‌سنده تحکم وتنفذ وقوعه کلمز . قادینلر هرجهتله ارککلر سویه‌سنه کلدیکی وانسانیت و مدنیت حقیقیه ترقی وتأسس ایتدیکی زمانده حق طلاقك

[*] نومرو — ۹

۷۶ سانتیمتره طولنده و ۲۲ کیلو ثقلتنده بر فرانسز قرعه نفری

Un soldat français ayant une taille de 76 centimètres et pesant 22 Kilos

زوجینه مساواة تقسیم واعطاسی بو نقطهٔ نظردندر.. بو، سوسیولوژی‌یه تماماً مطابق وموافقدر. وبو حالده‌ده.قادینك عائله‌یه وبالخاصه چوجقلرینه حقیقی، مادی، فیزیولوژیك وپسیقولوژیك اولان ارتباطنی قانونی یاپمق ایچین‌ده، انفکا که قادین طرفندن سببیت ـ یدنی، اونك ناموافق احوال وحرکاتندن تولد ایتدیکی وقت ـ ویریلیرسه چوجقلرك متساویا امر اعاشه‌سی مشترك . عکسی حالنده‌ده ـ شیمدی اولدیغی کبی ـ اعاشهٔ اطفال، ارککه عائد فقط حمایت ووصایت بر تساویٔ اشتراك

Digitized by Google

آلتنده اولمق اوزره بر مادهٔ نظامیه تأسیس ایدیله بیلیر . (فقط، مع التأسف شیمدی ذکل) قادین و ارککك حال حاضرده عرفاناً، حقوقاً، اجتماعاً بری برینه مساوی اولماسی سوسیولوژی یه مخالف اولدیغندن بو امل تساوی و عدالت . البته بر کون حصوله کله جکدر. فقط، بوراسی قطعیدر که ، فه مینیزم ، ـ اما ، من کل الوجوه طبیعی و حقیقی اولان فه مینیزم ـ قادینلرك بو نقصانی، قادین وارککك آره‌سنده هرشیدن اول علم و عرفان عمومی نقطهٔ نظرندن برتساوی اولمادن تلافی وازاله ایده‌میه جکدر.. چونکه: انجق بومساوات مسعوده

روسچقده صفوتی وقعه‌سنده مقتول دوشن بلغارلرك دفن ایدیلمك اوزره مراسم مخصوصه ایله مزارلغه کتیرلمسی

L'enterrement des bulgares tués pendant l'incident de Rousdjouk.

تحصیل ایتدیکی زمانده که نسوان ورجال حیات اجتماعیه‌نك هر صفحه‌سنده جدی بر تساوی انسانی یه مظهر اوله بیله جکلردر. بونك ایچین، قادینلر ، اوزرلرندن بوتون حقسزلقلری ، عدالتسزلکلری، لوثلری رفع و نزع ایتمك ایسترلرسه سویهٔ عمومیهٔ دماغیه لرینی سرعت ممکنه ایله تعالی ایتدیرمك اسباب ومؤثراتنه توسل ایلملیدرلر. و فه مینیزمك مبنا و استنادکاهی قادینلق اولدیغی ایچین هرکسدن زیاده اوکا معاون و مظاهر بولو‑ نمسی لازم کلن قادینلردر ..

ـــ نیسان : ٣٢٦ ـــ

صلاح الدین عاصم

حفظ صحهٔ اجتماعیه‌دن

بر یاپراق

حیات! مبارزه و مسائل اجتماعیه‌نك برنجی بحثنی تشكیل ایدن بوكله ایچنده مندمج خزائن مكنوزه آره‌سنده اویله مواد و قوای روحیه

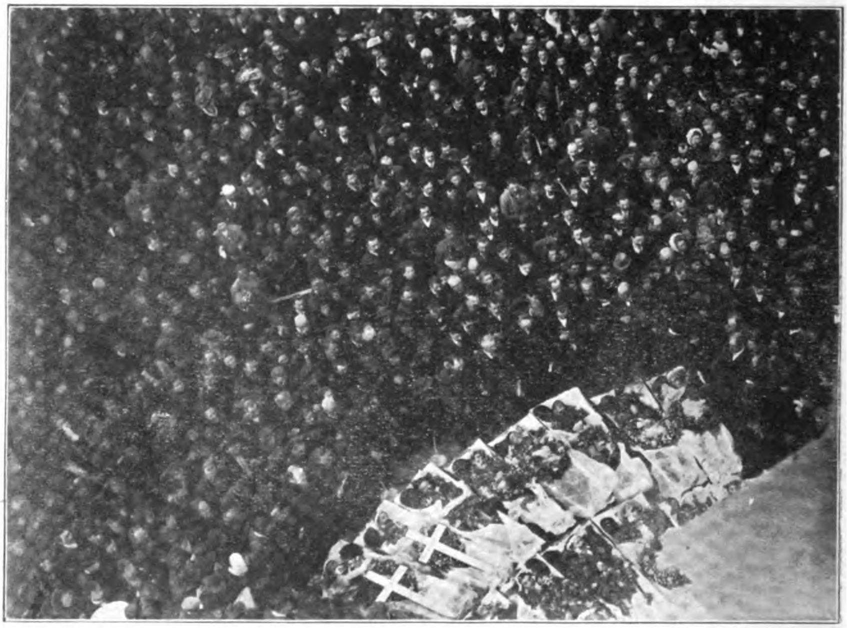

صفوتی وقعه‌سنده مقتول دوشن بلغارلرك روسچقده « ایوتی » كلیساسی اوكنده آلنان رسملری

Les bulgares tués à Rousdjouk pendant l'incident de Safveti.

و جسمانیه واردر كه: انسانلرك سعادتی، ثروتی، قوتی، شان و شرفی، محبتی، الام واكداری، كوز یاشلری خلاصه هر درلو مظفریت مدنیه و نفسانیه‌سی بوكا بر رشتهٔ صمیمیت ایله مربوطدر. حیات؛ صحتك بر رفیق معقبی‌در.

ژاپونلرده «سعادت دنیویه، بر عائله‌یی اون سنه خسته‌لق زیارت ایتمز ایسه حصول بولور» سوزی ضرب مثل حكمنده‌در.

بر قوملك صحتی دیكر اقوام ایچون بر مسئلهٔ اجتماعیه‌در.

بر مملكتك صحت عمومیه‌سنی دوشونمك ایچون اولاً صنوف سافله‌یی نظر اعتباره آلملی‌در. جهان مدنیتك رفاه و مسعودیتنی

موازنت طبیعیه‌ده طوتان عمله‌در . عمله‌نك صحتدن باشقه عزیز بر سرمایه‌سی اوله‌ماز .

نه فائده‌كه : سهام قید معیشتته اك زیاده وجودلرینی نشانگاه ایدن بوزواللیلرك صحتنی دوشونمكده پك قیدسز طاورانیورز . صحت مادیه ؛ صحت اخلاقیه ایله حال موازنتده‌در .

ایدر ، چابوق اختیارلار . اهالینك مبارزهٔ فقر و سفالتنه فنا غلبه چالمق ایچون نظر دقته آلنه‌جق برنجی مسئله مرحمتدر. برخسته‌لغك درین ، پك درین اسبابی واردر . بدایتده اسبابه هجوم ایتملیدر . اعراضی تداوی ایتمك فائده‌سزدر. موقتدر . حفظ‌الصحهٔ اجتماعی ،

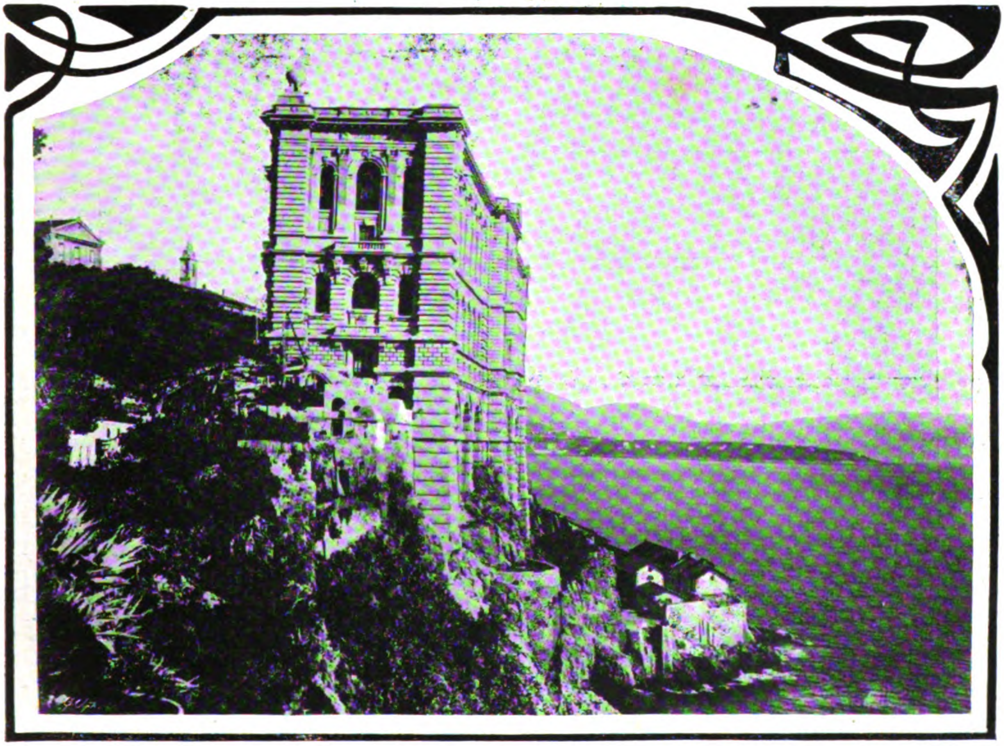

پرنس دو موناقو طرفندن تأسیس وکچنده کشاد اولنان بحر محیط موزه‌سی بناسی

Le musée océanographique inauguré dernièrement par le Prince de Monaco

جمعیت انسانیه‌نك صلاح ورفاه دائمیسی صحت مادیه واخلاقیه‌نك وجودیله ممكندر . افكار سلیمه واجسام قویه‌یی سینهٔ صمیمنده صیقان صحتدر . چونكه ، مسروریت منبسطدر . آلام و كدر مضیقدر . مسروریتده وجود انكشاف ایدر. آلام وا كدارده وجود سقوط

فن تداویٔ اجتماعی بیلنمز ایسه مملكتك اك مؤثر ، اك مهلك خسته‌لقلرینه چاره بولنه‌ماز.

امراض جسمانیه كبی اویله امراض اخلاقیه وروحیه واردركه. انسانلردن انسانلره توارث ایتدیكی حالده ینه انسانلر ذره قدر بر برلرینه مرحمت ایده‌رك ، بر برلرینه آجیه‌رق بوتخم

مهلکی محو و تلف ایتمکده لاقید د ورانمقده‌درلر.

انسانلرك ورمدن، اسپیرتودن اوغرادقلری فلاکتلرك مسؤلیتنی صنوف عالیه‌یه ترك ایتمکله برابر فنابر تدبیر صحینك نتیجۀ مضره‌و وخیمه‌سی اولان امراض مستولیه‌نك مسؤلیتنی‌ده بر شهر سکنه‌سنه، حکومته تحمیل ایتملیدر.

منابع حیات بزه عائد دکلدر. بونلر؛ اسلافك برر یادکاریدر. اسلافك بزه براقدیغی

شرائط صحیه‌دن متأثر اولور. فراش اضطرابه سریلور.

عمله‌ده کوریلن امراضك باشلیجه‌سی اجهزۀ تنفسیه ایله اجهزۀ هضمیه اوزرنده‌در. عمله؛ جکرلریله، معده وبارصاقلریله خسته‌لانیر، عمله‌نك اوغرادیغی خسته‌لق اوچ نقطه‌دن کلیر.

١ — مسکنك پیسلکی.

٢ — فنا بر تغذی.

٣ — سؤ استعمال کئول.

بو اوچنجیسی هنوز آره‌مزده اودرجه

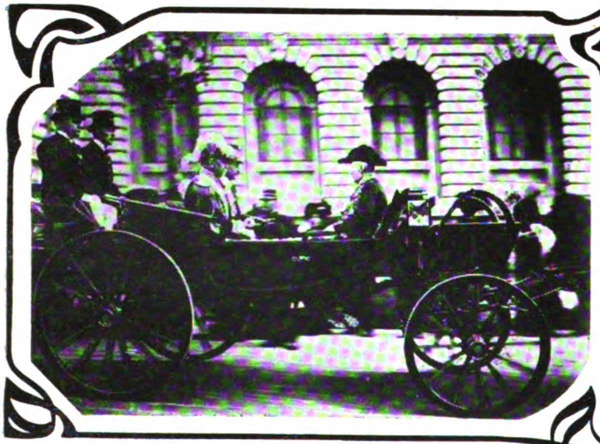

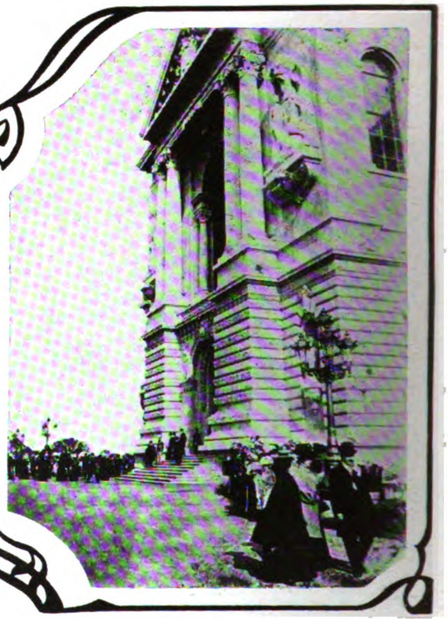

بحر محیط موزه‌سنك رسم کشادی مناظرندن

L'inauguration du musée océanographique.

تخمك جنسنی دکیشدیرمك، جانلاندیرمق بزه عائددر. ابوین؛ چوجقلرینه میراث ترك ایتمکه مجبور دکلدر. یالکز ترکنه مجبور اولدقلری برشی وارایسه مبارزۀ حیاتیه‌یه غلبه چاله‌بیله‌جك بر صحت، صلح عمومیٔ انسانیتی تأسیس ایده‌بیله‌جك بر تربیۀ اخلاقدر. بعض امراض صناعیه خارج اولمق اوزره عمله؛ هیچ بر وقت مساعیسندن خسته‌لانماز. آنجق فنا

تخریبات اجرا ایده‌میور ایسه‌ده فنا بر تغذی ایله مساکنك عدم نظافتندن، شرائط صحیه‌یه مغایر بولونمسی یوزندن سنه‌لردنبری محو ومنقرض اولان نسل بشری‌ده اونوتماملیدر. بو کون الك زیاده تقیدات صحیه و جسمانیه‌سنه دقت اولنه‌جق بر صنف اهالی وار ایسه عمله‌در. هر درلو آثار مدنیتك مشعلۀ سعادت اتماسنی اللرنده طوتان بو قیمتدار عضولرك احتیاجات

صحیه‌سنی، اقامتکاهنی؛ باغچه‌لرینی. مواد مأکوله ومشروبه‌سنی، بانیولرینی، اجزاخانه‌لرینی، اطباسنی، خسته‌خانه‌لرینی دوشونملی. تأمین ایتملی در.

آنا طولینك بر کوینده خسته‌لانان بر کویلی؛ ایکلیه، ایکلیه مضطر قالدیغی وقت بش ساعتلك، اون ساعتلك شهره کیتمکه، کندیسنی تداوی ایتدیرمك ایچون اطبا آرامغه مجبور قالمامالی در. برشخصی خسته‌لقدن قورتارمق، برجمعیتی حیات اجتماعیه آره‌سنه حسن نیت تخملری زرع ایتمك خدمات انسانیه‌نك مزایای اساسیه‌سندندر.

برشخصك سعادتی، شخص دیکرك سعادتنك مبدأ و منبعی در. حفظ الصحه اجتماعی؛ بر فردك تولدندن اول باشلاملی در. والده‌لرك صحتی نظر اعتباره آلنماز ایسه اطفالك صحتی ناصل تأمین اولونور؟ برچوجوغی بشیکدن

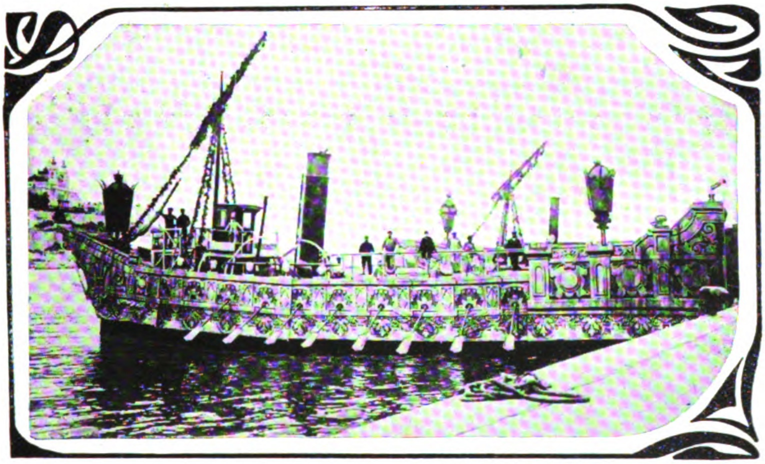

بحر محیط موزه‌سی ریختمنده مزین بر واپور
Un bateau devant le musée océanographique.

امراض مستولیه و ساریه‌دن محافظه ایتمك، اطفالك بنیه و دماغلرینی تنمیه ایتمك حفظ الصحه اجتماعیه‌دندر.

عجبا صحت اجتماعیه‌نك کیرمدیکی یرلر وار؟! والده‌لره، پدرلره، مربیه‌لره، عاملره؛ سوسیولوژیستلره، محب انسانیت اولانلره، شخصه، جمعیته، ملته، حکومته کیرر. خلاصه هرجهتده الی واردر.

مکتب حیاتنه، قیشله حیاتنه، اورادنده حیات مساعی‌یه قدر کوتوره بیلمك ایچون رهبر؛ صحت‌در. کوجلی قوتلی والده‌لر؛ قوتلی قوم میدانه کتیریر. والده‌لر؛ جمعیت بشریه‌نك تحت حمایه‌سنده بولونملی در. جمعیت بشریه بیلملیدر که: حمل؛ حال هبوط‌در. ولادت ایسه مبحث الامراض ایله هم حدوددر. چوجوغی اولدیرن والده‌نك سفالتیدر. کنجلك‌ده چالیشمق

Digitized by Google

ایچون طفولیتده صحت ایله وجودی قوتلشد‌یرملی . زنکینلشدیرملیدر .

کنجلك ؛ — اخلاق وحکمت نقطه‌سندن برزمان سعی واقتصاددر . برزمان تمثل وانتشاردر . معیشت سنویه ، قیشین آنبارلره ادخار اولونماز . آریلر ؛ پتکلرینی قیشین املا ایتمز . چونکه چیچك یوقدر . انسان ؛ موسم بهارده چالیشیر . قیشین استراحت ایدر .

اطفالی وکنجلری اویله بر وسط صحی‌یه قویملیدرکه : ایی شرائط داخلنده هردرلو مبارزهٔ جسمانیه وروحیه‌یه مقاومت ایده‌بیلسین . ناظم افعال وحرکات اولان جملهٔ عصبیه‌یی متاعب روحیه‌دن قورتاره‌جق قوتدر . صحتدر .

تعب دماغی نصل آکلاشیلور ؟ ... مشغول اولان برکیمسه‌ده اشتها قالماز . عطشی چوغالیر .

انحطاط جنسیته سبب شونلردر !

۱ — اکر قادینك چالشمسی مجبوری ایسه چوجوغنی ارضاع ایده‌مز .

۲ — چوجوقلرك وقتندن اول مساعیسی وجودلرنده فضله برصرفیاته سببیت ویردرك یامعلولیتلرینه یاخود تلف اولملرینه سببیت ویرر .

۳ — عدم انتظام تغذی .

٤ — مساکنك عدم طهارتی . قوزه‌خانه‌لرده ، توتون فابریقه‌لرنده وبوکا مماثل دارالصناعه‌لرده چالیشان قیزلر کبی .

عدم انتظام تغذی وجودی هردرلو مقاومتدن محروم ایدر . حبوبات ، سبزه‌وات ، میوه‌لر قوتی آرتیرر . بوکون ؛ پرنج صرفیاتی اودرجه ایلرولمشدرکه :

چینده ٤٠٥ میلیون ، هندده ۲۸۰ میلیون ، ژاپونده ٤٠ میلیون خلاصه سکز یوز میلیون انسان ؛ نفوس عمومینك یوزده اللی بشی پرنج یمکده‌در .

کالهٔ مرض اجتماعینك قادینلره عائد اولان جهتنه : قادین ؛ خانه‌سنده صلح وآسایشك محافظی اولملیدر . میلیونلره مالك حایلاز بر قادین ایله ازدواج ایدر ایسه‌کز میلیونلر شیطانه کیدر ، قادین ایسه حایلازلغیله سزه قالیر . امور بیتیه‌سیله ، چوجوقلریله مشغول اولان برقادینك جانی صیقیلماز .

ضجرت ؛ هیچ بر ایشه یارامیوب ادارهٔ بیتیه‌نی تنظیم وتطهیردن عاجز اولان قادینلره عارض اولان برخسته‌لقدر . برعائله‌نك مساعیٔ روزمره‌سنك یورغونلقلرینی زوجه‌سی ، چوجوقلری دفع وامحا ایدر . قادینلره ، قیزلره تدریسات اخلاقیه ومادیه حفظ الصحهٔ بنیه‌یی اوکرتمکدر . چونکه : ارکك چالیشیر . قادین محافظه ایدر . ارکك انشا ایدر . قادین تزیین ایلر .

صاری‌یار — دوقتور

نورالدین رامح

Digitized by Google

لسان ویازینك اصل وصورت ظهوری

حیواناتك تلفظسز، ازکی ونغمه‌یه قابلیتلی بیر لسانی واردر، که اونکله بیر طاقم افکار واحساساتی افاده ایدرلر.

ایشته بو صورتله، عین نوعدن اولان حیوانات یکدیکرینك لسانلرینی آکلارلر؛ فقط، بو آکلایش، کندیلرنجه کثیر الوقوع اولان احوال وحسیاتك پك طار بولونان دائرهٔ محدوده‌سنه منحصر قالیر. اجناس مختلفهٔ حیوانات ایچنده یالکز حیوان ناطق دینلن انسان، تلفظلی بیر لسانه مالکدر، که، مجرد کندیسنه مخصوص اولان خاصهٔ «تجرید» و «تعمیم» سایه‌سنده، اونکله افکارینی بیان ایتمکه مقتدر اولور. فی‌الواقع، بعض حیوانات، بشری تقلیداً صدایی تلفظه قابلیتلی‌درلر، تعبیر آخرله، صدای بشری تقلید ایدرلر؛ لکن، اونی بیر لسان اولمق اوزره استعمال ایتمزلر: آجیقمش، صوصامش اولان پاپاغان سویله‌مز. بالعکس جیاق جیاق باغیریر. تقلید ایتدیکی سوزلر کندیسی ایچون بیر اکلنجه‌در؛ یوقسه، اختلاط وتعاطئ افکاره واسطه دکلدرلر.

آلمانیا ایمپراطوری حضرتلرینك برادری پرنس هانری دو پروس

Le Prince Henri de Prusse Frère de l'Empereur Guillaume.

انسان، بعض احوالده، بهایمك دیلنه پك یاقین بیر لسان استعمال ایدر: بیر هیجان شدیدك تحت تأثیرنده چیقاریلان ندالر، کلام اولمقدن زیاده صدادرلر؛ فقط آدم، اکثریا، الم، سوینج، حدت صدالرینه، بیرده وجودنده‌کی طور و حرکتی، سیماسنده‌کی علائم و وضعیتی علاوه ایدر، که بو اطوار ومشوار چیقاردیغی صدالرک معناسنی اتمام ایله، نوعاً ما، تأثرات

Digitized by Google

اطوار وحرکات ایله برابر ـ تکرری بر فکر معینی اخطار ایدن ـ دیکر برطاقم صدالر داها علاوه ایتدیررلر. بو صورتله لسان تلفظی‌یه بر ده لسان تقلیدی علاوه اولنمش اولور. بو کون بیله بو طرز افاده‌یی بعض اقوام وحشیه و ازجمله، (آمریقـای شمالی) نك (آراپاـهوس) قومی نزدنده بولورز. بونلرك لغتچه‌سی او قدر فقیردر، که قرانلیقده لغتلرینك نقصانی اطوار وحرکاتله اکمال ایده‌مدکلری جهتله، تکلم ایده‌مزلر. ذاتاً دلسزلرك ارائه ایتدکلری مثال بزه بیلدیرر، که لسان مقلَّد؛ حیات مادیه‌نك احتیاجات عادیه‌سنه کافیدر.

انسان خاصةً تکلمله متصف اولدیغندن، کندیسنده هر زمان لسان واقع اوله کلمشدر. کلام؛ طبیعتمزك لازم غیر مفارقی اولان بر خاصه‌دن حصوله کلیر؛ کندی کندیلکندن طبیعی اوله‌رق صدوری ده باشقه جه شایان دقتدر. السنهٔ مختلفه‌نك صنع بشر اولدیغی علم لسانجه

اخیراً برلینده کشاد ایدیلان فرانسه صنایع نفیسه سرکیسی مدخلی

L'entrée de l'exposition des beaux-arts de Berlin

واحساساتنه ترجمان اولورلر. تأثرات مذکوره‌یی بو صورت طبیعیه‌ده افاده ایتمك طرزی اویله بر صفت وخاصیت مشترکه کسب ایدر، که اونلری هر کسك آکلایه بیله‌جکی بر درجه‌یه کتیریر: بو بر نوع لسان طبیعیدر، بر لسان عمومیدر.

لکن، هم جنسی ایله اختلاط، الفت وانسیت ایتمك احتیاج مبرم و مادر زادی، وبیان اولوناجق افکار وحسیاتك تنوعات بینهایه‌سی اصوات طبیعیه‌یه، کندیلرینی آکلاته بیلوب معنالرینی تعیین ایده بیلن،

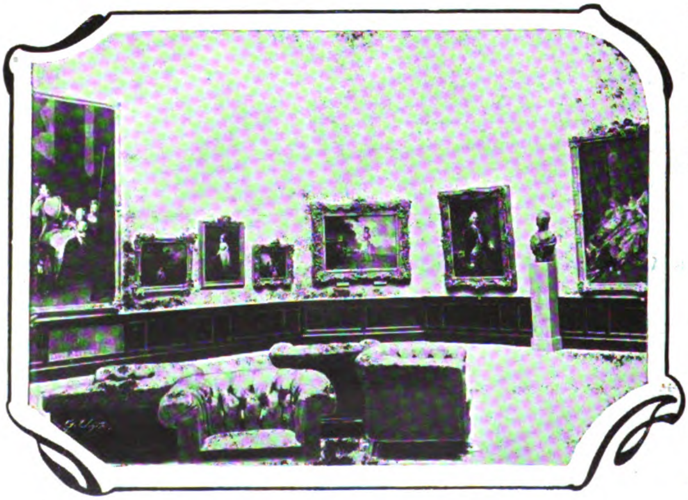

صنایع نفیسه سرکیسنده تابلولرك تشهیر اولندیغی برصالون

Une vue de l'exposition des beaux-arts à Berlin. Les chefs-d'œuvre de la peinture moderne.

Digitized by Google

قبول اولنمشدر؛ فقط، انسانك بر خاصهٔ کامله و ممیزه‌سی اولان قوهٔ نطقیه (خالق تعالی وتقدس) حضرتلرینك اویله بر احسان واجب الشکرانیدر. که انسانه، اوّل باوّل، دنیاده بر موقع مخصوص ومستثنا تأمین وکندیسنه هر تورلو طریق ترقیاتی کشاد ایدر. لسان بر کره سوق طبیعی ایله حرکت ایتمکه باشلادیمی، آرتق عقل سایه‌سنده تکمل ایده‌رك، تربیه وتصفیه ایله احفاده اویله بر صورتله انتقال ایلر. که هر بطن کندندن اوّلکی بطنك مساعیٔ مجموعه‌سندن مستفید اولور.

ایلك بلبل بو کونکی بلبل کبی اوتردی؛ هر دیارك بلبللری عین نقراتی تکرار ایدرلر. السنهٔ بشریه، عقل وارادەدن نشئت ایتملری حسبیله، بر موجودیت مخصوصه‌یه مالکدرلر؛ لسان طوغار، انتشار ایدر. هجرت ایلر، ضعیفلاشیر، زواله یوز طوتار و اك صوکره اولور، محو اولور. السنه‌نك تنوعات فوق العاده‌سی ایشته بوندن ایلری کلیر.

برلینده فرانسه صنایع نفیسه سرکیسنده تابلولرك تشهیر اولندیغی دیکر بر صالون

Une vue de l'exposition. Les tableaux des plus grands peintres.

یالکز (آوروپا) ده (٦٠٠)، (آمریقا) ده (١٢٠٠) دن زیاده لهجه واردر. (آسیا، آفریقا، اوقیانوسیا) ده‌کی لسانلرده بوندن نقصان دکلدرلر. بر لسانك طنیناز برحاله کلمسی ایچون برقاچ عصر کافیدر. بشریتك بدایت ظهورنده، بر طاقم جمعیتلر بیرر لسان بولدیلر، بو السنهٔ قدیمه بیننده ایسه، اعضای صوتیه ایله ملکات عقلیه‌نك تشکلاتندن باشقه بر صفت مشترکه یوقدی. بناءً علیه، بالجمله دیللرك کندیسندن مشتق اولدیغی بر «لسان اصلی» بولمق امید اولوناماز. بوندن باشقه، ایلك مهاجرات عمومیه هر مملکته بر طاقم یکی عنصرلر کتیردی، که عناصر مذکوره، داها یکی تشکل ایتمکده بولونان السنه‌یی بر صورت غریبه‌ده تشویش ایتدیلر. بعضاً‌ده فاتحان بلدان مغلوب ایتدکلری اقوامك لسانی قبول ایده‌رك، اصل کندی لسانلرینی اونوتدیلر؛ بالآخره، بر طاقم وقوعات جدیده‌یه مبنی،

اوّلجه قبول ايتمش اولد - قلرى لسانى دكيشديرديلر؛ بر صورتده، كه بو كون علما، مثلا، (قفقاس) جنسندن بولندقلرنده شبهه اولمايان (بربريلر) ك ناصل اولوبده «هندوى آوروپائى» لساننه اصلا ارتباطى بولونمايوب السنهٔ ساميه‌دن اولان «عربجه»يى تكلم ايتدكلرينى ايضاحده دوچار مشكلات اوليورلر.

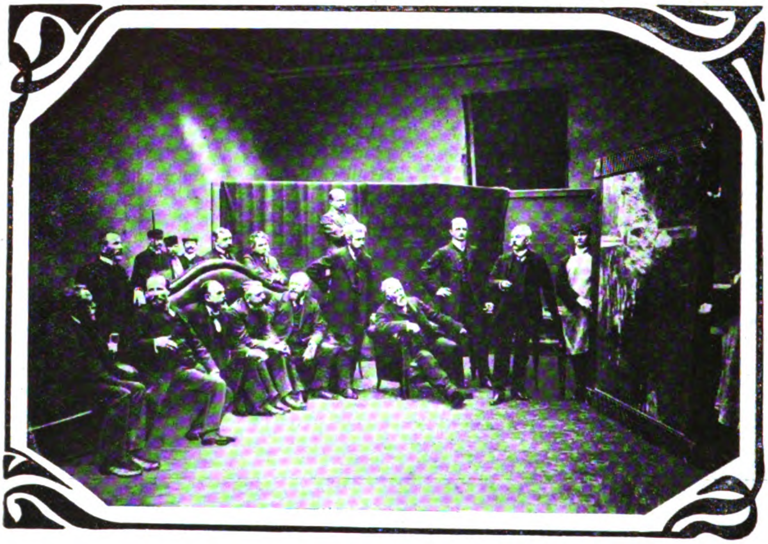

برلينك ١٩١٠ رسم سرگيسنده ژورى هيئتى

Le jury au salon de 1910 (Berlin)

بالجمله لسنه‌يى بر اصل مشترکه ارجاع ايتمك امكانسزلغى بر چوق مراكز قديمهٔ لسان تشكل ايتديكنى درجهٔ كافيه‌ده اثبات ايدر؛ لكن، بعضلرك ياپدقلرى كبى، ايكى قومك جنس واحده منسوب اولدقلرينى اثبات ايچون، اونلرك مشابه ياخود عين فاميليادن بر لسان استعمال ايتملرى كافى دكلدر؛ زيرا، بر اصلدن نشئت ايتمش اولان ايكى قوم، مختلف لسانلرله تكلم ايده بيلدكلرى كبى. بر فاميليادن اولان لسانلرده - آره‌لرنده هيچ بر مناسبت عرقيه بولونمايان - قوملر طرفندن استعمال اولنورلر.

هر لسان، اونى آلت اتخاذ ايدن اشخاصك بر اثر مشتركى عد اولنمشدر؛ هر كس، حين حاجتده كويا بر آلت اعمال ايدييورمش كبى بر كلمه‌ده اعمال ايدر. هر حس جديد، هر يكى شى، كنديني افاده و ارائه ايچون، بالضروره، بر كلمه ايستر: فكر كلمه‌يه تقدم ايدر؛ چونكه اجسام و اشيا كندى اسملرندن مقدمدرلر.

السنه‌نك اصل و مبدأ ظهورى حقنده جهالتمزى اعترافه مجبورز. يالكز شو قدر ديه بيليرز، كه السنهٔ مذكوره، اوّلا، چينجه‌ده اولديغى كبى، «يكهجا» اوله‌رق (السنهٔ بسيطه) باشلامش؛ بعده، اكثر (آمريقا) لسانلرنده واقع اولديغى اوزره، عناصر لسانيه‌نك سادده‌جه يان يانه وضعندن حاصل اولان «التصاق» (السنهٔ التصاقيه) صورتنى آلمش؛ وا‌نهايتده، «امتزاج»ى، يعنى، فرانسزجه‌نك مشتق اولديغى قلاسيق لسانلر كبى (يونان و لاتين قديم) صورت استعماللرينه كوره كلمات تبديل شكله اوغرامشدر

(السنهٔ امتزاجیه) . لسان ، دیکر بر صورتله داها اوچه تقسیم اولنور :

السنهٔ آریانیه : (هندوایران) ایله عموم (آوروپا) لسانلری بو قبیلدندر .

السنهٔ سامیه وحامیه : عربی ، عبرانی ، سریانی وعلی العموم (آفریقـای شمالی) ده تکلم اولنان سائر لسانلر کبی ؛ السنهٔ تورانیه: تورك ، مانچو ، موغول ، اویغور ، یاقوت ، لاپون ، مجار دیللری بو صـوکنجی تقسیمات جمله سندندر . فقط ، هر نه قدر بو اوچ درجه یکدیکرینی تعقیب ایدرسه ده ، اکثریا بیر بیرینه اویله بیر صورتله قاریشیرلر ، که تصنیف السنه خصوصنده اونلری اساس اتخاذ ایدنلر دوچار خطا اولا بیلیرلر .

جذر لسان

کلماتده صریح ، صنعی ، معقول هر نه وارسه اونلری چیقاردقدن صوکرا ، دائما بر شی قالیر ، که ساده جه ، صریح و محصول صنعت قواعد اولمدیغی کبی ، معقول بر شی ده دکلدر ؛ بز بو شیئه شمدیلك « جذر » یاخود « عنصر اصلی » تسمیه ایده جکز . مثلا ، فرانسزجه historiquement = هیستور - یکومان کلمه سنی اله آلیرسه ق ، اوّل امرده اوندن ظرف وحال اداتی اولان « ment = مان » ی آییره بیلیرز ؛ او حالده historique = هیستوریك قالیر ، که لاتنجه historicus = هیستوریکوسدن مشتقدر ؛ بوندن ده صفات لواحقندن اولان cus = کوس ی ترك ایده بیلرز ، که بو صورتله historicus histor = هیستور یاخود historia = هیستوریادن ، وبالذات historia = هیستوریا کلمه سنده لواحق مؤنثه دن اولوب اسم معنالری تشکیلده استعمال اولنان ia = ایا واسطه سیله histor = هیستوردن تشکیل اولنمشدر ؛ histor = هیستور کلمه سی ایسه ، istor = ایستوردن محرفدر . مع مافیه ، کلماتك اوّللرندهکی H.aspiré بولنان حروفات ملفوظه وغلیظه نك حروفات غیر ملفوظه وخفیفه نك یرنده استعمالی شعبات لسانك ساده جه بر تأثیرینه حمل اولونابیلیر . صوکرا istor = ایستور کلمه سنی is = ایس و tor = تور = طور قسملرینه تقسیم ایتملیدر . tor تور = طور لواحق مشتقه دن اولان (tar = تار) ك مفرد مجردیدر ، که بو کلمه لاتنجه ده Dator = داتور ، سانسقریتجه ده Da-tar = دا ـ تار ، یونانیده do-ter = دو ـ تور ، فرانسزجه ده dormeur = دورمور (نائم ، اویویجی ، اویویان) صورتلرنده در .

is = ایس یاخود اس عنصر اصلیدر . (is = اس) ده کی (s = س) حرفی (d = د) حرفندن محرفدر ؛ زیرا ، یونانیده (d = د) ك عقیبنده t = ت حرفی کلیرسه ، (d = د) s = س ه قلب اولنور . ایشته ، بو صورتله id = اد جزرینه واصـل اولورز . بونی ده یونانجه ده oida = اووادا ، سـانسقریتجه ده véda = وه دا ، وبو vid = وید جزرندن مکمل وغیر مضـاعف اوله رق انکلیزجه ده to-wit تو ـ وایت صورتلرنده بولورز ، که savoir = صـاووار یعنی بیلمك دیمکدر . بنـاءً علیه ، histor = هیستور ایلك اولجه « بیلن ویا بولان

Digitized by Google

کیمسه » دیمکمش . historia = هیستوریاده « بیلیش، بیلمه، علم» معنالرنده استعمال اولنمش. vid = ویددن ایلریسنه کچه‌میه‌جکمز کبی . vid = ویدکده نه‌دن کورمك یابولمق وبیلمك معنالرینه کلدیکنی بیان ایده‌مه‌یز. موسیو (ماقس موللر) نیچون ، دییور ، « غا gâ » ، کیتمك ؛ شا = sthâ ، دیکلمك یعنی آیاقده طورمق ؛ « دا = dâ » ، ویرمك ؛ « مار = mar »، اولمك معناسنه کلیور ؟ بوقدر عمومی، بو قدر شموللی معانی‌یه مالك اولان، وفن اشتقاقك اك مکمل قواعدی کندیلرینی دیکر بالجمله کلماتك اك اولکی واك اساسلی منبع و عنصری نظریله کوسترن بو کلماته قارشی ، اصل ومبدأ لسان ، نوعاً ما ، اسرار انکیز ومافوق الطبیعه کبی قالمقده‌در. ایلك آدمه شایان حیرت برخاصهٔ تعمیم اسناد اولنمشدر . علماء لسانیه‌دن موسیو (بونالد) کلماتك اصلی برموهبهٔ الهیه‌در، دیر. دیکرلری همان‌همان الهی دینه‌بیله‌جك بیر سوق طبیعی اوزرینه شویله برطاقم تجریدات وتصورات مافوق الطبیعه‌ده بولونورلر : انسانده

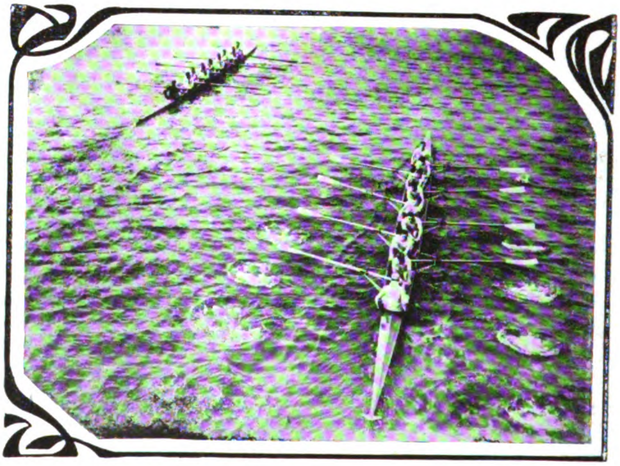

انکلتره‌نك قامبریج و اوقسفورد دارالفنونلری طلبه‌سی طرفندن اجرا اولنان قایق یاریشلری - بو یاریشلر هرسنه اجرا اولنور بو سنه قامبریج قزانمشدر

La course annuelle des universités de Cambridge et d'Oxford. L'université de Cambridge a remporté la victoire cette année.

اویله بیر سوق طبیعی واردر، که تاابتدای خلقتده بشره بیر طاقم معنالی سوزلرله برچوق عمومی مفهوملر افاده ایتدیرر . باغرمق حیواناتك مقتضای خلقتی اولدیغی کبی، بوسوق طبیعیده آدمك طبیعت عالیه‌سنك خواص ممیزه‌سندندر.

موسیو (روتان)ه کوره ، اصل ومبدأ انسان مسئله‌سی فلاسفهٔ قدیمه‌یی پك آزاشغال ایتمش کبی کورونور. فی الحقیقه ، (افلاطون) نظر دقتنی چوق دفعه، هم پك چوق دفعه کلمات جهتنه چویردی؛ لکن ، صیقیلمه‌دن اعتراف اولونابیلیر، که مثلا (قراتیل)ده موجود مباحث اشتقاقیه همان فنی براصوله مستند دکل کبیدر .

(آریستوت) Περὶ Ἑρμηνείας نام اثرنده بیر صرف عمومینك ایلك تجربهٔ قلمیه‌سنی کوستردی ؛ فقط، فن مناظره عقلك تحلیل تجربیسندن نه‌درجه اوزاقسه، معنای جدیدی نقطهٔ نظرندن ، بوقواعد عمومیه‌ده فیلولوجی قیاسیدن اودرجه اوزاقدر .

(مابعدی وار)

محمد نورالدین

فرانسه‌ده انتخابات ، فرق سیاسیه

انتخاب نسبی اصولی Représentation Proportionnelle

فرانسه‌ده اخیراً وقوع بولان انتخابات ، ملت مجلسیله فرقه اختلافاتنك ارادهٔ ملیه‌نك حصول و تطبیق خصوصنده‌کی قوت و ماهیتی و قوانین جاریهٔ انتخابیه‌نك محسنات و محاذیری حقنده تنویر فکره خدمت ایده‌جکندن بو مقاله‌می فرانسه انتخاباتنه حصر ایتمك ایسته‌رم .

فرانسه‌ده سیاسی پارتیلر فکر و مسلك اعتباریله مملکتك حیات اجتماعیه‌سنه دوغرودن دوغرویه علاقه‌دار اولان مسائل عظیمه و مهمه‌ده اختلاف ایدن انکلیز فرقه‌لری کبی واضح وقطعی المفاد پروغراملره تابع بولنمدیغندن پارلمنتوده‌کی وضعیت و قوتلری انکلتره‌ده اولدیغی کبی شایان دقت و محسوس تحولاته معروض دکلدر . نامزدلکنی وضع ایدن بر فرانسز ، منتخبلری الده ایده‌بیلمك ایچین اکثریا پروغرامنی اونلرك آمالنه کوره تقیید ایدر ؛ بر طاقم مبهم و کثیر المآل مواد و کلمات ایله املایه مجبور اولور . منتخبلر ایسه فرقه‌لر اراسنده‌کی اختلاف اساسی‌یی نظر اعتباره آلمیه‌رق باشقه باشقه اشکال و الفاظ ایله کندیلرینه همان همان عین وعدلرده بولنان و دورهٔ اجتماعیه‌ده منافع عمومیه‌دن زیاده کندی آمال قریبه‌لرینی تطمین و محبت و توجهلرینی تأمین ایله اشتغال ایدن وکیللرینی تبدیله پك او قدر متمایل بولنمازلر . بو سببدن انتخاب نسبی اصولی تطبیق ایدیلن بلچیقا ، نورووج، فنلانده ، صربیه، آرژانتین و آمریقا حکوماتیله انکلتره‌ده ، بالخاصه بو صو کنجیسنده فرق سیاسیه بیننده اکثریت و غلبه صورت منتظمه‌ده تبدیل موقع ایدر ویکدیکریله مبارزه ایده‌بیله‌جك قدرت و مکنتی حائز فرق جسیمه وجوده کلیر . فرانسه‌ده ایسه

Digitized by Google

هر حالده بر فرقه‌نك سقوط و يا غلبه‌سی نادرالوقوع وزمانه وابسته بر كيفيتدر.

هيئت عموميه Assamblée nationale انتخاباتندن ١٨٧٧ سنه‌سنه قدر محافظه كاران فرقه‌سی ، بوتاريخدن ١٨٩٨ سنه‌سنه قدر يكرمی سنه مدتله اعتدال پروران حائزا كثريت اولمش وبعده راديقاللرله راديقال سوسياليستلر احراز غلبه ايدرك بوكونلره قدر اكثريتلرينی محافظه ايده بيلمشلردر .

١٩٠٦ انتخابنده فرانسه مجلس مبعوثاننده بولنان ٥٩١ اعضا ١٥٧ راديقال سوسياليست، ١٢٤ راديقال ، ٦٨ صول جناح جمهوريت پروری ؛ ٣٠ مستقل سوسياليست، ٥٥ متحد سوسياليست، ٦٧ ترقی پرور، ٢٠ ناسيوناليست و ٧٠ حريت پرور ومحافظه كاردن مركبدی . مع هذا داها بر چوق شعبات تاليه‌يه منقسم اولان بوتون بوفرقه‌لر ايچنده اهميت ونفوذ اعتباريله نظر دقتی جلب ايدن راديقال ، محافظه كاران ، اعتدال پروران وسوسياليست پارتيلريدر .

الحالة هذه اكثريتی تشكيل ايدن راديقال فرقه‌سنك پروغرامی نظريات اعتباريله بی پايان موادی محتوی ايسه‌ده ساحهٔ تطبيقاتده فرق سائره‌دن باشليجه ايكی مهم نقطه‌ده آيريليرلر :

اولا : راديقاللر كليسا ورهبانك كمال شدتله عليهنده‌درلر . اركان فرقه‌دن اولان (والدهك روسو) و(قومب) ك قابينه رياستنده بولندقلری زمان حكومتك نفوذ رهباندن تجريدی ايچين بك چوق چالشمشلر واك نهايت (قومب) زماننده اكثريتلری سايه‌سنده بوكا موفق اولمشلردی . ثانياً مساوات پرور Egalitaire درلر . عمله‌يه حق تقاعد بخش ايدلمسی ، ايراد

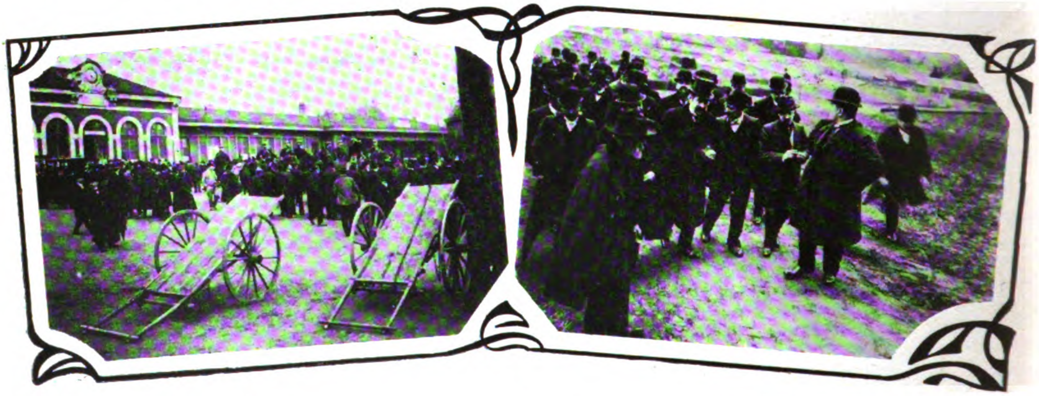

١ — 1   ٢ — 2

فرانسه‌ده انتخابات كورلتيلری (١) رئيس وكلا موسيو بريياننك سن شامونه مواصلتندن اول استاسيون جوارنده طوپلانان خلق ايله محافظه‌يه مأمور ژاندارمه‌لر (٢) موسيو بريان منتخبلری اولان عمله ومعدنجيلرله طاتلی طاتلی مصاحبه ايديبور .

Campagne éléctorale en France — 1 M. Briand visitant ses électeurs.
2 — M. Briand parlant aux ouvriers.

Digitized by Google

۲ — 2　　　　۱ — 1

فرانسه‌ده انتخابات کورلتیلری - موسیو بریان برضیافت اثناسنده ایراد نطق ایدییور (آیاقده‌در) ؛ دیرکن، انارشیستلر هجوم ایدییورلر (۲) مضاربه اثناسنده زواللی پولیس مدیری یارالنیور !

Les éléctions en France -- M. Briand prononçant un discours au banquet de ses éléсteurs — Les anarchistes l'interrompent brusquement — Une lutte acharnée s'engage entre les partis adverses où un chef de police est blessé.

اوزرندن ویرکی طرحی وصنوف عامله‌یه حکومت طرفندن معاونات مثمره‌ده بولونلمسی کبی بر خیلی مطالباتده بولنه‌رق قسماً امللرینی موقع فعله ایصال ایده‌بیلمشلردر.

ایکنجی درجه‌ده حائز اهمیت اولان پارتی محافظه کاران اولوب خلافکیرانی طرفلرندن اختلال پروران ده تسمیه ایدیلان مونارشیستلر، لیبراللر، قاتولیکلر وسائره بو فرقه‌ده داخلدر.

۱۸۷۷ ده اکثریتی غائب ایدن بو سیاسی پارتی یکدیکرینه متین وقوی رابطه‌لرله مربوط اولمیان برطاقم اقسام و شعبات صغیره‌یه منقسم اولدیغندن کوندن کونه نفوذینی ضایع ایتمکده‌در. فرقه‌نك منتهای یمیننده، دوق دورلئانك تحت ریاستنده قرالیت پروران اخذ موقع ایلمشدرکه بونلر الآن تأسیس قرالیت طرفداریدرلر. فقط بی نهایه نطقلرینه، مجاهده‌لرینه، تعب ناشناس خطیبلرینه رغماً بو زمره‌نك مجلس وقابینه اوزرنده‌کی تأثیری هیچ قبیلندندر.

بونلره مجاور اولمق اوزره بوناپارتیستلر وداها اوته‌ده فرقه‌نك جذرینی تشکیل ایدن حریت پروران بولونورکه بو ریکیلر طرفدار مشروطیت برطاقم قتولیکلردن مرکب اولوب معتدل مسلکلری وبی پایان غزته‌لریله ملتك بویوك بر قسمنی کندیلرینه بند ایتمشلردر. بونلردن ماعدا پله بیسینه‌ر. ناسیونالیست، خرستیان ده‌موقرات و پروپریه‌تیست دینلن محدود المقدار برطاقم اعضاده محافظه کاران عدادینه داخلدر.

Digitized by Google

بوقدر انقسام وتجزی‌یه دوچار اولان بر جمعیت سیاسیه‌ده اتحاد افکارك نه قدر متعسر اوله‌جغی یکسنظرده تقدیر ایدیله‌بیلیر. محافظه‌کاران آراسنده لاینقطع مناقشات، مبارزات وحتی مخاصمات بیله وقوعه کلدیکی کورولمکده‌در. اعضاسی بیننده یکانه واسطهٔ ارتباط وتقارب فرقه‌نك منفعت عمومیه‌سیدر. پروغراملرینك نقاط مشترکه‌سی ایسه حریت دینیه ومذهبیه‌نك تأمینی وکلیسا نفوذینك ابقا وادامه‌سی خصوصنده

کلیسا ورهبان طرفدارانی بولنان قاتولیکلرله مخاصمات مدیده‌ده بولنان بو فرقه‌درکه ارکانی رادیقاللرله جمهوریت طرفدارانی کسب قوت ایدر ایتمز سلاح مبارزه‌یی اونلره ترك ایتمشلردر.

سوسیالیستلره کلنجه؛ بونلر مجلسده حال اصغریتده ایکن ژورس وغسد کبی خطیبلری ومسلکلرینك طوز عوام فریبانه‌سی سایه‌سنده تحت تأمینه آلدقلری ملیونلرجه منتخبه استناداً بویوك بر قوهٔ مخالفه تشکیل ایتمکده کمیت

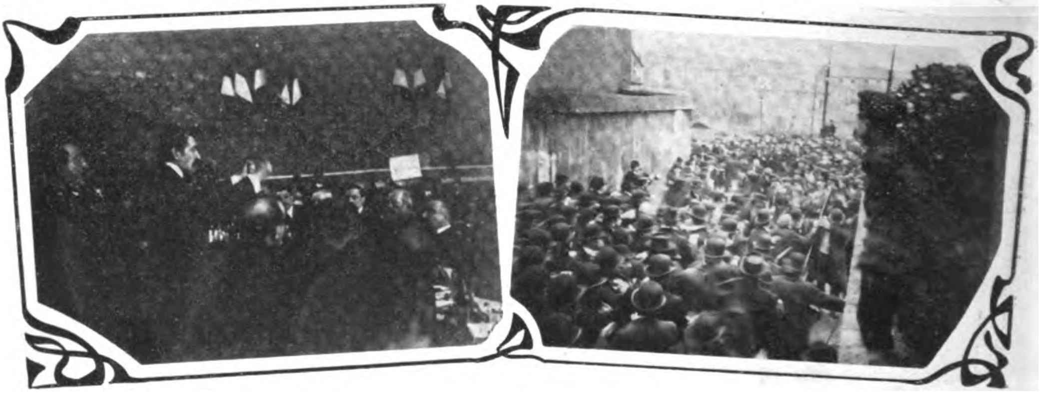

1—١ 2—٢

(١) موسیو بریان ایراد نطق ایدرکن پرهیجان، یومروقلرینی کوستریبور (٢) حالبوکه طیشاریده‌ده طرفدارلریله انارشیستلر آره‌سنده منازعه قوپه‌رق بربرلریله بوغوشیورلر!

1 — M. Briand haranguant ses élécteurs. 2 — Les anarchistes et les partisans de M. Briand se disputent dehors.

متفق الافکار بولنمیورلر. بوایکی ماده استثنا ایدیلیرسه محافظه‌کار مبعوثانك علی الاکثر فرق سائره‌یه ومثلا مسائل سیاسیه وزراعیه‌ده سوسیالیستلره تقرب وتمایل ایتدیکی کورولمکده‌در

اعتدال پروران فرقه‌سی ایسه اسمنك دلالت ایتدیکی اوزره افکار متخالفه پرورده ایدن دیکر پارتیلر آراسنده بر منزل متوسط اولوب پروغرامنده شایان دقت علامات فارقه‌یه تصادف ایدلمز. مقدما حائز اکثریت ایکن

ومکینت اعتباریله پیاپی ترقی ایتمکده‌درلر. اودرجه‌ده‌که رادیقال ورادیقال سوسیالیستلر بوکونکی اکثریت واهمیتلرینی سوسیالیستلرك ایدیٔ معاونتنه مدیوندرلر. بك چوق خصوصده اشتراکیونك پروغراملرینه مشابه اولان پروغراملری منتخبلرك نظر توجهنی جلبه خدمت ایتمشدی .... قابینه رئیسی موسیو (قومب)ك سقوطنه سبب ده کندی اعترافی وجهله سوسیالیستلرك رادیقاللردن آیرلماسی اولمشدی.

Digitized by Google

انتخابات اخیره فرقه‌لرك بو وضعیتنی پك او قدر تبدیل ایده‌مدی . آیلرجه امتداد ایدن ولوله‌لر، نطقلر، مجاهده‌لر وانتریقه‌لردن صوکرا متحد سوسیالیستلره ۲۰ قوت داها انضمام ایده‌رك عددلری (۷۵) ه بالغ اوله جق، مستقل سوسیالیستلر برایکی مبعوث ضایع ایده‌جك، وراديقاللرك مقداری (۲۶۱) ه تنزل ایلیه‌جکدی که بو صوك فرقه منسوبیندن اولان مشهور پول دومر حائز اکثریت اولامیانلر میانده‌در .

جولانگاه تهیه ایتمکده‌در .

مع مافیه فرقه‌لرك بودرجه انقسامنه باعث اولان سبب اساسی انتخاب عمومی اصولنك حسن صورتله تطبیق ایدیله‌مه‌مسیدر . کرچه فرانسه‌ده اعطای رأیدن فراغت ایدن بر زمزمهٔ قلیله ایله عساکر و نسوان استثنا ایدلدکده رئیس جمهوره قدر همان هر کس حق انتخابه مالکدر . عسکرلرده عین حقك بخش

حق انتخابه نائل اولمق ایچون اوغراشان
فرانسز سوفراژه‌تلری
Les suffragettes françaises.

فرانسه‌ده‌کی سیاسی فرقه‌لرك بوقدر جزئی بر تبدل ایله محافظهٔ موقع ایتملرینه سبب نه‌در؟ اولا امرده یوقاریده بیان اولندیغی اوزره منتخبلر جاذب ویکمال نطقلر وپروغراملر قارشیسنده قدیمی قدمی اوزره ترك ایتمکدن باشقه هیچ برخط حرکت اختیار ایتمز. ثانیا: مبعوث نامزدلرینك منتخبلرله حال تماسده بولنه‌بیلمسی هر درلو حیله و سوء استعماله

ایدلمسی تکلیف ایدن مبعوثلر بولندیغی کبی یواش یواش سوفراژه‌تلرده فرانسه‌ده اکتساب قوت واهمیت ایتمکده‌در. کچنلرده حامی تسویت بر طاقم مبعوثانك تحت نظارتنده قادینلر برجم غفیر حالنده متینغلر عقد ایده‌رك مدید نطقلر وقونفرانسلر ایله حق انتخابده نسوانك دخی حصهٔ مشروعه‌سی بولندیغنی بیان ایتدیلر . حالبوکه رأی ویرمدك هیچ بر فرد بولنماسه

Digitized by Google

آراسنك صورت توزيع و انقسامی مستحسن اولمدقجه انتخاب عموميدن فوائد مطلوبه‌اقتطاف ایدیله‌مز .

الحالة هذه فرانسه ولایاتمزه مماثل برطاقم دەپارتمانلره بونلرده آروندیسمان دنیلان تقسیمات تالیه‌یه منقسمدرکه بهری بر دائرهٔ انتخابیه عد ایدلمکده‌در .

دوائر سائره نامزدلرندن قات قات دها آز رأی ایله انتخاب ایدلمش اولدیغی کورولور : مثلا (ژه‌فس) آروندیسمانی ۶۵۷۸ منتخبه مالك ایکن (سارلا) دائرهٔ انتخابیه‌سنده ۳۲۱۴۹ کشی انتخاب حقی حائزدر . مع مافیه دوائر انتخابیه عین نفوس محتوی اولمق اوزره تقسیم ایدلسه بیله‌ینه اصول جاریه ارادهٔ ملیه‌یی تأمینه

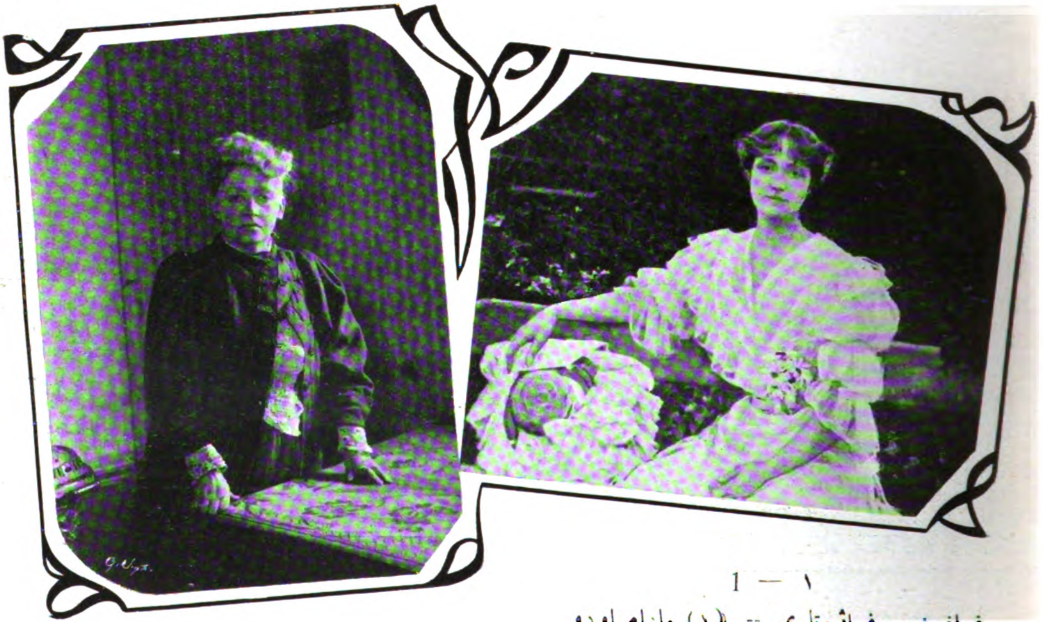

١ — 1

فرانسز سوفراژه‌تلری — (١) مادام اودو (٢) مادام هوبرتین .

2 — ٢

Deux suffragettes françaises : 1 — Madames Odo et Hubertine. — 2

حالبوکه بودوائر انتخابیه ایچنده اوچ بیك منتخبه قارشی برمبعوث انتخاب ایدنلر بولندیغی کبی قرق بیك نفوسه قارشی‌ده ینه برمبعوث تعیین ایلین برچوق آروندیسمانلر واردر . کذلك بونلر ایچنده نفوسی آز ویا چوق اولان دائره‌لر موجود اولدیغی‌ده نظر اعتباره آلنیر ایسه قلیل النفوس بر منطقهٔ انتخابیه‌ده‌کی مبعوثك

کافی دکلدر . زیرا بوتقدیرده آرانك هیئت مجموعه‌سی دکل ، فقط هرهانکی برمبعوث اوزرنده مجتمع اولان اکثریت آرا نظر اعتباره آلنمش ، مبعوثانك فکری ، مسلکی ، فرقه‌سی دکل ، فقط شخصی دوچار مظاهرت اولمش اولویور . مثلا : هرهانکی بر دائرهٔ انتخابیه‌ده رادیقال فرقه‌سنه منسوب اوچ کشی نامزدلکنی

وضع ایدەرك علی الدرجات ۵۰۰ ، ۵۰ ، ۵۰ رأی قزاندقلری حالدە محافظەکاراندن نامزدلر-لرینك ۲۴۰۰، ۳۰۰ و ۲۰۰ رأیەمالك اولدقلری فرض ایدیلیرسە بشیوز رأیە نائل اولان ذاتك اصول حاضرەیە تبعاً مبعوث انتخاب ایدلمسی اقتضاایدرکە بویك بویوك برحقسزلقدر. چونکە اقلیت رأیلری کأن لم یکن حکمندە قالمش ، یعنی آرای مجموعەنك حاصل طرحی اولان

کذلك تدقیقات حسابیەیەنظراً ۱۹۰۶ سنەسندە فرانسەمبعوثانی ۵،۲۰۹،۶۰۶ رأی قزاندقلری حالدە ۶،۳۸۳،۸۵۲ رأیك حکمسز قالدیغی کورلمشدر.

بوتون بو محاذیری دافع اولان انتخاب نسبی اصولی Représentation proportionnelle – کە الیوم ممالك عدیدەدە تطبیق ایدلمکدەدر –

۱ — 1

۲ — 2

فرانسز سوفراژەتلری — (۱) مادام نللی (۲) مادموازل آریا لی .

Les suffragettes en france - 1 - Madame Nelli 2 Mademoiselle Arria Ly.

اوچ یوز منتخب نوعما اعطای رأیدن محروم براقلمش اولیورکە نتیجە اعتباریلە مجلسدەکی اکثریت ، اقلیت آرای ملتایلە منتخب دیمکدر. ۱۹۰۲ انتخاباتندە مجلسدە حال اقلیتدە بولنان محافظەکاران ایلە حریت پروررانك قزاندقلری آرانك مجموعی اکثریتی تشکیل ایدن رادیقاللر ایلە سوسیالیستلرك آرای مکتسبە-لرندن فضلە اولدیغی استاتستیقلردن نمایان اولمشدر.

کچن دورۂ انتخابیەدە دفعات ایلە موضوع بحث ایدلدیسەدە حائز اکثریت اولان رادیقاللرك ممانعتندن طولایی فرانسەدە تطبیق ایدیلەمامشدر. فقط انتخابات اخیرەدە رادیقاللرك اوغرادیغی ضیاع واصول مذکورەیە طرفدار اولان سوسیالیستلر ایلە فرق سائرە ارکاننده حصولە کلن تزاید مقدار سببیلە یقینده تذکر وقبول ایدلمسی اغلب احتمالدر. کچنلردە متحد سوسیا-

Digitized by Google

فرانسز سوفراژه‌تلرندن مادام دوران
Les suffragettes françaises — Madame Durand.

اشبو يكونلردن بهری بردن انتخابی مقتضی مبعوثلرك عددينه ، يعنی ورادن اوچه قدر تقسيم ايديله‌رك الده ايديله‌جك اولان خارج قسمتلر عددلرك قيمتلری اعتباريله ترتيب اولندقده : ۸۰ ، ۷۰ ، ۶۰ ، ٤۰ ، ۳۵ ، ۳۰ ، ۲۷ ، ۲۳ ، ۲۰ عددلری حصوله كلير كه بو خارج قسمتلرك اك بيوكنه منسوب اولان ليسته‌ده اك زياده رأی قزانمش اولان نامزد كنديسندن زياده حائز رأی بولنانلره تقدم ايده‌جك ، ايكنجی درجه حائز قيمت اولان خارج قسمتك منسوب اولديغی ليسته‌ده اك چوق رأی آلان ذات ايكنجی مبعوثلغه تعيين ايديله‌جك و انتخابات بو يولده دوام اولنه‌جقدر .

بو تقديرجه هر ليسته خارج قسمتلردن قاچنی محتوی ايسه او ليسته‌يه منسوب اولان فرقه او قدر مبعوث انتخاب ايده بيله‌جكدر . انتخاب نسبی اصولنك برچوق فوائدی واردر :

اولا : بو اصول ايله نامزدلر منتخبلردن تجريد ايدلمش اوله‌جقندن كثير الوقوع اولان تضييقات واغفالات ايله نفوذ وتأثير حكومتك انتخاباتی تعديل ايده‌ميه‌جكی آشكاردر . بر مبعوث اكثريت ايله انتخاب ايدلديكی تقديرده يكرمی ، اوتوز بيك قدر منتخبك جلب آراسنه چاليشيركن شمدی يوز بيكلرجه خلقك اعتمادينی قزانمق مجبوريتنده قاليور كه غير مشروع برصورتده بو موفقيت مستحيل كبی‌در . مبعوثلغه تعيين اولنمق آرزو ايدن بر نامزد كنديسيله برابر منسوب اولديغی فرقه اركانی‌ده كلی مقدارده حائز رأی اولمدقجه امنيه‌سنك

ليسته‌لردن موسيو (ژوره‌س) ايكی اوزون مقاله ايله هر شيدن اول بو خصوصك تذكيری ايجاب ايده‌جكنی مصراً بيان ايديوردی . انتخاب نسبی اصولنی ايضاح ايچون اوچ مبعوث انتخابنه صلاحيتدار اولان بر دائرهٔ انتخابيه فرض ايده‌لم ..... مختلف فرقه‌لردن سكز ذات نامزدلكلرينی وضع ايتدكلری تقديرده قزانه‌جقلری آرا بروجه آتی جمع ايديله‌جكدر .

راديقال	سوسياليست	حريت پرور
۲۰	۶۰	۳۰
۲۰		
۲۰		۳۰
۲۰		۱۰
۸۰	۶۰	۷۰

Digitized by Google

حصولپذیر اوله‌میه‌جغنی ادراك ایده‌رك یالکز کندیسنی ، شخصنی دکل بلکه بوتون فرقه‌سنی ، فکرینی ، پروغرامنی بکندیرمکه چالیشه‌جق انتخاب نسبی اصولی آرا آره‌سنده تأمین موازنه‌یه وسیله‌در فی‌الحقیقه منتخبلر آرزو ایتدکلری تقدیرده رأیلرینی یالکز برکشی‌یه

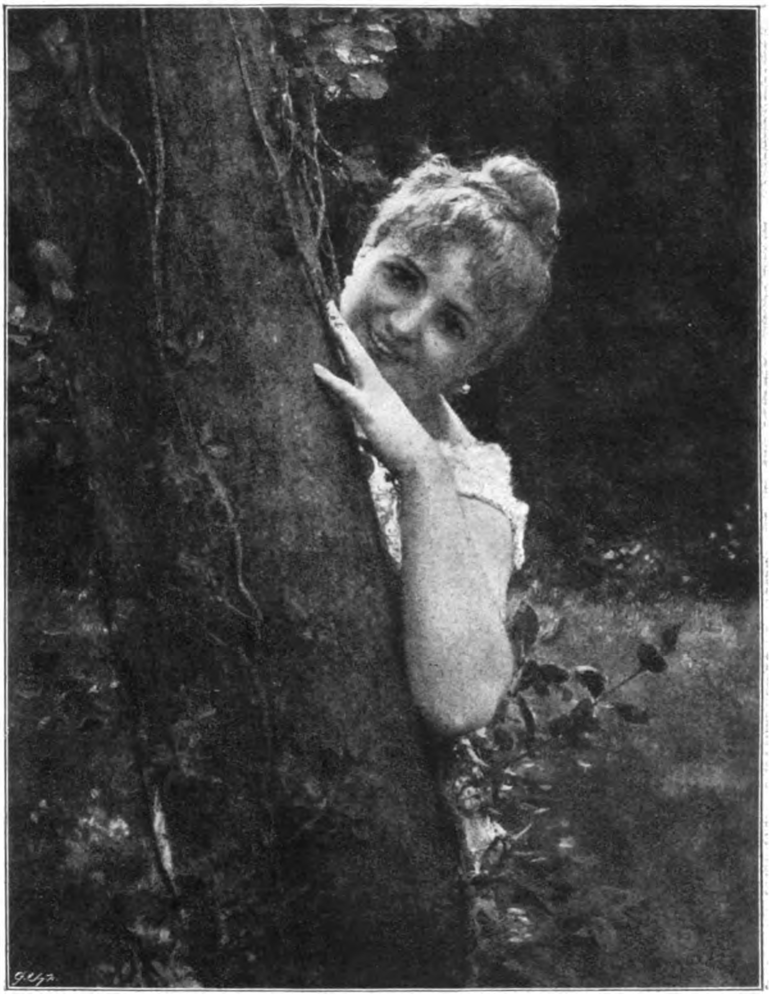

نیچون انتخاب ایتمه‌ین ؟

Pourquoi ne voterais - je pas ?

وبو امله مظهریت ایچون اکثریت اهالینك طرفدار بولنه‌جغی پارتیلره انتسابه متمایل بولنه‌جقدر . حصر ایده‌بیلیرلر مثلا اون مبعوث انتخاب ایده‌جك اولان اون بیك کشیلك بر دائره انتخابیه‌ده یالکز بر نامزد بولندیغی حالده

Digitized by Google

منتخبلر او نامزد اوزرنده ، ۱۰,۰۰۰ دفعه (۱۰) یعنی ۱۰۰,۰۰۰ رأی جمع ایتمش اولورلر.

ثانیاً: اولجه رأیدن فراغت ایدنلر شیمدی هر رأیك حائز قیمت اولدیغنی کوره‌رك حق انتخابی استعمال ایده‌جك و منتخبلر عمومیتله داها مدققانه حرکت ایتمك مجبوریتنده قاله‌جقلردر .

ثالثاً : وفات و یا استعفا صورتیله بر مبعوث ترك خدمت ایدنجه یکیدن انتخابات اجرا ایدلمیه‌رك یرینه منسوب اولدیغی لیسته‌ده کندیسندن صوکرا اك چوق رأی آلان ذات تعیین اوله‌جقدر .

بو اصولك محسناتی حقنده داها زیاده بسط مقالی زائد کورورم .

دوائر انتخابیه‌نك صورت تشکلنه کلنجه :

مملکت یوز بیك نفوسی حاوی بر چوق اقسامه آیریلارق ۷۵,۰۰۰ یرینه ۱۰۰,۰۰۰ نفوسده بر مبعوث انتخابی منافع عظیمه‌یی موجب اوله‌جغی مبعوث (پەره) طرفندن درمیان ایدلمکده‌در . بو حسابه نظراً مبعوثلرك مقداری (۵۹۲) دن (٤۰۰) ه تنزل ایده‌جکسه‌ده ایکی قات فضله نفوسه مالك اولان امریقا جماهیر متحده‌سنده انجق ۳۸٦ مبعوث بولندیغی و مبعوثانك اهلیت و قاتی نسبتنده مذاکراتك پیدای سهولت ایده‌جکی نظر تأمله آلنیرسه بو تنزل مقداری کیفی بر محذور دکل بلکه محسنات حالی اکتساب ایدر .

مؤنسا

Les femmes qui subissent les lois et paient les impôts ainsi que les hommes, doivent avoir comme eux le droit de voter

مستقبلده قادینلرکده ارککارله برابر رأی پوصله‌لرینی انتخاب صندوقلرینه قویه‌جقلرینی مصور سوفراژه‌تلرك برتابلوسی

Un tableau représentant les suffragettes votant avec les horumes.

ایکی قورقاق

بر پردەلك مضحکه

اشخاص وقعه

« زیور = خدمتکار، محرم = »
« افندیسی، سلیمان = بر تاجر. »
« اوتلجی وسائره »

« بر اوتل درونندە بریتاق اوداسی، صاغدە، صولدە صندالیەلر ، ماصەنك اوستندە موم یانیور . زیور وستوتنی آتمش ، یاتق اوزرەدر. »

(زیور) کندی کندینه :

ذاتاً بن هر زمان سویلەرم . بز اوشاقلر اولمەق افندیلرك حالی بتیکدر . ایشلرینی ، بز کورورز ، اونلره بز عقل اوکرەدیرز ، هر شیٔ بزلر یاپارز . اونلر ایسه بر امر ایتمك نەذر اونی بیلمزلر . حال بویله ایکن کیجه کوندوز پایلانیرز . دوکولورز ، قوغولورز .

بورایه کلەلی درت ساعت اولدی ، هنوز نرەدەیز. بیلەیکمز یوق . تصور ایدیکز ؛ کیجه یاریسی کوپکلرك ، خرسزلرك بیله یاتوب اویودقلری بو قراکاق ساعتلردە انسان بیلمدیکی بر کویه، قصبەیه ناصل کیرەر ؛ نردە یاتار ... کیجەیی کچیرر ؟

یوله چیقمق ایچین صباحی بکلەمکلکمز مناسب اولەجغنی افندی‌یه سویلەمەمش اولسەم ، نیسه....

بنی دیکلەمدی... فقط نهایت دیدیکم چیقدی . خطاسنی آکلایەرق برداها سوزیمی یبانه آتمیەجغنی سویلدی ، بر اوتل بولمقلغمی رجا ایتدی . . .

اولوم درجەسندە یورغون اولدیغم حالدە تازی کبی، هیچ طانیمدیغم برکویی درت دولاشەرق نهایت بو اوتلی بولدم. اوتلجی اویقودە ایدی. اویاندیرمق ایچین اوفکەمدن حایقیرمق، تپنمك ایجاب ایدیوردی. اسنیه ، اسنیه ، کوزلرینی یاری آچەرق کیرالق ایکی اوطه قالدیغنی سویلەدی ، اوست قاتدە بردلی وارمش. . . کیجەلری کورولتو ایدر، اوتەکنك، بریکننك تقلیدینی یاپارمش،... تلاشه دوشمەمکلکمز ایچین بونی‌دە خبرویردی. صوکرا کوزلرینی قاپادی .

ایشتە ! . . . ایشیدییور کبی اولویورم !. . . طپەمك اون بشی‌بن اویورکن طوپخانه موزیقەسنك بیله بن سیوری سینك ویزلدیسندن فرقی یوقدر.

بوقدر کوزەلك یتیشیر. صباحه برایکی ساعت قالدی . یاتالم :

(مومی سوندیرەرك یاتاغه یاتار)

اونه ؟ ... برچتیردی ! .. قپونك کلیدینی قورجالیورلر !... قاپی آچلیور ! احمقلغمه بردنیل داها ! . . . قاپی‌یی سورمەلی دکلیدم .....

(سلیمان افندی) کیره‌رك کندی کندینه !

ناصیل کبریت بوملی ؟ . . اوف ، نه‌سیاه کیجه . . . عجبا کندی اوطه‌مده‌می‌یم ؛ بوندن‌بیله خبرم یوق . . .

(زیور) یواشجه :

آمان یاربی ! بنی قورتار ! . . .

(سلیمان افندی) یواشجه :

ناصیل ! . . . برفیصلدیی ؟ (دیکلیه‌رك) صوغوق بر تر وجودیمی قاپلادی .

(زیور)

عکسی تصادف ! . . .

(سلیمان افندی) یواشجه :

ناصیل ؟ . . . تکرر ایدییور . اوداده یابانجی برسس ؟ . . .

(زیور) یواشجه :

نه‌دیدی ؟ . . . اوداسنده‌می ؟

(سلیمان افندی)

حالبوکه هرشی یرلی یرنده ...ایشته صندوقم..

(زیور)

صندوقمی؟ . . داها دون‌صباح اسکیشهرده صاتون آلدیغمی بیلمه‌یدم ، نیسه . . .

(سلیمان افندی) یوقلیه‌رق :

ایشته پالطوم . . . چکلرم دسته دسته‌جبنده دورویور . کیمسه النی سورمه‌مش ! . . .

(زیور) یواشجه :

بوراده صاچه‌لادی . پاکت صارمق ایچین طوپلادیغم اسکی غزته‌لری بانقه قائمه‌سی صانیور .

(سلیمان افندی) یواشجه :

توهم ! کیمسه‌لر یوق!... آلدانیورم. راحت راحت اویویایم ..

(زیور) یواشجه !

زواللی اویقوم!... ینه‌می قاچدك؟... بوطرفه کلیور . بوقارده‌کی دلی اولماسین ....

(سلیمان‌افندی) یاتاغه‌یاقلاشه‌رق:

یاتاغمده برآدم وار !... قونوشیور .

(زیور) یواشجه :

یواش یواش برشیلر سویلیور ؛ اودر، مطلق اودر ، دلی ...

(سلیمان افندی) یواشجه :

متصل میریلدانوب دورویور ؛ قورقدیغم باشمه کلدی... دلی‌بولنان براوه نه‌کیررسین؟....دلی... تاکندیسی .. دلی ...

(زیور)

ناصل ؟ دلی دیور ؛ سوزیمی تکرار ایدییور، بنی تقلید ایدییور . آرتیق شبهه‌م قالمادی .

(سلیمان افندی) یواشجه :

ایکی‌کون‌اویقوسزقالدقدن صوکرا بوچکیلمز... فقط یاتاغمدن صرف نظر ایتمکدن باشقه چاره‌ده یوق . قاپی‌یی بولا بیلسه‌یدم کیدر اوداسنده کیجه‌یی کچیرردم ...

(قاپی‌یه دوغرو کیدر)

(زیور یاتاغندن قالقه‌رق :

بوراسی اوطه‌ك دکل دیـیه آوازم چیقدیغی قدر باغرسام نافله .. دلی سوز اکلارمی ؟ ... بر باشقه اودا آرامقدن باشقه چاره‌م قالمدی ... اونك اوداسی نرده بیلمش اولسایدم.. هاه!...بوکوزل فکر !... آرارم ...

(قاپی‌یه دوغرو کیدر)

(سلیمان افندی) یواشجه :

آیاقلری قیریلاسی ! ... نقطه‌سی نقطه‌سنه بنی تقلید ایدییور ..

(زیور) یواشجه :

تمام!... اوده‌برابرچیقمق ایسته‌یور.قرانلقده نه‌یاپارسه‌م هپسنی کورویور .

(سلیمان افندی) یواشجه :

قاپی‌یی آچه‌یم‌ده چیقسین ....

(زیور)

دفع اولسون ، کیتسین ، باری !...

(برابر قاپی‌یی آچارلر وبکلرلر)

(سلیمان افندی) یواشجه :

نیه بکلیوریا ؟

Digitized by Google

(زیور) یواشجه :

چیقسه‌یا . مصیبت !

(سلیمان افندی) حیزلی :

چیقکز ، افندم ...

(زیور) حیزلی :

چیقیکز ، افندم ..

(سلیمان افندی) یواشجه !

بلکه بنم چیقمه‌می ایسته‌یور .

(سسسزجه چیقار)

(زیور)

اوقالسین‌ده بن چیقه‌یم !...

(سسسزجه چیقار)

(سلیمان افندی) برمدت صوکرا
عودت ایدرك یواشجه :

اوخ!... هله چیقدی کیتدی. امینم: چونکه بولده چاتیشدق ...

(زیور) عودت ایده‌رك !

کوراتی‌ایتمه‌یلم... چیقدیغنده هیچ شبهه‌م یوق...

(سلیمان) یواشجه :

آی !... ینه کلدی .....

(زیور)

نه‌وقت ایچری‌یه کیردی ؟... ینه بورده ... شمدی چیلدیراجغم ...

(سلیمان افندی)

آوازم چیقدیغی قدر باغیراجغم کلیور... برتجربه داها یاپه‌جغم ...

(سسسزجه چیقار)

(زیور)

اه بلاسنی ویرسین !... ارتیق بر دها کیری دونمم !..

(چیقار)

(برمدت سکوت)

(سلیمان افندی) عودت ایده‌رك :

هله اوفق بربره ایله دلیدن یقایی صیبرابیلدم. ینه بنمله برابر دیشاری چیقمشدی ... صردیونك اوست باشنه‌قدر برابر چیقدق. بردنبره قرا کلقده آیاغمی بربره طاقیلیوبردی ... صردیوندن اشاغی یووارلاندم .

بوتهلکه‌لی حرکتی تقلید ایتمك ایسته‌مدی . فی الحقیقه طوباللیه‌رق یوقاری چیقوب اوداسنك قاپی‌سنی آچدیغم زمان یاتاغنده اوزانمش، میریلدانیور. تقلید یاپیوردی . بوحالی کورور کورمز ناصل قوشوب‌ده بورایه کلدیکمی برین بیلیرم. خروسلرك اوتمه‌سنه برشی قالمدی.. نیه کوزلریمی حالا قاپامدم.. اوخ ! حالا قلبم آتیور .. حیاتمده بوقدر معند ، بو قدر عقللی بردلی ایشیتمه‌مشدم.

(قاپی‌یه دوغرو کیدر)

بونه؟...اناختاریرنده‌یوق!... فقط‌نه‌اولور؟..
دلی یاتاغنه کیردی ... قورقاجق برشی قالمدی .

(یاتاغه یاتار)

اوقدر خلجاندم‌که دهشتلی برکابوس اوزریمه چوکه‌جك کبی کلیور ..

(اویور)

(زیور) کیره‌رك :

بوقدر قورنازلقدن صوکرا ینه قارشیمه‌چیقیور. بررسه سوقاعه آتیه‌رق « یانغین وار ! . دییه حایقراجغم. اولیه‌جق شیده دکل : دلینك قفاسنده بندن چوق عقل وار ...

ینه آرقه‌مدن دیشاری‌یه چیقمشدی . برلکده صردیونلری چیقارکن پهلوانجه برچلمه آتدم. اوتکر مکر یووارلانیرکن باصماقلری دردر دردرآتلایه‌رق یوقاری‌چیقدم... فقط‌اوطه‌نی‌بولق قابل‌دکلدی... بن‌ینه اراتمقله‌مشغول‌ایکن اوده چیقدی،صاقلاندم... اوطه‌لردن برینك قاپی‌سی آچیلوب قاپاندقدن‌صوکرا آیاقلریك اوجنه‌باصه‌رق‌اواوطه‌یه یاقلاشدم. ایچری‌یه کیردم ... نه‌کوره‌یم ؟ .. دلی یاتاغنه اوزانمش میریلدانوب دورویوردی ... سسسزجه قاپیسنك آناختارنی چیقارارق دیشاری‌یه جان آتدم.. قاپی‌یی دقتله کلیدله‌دم ... برکیجه اوداده محبوس‌قالسین‌ده عالی تعجیز ایتمکی اوکرنسین !...

(کوله‌رك !)

شمدی حدی وارسه کلسین !... لکن‌احتیاط ایچین قاپی‌یی کلیدله‌ملی ؟ ... فقط اوزرنده اناختار یوق !.. بلکه بواولور ...

(قاپی‌یی کلیدله‌ر)

Digitized by Google

اطراف آغیرمایه باشلادی ... افندی نرده ایسه کلیر ، بنی اویاندیرر .

(آیاغنه برشی طاقیلیر صیچرار)

اووخ !.. یورکم آغزیمه کلدی ؟... اوقدر باشم دونیورکه هرآدیمده دلینك اوزرینه دوشه جکمشم کبی کلیور .

(کیریله‌رك یاتاغه آتلار)

(سلیمان افندی) حایقرارق !

آی ! آی ! ... یتشین !...

(زیور) حایقیرارق !

امداده کلن یوقمی ؟...

(سلیمان افندی) حایقیرارق !

دلی بوغازیمی صیقیور ، یتشین !...

(زیور) حایقیرارق !

جان قورتاران یوقمی ؟...

(دیشاریدن سسلر)

آچیکز !... قاپی‌یی آچیکز !

(سلیمان افندی)

بوغیورلر، دییورم... بوغیورلر.. اه ایچین اولسون یتشین !

« قاپی‌یی قیرارلر محرم افندی ایله اوتلجی ، دلی وبراوشاق ایچری کیررلر »

(اوتلجی) اوشاغه :

مومی یاق . طورسون :

(محرم افندی)

نه وار ؟... نه‌اولمش ؟...

(موم یانار) (اوتلجی)

پولیسه خبر ویرسینلر . . .

(محرم افندی)

بریکز قاپی‌نك اوکنده دورسون ، دیشاری چیقاماسینلر .

(اوتلجی) طورسونه :

مومی یاقلاشدیرده کوره‌لم . . اونه ؟ . . . بر یاتاقده ایکی کشی . . . .

(محرم افندی)

یچاق ، قان کبی شیلر کورویورمیسکز ؟...

(زیوری کوره‌رك وای زیور نه‌اولدك . . . چابق سویله ! . .

(زیور) کندینه کله‌رك :

صباحه قدر بودلی ایله بوغاز بوغازه ایدم ... نره‌یه کیتسه‌م آرقه‌مدن کلیوردی . . .

(اوتلجی)

دلی دیدیککز ذات سلیمان افندیدر ... بوراسی‌ده اونك اوداسیدر . .

(زیور)

ناصیل؟ داها برساعت اول بزه کیرالامدیککزمی؟..

(اوتلجی)

سزه ایجار ایتدیکم اودالر بونك ایکی طرفنده‌در.

(زیور یواش یواش کندینه کلن سلیمان افندی یه)

کچمش اولسون افندم . . . نه‌اولدیکز ؟...

(سلیمان افندی) دوداقلری تتره‌یه‌رك :

کیجه یاریسی اودامه چیقدیغم زمان یاتاغمده دلینك یاتمش اولدیغنی کوردم . . . بنی کورر کورمز همان آرقه‌مدن قوشه‌رق بنی تعجیز وتقلید ایتمکه باشلادی . . . شمدی‌ده اوزریمه آتیله‌رق آز قالدی بنی بوغیوردی ... استمداد ایتدم...

(اوتلجی ، محرم افندی ودلی کولرلر)

(اوتلجی) اسنیه‌رك :

دلیلر لیسته‌سنده تیمارخانه مهمانلرندن زیاده عقلی باشنده آدملرك بولندیغنی سویلکده نه قدر حقلی ایمشم . (پرده)

Digitized by Google

استانبول

مشروطیتدن اول وصکره

« فرانسزجه اصلندن مترجمدر »

[١٩ نومرولی نسخه‌دن مابعد]

پارسلی — مملکتکزده انسان کندیسنه رغماً شاعر اولور. مفکرەمه فوج فوج اشعار سنوح ایدییور. اعتراف ایدییورم که شمدی‌یه قدر مملکتکزك احوالندن تمامیله بیخبر اولەرق یشادم !

استانبوللی — ایشته فشنکلر آتلمغه باشلادی. ایسترایسه‌کز شو باغچه‌ده بر کوشه‌یه چکیله‌لم ده چیغارەمزی راحت راحت ایچەرکدن بو منظرەیی تماشا ایده‌لم .

ایکی احباب ، آرابه‌یی تنها بر سوقاغه براقەرق ، غلبەلقدن اوزاق بر قناپه‌یه کیدوب اوتوردیلر . اورادن یلدیزی ، سکوت وسکونی اطرافده‌کی ولوله ایله عظیم بر تضاد تشکیل ایدن اوسرایی ، ایی کورەبیلیورلردی .

جوارده‌کی قرەغولخانەلر ایله ایلری کلن قرنانك قوناقلری سقفدن زمینه قدر سرتاسر قنادیل وفوانیسه مستغرق ایدی . کوریلیوردیکه بوکبی عمومی شنلکلرده بیله مداهنه وتبصبصدن ایرلمیورلر ، قومشولر ایله رقابتلری اوقدر ظاهر ایدی . اوزاقده استانبول ایله اسکدارك دونانمش منارەلری ، سمایه طوغری اوچورلمش بر هوا فشنکنه مشابه ایدی !

دکزده یوزلرجه ، بیکلرجه قایقلر ، صنداللر ، روموركورلر ، چتانەلر علی التوالی بشکطاش قیبسنه یناشیور ، اوتەده تهی و سیاه بر ساحۀ مانك اورتەسنده عظیم ، محتشم بر هلال مذهب پارلایور طوریوردی: بو ، قیزقله‌ی در.

پارسلی — پك کوزل! یکتا دینلسه مبالغه دکل . صنایع ناریه سزده پك ترقی ایتمش ؛ لکن چوق کوزل هوا فشنکلری میانده بعض پك بیاغیلرینی ده کورییورم . بونی نیه عطف ایتملی ؟

استانبوللی — ایلری ، شبهەسز ، بغایت نفوذلی بر ذات طرفندن جر وجلب ایدلمش اوللی . بونلر ، طوپخانه مشیریتی جانبندن محض لطف وکرم اولەرق مجاناً توزیع ایدیلن میری مومل وهوا فشنکلریدر ....

پارسلی -- نصل ، مجاناً فشنکلرمی ویریلیور؟

استانبوللی — اوکا شبهه نه ! فشنکلردن ماعدا بیکلرجه فانوسلرده ویریلیور . اکابر

مأمورينك ، يابدقلری تنويراتك مصارفنی كنديلريمی اودرلر ظن ايديورسكز ؟... خير اومصرفی هپ حكومت چكر ! دها طوغريسی شمدی يه قدر حكومت اومصرفی كنديلكندن اختيار ايديوردی. لكن كله جك سنه دن اعتباراً شبهه سز هركس كندی مصرفنی ويره جك !

پارسلی — اووقت شهر آيينكز او قدر پارلاق اولميه جق ....

استانبوللی — اويله ظن ايدرم ... لكن ايشته فشنكلرك نهايتی . غلبه لق طاغلمغه باشلادی . بزده يواش يواش بشكطاشه اينرز . اورادن واپوره بينوب بوغاز ايچنده برطولاشيرز . ونديكك ايلی برشنلكی ، تنوير ايدلمش ناپولی كورفزی وياخود مليونلرجه قناديل وفوانيسك شعشعه سنه مستغرق سن ويا تاميز نهرلری ، بوغاز ايچنك شهر آيين كيجه سنده كی حالنه هيچ قابل قياس دكلدر . نور وضيادن برپوشيده ايله مستور اولان يدی تپه لی شهردن بوغازك تا منتهاسنه دك يكرمی بشر كيلومترولك قدر برمسافه ده تكميل اناطولی وروم ايلی ساحلی ، سطح مادن تلالك ذروه لرينه قدر سرتاسر پرتاب وفر . شهر آيينك تقريبله برابر سنين سابقه ده استعمال ايدلمش اولان دونمه دواتی بر بر كز ايدلمكه باشلانيلير .

سلاطين سابقه نك شهر آيينلری وياخود قبريسك . كريدك فتح وتسخيری مناسبتيله ازمنۀ سالفه ده نه درجه شوق وخواهشله اجرای تنويرات ايديليور ايديسه زمانمزده سلطان عبدالحميد ثانينك يوم جلوسنده ده عينی شوق وغيرت ابراز اولنيور !..

كورييورسكز كه ثبات ووفا ، بزده مشاهده ايتديككز وشمديدن ايی بريكونه بالغ اولان ايی شيلره علاوه ايديله جك خصائل جميله مزدندر .

. . . .

پارسلی — برچوق خلقك طوپلانمش اولديغی شو ريختمه يناشدقجه نه ده كوناكون اصوات غريبه ايشيديليور ...! اسكی ، ابتدائی برطاقم هوالر چالان سيار چالغيجيلر... اغير مقاماتيله آلاتورقه اوركسترالر ... كورلديلی عسكری موزيقه لر .... اطرافه طنين انداز بورولر .... ترك ، عرب خواننده لريله شو صندالار ! براز اوته ده ريختيم آجيقلرنده قپودانلرك او فاصله سز قومانده لری ! اعصابی تحريك ايدن شوواپور دودوكلريله واردا بوريلری .... بتوله بوولوله لر ، العاب ناريه شماته سنه انضمام ايديور !

حقيقةً حيرتفرمای عقول برمنظره !

پارسلی شن وحيران كوريليوردی؛ ارقداشی بالعكس بغايت محزون طوريوردی .

پارسلی — نه كز وار عزيزم ، نيچون بر شی سويليورسكز ؟

استانبوللی — بومنظره بكا ايراث فتور ايديور . طوغريسی دونمالری سومييورم . بتون فرداسی اولميان اذواق وحظوظات كبی بوتنويراتی ده فائده سز بوليورم .

پارسلی — هم ده مملكت ايچون بيوك برمصرف .

استانبوللی — شبهه می وار !

پارسلی — ایکی دونما ایچون سنوی عجبا نقدر پاره صرف اولنیور ؟

استانبوللی — اویله تخمین ایدییورم که ملت ، اوتوز سنه ظرفنده حنکار ایچون اون ملیون لیرالق قندیل یاقدی !

پارسلی — بیوك برمصرف .

استانبوللی — اویله‌می بولیورسکز؟ یوق یوق اویله دکل سوکیلی پادشاهمزه بوقدرده قندیل یاقیه‌لمی ؟...

پارسلی — فقط بومبلغ عظیم ایله عجبا نه‌فائده بخش شیلر یاپمزدیکز ؟!.

استانبوللی — پیغمبر وکیلی عدایتدیکمز ذاته‌اولان محبت وصداقتمزی علناً ابراز وارائه ایتمك قدر مفید هیچ برشی یوقدر. برده‌ملتك جیبندن‌نزع ایدلمش‌اولان پاره‌لره نسبتله‌بومبلغ، عادتا برطامله صو قبیلندندر . شمدی‌یه قدر استطلاع‌واستکناه‌اموره، اشتکا وتظلمه حقمز اولمدیغندن باری شهر آیین اجرا ایتمکلکمزه مساعده رایکان بیوریلیوردی ... آلام اجتماعیه‌مزی ، چیلغنجه تنویرات ایله ستر واخفایه چالشمقله‌قهرمانلق‌وعلو جناب‌ابرازایتدیکمزی ظن ایدییوردك .

بعض پاشالر ، اجزای ممالکمزی اوروپا پیاسه‌لرنده موقع فروخته وضع ایتمکده‌لرایکن زواللی ، بیکس ملتك کوزلرنی قماشدیرمق ایچون شهر آیینلر اجرا اولنیوردی. خفیه‌لرك جرأت وکستاخلغی اودرجه‌ده ایدی‌که برقاچ قندیل وفانوس ایله ملته القای رعب ودهشت ایدییورلردی . بونلر اهالی‌یه دییور ایدیکه : «طوناتکز .ایی‌طوناتکز وسسکزی چیقارمیکز! ذلیللرك ، وضیعلرك ، اسیرلرك وظیفه‌سی طوناتمق وسرفرو ایتمکدن عبارتدر ......»

شوکا دقت ایدیکزکه جزای سزالرینه انتظاراً الیوم موقوف بولنان اشبو چته‌رؤسا سندن هیچ بری بودفعه‌تنویرات اجرا ایتمدی. عزت مستثنا ؛ مرقوم ، « یشاسون حریت ومساوات » لوحه‌سنی قپوسنه تعلیقه جرأت ایتدی . کستاخلغك درجهٔ نهایه‌سی ، دکلمی ؟

* * *

واپورلر‌ارتق کوپری‌یه عودت‌ایدییوردی. قندیللر ، فانوسلر بر بر سونیور وهرشی یواش‌یواش سکوت‌وسکونته رجوع‌ایلیوردی. ایکی احباب ، بشکطاشده واپوردن اینوب اقامتکاهلرینه عودت‌ضمننده یوریمکه باشلادیلر. آرتق کیچ اولمشیدی .

او شعشعه‌دار شهر آییندن، قوقمش زیتون یاغی ایله سونمش موم رایحه‌سنی نشر ایدن قرارمش قندیللردن، فانوسلردن بشقه براثر قالمامشدی ، تك توك هوا غازی فنارلرندن ، محتضر برضیانك شعاع مترددی کلیوردی . طریق عام‌زحمتله سچلیوردی، کوپك کومه‌لری آراسندن تسویه‌سز قالدیرملرده هزار محنتله یورلیوردی ......

پارسلی ، استانبوللی محبنه دییورایدی که نه‌تحول! هیچ بوقابلی ؟! دمینکی آیدینلقلردن صکره شمدی بودرجه قاراکلق .....! اوقدر

Digitized by Google

آز زمانده عالم نوردن جهان ظلمته سقوطه
هیچ امکان ویریلورمی ؟.....

استانبوللی — عزیزم ، مأیوس اولمیکز : بوظلمتلردن قریباً اویله برنور فیاض طوغارکه اشعهٔ حیاتبخشاسنی وطنمزك کافهٔ انحاسنه سوق وایصال ایده‌جك !

ایکی احباب ایلریلدکجه ظلمتلری تدریجاً متزاید سوقاقلره مصادف اولیورلردی . دفعاتله آیاقلری قایدی . دفعاتله کوپکلر ، بلدیه مأمورلرینك او قیمتلی معاونلری ، سوقاقلرك او ابدی مسافرلری ، باجاقلرینی ایصیردی .

عاقبت پارسلی ، کندیسنی بك اوغلنه کوتوره‌جك بر آرابه بولدی . استانبوللی ذات ایسه استقامتی شاشیره‌رق تکرار کری دوندی اوك قپوسنی عاقبت بوله‌بیله‌جکمی‌یم دی‌یه مأیوسانه دوشونه‌رك کندی کندینه دیدیکه : تحف شی ، ادرسمی احبابه ویررکن دائما «نیل چشمه‌دن صکره صاغده اوچنجی سوقاقده دردنجی او » دیو تعریف ایدییورم .

اکلاشیلان بوتعریف یالکز کوندوز ایچون ممکن ایمش ، کیجه‌لری برشیئه یارامیورمش ، حتی دونما کیجه‌سنده بیله [۱]

سایهٔ شاهانه‌ده کوندوز اولدی کیجه‌لر
اویله‌در دوستم اما مفلس اولدی نیجه‌لر !

[۱] اینانیلمیه‌جق شی! مشروطیته رغماً شهرده حالا پوسته وتلفون یوق. سوقاقلرك اسامیسنی مبین لوحه‌لر تعلیق اولنمامش. خانه نومرولری سچیله‌میه‌جك درجه‌ده بلورسز !

آطه‌لر

ایکی احبابك آطه‌لرده تنزهلری

استانبوللی — اوحیرت افزا بوغاز ایچی ایله آطه‌لری فکرکزجه بربرینه نه وجهله مقایسه ایده‌بیلورز ؟

پارسلی — بونلرك یکدیکرینه نسبتی برصاریشین کوزلك اسمر بر کوزله نسبتی کبیدر. اوته کی نه درجه‌ده لطیف ، نه درجه شیرین اولورسه اولسون بریکینك ملاحت وطرواتی هیچ حکمدن اسقاط ایده‌بیلورمی؟ شبهه‌سز که خیر!

استانبوللی — آطه‌لرك سوابق احوالنه اطلاع ایچون موسیو کوستاو شلومبرژرك اثر مهمنی اوقومکزی توصیه ایدرم. بن سزه انجق احوال حاضره‌لرندن بحث ایده‌جکم. مرمرده کائن بوجزائر مجتمعه‌نك «پرنس اطه‌لری» تسمیه اولنملرینه سبب شوکه بیزانس ایمپراطورلغی زماننده اورالری پرنسلر و باخصوص ایمپراطوربچه‌لر ایچون منفا اتخاذ ایدلمش ایدی .

مملکتمزده نظر دقتی جالب احوالدندرکه متقدمین ، برشهرك جوارنده‌کی اك کوزل وواقعی دائما مجرملر ایله موتالره تخصیص ایدییورلردی. بك اوغلنده تقسیم ایله تپه‌باشی ، خلیجده ایوب، اسکداراك وحصارك تپه‌لری کبی دلکشا یرلر هپ مقبره اتخاذ اولنمشدر . عادتا احیادن زیاده امواته ایله یاشامغه الفت پیدا اولنمشدی .

مابعدی وار

ع . ف

Digitized by Google

تضاد

محرری : عزت ملیح

مابعد

أساساً کندیسی، رفیقه‌لری کبی، استانبولك أك أیی تحصیل کورمش وأك ممتاز کنج قیزلرندن اولدیغی حالده، اکثریا اونلردن آیریلیردی. کوچوکدنبری اوقودیغی کتابلردن، کوروشدیکی أجنبی قادینلردن آلدیغی فکرلر، مملکتنك اعتیادات اجتماعیه‌سنه مربوط ومطیع اولمقدن اونی منع ایدمییوردی. کزیده کندیسی ایله همان عینی شرائط داخلنده بویومش اولان ونسوانمزك أك مترقی زمرهٔ مستثناسنی تشکیل ایدن طانیدقلرینه: «نه‌یاپه‌یم؟ دیردی. اجدادمزدن میراث اوله‌رق قالمش بعض حسلر واردرکه زمانه توافق ایتمدیکنی، حتی سببسز ویا کلیش اولدیغنی بیلسه‌کز، بوکا قطعیاً أمین اولسه‌کز بیله، اونلرك خفی، قوتلی ومتمادی تأثیرندن قورتولامازسه‌کز...»، کزیده بوجمله ایله تمایلات و حسیاتنی دوغرو حل ایتمکله برابر یالکز بزده دکل، دنیانك هرملتنده واسع بر زمین تطبیق بولان «ماضینك قوتی» نظریه‌سنه تماس ایدییوردی. ایشته بو آقشامده رفیقه‌لرینك سوزلرینه جواب ویریرکن:

— بوتون بونلر بوش... دییوردی. سعادت تعبیر ایتدیککز شی تمامیله نسبیدر. بویوك بر حریت شخصیه‌یه، هر درلو زنکینلکلره مالك بر مارکیزك فوق‌العاده بدبخت اولمسی نه درجه قابل ایسه مثلا یشیل طولومبه‌ده‌کی اوفاق أوندن دیشاری چیقمایان، افندیسنك أمرینه تابع اوله‌رق صاقلی یاشایان بر ترك خانمنك‌ده فوق‌العاده بختیار اولمسی اودرجه ممکندر. صوکره‌ده شیمدیکی حالزی تنقید ایدرکن یالکز ذکاکزله محاکمه ایدییورسیکز. برده، ماضینك تکمیل اعتیادات وخاطراتنی صاقلایان قلبکزی کمال صمیمیتله یوقلاریسکزده کوررسیکز.

بهیره، بومهم مسائل اجتماعیه‌یی قاچ دفعه رفیقه‌لریله برابر تدقیق ایتمش، ممکن مرتبه واضح بر نتیجه‌یه واصل اولمغه چالیشمشدی. لکن اوزاقدن ینه لذتله دیکله‌دیکی شو مباحثه

قاریشمق هوسنی دویمیوردی. ذهنی، صریح اولمامقله برابر پك أندیشه‌نك برچوق احتمالات ایله فضله مشغول ایدی. دیمك ناشد اوزاقده قالدقجه، کندیسی متصل قورقه‌جق، راحتسزمی اوله‌جقدی؟ اوحالده بوافتراقه نیچون راضی اولمشدی؟ متانت ایله اصرار ایتمش اولسه‌یدی بلکه ناشد کیتمیه‌جکدی. فقط نشانلیسنك حسیاتندن، محبت ووفاسندن شبهه ایتمکه، اونك حرکاتنه مانع اولمه‌یه حقی وارمیدی؟ استبداد، خصوصیله عشقده عصیان ونفرتی تولید ایتمزمی؟ بهیره بوصورتله أندیشه‌لرندن قورتولمق ارزو ایدرکن مرضی برقوهٔ تخیلیه ایله بر استقبال یأس وألم قارشیسنده بولونیوردی:

ناشد قولنده دیکر برقادین ایله استانبوله عودت ایدییور؛ قیصه وصوثوق برمکتوب بهیره‌یه جریان حالی خبر ویرییور: ناشد مدهش بر سودانك تحت تحکمنده اوله‌رق أولنمکه مجبور اولمش؛ بهیره‌یه قارشی یاپدیغی بوخیانتدن دولایی ناشد پك متأثر ایدی؛ طلب عفو ایدییوردی فقط ... بهیره مفکره‌سنی قاپلایان بورؤیت غریبه‌نك تأثیر ألیمنه فضله مقاومت ایده‌مدی. بوکبی خیالات وأفکاری تبعیده موفق اولق نیتیله دیکر کنج قیزلرك مناقشاتنه اشتراك ایتمکه قرار ویردی ونا کهان آیاغه قالقه‌رق کزیده‌نك صوك سوزلرینه جواباً دیدی که:

— ماضینك اعتیادات وخاطراتندن بحث ایدییور ودیمك ایستیورسك که: کمال سکون ایله محاکمه ایتمك، هردرلو مؤسسات اجتماعیه‌یی ییقمق ایسته‌مك قولایدر. اصل مشکل وبلکه‌ده غیرقابل اولان جهت، اونظریاتی تطبیق ایتمك؛ اونظریاتی تطبیق ایده‌رکن دامارلرمزده جولان ایدن — ناصل دیملی؟ — «نفس اعصار»ك تأثیرندن تجرد ایده بیلمکدر. فکرلریکی أیی اکلییور وحقلی بولییورم. فقط محاکمه‌یی بونقطه‌ده بیراقمایوب دوام ایتملی؛ قوت وجسارتله دیملی که: تمدن وترقی انجق روایات قدیمه‌یی وافکار باطله‌یی ینه‌رك وجوده کله بیلیر. اطرافکزه باقیکز. مملکتمزك کوندن کونه تدنی ایتمسنك سببلرینی آراشدیریکز. بوسببلری، هم مسائل سیاسیه هم ده مسائل اجتماعیه نقطهٔ نظرندن کندیکزی اوروپاملتلریله مقایسه ایده‌رسه‌کز، قولایلقله بولا بیلیرسکز ...

ایکی دقیقه اول، سودیکی آدمی دوشونه‌رك برچوجوق ضعفیله مراق ایدن، مبهم قورقولرله تتره‌ین بهیره شمدی بویوك بروضوح محاکمه ایله سوییلیور، حیات اجتماعیه‌مزك یاره‌لرینی تشریحه غیرت ایدییوردی:

— دولتمز اسکی سطوت واهمیتنی نیچون محافظه ایده‌مدی؟ چونکه اداره‌سزلك واهمال بزی یاواش یاواش کمیرییور وبیتیرییوردی؛ چونکه اوروپالیلر هرجهتدن ایلریلرکن بز دائما ماضی‌یه رجوع ایدییور، دائما تعصبك بویوندوروغی آلتنده بولونیور، عالم مدنیتدن هرصورتله خارج قالمق ایستیوردق. ودوشونمیوردق که اوتکیلرله برابر یورومز، حرکت عمومیه‌یه تابع اولمزسه‌ق اونلر، متصل ترقی ایدن رقیبلر، بزی مطلقا أزه‌رك کچه‌جکلر،

بزی تاکریده براقه‌رق متصل قوشه‌جقلردر!
سمیحه، کوله‌رك :

— کافی، کافی ... دیدی. کوه‌زه‌لکلرمز نهایت قونفرانسه دوندی. حالبوکه سومدیکم برشی وارسه اوده قونفرانسدر! هم نه اوله جق؟ بونلری ایلك دفعه‌می دوشونیور وسویلیورز؟ بونلری، بزدن دهاجدی وده‌ها درین برطرزده اکلایان ارککلرمز یوقمی؟ اونلرده، کیم بیلیر، آرالرنده فریاد ایتمیورلرمی؟ نه اولیور: بویله دوشوندیکنی خبر آلدقلری بکاری یمن و یا فیزانه. دها دوغروسی اولومه یوللیورلر. محیطمزده ناصل یتشدیکمزه حیرت ایدیان شو برقاچ کنج قیزه کلنجه، اونلره کیم اهمیت ویریر! آچیق صاچیق کزمه‌سینلر، قفسلرینك آرقه‌سنده سسسز واوصلو اوطورسونلر؛ ایشته بزدن ایستدکلری بوندن عبارت! یوقسه فکرلرمزله کیم مشغول اولور؟ مدنیتك، ترقینك، صنعتك، اینجه‌لکك روحی قادین اولدیغنی کیم دوشونور؟!

مذاکره‌یه ریاست ایدییور کبی پك شوخ برطور جدیت طاقینان سنیه، سمیحه‌نك سوزینی کسدی:

— مناقشه‌یی آرتق قاپییورم. سمیحه بهیره‌یه اعتراض ایدرکن کندیسی‌ده دیکر بر قونفرانسه باشلادی. بویله دوام ایدرسه‌ك یارین صباحه قدر صره ایله قونوشه بیلیرز. اوحالده پایدوس. — سنیه اینجه واوزون پارمقلریله صاری صاچلرینی دوزه‌لته‌رك آیاغه قالقدی — ذاتاً قاچیق زمانی‌ده کلدی.

شمدی هپ آیاقده ایدیلر. مترنم خنده‌لر آراسنده، هپ برآغزدن سویلییورلردی:

نیقولت: — کوردیکزمی؟ ینه هیچ بر نتیجه چیقارمق قابل اوله‌مدی.

بهیره: — طبیعی ... بومسئله‌لری انجق زمان حل ایده بیلیر. زمانك مدهش برقوتی واردرکه اوکا قارشی هیچ برشی مقاومت ایده‌مز؛ حتی سعدیه‌نك ازدواج علیهنده‌کی فکرلرینی بیله زمان دوزلته‌جکدر، بوکا قانعم.

سعدیه: — کوچوك خانم سنه‌لردنبری طانیدیغنی وسودیکی بریبله اوله‌جك‌یا... آرتق اوتکیلرله آلای ایدر. بوشرائط داخلنده بن ده‌ازدواجك لهنده بولونورم.

کزیده: — آفرین، سعدیه؛ پك کوزه‌ل سویله‌دك.

اودقیقه‌ده هپسی، حتی نیقولت بیله، بهیره‌یه غبطه ایتدیلر. ناشد بك ایله، کیم بیلیر، نه مسعود برعائله تشکیل ایده‌جکلردی! بربرینك طبیعتنی، حسیاتنی بیله‌رك تأهل ایده بیلمك نه قیمتلی، نه مستثنا برنعمتدی! وبهیره، برآز أول فکر وقلبنی دولدوران أندیشه‌لری تمامیله اونوته‌رق ساکتانه ومسرورانه کولومسییور؛ رفیقه‌لرینك سوزلرینی، پنبه ومنور برشفق کبی خندان کوردیکی آتی ایچون برفال خیر اوله‌رق تلقی ایدییوردی.

— ٥ —

معمای استقبال

أك کزیده قادینلرمزك فوق العاده شایان دقت احوال روحیه‌سنی خفیفجه تنویر ایدن

Digitized by Google

یوقاریده‌کی مصاحبه ، بهیره‌یه متوجه بر توده‌ التفات ایله قاپانمشدی . لکن بهیره ، مسرور ومتلذذ کولوسه‌رکن ، نشانلیسنک باطومده کچیردیکی حیاتی . اونک مشاغل حاضره‌سنی کوره بیلسه‌یدی شبهه‌سز تبسم سعادتی بر زهر خند ألیمه منقلب اولوردی . کندیسی ، حرمك هوای سکون وأسرارنده یاشایه‌رق ، یکانه یاقیندن طانیدیغی وسودیکی ارککی دوشونورکن ناشد ، دها ایکی آی أول طانیلمش فقط مدهش برسحر عشق ایله بوتون هویته تحکم ایتمش اولان دیکر بر کنج قیزك خیالنی معند بر مرکوزیت نظرله اوقشبیوردی ... ایرتسی کونی بولوواره کیتمسنی رجا ایدن مکتوبی آلاجه ناشد کندی کندینه : « ایشته ، دیمشدی ، میلیچا ایله مناسبتم آرتق هرنه‌صورتله اولورسه اولسون برنتیجه‌یه منجر اوله‌جقدر . » بو نتیجه نه اوله‌بیلیردی ؟ میلیچانك قطعی بر قرارینه بویون أکه‌رك آجی بر وداع ایله اوزاقلاشه‌جقمی ایدی ؛ یوقسه ؟... ناشد ، میلیچایه قارشی دویدیغی حسلرك کیتدکجه بر رنك جدیت آلدیغنی کوره‌رك قاچ دفعه معمای استقبالی حل ایتمکه غیرت ایتمش ؛ اوکنسه چیقان اعوجاجلی و مظلم یوللردن هانکیسنی انتخاب ایده‌جکنی تعیین ایده‌مه‌مش ؛ هردفعه‌سنده : « باقالم نه اوله‌جق ! » دییه‌رك مسئله‌یی تعمیق أیتمکدن وازکچمشدی . لکن آرتق بو تردد وبولاقیدی دوام ایده‌مزدی . عمر آغانك چفتلکنده‌کی حادثه وبونی متعاقب میلیچانك یازدیغی مکتوب ، پك اعلی کوستریبوردی که حقیقت حالی لایقیله تقدیر ایده‌رك بر قرار ویرمك زمانی کلمشدی . ناشد ، بو قرارك نوعی حالا تعیین ایده‌میور ، برچوق متناقض فکرلرله باشی آغیرلاشییور . فقط هرحالده میلیچا ایله ملاقاتنك ، جریان حیاتنه پك بویوك برتأثیری اوله‌جغنی تخمین ایده‌رك بو ملاقاتی صبرسزلقله بکلیبوردی . مراقندن همان اویویامه‌مش ، صباح أرکندن بولوواره کلمشدی . شفاف بر آغوستوس کونیدی . کیجه‌لین بوشانان یاغمورله ییقانه‌رق سما دها پارلاق بر ماییلك ، آغاجلر دها جانلی بر خضارت ، بوتون طبیعت دها تازه و نافذ بر رایحه کسب ایتمشدی . اختیارلغك آغیر و مقدر آدیملرینی دویه‌رق ثروت محاسننی کمال دقتله سوسله‌ین بر کوزل قادین کبی ، طبیعت‌ده صانکه خزانك یاقلاشدیغنی حس ایده‌رك تکمیل طراوت ونوریله پارلامق ایسته‌مشدی . الك جسور کیجه‌لری تتره‌تن اومجنون ومتهور قره دکز ، ساکن و مونس اوزانیبور ، کونشك آلتون ضیالرینه تسلیم وجود ایله دینله‌نیبوردی . لکن ناشد بدایع طبیعتله مشغول اوله‌جق بر حالت فکریه‌ده دکلدی . سیکیرلی آدیملرله بولووارك منتظم وسایه‌دار یوللرنده دولاشییور ، متجسس نظرلرینی متصل اطرافده کیزدیریبوردی . و نهایت میلیچانك کندیسنه دوغرو ایلریله‌دیکنی کورونجه ناصل برنفس انشراح ایله سویندیکنی تخمین ایده‌بیلیرسیکز .

میلیچا یاری محجوب ویاری آجی بر تبسمله ناشده ألنی اوزاتدی :

— بر آز بکلتدم ، دکلی ؟ لکن قباحت بنده دکل والده‌مده ... کندیسیله برابر دکیز حمامنه کیتمه‌مه اوقدر اصرار ایتدی که قبول ایتمه‌مك ممکن اولمدی .

میلیچا بر آزیالان سویلیوردی . والده‌سنه رفاقت ایله‌مه‌مك پك قابلدی . لکن ، نتیجه‌سندن قورقولان بر ملاقاتی بش اون دقیقه اولسون تأخیر ایتمکدن برشی چیقاجقمش دییه فرض ایتدیرن حسه تبعیت ایتمش ، آننه‌سنك تکلیفنه همان ممنون اوله‌رق موافقت ایتمشدی . ناشد کنج قیزه محبتکار کوزلرله باقدی :

— طبیعی دیدی . بکله‌مك قدر فنا برشی یوقدر . باخصوص اسرار انکیز بر مکتوبی آلدقدن صوکره ، سودیککز برقادینی بکله‌مك مدهشدر . لکن آرتق اهمیتی یوق . شکایت ایده‌جك دکلم . رجا ایده‌رم برطرفه اوطورالم‌ده قونوشه‌لم . زیرا مراقمدن چیلدیراجغم .

ایکی کنج مناسب بر یر بولمق ایچون یورودیلر . میلیچانك بیاض پیکه‌دن برألبسه‌سی ، بر تودهٔ أزهار ایله مزین بویوك بر شاپقه‌سی واردی . برآز صوئوق صویك وبالکه برآزده حسیاتنك تأثیریله یاناقلری قیزارمش ، ملتزم بر اهمال ایله آرقه‌دن طوپلانمش صاچلری اوفاق وپنبه قولاقلرینی همان تماميله کیزله‌مشدی .

شیمدی یان یانه ، بر تخته قانایه‌یه اوطورمشلر ، ایکیسی‌ده متردد وبرخلجان دوشونیور ، سکوت ایدیورلردی . حال وموقعك اهمیتنی ، مطلقا بحث ایدلمسی لازم اولان مسئله‌لرك کوجلکنی ایکیسی‌ده حس ایدیور ، بری اوتکینك سوزه باشلامسنی بکلیوردی . حقیقةً میلیچا و ناشد مناسبتلرینك پك مشکل بر نقطه‌سنده بولونیورلردی . حسیاتك درجهٔ قوتنی صمیمیتله تحلیل ایتمك واستقبالده ، نه کبی بر خط حرکت تعقیب اولنه‌جغنی معقول بر صورتده ، بویوك بر سرین قانلیلقله تعیین أیتمك ایجاب ایدییوردی . فقط ناصل یاپملی ؟ سویلنه‌جك وسویلنمیه‌جك نه‌لر واردی ! بحثی هانکی جهتدن آچمق ، هانکی قسمنی تعمیق ایتمك مناسب اوله‌جقدی ؟ ناشد بوتون بو سؤاللرك آراسنده متحیر ، صوصیوردی . لکن بو سکوت الی‌الابد دوام ایده‌مزدی . ذاتاً بو تأخردن بر فائده محتملمی ایدی ! شبهه‌سز خایر ... اوحالده ؟

نهایت ناشد :

— اه عشقنه قونوشه‌لم ، دیدی . بو سکوت بنی بوغییور . بر برمزدن صاقلایه‌جق نه کبی فنا فکرلرمز ، نه کبی فنا حسلرمز اوله‌بیلیر که ایکیمزده بویله قورقیور کبی دورییورز !

میلیچا اوکنه باقه‌رق ، آغیر آغیر ، حزین فقط ساکن وتلاشسز برسسله جواب ویردی :

— طبیعی‌سزجه قورقه‌جق برشی یوق ... یالکز بن شوندن قورقییورم که آچیقدن آچیغه دوشونجه‌لریمی ، قرارلریمی سویلرسه‌م کوجنه‌جك ، بلکه‌ده قیزاجقسیکز . لکن ...

ناشد سوزینی کسدی :

— نه‌لردن بحث ایده‌جککزی ، ناصل بر قرار آلدیغکزی ، ظن ایده‌رم ، تخمین ایدییورم .

مابعدی وار

Digitized by Google

رسملی کتاب

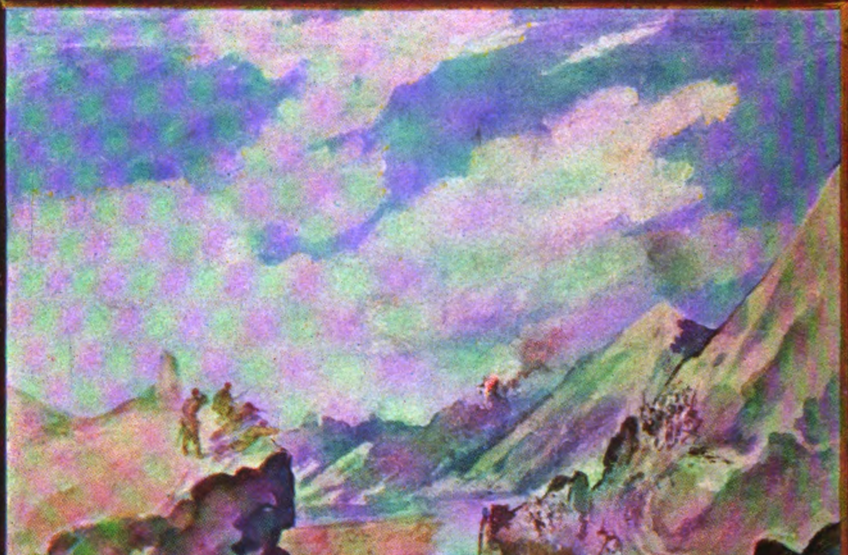

قچانیك بوغازنده...

DANS LA GORGE DE KATCHANIK

Prix 5 Piastres

Juin 1910

Digitized by Google

No. 21

Digitized by Google

جلد : ٤ حزیران ١٣٢٦ نومرو : ٢١

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

سرمحرری :
م . رؤف

رسملی کتاب

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №38
Constantinople

Prix : 5 Piastres

Ressimli Kitab

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣٨ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

هر آی نشر اولنور ادبی ، سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعهٔ مصوره‌در

اخیراً تأسیس وکشاد اولنان بحر محیط موزه‌سنك مؤسسی موناقو پرنسی پرنس آلبر حضرتلری

Le Prince Albert de Monaco fondateur du musée océanographique.

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

هیچ شبهه ایتمه‌مه‌لیدرکه آثار ادبیه‌نك ، خصوصیله رومانلرك « حیات » اوزه‌رنده پك بویوك برتأثیری واردر.. شیمدی‌یه قدر رومان قهرمانلرینه بکزه‌مك ایچین نه‌چیلغینلقلر یاپیلمش ، نه‌مدهش ، نه الیم حرکتلرده ، تشبثلرده بولونولمش ، نه‌فجیع مضحکه‌لر ، نه‌مضحك فاجعه‌لر حصوله کلمشدر .. « حیات » ، ادبیاتك اك مهم برشعبه‌سی اولان رومانلره کیردیکی کبی رومانلرده حیاته بویله‌جه نفوذ ایده‌رك اوراده برچوق کردابلر ، کردبادلر حاصل ایتمشدر..

رومانلرك حیات وانسانلر اوزه‌رنده‌کی بو تأثیر ساحرانه‌سی تسلیم ایدیلدکدن صوکره رومان محررلرینك عهده‌سنه طبیعتیله مهم بروظیفه ، بروظیفهٔ اجتماعیه وانسانیه ترتب ایتمه‌مك قابل اولاماز. آنك ایچیندرکه اك لیبه‌رال برصنعتکار بیله ـ اکر انسانیتی سویور واوکا خدمت ایتمکی مقدس برامل عدایدیورسه ـ وجدانینه مربوط قلمنك اوجنده دائما بو بویوك ومقدس وظیفه‌نك مهابت پروازینی حس ایدر .

امین اولمالیدرکه برچوق رومانلر شیمدی‌یه قدر بشریتی مع التأسف مختلف ورطه‌لره ، اوچوروملره سوق ایتمش ، کاه اتحاره قرار ویرن معلول دماغلرك تصوراتنی قوه‌دن فعله چیقارمق خصوصنده برتشویقکار اولمش .. کاه مختلف تأثیرلرك محصلهٔ ظالمانه‌سیله آمادهٔ سقوط برچوق قادینلری زمین فحش وسفاهته چارپمق خصوصنده مدهش برقوت ماهیتنی آلمش .. بعضاً ده دوچار تزلزل اولمغه باشلامش برعزم ومتانتی عمیق برکرداب یأس وفتوره دوشورمك ایچین خائن ، غدار برمؤثر وظیفه‌سنی ایفا ایتمشدر .

انسانیته قارشی بر آز لاقید محررلر اثرلرنده کردبادلر ، هیجانلر ، صنعتلر ، خارقه‌لر ، موفقیتلر کوسترمك ایچین قارء وقارئه‌لرینك اعماق هویتلرنده اویله تشوشلر ، بحرانلر ، عصبیتلر.. حتی ، حتی سقوطلر تولید ایتمشلردرکه بشریت مضطربه‌یه پك عظیم رخنه‌لر آچمشلردر. خصوصیله سویهٔ اجتماعیه وتربیهٔ فکریه‌سی متین ویوکسك اولمایان قارئلرله‌همان علی العموم قارئه‌لر اوزرنده بو رخنه‌لر دها شدید ، دها غیر قابل تلافی وفاجع اولمشدر .

صنعت ، ادبیاتده صنعت پك معزز ومحترمدر. صنعتسز ادبیات اولاماز . . ادبیاته روح ، کوزللك ، هیجان ، تأثیر ویرن صنعتدر . فیوض صنعتدن نصیبه‌دار اولمایان برقلم ، ابدیاً

Digitized by Google

ذات حضرت پادشاهی نامنه متوفی یدنجی ادوارك جنازه مراسمنده حاضر بولنان ولی عهد سلطنت
دولتلو نجابتلو یوسف عزالدین افندی حضرتلری

S. A. I. Youssouf Izzeddin Eff. le Prince Héritier qui a assisté aux funérailles
du défunt roi Edouard pour représenter S. M. I. le Sultan.

ادبی براثرك صاحبی اولامغه محکومدر .. فقط
عین زمانده‌ده بن شدتله شو اعتقادده‌یم که صنعت
دائما اجتماعی ایلیکلره ، کوزللکلره ، شفقتلره

استناد ایتمه‌لیدر . صنعتی دوشـونورکن عینی
قوتله انسانیتی‌ده دوشونمه‌لیدر . بر درجه‌ده که
صنعت انسانیتی ، انسانیت صنعتی اکمال ایتسین ...

Digitized by Google

اوح !.. نقطهٔ مواصلتی « انسانیت » اولان بر صنعت نه هیجان آرا ، نه املپرا ، نه وجدان نواز، نه پاك ودلشکاردر !...

تنویر ایچین ، تهذیب ایچین ، فکرلری یوکسلتمك، روحلری تمیزلهمك ایچین یازیلان ادبی اثرلرك محروم صنعت قالاجقلرینی ظن ایتمك قدر بویوك برخطا اولاماز . . صنعتکار برقلم، ضیا صاچان اجتماعی وفلسفی آثار ادبیهده صنعتی – حتی دها پارلاق ونفیس – کوستره‌بیلیر .. آه ، سویهٔ فکریه واجتماعیه‌سی جداً یوکسلمکه لایق بزم کبی برهیئت اجتماعیه بویله جدی موضوعلرله پیرایه‌دار آثار ادبیه‌یه نه قدر محتاجدر ...

حکایه‌لرك ، پیه‌سلرك قهرمانلری انتخاب وتصویر ایدیلیرکن محرر بر دفعه صنعتکار ، بردفعه‌ده برفرد اجتماعی اولدیغنی دوشونمه‌لیدر.. امین اولمالیدرکه آوروپانك جداً صنعتکار محررلری ایچنده بووظیفهٔ اجتماعیه وانسانیه‌یی ذره قدر پیش دقت واهمیتلرندن آییرمقسزین آثار بدیعه میدانه کتیرنلر پك چوقدر.خصوصیله انکلیز ، آلمان محررلری بونقطه‌یه صوك درجه رعایت ایتمشلردر.حتی فرانسز محررلری آراسنده بیله یازی یازارکن ، رومانلرینه اشخاص وقایع آرارکن.. جمعیتك، انسانیتك منافعنی دوشوننلرك عددی ظن ایدیلدیکندن پك چوقدر . جداً مترقی ، متمدن مملکتلرده محررلر کندیلرینی بویله بروظیفهٔ مقدسهٔ انسانیه ایله علاقه‌دار عد ایدرسه بزم نه‌یاپمقلغمز لازم کلیر ، انصاف ایله دوشونمه‌لی !..

فرانسه‌ده اخلاقه صوك درجه عطف اهمیت ایدن وهربر اثرادبینك برغایهٔ اجتماعیه واخلاقیه‌سی اولماسی لازم کلدیکنه قناعت ایله‌ین برچوق محررلر واردرکه اثرلری منقدلر طرفندن بویوك برنشانهٔ تقدیر وتوجهه مظهر اولمقده‌در.

فرضا فرانسه‌نك الك بنام محررلرندن «ادوارد رود» ك بر ایکی سنه اول انتشار ایدن "L'ombre s'etend sur la montagne" عنوانلی رومانندن منقد « ژول بووا » اوزون بر مقاله ایله بحث ایدرکن « بو صمیمی ، بوتزیه ، بواخلاقه پرستشکار ، بوفیلسوف وفضیلتپرور » محررك اوزون اوزادی‌یه فضائل فکریه وقلمیه‌سنی تصویر ایدیور ، وصوکره دیورکه :

« بویله پاك وعطری، صاف واعتلانما برهوای نفیس ادبی تنفس ایتدردیکی ایچین «ادوار رود» ه تشکر ایتمه‌لی‌یز .. اویله پاك وصاف برهوای ادبی‌که ادبیات حاضره‌نك میاسمالرندن ، میقروبلرندن ، تعفنات وتشوشاتندن آزاده .. معنای حیاتی آرامق ایله مضطرب اولان وبواضطراب ایله ، خیالات وحقائق حیاتیه آراسنده ، پك چوق آثار نفیسه وجدیه میدانه کتیرن بومورالیست محرر دیکرلری کبی شهرت وپاره قازانمق ، اکلنمك واکلندرمك ایچین دکیل ، بلکه انسانیتی تألیم ایدن برمرض اجتماعی واخلاقی‌یی کوسترمك وممکنسه اوکا دواساز اولمق ایچین یازار .. »

ایشته کوچوك فقط شایان دقت وعبرت برنمونه ، برنمونهٔ تنقید ...

ظواهره آلدانمامالی ، فائده‌سز تقلیدلره قاپیلمامالی جدی ودرین دوشونورسه‌ك صحنهٔ ادبیاتده اجتماعیات واخلاقیاتك پك مهم بر رول ایفا ایتدیکنده همان قانع اولورز .. یازی

Digitized by Google

مجلس اعیان اعضاسندن داماد فرید پاشا حضرتلری
S. E. Férid Pacha, Sénateur.

یازارکن، اویازیلردن بهمه‌حال متأثر ومتحسس اولاجق بر کتلهٔ بشریه موجود اولدیغنی دریپش تأمل ایدرسه‌ك آثار ادبیه‌ده، خصوصیله حکایه وپیه‌سلرده موضوع واشخاص وقایع انتخابی خصوصنده صوك درجه متیقظ داورانیرز.. حریت، ویرمش اولدیغی سربستی وآزادکی‌یه مقابل عین زمانده ملتلری ناصیل بر چوق وظائف وقیودات ایله باغلیورسه سربست.

Digitized by Google

قلملرکده ـ اجتماعی وانسانی دوشونجه‌لر نتیجه‌سنده ـ بعض قواعد وروابطه حرمتکار واطاعتکار بولونماسنی طلب ایدیور . ایلك ضربهٔ نظرده بوتون بو قیودات وروابط ، سربستی‌یی تقییدوتحدیدایدیور کبی کورونورلر ..

بدیع نوری بك، کنجلرده ثروت فنونده «ادبیات مخیله» نامیله یازدیغی بر مقاله‌ده ، شیمدی‌یه قدر آتشین بر هیجانله مدافعه ایتدیکم بر «فکر» ه تماس ایلیه‌رك جداً شایان دقت برچوق حقائق اجتماعیه و ادبیه سرد ایدییور.

ولی‌عهد سلطنت یوسف عزالدین افندی حضرتلرینك پارسه مواصلتلرنده مشارالیهی غارده استقبال ایدن سفارت عثمانیه مأمورینی و ذوات سائره

Le personnel de la Légation Ottomane acueillant le Prince Héritier à son arrivée à Paris.

فقط حقیقتده بالعکس حریتی توسیع وتسعید، غایهٔ املی تأمین وتطمین ایدرلر... بونك بویله اولدیغنی آکلایه بیلمك ایچین برپارچه درین وانجه دوشونمك لازم !...

تدقیقات وتتبعات اجتماعیه‌سیله تمییز ایدن

بومطالعات آراسندن اك مهم عد ایتدیکم شو سطرلری عیناً اقتباس ایدیورم :

« ... آلمانیا وانکلتره‌ده رومانجیلر اکثریتله اخلاق رومانلر یازمغه ، تیاترولر جداً مفید وادبی پارچه‌لر تمثیل ایتمکه متمایل اولدقلرندن اورالرده‌کی تأثیر فرانسه‌ده‌کینك معکوسیدر. واورالرده بوجهتدن

Digitized by Google

تحصل ايدن انقلاب برطريق سلامت تعقيب ايديور..

« بومثاللر ادبياتمزده تعقيب ايده‌جكمز خط حركتی بزه واضحاً ارائه ايدر : برانقلابك فردای وقوعنده‌يز . وحقيقت حالده انقلابات اجتماعيه‌مز هرساحه‌ده هنوز تجلی ايتمه‌مشدر . صوك درجه حساس ومهيای انقلاب اولان بوتون احوال اجتماعيه‌مزده اويله بر خط حركت تعقيب ايتمه‌لی‌يزكه بزم ايچون آتياً مضرتدن زياده فائده‌بخش اولسون .. منورالفكر ، اوقومه بيلن عثمانلی قادينی‌ده ، بوتون قادينلر كبی ، عثمانلی محررلرينك سوق وارادتنه واجتماعيه‌يه خدمت ايدن ، بشريتی يكی ومسعود افقلره دوغرو يوكسلتن صنعتكارلردركه وظيفهٔ انسانيه‌لرينی بحق ايفا ايتمكدن متولد برانشراح وجدان ايله مؤبداً ياشارلر ...

☆

آوروپانك انسانيته ، عرفان عموميك تعاليسنه خدمت ايدن بويوك صنعتكارلرينك ، متفكرلرينك مؤبداً ياشايه‌جق آثار بديعه‌لرينی

١—1

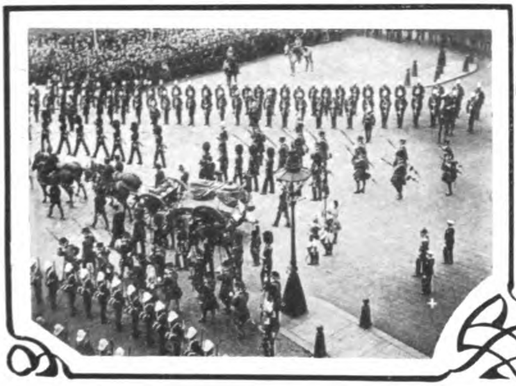
٢—2

(١) متوفی يدنجی ادوارك جنازه‌سنده بولنان چين هيئت مرخصه‌سی پارسده غارده (٢) يدنجی ادوارك جنازه‌سنی حامل ارابه سرايدن چيقاركن

1 — Délégation chinoise aux funérailles d'Edouard, 2— Le cortége funéraire sortant du Palais.

تابع و منقاد اوله‌جقدر . آثار ادبيه‌مز ، رومان وتياترو قهرمانلرمز خفيف مشرب . لاابالی اولورسه قادينلرمزده آزچوق بونلره بكزه‌مك حس وسوقيله ، بوتون مليتلريله برابر حسيات متينه‌لرينی غائب ايده‌جكلر ، فاضل وعفيف اشخاص وقهرمانلر ايسه عثمانلی قادينلرنده حس فداكاری وفضيلتی تنميه ايتمكله سينه‌لرنده غيور ، فعال ، وظيفه حسيله متحسس برنسل بسله‌يه‌جك ، مكمل قادين يتيشديرمكه خادم اوله‌جقدر... »

ايشته آنجق بويله انسانيتك ، محيطك احتياجاتنی نظر تدقيقه آلارق ترقيات فكريه لسانمزه نقل ايده‌رك كتبخانهٔ ادبياتمزی زنكينلشديرمك مقتدر مترجملرمز ايچين پك مهم ومقدس بروظيفه‌در .. بزده غريب براعتياد واردر .. هرخصوصده اولديغی كبی ادبياتده‌ده ، آوروپا ديدكمی همان خاطره فرانسه كلير . . باشقه ملتلرك ادبياتنه هيچ عطف اهميت ايدلمز . . واقعا بوكون فرانسه اك پارلاق ، اك زنكين برادبياته مالكدر .. فقط شونی ده اونوتماماليدركه

Digitized by Google

دیکر ادبیاتلرك ؛ خصوصیله انکلیز ، آلمان ، ایتالیان ، روس واسوچ ادبیاتلرینك فرانسه ادبیاتی اوزه‌رنده پك بویوك ، پك مسعود تأثیرلری اولمشدر . بز شیمدی‌یه قدر اك ایی فرانسه ادبیاتی آکلادق . . بردرجه‌یه قدر تدقیق وتتبع ایتدك . . فقط فکرمجه ، بوندن صوکره دیکر ملل متمدنه ادبیاتلرینه قارشی اصلا لاقید ویابانجی قالمامقلغمز شدیداً الزم... ترجمه ایدیلمش کوچوك حکایه‌لردن متشکل براثرك انتشاریدر .. شو حال . بزم فرانسه‌دن باشقه دیکر ادبیاتلره‌ده عطف نظر اهمیت ایتمکه باشلادیغمزی کوستردیکی ایچین شایان ممنونیتدر .

بوتون دنیاجه وحتی بزجه‌ده معلوم اولان شاعر شهیر « غابرییه‌ل دانونچیو » دن باشقه ایتالیا شایان دقت دها برچوق ادبی سیماره

چین هیئت مرخصه‌سی فرانسز عسکری مانوره‌لرنده
La délégation chinoise assistant aux manauvres.

خصوصا دها جدی ، دها مفید ، دها اخلاقی اولدیغی ایچین انکلیز ادبیاتنك خزائن اجتماعیه وفلسفیه‌سنی لسانمزه نقل ایتمك جداً پك بویوك وشایان تعزیز برخدمت اولاجقدر ...

بنی ادبیات اجنبیه حقنده شو سوزلری سویلتمکه سوق ایدن شی ، بو آی « ایتالیان ادبیاتی » نامی آلتنده ایتالیا مشاهیر ادباسندن «غابرییه‌ل دانونچیو» و« أدموندو آمیچیس» دن

مالکدر . . حال حاضر ایتالیا ادبیاتی فرانسه ادبیاتی اوزه‌رنده پك مهم برتأثیر یاپمشدر . بویله برتأثیر یاپه‌بیلمك ایچین طبیعی بهمه حال ایتالیا ادبیاتنك حاکملری آراسنده جداً جوال ، آتشین ، ممتاز ویوکسك افکار وحسیاتله هیجاندار دماغلرك موجود اولماسی ایجاب ایدر . فی الحقیقه صنایع نفیسه مملکتی اولان ایتالیاده‌ده ادبیات صوك زمانلرده فوق العاده ترقی‌یه مظهر اولمشدر .

Digitized by Google

فرانسه حکومتی نامنه یدنجی ادوارك جنازه‌سنده
بولنان هیئت رئیسی خارجیه ناظری موسیو پیشون
M. Pichon. qui à representé la République Française aux funérailles d'Edouard.

هیئت مذکوره اعضاسندن قوماندان بارد
Le Commandant Bard. membre de la délégation française qui a assisté aux funérailles.

بیك دوقوز یوز آلتی سنه‌سنك نوبل ادبیات مکافاتنی قازانان ذات محترم، «قاردوچی» اسمنده مشهور برایتالیان ادیبیدر. ۱۸۳۶ ده طلوع، ۱۹۰۷ ده غروب ایدن بو متفکر وانسانیت پرور ادیبك ایتالیان سویهٔ عرفان ووجدانننك تعالیسی خصوصنده ایتدیکی خدمت جداً هردرلو آلقیشلره لایقدر.. آثارینه یالکنز ایتالیانلر دکیل، بوتون جهان مدنیت مفتوندر.. خصوصیله آلمانلر قاردوچی‌یه صوك درجه پرستش ایدرلر.

ایتالیا ادبیات حاضره‌سنده الك ممتاز رسیما اولان شاعر «آنتونیو فوغازارو» ده سکز دوقوز جلد قدر مجموعهٔ اشعاری، برچوق رومان وکوچوك حکایه‌لریله تمایز ایدر.. بونزیه ومتفکر شاعرك آثاری آلمانجه‌یه، انکلیزجه‌یه، روسجه‌یه. اسوچجه‌یه نقل وترجمه ایدلمشدر. « Daniele Cordis » اسمندکی اثری پك مشهوردر.

فوغازارو، ئه‌وولوسیونیست وداوینیستدر.. مشارالیهك مساکنه دائر یازدیغی تنقیداتده امیل فاگه دییورکه: — تکامل (ئه‌وولوسیون)

هیئت مذکوره اعضالرندن موسیو مولار
M. Mollart. membre de la mission Française envoyée à Londres.

Digitized by Google

ایله ترقی‌یی بر برینه قاریشدیرمامالیدر. هر تکامل
بر ترقی دکیلدر. حتی اصطفای طبیعی ده ترقی
دکیلدر. یالکز بونلر محافظهٔ انسال واجناسك
شرائط لازمه‌سیدر. فقط قلب بشرده کمال
غالبیتله حکمران اولان امید وامل، دها
دوغرو بر تعبیرله، احتیاج تحول وانقلاب

«ئه‌وولوسیونیزم» ی ترنم ایدیور. ئه‌وولوسیونیزم
خرستیانلغك کوزل بر طرز ترجمه‌سی دیمکدر.
بناءً علیه ئه‌وولوسیونیست اولان فوغازارو
هم اوپتیمیست، هم معتقد، هم ده شفیق ورحیمدر.
شعرلرنده بوتون بو فلسفه‌لر بر رقص منتظمله
تیتره‌ر... فوغازارونك ساعت افکاری خطاسز

متوفی یدنجی ادوار ایله عائلهٔ حکمداری‌یه منسوب بعض پرنس و پرنسسلر
Le défunt Roi Edouard et quelques princes .et princesses royaux.

او قدر شدید وقوتلی‌درکه وهم وخیالمز مندفع
اولنجه‌یه قدر. هر تحول وتکامل بزه ترقی
صورتنده منظور اولیور.. وبوندن دولایی
ظن ایدیورزکه اشیاده مشهود اولان تحولات
وانقلابات «ترقی» نظریه‌سنك بر نتیجه‌سیدر.
صرف ترقی‌یی نظر دقته آلارق «فوغازارو»،

دکیلدر. او. پك سرعتلی کیتمکه متمایلدر.
معمافیه محکمدر، پارلاقدر.. وصداسی پك
کوزلدر....

ایتالیا ادبیاتندن بحث ایدرکن، بوندن
ایکی اوچ سنه اول پك پارلاق بر صورتده
ایکیوزنجی سنهٔ دوریهٔ تولدی شنلکلری اجرا

ایدیلن «غولدونی» [Goldoni] دن بحث ایتمه‌مك پك بویوك بر حقسزلق اولور .. متوفای مشارالیه ایتالیا تاریخ ادبیاتنده جداً پك مهم بر موقع اشغال ایتمشدر . غولدونی ایتالیا تیاتروسنك همان موجدی عد اولونابیلیر .. برچوق خصوصده «مولیر» ه بكزه‌دیكی ایچین «ایتالیانك مولیه‌ری» نامنی آلمشدر . طب ، حقوق تحصیلندن صوكره تیاتروجیلغه سلوك ایتمش ، پك چوق آثار نفیسه میدانه كتیرمشدر . اون سكزنجی عصرك وایتالیانك مشاهیرندندر .

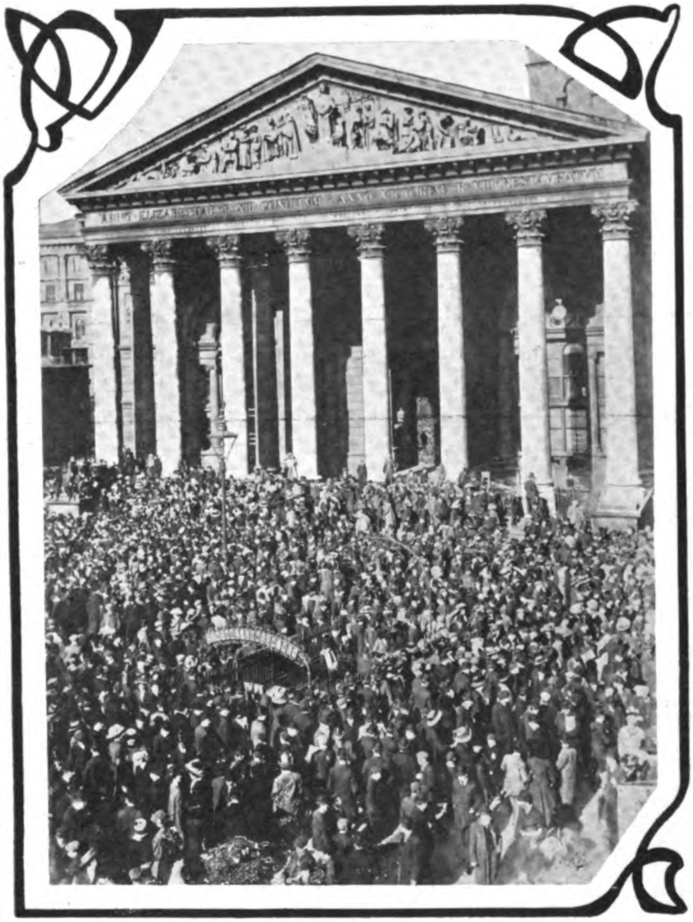

یدنجی ادواردك یوم وفاتنده لوندره‌ده بورسه دائره‌سی اوكنده حاصل اولان ازدحام

La foule assemblée devant la bourse le jour de la mort d'Edouard.

۱۸۴۶ده تولد ، ۱۹۰۸ده وفات ایدن ادبادن «ادمون دو آمیچیس» [D'Edmond de Amicis] ده اسلوبنك طنانیت موسیقی‌پردازانه و هیجان پرورانه‌سیله ایتالیاده بویوك بر شهرت قازانمشدر . یازدیغی شعرلریله ، اثرلریله عوامك آكلایه‌جغی بر طرزده‌كی مقاله‌لریله ایتالیانك قلبنی جذب وتسخیر ایله‌مشدر . چوجوقلره اتحاف ایتدیكی «Le Cœur» عنوانلی رومانی وطنپرورانه بر تربیهٔ اطفال كتابیدر . مشارالیه ایتالیا دهاسندن پارلاق بر نمونه ایدی . آثاریله منسوب اولدیغی ملتك سویهٔ عرفانی

یوكسلتمش ، تصویراتیله قارئلرینك قلبلرنده نجیب ومعالی‌پرور حسلرك . دماغلرنده منور وانسانیتكار فكرلرك تمو وانكشافنه خدمت ایله‌مشدر . بو ادیبده بر چوق منورالفكر وفضیلت‌پرور آوروپا ادبا ومتفكرینی كبی هر شاعرك ، هر ادیبك بر فرد اجتماعی اولمق صفتیله مهم بر وظیفهٔ اجتماعیه‌سی بولندیغنه ،

Digitized by Google

آثاریله انسانیتك ومنسوب اولدیغی محیطك
تعالیسنه خدمت ایلهمك ادبا وشعرا ایچین مقدس
بر بورج اولدیغنه قانع ایدی ...

شیمدی سزه بوتون بو ادیب وشاعرلرك
فوقنده کزیده بر ادیبهده تقدیم ایدهجکم :
ماتیلد سهرائو ...

احتراصاتیله مالا مالدر .. بالعکس اثرلرندن
کندیسنك فقر وسفالته دوچار اولان بیچارهلر
حقنده قلبنده پك بیوك بر رقت وشفقت
بسلهدیکی آکلاشیلیر .. او ، شفیق ، جداً
رحیم بر دهموقراتدر .. یالکز ایتالیانك کنج
وکزیده ادیبهسی بورژدده اضطرابات بشریهیه

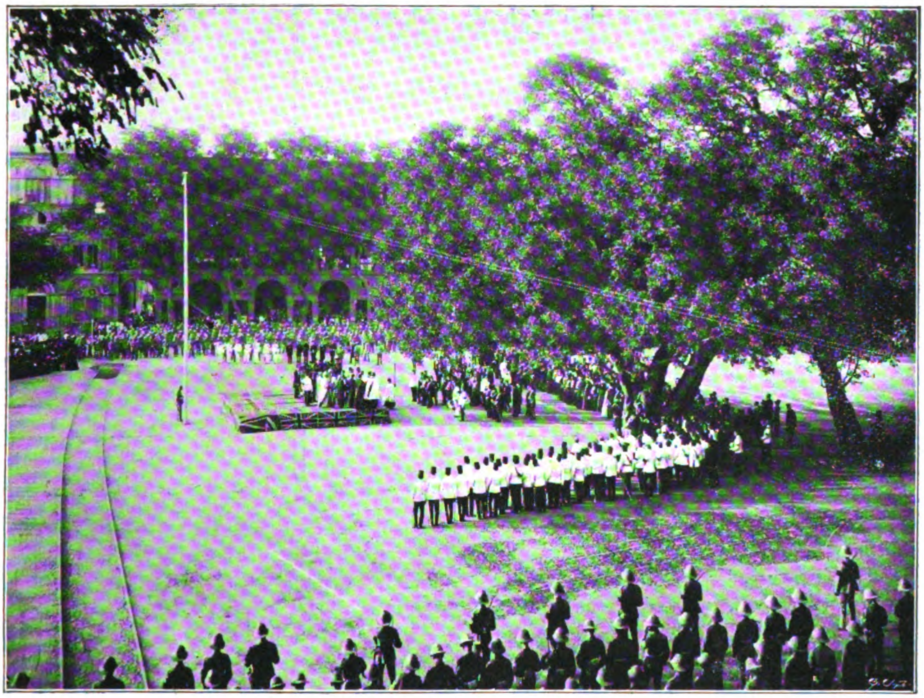

یدنجی ادوارك وفاتی اوزرینه قاهره انکلیز قونسولاتوسی اوکنده اجرا اولنان مراسم مخصوصه وآیین
Davant le Consulat Anglais au Caïre le jour de la mort d'Edouard.
فوطو: لکهجیان - قاهره
— Photo. Lekedjian.—

هنوز کنج اولان بو محررهنك بر چوق
کوچوك حکایهلری ، رومانلری واردر . .
ناپولیلی اولان ماتیلد سهرائو پول بور-
ژهنك مجلوبلرندن در . فقط بوندن همان
حکم ایتمهملیدرکه بو نزیه شاعرهنك آثاری
هپ اینجه ، پسیقولوژیك تحلیللرله ، کبار عالمنك

قارشی بر فریاد حس ایتدیکی ایچین بو سوکیلی
محب ومعلمنه بکزهمك ایستر .. ماتیلد سهرائو
هرشیدن اول آتشین بر خریستیاندر.

تحسسات شدیده و هیجانات غرامپرورانه
نقطهٔ نظرندن ایتالیا شاعر شهیری غابریهل
دانونچیویه بکزر.. فقط دانونچیو دینسزدر.

Digitized by Google

آثاری همان صرف ذوقیات جسمانیه وشهویه
ایله دولودر . ماتیلد ایسه دیندار اولدیغندن
اثرلرنده دائما لاهوتی هیجانلر ، اسرار انکلیز
وجد واستغراقلر حس اولونور .. صانکه او،
عشقی ، هیچلکی کوسترمك ایچین ، تصویر
وترنم ایتمشدر . صوك زمانلرده نشر ایدیلان

وقارئه‌لرمه ایتالیا ادبا وشعراسنك پك مجمل ،
پك ناچیز بر قروکیسنی چیزدم .. ینه تکرار
ایده‌رم‌که بزم انکلیز ، آلمان ، ایتالیان ، روس
واسقاندیناو ادبیاتلرینی ، ادباوشعراسنی طانیمغه
صوك‌درجه احتیاجمز واردر. چونکه بووقوف
ایله‌درکه بز ادبیاتك معنای حقیقیسنی بحق

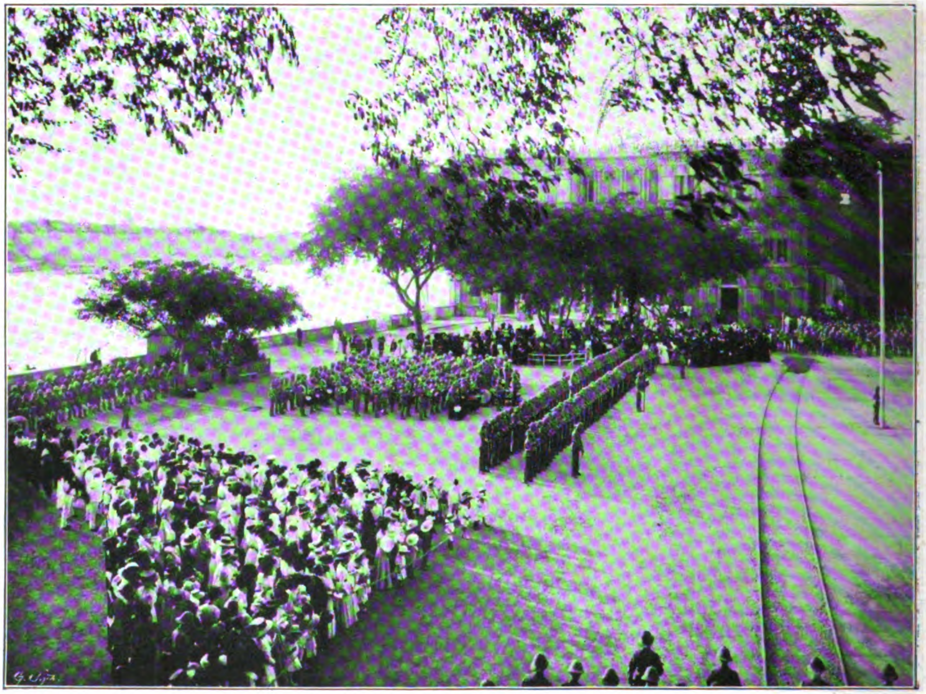

مراسم مذکوره‌یه اشتراك ایدن قاهره‌ده‌کی انکلیز عساکری وسائر انکلیز تبعه‌سی معتبرانی

Soldats et notables Anglais le jour de la mort d'Edouard.

فوطو : لکه‌جیان ـ قاهره

Photo: Lekejian.

ومظهر تقدیر ورغبت اولان «عفودن صوکره»
[Après le pardon] رومانندہ «ماتیلدسه‌رائو»
بزه غایت شدید ابتلالرك ، عاشقانه احتراصلرك
نتایج ومضرات اخلاقیه‌سنی کوسترمشدر ...
ایشته اخیراً انتشار ایدن «ایتالیان ادبیاتی»
نام اثر وسیله‌سیله بو مصاحبه‌ده محترم قارء

آکلامش اولاجغز .. ادبیاتك اویونجاقدن ،
اکلنجه‌دن عبارت اولمادیغنه، ادبی اثرلرله جهان
افکارده نه بدیعه‌لر ، هیجانلر .. نه انقلابلر ،
ضیالر حصوله کلمکده اولدیغنه قناعت حاصل
ایده‌جکز ...

عین زمانده تماماً قناعت حاصل ایتملی‌یزکه هیچ بر خصوصده اسلافی اونوتمامق ، اسلاف آراسنده دهالریله . فکرلریله ، اجتهادلریله ، وطنه ایتدکلری خدمتلریله تمایز ایدنلری قلبمزك الك محترم ومعزز بر کوشه‌سنده صاقلامق ، یاشاتمق ایسته‌ین بر ملت ایچین غایت مهم ومقدس

ادبیاتنده اولدقجه مهم صحیفه‌لر اشغال ایتمه‌سی ایجاب ایله‌ین شاعرلرمزك مسلکلرندن ، طبیعتلرندن، ایفا ایتدکلری خدمتدن، یازدقلری اثرلردن هیچ خبرمز یوقدر!.. بونك ایچین درکه بزم اسلاف ادبا وشعرامزك قیمت ادبیه‌لرینی ، مزیت فکریه وحسیه‌لرینی ، مسلکلرینی ،

قرال ژورژك هندستان سیاحتنده بعض هند امراسیله برابر قپلان آونده چکیلان بر رسمی

Le Roi Georges à la chasse aux tigres aux Indes.

بر وظیفه‌در .. حالبوکه اعتراف ایتمه‌لیدرکه بزده اعاظم اسلافه حرمت خصوصی برآز ضعیفدر . وبو معنای ضعف اسکی ادبامز ، شعرامز حقنده دها واضح حس ایدیلیر .. بز فرانسز شاعرلرینی ، محررلرینی آز چوق بیلیرزده کندی ادیبلرمزدن ، عثمانلی تاریخ

ادبیاتمزه ایتدکلری خدمتلرك درجه‌سنی ، ادبیاتمزك کچیردیکی صفحات مختلفه‌یی تمامیله کوستره‌جك مکمل ، بی طرف ، صحیح ومفصل بر تاریخ ادبیاته شدتله احتیاجمز واردر . بویله مکمل ، مالامال ووثائق بر تاریخ ادبیات یازمقلغك نه قدر کوچ بر ایش اولدیغنی دوشونوله‌جك

اولورسه بوكادها اپی مدت مظهر اولامیه جغمزه حكم ایده بیلیرز .. فقط شیمدی یه قدر كلن شاعر وادیبلرمزك اك منتخب اثرلرینی بر آرایه طوپلایه رق بر مجموعهٔ منتخبات تشكیل ایتمك نسبةً پك كوچ برشی دكیلدر ...

بو آی «بدایع ادبیه» عنوانی آلتنده انتشار ایدن منتخبات بر درجه یه قدر بو وظیفهٔ مهمه‌یی ایفا ایدیور. غایت نفیس برصورتده طبع ایدیلن واسكی ویكی شاعرلرمزدن بر قسمنك آثار منظومه سنی احتوا ایله ین بو كتاب بعض نقائصیله برابر شایان استفاده‌در.

انتخابده تماميله موفق اولوناماماسی ، نقائصك روحنی تشكیل ایدیور .. بو كبی منتخبات مختلف ادوار ادبیه یه منسوب اك بویوك واك موفق اولمش شاعرلرك اك كوزل ، الذی حیات اثرلرندن متشكل اولمق لازم كلیركن « بدایع ادبیه » ده تولمش ، ذوق وهیجانله اوقونمقدن كلیاً محروم شعرلر ، منظومه‌لرده موجوددر. صوكره دیكر بر نقیصه : فضولی ، نفعی ، ندیم ، شیخ غالب ، قوجه راغب پاشا كبی تاریخ ادبیات عثمانیه‌ده مهم برر موقع اشغال ایدن قدمای شعرانك آثاری بولونماماسی ... امین اولمالیدركه بزم - تعبیر جائزسه - قلاسیك شاعرلرمزك آثارینی اوقومغه ، تدقیق وتحلیل ایتمكه صوك درجه احتیاجمز واردر. كوكل ایستردی كه منتخباتك بو منظوم قسمی فضولیدن بری شیمدی یه قدر كلن اك ممتاز شاعرلرمزك Chef-dœvres شعرلریله مزین اولسون .. حالبوكه اثرده شاعرلر شناسیدن باشلیور ، جناب شهاب الدین‌ده بیتیور .. جناب بكك بر چوق نفیس شعرلری واركن « بر طاغدن اینركن » شعرینی سچمك هرحالده پك مصیب بر انتخاب اولماسه كرك ...

بوندن ماعدا « بدایع ادبیه » مملكتمزك وجودلریله جداً افتخار ایده بیله جكی محمد امین ، سلیمان نظیف ، فائق عالی ، حسین سعاد ، حسین سیرت ، محمد عاكف بكلر كبی شاعرلرمزك - بر مجموعهٔ منتخباتی جداً تزیین ایده بیله جك - شعرلرندن ده محروم .. حتی فكرمجه «بدایع ادبیه» مدحت جمال ، سلیمان بحری ، حمدالله صبحی ، امین بلند بكلر كبی نسل اخیرك كنج شاعرلرینك اك اپی شعرلرندن برر نمونه بولوندرمق صورتیله صوك آن ادبیزه قارشی حلول ومواصلت ایتمه لی ایدی ...

مع مافیه بوتون بو نقیصه‌لریله برابر اثر مذكور ادبیاتمز ایچین جداً قیمتداردر. منتخب محترمی ایفا ایتدیكی خدمت وفداكارلقدن دولایی شایان تقدیردر.

٢٣ حزیران ، ١٣٢٦

رائف نجدت

Digitized by Google

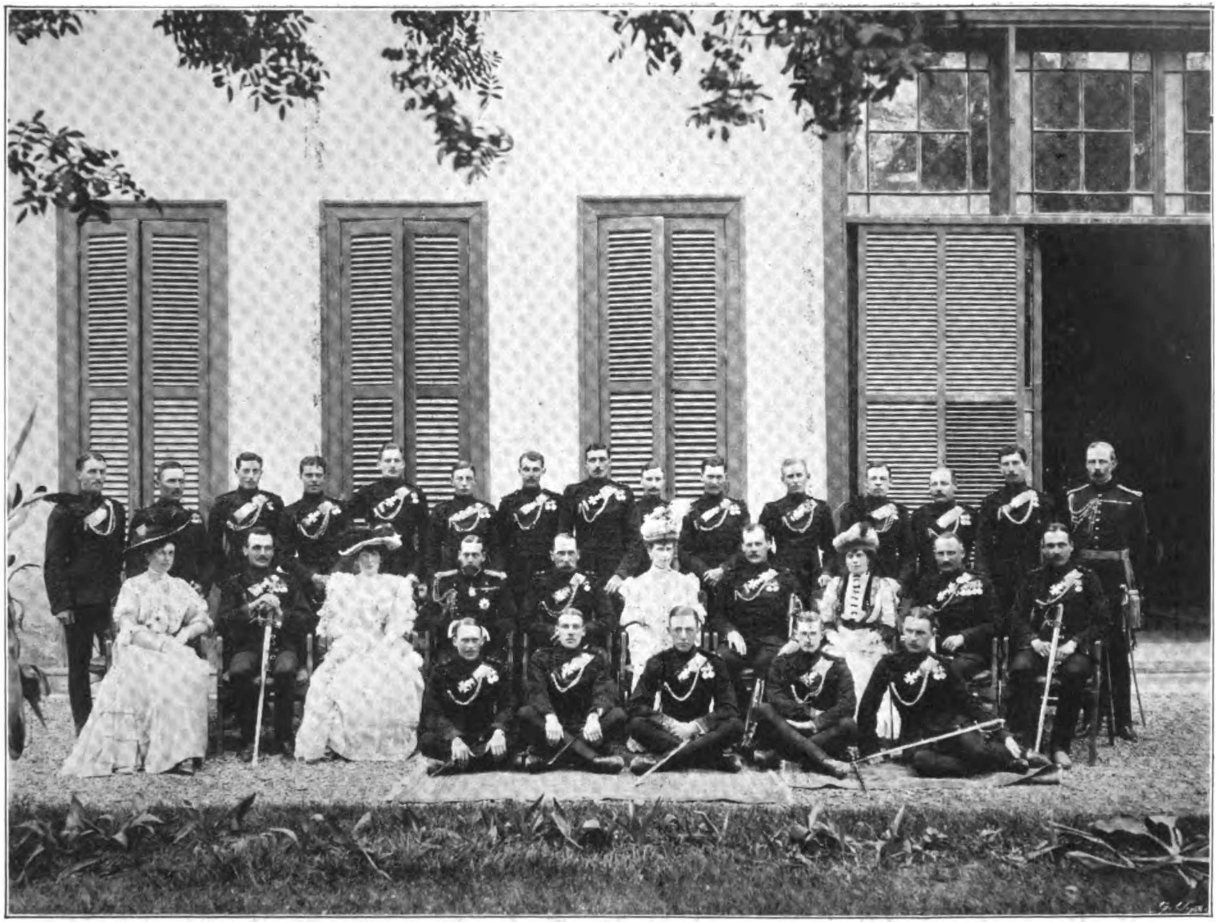

قرال ژورژك مصر سیاحتی اثناسنده قاهره‌ده مشارالیهك منسوب اولدیغی بر انكلیز طابوری امرا و ضابطانیله برابر چكیلان بر رسمی
Le Roi d'Angleterre pendant son voyage en Egypte. Le Roi entouré des officiers d'un bataillon anglais

فوطو : لكه‌جیان ــ قاهره
Photo: Lékégian - Caire

Digitized by Google

قرال ژورژ ایله قرالیچه ماری حضراتنک صوک فوطوغرافلری
Derniéres photographies du Roi Georges et de la Reine Marie.

قادینلره حق

برنجی قسم

اوروپاده قادینلره حق

— ۲ —

۲۳ حزیران ۱۹۰۴ ، برلین

قادینلغک تاریخندن برآز

« مابعد »

نره یه کیتدیکمزی بیلمک ایچون هرحالده نره دن کلدیکمزی صورملی ، اوکرنملی یز . کچمش زمانلرک تاریخی : بزه کله جک زمانلری بلوطلر آراسندن کوستره بیلیر . استقبال دائما حال ایله ماضینک حاصل جمعیدر . انسان ماضیدن حاله متوجه برطوغری چیزکی چیزر وبونی حالدن اوته یه طوغری براز اوزاده جق اولور ایسه ، بلوطلر آرقه سنده دیدیکمز استقبال ده چیقار .

قادینلرک ماضیسی نه در ؟

« لوتورنو » نه تنوغرافیک بیوک بر اثر یازمش ؛ بوراده ارکک ایله قادینک و ارکک ایله قادین اتحادندن وجوده کلن اوغللرینک آراسنده کی مناسباتی کوسترمش : انسانک یارادیلیشندن بزم زمانمزه قدر ارکک وقادین حیاتی و بونلرک متقابلاً مناسباتی بوراده درجه درجه ، باصاماق باصاماق تصویر ایدیلمکده در .

« لوتورنک » جلدلر ایله طولو کتابلرندن چیقان خلاصهٔ معنا بو :

انکلتره ولی عهدی پرنس دوغال
Le Nouveau Prince de Galles.

Digitized by Google

«ارککك یدجی، ییرتجی، غاصب ایدی.
ینه ییجیدر، ییرتار، غصب ایدر. اما، دورلر، عصرلرجه یوشامشدر. قادینلر ضعیف، اسیر ایدیلر. بو کونده ضعیفدرلر، اسیردرلر. اما قوتلشیورلر. اسارتدن قورتیله‌رق حر اولیورلر. یعنی، قادین ایله ارککك حیاتنده شویله بر دکیشیکلك اولویور:

ارکك قادینلره قارشو حقسزلغنی کوندن کونه براقیيور؛ بر زمان هیچ بر شیئه لایق کورمدیکی قادینی شیمدی بر خدمته، بر ایشه لایق ومستعد کوریيور. قادینه‌ده بر حق ویرمکی مناسب صاییيور. قادینلرده اسکی زماندن دها قوتلی، وجودجه، عقلجه کندیلرینه دها زیاده اهمیت ویردیره‌جك بر صفتی حائز اولویورلر.

قرالیچه ماری یورورکن – صولده
La Rein Marie d'Angleterre (à gauche)

عصرلر کچر ایکن: قادین ایله ارککك برلشمه‌سی، ازدواجی رنکدن رنکه کیریيور. بر زمان بر ارکك بر قادینی چکرکه کبی آولار ایکن، شیمدی وعدلرده بولنه‌رق، یمینلر ایده‌رك، سوزلر ویره‌رك اونك ایله برلشیور. ازدواج بر زمان غصب، قول قوتی، اسیر آلمه دیمك ایکن، زمان زمان فرقلر اولویور؛ اولمه حق طانیيان ارکك وحق طانيلان قادين آراسنده بر مقاوله حالنی آلمغه باشلیيور:

«بو دور حق دوریدر.»

حق دورنده ارکك ایله قادینك مناسباتنده، برلشمه‌سنده، او قدر بویوك. کورونوشلی تبدل کورونمیور ایسه‌ده، مناسبات اینجه‌لشدرك اسکی فرقلرده اینجه‌لشیور وحقوق نقطه‌سندن ینه ترقی اولویور.

بو ترقیات ازدواجی یاپاجق اولان ایکی طرفك ده تماماً کندی رضالری وایستکلری ایله، دیلدکلری شرطلر دائره‌سنده، مقاوله‌یه کیریشملری جهتنه کیدیيور.»

لوتورنونك بو تدقیقی، اسکی تاریخ زمانلرمزده بولوندیغمزه بکزر بر حالده آفریقا واوسترالیاده الآن یاشایان وحشی قوملرك حاللری ایله تأکد ایتمکده‌در.

دیمك، ارکك کندی احتیاجی ایچون برلشمکه مجبور اولدیغی قادینلره تاریخی زمانلردن بری یواش یواش آرتمق اوزره، مساعده‌لر

قرال ژورژك جلوس مراسمنده بر خاصه سواريسى وقوستومى

Un cavalier de la garde royale
pendant la cerémonie de
l'avênement au trône de Georges

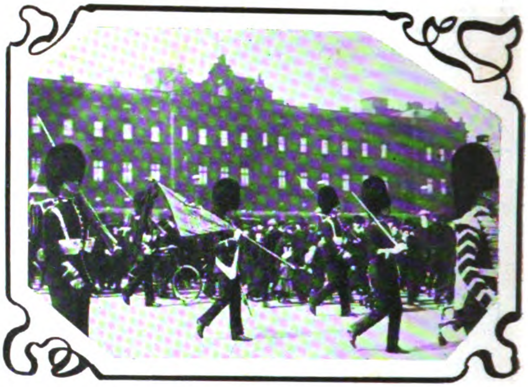

انكليز خاصه عسكرى ـ ادوارك جنازه مراسمنده

La garde royale aux
funèrailles d'Edouard.

متوفى يدنجى ادوارك جنازه مراسمنك اجرا قلنديغى مشهور وستمنستر كليساسى

Lacathédrale de Westminster où a eu lieu la cérémonie funébre du Roi Edouard.

كوسترمكده و كيتدكجه قادينلرك حقنى آرتديرمقده‌در . ياخود ، اركَكلر حقسزلقلرينى براقمقده، قادينلرده حقلرينى آلمقده، اسيرلكدن قورتيلمقده درلر .

بن بوراده . اركَكلر حقسزلقلرينى براقمقده ديورم . حقيقةً ، بر ايكى بيك سنه

Digitized by Google

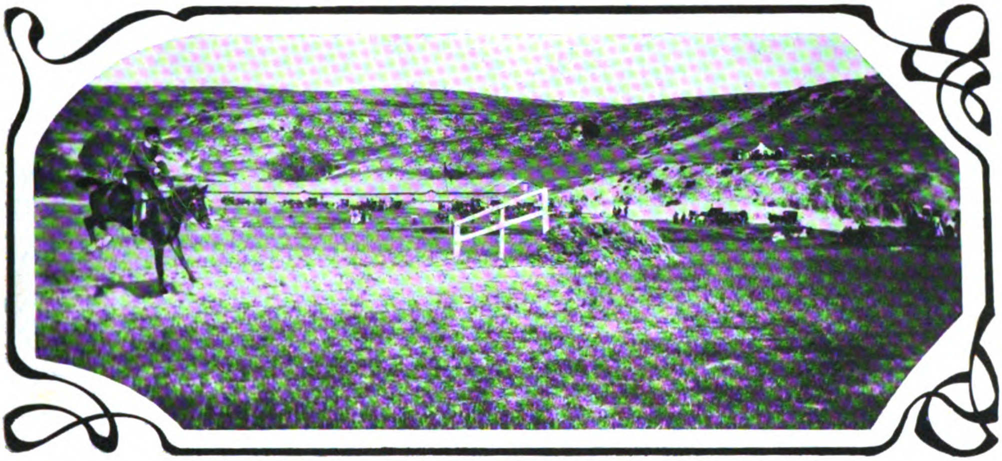

کاغدخانه‌ده اجرا اولنان عسکری آت یاریشلری ـ مانعه آتلارکن ـ
Course militaire de chevaux aux eaux douces d'Europe. Les soldats franchissant des obstacles.

دکل ، بر قاچ عصر اول ارککلرک ازدواجده کوسترد‌کلری قابیلقلر وبو کون حالا یاری وحشی بعض قوملرده کوریلن قیز قاچیرمه‌سی عادتلری هر کسجه حقسزلقدر . مادامکه قبول ایدیلیور . بن بوکا استناداً دییه‌جکم‌که ، زمان کچه‌جك ، ارککلر کوندن کونه دها آز حقسزلق ایده‌جکلر ؛ قادینلره دها زیاده حق طانییه‌جقلر . اوته جهتدن : قادینلرده حقلرینی قازانه‌جقلر ، حقسزلقدن یعنی اسیرلکدن ، ظلمدن ، استبداددن قورتیله‌جقلردر .

رومالی قانونجی « قانون » دییور :

« قادینك قوجه‌سی اونك حاکمیدر ؛ قوجه‌نك قدرتنه ، صلاحیتنه حد اوله‌ماز ؛ او ایسته‌دیکنی یاپا بیلیر ؛ قادین بر یاکلش یاپنجه ، بر قباحت ایدنجه ، قوجه‌سی جزاسنی ویریر . شراب ایچر ایسه ، اونی دوکر ؛ اکر قادین باشقه بر ارکك ایله غیرمشروع آلیش ویریش ایدر ایسه ، اونی اولدیریر ! »

بو حکم قانون ، ارککك قادین اوزرنده‌کی حقنی ، قوتی ؛ قادینك‌ده ارکك قارشوسنده‌کی ضعیفلکنی ، اسیرلکنی کندیسنك انسان ایسه‌ده یالکز ارکك دوشونجه‌سنه ، کیفنه خدمته مأمور بر جان صاحبی صاییلدیغنی کوستریر .

رومانك دها اسکی قانونلری ارککه بوندن فضله قدرت ویرمکده ایدیلر . قانونك زمانندن بر چوق مدت صوکرا ایسه ، قادینلره عائد اولان قانونلر بر از دها یموشادیلر . حتی اسکی رومالیلرده ، بر زمان یونانلیلرده اولدیغی کبی ، وراثت حقی یوق ایکن وقیدلر ایله باغلی ایکن ، صکره‌لری قادینلره‌ده وراثت حقی ویریلدی . قادین ایچون قازانمق وبر شیئه صاحب اولمق ، برشی تملك ایتمك حقلری‌ده قبول اولوندی . قادینلر کوندن کونه یواش یواش ایلریلیورلر ، آزار آزار زمانمزه کلنجه‌یه قدر هر کون یکی

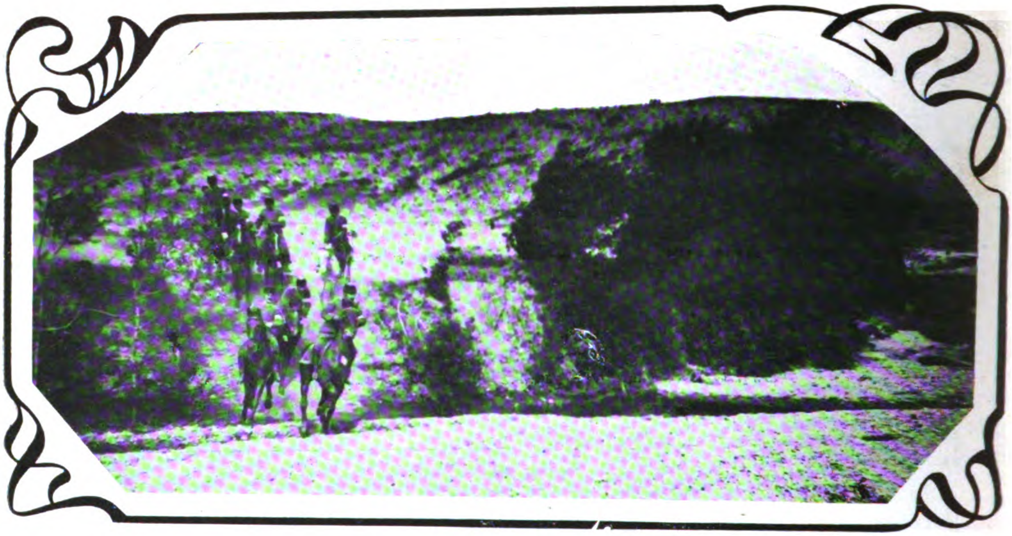

كاغدخانه‌ده عسكری آت یاریشلرندن بر منظره
Course de chevaux exécutée à Kiathané.

برشی دها قوپاریپورلر . اركك‌ده عناد ایتمیور ، ایستر ایسته‌مز راضی اولییور !

بو ترقی دوام ایده‌جك ! اگر اركككك برافسی قابل دها چوق حقسزلقلر واراسه . بونلر برر برر آتیله‌جق، اونودیله‌جق ، یعنی كوندن كونه قادینلر اركككلرك ظلملرندن ، استبدادلرندن قورتیله‌جقلردر . اما بو ترقی عجبا نره‌لره قدر دوام ایده‌جك ؟

ایشته بو سؤاله جواب : قادینلرك تماماً حریتلرینی آله‌بیلملرینه قدر؛ هرشیده‌قادینلرك

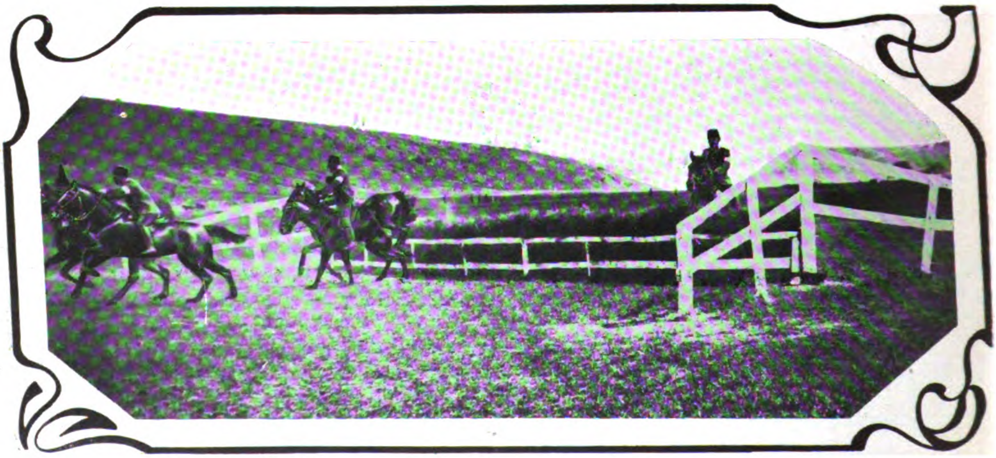

كاغدخانه‌ده عسكری آت یاریشلرندن بر منظره
Course de chevaux à Kiathané.

Digitized by Google

ارککلره مساوی عدایدلمسنه‌قدر . قادینلرکده حریتلری اعلان ایدیلنجه‌یه قدر ؛ نهایت قادینلرکده جمعیتك دوشونجی ، حر ، مستقل بر اعضاسی اولدیغی تصدیق اولونجه‌یه قدر !

ارککك تماماً مساوی بولندیغی بر دوردن اوزاقدر ، انسانیتك ایلریله‌مه‌سی دهادوام ایتملیدر ! انسانلر آراسنده بو کونکی حالده دها پك چوق ، درین حقسزلقلر وار دیمکدر . بو

کرید فاجعه‌لری ـ دول حامیه‌نك و بتون عالم مدنیتك نظر مرحمت و انسانیتنه ! کریدده آی واسیل قضاسی قوقساره قریه‌سنده کرید پالیقاریالری طرفندن برصورت فجیعه‌ده شهید ایدیلان مرحوم عثمان قوره‌ذاکی ـ بو زواللی ۱۷ اغستوس ۳۲۵ تاریخنده قتل ایدیلمش و او وقت الده ایدیلان بورسملرك کرید مسئله‌سنك کچنلرده آلدیغی شکل غریب اوزرینه درجه لزوم کورلمشدر.

Souvenirs tragiques de l'Ile de Créte Le trés touchant tableau que nous présentons à l'appréciation des Puissances Protectrices et de tout le monde civilisé répresente un crétois appelé Osman Coresaki tué au village de Cocsara à Aja-Vassil. Il est tué le 17 Août 325-1909. Nous insérons maintenant ce portrait qui nous est parvenu alois à canse du caractère bizarre que la question crétoise vient de prendre ces jours-ci.

قادینلره بوندن دها زیاده برشی ترك ایتمك وباش ایکمك مادامکه ممکن دکلدر ؛ قادین و ارککك مناسباتی نهایت بو دوره قدر کیده بیلیر ؛ وینه مادامکه . انسانلر قادین ایله

حقسزلقلر . عدالتسزلکلر براقیلملیدر . ارککلر دوشونملی . طوغری اولان شیلرده عناد ایتمامللی ؛ قادینلرده طورمیوب حقلری اولان شیئی ایسته‌مللی ، حقیقتی هر طرفه آکلاتمغه چالیشمللی درلر .

Digitized by Google

کرید فاجعه‌لری - کریدده رسمو قضاسی قاتووار ساموندرو قریه‌سنده بالیقاریالر طرفندن شهید ایدیلان مرحوم حسین صوباشاکی - بو زواللینك‌ده صورت قتلی پك فجیع اولوب ۲۰ اغستوس ۳۲۵ ده قورشونله وورولدقدن صکره جانیلر بچاق و دکنکلر ایله باشنی و متعدد اعضاسنی خرد وخاش ایتمشلردر .

Souvenirs tragiques de l'Ile de Crète. Hussein Soubachaki. tué d'une façon brutale au village de Catovar, Samonéro à Réthmo — Le cadavre de la victime est mutilé d'une manière atroce.

بر قدمه دها ایلریلیه‌لم :

بر فرانسز قادینك دیدیکنه کوره: اوروپاده خرستیانلق دوری روما دورینه کوره البته دها فرقلیدر . واقعا - ینه بو قادینك کندی دیلیله - قادینك حالی، موقعی ینه اسیرلکدن آیریله‌ماز . اما باری شیمدی اونك‌ده بر جانی وار؛ اوکاده بر انسان کبی باقیورلر . اولا : اوروپاده « شوالیه‌لك » دورنده قادین براز

Digitized by Google

پارلیور، وکندیسندن هریرده بحث ایتدیرییور. قادین، بر طرفدن شفقت ایله، بر طرفدن‌ده کوزللکی ایله میدانه چیقیور. قادین نفوذجه قوتلشیور؛ ضعیفلکی اسکی حالنده‌در. یالکز شیمدی کوزللکی، شعر وموضوع شعر اولماسی اوکا بویوك سلاح اولیور. بوزمانده قادینلر ایستدکلری کبی ارککلرك یوره‌کلرینی اوینا - دیبورلر، اونلره حکمه بیله‌چالیشیورلر. ارکك کیندکجه یموشایور، قادینه ممتازیرلر براقیور.

تاریخك «اورته دوری» بوتون غربی اوروپا وحتی شرق ایچون قادینلر حقنده براز دها ایدر. فرانسه، ایتالیا، هوللانده‌ده وآلمانیانك بعض یرلرنده قادینلر شاعرلرك بیتمز، توکنمز سوژه‌لری اولیور. قادینك اینجه‌لکی، کوزللکی - ادبیات ایچون وصنعت ایچون - کوزلجه تقدیر ایدیلیور. بعض کوچوك دره بکلکلرنده قادینلر حکمده سورمکه باشلیورلر، حقجه‌ده ارککلرنه بر طانیلمغه باشلیور.

قادینلر اك یوکسك طبقه‌دن اك اشاغی طبقه‌یه قدر هریرده ارکك وانسان کبی روح صاحبی، بوندن ماعدا اینجه‌لك، کوزللك صاحبی، نهایت حق صاحبی اولیور. بودور قادین ایچون هم پارلاق وهم‌ده حکم سورمك، حقنه براز صاحب اولمق دوریدر.

اوروپا، غربده بویوك جملهٔ سیاسیه‌لر تشکیل ایدرك تاریخك اورته دورینی قیرمغه چالیشدیغی زمانلر، قادینك حالی ایشته بو راده‌ده‌ایدی.

اون سکزنجی عصرك ادبیاتی قادینك مزیتلرینی، قیمتلرینی یوکسلتدی. عالملردن، فیلوسوفلردن، رومانجیلردن. شاعرلردن بر چوقلری آرتق قادینلری دائما کوزللکلری، اینجه‌لکلری، ارککلره نصل اسیر اولدقلری، نصل انتریقه‌لر چویردکلری نقطهٔ نظرندن ماعدا، باشقه بر نقطهٔ نظرایله‌ده تدقیق ایتمك لازم اولدیغنه قناعت ایتدیلر. کوزل، اینجه قادین تمثالندن صوکراده حر قادین، ضعیف، اسیر بر قادین یرینه جسور، قوی قادین تمثاللری‌ده چیقدی. بونك ایله برابر نه قادینلره ارککلر کبی حق ویرمك لازم اولدیغنی سویلین ارککلر ونه‌ده اصل قادینلر، بوعصرده جمعیتك درین ایچنه طوغری هرکسه قادینك مزیتنی اکلاده‌مامشلردی.

فرانسه اختلال دوری، بیوك امیدلر ویردیکی حالده، قادین وارککلری عینی درجه‌ده ممنون ایده‌میه‌رك کچدی؛ فرانسه‌نك کندی ایچنده عکس عمل، ره‌آقسیون باشلایجه. قادینلق حسلرینه، اینجه‌لکلرینه کوزللکلرینه بیله بویوك سله‌اورولدی. بو اوروش ناپولیونك یوره‌کندن قوپیور ایدی.

اوروپاده بوتون «قادین عالمی» فرانسه اختلالندن بویوك امیدلر بکلیه‌بیلور ایدی. ناپولیون فرانسه‌نك کندیسنده بوامیدلری قیردی. قادینلغی انکار ایتدیردی؛ شیمدی فرانسه‌ده قادین کوزل‌ده دکل ایدی، اینجه حسلی‌ده دکل ایدی، حرده دکلدی. اون طوقوزنجی عصرك اوللرنده اوروپانك باشقه یرلرنده قادینلق ایچون بر امید بولمق ممکن اوله‌ماز. نه آلمانیایه، نه ایتالیایه، نه هوللانده‌یه

Digitized by Google

کیتملی ، حتی نه‌ده انکلتره‌یه . یعنی ناپولیونك حقوق مدنیه قانونی وقادینلر ایچون هر نوع حقوق سیاسیه‌یی انکاری بوتون اوروپایه‌تأثیر ایتدی . اگر فرانسه‌قادینلره ایکنجی جمهوریت ابتدالرنده بیله حق ویرمکی خاطرینه کتیره بیلسه ایدی ، بونك‌ده آوروپاجه تأثیری اولور ایدی . امافرانسه‌ده قادینلرك دیللری کسیلمش مادام دوستائه‌للر سورولمش ایدی . دیکر مملکتلرالبته بومسئله‌ده فرانسه‌یی تقلیدایده‌جکلر ایدی ؛ ارککلرك حقی وحریتلری خصوصنده فرانسه مثال اولدیغی کبی ، قادینلرك حریتلری جهتنده‌ده فرانسه اوك آیاق اولملی ایدی !

واقعا ، فرانسه‌ده « رومانتیزم » دورنده هوغولر ، لامارتینلر ، موسسه‌لر دائما قادینلرك هواسنی اوتویورلر ایدی ؛ اما ، بونلر قادینی قادینك کندیسی ایچون دکل ، کندی ذوقلری ، کندی اركك حسلری ایچون اوتویورلردی . انسانلرك بینلرنده : حریت و مساوات حسلری بلوط کبی قاره ، بللیسز ایدی . اركك نه کندی ایچون ، نه ده قادین ایچون دها اوته‌لره کیده‌میور ایدی .

ژورژ سانك میدانه‌چیقمسی فرانسه قادین عالمی ایچون بویوك برحرکت صاییله بیلور . ژورژسان ابتدا برنجی حر قادیندر ، اوندن صوکرا قادینلغك تمثالیدر . اما ژورژسانك کندیسنده‌ده یاقیجی قادین حریت ومساوات حسلری یوقدر . ژورژسان هم یازیلرنده ، هم دوشونجه‌لرنده ، هم درسلرنده رومانتیك‌در. بویله اولدیغی حالده ، بوقادین دنیانك کوزلرینی آز چوق غربی اوروپاده کندی اوزرینه چکیور . قادینلر عبرت ایله ، درین دوشونجه ایله ژورژسانك حرکتنی ، یازیلرینی کوزه‌تیورلر ، کوزلرندن آیرمیورلر ایدی .

ژورژسان برازده پراتیك اوله بیلسه ایدی . ارککلری اسیر ایده‌ن آتشلی دوشونجه‌لری ایله قادینلرك قلبنی‌ده طوتوشدیره‌بیلیر ، قادین عالمنی کندی اسارتندن قورتیلمق ایچون تماماً آیاغه بیله قالدیرر ایدی . بوقادیندن حاصل اولان فائده عملی دکل ایسه‌ده ، مادامکه ژورژسان ارککلره قادین قابلیتنی کوستره‌جك کوزل بر تمثال اولدی ، بوده برانقلابدر .

بو صره‌لرده : اوروپایه دکزلر آرقه‌سندن یکی برروز کار کیتدکجه قوتیله اسمکه باشلادی . آمریقا قادینلرینك خفیف خفیف تأثیراتی اوروپایه کلیور ایدی . فرانسه‌ده بو تأثیراته قاپیلان برنجی قادین ، ماریا دەره‌سمه « سربست قادین » اسمنده‌کی اثرینی ۱۸۶۶ تاریخلرنده نشر ایدییور ایدی . « قادینلره حق » بایراغی ایشته بوزمان قالدیریلیور . پك آز مدت صوکرا فرانسه‌ده « قادینك حقی » غزته‌سی چیقمغه باشلیور ؛ « فه‌مینزم » حقنده جدی یازیلر ، کتابلر یازیلیور .

« ژول سیمون » قادینلرك تربیه‌وتحصیللری ایچون چالیشیور ، قادینلر حقنده‌کی تدقیقاتنی باصدیرییور . اما ، بوتون بوزمانك فکرلری ، حرکتلری قوتلی برپوره‌ك ایله ، بللی ، کسکین بر کوز ایله باشلامامش کبی کورولمیور . صانکه ، انسانك ایچنده اولان ، ایچینی یین حق ،

Digitized by Google

حقیقت ، عدالت فکرلری سویلنه‌میور ایدی .

ژول سیمون یازییور : « قیزم ، کندیکه برقوجه آل . قوجه ، بو برسعادتدر . چونکه والده اوله‌جقسك . عشق ، سودا تکجیجی بر سرخوشلقدر ؛ سن بر حامی‌یه محتاجسك . آدملره برکره باق ؛ بونلرك الك ضعیفی بیله سنك کمیکلریکی قیرار ؛ حتی سن بر افندی‌یه سنی اداره ایده‌جك بر کیمسه‌یه محتاجسك . سنك عقلك نه قدر تربیه کوردی ایسه ، نشوونما بولدی ایسه‌ده ، بوینه آزدر . بویوك ومهم وقتلرده اونك نقصانی بللی اولور . سنك عقلك دها چوق اکسیکدر . بالخاصه ، سنك دوشونجه‌وملاحظه‌لرکده متانت یوقدر . کوچك برانکل چیقنجه ، طورورسك ؛ عقلك کسمامکه باشلار ؛ براز چالیشنجه یورولورسك . سن : بونك ایچون کندکدن طیشاریده اولان ، باشقه برکیمسه‌نك قوتنه التجا ایتملیسك ! »

ژول سیمونك « یکی قادین » نمونه‌سی دییه کوستردیکی بوضعیف ، افندی‌یه ، اداره‌یه محتاج قادین زمانمزك ایستدیکی قادینلردن صاییلەماز . اما ژول سیمون دها زیاده‌ایستەیه‌میور ایدی . قادینلر ایچون مطلقا بر أمر ، کندیلرینی ازه‌جك برقوت ، براستناد لازم اولدیغی عصرلرجه اول دنیلدیکی کبی تکرار ایدییور وبوقوتی‌حامی ، افندی صاییورایدی . وقادینه‌ده بویله برینك قوللی آلتنه کیرمکی ، اونك کولکه‌سی اولمغه غیرت ایتمکی نصیحت ایلیور ایدی .

ینه بوژول سیمونك زماننده وریاستی آلتنده فرانسه‌ده برنجی «قادینلره حق قونغره‌سی» ۱۸۷۸ سنه‌لرنده طوپلانیور ؛ مارییاده ره‌سمه زمانەنك قادین احتیاجنی قیصه ایکی کلمه ایله ، « حریت ، مساوات » تعبیرلری ایله أ کلادییور ودیيور ایدی :

« بز قادینلر نه‌ایسه‌ك ، نه ایدی ایسه‌ك ، اویله اولمق ایستیورز ؛ ارتق بزدن نه‌درلو آدم یاپمق ایسترلر ایسه ، اویله اولمق زمانی کچمشدر . قادین ارکك فرقسز انسانك حقنه رعایت لازمدر . عدالت آرانیلیور ایسه ، قادینك ، ارککك حریتی ، مساواتی یولی طوتیلملی وبوبراقیلمامالیدر . »

بوبرنجی قونغره‌نك یاپدیغی فکرلری ئه‌رنست لوفه‌ور ، ئیوکویو ، فرددریق پاسی ، پول‌بەرت کبی فیلوسوف ، ئه‌قونومیست ابی طانمش آدملرمدافعه ایتدیلر ؛ «قادینلره حق» مسئله‌سی حقوقاً ، اقتصاداً تدقیق ایدیلدی ؛ حکملری ویریله‌رك قادینلرك حقلرینی آلمق ایچون جمعیتلر قورولدی ، غزته‌لر چیقارلمغه باشلادی . بوندن صوکرا آمریقا قادینلرینك واوروپا قادینی تشکیلاتی اوزرنده بویوك تأثیرلر اجرا ایتدیکی کیتدکجه دهازیاده کوریلیور . فرانسه‌ده قادینلر ایچون دها برچوق قونفرانسلر ، قونغره‌لر اولدی ؛ بوندن بش سنه اول برنجی دفعه آمریقالیلر بوتون اوروپا قادینلرینی بین‌الملل برقونغره‌یه دعوت ایتدیلر ؛ ایکنجی بین‌الملل قونغره‌ده بوسنه برلینده اوروپاده اولدی .

اوروپا قادینلری ، اوکده مثال کبی آمریقا وانکلیز قادینلری اولدیغی حالده ، یواش‌یواش

ایلریلیورلر واستقبال قادینك تمثالنی بویله دوشونیورلر :

« بو قادین برسس کورولتیسی ایله طوغه جق، طوینوسنی غائب ایده جك والده سی کبی قورقاق دکلدر . او کوچلی قوتلی ، چویك برقادیندر، طاش کبی قاتی معده لری واردر ، سسی اسکی قادین سسی دکلدر ، تتره‌مز ، تتره‌دیر ، قوتلیدر. کوزلری پارلاق، دریسی اسمرجه‌در ؛ ارکك کبی ، لازم اولدیغی کبی یورر ، قوشار. ملتك هر دوزلو سسنه اوده سسی قاتار ؛ ارککلردن جلوه بکله‌مز ، وعدلر وعیدلر ایسته‌مز ؛ وکوکسنی یالکز کندیسی کبی قوتلی اولان ارککلره طایار ؛ سوداسی بویوکدر ؛ خیالی آنالق ، انسانلغه خدمتدر ! »

اوروپاده نهایت بوکونکی قادینلر بویله برقادینی خیال ایدییورلر ؛ آمریقاده تا بوندن سکسان سنه اول : « لوقره‌سیاموتت » برنجی قادین اوله‌رق دکل ، فقط اك آچیق صورتده قادینلرك حقنی، قادینلرك موقعنی بویله سویلیور، کوستریوردی :

« قادینك بوکونکی حالی جمعیت ایچنده اسارته یاقین بر حالدر ؛ هیچ برشی یاپاماق ، یاپمق قابلیتی ، حقنی حائز اولمامق اسیرلکدن باشقه برشی صاییله‌ماز . بز ، قادینلرك بوحالی اونلرك لایق اولدقلری موقع کبی صایه‌مییز . وبونی انکار ایده‌رز . و، دینك وقانونك قادینلری ترقی ایچون لازم هر واسطه‌دن، هرشیدن محروم ایتدیکی مدتجه، بز بونی انکارده دوام ایده جکز. جمعیتك ایچنده قادینلره قارشو بویله قیدلر بولونمسی، اونلرك عقللرینی بوبولتمدی وقابلیتلرینی کوتوروم ایتدی . قادینه یالکز کندی کوزللکنی اینجه‌لکنی آرتدیرمغه مساعده ایدیلدی . قادینلر ، بو واسطه ایله ارککلرك النده دها زیاده اویونجاق اولدیلر ، قوقلا حالنه کیردیلر.

بزه صوریپورلر : قادینلر بو کونکی حاللرندن زیاده دها نه ایستیورلر ؟ هانکی حقدن محروم ایدلمشدرلر ؟ هانکی امتیاز اونلردن اسیرکه‌نیور ؟ بن دییورم : قادین ، ارککلردن هیچ برایبلك ، نعمت ایسته‌یور، اونك ایستدیکی کندی حقیدر . اوایستیورکه، کندیسنی حر ، اختیار صاحبی صایسونلر ، اونی هر یاپدیغندن مسئول ایتسونلر . او ، تنظیمنده بولنمدیغی قانونلر ایله اداره ایدلمسنی ایسته‌میور وبونی اصلا قبول ایتمیور . جمعیت ایچنده ، اونك هیچ بر حقی یوقدر ؛ اونی هر یرده صولده صفر صاییورلر . سوز ایله حق ویرمکه کلنجه ، قادینلر هانکی نعمتدن محروم ایدیلیور سؤالنی ده صورمغه جسارت ایدییورلر ! »

لوتورنونك هر حالده حقی وار . ارکك عناد ایده‌یور . قادینك ایستکلری قبول اولونیور. فرانسه‌ده حقوق مدنیه قانونلری، آمریقاده ، انکلتره‌ده حقوق مدنیه و برازده حقوق سیاسیه قانونلری مهمجه تعدیلاته اوغرایور . ارکك حقسزلغنی آرالدییور ، قادین اسارتندن قورتیلیور. قادینغك تاریخندن چیقان معنا : قادینلرك مژدهٔ حریتیدر .

مابعدی وار

ارطغرل اوغلی

نیرنك ماهتاب

بر صخره‌نك اوستنده – تلاقیكه آفاق –
سر ، دست تفكرده ، غریبانه ، مكدر
بر پیر شبانخیزتر سماوی كبی مهتاب
بكلردی شو یوللرده ، شو ایصسز وقارانلق
یوللرده – كه اوراق
كلكونهٔ الحانی ایشلر ؛
سیمین كله‌بكلر كبی تیترر –
بر سایه ، بر آوازه ، برآوازهٔ بی‌تاب ...
پیشنده ضیالرله هم آغوش ولبالب
اكوان كرانخواب وسكونیله محیطات ،
تنها ، ابدی شب
بر هالهٔ رؤیا كبی مستور تزهر ؛
انكشت خطابنده شو ظلمات ،
ظلمات عرمرم
اوراق اولور، الحان اولور، الوان‌اولور... عالم ،
وارلقده‌كی اسرار كریزان وشئونات
هپ سحر قمر ، روح قمر ، نور قمر هپ ...

★

سس یوق !... یالكز زمزمهٔ رحمت انوار ،
بر صیحهٔ مینای سكونت ،
بر حشر خفاوار !..
ظلمت :
آچمش كبی بارانزده كللر ...
كویا كه طبیعت
سونمش ؛ ...
بارولری ، معبدلری خوابیده سراسر
بر شهر مصائبزده ، ویرانهٔ اعصار
بر بلدهٔ متروكه‌یه دونمش ...
ایلر نظر عبرته بر هائله اتحاف :
اطراف ...

★

پیشمده‌كی تصویر ضیا ، غول مجسم :
كواكم
و بن
ظللرله ، ضیالرله مزین
بر ساحه‌ده طوردق ؛
قوملقده بو كورتلنلرك آلتنده اوطوردق .
خالی ،
رؤیای خفایا ایله مالی ،
بر عمق سماوی‌یه سقوط ایتمكه مائل
اسحار سواحل ،
كوكلر وافقلر ، شو برایای منور ،
اظلال مزهر
دوشمشدی حرمكاه اساطیر میاهه ...
هرآن نكاهه .
تیتردی قنادیلی ، ظلامیله فسونكار
بر معبد اسرار ...

★

سس ، بر صاری‌بایقوش كبی برصخره‌یه‌قونمش ،
سر ، بال قدیدنده اویوقلار ...
روزكار
ساحلده‌كی طاشلر طونمش ، ...
یالكز یدكلكونهٔ اسرار
برتار نغمكاره دوقونمش ،
بر لحن دلاویز ازل وار :
بر نغمه ، كه بر قوش سسی ، بررفرف سائر ،
بر ریشهٔ پران سرائر ،
بر قطره ، بر اشكابه یا بر نظرهٔ ممدود ؛
یاخود
برد ...
هپ سحر قمر ، روح قمر ، نور قمر هپ ...

★

Digitized by Google

بر لحظه حلول ایلدی : انوار ایله اظلال
آهسته اوزاقلاشدی وصولدی ...
دریا وسواحل وخیابان کهنسال
بر ظلمت سیمین ایله دولدی ...
کوکلرده افول ایتمکه مائل
ـ فردایه بولوطلرله قوران تخت سماطاق ـ
خوابیده سلاسل
یوکسلدی وقورانه ، خشینانه ... وآفاق
بر منظر ویرانه‌یی آندیردی سراپا ....
کویا :
سیلکندی بو رؤیای فسونکار عدمدن
بر عالم علویٔ مکون ....

✱

آسوده ، آچیلمقده ایکن غازهٔ ابعاد
بن کولکه‌مه ، کولکه‌م بکا منقاد
آهسته آدیملرله اوزاقلاشدق ... اوزاقدن
رعشان
برسیسله قاپاغش ، اویویان شهر درخشان
منظور اولیوردی ..
انجم
ـ بر کل کبی بی‌تاب تنسم ـ
یاپراقلری آلتنده دمادم صولیوردی ...
داغلردن ، اوزاقلرده‌کی تنها اووالردن
ظلمتله قاریشمش کلن انفاح کریزان ،
آهنك پریشان
ویرمشدی بتون سیسلره ، اظلاله ، شب آمیز
صحرالره ، وادیلره بر لرزهٔ سوسن ...
پیوستهٔ اعصار ؛
یوللر
ـ آچمش کبی بر هالهٔ کلبیز ـ
جبیلرله ، چمنلرله مزین ...
بکلر کبی نیرنك ضیاآتی مهرك
شهرك
رعشان تردد اوزانان سیسلری ، سایل ،
آسوده سماسنده صولان خسته وبی‌تاب
مهتاب
برهیچیٔ فردایه افول ایتمکه مائل ،
بر غازهٔ مینایه بورونمشدی ... بولوطلر
آچمشدی کذرکاهنه بر وادیٔ ازهار ...

✱

وقتاکه ضیا سوندی ، سما سوندی وکولکه‌م
ـ وارلقده‌کی معنای مؤلم کبی ، مبهم ـ
ایتمشدی ینه اصلنه ، هیچیلکه رجعت ...
سورك دوشونن ظلنه مستغرق و مظلم ،
ویرانهٔ خلقت
بر مقبره کلدم :
یوقلق بو رطوبتلی قارانلقده آچیلمش ،
آچمشدی عدم برك وعدم ساق
بر منظر زنباق ....
ایجدکلری خونابهٔ موتا ایله بیهوش
هر سرو سیهکار وسیهپوش
قورمشدی سماسنده عدم نقش وعدم کون
بر قبهٔ ملعون ...
خارجده‌کی صافیت آهنکنه رغماً
روزکار
ظلمتده یشیل ، شبهه‌لی بر کوز کبی بعضاً
طاشلر آراسندن اوچوشان کیزلی ضیالر ،
داللر آراسندن کچن اشباح عظامی
تهزیز ایدییوردی ...
یوقلقلره ـ تنویم ایدن ابکار ظلامی ـ
بر ویل مسلسل کیدییوردی ...
هر شی ، بکا محسوس اولان هر شیده مؤلم
بر بوی فنا ، بوی منوم ،
برشبپره‌نك لینت مستکرهی واردی ...
کوك یوقدی ، زمین یوقدی ، صدا یوق ایدی حتی ،
روحك بوسیه معبر ماتمرهی واردی ...

✱

قورقمش ... اوشومشدم !
برميت ذيروح كبي يوللره دوشدم ...
يوللر
— يوللردهكه تابوت ايزى، موتا ايزى واردى —
برلحظه حلول ايلدى : سحار ،
خندان لطافت ،
معصوم ضيالرله صاراردى ...
ظلمتده نباتات كبي قوللرم اوكده
قوشدم .. ونهايت
سورك بيقيلان ، شهره دخول ايتمكه خادم
بربابنه كلدم ...
لكن :
مدخل
اولمشدى - چيقان خارجه رؤيا كبي ساكن -
برمعشر سربردهٔ امواته مبدل ..
كويا :
برسيل منور آقيوردى ،
برولوله ، برهائله ايجاده مهيا
بربرق مطلسم چاقيوردى ..
ناچار ، ينه طوردم ؛
سورك چورومش طاشلرى اوستنده اوطوردم ...

✲

بيلمم نه قدر مدت اويوشمش كبي قالدم ؛
برعمق خفا پرورده دالدم !
موتا ،
امواج كف آلودهٔ موتا
حالا جريان ايتمهده ، حتى
مدخل طاشيوبردى ؛
سسسز وبياض ، سور سياهى آشيوردى ....
اعصار معاشر
- صاندم ، كه بتون ساكن ذيروحى ده شهرك -
كچمشدى اوكمدن متحير ...

✲

وقتا كه قمر انجه بولوطلرده منور
بروسهٔ ماتمله غروب ايتدى ... محيطم
— پيشمده كى نيرنكى بى فر —
سوندى :
برتربهٔ مرحومه يه دوندى ...
آرتق بوشالان مدخلى كچدم وممكدر
كيردم اويانان شهره ... اوزاقدن اسمر
برظل مدارس كبي ، زانوزد وعابد
يوكسك تپه لر ، مشجره لر ، سور ومعابد
بر نور فسونكاره بورونمشدى ... وشمسك
پران و مكون
ايلك ريزش الماسنه آماج اوليوردى ؛
يوقلقده كى هرشى ينه وارلق بوليوردى ...

١٧ ايلول ٣٢٥

سليمان بحرى

نظم سربست ايله انشاد ايديلن اشعار مجموعه مزك پروغرامى خارجنده ايكن بو شعرك علويت ونفاست مألندن دولايى درجندن كنديمزى آلامدق؛ هرحالده بوقدر كوزل برمنظومه نك نظم مقيدله قلمه آلنمش اولمسنى تمنى ايدردك ..

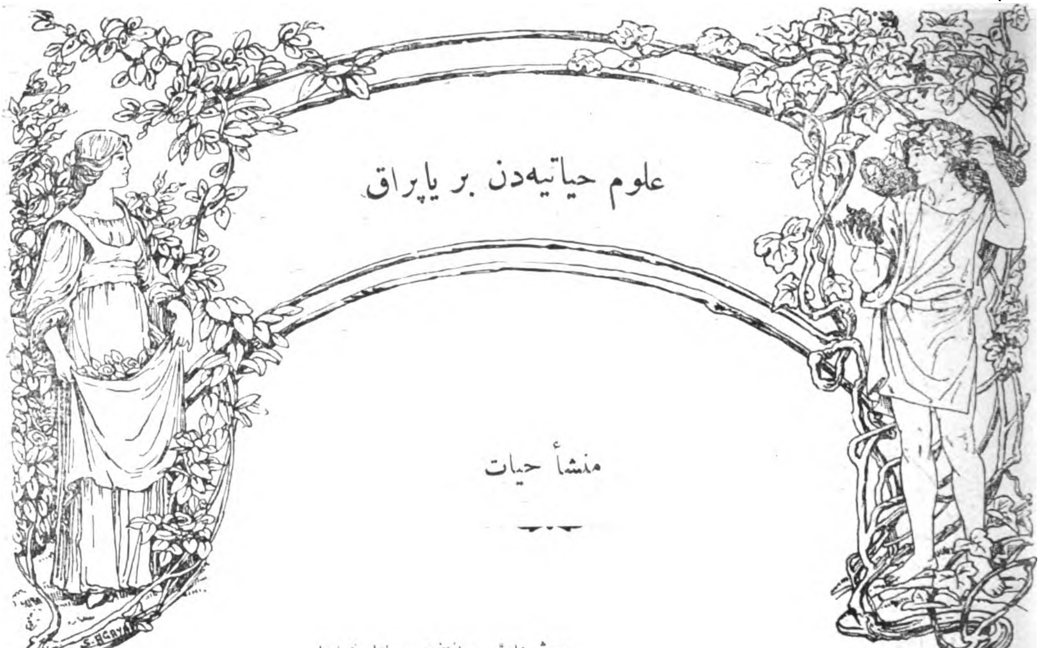

علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق

منشأ حیات

—شهزادهٔ جوانبخت دولتلو نجابتلو احمد افندی حضرتلرینا—

کرهٔ ارض اوزرنده حیاتك اجسام معدنیه حسابنه و کندیلکندن ظهور ایدی ویردیکی ادعاسنده بولنان تناسل بنفسه نظریه‌سنك نه صورتله مردود اولدیغی کچن مقاله‌ده اوزون اوزادی‌یه موضوع بحث اولمشیدی . بونك بویله‌جه هدم ایدلمسی بو بابده دیکر بر چوق نظریه‌لرك وضعنه سببیت ویره‌جکی طبیعیدر . ایشته بو مقاله‌ده بونلردن برر برر بحث ایده‌جکز .

قوزموزوئه‌ر (حیات فضائیه) نظریه‌سی

حیاتك معدنیاتدن وقوای غیر عضویه یاردمیله تشکل ایتمش اولدیغنی قبول ایتمك ایسته‌میه‌ن مشاهیر نباتیوندن فردیناند قوهن وساقسونیالی ریختر ایله حیاتشناس شهیر دوبواریموند کبی ذوات حیات، کرهٔ ارضه‌دیکر اجرام سماویه‌دن کلمشدر دیورلر . فضای نامتناهیده‌کی اجرامك اثنای دورانلرنده احجار سماویه نامیله بر طاقم اجزای صلبه‌نك انفکاك ایدوب هرطرفه انتشار ایتمکده اولدقلری معلوم. علمای مشارالیهم شو احوالی اساس اتخاذ ایده‌رك احجار سماویه نصل انفکاك ایدوب کرهٔ ارضه‌دوشیورسه‌نشوونمایه صالح بر چوق عضویات صغیره تخملرینك دخی بویله‌جه کره‌مزه دوشدکلرینه قائل اولمشلردر . اویله‌که احجار سماویه ایچنده محفوظ بر صورتده دوشمکله برابر آیری بر توز حالنده دخی اجرام سماویه‌دن آیریلوب سربست اوله‌رق کره‌مزه کلن وبوراده حرارت ورطوبت کبی حیاته الزم اولان شرائطك موجودیتنه تصادف ایدی ویرنجه نمالانه‌رق شعلهٔ حیاتك پارلامسنه سببیت ویرن شو سماوی تخملر بوکون ارباب فنك تعریفه

ایتدکلری حجرات حیاتیه‌یه آز چوق مشابهت دخی عرض ایدیورمش .

فی الواقع قویروقلی ییلدیزلرك سحاب مضیلرنده قاربون و مولداالماء مرکبات عضویه‌سنه مخصوص برطاقم شریدلرك موجود بولندیغنی تحلیل طیفی واسطه‌سیله کورلمکده اولدیغنه و اجسام دلك واحتكاكدن طولانی حرارتك ترفعیله مواد حیاتیه‌نك ایمسی لازمکله‌جکنه دائر سرد واتیان ایدیلان اعتراضه هه‌لمونتز حرارتك بو ترفعی صرف محیطه منحصر قاله‌جغنی واحجار سماویه‌نك ایچنده محفوظ بولنان عضویات صغیره تحملرینه دوقونمایاجغنی وبو صورتله بونلرك

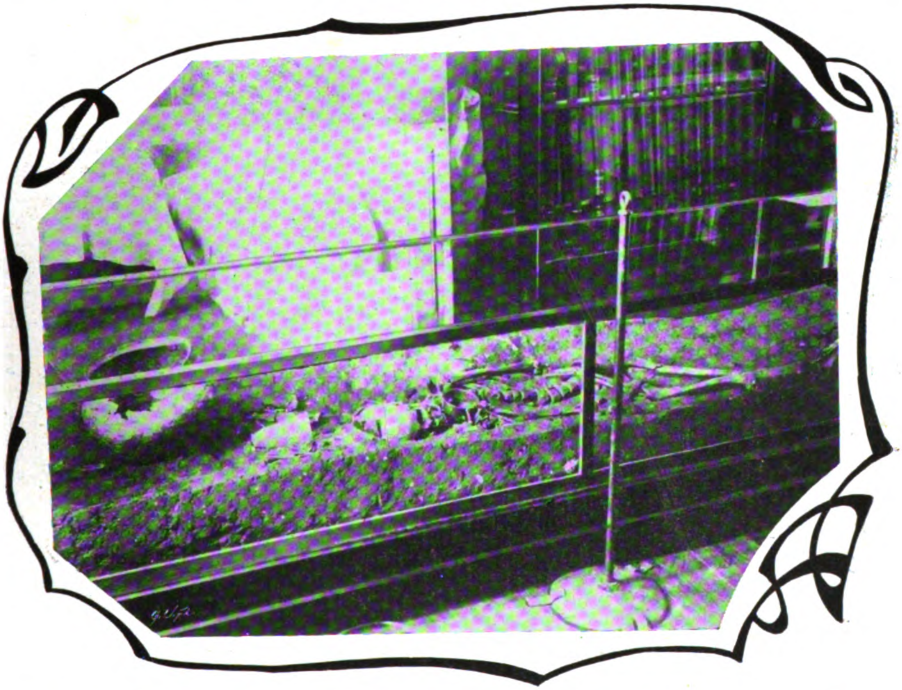

میلاد عیسی (ص . ع) دن ایکی عصر صکره‌یه عائد اوله‌رق بولنمش اولان بر انسان
اسکلتیله بعض آثار عتیقه
Une squelette humaine appartenant à l'an 200 (avant Jesus Christ)

حیاتیه‌یی تشکیل ایدن مرکبات عضویه‌نك اساسی‌ده قاربونك شو مرکباتندن عبارت بولندیغنه باقه‌رق هه‌لمونتز ولوردکه لوه‌ن کبی مشاهیر حکما ریختهرك بو نظریه‌سنده فنه مغایر هیچ برشی کورمدکلرندن قبول ایتمشلر وحتی محیط نسیمیمزی کچر ایکن حصوله کلن هردرلو عارضه‌لردن مصون قاله‌جقلرینی بیان ایده‌رك جواب ویریور ایسه‌ده بین السیارات اولان اجسامده شرائط حیاتیه‌نك موجودیتی مثبت اولمدیغی کبی جراثیم سماویه‌نك بویله‌جه موجودیتنی قبول ایتمك تکامل قوانیننه‌ده مخالف اولمغله برابر نظریهٔ مذکوره مسئله‌یی تنویر

Digitized by Google

ایتمش صایلماز. منشأ حیات حقنده‌کی فکر تجسس حیاتك کرهٔ ارضدن نصل ظهور ایتدیکی وادیسندن اجرام سماویه‌دن کره‌مزه نه صورتله کله‌بیلمش اولدیغی وادیسنه تحویل ایتمکدن بشقه بر شی یاپمیور. بناءً علیه اساس مسئله دخی حل ایدلمش اولمیور.

پیروزوئه‌ر Pyrozoaires حیوانات ناریه نظریه‌سی

کمیای حیاتی‌ده یاپمش اولدیغی تفحصات بو کونکی حیاته اصلا بکزه‌مزمش.

ملیارلرجه سنه امتداد ایدن ادوار ماضیه‌نك توالیسی هنکامنده دوچار اولدیغی برچوق تبدلات عمیقه نتیجه‌سیدرکه قابلیت حیاتیه بو کونکی اوصافنی اله‌بیلمشدر. بو مدت مدیده ظرفنده کندیلرینه مخصوص برطرزده یاشایان حیوانات ناریه آغیر آغیر تکامله مظهر اوله‌رق کلمش ونهایت الیوم کورولوب بیلینن اشکالی قزانمشدر. اشبو تکامل عمیقك حکم سوردیکی

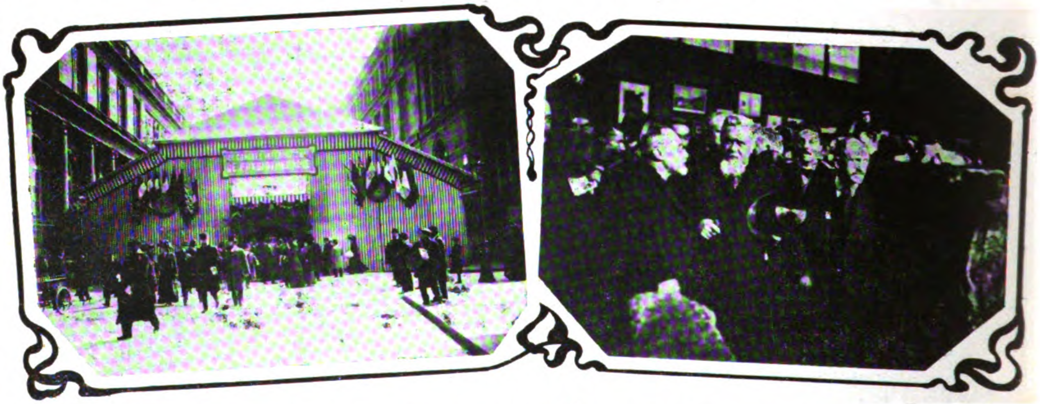

کچنلرده فرانسه رئیس جمهوری طرفندن رسم کشادی اجرا قلنان اوچنجی فیزیوتراپی قونغره‌سنك مدخلی ، قونغره‌یه اشتراك ایتمش اولان بعض ذوات

Le congrès de physiothérapie inauguré dernièrement par le Président de la Rèpublique Française. — Les membres du congrés.

ایله شهرت شعار اولان W. Preyer نام حیاتشناس بالاده تفصیل ایدیلن انتقال سماوی‌یی قبول ایتمه‌رك کره‌مزك تاریخ حیاتیسنه اجرام سماویه‌یی قارشدیرمق ایسته‌میور؛ بوذاته کوره حیات پك ازلیدر. اول صورتله که کرهٔ ارض بر آتشپاره اولدیغی زمانلرده بیله حیات موجود ایدی. انجق بو حیات ابتدائیه بوکون بیلدیکمز حیاتك عینی دکل ایمش. حرارتك آز بر ترفعیله چار چابوق محو اولمقله متصف اولدیغنی بیلدیکمز زمانلرده حیوانات مذکوره نك عددی اصلا دکیشمه‌مش وحیات عمومیهٔ کائناتك کمیتی بویله‌جه ثابت اوله‌رق کلمشدر.

غریبدرکه عصرلردنبری موجود اولان درزی مذهبی اربابنك خلقت حقنده‌کی اعتقاد دینیلری‌ده بوکا یقین برشیدر. درزیلرجه حیات عمومیهٔ کائنات کمیت اعتباریله بدایت خلقتدن بو آنه‌دکین هیچ تبدل ایتمه‌مشدر. بونلر دیورکه اشخاص ذوی الحیاتدن یومیه بر

شخص اکسیلمه بیکلرجه اعصارك توالیسیله سطح ارضده هیچ بر ذی حیاتك قالمامسی لازمکله جککی یومیه بر شخصك تزایدی فرض ایدیلهرك عینی اعصارك ده توالیسی قاله آلنیر وکرهنك مساحهٔ سطحیهٔ عمومیهسی حساب ایدیلرسه بو سطحك بونجه مخلوقاتی استیعاب ایدهمیهجکی پك اشکار بر صورتده تظاهر ایدر.

پیروزونەر نظریەسنی ایلرو سورەن پرەیەر ایله طرفکیرلری فکرلرینی شویله اجمال ایدیورلر :

بدایت امرده کرهٔ ارضك کتلهٔ ناریەسی بر عضویتی ، و کرهٔ مذکورەنك مظهر اولدیغی حرکت عظما دخی بالذات حیاتی کوستردی. تبردایتدکجه مذاب حالندن ایریلان و هیئت عمومیەنك حرکت حیاتیەسندن حصه یاب اوله میان معادن نقیله بو صورتله ایلك مواد غیر عضویەنك تشکلنه میدان ویرمشدر . وبوکون سطح ارضده بولنان مادهٔ حیاتیه وقتیله ارضی تشکیل ایتمش اولان کتلهٔ ناریەدن بر تسلسل متمادی ومتصل ایله اخذ منشأ ایتمشدر . اول صورتله که ارەده بر حدفاصلك بولنمسی عدیم الامکان اولدیغندن اصلك غیر ذی حیات اولدیغنه قانع اولمق غیرمثبت بر فکرده صاپمقدن بشقه برشی دکلدر . بناءً علیه مادهٔ اصلیهٔ حیاتیەنك ترکیب حالیسیله انجق قابل حیات اوله بیلەجکنی بیان ایدن و حقیقی اولدیغی هیچ بر صورتله ثابت اولمیوب صرف سهولتله قابل تلقی اولمسندن طولانی مظهر قبول عامه اولان فکر تقریبیدن بدایت امرده یالکز مواد غیر عضویەنك موجودیتنه قائل اولان اوهام قدیمەدن تجرید نفس ایله تناسل بنفسه نظریەسی ترك ایدیلەجك اولورسه حرکت حیاتیەنك ازلیتنی قبول ایتمك خصوصنده بیوك بر ادیم اتلمش اولور .

اوحالده بر حرکت ابدیه ایله متحرك اولان کونش کائناتده کی بتون موادك منشئی اولدیغی کبی اساساً بر حرکت مغلقەدن بشقه بر شی اولمیان حیاتەده ازلدن منشأ اولمسی ایجاب ایدرکه ماده نه قدر قدیم ایسه حیات دخی او نسبتده قدیم اولمش اولور دیورلر .

هالله‌ی قویروقلی ییلدیزی حقنده تدقیقاتده بولنمق اوزره تنه‌ریف اطەسنه کیتمش اولان مشاهیر هیئتشناساندن موسیو ژان ماسقار

Célèbre observateur, Monsieur Jean Masquart qui s'est rendu à l'île de Ténérif pour étudier la comète de Halley.

بو مطالعاتی سرد ایتدکدن صوکره پره‌یه‌ر شونی‌ده علاوه ایدیورکه انسال ذوی‌الحیاتده انقطاعك موجودیتنه و بناءً علیه ابوینسز بر نسلك ظهورینه قائل اولمق بوکون بنای فنك بر رکن قویمی اولان (Omne vivum viva) وهر بر ذی حیاتك اولجه موجود بر ذی غیر عضویه‌دن تشکل ایتدیکنی‌ده قبول ایتمیوب حیاتك کائناتده بر حرکت ازلیه اولدیغنی و نار مذاب حالنده اولان سیاره‌نك فعالیت حیاتیهٔ شدیده‌سی بطائته دوچار اولدقجه الیوم غیر عضوی دنیلن اجسامك ایرلمه‌سنه مساعده ایتدیکنی و بو وجهله بالضرور کریده قالان

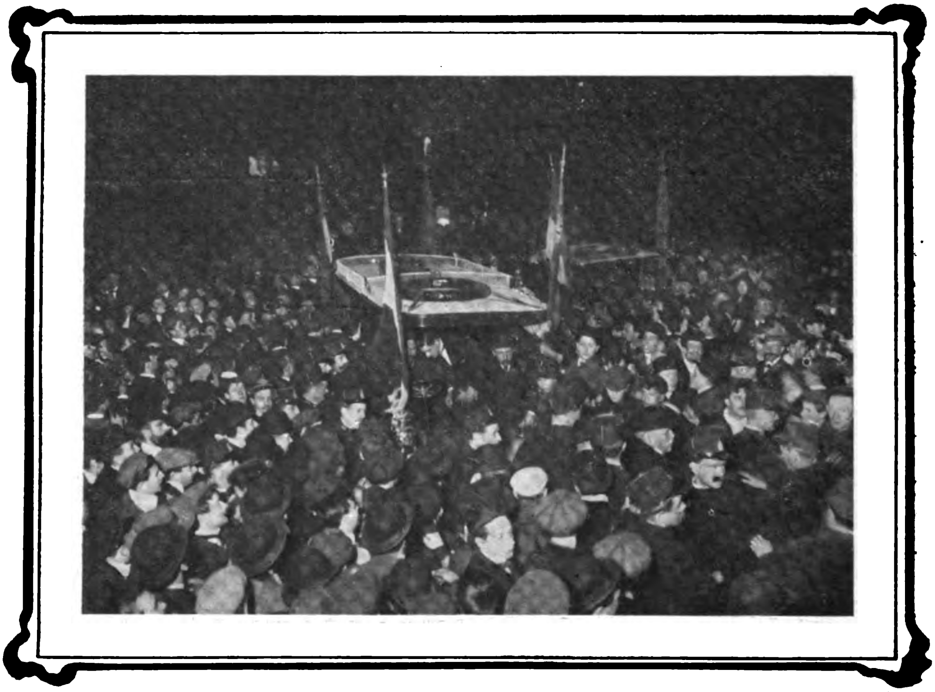

لوندره - مانجستر مسابقهٔ هوائیه‌سی - طیار شهیر موسیو پولهان بارسده اوتوموبیلدن اینرکن
Célèbre aviateur Paulhan pendant la course aérienne de Londres — Manchester.

حیاتدن نشئت ایتدیکنی بیان ایدن قانون اساسی‌یی قبول ایتمامك دیمکدر . بنابرین بو کون بیلدیکمز مادهٔ اصلیهٔ حیاتیه‌نك اویله‌جه اولدیغی کبی بدایةً موجود اولدیغنی ادعا ایتمدیکمز کبی ازلی اوله‌رق موجود وکرهٔ ارضمزه بر جسم سماویدن ورود و یاخود اجسام مادهٔ حیاتیه‌نك توالیٔ دهور و اعصار ایله مظهر تکامل اوله‌رق بوکون بر طاقم خصائص قزانه بیلمش اولدیغنی بیان ایدرز دیور .

نظریات مذکوره‌دن شو نتیجه چیقار :

حیات یا ازلی اوله‌رق موجود و یاخود وقت مساعده‌ده مادهٔ غیر عضویه‌دن اخذ منشأ

Digitized by Google

ایتمشدر . بونلرك هانکیسی طوغری ؟ اول امرده قوزموزوئەر نظریەسی تدقیق ایدلسە عکسنی اثبات ایدەجك هیچ بر حقیقت قطعیهٔ فنیەنك ألدە اولمامسندن دولایی بسـبتون رد ایدیلەمزسەدە مادهٔ حیاتیەنك ازلدن موجود اولوب صوكرەدن وجودە كلش اولمامسی صراحةً

حال بوكه موجود مركبات معدنیەنك بر طاقم قواعد كمیویە داخلندە تركب ایدەرك حصولە كلدیكی و مواد بسیطە حسابنە دها قاریشیق موادك هركون كمیاخانەلردە یاپلقدە اولدیغی معلومدر . عكس تقدیردە حادثات تكاملیەنك جف القلم انكارینە و مواد غیر عضویەنك دخی

موسیو روزوەلتك پاریس سیاحتی - روزوەلت پاریسدە غاردە واغون پنجرەسندن مستقبلینە تشكر ایدییور

Voyage de Monsieur Roosvelt à Paris. L'ancien Président des Etats-unis saluant les français qui lui souhaitent la bienvenue.

یاكلشدر . اول صورتەكە اشخاص حیاتیەیی تركیب ایدن موادك عنصر اعتباریلە مواد غیر ذی حیاتیەدن فرقی اولمدیغندن مواد حیاتیەنك سیارات سائرەدن كلدیكی قبول ایدلسە قوارتز فەلدسپات كبی معادنك دخی كرهٔ ارضە حاضر اولەرق كلمش اولدقلرینی قبول ایتمك لازم كلیر.

بوكون كوردیكمز حاللریلە دیكر سیارەلردن كلدیكنە حكم ایتمك لازم كلیركە خطادر، خطای محضدر. بناءً علیه فەلدسپات حقندە بو فكری تطبیق ایدەمدیكمز كبی البومین حقندە دخی تطبیق ایدەمیەجكز . ذاتاً حیاتك دائما اجسام غیر ذی حیاتیەدن تكامل ایدەرك حصولە كلدیكی

Digitized by Google

فیزیولوژیای نباتی‌یه عطف نظر ایدیلنجه كوریله‌جكندن قوزه‌وزوه‌ر نظریه‌سی شایان قبول عد ایدیله‌مز .

مردود اولدیغنی اولجه برتفصیل یازدیغمز تناسل بنفسه نظریه‌سیله بالاده عرض ایدیلان حیوانات ناریه نظریه‌سی آره‌سنده‌كی فرق ایسه

ایمدی مواد آزوتیه‌یی محتوی اولمیان اجسامك هیچ برینك ذی حیات اوله‌میه‌جغنی بیان ومواد غیر عضویه‌ده ایسه البومینك مفقودیتنی صورت قطعیه‌ده تأمین ایدن معلومات حاضرهٔ فنیه‌یه استناد ایتمك لازم كلسه حیاتك بوصورتله تعمیمی بك قولای قبول ایدیله‌جك شیلردن اولمدیغی

موسیو روزوه‌لت انوالید سرایی اثنای زیارتده جنرال دالشتاین ایله مصافحه ایدییور
M. Roosvelt causant avec le Général Dalstein.

صرف حیاتك طرز تلقیسنده‌در. حیات دینجه برنجیسی بوكون دخی ذی حیات بیلدیكمز اجسامی آكلایور . حال بوكه ایكنجی نظریه حیاته دها واسع برمعنا ویره‌رك ، مادهٔ حیاتیه ایله بركونا مشابهت كوسترمین مواد ناریه‌یی دخی ذی حیات كبی تلقی ایدیور .

شویله طورسون حیات حقنده شمدی‌یه قدر بیلنن ویا بیلنیر كبی ظن ایدیلان بتون معلومات فنیه‌نك كأن لم یكن حكمنده بولنمسنی انتاج ایدر .

بره‌یه‌ر اوكتلهٔ ناریه‌نك برمبادلهٔ مادیه‌یه دخی مقر اولدیغنی یعنی او زمان مذاب اولان بعض

معدنلرله وباخصوص حدید مرکباتیله تغذی ایتمش اولدیغنی ضمناً درمیان ایدیور واقعاً مبادلهٔ مادیه نك برحرکت اولدیغنه و کتلهٔ ناریه نك ده برحرکت اقتداریهٔ داخلیه یه مالك بولندیغنه شبهه یوقسه ده اجسام ذوی الحیاتك مبادلهٔ مادیه سنی یعنی تغدیسنی اقتضا و تأمین ایدن حرکت ، ترکیب وتحلیل حرکتیدرکه الیوم موجود یانارطاغلردن چیقان لاولرك هیچ برنده شو مبادلهٔ غدائیه یه دلالت ایدر بر حادثه کورلمدیکندن پره یه رك بیان ایتدیکی حیوانات ناریه نظریه سنده دخی تمامیله شایان قبول اوله میه جق بعض نقطه لر بولندیغی نمایان اولمش اولور . بعض نقطه لر دیورز. چونکه بونظریه ده بزکندی افکارمزه توافق ایده بیله جك برحقیقت کورمك ایستیورز.

پره یه ر کرهٔ ارضك نار بیضا حالنده بولوندیغی زمانلرده کندیلرینه مخصوص بر طرزده یشامش اولان برطاقم حیوانات ناریه نك موجودیتنی بیان ایتمکله برابر او کتلهٔ ناریه ده حرکت حیاتیه نامیله توسیم ایتدیکی بر حرکت عظمانك دخی بولوندیغنی سویلیورکه ایشته بو حرکت حیاتیه نك موجودیتنه کندی حسابمزه بزده قائل اولمق وبونك یالکز ارضه دکل ، ارضك مولدی اولان شمس ایله بتون کائناته عام برشی اولمسی لازم کلدیکنی بیان ایتمك ایسترز بناءً علیه بر نفخهٔ ازلیه اولدیغنه قانع اولدیغمز روحك دخی اولسه اولسه کرهٔ ارضده پك قدیم وشموس سائره ده ازلی اوله رق موجود و بالاخره حیاتك خفی ، جلی صور سائره ده انفجارینه سببیت ویرمش اولان بوحرکت حیاتیه دن بشقه برشی اولمامق احتماله ذاهب اوله جغمز کلیورکه منشأ حیات حقنده بیان ایدیلوب داروه ن نظریه سیله مناسبتی اولان نظریهٔ کمیویه دن وبالذات داروه نیزمدن بوندن صوکره کی مصاحبه ده بحث ایتدکدن صوکره روح حقنده ایدنمش اولدیغمز ذهابی بر تفصیل ذکر ایده جکز .

— بکلر بکی — دوقتور

سعید جمیل

Digitized by Google

ترقئ اجتماعی

جمعیتلرك غایهٔ تشکلی وهلهٔ اولاده دها
ایی برحال اجتماعیی تأمین، تعبیردیکرله بشریت
ایچون هرنوع اسباب ترقییی استحصال نقطه‌سنه

ایچونده غایهٔ املدر. هر موجود طریق بقاده
دائم اولدقجه ترقی‌یه طوغری ایلریله‌مك،
حوزهٔ فنایه داخل اولمغه یوز طوتدیغی کبی

موسیو روزوه‌لت فرانسز عسکری مانوره‌لرنده
M. Roosvelt assistant aux manœuvres militaires à Paris.

معطوف اولمق لازم کلدیکی جهتله جمعیتلرده
ترقی برامر ضروری کبی کوریلور وترقی ایتمه‌ین،
افرادینه دها ایی برحال وموقع اجتماعی تأمین
ایده‌میه‌ن برجمعیتك حکمت تشکلی غیرموجود
اعتبار ایدلمك لازم کلور.

فی‌الحقیقه ترقی هر موجود کبی جمعیتلر

ریاضینك منبته مقابل معکوس وناقص استقامتده
کوستردیکی خطه مشابه براستقامت معکوسه‌ده
برحرکت رجعیه اثری ارائه ایتمك مجبوریتنده‌در.
بعض سیغاره کاغدلری قابنده حیات بشرك
صفحات متعاقبه‌سنی، قدمات متوالیه‌سنی ارائه
ایدن رسم، ساحهٔ حیاتیه‌ده ترقی‌یی معنیدار

Digitized by Google

برصورتده تجسم ایتدیرر : بودار آلامه‌دوشن برمخلوق بشری ایلك سریر استراحتنی تشکیل ایدن مهد نازده کچیردیکی دورحیاتی متعاقب قدمه قدمه یوکسله‌رك اوینایان ، تحصیل ایدن ، قلبی محبت اوغرنده ضربان ایدن ، ازدواج ایدن ، عائله بارینی یوکله‌نن ، متعدد چوجقلریله

وهن وخرابی‌یه یوز طوتمش بر پیر سفید ریش وسر ، برفرتوت معتوه بی فراشکالنه متعاقباً استحاله ایتمك اوزره بولندیغی مرقات اعتلادن یواش یواش نزول ایدییور ، ونهایت اصل « عدم » دیدیکمز نسبی بر یوقلقدن نشئت ایتمش ایسه اویله‌جه ینه او « وادیٔ عدم » ده

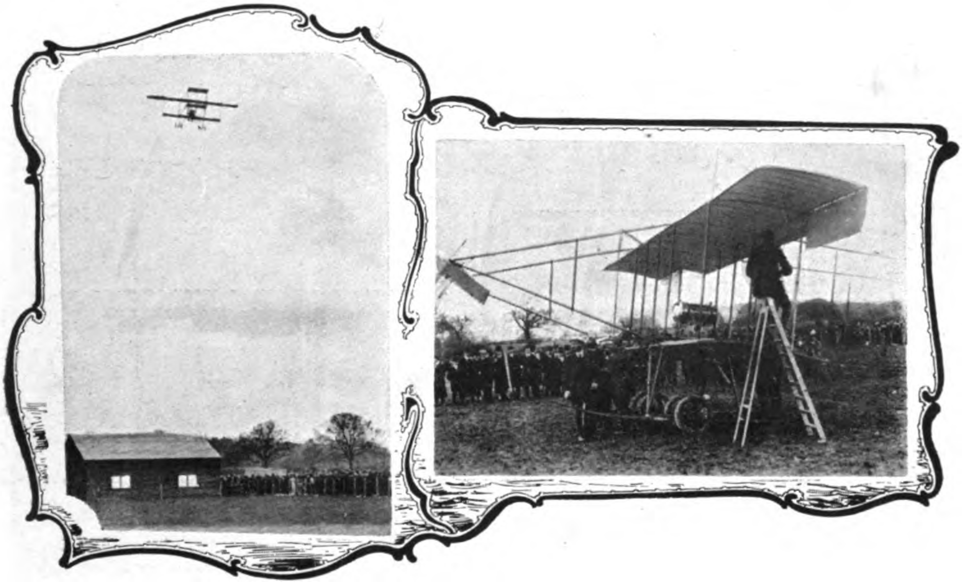

1—١ 2—٢

مانچستر مسابقهٔ هوائیه‌سی - (١) طیارشهیر موسیو پولهان آلت طیاره‌سیله هواده - (٢) مسابقهٔ هوائیه‌یه اشتراك ایدن موسیو فارمان ایله آلت طیاره‌سی

La course aérienne à Manchester: 1—M. Paulhan dans son aéroplane: 2— M. Farmann pendant la course.

اوفاق برجمعیت تشکیل ایدن چوجق ، مکتبلی ، دلیقانلی ، زوج ، بابا ... شکللرندن کچدکدن صکره سن وسالنك اللنجی دورهٔ سنویه‌سنده تکاملك حد منتهاسنه واصل اولمش ؛ قدمات ترقی‌نی نهایته قدرطیرمانمشدر . بوندن صکره‌کی حیات ، سقوطدر ، تدنیدر ، قوای حیاتیه‌سی

قرار قیلیور ، مبدأ ومنتهانك برلشدیکنی ، ایکی متضاد ومتقابل نقاط عزیمتك بر نقطه‌ده تلاقی ایتدیکنی اثبات ایچون بر مثال مجسم ذی حیات تشکیل ایدییور .

ساحهٔ حیاتیه‌ده‌کی بوصفحات تکاملی بز هرساحه‌ده ، هر موجود اوزرنده آز چوق

Digitized by Google

مشابه بر صورتده قولایلقله مشاهده ایده بیلورز.

جمعیتلر – كه بر وجود معنوی‌یی حائز بر شخصیت معنویه‌در – ده عین قانون تکامله، عین طبقات ترقیدن مروره و وظیفهٔ مقدره‌لرینی ایفادن صکره قوای حیاتیه‌لرینه بر وهن طاری اولمش ایسه عین درکات سقوطدن کذاره محکومدرلر. یالکز مخلوقات ذی حیات آره‌سنده اولمیه‌جق، ابدی بر حیاتله معمر اوله‌جق، وتفرق واختلالدن مصون بوله‌جق کبی مدید وهردم مترقی بر دورهٔ حیاتیه‌یی حائز ظن اولنورلر؛ وعصرلرجه مدت مدارج عالیهٔ ترقیده یوکسلورلر.

بناءً علیه «ترقی» مسئله‌سی افراد واشخاص ایچون اولدیغی قدر جمعیتلر ایچونده مهمدر،

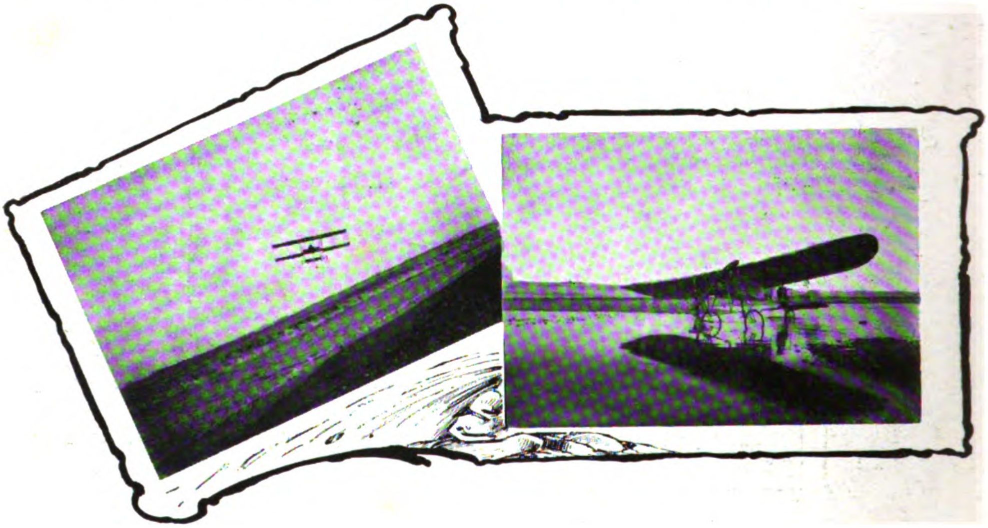

1—١ 2—٢

نیس مسابقه‌لری – (١) طیار بلچیقالی وان دن بورن – (٢) مسابقه‌یه اشتراك ایدنلردن اولیه‌لاغرك صویه دوشمسی

Course aérienne à Nice — 1 L'aviateur belge — 2 L'aviateur Olieslager tombant dans l'eau.

همان بر نفسده طوغوب اوله‌ن هوام وحوینا‌تدن باشلایه‌رق اون عصر کبی بر مدت طویله معمر اولان حیوانات ونباتاتك موجودیتی مثللو جمعیتلرده برقاچ سنه‌لکدن باشلایه‌رق عصرلرجه ادامهٔ موجودیت ایدن حیاته مالك اوله بیلورلر. حتی جمعیتلرك قوای حیاتیه‌سی سوء استعماله اوغرامازایسه بونلر مرور زمانله محو ونابود

جمعیتلرك عناصر ترقیاتنی تدقیق وبونلرك تأثیراتنی ونه کبی قانونلره تابع اولدیغنی تحقیق حکمت اجتماعیه‌نك مهم بر مبحثنی تشکیل ایدر. بز بوراده ترقئ اجتماعینك غایه اعتباریله حاصل ایتدیکی نتیجه‌یی تدقیق ایده‌جکز.

* * *

«اوکوست قونت» حکمت اجتماعیه علمنی

تأسیس و آکا بر اساس وضع ایتدیکی زمان بونی ایکی قسمه تقسیم ایتمش و جمعیتلری ترتیب وانتظاملری اعتباریله – یعنی بر قرار و ثابت اولان مناسبات وروابط اجتماعیه‌لری جهتندن برفصلده تدقیق ایتدیکی کبی حرکتلری اعتباریله یعنی احوال اجتماعیه‌نك ترقی و تکاملنك تعاقب وتوالیسی ، حرکت اجتماعیه‌سی جهتندن‌ده آیری برفصلده تدقیق ایلمشدر. برنجی فصلده‌کی تدقیقاتی اوزرینه جمعیتلرك بر « حکمت اجتماعیهٔ توقفیه» سی نظریه سنی تأسیس ایتدیکی کبی ایکنجی فصل نوعندن حاصل ایتدیکی نتایج اوزرینه‌ده بر « حکمت اجتماعیهٔ حرکیه» نظریه‌سی درمیان ایتمشدر. قونت بو تدقیقاتنده ترقی‌یی انتظام اجتماعینك تکملنه ، وانتظام اجتماعی‌یی‌ده بوتون اشکال اجتماعیه‌ده موجود اولان برطاقم مناسبات غیر متحوله‌نك موجودیتنه ارجاع ایتدیکندن حکمت حرکیه‌نك حکمت توقفیه‌یه تابع اولدیغنی افاده ایتمشدر.

حالبوکه زمانمزده تدقیقات اجتماعیه ساحه‌سنده حصوله کلن ترقیات وبالتجربه استحصال ایدیلن نتایج ، تحولات وحرکات اجتماعیه‌نك اوکوست قونت زماننده محسوس ومشهود اولان درجه‌دن پك زیاده واسع اولدیغنی ارائه ایدیور. تدقیقات اخیرهٔ اجتماعیه کوستریورکه بوتون جمعیتلر قریه‌لردن تشعب ایتمش ، قریه‌لرده مبادیده مادری ویا ارضه مربوط توتمی برر قلانلدن [۱] تولد ایلمشدی.

بو صورتله اك عالی و اك مشوش اشکال اجتماعیه مدید برسلسلهٔ اشتقاق و قرابت ایله

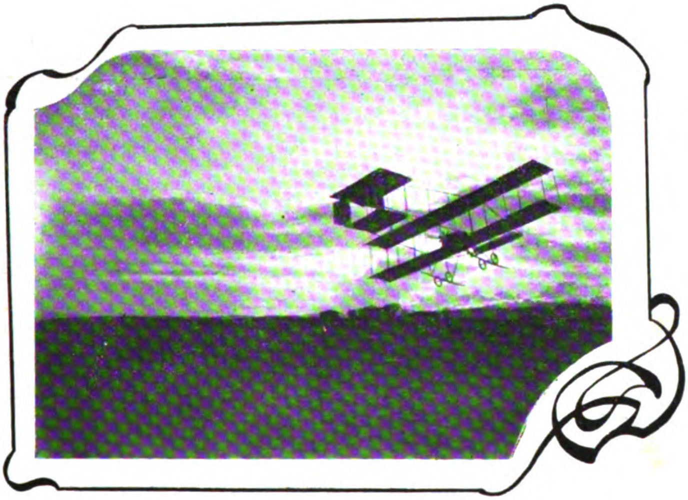

نیس مسابقهٔ هوائیه‌سی – طیار روسیه‌لی افیموف ایله آلت طیاره‌سی جوهواده

L'aviateur russe, M. Effimoff participant à la course de Nice.

[۱] « قلان » ، انسانلرك آز چوق منتظم بر جمعیت تشکیل ایتمزدن اول‌کی حالت تکشیبه سیدر. بوراده حیات قرویه هنوز باشلامامشدر. قلانلر مبادئ تأسسلرنده اکثریتله نسبت مادرانه اوزرینه تأسیس ایدرلر. تعدد ازواجه مساغ اولدیغی ایچون نسبت عائله پدره دکل ، بلکه والده‌یه تابع اولور. برده قلانلر وحوش وهوامدن ، اشجار ونباتاتدن، صخور وقوای طبیعیه‌دن بریسنی « توتم» نامیله تقدیس ایدرلر. بوصورتله توتملری معین وثابت برمحله مخصوص اولان قلانلر ارضه مربوط برتوتمی فلان تأسیس ایتمش اولورلرکه وطن فکرینك رشیمی دیمکدر.

Digitized by Google

3—٣ 2—٢ 1—١

ارتیست ماداموازل دیان

صوك پارس مودەلری - (١) كموش صیرمە ایشلمەلی فستان - (٢) آمپیر بیاض دانتلا دن مانتو - (٣) صیرمە ایشلمەلی چوقەدن مانتو

L'artiste Mademoiselle Diane, Dernières modes parisiènnes. — 1 Jupe brodeé d'argent -- 2 Manteau blanc en dentelles empire — 3 Manteau en drap brode.

وحشی و سرسری قبیلەلرە مرتبط و منتهی اولورلر كە بو قبائلدە بزە انتظام اجتماعینك شكلنی اظهار و تبیین ایدەجك تأسیسات ثابتە و یا روابط دائمەنك همان هیچ بری یوقدر دیە بیلورز. جمعیات علویەیی تفریق ایدن اوصاف بطی بر صورتدە اكتساب ایدلمشدر، بونلردن حالت ابتدائیەدە متحصل اولمش هیچ بریسی كوستریلەمز.

دیكر طرفدن علم الارضك، فن مستحاثاتك، علم اشتقاق السنەنك، آثار عتیقە علمنك، علم الانساب الاقوامك كشفیات و نظریاتی بزە متفقاً ارائە ایدییورلر كە بشریتك صفحۀ تاریخیەسی صفحۀ قبل التاریخیەسنە نسبتلە پك قیصە بر مدت تشكیل ایدر. تدقیقات علم الارضیە كوستریور كە

بشریت اوروپای غربیدە دورجمودیدەیوز بیك سنەدن زیادە یاشامشدر. بو مدت ظرفندە بشریت بر طاقم صناعی و بدیعی آثار و اختراعاتدە بولنمشدر كە بو آثار و مخترعات شمدی اقطار مختلفەدە ساكن و دورۀ تاریخیەیە داخل اولمامش اقوام مختلفە نزدندە و مثلا ارض النار ایلە امید بروننده و اوستralya جزائر مجتمعەسندە همان عین حسیات خرافاتیە ایلە، عین معتقداتلە و عین تأسیسات بدنیە و عائلویە ایلە مشهود و منظور اولمقدەدر.

بناءً علیە تحقق ایدیور كە جنس بشری هر طرفە انتشار ایدن مهاجرتلر اكثریتلە مصر حكومتنك تشكلندن یعنی فجر دور تاریخك انفلاقندن اول وقوعە كلمشدر.

Digitized by Google

بو مطالعاته نظراً انتظـام اجتماعى نظريهٔ قديمه‌سنه بدل احوال اجتماعيه‌نك توالى وتعاقبنى واشكال اجتماعيه‌نك تحولات بطيئه‌سـنى اداره ايدن قانونلرى اقامه ايتمك اقتضا ايدر . بو اقامه كيفيتى محافظه‌كارلق فكريله افعـال اجتماعيه‌ده ثبات وقرار ميلاناتنك معدوميتنه وفكر انقلاب ايله ميل ابداعه مانعه تشكيل ايتمسنه سبب اوله‌ماز.

اجتماعيه‌سى‌ده لازم التدقيقدر . بناءً عليه هردم متحول اولان جمعيتك اسـباب تحولاتنى اداره ايدن بعض قوانين اجتماعيه‌نك تدقيقى ايچـون بونك برزمان معين ظرفنده‌كى موقع ووضعنك دخى تدقيقى قيمتدار بر عنصر معلومات تشكيل ايدر. بو صورتله قونتك حكمت توقفيه وحكمت حركيه نظريه‌لرينى قبول ايتمك ، فقط بونلرك

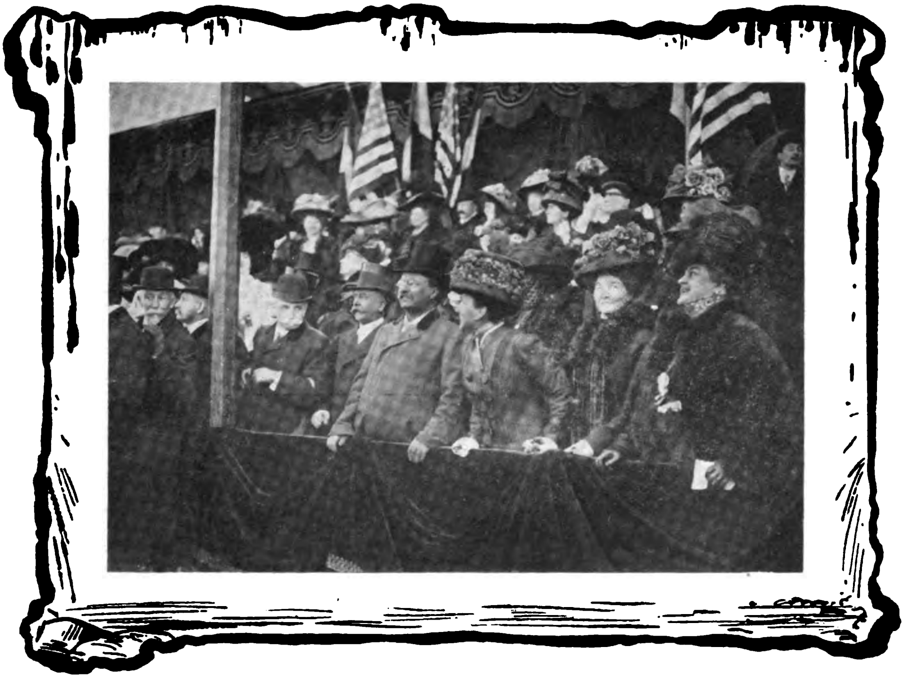

موسيو ، مادام ومادموازل روزوه‌لت طيار جرأتكار دوبونه‌يى خصوصى لوجه‌دن سير ايدركن
Monsieur et Madame Roosvelt regardant voler l'aviâteur M. Dubonnet.

چونكه الك منتظم ومتين تحولات اجتماعيه اوقدر مديد عصرلر ظرفنده تحصل ايتمشلردر كه بونلرك روش تكامللرى تعقيب اولنه‌جق اولورسه بعضاً معدوم حركت ظن اولنـه‌جق درجه‌ده ثابت اولدقلرى كوريلور. مع مافيه بر جمعيتك حركات تحوليه‌سى نه قدر سريع اولورسـه اولسون او جمعيتـك مفروض برآن ظرفنـده‌كى حال

تعريفاتنده جمعيتك احوال ثابته‌ ويا حركيه‌سندن باحث ديه تعريف ايتمكدن ايسـه جمعيتك هر هانكى برزمانده‌كى موقع اجتماعيسى ايله ادوار متعاقبه‌سنده‌كى تكامل وترقيسى قانونلرينى تدقيق ايدر ، ايكى فصل اولمق اوزره تصـور وبيان ايتمك حقيقته دها موافقدر .

* * *

Digitized by Google

تحولات اجتماعیه‌نك ضروری اولدیغی افادات سابقه‌دن مستبان اولدی . فقط عجبا بو تحولات هر وقت ویا اکثر زمانلرده شرائط حیات بشریه‌نك اصلاحنه‌می معطوفدر ؟

هیچ اولمازسه عجبا تحولات اجتماعیه‌نك غایه‌سی جنس بشرك ویا جمعیتی ترکیب ایدن افراد ذی حیاتك خصائص ممیزه‌سنك تکملنه خادم اولیورمی ؟

بو سؤاللره زمانه و اقوامه کوره مختلف صورتلرله جواب ویرلمشدر .

١—1

(١) طیار دو بونه روزوه‌لتك اوکنده جو هواده طیران ایدرکن - (٢) دو بونه سطح ارضه ایندکدنصکره والده‌سی ایله قوجاقلاشیرکن

1 — L'aviateur Dubonnet embrassant sa mère après être descendu à terre.
2 — M. Dubonnet volant en aéroplane.

علم حکمت اجتماعیه بو مبحثده نیکبین و بدبین مختلف متخصصلرك مطالعاتنه جلوه‌کاه اولمشدر. ذاتاً علما ومدققین آره‌سنده کی نیکبینلك ایله بدبینلك اساسنه مستند اولان مطالعات تدقیقات اجتماعیه‌نك تعمیق ایدلدیکی زماندنبرو ساحهٔ اخلاقیه‌یی ترك ایدرك اجتماعیاته انتقال ایتمشدر [١]

نیکبینیء اجتماعی، ترقیاته اعتقاددن عبارتدر. فرانسز حکمت اجتماعیه‌سی بو اعتقاد ایله متصف اولدیغی کبی (قوندورسه ، فوریه ، قونت ، لیتره هپ نیکبیندر ؛ احوال بشریه‌ده ترقی حصولنه معتقددر .) دها آز بر مرتبه‌ده اوله‌رق انکلیز حکمت اجتماعیه‌سی ده عین حالی تمثیل ایدر . (باژهو ، لوبوق بومیانده تعداد ایدیله بیلور .) مسلك نیکبینی بو اعتقادده‌درکه بشریت مرقات مدنیته صعود ایچون وحشت قبل التاریخیه‌یی ترك و آندن انفکاك ایتمکله خصائص وقابلیاتنك انکشافنی تأمین ، قوای

[١] ساحهٔ اخلاقیه‌ده نیکبینلك ایله بدبینلك بو اساسدن باشلار : فطرت بشریه خیر محض اوزرینه‌میدر ، یوقسه شر محض اوزرینه‌میدر ؟ برنجی فکری التزام ایدنلر نیکبین ، ایکنجی فکری قبول ایدنلر بدبین صنوفنه منسوبدر . بو مباحثات عصرلرجه مدت دوام ایتمشدر .

Digitized by Google

طبیعیه اوزرنده‌کی نفوذینی تزیید، آلام ومزاحم معنویه‌نك تأثیراتنی تنقیص ایتمشدر . ترقی‌یه معتقد اولانلر میاننده بوتون تحولاتك مطلقا وبای حال بر خیره منجر اولدیغنی ایراد ایدنلر اولدیغی کبی عدل وبختیارلغك بین البشر نما وتزایدندن زیاده معلومات واختراعات بشریه‌نك تزاید ایتدیکنه معتقد واو صورتله قید واحتیاط تحتنده نیکبینلك اثرینی اظهار ایدنلرده واردر.

بدبینلك نظریه‌سی اون طقوزنجی عصرك نصف اخیرنده آلمانیا فلسفهٔ اجتماعیه‌سی ایله تأسس ایتمشدر .

بو نظریه بویوك بر سوسیالیست مکتبی طرفندن ، یعنی « مارقس » مکتب اشتراکیسی جانبندن قبول ایدلمکله آلمانیاده وآندن صکره ایتالیاده انتشار ایتدیکی کبی فرانسه‌ده‌ده طرفدار پیدا ایتمشدر. مدنیت حاضره‌نك ایجاب ایتدیکی مسلك بدبینی آزچوق هر طرفده رواج بولمشدر . مع مافیه فعلیات بو فکر ایله هیچ ائتلاف ایتمیور : دنیانك هر طرفنده انسان سعادتحالنی استحصال ویا شرائط حیاتیه‌سنی تعدیل واستکمال ایچون صرف مساعیدن کری طوردیغی یوقدر .

« ادوارد هارتمان » نام آلمان فیلسوفی «اعتقادسزلك فلسفه‌سی» عنوانلی رسالهٔ موقوته‌ده بشریتك دیانت بدبینی‌یی قبول ایتمدن اول ، ترقی‌یه اعتقادك خیالات معظمه‌دن برینی تشکیل ایتدیکنی تعلم ایتمسی الزم اولدیغنی ایراد ایتمشیدی .

آلمان اجتماعیونی آره‌سنده یك درین بر ایز براقان بو فکر ایام اخیره‌ده «ویه‌رقاند» طرفندن خلاصه ایدلمشدر. بو مؤلفه کوره حال وحشتدن حال مدنیته انتقال کیفیتی مناسبات تعاونیه‌یی حاصل ایتدیرن سوق طبیعیلرك کرك انسانلرده وکرك حیوانلرده محو ومعدومیتیله تقابل ایدیور. ایشته مؤلف بو مطالعاته بناءً ادعا ایدرك مدنیت روابط اجتماعیه‌نك انحلالیدر، دیور.

بو ادعا پك غریبدر . مدنیت حاضره‌ده روابط اجتماعیه‌نك انحلالنی ادعا ایتمك جمعیتی وادئ عدمه یوارلانیور فرض ایتمکله مساویدر. حالبوکه جمعیات متمدنه عصرلردنبری پابرجادر. احتمالکه روابط اجتماعیهٔ سابقه زائل اوله‌رق یرینه جمعیات متمدنه‌یه خاص بر طاقم روابط قائم اولمشدر ؛ فقط رابطه‌سز جمعیت تصوری جمعیتدن مقصود اولان معنا ایله قابل ائتلاف دکلدر . بناءً علیه مدنیتك روابط اجتماعیه‌یی فك ایتدیکی فکری ، بر صورت مطلقه‌ده ، طوغری اوله‌ماز .

دیکر طرفدن ترقیاتك موجودیتنه صورت قطعیه‌ده اعتقاد فکری‌ده بر خطای فعلی‌یه ، یعنی وحشت ایله نفسپرورلکی بربرینك مماثلی ومرادفی عد واعتبار ایتمکه استناد ایدر. انتظام اجتماعینك هریرده وهرزمانده میلانات شخصیه‌نك افتراساتنه قارشی غلبه‌دن عبارت اولدیغی ظننندن تولد ایلر. حالبوکه حس تعاونك قبائل وحشیه‌ده اولدیغی قدر قوتلی ، حس انانیتك‌ده بالعکس بو قبیله‌لرده کورلدیکی مرتبه ضعیف اولدیغی حال اصلا کورلمه‌مشدر . حالت ابتدائیه‌ده‌کی نفسپرورلك کتلوی بر نفسپرورلکدر .

Digitized by Google

اكر ترقی بروقعه ایسه بووقعه معلوماتك وبوكا مقابل اولان وظائف دماغیه‌نك تكملی ایله، انسانك اشیا اوزرنده‌كی قدرت نفوذیه‌سنك تزایدی ایله وبشرك بالذات كندیسی اوزرنده‌كی طرز حاكمیتنك درجهٔ تشكلی ایله متناسبدر .

بوراده جنسك سعادتحالنك تزاید ایدوب ایتمدیكنی آرامق طبقی بركاهلك برچوجقدن دها بختیار اولدیغی ادعا ایتمكله مساویدر . برچوجغك قیغوسزلغی بونی كاهلك كرفتار اولدیغی فنالقلردن حفظ وصیانت ایدر ، فقط حسیاتنك قرارسزلغی بونك شدتلی ودواملی هیجانلره مالك اولمسنه مانع اولور . قبائل وحشیه‌نك حیاتی بونلری برمتمدن آدمك هروقت كرفتار ومحاط اولدیغی اكدار وآلامدن، ومسائل عدیده‌دن مصون قیلار ؛ فقط عین زمانده الك علوی وخصائص بشریه‌نك تنمیه وانكشافنده‌كی حظوظاتدن‌ده محروم ایدر.

بناءً علیه ترقی منتظم ودواملی بیله اولسه نسبی اوله‌جقدر . ترقینك نسبیتنی اثبات ایدن حالاتدندركه تاریخده بونك مدید وطویل بر انحطاطه دوچار اولدیغی‌ده كوریلور .

علم حیاتده وعلم روحده انحطاط الك علوی والك یكی اوصاف وخصائلك محو وتخریب اولنمش اولمسنه اطلاق اولنور. انحطاط بعض مؤلفلره كوره بشریتك ویا برشعبه‌سنك نقطهٔ عزیمتنه، مبدأنه عودتی دیمك دكلدر ، بلكه جمعیات علویه‌یی جمعیات سفلیه‌دن تفریق ایدن وظائفك كسب ضعف ایتمسیدر : مثلا حقوق ، اخلاق اجتماعی ، تربیه كبی وقایع وافعال ، ارائه ایتدكلری طرز حاضرلرینه كوره ، بر جمعیت عالیه‌یی برجمعیت سافله‌دن تفریق ایدن وظائف اجتماعیه‌در ، بونلر جمعیتك تعالیسیله برابر كسب قوت ایدر . الك مشهور انحطاط اجتماعی یونانستان وروما مدنیتیله تمدن ایدن اوروپای جنوبینك شمال وشرقده ساكن اولان ژرمن، سلاو ، سقاندیناو ، هون، مجار وسائر اقوامك هجومی اوزرینه كرفتار اولدیغی انحطاطدر . مع مافیه بو انحطاط انحطاطاتك الك ضررلیسی دكلدر . شرق بو انحطاطلردن دها زیاده متأثر اولمش، چونكه ایران، سوریه وهندمدنیتلری تركستاندن وقوعبولان مهاجرتلر سببیله ابدیاً محو ونابود اولمشدر .

بو تفصیلاته كوره مجبا اقوامك ، ترقیده برنقطهٔ نهائیه‌یه واصل اولدقدن صكره مراحل تكملاتلرینی عكس استقامتده تكرار قطع ایتمكه مجبور اولدقلرینه اعتقاد ایدلمك لازم كلورمی؟ فلسفهٔ تاریخیه مؤسسی اولان « ویقو» بو فكرده‌در . انحطاط حقنده‌كی « هلزون » نظریه‌سی (ترقیات بشریه‌نك بر خط هلزونی تعقیب ایتدیكی حقنده‌كی نظریه)، خیلی طرفدار قازانمشدر ، حالاده طرفداره مالكدر ؛ فقط وقوعات ایله تأیید ایتمه‌مشدر . اقوام متمدنه نزدنده الك مشهور انحطاطات باربارلرك هجومیله تحصل ایتمشدر ، حالبوكه باربالق فسحه‌سی تضیق ایدیور بوندن‌ده بعض اجتماعیون بروجه آتی بر قانون استخراج ایدیورلر : باربار لاینقطع متمدنه تمثل ایدر . بوقانونك دلائلی فعلیات عدیده ایله مؤیددر .

ادرنه فی ۱۲ حزیران سنه ۳۲۶

بدیع نوری

Digitized by Google

١ ـ ایران مشروطیتنك مؤسسی مرحوم مظفرالدین شاه ٢ ـ مجاهد حریت ستار خان ٣ ـ شاه ایران احمد شاه قاچار حضرتلری ٤ ـ سپهدار ٥ ـ سردار اسعد ٦ ـ نائب السلطنه عضد الملك ٧ ـ صمصام السلطنه ٨ ـ ضرغام السلطنه ٩ ـ مجاهد حریت باقر خان .

1— Le Shah défunt Mouzaffereddin, fondateur de la constitution en Perse 2 -- Settar khan un des héros de la révolution. 3 -- Le Shah de Perse Ahmed katchiar khan 4 — Sipehdar 5 — Serdar Essad 6— Naïb-ul-Saltane Adad-ul-Mulk 7— Samsam-el-Saltane 8— Dergam-ul-Saltane 9— Bakir khan un des libèrateur Persans.

ایران

تاریخ انقلاب

برنجی انقلابده ایرانك احوال داخلیه و خارجیه‌سی

اخیراً شرقده وقوع بولان انقلاباتك منبعنی اقصای شرقده کوندن کونه خارق العاده بر صورتده ترقی وتعالی ایدن ژاپونیانك مظفریات وانتباهنده آرامه‌لی . موقدن، چوشیما مغلوبیتنی متعاقب شرق آرتق روسیه دولتنده ممتنع الغلبه قوتی کوره‌میور ، ایرانیلر، اونك اصلا مغلوبیته دوچار اولمز برقوته مالك اولدیغنی ظن ایدرکن ژاپون اردوسنك مهابت وحمیتنه قارشو سرنکون انقیاد اولدیغنی کورنجه، کمال شطارت و ابتهاج ایله، سنه‌لردن برو پرورده ایتمش اولدقلری آمال

Digitized by Google

وطنپرورانه‌لرینی، موقع فعل و تطبیقه وضع ایتمکه استعجال ایدییورلردی .

فرانسه اختلال کبیری بتون اوروپایه بر حیات جدیده بخش ایتمش . فکرلرده عظیم بر انتباه حاصل اولمش ایدی. عدالت مطلقه، مساوات عمومیه و حریت کامله‌نك حقوق طبیعیهٔ بشریه‌دن

اولوب مستبد حکمدارلرك، ظلمه و جبابره‌نك ایادیٔ تعدی واعتسافنده ایکله‌مکده ایکن ، اقصای شرقدن طلوع ایدن شمس حریت مظلوم و مغدور شرقلیلرك آمالنی تنویر ایتدی. اوت ! آسیا قطعه‌سی یکدیگرینی توالی ایدن اعصار و ادوار عدیده ظرفنده عنعنات و تعصبات

ایران مجاهدین حریتندن (۱) باقر خان ایله (۲) ستار خان و افراد معیتلری
Bakir Khan et Settar Khan deux héros de la révolution persane.

اولدیغنی حقوق بشر بیاننامه‌سیله هر طرفه نشر و اعلان ایلمشدی . فقط فرانسه‌نك میدان انتباهه وضع ایتدیکی افکار احرارانه یالکز اوروپاده توسیع دائره ایدرك بر عصر قدر اوروپا حدودندن خارجه چیقمدی . مهد معلای بشریت و مدنیت اولان سالخورده آسیا نعمات حریتدن محروم

قدیمه‌نك قعر عمیقنده طاشلانمش طورمش اولدیغی ایچوندر که مقدراتی انکلتره و روسیه‌نك دست سیاستنده ایدی . بر حالده که اون طقوزنجی عصر ظرفنده ممالك شرقیه‌ده ظهور ایده‌کلان وقوعات عدیده‌نك صفحات مختلفه‌سنده او ایکی معظم حکومتك دست آهنینی مشاهده

Digitized by Google

اولنور . انکلتره قراللغنك باشليجه جوهری
اولان هندستان قطعه‌سی ایچون روسیه ابدی
بر کابوس اولمشدی . دیکر طرفدن روسیه
آسیانك حاکم یکانه‌سی اولمق امللرینی پرورده
ایدر ایکن آلمانیا بر جهتدن انکلتره‌نك تعقیب

اوروپاده تکثیر نفوذ ایتمسنی مؤدی اولدی .
بیکسفلد اوروپا دولتلرینه خطاباً « آسیاده
هرکس ایچون بر اوطه واردر » دیور ایدی .
فقط محور سیاست بردنبره دوندی ،
روسیه‌نك محیط اجتماعیسی درحال تبدل ایتدی

ایران مشروطیتنك استحصالی اوغرونده فوق العاده فداکارلقلرده بولنان مجاهدین حریتدن یفرم خان
بعض اشراری تأدیب ایتمك اوزره زنجانه عزیمت ایدرکن

Yefrem Khan un des apôtres de la liberté.

ایتدیکی سیاسته قارشو بر سد چکمك ودیکر
جهتدن روسیه‌یی کندی حدودندن اوزاق
براقمق مقصدیله دائما اونی تشویقدن خالی
قالمیورایدی . بو یله‌جه انکلتره وروسیه آره‌سنده
سنه‌لردن برو حکمفرما اولان ضدیت آلمانیانك

واقصای شرقدن توجه ایدیلن شدتلی بر اوق آسیا
ژدرهاسنك بتون موجودیتنی صارصدی . روسیه
اقصای شرق صولرنده مغلوبیت شدیده‌یه
دوچار اولنجه آسیا حکومات صغیره واقوام
مختلفه‌سی قورقولرینی برطرف ایدرك اوته‌دنبرو

Digitized by Google

تبریز محاصره‌سنده ستار خان غروپی
Settar Khan pendant le siège de Tabrez.

پرورده ایدلمکده اولان آرزولرك تظاهرات وتجلیاتی علائمی میدان انتباهده مشاهده اولنمغه باشلادی .

ایرانده مدهش بر استبدادك پنجهٔ آهنینی آلتنده ایکله‌ین اقوام مختلفه و بالخاصه ملت حاکمه اختفا کاهلرندن میدانه چیقوب حریت ابدیه افکارینی طبقات مختلفه‌ده نشر ایتمکده تهالك کوستردیلر. حال بوکه اصول مشروطیتك

تبریز محاصره‌سنده باقر خان غروپی
Bakir Khan pendant le siège de Tébriz..

Digitized by Google

هر درلو معاونت
و مظاهرتنه نائل اوله
جقلرینی امید ایدن
شرقلیلر بودفعه حریتك
صورت ظاهره سیله تاقی
ایدلدیکنه و منافع سیاسیه
ایچون اك متمدن اقوامك
بیله حریت کامله یی پایمال
ایتمکده هیچ تردد
ایتمدکلرینه قانع اولیور-
لردی . فقط نهایت
ایرانیلر « بزم قوتمز بزه
کفایت ایدر » . بشقه -
لرینك معاونت و مصافاتنه

قزوینده قتل اولنان ایکی مستبد مرتجعك صورت تشهیری

Deux réactionnaires tués à Cazvin.

طهرانده ارمنی طاشناقسیون فرقه سنه منسوب بر مجاهد مقتولك
بعدالوفات آلنان رسمی

Un des liberaux persans tué à Teheran.

مؤسس اولی عد
اولنان انکلتره عمومیت
اعتباریله اویانان افکار
احرارانه یه قارشو
بر مدت ترددکار بر
وضعیت آله رق علاقه-
دار اولدیغی اشبو
انتباهات و انقلاباتی
تشویق ایتمکدن
صرف نظر ایکمیت
موقته وادیلرنده
پویان اولدی . وادی
معلای مشورت
وحریتده اوروپانك

Digitized by Google

عرض احتیاج ایتمه‌یز. بشرط آن‌که اونلر طریق مشروطیتمزده خط حرکتمزه مانع اولمسونلر» دیه فریاده باشلادیلر .

بو کون هر یرده اشکال واقوام بشقه. زمین بشقه، زمان بشقه‌در؛ هرقومك امزجۀ اخلاقیه‌سی ، بولندیغی محیط ، حیات اجتماعیه وخصوصیه‌سی یکدیکرندن پك فرقلی در؛ اجداددن انتقال ایدن

طهران مجاهدین حریتندن (جهانکیر) قومیته‌سی
Le Comité, Djihanguir formé des libéraux.

ارثیات اخلاقیه، عادات وعنعنات قدیمه البته صکره‌دن حاصل اولان مؤثرات خارجیه‌دن دها قوتلیدر.

شاهلرك وچارلرك استبدادلری آلتنده ایرانیلر سنه‌لردنبرو ابکمیت مطلقه ایچنده امرار اوقات ایدییور، یالکز غربده حکمفرما اولان افکار حریته انظار احتراصات ایله باقیورلردی

او محتکر خانلرك ، آغالرك و بتون جبابرۀ استبدادك ظلم اعتسافلری البته دامارلرینه ایشلمش ، حسیاتلرینی زیر وزبر ایلمشدی .

فقط ایشته بتون بونلر سوائق حریتدندر. انسان بوکبی سوائق وتشویقات سایه‌سنده‌درکه اجتهادینی، جسارتنی تقویه، وطننه وطنداشلرینه وبعضاً ده بتون جهان معرفته قارشو پك بیوك ومبجل خدمتلر ایفا ایدر .

ایرانده حق تصرف، حریت ، حریت افکار و وجدان ، حریت ساعیانه معدوم ایدی . زواللی فقرا ، آغالرك نفوذ و تأثیری آلتنده زنجیر بند اوله رق قازاندیغی یومیه‌یی اونلره یدیریر، بتون کویلر ، اراضئ واسعه آغالرك تحت تصرفنده اولوب جزئی بر یومیه ایله اونلری چالیشدیررلر وبو زواللیلری بر چوق اشکنجه‌لره دوچار ایتدکلری کبی دائما حقلرینی ده غصب ایدرلردی.

بویله‌جه فلاکت وسفالت یوماً فیوما شاهلرك مملکتنده تحملفرسا بر حاله کلیور قلبلردن فوران ایدن فریادلر اهسته اهسته صماخ حقیقت ملتی تخریش وتحریك ایتمکه باشلایوردی.

شاهلر ایران گنجلرینك اوروپا دارالفنونلرینه دوام ایدوب تحصیل علم ومعرفت ایتمه‌لرینه مساعده ایتمزلردی. فقرانك فلاکتنی، مملکتی باشدن باشه استیلا ایدن اضمحلال عمومی‌یی رفع ودفع ایتمکه بدل متغلب آغالرك مظالم واعتسافاتنی ترویج ایدرلردی. فقط «بر ایش ضیق اولنجه البته متسع اولور»، افکار احرارانه یواش یواش اویانمغه باشلادی. هرکس حکومتك استبدادندن، حقسزلغندن بیقمش، اوصانمش، عمومی، بر فوران، بر انقلاب نشانه‌لری یواش یواش کورنمکه باشلامشدی. شاه مظفرالدین بونلری حس ایدر، فلاکت عمومیه‌دن خبردار اولوردی؛ فقط حیات حکومتنه منتظم ومحکم بر مشروطیتك واقع اوله‌جق نفوذ وتأثیرندن قورقدیغی ایچون امال احرارانه‌یه قارشو ظاهراً یالکز معارض بولنور ایدی. نهایت ژاپونیانك اقصای شرقده مظفریتی، روسیه‌نك مغلوبیت وهزیمته دوچار اولماسی آسیا حیات سیاسیه واجتماعیه‌سنك محورینی تبدیل ایتدی. مراد واحد اولان مشروطیتك البته والبته مقدرات اقوامده، حیات مملکتده عظیم تأثیرات کوسترەجکنی آرتق هرکس یواش، یواش ! کلایوردی.

کیلان مجاهدلرندن بعضلری
Les héros de la liberté de Gueylan.

موقدن مغلوبیتنی متعاقب چار نیقولا حضرتلری روسیه‌ده حکمفرما اولان هیجان عمومی‌یی تسکین ایتمك ومدهش اختلالاته میدان ویرمەمك ایچون (۱۹۰۵) مشروطیتی اعلان ایتمکه مجبور اولمش ایدی. ایشته او زمان ایدی بر حرکتسزلکه دوچار اولدیغی ظن ایدیلن ایران میدان انقلابه آتیلەرق اجتهادك اك کزیده نمونه‌سنی، موجودیت ملیه وماهیت بشریه‌سنی درحال اظهار ایتدی. بر حالده که ایران مجتهدلرندن بویله آنی بر حرکت بکله‌میەن حاکملر، خانلر، اغالر تلاشه دوشیورلر یدملتله ناصیهٔ استبدادلرینه ابدی برشائبه نقش ایدیله‌جکنه قانع اولیورلردی. وادیٔ مجاهده‌ده خارق العاده جسارت وفعالیت کوسترن ایران احراری اوزماندن اعتباراً قوای استبدادیه‌یه قارشو مبارزه‌یه باشلایەرق حق حریتی ایادیٔ

غاصباندن استرداد خصوصنده بر عزم قوی کوسترمکه باشلامشلردی .

ایران سیاسهٔ تهلکه‌ده ایدی احوال خارجیه وداخلیه‌سی پك مشوش اولوب افقی دائماً کثیف ومظلم بلوطلرله محاط ، احتراصات سیاسیه‌یه جلوه‌کاه اولمش ایدی . روسیه وانکلتره ذاتاً مملکتك یاریسنه مالك اولدقلرندن اقسام سائره‌سنی دخی اره‌لرنده تقسیم ایتمك ایچون نهایت عقد ائتلاف ایتدیلر . فقط بو ائتلافك ظاهراً هیچ بر نشانه‌سی کورنمیور ، بری حقوق اهالینك مدافعی ، دیکری ده شاهك مروج اجرا آتی اولمق خصوصنده یکدیکریله رقابت ایدیورلر ایدی . فقط هانکیسی موفق اوله‌جق ایدی ؟ اکر مجاهدین حریت مشروطیتی اعلانه موفق اولورلرسه انکلتره دعواسنی قازانمش بولنه‌جق ایدی عکس تقدیرده ایسه روسیه بر طرفدن انکلتره ایله عقد ایتمش اولدیغی خفی ائتلافك مشروط لهی اولان تقسیم ملك قضیه‌سنده کسب رجحان ایده‌جکدی . فقط روسیه‌نك پرورده ایتدیکی آمال احرار ایرانیانك حمیت وفعالیت وطنپرورانه‌سنه قارشو منتج موفقیت اولمدی . انکلتره‌ده مجلس مبعوثان اعضالری ، خارجیه ناظری کراراً استیضاحه دعوت ایدوب ایرانی روسیه‌نك تعرضات وتجاوزاتندن قورتارمغی توصیه ایدییورلردی . انکلیز مطبوعاتی روسیه وانکلتره‌نك ایرانده تعقیب ایتمکده اولدقلری سیاست مشئومه‌یی تقبیح وتنقید ایدرك بونك حریت بشریه‌یه مخالف اولدیغنی بیان ایدییورلردی .

دیکر طرفدن روسیه انکلتره‌ده حکمفرما اولان افکاردن طولایی حکومت مشارالیها ایله عقد ایتدیکی ائتلافك مشروط لهنی فعلاً تطبیق ایده میه‌جکنی اکلایه‌رق داخلاً عصیانلر اختلاللر چیقارمق ایچون بر طرفدن ایران مستبدلرینی تشویق دیکر طرفدن خفی مأمورلر کوندره‌رك ایقاع اختلاله غیرت ایدیور ایدی . بوندن مقصد اختلالی متعاقب بالفعل مداخله‌یه حق قازانمق ایدی .

نهایت انکلتره حکومتی بر طاقم تأثیراتك موجودیتنی وانغلوساقسون قومنك حریت بشریه خصوصنده اوته‌دنبرو قازانمش اولدیغی شرف و شهرته خلل کتیرمه‌مك لزومنی تقدیر ایله احرار ایرانیانك آمالنی ترویج ایتمش اولمق ایچون مظفرالدین شاهی اعلان مشروطیته اجبار ایتدی . بعض روایاته نظراً آلمانیانك کراراً اصرار وتکلیفی اوزرینه انکلتره حکومتی منافع سیاسیه‌سی خلافنه اوله‌رق ایرانده مشروطیتی اعلان ایچون اجرای تأثیره مجبور قالمشدر ، دنیلیورسه‌ده روایات هرهانکی بر نتیجه‌یه اقتران ایدرسه ایتسون انکلتره روسیه‌نك بعض آمالنی پایمال ایدرك حقوق بشر قاعده‌سنی ایرانده بحق تطبیق ایتدیرمکه سعی ایتمش عد اوله‌بیلور .

*
* *

برازده ایران اختلالنك ظهوری ایله مشروطیتك اعلانی وشاه ایله احرار اره‌سنده وقوع بولان مبارزات ومحارباتك صفحات مختلفه‌سنه دائر معلومات ویره‌لم .

Digitized by Google

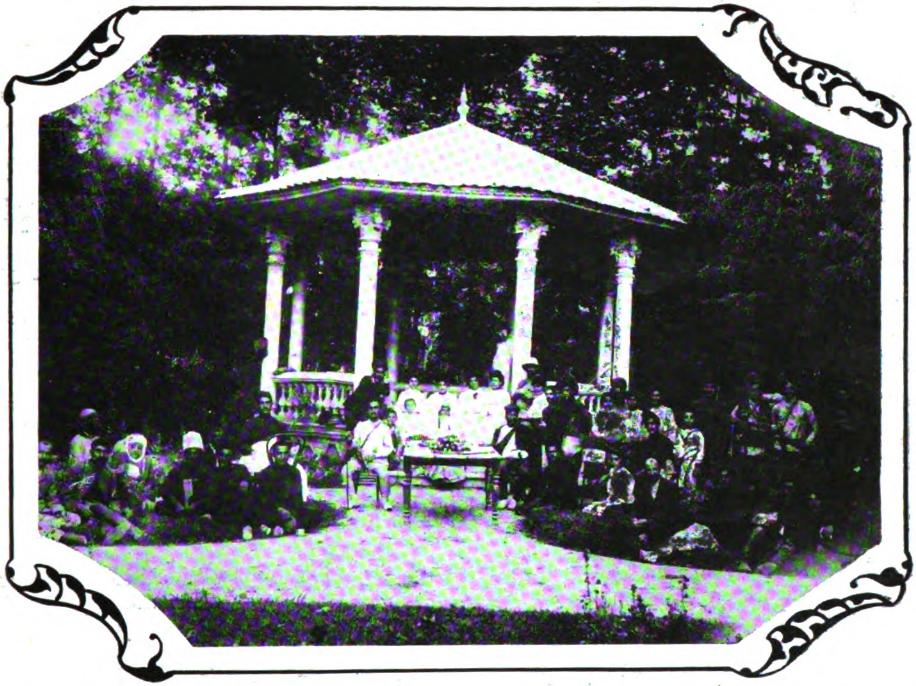

مجاهدیندن مجروح دوشنلردن تداوی ایدیلمك اوزره آتا بك پارقنده بولنانلرك صورت استراحتلری
Les blessés soignés dans le parc d'Atabey.

خسته‌خانه‌ده مجروحین و مجروحینه خدمت ایدن خرستیان قادینلر
Les blessés et les garde-malades.

۱۹۰۶ سنه‌سی تموزك اوننجی کونی اون بیکی متجاوز مغدورین عین‌الدوله‌نك اجرا- سندن چکنمدیکی مظالم و اعتسا- فات بی نهایه‌یه قارشو شکایت ایتمك و ایرانی بوکبی جبابره و ظلمهٔ استیداد دك ایادیٔ تجاوز و تغلبندن قورتارمق ایچون انکلتره سفارتخانه‌سنه التجا ایدرك وزیرك عزلی و عدالت مطلقه‌نك متساویاً توزیعنی طلب ایتدیلر.

Digitized by Google

بوغیر ملحوظ اولان مراجعتله حاصل اولان تأثیراتدن صنوف احرار استفاده ایدوب درحال پروپاغانده و ایرانده عدالت مطلقه‌نك تقرری انجق اعلان مشروطیتله قابل ومیسر اوله‌جغنی هر طرفه افهام ایتمکه باشلادیلر . اوندن صکره آرتق طلب عدالت طلب مشروطیت شکلنی آلدی . طهران، تبریز، ارمیا وسائر بلاد مشهوره‌ده احرارك عددی

دوشنویورلرودیکرطرفدن مساوات عمومیه‌دن طولایی بر عاجز ایله‌بر خان آره‌سنده حقوق مدنیه ، حقوق طبیعیهٔ بشریه واحقاق حق نقطهٔ نظرندن هیچ برفرق کوزه‌دیله‌میه‌جکنی بیلدکلرندن بومنافع خسیسه وامتیازات موهومه‌لرینی محافظه ومدافعه ایچون اختلالی هنوز رشیم حالنده ایکن محو ایتمکه وصورت قطعیه‌ده وجود بولمسنه ممانعت ایلمکه تهالك

مجروحین وسیاز خسته‌خانه هیئتی
Les blessés à l'hopital.

کوندن کونه تزاید ایتمکه باشلایور، سنه‌لردن برو جبر واکراه ، ظلم واشکنجه ایله زواللی ایرانیلرك قانلرینی امن ، ماهیتلرینی چوروتن، حقلرینی غصب ایدن متغلبه‌لر مشروطیتك ملته بخش ایده‌جکی حق حاکمیتی وبونك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولمق اوزره غصب وضبط ایتمش اولدقلری اراضی ، املاك وعقاری اصحابنه اعاده‌یه مجبور اوله‌جقلرینی کمال دهشتله

کوستریبورلردی . فقط آرتق ایش ایشدن کچمش ایدی ، هر طرفدن شاه مظفرالدینه کشیده قلنان متعدد تلغرافنامه‌لر ایله مشروطیتك اعلانی واوتاد مشورتدن اولان عدالت مطلقه، حریت کامله ومساوات عمومیه‌نك سیاناً توزیعیله حاکمیت ملیه‌نك تصدیق وقبولی طلب ایدلمکده ایدی . شاه مظفرالدین مملکتنده جریان ایدن وقایعك خون آلود بر طاقم مناظر فجیعه تولید

Digitized by Google

ایده جکنه قانع اولدیغی واساساً کندیسی طبعاً ده حریتپرور بولندیغی ایچون اصوات احرارانه وفریاد عمومی‌یه قارشو آرتق مقابله ایتمك قابل ومعقول اولمیه جغنی صورت قطعیه‌ده اکلادی. نهایت ۱۹۰۶ سنه‌سی اغستوسك بشنجی کونی طهرانده مشروطیتی کمال دبدبه ایله اعلان ایتدی. عین سنه تشرین اولنك یدنجی کونی ایران

اردسنه اکمکه باشلادیلر. بوتأثیر ایله بعض محللرده مجاهدین حریت ایله ارتجاعیون اره‌سنده اوفق تفك مصادمات وقوع بولمغه باشلادی. حالبوکه حکومت مرکزیه هنوز ارکان سابقه‌دن متشکل اولدیغی ومجلسك حکم ونفوذی هنوز رشیم حالنده بولندیغی ایچوندرکه بو آثار ارتجاعی دها مبدأنده، محو ایده‌میوردی.

رشت حکومت دائره‌سنك احرار طرفندن تخریبندن صکره آلنان بر رسم
Gouvernement de Recht détruit par les libéraux.

مجلس مبعوثانی کشاد ایدیله‌رك شاه مظفرالدین نطق افتتاحی‌ینی قرائت ایلدی.

فقط اواثناده تبریز وارمیا جوارنده مشروطیت علیهنده بولنان وحاکمیت ملیه اساسلرینی قبول ایتمیان خانلر واغالر پاره‌قوتی ایله برچوق سرسریلری اطرافلرینه جمع ایدرك اونلر واسطه‌سیله یواش یواش ارتجاع تخملرینی جهلای ناس

مظفرالدین شاه فرق مختلفه‌نك مجادلاتنه قارشو پك مشوش ومشکوك بر وضعیتده بولیور. دیکر طرفدنده روسیه خفی برطاقم عامللر واسطه‌سیله بعض کیمسه‌لری دائما تشویق وتشجیعدن خالی قالمیور ایدی. بوکبی تأثیراتك موجودیتی نظردقته الانلر مشروطیتك موقه اجرای حکم ایده جکنی شبهه‌سز کوریورلردی.

Digitized by Google

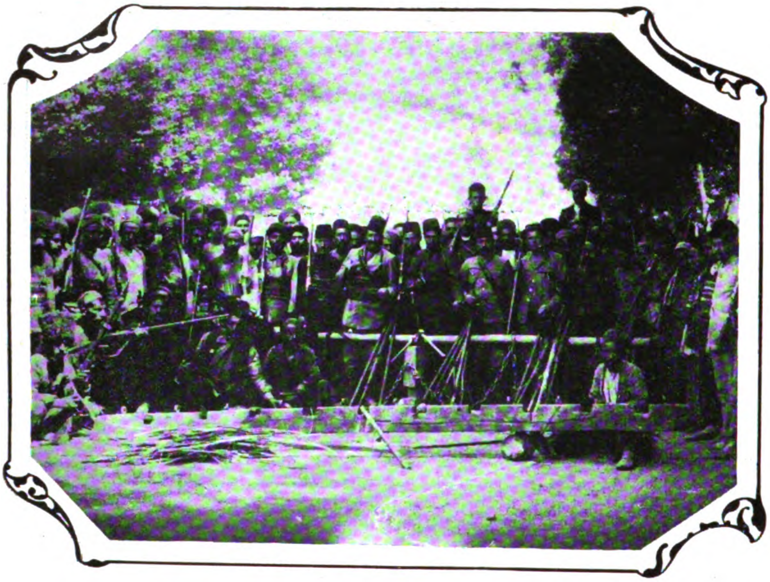

قزوینده محبس ظلم واستبدادك آلاتی مجاهدین طرفندن احراق اولنیور
Les libérateurs persans brûlant les armes des réactionnaires à Cazvin.

۱۹۰۶ سنه‌سی کانون اولنك اوتوزنجی کونی شاه مظفرالدین مجلس مبعوثانده تشکل ایدن قومیسیون مخصوص طرفندن تنظیم ایدیلان قانون اساسی یی امضا ایتدی.

۱۹۰۷ کانون ثانینك سکزنجی کونی ــ نه قدر یازیق درکه ــ مظفرالدین شاه وفات ایدیور، اوغلی محمد علی شاه جالس تخت ایرانیان اولیوردی.

حالبوکه محمدعلی طبعاً سرت، ظالم، جبار وکلمه‌نك بتون معنا ومفهومیله مستبد بر غدار ایدی. مشروطیتدن حظ ایتمز وحقوق ملتی غصب ایتمکه جان آتار اولدیغندن کمال تهالك ایله فرصتلر آرامغه باشلادی. روسیه‌نك ال التندن تشویق وتشجیعی حصول آمالنه خدمت ایتدیکندن جلوسندن بر آی صکره مجلسه قارشو اعلان خصومت ایدرك ویریلان قرارلری امضادن امتناع ایتدی. ایشته او اثناده حرکات اختلالیه باشلایور، ایرانك بیوك شهرلرنده مستبدلر احرارك شمشیر غضب وحدتنه اوغرایور، کربلاده بعض مجاهدلر شاهه قارشو خلقی اختلاله تشویق ایدییورلر، هر طرفدن «یا اولوم یا حریت» فریادلری طنین انداز اولیوردی.

شاه قفسنده قودورمش قاپلان کبی دیشلرینی غجیرداتیور واحرار ومجاهدینك بلا استثنا قتل واتلاف ایدیلملرینی معیتنده بولنان مستبدلره امر ایدیلیوردی. فقط آرتق او فرمانلرك، اوامرك حکمی قالمامش ایدی، طاغلرك تپه‌لرنده صرب قیالقلرده، اوته‌ده بروده احرار اوردولری حکومت مستبدیه قارشو اعلان حرب ایدییور؛ خصائل جوانمردانه‌یه بیکانه اولمیان بیکلرله ایرانیلر احراره التحاق ایدوب «قهر اولسون مستبد حکمدار» فریادلرینی عیوقه جیقاریورلردی.

نهایت محمدعلی شاه بو فریاد وفوران عمومی‌یه قارشو تحمل ایده‌میه‌جکنی حس ایتدی. واساساً بتون مستبدلرده اولدیغی کبی

Digitized by Google

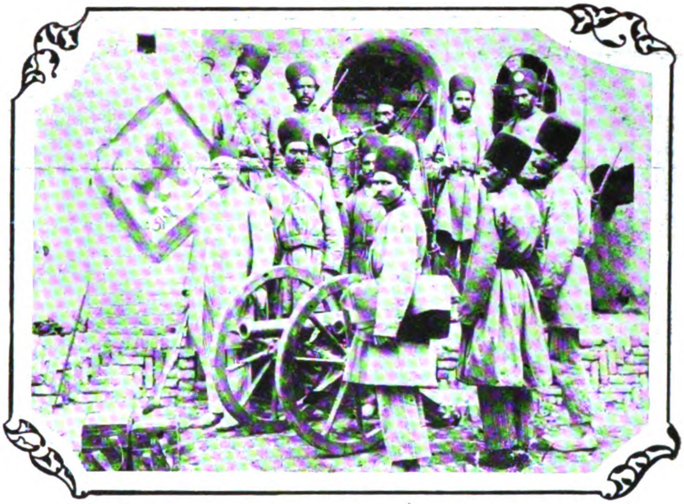

یا اولوم ، یا حریت ! - بختیاریلرك طوپجی طاقملرندن بری
L'artillerie des Bahtiari.

تشکیل ایدوب شاه‌ده چارناچار قبوله مجبور اولدی . محمد علی شاه تشرین ثانینك اون ایکنجی کونی آلتـدن آلته ایقاع مفسـدتده دوام ایتمکله برابر صـورت مطنطنـه‌ده مجلس مبعوثانه کیدرك « مشروطیت مقدسـدر الی نهایه اونی محافظه ایده‌جکم »دیه علناً یمین ایتدی فقط « بندن صکره طوفان » سـیاستنی تعقیب ایدن بو کبی حب نفس زیاده اولدیغندن بوغلیان شدیدك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولمق اوزره باشنه کله‌جك فلاکتدن کندینی وقایه ایتمك ایچـون ایران حکومتی ادارهٔ مشروطیته تابعـدر . یوللو بر فرمان ایله هیجان عمومی یی تسـکین ایتمکه مجبور اولدی . .

بو کشمکش ایچنـده ۱۹۰۷ سنه‌سی اغستوسنك اوتوزنجی کونی آتابکك احرار طرفندن قتل ایدلمسی اوزرینه محمد علی شاه بسبتون خشم وغضبه کله‌رك تحریکاتنده دها زیاده ایلرو کیتمکه باشلادی .

معمافیه عین سنه تشرین اولنك یکرمی التنجی کونی مجلس برنجی دفعـه اوله‌رق احراردن بر قابینـه

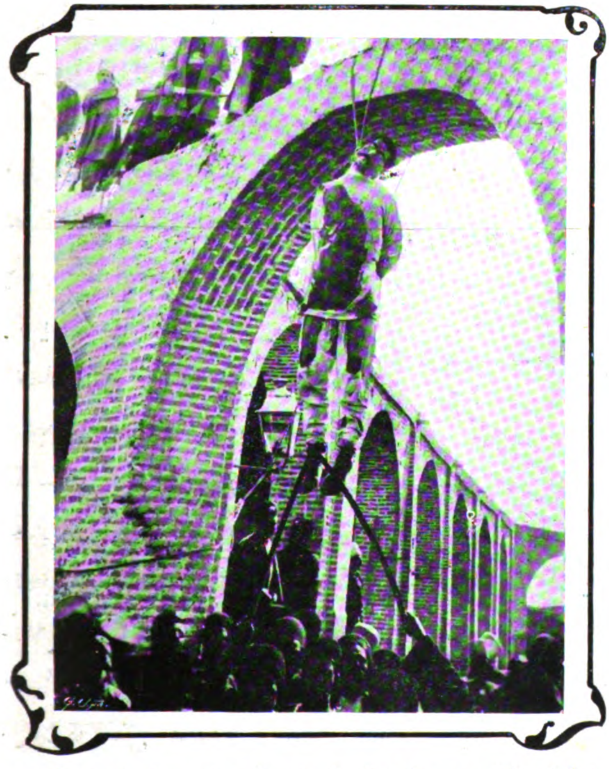

ارتجاع اثناسنده شاه مخلوعك امریله صلب و اعدام ایدیلان
حریتپروراندن شهید مغفور اسماعیل خان
Ismaïl khan pendu par le Shah détroné.

Digitized by Google

غدار حکمدارلر ایچون البته یمینك ، عهد وپیمانك حکم وتأثیری یوقدر . چونکه یمین انجق پاك ونزیه وجدانلر اوزرنده اجرای تأثیر ایدر. ایشته بونی مؤیداولان احوالدندرکه محمد علی شاه برقاچ هفته صکره یمیندن نکول ایدرك تکرار مجلسه وادارهٔ مشروطه یه قارشو اعلان خصومت ایتدی. بونك اوزرینه خلق بسبتون حدتلنوب مدهش بر عصیان واختلال تکرار یوز کوسترمکه باشلادی . مرسای سلامته واصل اولمق ایچون شاهك خلعندن قهر وتدمیرندن بشقه چاره یوق فریادلری تکرار طنین انداز اولمغه باشلادی .

کانون اولك اون بشنجی کونی محمد علی شاه بتون جامعلرده خائن وخدعه کارلق تهمتیله اتهام ایدیله رك سراینه هجوم ایتمکه قرار ویریلدی؛ فقط شاه، روسیه نك معاونتنه مظهر اوله جغندن امین اولدیغی ایچون بوکبی اتهامات وتعرضاته اهمیت ویرمیه جکنی علناً بیان وفرداسی کونی مجلس مبعوثان طرفندن سرایه صورت مخصوصه ده اعزام قلنان هیئت اعضالرینی توقیف ایدرك سراینده حبس ایتدی . عین کونده باش وکیل ناصرالملکی دخی تحت توقیفه الدیره رق همان قتل ایدلمسنه امر ویردیسه ده انکلتره سفیرینك مداخلهٔ شدیده سی اوزرینه مشارالیه شاهك پنجهٔ قهرندن کریبانی تخلیص ایدرك سفیرك دلالتی ایله اوروپایه فرار ایده بیلدی؛ ارتق اواثناده مجلس مبعوثانك قپادلمسی شایعاتی یواش یواش دورانه باشلایور، حالبوکه محمد علی شاه بوروایات وشایعاتی تکذیب ایتدیرمیوردی. چونکه بریده روس مشاورلری دائما متانت وفعالیت، ثبات ومقاومت توصیه ایدوب هر حالده روسیه نك مظهر معاونتی اوله جغنه تأمین ایدیورلردی. استبدادك مخصوصات وایجاباتندن اولان بتون سیئات ، ظلم واعتساف ایرانده تکرار باشلایور ، مستبدلر مدهش ییلانلر کبی اختفا کاهلرندن یواش ، یواش باشلرینی چیقاریبورلردی. احوال عمومیه نك بو بحران شدیدی اوزرینه مجاهدین حریت هر درلو تهلکه یه کوکس کروب مجلس مبعوثانی بالفعل تحت محافظه یه آلدیلر ؛ دائمی اجتماعی اعلان ایتدیلر .

محمد علی شاه وقوع خلعدن قورقه رق مجلسك بعض مطالباتنی قبول ایتمکده مضطر قالدی بو قدرله اکتفا ایتمین مجاهدین سرایی محاصره ایتدیلر ، مستبد وکلانك وسرایی تلویث ایدن غدار مشاورلرك طرد وتبعیدینی طلب وارزولری اسعاف اولنمدیغی تقدیرده سرایی بتون سکنه سیله برابر برهوا ایده جکلرینی بیلدیردیلر ؛ ایکی کون صکره شاه روسیه وانکلتره سفیرلرینك دلالت وتکلیفی ایله مجلس مبعوثانه کیده رك مشروطیتی محافظه ایده جکنه دائر علناً تکرار یمین ایتمکه صیقلمدی !..

عجبا بو دفعه ده شاهك یمیندن خائن اولمیه جغنه ایناملی می ایدی ؟. خیر !. ذاتاً متانت طبع وافکار اصحابی اولان احرارده بو یمینك شاهك اوزرنده هیچ بر تأثیری اولمیه جغی قویاً بیلدکلری ایچون قوتلرینی ترصین وتقویه دن خالی قالمدیلر . آرتق بتون ایرانده ارتجاع

Digitized by Google

تكرار باشلامش اولديغندن شاه بونلردن بالكى
استفاده ايده بيلرم اميديله خاصه عسكرينك
عددينى تزييده باشلايور ، چارپشمه يه
حاضرلنيور ، ال آلتندن مرتجعلرى تشويق
ايدرك تشبثلرنده موفق اولدقلرى تقديرده
درلو ، درلو انعام ومكافاته مظهر اوله جقلرينى
بيلديريوردى. صوك يمننده برقاچ هفته صكره
طوغرى يه سرايه هجوم ايديوردى . سياسى
انجمنلركده عددى چوغالوب موقع سياسيلرى
كسب قوت ايديوردى . احوال بو مركزده
دوام ايدرك نهايت ١٩٠٨ سنه سى شباطك
يكرمى سكزنجى كونى محمد على شاه معيت
اركانيله طهرانك مركزندن كچركن اوزرينه
اوچ بومبا آتيلدى.. فقط شاه مستبد بو اشتعالدن

رشت ، قزوين ، طهران محاربانده ابراز شجاعت ايدن عساكر مليه‌دن بر غروب

Un groupe de soldats nationalistes, célèbres par leurs bravoures, pendant les combats de Rechte, Cazvine et Téhéran.

ايران اغنياسندن فريدون خان احراره معاونت
ماديه ده بولنمق تهمتيله قتل وتلف ايديلدى !
ظاهرى اولان آسايش وانضباط دوربين
وبصيرتكار اولانلرى اغفال ايده مز. اوزمانه
قدر ابكميت مطلقه يه دوچار قالمش اولان
مطبوعات يواش يواش سسنى يوكسلتدى ،
شكايته باشلادى . مطبوعات ارتق طوغريدن
سوق طالعله قورتلدى . بو سوء قصد ترتيباتى
اوزرينه كنديني شاشيرمش اولان شاه بو تشبثك
فاعللرى اولمق اوزره حزيرانك يدنجى كونى
اركان حكومتدن بعضلرينى تحت توقيفه آلديردى..
او اثناده ايسه انكلتره وروسيه سفيرلرى ارەسنده
اختلاف باشلامش ايدى. برى اهالينك ديكرى
مستبد شاهك حقوقنى مدافعه ايله اشتغال

Digitized by Google

ایدییورلردی . محمد علی شاه سفیرلر آره‌سنده تحدث ایدن بو اختلافدن استفاده ایدرك حزیرانك یكرمی ایكنجی كونی جنرال لیاخوفك تحت قومانده‌سنده بولنان عسكرله مجلس مبعوثان سراینی محاصره ایتدیردی ؛ احرار كمال شجاعت وبسالتله مقابله ایدوب بش ساعت قدر مقاومت اولدی . فقط افكار احرارانه صحنهٔ حریتده بر دفعه رونما اولدقدن صكره البته ازاله اولنه‌مزدی . . اختلال ایسه ارباب حمیتك ، وطنپرورانك معشوقهٔ وجدانی مستبدلر، ظالملر و غدارلر ایچونده بر تازیانهٔ تهدید وتنكیل اولدیغنه شبهه ایدیله‌مزدی . .

باغ شاهده شهید ایدیلان « صور اسرافیل » غزته‌سی مدیری مرحوم میرزا جهانكیر خانك مزاری اوكنده...

Les libéraux persans visitant le tombeau de Djihanguir Khan, directeur-propriétaire du journal "Sour-i-Israfil", tué à Bag-Shah.

ایتدیلر ایسه‌ده نهایت تسلیمه مجبور اولدیلر . شاهك امری ایله یوز الیدن فضله احرار توقیف اولنوب قسم اعظمی قتل ایدیلدی . . محمدعلی شاه كندیسنی بختیار عدایدرك بوصوك ومدهش ضربه‌دن صكره هیچ بر مجاهدك ایقاع اختلاله جرأت ایده‌میه‌جكی زعمنه داهب

محمد علی شاه مجلسه قارشو اشبو جنایتك ایقاعنی متعاقب « اجدادم بو تاج وتختی قان وشمشیر ایله الده ایتدیلر بنده اونی قان وشمشیر ایله اعاده ایده بیلیرم » دیور ایدی . كویا كه مملكت دشمنك ید استیلاسنه كچمش اولوب ایران محو ومنقرض اوله‌جقدی! آرتق طهرانده

کمافی السابق رخاوت، جبانت، ابکمیت، حیاتسزلق حکمفرما اولمغه باشلادی، بر اولو حالی .. هرطرفدن بوی رخاوت استشمام اولنیوردی. اوت : زفاف حریت ایرانده پك آز مدت دوام ایتمش ایدی . طهرانك اطرافنده ایللك بهار صباحلری وجه دلارالرینی کوستروبده برایکی ساعت صکره محو اولان کللرك حیاتی قدر حمات حریت فرمانفرما اولمش ایدی .

شاه مخلوعك وسائط استبدادندن و ایران مشاهیر ارتجاعیوننندن صنیع حضرتك استقرار مشروطیتدن صکره طهرانده طوپخانه میداننده صورت اعدامی

La fin d'un redoutable réactionnaire persan Sani-Hazret, un des agents despotiques du Shah détrôné.

ارتق طهراندن امید یوق، اوراده حیات حریت صولمش ایدی .. بونی پك اعلا تقدیر ایدن احرار تبریزی مرکز اختلال واجتماع اتخاذ ایتدی . چونکه احرار، ملتك تا عمق روحنه ایندیرلمش اولان بوضربه‌یه قارشو سکوت ایده‌مزدی ، بناءً علیه اوراده لوای حریت تموجه باشلادی ایرانك مقدراتی اومرکز حریتده تعیین ایدیله‌جك یعنی تبریز شهری

برمهد حریت اوله جقدی. بر اختلال که فرانسه اختلال کبیرنده ژاقوبنلرك فعالیت وحمیتنی آکدیرر. اوراده متعدد انجمنلر تشکل ایتدی، بونلر استبداده قارشو صوك ومدهش ضربه‌یی احضاره باشلادیلر.

محمد علی شاه طهرانده حکمفرما اولان عمومی ابکمیت ورخاوتدن استفاده ایدرك قوتی تبریزده‌ده تمرکز ایتدیرمکه چالشدیسه‌ده احرارك جانسپارانه مقابله ومقاومتنه قارشو مستبد حکمدارك مستبد عسکری برچوق دفعه مغلوبیت وهزیمته دوچار اولدی. صوك دفعه اوله‌رق شاهسوارلردن متشکل بر اردو

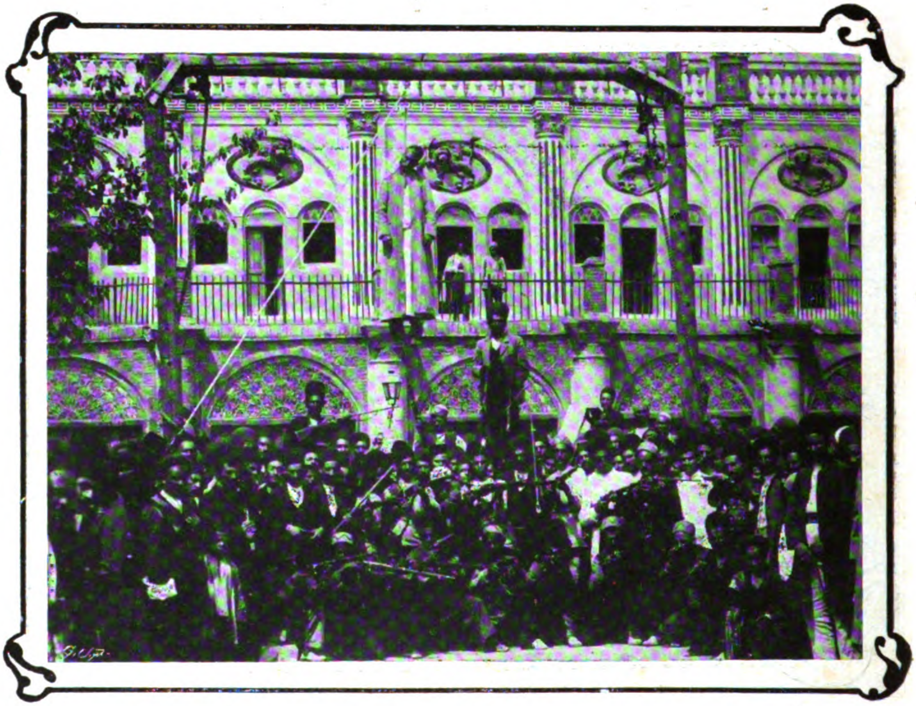

شاه مخلوعك وسائط استبدادندن تبریزلی میر هاشمك نظمیه سرایی اوکنده صورت اعدامی

Exécution de Mir-Hachim, un terrible réactionnaire persan.

تبریزی محاصره ایدرك احراره تسلیم امری ویریلدی، فقط وطن ایچون حیاتلرینی فدایه حاضر اولان بوفدا کار مجاهدلر شاهه کشیده ایتدکلری تلغرافنامه‌لر ایله «بز بو وطنك سلامت وحریتنه چالیشیرز، سزك کبی مستبد شاهلر بزی شو غایه‌ٔ املمزدن رجوع ایتدیره‌مزلر یا اولوم یا حریت ایشته بودر بزم آرزوی مقدسمز..» ندالرینی یوکسلتیورلردی.

تبریزده تحشد ایدن احرار اردوسنك قوماندان وروحی ستار خان ایدی؛ ستارخان ایرانك تاریخ انقلاب صحیفه‌لرینی ابدیاً تزید ایده‌جك برنمونهٔ حمیتدر. وطن اوغرنده بتون

موجودیتنی ایثار ایتمکدن چکنمیان عالیجناب وجوانمرد بر فدائیدر . محاصرەدە بولنان تبریزدە شاهك عسکرلری تبریزی لاینقطع طوپە طوتارلر ، بنالری ، مؤسسات عمومیە وخصوصیەیی احراق ایدرلر قورقوسیلە فرار ایدن ارباب هراسە ستارخان « بوراسی مرکز حریتدر، هیچ کمسە بورایە گیرەمز وگیرەمیە جکدر. بوراسی غیرقابل تعرض بر کعبۀ حریتدر. جانمزی آلە بیلن تبریزی ضبط ایدەبیلە جکدر. » دیور ایدی کە بو سوزلری کندی اعتقادینی تماماً کوستریر . ستار خان لوای حریتی دائما عین ارتفاع . عین موقع بالاتردە محافظە ایدە بیلدی . شاهك لشکری اولوای مظفریت اوکندە تارومار اولدی . نهایت تبریز حیات

طهرانك فتحندن صکرە (١) سردار اسعد ایلە (٢) سپهدار وبعض ایران اکابری
Après la prise de Téhéran 1 — Serdar Essad 2— Le Sipehdar.

مشروطیتك روحی. حریت ایرانیانك خورشید شعشعه پاشی اولدی. محمدعلی شاه تبریز مجاهدینە صوك برضربە اولمق اوزرە رحیم خانی مقدار کافی عسکر ومهمات حربیە ایلە تبریزە کوندردی. یسەدە کرك رحیم خان وکرکسە اوندن صکرە اعزام قلنان عین الدولە مغلوبیت شدیدەیە دوچار اولەرق کری چکیلمکە مجبور اولدیلر. اوندن صکرە شاه ، سپهدار اولان فرمان فرمایی دخی تبریزە کوندردی اودە عین مغلوبیتە دوچار اولوب عودتە مجبور اولدی .

فقط تبریز اهالیسی آرتق مأکولات ومشروباتك فقدانندن ناشی نهایت درجەدە فلاکت وسفالتە دوچار اولمشلر ایدی. شاهك آدملری صویوللرینی قپایەرق احراری تسلیمە

Digitized by Google

اجبار ایتمك ایچون هر درلو سیئاته باش ووردیلر . هر طرفدن ستار خانه و تبریز اهالیسنه معاونت معنویه و مادیه‌ده بولنمق ایچون تشبثلر واقع اولدی . استانبولده بولنان ایرانیلر شاهه بر تلغرافنامه کشیده ایدرك مشروطیتك اعلانی طلب ایتدکلری کبی تبریزده تحشد ایدن احرار

اوله‌مدی . درسعادت ایران سفیری ارفع الدوله پرنس میرزا رضا دانش خان حضرتلریده بو اثناده ستار خانه درتیوز عثمانلی لیراسی کوندرمك صورتیله ابراز حمیت ایتمشدر .

محمد علی شاه خزینهٔ حکومتده پاره قالمدیغنی کورنجه مغلوب اوله‌جغنی حس ایدرك عقد

جلوس شاهیدن صکره نائب السلطنه ایله وزرا سرای شاهی اوکنده

Après l'avènement au trône du nouveau Shah, Naïb-ul-Saltane et les vézirs devant le palais Impérial.

اردوسنه معاونت ایتمك اوزره بینلرنده مبالغ کلیه جمع ایتمشلردی .

ایران قادینلری یکدیکرینی توالی ایدن خون آلود مصادماته نهایت ویرمك ایچون انکلتره قرالی وروسیه چارینه متعدد تلغرافنامه‌لر کشیده ایتدیلر ایسه‌ده رجا واسترحاملری اصغا

استقراض ایچون انکلتره وروسیه‌یه مراجعت ایتدی ، فقط متوفی قرال یدنجی ادوارد اختلالك رفع ودفعنه و آسایشك صورت قطعیه‌ده اعاده‌سنه دکین حبهٔ واحده ویریله‌میه‌جکنی بیان ایتدی . بونك اوزرینه محمد علی شاه آرتق هرشیئدن قطع امید ایدرك دنیانك اك قیمتدار

Digitized by Google

خزینه‌سی اولان ملی خزینه‌یه ال اوزاتدی .
خزینه‌ده محفوظ اولان و برقیمت تقدیری غیر
قابل اولان منغوللرك تختنی وذی قیمت طاشلر
ایله ترسیم ایدلمش نادیده بر خریطه‌یی ـ كه

تبریز شهری آیلرجه مقاومت ایدوب
ستار خان محمد علی شاهه غلبه چاله‌جغنی امید
ایدرکن روس اردوسی تبریزه کیره‌رك
اومرکز حریتی ضبط ایتدی . محمد علی شاه

ایران مجاهدین حریتندن و اعاظم وطنپرورانندن یفرم خان ـ مشارالیه ارمنی‌الاصلدر ـ
Yéfrem Khan, un des plus grand libérateurs persans.

ایرانك موقعی الماسلر ایله کوسترلمش . ترصیع
اولنمشدی ـ اوروپا بانقه‌لرندن برینه ترهین
ایتمك صورتیله اون میلیون فرانق المغه قرار
ویردی .

ارتق صورت قطعیه‌ده اعلان ظفر ایتمش
اولدیغی ظننه ذاهب اولوب ایستدیکی کبی اجرای
حکومته باشلارکن اوزاقده مدهش برفورطنه
قوپدی . احرار اردوسی طهرانی محاصره‌یه

Digitized by Google

کلەجك ، کلیور شایعەلری دورانە باشلادی .
نهایت اوشاه غدار قورقدیغنه اوغرادی .
۱۹۰۹ سنەسی حزیرانك اون یدنجی کونی
غزوین واصفهان طرفندن درت بش بیك کشی‌یی
متجاوز براحرار اردوسی طهرانی محاصره
ایتدی . اهالی خوف وهراسه دوچار اولوب
دفعەلر قربان کیتمش اولدیغندن آرتق یالانجی
شاهه صوك بردرس عبرت ویرمکه قطعیاً قرار
ویرمش ایدی . بونك اوزرینه محمدعلی شاه
اهالی‌یی اغفال و احراره قارشو محاربەیه
تشویق ایتمك ایچون « طهرانی محاصره ایدنلر
قفقاسیادن کلمش کورجیلر وارمنیلردر سزده

طهرانده کلستان سراینده جلوس شاهی و رسم تعظیم
L'avénement au trône du nouveau Shah.

شهرده عظیم برهیجان حکمفرما ایدی . حکومت
احرار ، قارشو محاربه ایتمك اقتداری حائز
اولمدیغنی حس ایدرك انکلتره وروسیه سفار-
تخانەلری واسطەسیله مسئلەیی ائتلاف دائرەسنده
حل ایتمکه اوغراشدی ؛ فقط ستارخان او آنه
قدر شاهك اغفالات ودسائسنه بر چوق
حب وطن وار ایسه اونلری اجدادمزك
پایتختندن دفع وتبعیدده غیرت ایدیکز » دیه
برفرمان چیقاردی ایسەده انکلتره وروسیه
سفیرلری بونك نتیجەسنده مدهش بر قتال
ظهور ایدەجکنی حس ایدرك بوکا مانع اولدیلر .
تبعۀ عثمانیه ، عثمانلی سفارتخانەسنه التجا ایتدیلر ،

Digitized by Google

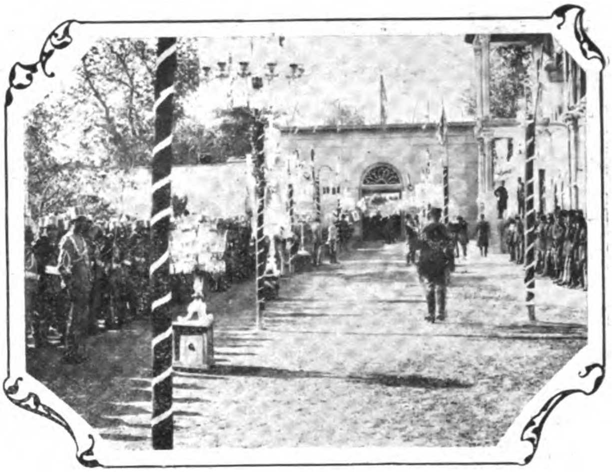

ایران پارلمنتوسنك رسم کشادی مناظرندن
Ouverture solennelle du Parlement Persan.

وقوع بولان مصادمه اثناسنده احراردن بر سواری و شاهك آدملرندن یکرمی بش کشی تلف اولدی. کیجه ساعت درت راده‌لرنده طوپ صدالری طنین انداز اولمغه باشلادی شاهك عسکرلری احراری طهراندن قوغمق ایچون صوك بر تشبث اولمق اوزره طوپلر ایله هجومه قیام ایتمشلر ایدی. فرداسی کونی محمد علی شاه احرار اردوسی قوماندانه بر هیئت اعزام ایدرك التی ساعت ظرفنده طهراندن چیقمدقلری تقدیرده بتون شهری طوپه طوته جغنی واهالی‌یی قتل وتلف ایده جکنی بیلدیردی. بونك اوزرینه احرار تکرار هجومه باشلادی. نهایت محمدعلی شاه آرتق مقاومت ایده‌میه‌جکنی حس ایدرك روس سفارتخانه‌سنه التجایه مجبور اولدی. سپهدار ناصرالسلطنه سرعسکر تعیین واقشام

ایرانیلر ایسه حسن آباده طوپلانوب مقاومته حاضرلندیلر. سفارتخانه مصلحت گذاری صدرالدین بك سفارتخانه‌یه التجا ایدنلرك استراحتی ایچون تدابیر لازمه‌یه توسل ایتدی.

تموزك برنجی کونی احرار اردوسی شدتلی برهجومله شهرك بعض اقسامنی اشغاله موفق اولدی. شهرده بولنان احرار ومجاهدین هجوم ایدنلره التحاق ایدوب ایکی ساعت ظرفنده شهری ضبط ایتدیلر. اقشام اوستی احرار اللرنده بایراقلر اولدیغی حالده بتون سوقاقلری کزه‌رك صوك درجه‌ده برخشیته دوچار اولان خلقی تطمین و تسکین ایتدیلر. طهرانی ضبط ایدن احرار اردوسنك باشنده یفرم خان ایله صمصام السلطنه بولنیوردی.

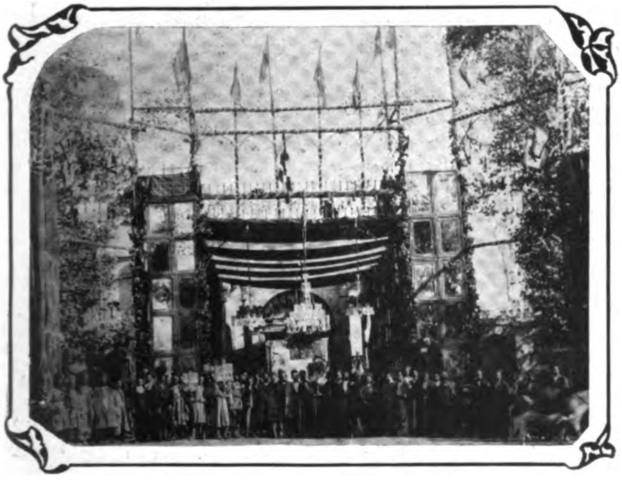

پارلمنتونك رسم کشادی مناظرندن : مدخلك تزییناتی
Entrée du Parlement.

Digitized by Google

پارلمنتوك رسم كشادى كونى براى اجراى سرور و شادمانى طهرانده بر ميدانده بعض اهاليڭ اجتماعى

L'enthousiasme du peuple pendant l'ouverture du parlement.

اوستى ده محمد على شاهك خلعى اعلان اولندى .

روسيه سفارتخانه‌سى مصلحت كذارى محمدعلى شاهه مجلسك خلع قرارينى تبليغ ايتديكى زمان شاه مستبد اغلايوردى . مقامنه قائم اولان اوغلى احمد ميرزايى تختنه دعوت ايتمك ايچون برهيئت مخصوصه سرايه اعزام قلندى . احمد ميرزا هنوز اون ايكى ياشنده

Digitized by Google

اولوب والده‌سندن آیرلمق ایسته‌میه‌رك اغلایوردی. نهایت معلمی موسیو اسمیرنوفه مراجعت ومشارالیهی اقناعه دعوت ایتدیلر. معلم کوچك شاهی بیك مشكلاتله اقناع ایده‌بیلدی و بومعصوم یاوروجغك جلوسیله تخت ایران اولكه‌دن تطهیر اولندی ..

ایستدی ایسه‌ده بعض اسباب خارجیه‌دن طولایی موفق اوله‌مامشدر.

محمد علی شاهك خلعنی متعاقب طهرانده ادارهٔ عرفیه اعلان ایدیله‌رك برچوق مستبد ومرتجعلر اعدام اولندی. بونلر میاننده مشهور شیخ فضل الله، حاجی میرزا، علی اکبر،

طهران مناظرندن - امین السلطان کروانسرایی

Vue de Téhéran — Emin-ul Sultan kervan-sérai.

روسیه حکومتی محمد علی‌نك اقامتی ایچون موسقواده برسرای تخصیص ایتدیسه‌ده او، قریمده اقامتی ترجیح ایتمشدر.

یکی شاهه اسعدالملك وصی تعیین ایدلدی مشارالیه ایرانك الك حریتپرور ذواتندندر. مؤخراً ظل السلطانه وصایتی اسعدالملكدن آلمق

مجدالدوله، غلام حسین خان کبی جبابره‌ده بولنیوردی. تموزك برنجی کونی‌ده صنیع حضرت ایله مفخرالدوله صلب ایدلدیلر. محمد علی شاهك خاصه اردوسی قوماندانی اولان روسیه‌لی جنرال لیاخوف آرتق ایرانده یاشایه‌میه‌جغنی حس ایدرك روسیه‌یه فرار ایتدی.

طهران مناظرندن : بر پنایر
Une Voire à Téhéran

واقع اولان مصادمه‌ده بو شریر بر دها کندینی طوپلایه‌میه‌جق بر صورتده قهر وتدمیر ایدیلدی .

یکدیکرینی توالی ایدن موفقیات اوزرینه اوته‌ده برووده تحدث ایدن وقایع مؤسفه‌ده آزالدی ، سنه‌لردنبری راحت یوزی کوره‌میه‌ن ایران ، آرتق برآز نائل سعادت اولمق یولنی طوتدی . شمدی احوال بو مرکزده دوام ایتمکده‌در.

بختیاریلرك استحصال مشروطیت یولنده ابراز و ابذال ایتدکلری

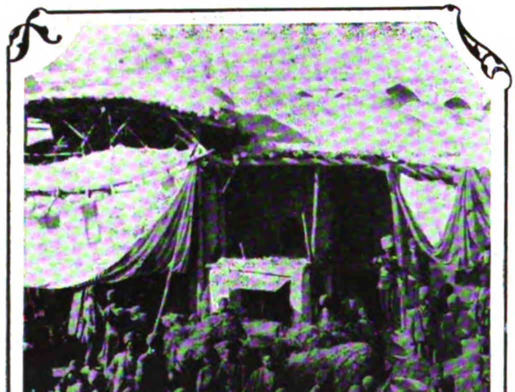

طهران مناظرندن : بر چارشو
Un bazar à Téhéran.

احرار ایرانك بونجه فداکارلقلر بهاسنه الده ایتدکلری مشروطیته بتون قلب وروحیله دشمن اولان بعض الجقلر ، بواثناده اردبیلده شاهسوار عشیرتنی عصیان ایتدیردیلر ، بونلر یکرمی بیك کشیلك بر اردو ایله طهران اوزرینه یوریه‌جك احراری پریشان ایدرك محمد علی‌یی تکرار تخته اجلاس ایده‌جك شایعه‌لری ظهور ایتدی . بونك اوزرینه ۱۹۰۹ سنه‌سی تشرین ثانیسنده بونلرك علیهنه سوق اولنان بر احرار اردوسی اردبیلده عاصیلری تارومار ایتدی .

مرتجعلردن رحیم خان دخی تحریکات وافساداتندن وازکچمك شویله طورسون بالعکس بتون موجودیتیله بوکا حصر افکار وافعال ایتمکده اولمسی واذربایجان جوارنده بتون خلقی خوف وخشیته القا ایتمسی اوزرینه لاجل التأدیب یفرم خان قوماندا سنده بر مفرزه سوق اولندی ،

Digitized by Google

آثار فداکاری عصرك و تاریخك تبجیلنه بحق لایق اوله‌جق درجه‌ده بیوکدر . مملکتی باشدن باشه استیلا ایدن سفالتی ازاله‌یه چالیشان انقراض اوچورملرندن چکوب قورتاران بو عالی جناب قهرمانلر وطنلرینه قارشو مدیون اولدقلری وظیفه‌یی تماميله ایفا ایتدیلر ودائماده ایده‌جکلردر .

ایرانك اسباب مالیه‌دن طولایی بو کون دوچار بولندیغی بحران ، سیاستجه تهلکه‌لی ومشکل بر رنك آلمقده‌در ؛ قوت بازوسیله کندینی امواج ظلم واستبداددن تخلیص ایدن ایران امید اولنورکه بو صرصر سیاستك صدماتندن‌ده قورتیله‌جقدر .

بدیك

لسانك و يازينك اصل و صورت ظهوری

مابعد

لاتین حکماسندن (لوقره‌س) تشکلات لسان اوزرینه غایت ماهرانه وشایان دقت برصورتده بیان فکرونظر ایتمشدر؛ لکن، بو، بوتون (أپیکور) مکتبنی اشغال ایدن ، حال وحشت وهمان‌همان‌حال بهیمیتده‌یاشایان بیر بشریت ابتدائیه‌فکرینك یاکلش نظریه‌سیله لکه‌داردر. مادیونجه قباطاسلاق برصورتده اولوب ، لسانه بطئ‌وتدریجی برایجادك بوتون صفحاتنی کوروب کچیرتن‌وعلمانك فکری کبی کورونن‌صورت‌حل ایله ، لسانك خلقی وجبلّی اولماسی اعتقادی مثالی پك آزمحا کمه‌لی ومعلومات‌محدوده‌اصحابنك مسلکی اولماسی محتمل اولان حل آره‌سنده ازمنهٔ قدیمه همان برفرق کوره‌مه‌مش کبیدر ؛ فیلولوژینك وعلی‌الخصوص قیاسی فیلولوژینك صوك درجه‌ده‌کی نقصانی حقیقته داها قریب برنظریه‌یه وصوله هیچ محل براقمیور .

اکرلسان؛ خارجدن احسان اولونمامش ایسه ، اکر تدریجی ومیخانیکی برایجادده دکلسه، اوحالده یالکز برجهت قالیر، که اوده ایجاد لسانی ، هیئت مجموعه‌سیله بذاته متحرك اولان قوا و خواص انسانیه‌یه اسناد ایتمکدن عبارتدر . کندی افکارینی ، کندی حسیاتنی خارجه اظهاراحتیاجی انسانده طبیعیدر: انسان دوشوندکارینك جمله‌سنی باطناً وظاهراً افاده ایدر . تلفظك ، افکارك اشارتی مقامنده استعمالنده‌ده اصلا کیف ماتفق برشی یوقدر . انسان کندی فکرینی‌تبلیغ وبیان ایتمك‌ایچون سوزی ، نه براتفاق وسهولت نقطهٔ نظرندن نه‌ده حیواناتی تقلید مقصدیله انتخاب ایتمش دکلدر ؛ فقط، مجرد کندیسنده سوز هم تحصل عضویسنه هم قیمت افادیه وبیانیه‌سنه وارنجه‌یه قدر برخاصهٔ طبیعیه اولدیغی ایچون انتخاب ایتمشدر . حقیقةً ، حیوانه ، صدانك خلقیتی بخش واحسان اولونورسه ، نیچون انساندن

کلامك خلقیتی رد اولونسون ؟ ! »

موسیو (ماقس موللر)ك «علم اللسان اوزرینه ایلك تتبعات» نام اثرندەده شونلری اوقورز»:

« متنوع فصیلەلره منسوب اولان السنەنك عناصر تشکیلیەسی کبی قالان دورت بش یوز جذر نه ندائیاتدر، نەده تقلیداتدر . بشر حال ابتدائی ومکملیسنده ، دگل یالکز حیوان کبی کندی حسیاتنی ندالریله ، کندی مدرکاتنی‌ده تقلید اصوات ایله بیان قوتنی حائز اولمق، بلکه کندی ذکاسنك مدرکات طبیعیەسنه داها صریح بر افاده بخش ایتمك خاصەسنی‌ده حائز ایدی. بو خاصه، کندی اثری دگلدی؛ بو بر سوق طبیعی ایدی، بر سوق طبیعی، که دیگر سوق طبیعیلر کبی ناقابل مقاومتدر. لسان ، بو سوق طبیعی محصولی اولدقجه، طبیعت مسلکنه عائددر . »

« بتون جذورات بر فکر عمومی بیان ایدوب، طبیعت انسانیه‌یه ملاصق بر قوتله طبیعی اولەرق حاصل اولمش بر طاقم اشکال صوتیەدرلر.»

مومی الیه ، « تتبعات جدیده » سنده بو مدعاسنی ایراد ایدەرك، دیرکه: «بشر، اول امرده، اسمنی سویلەمك ایستدیکی شیئی توصیفه علامت فارقه اولمق اوزره، استغرابی موجب اولان بر صفت عمومیه کشف ایتدکجه ، کندینه تعلق بولنان بر حیوانك، بر آغاجك، بر صویك یاخود بوسبتون باشقه بر شیئك اسمنی تسمیه ایدەمەمشدر .

لسانك دور ابتدائیسنده آتی تعریف ایتمك ایچون کشنەیی تقلید ایتمك کافی ایدی. وحشیلر غایت ایی مقلددرلر ؛ حیوانانك صداسی کبی سس چیقارمغه مهارت کاملەلری واردر . لکن بو طرز داها لسان دیمك دگلدر. بعض قاقاطولر یعنی صورغوجلی پاپاغانلر واردر ، که خروس ، طاووق کوردکلرنده، بو حیوانانی مشاهده ایتدکلرینی آکلاتمق ایسترلرمش کبی ، غید غیداقلامغه باشلارلر. یکی سوز سویلمکه باشلایان چوجقلرده عین صورتله حرکت ایدرلر : مثلا ، کوپکی کور- دکلرنده ، مشاهداتلرینی بیلدیرمك ایچون ، تلفظی قولای اولان کوپك کبی ، آرابه صدالرینی تقلید ایدرلر .

آتك آریان لسانلرندەکی اسملرنده کیشنەمه صداسنی ایما ایدر هیچ بر شی یوقدر . آتك اك برنجی صفت ممیزەسی اولمق اوزره ، ایلك (آریا) نك نظر دقتنی جلب ایدن شی یالکز سرعتی اولمش . ایشته بونك ایچون ، « کسکین » یاخود « سریع » معناسنه اولان « آس = سریع یاخود کسکین وجود» جذرندن « آسوا » قوشوجی یعنی « آت » مشتق اولمشدر . بر آز صوکره موسیو (ماقس موللر) (داروین) نقطهٔ نظرندن ، فلسفهٔ لسانیه اوزرینه ویرمش اولدیغی قونفرانسده شویله‌دیر : « جذرلر نه ندائیاتدرلر نه اصوات تقلیدیەدرلر . « پو ، په » یا ، ای ئەر کبی ندائیات« یوو ، ووو – عو، هاو ، میاو – کبی تقلیدیات جذرلرك بوسبتون عکسیدرلر . بونلر، مبهم و متنوع الاصوات اولوب ، معنالری‌ده خصوصیدر؛ حالبوکه جذرلرك بر صدای معینی و معنای عمومیسی واردر . لسان بشری

Digitized by Google

تشکیل ایده‌بیلمك ایچون ، بولونه‌بیله‌جك مواد یالکز ندائیه‌اتله تقلیداتدن عبارتدر . ایمدی ، اصل مسئله منادات ومقلداتدن باشلایه‌رق ، جذوراته ناصل واره‌بیله‌جکمزی بیلمکدن عبارتدر . هر لسانك تحلیلی بزی جذوراته ایصال ایدر ، لسانك بزم آکلایه‌بیله‌جکمز مبادیاتی یالکز ندالر وتقلیدلر اولمشدر . اکر بو ایکی عنصری توحید ایده‌بیلیرسه‌ك ، مسئله حل اولنه‌جقدر .

موسیو (ماقس موللر) بوبابده بر قاچ مثال ایراد ایدرك بعده « حیواناتك تفکراتی کندی قنوات ادراکیه‌سنك عینی قنالردن کچدیکنك » کندیسنه اثبات اولنماسنی وبونك ایچونده « السنهٔ حیواناتدن کسکین وسریع معنالرینه اولان [آق] جذری وبونك مشتقاتندن بولونان [آسوا = سریع ، آت] ایله (آقتوسی = سیوری یاخود کسکین عقللی) کبی بر جذر اولسون کوسترملرینی بیاندن صوکره، شویله‌جه فریاده باشلایور: « نه دیه‌یم؟! بکا بر حیوان کوستریکز، که جذرلر تشکیلی خاصه‌سنه مالك اولسون ، (۱) ی ، (۱) ، ضم ایله ایکی ایده‌بیله‌جکی فکرینی حاصل ایده‌بیلسون ، تا که بن‌ده او وقت ؛ مباحث لسانیه‌ده موسیو (داروین)ك استشهاداتنه بر دیه‌جك اولمایوب ، انسان آشاغی بر حیواندن چیقمش ویاخود چیقه‌بیلمشدر دیه‌یم ؟ ! » موسیو (داروین)ك جسور تلمیذلرینه مدافعه ایتمه‌دن ، غلبه چالمادن ظفر دیه حایقرمادن انسانی اخرس (دیلسز) بر حیوان ذریتی یاپمازدن اول ، اویله ، بر طاقم نمایشلردن قورتاریه‌جق، برقلعه‌نك، لسان قلعه‌سنك‌که ، ایکی ملك ، انسانله حیوان ملکی، حدودینك اوزرنده ناقابل تزلزل ، ممتنع الوصولدر . محاصرهٔ منتظمه یاپمه‌لری لازم کله‌جکنی کندیلرینه اخطار ایتمك جملهٔ وظائفمزدندر .

بوکونکی کونده موسیو ماقس موللردن صوکره، الك زیاده شهرت شعار اولان اولان موسیو (ویتنه‌ی)[حیات لسان] نده شویله دییور : « شمدیکی حالده هر جمعیت بشریه ، هر قوم بر لسانه مالکدر ؛ حالبوکه حیوانات سفلیه‌دن هیچ بیرینك لسانی یوقدر؛ حیواناتك وسائط اختلاطیه‌سی انسانککندن او قدر فرقلی بیر طبیعتده درکه کندیلرینه لسان تعبیر اولنمایه لیاقتلری یوقدر . بو فرقك « نیچون » حاصل اولدیغنی بیان ایتمك علماء لسانك وظیفه‌سی اولمادیغی کبی، حیوانات سفلیه‌نك « نه‌دن » صنعتکار، ماکنیست اولمادقلرینی ایضاح ایتمك‌ده صنایع ومقانیقك ایشی دکلدر . بین البشر وسائط اختلاطیه‌یی حیوانلرککندن آیران اصل فرق شودر ، که صوکنجیلر کبی سوق طبیعی ایله اولدیغی حالده برنجیلر کبی کیف ماشاء وعمدیدر. بزم موضوع مسئله‌یی تعریفمزدن بونقطهٔ اخیره‌نك اصابتی درجهٔ کافیه‌ده تقرر ایتمشدر. یالکز شونکله ایجه اثبات اولونمشدر ، که هر شی ایچون ، هر فعل ایچون ، هر صفت ایچونده اوقدر اسم واردر ؛ بونلر بیر بیرلرینه مساوی اولوب ، بلاتفریق یکدیکرینك محلنده استعمال اولونا بیلیرلر . السنهٔ معروفه‌دن هیچ بیرنده

Digitized by Google

بیر کله بولوناماز، که انسان کندیسنه طبیعت طرفندن وجوده کلمش دیه بیلسون ؛ لکن ، هر کله کندی صلاحیت وشمولی داخلنده و انسانلرك احوال ، عادات ، رجحان وارادهسی اقتضاسنه کوره ، کندی وظیفهسنی ایفا ایدر. عنصر تقلیدینك اك زیاده کوزوکدیکی « تقلید اصوات » ده بیله اسما ایله اشیا آرهسنده رابطهٔ ضروریه اولمیوب رابطهٔ عهدیه واردر . اکر ضرورت اولسه ایدی ، بومشابهات معنا دیکر حیواناته ، دیکر اصواته قدر یایله بیلیردی ، هم بوده هر لسانده واقع اولوردی ؛ حالبوکه عین افکار باشقه یرلرده، باشقه اقوامده مختلف کلهلرله کوسترلمشدر .

انسان بیر لسانی اوکرنمدکجه اوکا مالك اولاماز؛ بناءً علیه، هیچ بر حیوان، طوغریدن طوغری یه طبیعتدن آلدیغندن باشقه بر طرز افادهیه مالك دکلدر . »

لسانه متعلق طبیعیات مکتبنك افکاری

موسیو (اوك . شلایدر) تاریخ طبیعیٔ بشرحه لسانك اهمیتی نام اثرنده دییورکه :

لسان ، اعصابیله ، کمیکلریله ، عضلاتیله برابر بینك و اعضای تکلمك تشکلاتنده برطاقم اسباب وشرائط مادیه هیئت مجموعهسنك قولاقله آکلاشیله بیلن بر ظاهریدر .

لسانك عنصر اصلیٔ مادیسی وتنوعاتی شبههسز داها اثبات اولنمامشدر . لکن ، بنم معلوماتمه کورهده ، السنهٔ مختلفه ایله متکلم بولونان اقوامك اعضای کلامیهلرینك تدقیقات قیاسیهسنهده هنوز تشبث ایدلهمشدر . ممکن وبلکه ملحوظدر، که بو یولده تحریات تصادفاً بزی ، موجب ممنونیت واقناع اولهجق هیچ بر نتیجهیه ایصال ایدهمسون ؛ بونکله برابر لسانك اسباب وشرائط جسیمه ومادیهسنك وجودینه حاصل اولان قناعت هیچ بر صورتله دوچار تزلزل اولهماز .

لسان بیر شخصك ایجاد کردهسی اولماسی ویاخود خارجدن انسانه القا اولنماسی نظریهلرینی جرح ایتمکدن صرف نظر ایده بیلیرم .

محمد نورالدین

استانبول

مشروطیتدن اول و صکره

« فرانسزجه اصلندن مترجمدر »

[۲۰ نومرولی نسخه‌دن مابعد]

زمانمزده آطه‌لر آرتق پرنسلر منفاسی دکلدر. حتی دنیله‌بیلور که پرنسلر اورایه آیاق بیله باصماز. بعض کیمسه‌لر اوراسنی کندیلرینه منفا اتخاذ ایدرلر فقط اختیار ذاتیلریله. بوآنده اوراده بعض بیوك متهملریمز وار.

مع مافیه استانبولك بوصفیه‌سی شرقلیلقدن چیقمشدر! بوغاز ایچنك اوجاذبه‌دار محاسنی بونده یوق. لکن بورانك‌ده کندیسنه مخصوص، هم ده متعدد کوزللکلری وار. شمدی الك جسیم آطه‌نك ذروه‌سنده بولنیورز. آی یورکی تسمیه اولنان بو موقعده مرکبلریمزدن اینه‌لم و شو مناسترك یاننده‌کی اطرافی آچیق قهوه‌ده اوطوروب بر ر چیغاره ایچه‌لم. شمدی پیش وپسی، یمین ویساری دیدهٔ امعان ایله تماشا ایدیکز. دنیانك هیچ بر طرفنده لقای طبیعتك بوندن دها علوی بر رونق و احتشام ایله تجلی ایده‌بیله‌جکنی تصور ایده‌رمیسکز؟

اکثری عشق و ابتلادلیسی بر طاقم مجنونه‌لرك عزلتکاهی اولان مناستر، مدبدب ومطنطن بر اوتلك، برریثی قوللك کندی یرینی قائم اولمسنه انتظاراً، قادلرینی آچوب چربندیغی حالده اوچمغه اقتداری اولمایان یاشلی، بیتاب بر آق بابا کبی. جزیره‌نك شاهقه‌سنه قونمش طوریبوردی!.

پارسلی — پرینکیپو، پرنسلرك منفاسی! عجبا آلهه‌لرك مأواسیمی دینلمك ایستنلیوردی؟ شو مناستر یرینه دور قدیمك اوشن وشاطر آلهه‌لرینه تخصیص ایدلمش بر بنای محتشم بولنسه دها ایی دکلمی ایدی؟ یا شو غریب بیچملی قیالر سماوی بر طاقم خرابه‌لره نقدر بکزیبور! زیر میاهدن فوران ایدوب لهنایه عائد بر کوشکك بنیادی اولمق: پرینکیپونك سبب وجودی اصل بو اولمالی ایدی دکلی؟

. . . .

استانبوللی — عزیزم، داریجه‌یه طوغری کوز آله‌بیلدیکی قدر شو ازمید کورفزینه دقتلیجه باقیکز. جنوبده یالوه، قره‌مرسل و بوز بورونه قدر بتون «قطرلی طاغ» سلسله‌سی. تا اوزاقده‌نده بو عظمتلی لوحهٔ غرایه حاکم اولان کنیش طاغی. شو فسیح تپه قطعه

Digitized by Google

مایه نکاه ایدیکنز . صانکه پایانسز بر عمان عظیم .... حالبوکه او ، کچوك ، لطیف مرمره مز، صرف بزه منحصر اولان اودلارا داخلی دکنزیمزدر .

افق شمالیده مبهم بر خطکه جابجا بیاض ، پنبه، مائی .. بو استانبولدر . جهت شرقیه‌ده طوپراقلرك الوانی دها زیاده وضوح پیدا ایدییور . دکنزك خطوطی ایسه صولیور . ایشته کوچجك فنار باغچه برونی ، صکره بزدن طرفه صره ایله قزل طوپراق ، ارن کوی ، بوستانجی باشی، که اوچی‌ده بوکون پك رغبت قازانمش ترك محلاتیدر ، صکره مالتپه ، قارتال، پندك استاسیونلری که بوجولان افقیده نقطهٔ عزیمتمز اولان داریجه‌یه قاوشورلر .

سویلیك عزیزم . بومنظره‌نك مثالی هیچ کوردیککز وارمی ؟

لکن کچ اولدی ، واپور دودوك چالیور.

ایکی احباب حیدر پاشا شمندوفری طریقیله بك اوغلنه عودت ایتدیلر .

خرقهٔ سعادت

استانبوللی ذات ، پارسلی دوستنه بر دها ملاقی اولدقده خرقهٔ سعادت زیارتی مراسمنی بروجه آتی شرح وایضاح ایلدی .

کهنه بیزانسك یدنجی‌وصوکنجی تپه‌سنده کائن اولوب هر طرفنه ناظر اولان بغداد کوشکنی کچنلرده سزه زیارت ایتدیرمش ایدم . نیجه شعرای کزینی ، نیجه مشهور رساملری محاسن بیهمتاسنه مفتون و متحیر قلمش اولان او قصر معلا ، بلا شبهه بتون عثمانلی آثار معماریه‌سنك سر افرازیدر . بیوك پنجره‌لریله ، کوزلریله هر طرفی سیر ایدییور . نصف دائره شکلنده‌کی تراچه‌سیله ، دهانیله عینی زمانده بوغاز ایچنه ، خلیجه ، مرمره‌یه بوسه‌لر اتحاف ایلیور . اوندن آت میدانته قدر اولان مواقع‌ده نیجه شعشعهٔ تاریخیه‌لرك بر مجموعه‌سیدر . آت میدانی ؛ دیکیلی طاشلر ؛ سلطان احمد جامعی جوارنده ترکلرك احداث ایتدکلری بنالره قارشمش، بیزانسلیلردن قالمه برطاقم ابنیهٔ عتیقه بقایاسی ؛ صکره النوا آت کهنساله‌سنه کیرجدن دوزکونلر سوردیکمز آیاصوفیه ، اوقوجه فرتوت علوی‌ء جلوه فروش ؛ بر آز اوته‌ده درت جبهه‌لی سبیل ، عثمانلی اصول معماریسنك او بدیعهٔ البدایعی ؛ یانی باشنده‌ده بیزانس سور قدیمنك سینه‌سنه آچیلمش بر باب کبیر . ایشته بو قپودن ، بر کونه مراسمه لزوم اولمقسزین طوپقپوسراینك برنجی (حولیسنه) کیره‌جکز .

سرای عتیق ! بوکون جوجه‌لرایله بیاض خادملرك مأواسی اولان او آشیان عقاب !

نه تنهائی ! اوقدر کثیرالنفوس بر شهر عظیمك بو کوشه‌سنده نه درین سکون وسکوت !

اورایه خلق کیره‌بیلور . کمال رعایتله کیرمك وبو مساعده‌یی سوء استعمال ایتمامك شرطیله مسلم وغیرمسلم هرکس اومحلك ایچندن کچه‌بیلور . اوراده‌ده ترکلك و روملق اختلاط ایتمش ؛ آبده‌لریمز اوقدر فرقلی اولمقله برابر ،

Digitized by Google

بیزانسلیلرکی کبی ایله یان یانه اوقا کلذار اولیور.
(سنت ایرن) نك برآز آشاغیسنده صولده موزهٔ همایون اتخاذ ایدیلان چینیلی کوشك وار . یکی ، عادی شهردن اوراده اثر یوق . انسان کندیسنی بیزانس وترك تاریخنك اعماق خفایاسنده پویان ظن ایدییور .... عرض احترام ایدملم ....! بر چوق دهات مهیب بشریتك اقامتکاهنه تقرب ایدییورز ......! اطرافمزده کی اشیا ، او نامدار ، جلیل الشان فاتحلریمزك خاطراتیله مشبوع .... سرایك ایکنجی (حولیسنده) بیزانسلغه عائد همان هیچ بر اثر مشهود اولمیور .

بوایکنجی قپونك پیشگاهی سپاهی، یکیچری.. آیاق تردد ایدییور : شبهه سز شانلی برطاقم آیاقلرك چکنمش اولدیغی بو اسکی قالدیرملرده یورومك ، انسانه الم ویرییور .

ایکنجی سور اوکمزده وحشی ، منیع طوریور . سرایه منسوب اولمدقجه اورایه فرد آفریده کیره مز. ایشته ترکلرك بنا کرده سی اولان ایکی برج ایله باب همایون . . اوراده اونیفورمه لر پارلایور. آغالر بر کوشه ده ویوقلایوب حرم همایوندن پك اوزاق بولنمدیغنی احساس ایدییورلر .

لکن اسکی دیوارلرك قسم اسفلی قاپلامش قوجه مان یوصونلر ایله میدانك اورته یرنده اوتلایان قویونلر دلالت ایدییورکه غرائبله مالامال اولان بواقامتکاهی اصحابی چوقدن ترك ایدوب کیتمش .

بوراده خاندان آل عثمانك سرای همایونی حولیسنده بولنییورز. ایکیوز مترو قدر طولنده بر یول ، حولی یی ایکی یه بولر. یولك جانبیننده سرویلر دیکلمش، باشلرینك تماميله تعیینی غیر ممکن ایکی صف سروی که روزکار اسرکن داللرینك چاتیردیسیله نیجه دهشت انکیز اسرار وفجایعی اکلاتمق ایستییورلر . یول اوچنجی بر قپویه منتهی اولور. برقپوکه ایکی اولکیسنه بکزه مکله برابر بو، دها صیقی بر نظارت تحتنده بولندیلوب تماميله سرای محرمیت وخصوصیتنی حائزدر .

ایشته سالخورده آق آغالر، فقدان مأموریت حسبیله معزول صاغر ودیلسزلر : بونلرك مسلکی الیوم حال اندراسده در ..... بوموقع قبه آلتی تسمیه اولنور .

وقتیله رسم معایده بوراده اجرا اولنورکن تقریباً اوتوز بش سنه اول سلطان عبدالعزیز طرفندن بوغاز ایچینك روم ایلی جهتنده کائن بشکطاش سرای جدیدینه نقل بیورلدی .

سرای عتیقك نه طور مشوار قدیمی، نه ده ترتیبات داخلیه سی هیچ تبدل ایتمامشدر .

ترکلکی، حال وطور اسرار انکیزانه سنی هیچ برشی ازاله ایده مدی: اونی استانبولدن تفریق ایدن دیوارلر کویاکه سد چیندن بیله قالین ومنیعدر. عصر اخیرك غلغله لری ، لوقوموتیفلرك تیز ایصلقلری ، تراموایلرك کورلتیسی، واپورلرك دودوکلری حاصلی هیچ هیچ برشیء اورانك سکوت وسکونتی، الیوم اوراده اقامت ایدنلرك راحت وآسودکیسنی اخلال ایده مز . صانکه سنه لر یورومامش ، اعصار ، یرنده ثابت قالمش . افکار ، افکاره متلاحق اولمامش ؛ چینیلردن، قرمزی صاقی دوشمه لردن قوجامش اغاره قدر هیچ برشیء رنك اسالیسنی غائب

ایتمامش ؛ بوراده هیچ برشیده طراوت شباب یوق ، آق آغالر هپ عصر دیده ، سلیم ثالث دورنده عینی الفاظی تکرار ایتمش اولان شو سنجابی بیوك پاپاغانده اغالره همحال ... بتون بوکهنه، فرسوده اشخاص واشیا میاننده یالکز کوکرجینلر کنج، دینج؛ زیرا اونلر سویشیور، عشق وشوق ایله سویشیور. شو خشین قفس ارقه‌سنده که جاریه‌کی ماضیده شعشعه‌پاش بربدیعهٔ حسن جمال، برمستفرشهٔ بیهمتا ایدی، هیهات! اودقوجامش اذواق وحظوظات ماضیه‌نك یادکار حزینی کبی اوراده طوریور بوراده آرتق تازه‌لری یوق؛ اونلر افندیلرله برابر یکی سرایلرده آرامساز اولیورلر ... دیرلرکه نظر شاهانه‌دن دوشن کوزده‌لر بورایه کوندریلیر. بو؛ مصال قبیلندن بر روایتدر . تقریبی اوله‌رق صحیح اولان شودرکه: امکدار جاریه‌لر، حیات یکنسقیلرینی مستریحانه ختامه ایردیرمك اوزره هوالك بیله زحمتله نفوذ ایده بیلدیکی بوحرمسرایه کوندریلیور.

بو اوچنجی قپودن کیرلدکده اصل سرایه دخول ایدلمش اولیور . بهر ضلعی ایکیوز مترو قدر طولنده بر مربع تشکیل ایدن دائره‌لر ، مناستر حولیسنه مشابه بر میدانك اوستنده مبنیدر . بورانك اهمیت تاریخیه‌سی مرتبهٔ قصوایه وارییور ، فاتحلر ، سلیملر ، سلیمانلر بلاشك بوراده مکث وارام ایتدیلر . بوراده کسکین قلیجلرینی سوروکلدیلر . آیاقلری شوزمینه باصدی؛ اوزمینکه سطحی چیزه‌لرندن دوشن چاموردن وجوده کلمش .

داخلی حولی ، هیچ برزمان، عصرمزده مشهودمز اولان باغچه‌لر کبی طرح وتنظیم اولنه‌مدی. هیهات! هرشیء کچیجی برجنکاورك مسکن روستائیسنی آکدیریور. پادشاهلرمزك پك آزی صنایع نفیسه مراقلیسی ایدی. وقت وحاللری ، اونلر ایله اشتغاله مساعد دکلدی... فقط بتون بو قیمتلی یادکارلردن ، خاطراتدن معزز ومحترم بر برکذار قدسی وارکه قپودن کیررکن صولده‌کی دائره داخلنده بولنیور : اودائره‌نك کوتاهیه چینیلریله مزین و قبه‌لی بر دیوانخانه‌سنده نبی اعظممز حضرت محمد صلی الله علیه وسلمك خرقهٔ سعادتلرینی احتوا ایدن یکپاره سیم صندیق حفظ اولنیور. متأخرین سلاطین ، مدبدب ، دها منتظم کاشانه‌لره اختیار اقامت ایده‌لیدنبری ، طوپقپو سراینك اوشایان اعزاز واحترام دائره‌لری همان ایصسز تنها بولنیور اوراده حاکم اولان اسرار آلود سکون وسکوتی آنجق کوکرجینلرك غلغل لطیفیله هردائره‌نك اورته‌سنده یوکسلان فواره‌لردن فشقیران صویك شارلدیسی اخلال ایدییور . اوقات عادیه‌ده بووحدتکاهی یالکز برقاچ امام، محافظ وخادم آغاسی طواف ایدییور.

لکن آتیده کوره‌جکمز وجهله سنه‌نك برکونی، بریوم زیارتی وارکه اوکون حالیلری ستر ایدن اورتولر علی العجله قالدیریلیر . قسقه‌لردن صولر دها مبذول آثار ، محافظلر، جوجقلر ، صارقیق دوداقلی سیاه خادملر، یکیچری احفادندن بعض آغالر، اوراده براغلمش برطاقم عملماندهلر صیرمه‌لری کوف قوقان اونیفورمه‌لرینی کیه‌رلر بتون بوذاتلر اوزرلرینه قونمش اولان غباری سیلکوب اسکی زمانك بوکونلرندن برنده بولندقلرینی ظن ایدرلر .

مابعدی وار ع . ف

Digitized by Google

نومرو : ۲۲ — ۱۰ تموز ۱۳۲۶ — فیاتی ۵ غروش

رسملی کتاب

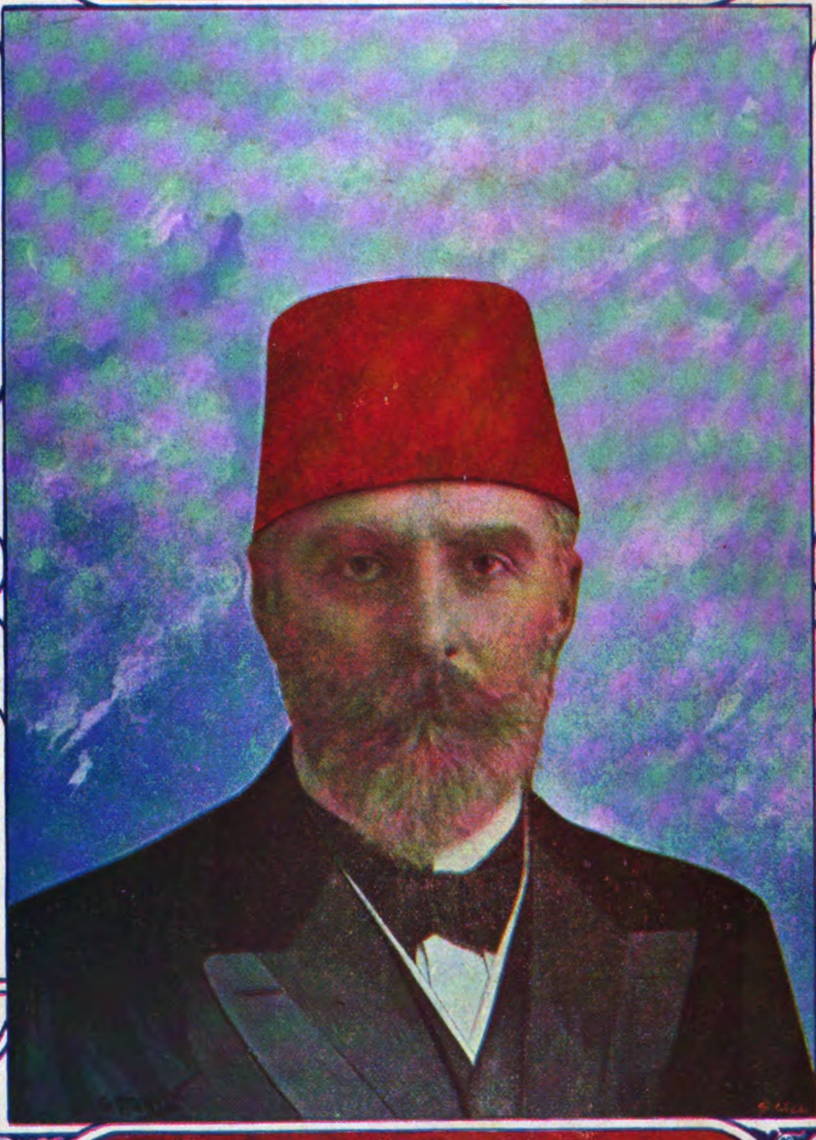

بلند بر ناصیهٔ حمیت .. احمد رضا بك

AHMED RIZA bey

PRÉSIDENT DU PARLEMENT OTTOMAN

Digitized by Google

Prix 5 Piastres — Juillet 1910 — No. 22

Digitized by Google

جلد : ٤ — ١٠ تموز ١٣٢٦ — نومرو : ٢٢

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده ٣٨ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره امور تحریریه ایچون سرمحرره مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de la Sublime Porte №38
Constantinople

Prix: 5 Piastres

رسملی کتاب

Ressimli Kitab

رسملی کتاب، ١٠ تموز عید اکبر ملیسی مناسبتیله مجله‌سیله، بتون قارئ و قارئه‌لرینه عرض تبریکات ایلر

اکبر شهدای حریت مرحوم بیوك مدحت پاشا
کاتب خصوصیسینك اوقودیغی غزته‌یی دیکلرکن

Midhat Pacha, un des plus grands apôtres de la liberté
Le secrétaire particulier du grand patriote lui donne lecture des journaux.

اون تموز !

خوارق پاش انظار جهان مرأت روح افروز ،
قلوب خلقه حریت نمون ومعدلت آموز ،
بروج نار استبداد ایچون محراق طاقتسوز ،
بتون یاد بلند قدرتیله کلدی اون تموز !
بوکون هر جبهه بر مهر ازلدر منعکس وجدان ،
بوکون هر قلبه جاری انجلای رحمت یزدان .

بتون ملتلرك تاریخ تابان سرورنده
تناهی ناپذیر ایامی واردر ، هر ظهورنده
او کونلر پارلار افکارك بلند امواج نورنده ،
جهانلر برق اورور انسانلرك قلب غرورنده ،
طولار سمع حیاته بیلدیرمدن جانلی بر آهنك ،
اورور وجه فضایه آسماندن شانلی بر نیرنك ! [۱]

بو ملت التی عصرك ازدحام اضطرابیله ،
بو ملت قلب مجروحیله وجدان خرابیله
بو ملت انجم امید روحك اغترابیله
یاشاردی انجق آفاقنده حریت سرابیله !
سراب آیینهٔ حق ـ بار انوار سیوف اولدی ،
بتون انظاره کوکلردن مؤبد لمعه‌لر طولدی !

[۱] نیرنك مشهور اولان مکر وسحر معنالرندن ماعدا هیولا و رسم معنالرینه‌ده کلیر . بوراده بالطبع رسم معناسی مقصوددر .

Digitized by Google

نه شرقك اضطرابندن نه غربك اعتراضندن ،
نه خلقك آه وزارندن نه ظلمك احترازندن ،
نه ملكك بارى بر مغرور وشايان انقراضندن ،
نه حق قهر حقك بر ظهور خدشه سازندن

بر اميد رها مفقود ايكن فكر سلامتده ،
بو اون تموز آچلدى رايت اقبال ملتده .

بو اون تموزه اولاد وطن جان ويرسه شاياندر
كه هر بر لمعه‌سندن بر ضياى حق خروشاندر ؛
بو اون تموزده ارواح شهيدان خاكه ريزاندر
كه هر تربتده بر كل - نجم حريت نماياندر !

شفقلر ، خنده‌لر ، انوار وارواح انيس وحار
طوتار آفاقى سعدآهنك اولور اجناح انجم بار !

فضانك اك مخوف اك دوزخى بر قعر نارنده ،
بتون افكار نورك برج تار انكسارنده ،
شياطين سياهك خونه مستغرق ديارنده ،
يزيدك قانلى قوينده ، هلاكونك مزارنده

ديكلمش قالمش اورنك عقور ديو استبداد
يووارلاندى، بو كون غيايه دوشدى.... تا ابد برباد!

Digitized by Google

سن ای روز مبجل ! چهرهٔ تابندهٔ تاریخ
که هر آن سرورك بر مؤبد خندهٔ تاریخ !...
سن ای آن موقر! انجلای زندهٔ تاریخ
که هر نفخ جنانك فیض روح آیندهٔ تاریخ!...
سنك الواح رنکارنك حسن واحتشامکله
طولان قلب وطن اعصاره فخر ایلر غرامکله!

شو سنجاقلر که اولمش هپ شواهقدن نکاه آرا ،
برر امید آتی - بال وماضی - چهره‌در کویا ؛
درخشان بر جمال معنوی هر رایت حمرا
که تاظهر ازلدن مظهر قدسیت مولی !
بو سنجاقلر شهیدان غزانك نور روحندن
تزهر ایلمش کلخنده لردر انجلا ریزان .

بو سنجاقلر که تاریخ غرور وفخر ملتدن
قوپان یاقوت رنك اوراق نجدتدر شهادت - تن ،
بوسنجاقلرده تابان چهرهٔ مستقبل روشن :
هلال ونجمز هر سنجاغك قویندده روح افکن ؛
بو سنجاقلر که قلب شوق ملتدن خروشاندر ،
عروق روحدن آقمش ، تصلب ایلمش قاندر !

Digitized by Google

ناصل بر بیکران عمان شوخ ـ امواجی بر مهتاب
دوکوب ایلرسه ازهار ضیاداریله زرین تاب ،
بوکون انظار ملتدن خروشان روح تجددیاب
سمای قلب وفکری اویله ایلر غرق آب وتاب :
صفالر ، خنده‌لر ، جاندن قوپان علوی مسرتلر
کشایش بار اطباق سپهر اولقده‌در یکسر !

مراد اولک برج شهادت شان عنوانی ،
معظم فاتحک آفاقه حاکم فکر تابانی ،
سلیمک صفحهٔ اهرامه عاکس جبههٔ شانی ،
سلیمانک سماوات غزا رونقلی عمانی
طولار انظار دنیایه بویومک نور هورندن ،
بو فیض ملتک محشر قدر علوی ظهورندن !

« نه‌افسونکار ایمشسک آه ای دیدار حریت ! »
بیکده زار زار ظلمت اعصار ایکن ملت ،
بوکون پیشکده اولمش بر ظهورکدن فضا جنت ،
نجوم لاتناهی التماعاتک سنک البت !
« کمال »ک قبرینه برلمه‌دوک خورشید چهره‌کدن :
اونک علوی غروب زار وجدانیله طوغدک سن !

۱۰ تموز سنه ۳۲۶

علی اکرم

۱۰ تموز ....

اوج مجادن عبارت ، غایت سهل التلفظ ، غایت ساده وبزم ایچون ارتق زیاده سیله مونس خاطر اولان بو ترکیب لطیفك مدلول علویسنده کی شمول مطلق تأمله وقف فکر و وجدان ایتدیکم هرزمان روحمده ، قلبمده بیغین بیغین وجود بولان حسیاتی ، ولو قسماً اولسون ، بحق تعریف و توصیفدن دائما عاجز قاله جغم !

یاربی ! نه قدر چوق ییللردنبری بو ۱۰ تموز نائرهٔ حسرتیله یانوب قاوروليوردق ! ملتك برات حریت و نجاتی ، مملکتك حجت سلامت و سعادتی ، دولتك لواء فوز و نصرتی ، الحاصل بوتون عثمانلیلق عالمنك منشور حیات و بقاسنی حریم لبل سا کننده صاقلایان بو مبارك کونك انقلاق صباحنی نه ارامسوز برانتظار ایله بکلیوردق !

وطن وملت خائنی برکروه ادانیدن باشقه اوتوز میلیون عثمانلی ایچنده فرد یوقدی که هرکون بیك درلو الام ایله صیقیلوب ازیلن ، یورکنده بو مقدس کونك سودای وصالی کیزلی ، اشکار ناله کار اولماسون !.. کابوسلی اویقولرمزده ، اشکنجه لی اندیشه لرمزده رؤیالرمزی تلطیف ، خولیالرمزی تنویر ایدن هپ او ایدی .

داهیهٔ استبدادك هرکون ، هرساعت ایقاعندن اوصانمی کتیرمدیکی فجایع وقایعدن اوله رق سوکیلی اولادینك اللری ، قوللری اره سندن آلنوب قاراکلق زندانلره آتلمش عائله پدرلرینك ؛ باباليرنه حسرت قالمش محکوم سفالت معصوملرك ؛ کیمسه سزلکدن ، بیچاره لکدن طولایی اجلدن استمداد ایدر آچ ، چیلاق طوللرك ، یتیملرك ؛ ظلم ایله حقلری غصب اولنمش ، عرض و مال و جانلرینه رخنه لر آچلمش عجزهٔ خلقك ؛ هپ بوبیکلرجه ، یوزبیکلرجه ، حتی میلیونلرجه مغدورین ومظلومینك آه واینلرنده ، اغلایشلرنده ؛ هله او مینی مینی معصوملرك غریبانه ترنملرنده ایشته بو ۱۰ تموزك موسیقیٔ دلسوزی اهتزاز ایدر طوریردی :

نهایت ، اللهه بیك شکر وثنا ؛ بومبارك کونك طلوعی ۱۳۲٤ سنهٔ متیمنه سی ایچون مقدر ایمش . طوغدی ، جهان انسانیتی شعشعهٔ فیوضنه غرق ایتدی .

بو ، اوچنجی سنهٔ دوریه سیدرکه بو عید بلند ملی یی ، شنلکلر ، مسرتلرله استقبال ایدوب سلاملایورز . غیور وشکور اولان عبادینه توفیقاتنی اسیرکه مه ین جناب رب العالمینك رحم وکرمندن امید ایدرزکه شو صورتله نائل مرام اولان مسعود عثمانلیلر بو ۱۰ تموزك ورودینی الی الابد بویله شوق ایله ، هیجان ایله ، افتخار ایله ، شکران ایله قارشیلایه جقدر .

فقط هیچ بر وقت اونوتمایه جقدرکه ، کذرکاهنده کی خس و خاشاك موانعی برطرف ایدرك مشی وحرکتنی تشجیع وتسریع ایدن مجاهدین حمیت بولونماسه یدی مزاجنده کی استغنایه نظراً اونك انوار دیدارندن افاق وطن ، احتمال که دها برچوق سنه لر مهجور قالیردی .

ایشته بونك ایچون ۱۰ تموز روز فیروزینی هرسنه مدید و شدید الفشلرله سلاملارکن اونك ایلك دفعه سنده کی کلیشنی تسهیل و تسریعه جانلریله باشلریله بذل یارای همت وحمیت بیوران بالجمله مجاهدین محترمه نك نام بلند حمیت و حماستلرینه اك خالص ، اك لایق ثنا و دعا و شکراندن مرکب برر دستهٔ ازهار تقدیمیله باشقه جه اکتساب فخر ومسار ایدرز .

رجائی زاده

اکرم

Digitized by Google

١٠ تموز تحسساتندن :

حق حریت وحاکمیت

حریت ، استقباله طوغرو آچیلمش بر
قاپیدرکه ، یاشامغه لایق ملتلر مطلقا
اورادن کچرلر ..

حق حاکمیت ، (ملتك) در .. زواللی بشریت ، بوحقیقتی ادراك ، بوحقی استرداد ایدنجه‌یه قدر نه‌لر چکدی !.

انسانلرك جانی ، عرضی ، مالی ایچلرندن بر طاقمنك بازیچهٔ احتراص و آمالی ، متغلب ، متحکم کیم ایسه، (حقوق) ده آنك، یالکز آنك خادم سعادت حالی ایدی ..

(قوی) نك حقی ، ممتاز بر حق دکلمی ایدی ؟ !.

قوتی اله کچیره‌نلر دیانت نامنه ، سیاست نامنه ، ریاست نامنه انسانلره ایتمدك اذا ، دنیاده یاپمدق جفامی براقدیلر ؟. شبهه‌سز، (حکومت وحاکمیت) قوینك حقیدر ؛ اما، قوت نره‌ده ، حاکم ومحکوم کیمدر، تابع ومتبوع نه‌دیمکدر؟ بونی کیم بیلیور ، کیم دوشونیور ایدی !

حکیم قدیم (آرسطو) دن بری ، حکمای دهرك اعمال فکر ونظر ایلدکاری حق حاکمیت مسئله‌سی ، وبونك جهت عائدیتی یاقین زمانلره قدر ، کتلهٔ بشریه‌نك مجهولی قالمش؛ طالعك برجلوهٔ ظالمانه‌سی ایله ، جهان آدمیتده حق یرینه ناحق حکمران اوله‌رق جور واعتساف مؤلم شکللر ، نهایتسز وسعتلر آلمشدر..

اوت ، تاریخ بشریت ، عصرلرله دوام ایتمش اولان (استبداد وبیداد) ك خونین وحزن آکین الواح سیاهندن عبارتدر . مظلوملر، تحمل ایتدکجه، ظالملر ظلملی آرتیرمشلر، ظلمه عصیان ایدن فطرت حره اربابنی(آهنین وآتش) له تهدید واذای وآزاری ینه تنویع وتشدید ایتمشلردر .

بارکران استبدادی ، انسانلر نیجه زمانلره

Digitized by Google

دوش تحمللرنده طاشیدیلر ؛ (حر) یارادلدقلری حالده (اسیر) اولەرق یاشادیلر ..

ترلالرده حار بر کونشك آلتنده چالیشمغه، فقط محصولات سعی وعمللرینی کندیلرینه ، عائلەلرینه دکل ؛ رئیسلره ، مستبدلره ، پرنسلره اعطا ایله فقر وفاقه ایچنده یاشامغه مجبور ؛ باشقەلرینك حظوظاتنی تأمینه ، باشقەلرینك سعادت حیاتیەسنی تربیەیه محکوم بولوندقلری، سعادت یرینه سفالته قانع وقائل اولدوقلری حالده ودیعةالله اولان (جان) لرندن بیله امین اولەمدیلر .. تعرضاتدن امان بولەمدیلر ..

بلا سبب آچ ، صوسز براقیلیرلر، نا حق یره زندانلره ، محبسلره ، منفالره آتیلیرلر ، کیف ایچون آصیلیرلر ، مدهش و وحشیانه اشکنجەلرله اتلاف اولونورلر . . خالقةً هر حقه مالك ، سیاسةً هر حقدن محروم ، عصرلرله بوحیاته محکوم بر زواللی سورو !. حکومت غلبەنك . غلبه قوتك ، قوت کثرتك مخصوصاتندن ایکن ؛ مستبدلرك میلیونلرجه خلقدن مرکب اولان ملتلری بویله عصرلرله محکوم مظالم ، یعنی (اقلیت) ك آمال واحتراصاتنه (اکثریت) ی تابع وخادم ایتمەسی ، حقیقتە قارشی نه آجی براستهزا ، حقه قارشی نه آچیق بر تجاوزدر !. طالع بشرك غریب بر تجلیسیدر..

بصر بصیرتی ، عمای غفلت وجهالت ایله پردەدار اولان بشریت ، حقیقتك اشعهٔ نجات آورینی کورەمز، کندیسنه مقدر اولان سعادت حیاتیەیه ایرەمز ایکن ، حکمت عتیقەدن استاره ایدن اون سکزنجی قرن میلادی حکماسی ، سمادەکی انجم فروزان کبی ، مظلم، کثیف بلوطلر ایچندن بیك مشکلات ایله صیریلوب قورتلدیلر.. بشریتك شاهراه افکارینی شعلهٔ حقیقتله تنویر ایتدیلر . . فرانسەده (اختلال کبیر) ی معناً استحضار ایدنلر آنسیقلوپدیستلر ، (دالامبر) لر ، (دیدرو)لر، (روسو) لر ، (مونتسکیو) لر ، (وولتر)لردر. چالیشدیلر ، اوغراشدیلر.. یازدیلر، سویلدیلر.. کوردیلر کوستردیلر . اذهان عامەیی ادراك حقایقدن منع ایدن ظلمت اباطیلی طاغیتە بیلدیلر..

بلند ورخشان بوسیالر . بویوك دهالر ، عالم انسانیتە یکی دور ایچون (استاد اول) وظیفەسنی ایفا ایتمشلردر .

حقوق طبیعیهٔ انسانیەیی ، اشکال دولیه واجتماعیەیی توضیح وتشریح . نهالان افکاره (حق حریت) ی قلم آشیسی ایله تلقیح ایتدیلر.. فکر حریت وحکم مایتك مربیٔ صاحب کمالی اولان بو اوج ذاته یالکز فرانسزلر دکل ، بوتون جهان عرفان مدیون شکراندر .

وولترك ضیای دهاسی اون سکزنجی عصری طولدیرییور . ژان ژاق روسو ، حریتك همان مجهولاتدن اولدیغی برزمانده ، (مقاولهٔ اجتماعیه) نامندەکی اثر مشهورینه (انسان حر اولەرق طوغار .) جملەسیله باشلایور.. اقوالی دها آغیر، پك متین وقیمتدار اولان مونتسکیونك (روح القوانین) ی نظریات اجتماعیه وحقوقیەدە دستور اعظم اولان انافس آثار مخلدەدندر . [۱]

[۱] معلم محترم علی شهباز افندی مرحوم . (روح القوانین بیك اثره معادلدر .) دیر ایدی ..

Digitized by Google

عثمانلی تاریخ انقلابنك اك بیوك سیمالرندن

بیوك رشید پاشا مرحوم

Réchid Pacha, un des plus grands héros de l'histoire de la regénération Ottomane.

Digitized by Google

بو عالی همت ذکالر، نتیجه‌ذکالری اویاندیرمش، ملتلر حقوقنی بونلرك ارشاداتیله اکلامش، ذهنلرده اسکی عطالت وظلامت یرینه یکی بر انتباه وفعالیت حاصل اولمشدر ..

فرانسه‌ده انقلاب کبیر ایله بوندن تام یوز یکرمی بر سنه اول تأسس ایدن حاکمیت ملیه‌نك برات بلند قیمتی ، حریت بشریه‌نك اك عالی حجتی اولان (حقوق بشریه اعلاننامه‌سی) ، بو ابدی الاشتهار دهات فکر وقلمك . افکار زمانه‌یه آتدقلری تخم استقلالك ثمرهٔ نامیه‌سیدر .

غلیان حس ملی ایله اهالینك مشهور (باستیل) حبسخانه‌سنه هجوملری پارسده آزادکیٔ ملینك یوم اعلانیدر که ۱۴ تموز ۱۷۸۹ تاریخنده واقع اولوب ، فرانسزلرك هر سنه تجلیات فائقه ایله استقبال ایتدکلری عید اعظم ملی وسیاسیلریدر .

(تاریخ بر تکرردن عبارتدر) سوزی . عالی بر حقیقتی متضمندر . قوت حکومتك افراط تمرکزندن عبارت اولان استبداد ، هانکی مملکتده اشتداد ایتمش ایسه مطلقا عصیان واختلاله بادی اولمشدر . جنك وجدال کبی ، عصیان واختلالده ، هر وقت حاکمیت وحکومتی استحصال مقصدینه دالدر. ملتلر حسن اداره اولونمق ایسترلر .. اویانان حقوقنی اکلایان انسانلر ، ظلمه تحمل ایتمزلر ..

هیئت حکومت ، ملتك تفویض امور ایتمش اولدیغی بر هیئت وکالتدر . مشروطیتك اساسی اولان (تفریق قوا) نظریه‌سنی داهیٔ دهر مونتسکیو میدانه چیقارمشدر .

(حاکمیت) بر جمعیتده (امر ونهی) ایتمك صلاحیتیدر که دولتك حائز اولدیغی حقوقك هیئت مجموعه‌سیدر .

دولت وملت ، اصلده وغایه‌ده متحد اولان بر (شخص معنوی) در . حاکمیتك جهت عائدیته دائر برچوق نظریات سرد اولونمشدر.

(حاکمیت ملیه) فکرینی ایلری سورن روسودر ، بو اصله کوره حاکمیت ارادهٔ عمومیهٔ ملیه دیمکدر که (قانون) بونك شکل ظاهریسیدر.

(حریت) انسانلرك حقی اولدیغی کبی ، حاکمیتده ملتلرك حقیدر . قوای ثلثه (قوهٔ قانونیه) ، (قوهٔ عدلیه). (قوهٔ اجرائیه) در. بونلر مستقل ، فقط قوای سائره ، قوهٔ قانونیه‌یه قارشی مسئولدر . چونکه قوهٔ قانونیه هیئت عمومیهٔ ملیه‌نك طوغریدن طوغری‌یه حق وکالتنی حائزدر .

ملت ، آرزولرینك اجرا اولونوب اولونمدیغنی (وکلاسی) وساطتیله مراقبه ایدر .. بوتون بو نظریات افکار حکمادن مقتبسدر ، فقط قواعد معینه شکلنه کیرمشدر .

بونلردن مقصد ، (حسن اداره) در ، حسن اداره‌دن مقصد ایسه (سعادت عمومیهٔ اجتماعیه) نك تأمینیدر .

حسن اداره ایله استبداد . نوعما تضاددر . ادارهٔ کیفیه‌ده انتظام وعدالت زائل ، چونکه (لایسئل) اولان هر حکومت احتراصاته متمایل اولور ..

Digitized by Google

عالم اسلامك محترم و مقدس خليفه‌سی و بتون عثمانلیلرك سوكیلی و مبجل باباسی
مشروطیت پرور پادشاهمز

سلطان محمد خان خامس حضرتلری

S. M. I. Sultan Mehmed V, Père adoré de tous les Ottomans, Calife honoré du monde mahométan.

فوطو : آپوللون

Photo Apollon

Digitized by Google

Digitized by Google

بيوك بر صفحهٔ تاریخمزك ابدی بر اكليل حميت و شهامتی

محمود شوكت پاشا

Mahmoud Chevket Pacha, l'immortelle gloire de l'Empire Ottoman.

افكار بشريه‌نك ظنون باطله‌دن صيرلديغی، تعاليـاته مظهر اولديغی يرلرده ومدنی ملتلرده حكومت مستبده پايدار اوله‌ماز. اويانيق هيچ بر ملت تصـور اولونه‌ماز كه مقـدراتنی كيف مايشاء اداره ايتمك ايسته‌ينلره بلا پروا تسليمه راضی اولسون ..

(حريت) اسـتقباله طوغری آچيلمش بر قاپیدر كه ياشـامغه لايق هر ملت مطلقـا اورادن كچه‌جكدر .

(مشروطيت) ، ملتله ، مقدراتنی اداره‌يه توكيل ايلديكی هيئت آره‌سـنده بر مقـاوله‌يی متضمندر . بو مقاوله‌نك شكل محرری (قانون اساسی) در .

Digitized by Google

اختلال ، مظالمك جلب ایلدیکی برحالدر. ظلمدن شکوی ایدن ملتلر، فریادلرینی اسماعدن مأیوس اولونجه بالطبع عصیان ایدرلر وطریق اختلاله کیدرلر .

بو حرکت، ملتلرك قوۀ حیاتیه‌سنه ، وامید استقبالنه دال اولان دعوای استقلالی اقامه ایتمه‌لری دیمکدر .

ظلمه قارشی عصیان ، حق حریت وحاکمیتی اعلان دیمکدرکه تنورات فکریه‌یه وابسته‌در. بو وظیفه ، صنف متفکرك وظیفه‌سیدرکه ادبا وحکما صنفیدر . حرکت اختلالیه ، حرکت ادبیه‌نك نتیجه‌سیدر . فرانسه‌ده اولدیغی کبی بزده ده بویله اولمشدر.. انسانلر حقوق طبیعیه‌لرینی ادراك ایدنجه آنی استرداد ایچون ده اتحاد واشتراك ایدرلر .. بزده فکر حریتك ایلك ناشرلری اولان ادیبلر (شناسی) لر ، (ضیا)لر ، (کمال) لر ایدی . (قانون اساسی) نك تأسیسنه بر عزم حیدرانه ایله چالیشان بویوك وطن پرور (مدحت پاشا) ایدی . تنور ایتدیلر ، تنویر ایتدیلر . عاشق حریت اولان کمال بك مرحوم، بو ملتی انتباهه دعوتده پك بویوك بر تأثیر ادبی وسیاسی اجرا ایتمشدر .

فرانسه‌ده مونتسکیولرك ، روسولرك یاپدقلرینی بو معظم دهالر بزده برعصر صوکره یاپمغه چالیشمشلر ایدی ..

ایلك کنج ترکلرك آثار مساعیسی ایله استحصال اولونان حریت، دور حمیدیده برعارضۀ مدهشه‌یه اوغرادی ؛ اشنع براستبداده منقلب اولدی. بونك علتی نه ایدی! حریت مستحصله، شرائط طبیعیه‌سنی حائز دکل ایدی. ملت ، تماماً اویانمامش ، حاکمیت ملیه قان بهاسنه آلنمامش ایدی !..

اوتوز اوچ سنه چکیلن استبداد (فکر حریتك ، کتلۀ کلیۀ ملیه‌جه لایقیله ادراك ومحافظه‌سی ایچون اتحاد واشتراك اولونمامه‌سی) نتیجه‌سی دکلی ایدی ؟..

فقط ، ملت چکه چکه اوصاندی، حوصلۀ تحملی طارالدی. برده ادبیاتك ذهنلره صاچدیغی تخم تکامل ، محصولاتنی ایثار ایده‌جك قدر زمان بولمش، میوۀ ملی کمالنه ایرمش (اولمش) ایدی . خاقان سابقك، هر حکمدار استبدادکار کبی (آهنین وآتش) له محو ایتمکه چالیشدیغی استعداد ملی ، کیزلی ، فقط متمادی برصورتده انکشاف ایدییور ، طوفان مظالمله سوندیرلمك ایستنیلان ضیای حقیقت ، اویانیق فکرلره شورادن بورادن نفوذ ایله‌یور .. تضییقات آرتدقجه شکایتده ایلریله‌یور ایدی .

(برشی ضیق اولونجه متسع اولور) فحواسنجه نهایت آتش اختلال ، همت وطن پروران ایله اشعال ایدلدی ..

اوت، غذای حریتك ملتلر ایچون نه جانبخش ، نه سعادت آور برغدا ؛ دوای مشروطیتك (مرد مریض) ی تهلکۀ موتدن استخلاص ایده‌جك یکانه دوا اولدیغنی بوسفر ملت ، هله نور معارفله متنور اولان شبان ملت تماماً اکلامش ، بر (جمعیت مبجله) نك اقدامات مکبۀ وطن پرورانه‌سی ایله استبداده قارشی نفرت ، (اتحاد) ه میل ومحبت ، (ترقی) یه

Digitized by Google

١٠ تموزك بيوك و فداكار قهرمانى

ملتى حضيض انقراضدن قورتاران مجاهد ابد شرف

نيازى بك

Le grand héros du 10 Juillet, NIAZI BEY, qui sauva la patrie du labyrinthe de terreur et de décadence.

Digitized by Google

رغبت حسلری پك زیاده آرتمش ایدی .

ملت محترمهٔ عثمانیه‌یی، سنه‌لردن بری اسیر قهر غداری اولدیغی استبداد وبیداددن تخلیص ایچون ، هردرلو مهالکی کوزه آله‌رق کمال ثبات ومتانتله چالیشان کزیدکان ارباب حمیت میاننده ملکیه‌دن (احمد رضا و طلعت) وعسکریه‌دن (نیازی وانور) بکلرك مجاهدات وطن پرورانه ، وخدمات فداکارانه‌سی بالخاصه سزاوار تذکاردرکه ؛ یالکز ملتی دوشونن ، یالکز وطن ایچون یاشایان بو مجاهدان جدی همتانك نام حماست انسانلری تاریخ تجدد عثمانیده (منجئ ملت ومملکت) عنوانی آلتنده یازیله‌جق ، ونسل حاضر کبی، انسال آتیه‌ده بوبویوك فکرلی ، بویوك یوره‌کلی ، ومن قبل الرحمن موفقیتلی کزیده وطن قهرمانلرینه ابدیاً مدیون شکران اوله‌جقدر ..

حمیت حقیقیهٔ وطنیه اربابنك مساعئ جانسپارانه‌سی ایله‌اله کچیروب برنشوهٔ مسعودانه ایله ١٠ تموز ١٣٢٤ تاریخنده حرارتلی ، شطارتلی آلقشلادیغمز نعمت دلآرام حریتی ٣١ مارت ٣٢٥ ده آز قالدی المزدن قاچیره‌جق ایدك .

٣١ مارت وقعه‌سی منافع صحیحه‌سندن غافل ، دها طوغریسی احتراصات خائنانه اربابی طرفلرندن مغفل اولان برقسم خلقك ــ بشریتك قابل عفو اولمایان جملهٔ جرائمندن اولدیغی اوزره ــ کندیسنه ایلك ایدنلره مخالفتی دیمکدرکه بونی یوکسکدن محاکمه ایدنلر، ظلمت جهلك نورمعرفته اقتحامنه تشبیه ایدرلر. اما ، آفتاب ، ستر سحاب ایله احتجاب ایتمز، ایتسه‌ده پك موقتدر ..

وقعهٔ ارتجاعیه، قیمت حریتی مقدر اولان صنف منور طرفندن بر نفرت الیمه ایله تلقی اولوندی .. نه‌دیمك ؟ . بونجه مساعی بوشه‌می کیده‌جك ، ملت ینه ظلم وجفامی چکه‌جك ایدی ؟ . بو ، قابلمی ایدی ؟ . بوکا (الله) راضیمی ایدی؟. حاشا.. مشیت الٰهیه، بوملتی آرتق نائل مسعدت ایتمك صورتنده تجلیاب اولمش ایدی ..

خلاصکاران وطنك سربلندی اولان (محمود شوکت پاشا) وظهیری (شانلی عثمانلی اردوسنك) عزم مجاهدانه‌سی ایله، ١٠ تموزده‌کی نقصان، ١٤ نیسان ٣٢٥ ده اکمال، یعنی حریت وحاکمیت ملیه‌یه بروجه قاعده : (قان بهاسنه) اوله‌رق تأمین استقبال اولوندی .. بوسفر ملت، حریت ومشروطیته مربوطیت قویهٔ قلبیه ایله (علاقه) پیدا ایتدی ؛ آنی جانندن زیاده سودی .. سومکده .. وسوه‌جکدر . . ابدیاً محافظه ایده‌جکدر .

بوکون ، حقوق ملیه وانسانیه‌سنی تماماً مدرك اولان پیرو وجوان ، رجال ونسوان ، بوتون عثمانیان کمال بی‌همال ایله برابر :

نه‌افسونکار ایمشسك آه ای دیدار حریت !
اسیرعشقك اولدق کرچه قورتولدق اسارتدن.

نشیده‌سنی مسرتله تکرار ایدییور ...

ساقز ١٠ تموز ١٣٢٦

احمد ماجد

Digitized by Google

۱۰ تموزك بيوك و فداكار قهرمانى
سيف جلادت وحميتيله ملتك حق وحاكميتنى يوكسلتهن مجاهد ابد شرف
انور بك

Le grand héros du 10 Juillet, ENVER BEY, qui retira la Turquie de l'hypogée d'affres et de désespoir.

Digitized by Google

فکر انقلاب و انقلابات

بشرك هرهانکی بر ساحه‌ده‌کی انقلاباتی تاریخنی یازمق ، تاریخ بشرك او ساحه‌یه متعلق بوتون تاریخنی ازسرنو یازمق دیمکدر . مثلا انقلابات اقتصادیه تاریخی بشرك بوتون صفحات تکاملیهٔ اقتصادیه‌سنی احتوا ایدر ، بین الاعصار افکار بشریه‌ده اقتصاده متعلق اوله‌رق حصوله کلن تحولات ، بو تحولاتی ایجاب ایتدیرن روابط و مناسبات اقتصادیه بو صفحات تکاملیه‌ده هپ منظور اولور ؛ انقلابات موسیقیه تاریخی بشرك مبادئ خلقتندن بری نغمات موسیقیه‌نامنه وقت وقت اجرا ایتدیکی تعدیلاتی ، ذوق و حسیات موسیقیه‌نك تکاملی نسبتنده بو نغماتی سمعی اوقشایه‌جق ، روحنی اعلا ایده‌جك بر طرزده افاده ایچون آلات موسیقیه‌جه ، مقامات موسیقیه‌جه وقوعه کلن تحولاتی ، الحاصل بوتون موسیقی تاریخنی احتوا ایدر ؛ انقلاب صنایعلر بشرك ادوار اولیهٔ خلقتندن برو احتیاجات لباسیه ، مسکنیه و یا تزیینیه‌سنی تسکین ایچون صنایعك نوعنده ، آلاتنده ، طرز اجراسنده وقوعه کلن تحولاتی — یعنی بوتون تاریخ صناعتی استیعاب و اشغال ایدر ؛ انقلاب سیاسیلر ایسه ملتلرك بر ساحهٔ سیاسیه‌دن دیکرینه انتقال ، بر شکل سیاسی‌یی هدم ایله دیکرینی اختیار ایچون صرف ایتدکلری مساعئ مادیه و فکریه‌نك محصله‌سی اولدیغی جهتله بونلری بوتون صفحات متعاقبه‌سیله ، بوتون اولیات و سببیاتیله تدقیق ،

مقتدر و حمیتلی امرای عسکریه‌مزدن و مجلس اعیان اعضاسندن فاروقی زاده سامی پاشا

Le senateur, Farouki Zadé Sami Pacha, un des plus vaillants officiers de l'armée Ottomane.

تحری، تفحص ایتمك بوتون تاریخ سیاست ملتی اوقومق دیمکدر .

چونکه بوتون وقایع اجتماعیه بربرلرینه آز چوق صیقی رابطه‌لرله مربوطدر . یالکز بر وقعه‌دکل، حتی بر حادثهٔ اجتماعیه بیله [۱] دیکر وقایع اجتماعیه‌نك بر سبب ومبدأنی تشکیل ایدر عالم مادیده بر ذره محو ونابود اولمدیغی کبی عالم اجتماعیده‌ده بر وقعه، بر حادثه محو و نابود اولماز . سینهٔ اجتماعیه‌ده آزچوق مؤثر ومحسوس بر ایز براقور ایشته بو ایزلر، بو آثار تراکم ایده ایده؛ بربرلرینه انضمام والتحاق ویا صورت ظاهرده بربرلریله مناسبتدار کبی کورونمز ایکن حقیقت حالده بربرلرینك شدتنی تزیید ایده ایده جبههٔ اجتماعیه‌ده پك اساسلی ودرین تحولات ایقاع ایدرلر . مجرای اجتماعی بو تحولاتك ، وقایع اجتماعیه‌نك نتیجه‌سی اولمق لازم کلن بو تبدلاتك حال طبیعیده جریاننه حائل اولان بر مانعه‌یه تصادف ایتدیمی ، طبق قوای طبیعیه‌ده ، جریان طبیعی ایله قوای حائله ومانعه آره‌سنده اولدیغی کبی ، بوراده وقایع اجتماعیه‌نك تظاهر طبیعیسی ایله بوکا مقاوم اولان مخالف قوتلر آره‌سنده بر مصادمه بر جدال باشلار . بو جدالده احراز غلبه ایدن قوت ، شمدی‌یه قدر پا برجا اولان شکل اجتماعینك مقابلی اولان یکی طرف ایسه، ایشته او وقت انقلاب حصول بولمش اولور. چونکه جبههٔ اجتماعیه‌ده اساسلی بر تحول حصوله کلمش، او شکل اجتماعی دوچار « انقلاب » اولمشدر .

بوتون بو مطالعات کوستریورکه انقلاب اجتماعیلر تکامل اجتماعینك بر شکل مخصوصیدر .

مجلس اعیان اعضای کرامندن عبدالحق نصوحی بك افندی

S. E. Abdül-Hak-Nasouhi Bey, Sénateur.

---

[۱] علوم طبیعیه‌ده موجود اولان « حادثات حکمیه » و « حادثات کیمیویه » یه مقابل علوم اجتماعیه‌ده ده « حادثات اجتماعیه » و « وقایع اجتماعیه » نامیله وقایعی ایکی صنفه تصنیف ایدیورم . حادثات حکمیه . نصل جسم اوزرینه بر تحول و تأثیر متمادی اجرا ایتمیه‌رك آنی اوله‌رق تحصل ایدن وزائل اولان حادثه‌لر ایسه حادثات اجتماعیه‌ده سینهٔ اجتماعیه‌ده دواملی ومؤثر بر ایز براقمیان احوال وافعال اجتماعیه‌در . حادثات کیمیویه نصل جسم اوزرنده تحولات وتبدلات ایقاع ایدن ، جسمك اوغرادیغی آنی دکل فقط دواملی تحولات متمادیه‌دن عبارت ایسه وقایع اجتماعیه دخی جمعیتك هرهانکی اوصاف وخصائصنده، افراد وعناصرنده تحولات ایقاعنه مستند وتبدلات ایقاع ایتمش اولان آثار وافعال اجتماعیه‌در .

Digitized by Google

حق حاکمیتمز

محترم مبعوثلرمز — Nos Députés

دهشتلی منازعه‌لر تحدث ایدر : بو مجادلاتك اکثریسی خونیندر ، ایکی فکر طرفدارانننك بر برلری علیهنده‌کی قیامی، موقع صاحبنك موقعنی محافظه‌یه ، دیکر طرفك بونی موقعندن اخراج ایله یرینه تملکه غیرت واقدامی مدید محاربه‌لر تولید ایدر ، جمعیتك جریان طبیعیسی بو صره‌ده مختل اولمشدر ؛ چونکه بر تجاوز اجنبیدن تحفظه مصروف اوله‌جق اولان قوتلر یکدیکری علیهنده سوق ایدلمش ، بر برینه قارشی مخاصم بر وضعیت آلمش اولور . ایشته بو حالته «اختلال» تسمیه اولنور .

حسین جاهد بك — استانبول
Husseïn Djahid Bey
Constantinople

فائق بك — ادرنه
Faïk Bey — Andrinople

بیلمم، بر مدتدنبری صو جریانلرینه محاط بر محیطده یاشادیغم ، دها دون مریچ نهرینك مدهش بر طغیاننك شاهدی اولدیغم ایچون‌میدر ، اقوامك انقلاب حالتنی متهور صولرك جوش و خروشنه . بونلرك اختلالنی حال طبیعیده‌کی

حاجی ضیا بك — ارضروم
Hadji Zia Bey — Erzroum

جمعیتلر و بوتون افعال و آثار اجتماعیه ثابت و برقرار دکل ، بلکه هر آن تبدل و تحوله . خلاصه «انقلاباته» معروضدر. بو تحولات مجرای طبیعیسنده وقوعه کلنجه : بونلره مانع اوله‌جق حائله تصادف ایتمه‌یجه تقلبات و تبدلات واقعه حکمت اجتماعیه‌نك «تکامل» تاریخك «انقلاب» دیدیکی شکلی اخذ ایدر . برقوهٔ مانعه‌یه چاره‌رق آنکله وقوعه کلن مصادمه نتیجه‌سنده مستحصل ایسه «اختلال» نام مخصوصنی آلور.

* * *

انقلابات سیاسیه وسیاسی شکل ایله مترافق اولان انقلابات دینیه چوق وقت حالت معتاده‌ده، مجرای طبیعیده جریان ایتمز . بو انقلابه مانع آنك جریانه حائل اوله‌جق قوتلرله تصادمندن مدید مجادله‌لر،

Digitized by Google

محترم مبعوثلرمز تمثاللری — Nos Députés

غایه ومقصد ونتیجهٔ حاصله اعتباریله پك یقین بر مشابهت ارائه ایدرلر: هر ایکیسی‌ده حال طبیعی‌یی بولنجه‌یه قدر تخریبکار وپر تهور!

* * *

هر ملت تاریخی متعدد انقلاباته، آز چوق قانلی اختلالاته معروض بولنمش؛ طریق مدنیته داخل اولمیان وحشی اقوامده بیله آز چوق آثار انقلابیه آز چوق دهشتلی حرکات اختلالیه مشهود اولمشدر.

ابراهیم افندی — ارغنی
Ibrahim Eff. — Ergani

روش اجتماعیه‌سنك کذرکاه طبیعیسی اولان انقلاباتی، بالخاصه انقلابات سیاسیه‌یی مصلحانه، یعنی حکمت اجتماعیه‌نك «تکامل» قانونی دائره‌سنده و تکاملك ایجابات ضروریه‌سی ولمق اوزره امرار ایدن اقوام ایچون نه سعادت!

رضا بك — اشقودره
Riza Bey — Ichcodra

جریانلرندن فرقلی بر جریان شدید اکتساب ایتدکلری زمان محیط عادیلرینی استیعاب ایده‌میه‌رك اطرافنی تخریب ایدن سیلابه‌لرك طغیاننه تشبیه ایدرم. ذاتاً حکمت لسانیه‌ده بو ایکی نوع مولداتك، صو و بشر جمعیتلرینك، حالت تهوریه‌سنه، قیام متهیجنه «طغیان» کلمهٔ مشترکه‌سنی استعمال ایتمشدر. وفی الحقیقه هر ایکیسی‌ده بو حالت فوق الطبیعه‌لرنده جریانلرینه، استقامتلرینه حائل اوله‌جق موانعی قوتلی ضربه‌لرله، مؤثر هجوملرله تخریب وامحا خصوصنده عین شدتی استعمال ایدرلر، وعین ضرورته تابع اولورلر. بونك هر دم متموج تصادف ایتدیکی مانعه‌لره قارشی متهور وایکلدیکی شکلیله اعصاب وحساسیتی متهیج اولان دیکرینك مطالبنه مقاومت آرزوسنه متمایل کتله‌لره قارشی رفع ایتدیکی آواز پرغیظ وخشونت

اسماعیل صدقی بك — آیدین
Ismaïl Sidki Bey — Aïdin

Digitized by Google

محترم مبعوثلرمز

Nos Députés

حافظ ابراهیم افندی — ایپک

Hafiz Ibrahim Eff. — Ipek

سلیمان سودی افندی — بایزید

Suleïman Soudi Eff. Béjazid

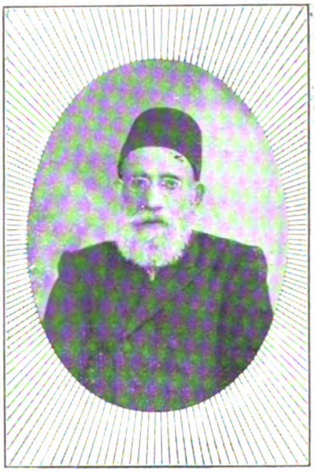

عارف بك — بتلیس

Arif Bey — Bitlis

عمر فوزی افندی — بروسه

Omer Fevzi Eff. — Brousse

برقاچ سنه اول سیاسی بر رشته ایله مربوط اولان اسوچ و نوروجك تکامل اجتماعیلری بو رشته ایله ارتباط ایتمکه مساعد اولمدیغی ، دها طوغریسی بر مقاوله ایله سیاسةً عقد رابطهٔ ازدواج ایتمش اولان بو ایکی حکومت آره سنده کی مسائل داخلیه و منافع متضاده اثنینیت حالنده تعیشه غیر مساعد برشکل آلدیغی کبی دغدغه سزجه آیریلی ویرملری ، بر طرفك آرزوی افتراقنی دیکر طرفك قبول و ترویج ایدی ویرمسی انقلابات سیاسیه نك «اختلال» شکل مدهشنده تجلی ایتمه دن تحقق ایده بیلمسی خصوصنده عالم متمدنه کوزل بر نمونهٔ امتثال تشکیل ایتمشدر. عالم مدنیت بو انقلاب مصلحانه یی علوم اجتماعیه نك ترقی و تعممنه مدیوندر. اسوچ رجال حکومتی نوروج فکر عمومیسنی استیعاب ایدن آرزوی استقلالك اسباب اقتصادیه و ضروریه سنی تقدیر ایتمه مش اولسه لر ایدی ، تاریخك بیکلرجه امثالنی قید و ارائه ایتدیکی اوزره بو آرزویی جبر و قوت ایله کسر ایتمکه چالیشیر ، نوروج افکار عمومیه سی مصادف اولدیغی بو مانعه یی پارچه لامق ایچون درحال عصیان و اختلال حالنده طغیان ایدی ویرر ایدی .

انکلیزلرده بوئر حربنی متعاقب غالب و مظفر اولمغه رغماً ملت

Digitized by Google

محترم مبعوثلرمز

Nos Députés

يوسف شتوان بك —- بنغازى
Youssouf Chétvan Bey
Bengazi

مصطفى زكى افندى — بولى
Moustapha Zéki Eff.
Boli

رضا الصلح بك بيروت
Riza-el-Soulh Bey
Beyrouth

عارف عصمت بك — بيغا
Arif Ismet Bey — Biga

طاغيه‌نك آرزوى طغيانى اوقشايه‌جق ، امال مشروعه‌سنى ترويج ايده‌جك يولده تشكيلات سياسيه قبول ايتمسى انكليز رجال حكومتنك قوانين اجتماعيه‌يه وقوفلرى سايه‌سنده ميسر اولمشدر .

بو سطرلرك تاريخ انتشارنده ايكنجى سنهٔ دوريه‌سى ختام بوله‌جق اولان مشروطيت عثمانيه‌ده بر درجه‌يه قدر مصلحانه انقلابات سياسيه‌دن معدوددر . واقعا مشروطيت پك قولاى قولاى استرداد ايدلمدى . فكر مشروطيت اوزونجه بر مدت مخالفته ؛ مانعه‌يه دوچار اولدى ، « فكر انقلاب » خفى بر صورتده اردو آره‌سنه نشر ايدلمك كبى حركات خفيه‌دن بشقه حريت پيشدارلرينك بوتون قوتلرينى استصحاب ايدرك طاغه چكيلملرى ، مناستر ، سلانيك و سيروزك « قانون اساسى اعلان ايدلمديكى صورتده استانبوله متوجهاً حركت ايديله‌جكنى » مبين مهدد دانه تلغرافلرى . دها اول‌ده پارلايان بو لمعهٔ حريتى سوندورمكه چاليشان بر قاچ كشينك قتلى ... هپ آثار اختلال ايدى ؛ فقط ييلديز ادارهٔ مستبده‌سنك بو مطالب محقه و مشروعه‌يه قارشى سرفرو ايتمسى‌ده اختلالك اهميتنى تقدير ايتمش و سائر مملكتلرده‌كى اختلالجولرك امثال سابقه‌سندن عبرتبين اولمش اولمسنه حمل ايدلمك اقتضا ايدر .

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

ایشته بو مثاللر تکامل ویا انقلاب سیاسینك ده کتدکجه دیکر تکامل اجتماعیلر کبی مجرای طبیعیده جریان ایده جکنه ، حرکات اختلالیه یه میدان ویرلمدن انقلابات سیاسیه نك حصولنه قارشی استقبال دیپلو- ماتلرینك سرفرو ایده جکلرینه ، بو انقلاباتی اداره ایدن قوانین ضروریهٔ اجتماعیه یی تقدیر ایدن مغایر طرفك مجادلات بیهوده ایله سفك دماء ایله اشتغال ایتمیه جکنه بزی محق امیدلره دوشوریور . بو امیدلر بشریت مضطربه نك آتی مظلمنی تنویر ایدن شعاعات سلامت و نجاتدر :

نه محارب ، نه حرب و استیلا ،
نه تسلط ، نه سلطنت ، نه شقا ،
نه شکایت ، نه قهر استبداد ... »

صبری افندی — توقاد
Sabri Eff. — Tokad

* * *

انقلابات سیاسیه صورت تحدثلری اعتباریله ، بوتون وقایع اجتماعیه کبی ، محتاج تدقیقدر . وقایع معظمهٔ تاریخیه نك بر شکل ظاهریسی ، برده حکمت تاریخیه سی ، فلسفهٔ سببیه سی بولندیغی کبی انقلابات سیاسیه ده ، تاریخه منصب اوله جق وقایع اجتماعیه اولدقلری جهتله ، بونلرك ده برر فلسفهٔ حدوثی وحکمت تحصلی ایله برده شکل وسبب ظاهریلری واردر .

آغوب بویاجیان افندی — تکفور طاغی
Agob Boyadjian Eff. — Tékirda

نائل بك — جانیك
Naïl Bey -- Djanik

فی الحقیقه انقلابات سیاسیه صرف طراقه انگیز اولدقلری وقعه اعتباریله تدقیق ایدیلنجه بونلر او وقعه نك فاعلنك اثر صنعی ظن اولنور .

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

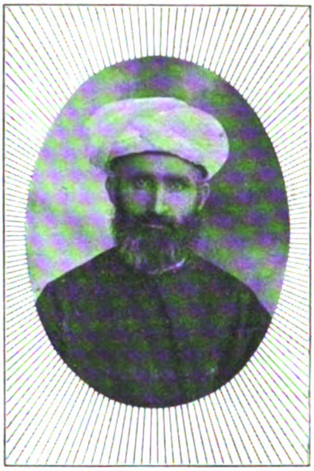

طه افندی — حكاری
Taha Eff. — Hakiari

تاریخ بویوك ذاتلرك ، موقع اقتدارده ویا یوكسك بر سویهٔ اجتماعیه‌ده بولنانلرك اثر صنعی اوله‌رق متحدث بر چوق انقلابات، اختلالات كوستردیكی كبی صورت ظاهره‌ده اهمیتسز، موقع اجتماعیلری صوك درجه وضیع آدملرك اثریله وجوده كلمش انقلابات و اختلالات‌ده قیدایدر. چین، روما و یونانستان تاریخلرندن باشلایه‌رق بوتون تاریخ اقوام صحایفنده بر حكمداره قارشی سرای اركاننك ، ویا كبرای دولتدن برقاچنك اتفاقیله وجوده كلمش انقلابات

امیری زاده بها بك — حلب
Emiri Zadé Baha Bey — Alep

آرتین افندی — حلب
Artin Eff. — Alep

سیاسیه ، قانلی اختلالار اوقونور . دیكر طرفدن مثلا « ضحاك »ك استبدادینه ، مظالمنه قارشی رفع آوازهٔ عصیان ایدن « كاوه » اسمنده بر دمیرجینك اثری اوله‌رق تحصل ایتمش بر انقلاب سیاسی ؛ سلطان بایزید حمامی دلاكلرندن ناچیز بر فردك فریادی اوزرینه تحصل ایتمش دیكر بر وقعهٔ انقلابیهٔ سیاسیه ارائه ایدیور .

حالبوكه بوراده نه كاوه ، نه دلاك مهم بر انقلاب سیاسی ایقاع ایده‌جك قدرت و موقعده دكلدر . و حقیقت حالده بونلر بو انقلابی ایقاع ایتمش دكللر در . زمانلرینك روح اجتماعیسی انقلابی ایجاب ایتدیرن حاله تحمل ایده‌میه‌جك مرتبه‌یه واصل اولنجه اوفاق برسبب ، اهمیتسز برحادثه آتش اختلالك آلولنمسنه كفایت ایدییور. ایران ضحاكك مظالمندن بیزار ایدی ؛

محترم مبعوثلرمز — Nos Députés

رضا بك — درامه
Riza Bey — Drama

ایرانیلرك اوزرینه یوكلنەن بار استبداد آرتق تحملفرسا برمرتبه‌یه واصل اولمش ، سرشار مظالم طولمشیدی . انك ایچون بر بحران عصبی ایله تهییج ایدن كاوه‌نك كیرلی دمرجی اوكلكی آلتنه بیكارجه خلق متشكرانه طوپلاندی ، بو صورتله مهیب ، مؤثر ، اختلال ایقاعنه مستعد برقوت تحصل ایتدی.. استانبوللیلر وبوتون عثمانلیلر داماد ابراهیم پاشانك اسراف وسفاهتندن بیزار اولمشلر ایدی . طراقهٔ جنك وجدال ایله ائتلاف ایدن قولاقلره بردرلو آواز مستانه خوش كلمیوردی ، دولتك شوكت وشاننه تعلمه بر حربك بوهای وهوی رقص وطرب آره‌سنده منسی و متروك قالمسی افكار عمومیه‌ده زمانك ادارهٔ حاضره یه قارشو درین بر غیظ و خصومت تولید ایتمشیدی . سلطان بایزید حمامی دلاكی سوقاغه فیرلادیغی زمان ، سیئات اداره‌یه متعلق اوله‌رق برآز اول ایشتدیكی سوزلری

آكاه بك — درامه
Aguiah Bey — Drama

دها تفصیلاتیله ایشتمش . وقایعی بالذات كورمش بیكارجه هم حس وهم وجدان خلق بولدی ، حكمت اجتماعیه‌نك «ازدحام» foule تعبیر ایتدیكی بر كتله تشكل ایتمك ایچون اسباب موجود ایدی ، وایلنته بر صاحب تاج وتخته معادل قدرت ونفوذه مالك بر وزیر معظمی دویره‌جك درجه‌ده قوتلی بر كتله اختلال معهودی ایقاع ایده‌بیله‌جك درجه‌ده حائز متانت اولدی ...

انقلابات سیاسیه‌نك بر شكلیده اقوامك بر زمانده‌كی حال ضعفندن بالاستفاده اعلان تحكم ایدن جبابره‌نك ضربهٔ استبدادیه‌سیله تشكل ایدن صورتدر : یونان وروما تاریخلری بونك پك چوق امثالنی ارائه ایدرلر ، ناپولئونده بویله بر انقلاب ایقاع ایتمشیدی . انقلابات سیاسیه‌نك سبب حدوثنه كلنجه : سیاسی انقلابات و بونلرك بعضاً منجر اولدیغی قانلی اختلالات بشرك دها ایی برحال اجتماعی‌یه

فیضی بك — دیار بكر
Feyzi Bey — Diarbékir

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

وبو حال اجتماعینك ممثلی اولان دهاایی و حریت شخصیهسنی بر قاتدها تأمین ایدهجك بر ادارهیه طوغری قوشمق غایهٔ خیالیهسنه رغماً کندیسنجه هربار تحکم ایتمکه ، حریتنی تحدیده میال ، امر وحکمنه منقاد قیلهجق قوای معاکسهیه تصادف ایتمسندن تولد ایتمشدر . درت بیك سنهلك تاریخ بشر ساحهٔ سیاسیهده وحید الآمر ، جمهور ، کثیرة الآمر ، عوام ، خواص کبی برچوق اشکال اداریه تجربه ایتدی ، چوق وقت بر حال سیاسیدن دیکر حال سیاسییه ، بر شکل سیاسیدن دیکر شکل سیاسی یه انقلاب

رحمی بك — سلانیك
Rahmi Bey — Salonique

هونه اوس افندی — سلانیك
Honéos Eff. — Salonique

خصوصنده کوزتدیکی غایه ومقصد شکل سابقك سینهسنده تحکمی ، استبدادی بر وضع آلان قوتلردن قورتولمقدر ؛ فقط مع التأسف کورمشدرکه اشکال حکومتك هپسنده ده بر ضربهٔ استبداد اورهجق قوتلی ونفوذلی پنچهلر نشو ونما بوله بیلور . تاریخ ملتده برقاچ شانلی وقعه ایله و یاخود بطش وشدت ایله تمیز ایتمش بر ویا بر قاچ شخصی چوق کچمدن سینهسنده یتشدکلری جمعیت داخلنده یوکسك بر موقع اخذ و اکتسابنه ، منبعی ملتدن اخذ ایتدکلری قوت وقدرتی ملته قارشی صرف واستعماله حریص اولیورلر . ذاتاً بشرده شخصی اولهرق حرص استبداد موجود اولمسهیدی ، هر شخص نه قدر سربست فکرلی اولورسه اولسون زمین و زمانی مساعد کورور کورمز همان تحکم و تجبره میال بولنمسهیدی ، تاریخی صارصان بونجه احتراصات ، بونجه انقلابات همان هیچ کورولمز ایدی ...

ارتاس افندی — سلانیك
Artas Eff. — Salonique

بشرك بو میل شخصیسنه مقابل بشقهسنك هردرلو فکر تحکمه قارشی سرکش ، حریت واستقلاله ، سربستی یه طوغری متمازم برمیل عمومیسیده واردر . بومیل عمومی افرادك هربرینك فکرنده

Digitized by Google

محترم مبعوثلرمز — Nos Députés

قره صو افندی — سلانیك
Carasou Eff. Salonique

واموواقه افندی — سرفیجه
Vamvaka Eff. — Serfidjé

تراكم ايده ايده بر ضرورت اجتماعيه شكلنى اخذ ايدر . و تشكل ايده‌جك هردرلو تحكم واستبداده قارشى مقاومته ، آنى زير وزبر ايتمكه سعى ايدر . فقط حس تحفظ ، اجتماعى بر حس جبانت تعبير ايده بيله‌جكمز عمومى بر آرزوى احتياط واجتناب بوميانى هروقت اظهار ، بويله مانع اولان قوتلره قارشى عصيانه مانع اولور . وبو حس اجتناب قومدن قومه سويهٔ مدنيه‌يه وسويهٔ فكريه‌يه كوره پك زياده تخالف ايدر . اقوام اولوركه زنجير قهر واستبدادى اوزون مدت سوروكلر ؛ حس اجتناب وتحفظى اوزون مدتلر كنديسنى حس عصيان وطغيانه مقاومته مجبور قيلار .

فقط ميخانيك نصل قدرت تحملك بر درجه‌سى اولديغنى ، علم حيات حسيات واعصابك بر مرتبهٔ توتريه‌سنه مقاومت امكانسزلغنى ارائه ايديورسه تدقيقات اجتماعيه‌ده كوستريوركه اقوامك‌ده كنديلرينه كوره بر مرتبهٔ قدرت تحمليه‌لرى واردر . تحكم وتجبر او مرتبهٔ قدرتى تجاوز ايتديكى موازنهٔ اجتماعيه‌يى شمدى‌يه‌قدر حال سكونده بولونديران قواى تحفظيه مغلوب اولور ، افراددكى حس طغيان واعصاب عصيان كسب قوت ايدر ، اشتراك حسيات وهيجانات اوساكن جمعيتدن اويله مفترس ، عاصى ، آرزوسنه مقابله ايدنلره قارشى متجاوز بر كتله تشكل ايدركه بو كتله‌ده جملهٔ عصبيه‌سى حالت هيجانده بولنان بر مريض كبى ، سائق حركات وافعال اولان شيلر ، حس دور انديشى وتحفظى دكل ، هروقت حالت تهيجده بولنان اعصابك افعال مجنونانه‌سيدر ، كتلهٔ متهيجه مقصدينه واصل اولمق ايچون ياقار ، ييقار ، اوزون مدت كنديسنى ازن قوتلردن منتقمانه وخصمانه اخذثار ايتمك

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

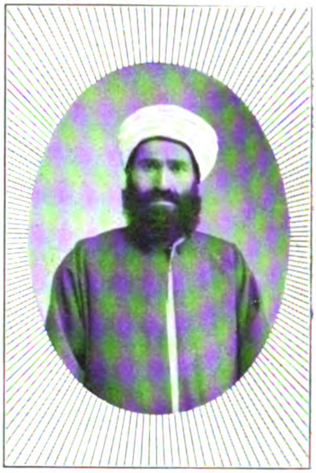

حسن فهمی افندی — سينوب
Hassan Féhmi Eff. — Sinob

محمد عجلانی افندی — شام
M. Adjlani Eff. — Syrie

امليله بيطرف قوتلردده تعرض ايدر ؛ آرتق مملكتده آتش اختلال اولانجه شدتيله اشتعال ايدر ، بو اختلال خونينك دم واپسينی تعقيب ايدن صباح انقلاب انفلاق ايدر ايتمز ، جمعيت ينه غيور ، ينه مطيع ؛ وظيفهٔ مقدره‌سنه ، ييقلمش ، يرير لهيب زده تأسيسات اجتماعيه‌سنی بنياد وتحكيمه باشلار ...

اوتوز اوچ سنه مدت بارثقيانی طاشيديغمز دور زائل نتيجه اعتباريله اوقدر قانلى وفجيع مناظر اختلاليه‌يه جلوه‌كاه اولمديسه‌ده ايكى سنه‌لك مساعئ بعدالانقلابيه‌مز بزه بنياد ايديله‌جك دها نه قدر تأسيسات اجتماعيه‌مز بولنديغنى واضحاً اثبات ايتمشدر ...

ادرنه فى ١٠ حزيران سنه ٣٢٦

بديع نورى

Digitized by Google

بولوطلر پارچالانیرکن...

منثورشعر :

انسانلغی پامال ایدن آلچاقلغی ییق ، أز ؛
بالله یاشامق برده سوروکلنمکه دکمز ...
ت . ف

ظلمتلر، ذلتلر، هزیمتلر یاغدیران بولوطلر وطنی درآغوش ایدن افقی آرتیق تماميله قاپلامش وقارارتمشدی ... نه بر قطرهٔ ضیا ، نه برضربهٔ روزکار .. نه برذرهٔ نشراح ، نه بر نور تسلیتکار !.. هرشی ، أوت هرشی .. «علویت» ی مدهش برنجهٔ ضجرت واضمحلال آلتنده پارچالایان سفیل بر سیاهلق ، ظالم بر حیوانلق ایچنده پرسکوت وپر ذلت !..

ذلت وهزيمت بولوطلريله قاپلانمش، واسع برساحهٔ سکوت ومسکنت .. سینه‌سنده بوتون اشیا وافکاری قارا کلقلره دوغرو سوروکله‌ین مشئوم قاناد ضربه‌لرندن باشقه هیچ برشی چیرپینمایان ملوث بر خرابه‌زارکه اوتوز اوچ سنه کونش نه‌در ، کورمه‌مش سماسنده یالکیز بریلدیز، ظلمت دماغی کوسته‌بکلرله ، شئامت نظری بایقوشلرله مسابقه ایدن سیاه بر ییلدیز پارلامش .. حاشا ، پارلامش دکیل ، ظلملر ، ظلمتلر صاچمشدر !...

فی‌الحقیقه ایکی سنه ، تام ایکی سنه اول مدنی برمنظومهٔ جهانك « تورکیا » دینیلن منثور بر پارچه‌سی واردی‌که اوراده « روح انسانیت » اك الیم ، اك فجیع فریادلرله ایکلیور ، « ظلم » ك خونین ، اك آتشین جهنملر فیشقیریور ، ظلمت وهزيمت یاغدیران بولوطلر طوفانلر صاچیوردی ...

آه ، یاربی ! .. بو ایکاه‌ین فریادلری صوصدیرمق، بو فیشقیران جهنملری سوندورمك، بوطوفانلر صاچان بولوطلری پارچالامق ... صوکره .. آه صوکره‌ده شو زواللی منثور ومتروك پارچه‌یه بر آز شعر ، بر آز آهنك.. بر آز نور ، بر آز حقیقت سرپمك نه لاهوتی برخیر ، انسانلغی یوکسلتن نه علوی برایش اولاجقدی !..

لکن بو بویوك خیری ، بو بویوك ایشی یاپمق .. بوذات وهزيمت یاغدیران مشئوم بولوطلری پارچالامق ایچین ، یاربی، نه‌مدهش، نه مهیب ، عصرلرك بوتون فضیلت وحقیقتلریله مجهز نه مدهش ونوار برقوت ، بر « بومبا » اولمق لازمدی!.. اویله محتشم ونوار بر بومبا که وونزلر ، روسولرك خرافات وعنعناتی پارچالایان

Digitized by Google

اجتهادلرندن .. میرابولر ، غامبتالرك « انسانلغی پامال ایدن آلچاقلغی » ییقان هیجانلرندن .. مدحت پاشالر ، کماللرك ضیا و بویوکلك صاچان روحلرندن .. تولستوئیلر ، زولالرك یکی افقلر آچان دماغلرندن یاپیلسین ؛ و بر « بویوك کون » ده فاتحلرك ، ناپولیونلرك روحلرینی شاد ایده جك بر مهارت تعبیه شناسانه ایله آتیلسین !..

اوح ، نه بویوك ، نه اومولماز بر سعادت !.. مقدس بومبا ، ایلك شعشعهٔ انطراقیله ظلمتلره مستغرق تورکیایه نور و ضیا ، شعر و حیات صاچه جق « عدالت و حقیقت بومباسی » منبعی ، آلات و وسائطنی ملتدن آلان « اتحاد و ترقی » اعمالکاهنده یاپیلدی ... و { ۱۰ تموز } دینیلن بویوك بر کونده فداکار و نوار الار طرفندن آتیلدی ...

شیمدی مهیب بر طراقهٔ ظلمت ـ چاك ایله بولوطلر پارچالانیرکن ... هر طرفه نور و ضیا ، شعر و حیات یاییلیور ؛ تا قارشیکی اوقدن دوغان بیاض بر کونش ، بر رقص محتضرله خائفانه تیتره ین سیاه بر بیلدیزه بریکمش لعنتلر فیرلاتیوردی ...

اوح ، نه بویوك ، نه اومولماز بر انقلاب !. آرتیق نه بر قطرهٔ ظلمت ، نه بر سحاب قسوت .. نه بر ذرهٔ ذلت ، نه بر کابوس اسارت ... آرتیق هر شی ، أوت هر شی .. « سفلیت » ی نجیب بر پنچهٔ حمیت آلتنده پارچالایان زنده بر پارلاقلق ، مسعود بر وارلق ایچینده بر وقار و بر حشمت ....

۱۰ تموز ، ۱۳۲۶

رائف نجدت

Digitized by Google

وطن

چوجقدم ... نرده اولدیغنی تخطر ایده‌مدیکم ، بلکه سیاره‌ٔ بدبختمزك الك غریب ، الك حساسیتنواز بر کوشه‌سنده ، — اوزاقده‌کی مرتفع ، قیرچیل داغلرینك سایه‌ٔ محرمیله پرسکون ، نامتناهی ، سراب آمیز سماسی آلتنده کیجه‌لرینك اسرار ظلامینه مذاب ، دائما متزاحم وصولوق افقلرینك اکاذیب ضیاسیله متباعد — اسکی ، خراب بر شهرده اقامت ایدییوردق .

بلکه بربابل ، بر نینوا ایدی ؛ طوپراقدن بنالری ، یانیق ، ییقیق ودوکوك بریأس مظلمله صیریتان بازولری ، مازغاللرندن سرین ، برباد وهم آلود فرار ایدن سیاه ، ایسلی فقط مهیب برجلری ، قبه‌لرنده ییغین ییغین قارغه‌لر اوچوشان معبدلری ، معوج ومحموم سوقاقلریله بو شهر کونشك دها کثیف ، دها عاطل ضیالری آلتنده بر بهت متحجر ، بر قحف خراب ، بر کتابه‌ٔ تاریخی ظن اولونه بیلیردی .

بیلمم ، بکا اویله کلیور که قلبمده حالا بر بقیه‌ٔ تأثیر مخوفی تیتره‌ین بو مملکت پك قورقونجدی ؛ ایلك زمانلر بکا عادتا بر وهم مرضی ویرمشدی ؛ او قدرکه کولکه‌لری دها قویو ، دها مبذول چاتلاق ، صوسز طوپراقلرده تعضو ایدن ، سکوت ایله‌ین اولر بکا ، صانکه قبل الطوفان بر مغاره حسنی ویرردی ؛ صانکه هپسی اسمر ، متعظم ، زهرلی مانطارلر کبیدی ؛ پنجره‌لرندن خسته ، ابایق بر قوقو ، موتائی بر هوا اسردی .... وبیاض جارلریله صیقی صیقی قاپانان ، فقط چهره‌سنه مقابل اقسام سفلیه‌سنی آچمقده بر یأس حیا کوره‌مه‌ین قادینلر کورردم ، که بیاض بر خیال ، یورومکدن زیاده آقان بر اولو احتراز وحرکتیله بورالره داخل اولورلردی .

بو مدهش شهرده هرشیدن اول ، هرشیئی بوغان ، طبیعتندن چیقاران ، حتی بتون صفوتلره حسن نیتلره بررنك بی ناموس ، بر مآل خیانت ویرن متجسس برسکونت ، آجی آجی دوشونن بر صمت بی زوال واردی .

Digitized by Google

پنجره‌مزدن باقدیغم زمان قیزغین کونش آلتنده صانکه درینله‌شن سوقاقلردن کمیکلری دریلرینی ییرته‌جق ظن اولنان انسانلر، طرز مشی وحرکتلری برتابوت صالینتیسنی آندیران هیولالر کوررردم ... اوزون رنکسز وکیرلی صاچلری آلتنده کوزلری سونز، چهره‌لری دها صاری، دها قدیدی کورونوردی ... آیاقلری چیپلاقدی ... واو قدر سسسز یوررلردی، که جاده‌نك اینجه بر روزکارله قیامتلر قوپاران غبار اصفری ایچنده بر سراب ذیروح عد اولنه‌بیلیردی .

فقط، بونده هیچ بر فوق العاده‌لك یوقدی: بو خلق اوقدر متجانس، او قدر همرنك ویکنسق ایدی، که ایچلرندن یالکز آرده صیره‌ده کچن مرکب سوارلری فرق ایده‌بیلیردیکمز .. یالکز هپسنده بر مآل سفیل، بر رنك ماتم واردی؛ بر یأس واردی، که آیاقلرینی صیقان بر زنجیر اولمدیغی حالده هپسنك اسیر، هپسنك مظلوم اولدیغی اکلامقده تردد ایتمزدیکمز ... بو بر سسسز، هیجانسز فورطنه ایدی. بونکله برابر بر قادین نظر تجسسمی جلب ایدردی؛ اکلاشیلیوردی: دیکرلرندن دها سرائرنما، دها مریض، دها ضعیف وفقیر وبیلمم نه‌دن، محترز، مأیوس ایدی؛ — قینالی صاچلری آلتنده درینله‌شن کوزلری دائما یاشلی کورونوردی... بیلمم، یالکز بکامی عیان اولوردی، که دیکر خلق وجودندن خبردار دکللرمش کبی اوکا لاقید قالیرلردی .

هر کون کوررردم: یا سوقاقلرك توزلری ایچنده بی تاب، سورونوردی، غالبا دیلنجی ایدی بر شیلر میریلدانیردی؛ یاخود بر قپونك کولکه‌سنده چومه‌لیر، ساعتلرجه دوشونوردی..

بیاض، آرتق فوق العاده کیرلنمش جاری بویدن بویه یامالرینه رغماً سیاه، اینجه باجاقلرینی ستر ایده‌میه‌جك قدر ییرتیلمش، اسکیمشدی .. اوموزلرنده آصیلی بر طوربه واردی، که — دقت ایدردم — دائما بوش بولنوردی ..

بو قادین کیمدی ؟

*
* *

کیجه‌لری — باغك اعصابمك طوندیغنی حس ایدییوردم — بو غریب، فوق العاده مملکتك فوق العاده کیجه‌لری واردی: صانکه ظلمت ایری، خشین بر قارتال قانادی کبی سمایه کریلیردی؛ اویله ییلدیزلری واردی، که قانلی، مهیای تهاجم بر افاده‌ٔ وحشتله کوزلرینی آچاردی... ودائما غیر قابل انحلال سکوتیله شهر، ظلمتده یاراصه‌لرك تماس باردیله متوحش، بر هزیانکاه اصوات کسیلیردی؛ روزکارلر اوقدر متزاحم ورود ایتدیکی حالده قیریق دوکوك، آماده‌ٔ سقوط صچاقلرده بر نفخهٔ واپسین اولوردی؛ او قدر که سکونتده بر سرو ینك چیپلاق داللرینی قاقیرداته‌رق خیشیلدادیغنی طویاردیکمز .. بعض آقشام جواری سیر ایدردم: اسکی برجلرده، ویران قلعه‌لرده بر مشعل سرائر توتردی؛ صانکه افقك آرقه‌سنده چیتلنبیکلر اوزون داللرینی صاللایه‌رق قارانلقده بریسنی چاغیرر کبی اولوردی وبو سس او قدر محترز وابنی

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

عبدالرحمن بك — شام
Abdurrahman Bey—Syrie

علی بن حسن افندی — عسیر
Ali-ben-Hassan Eff.—Assir

شیخ اسعد افندی — عکا
Cheïh Essad Eff. — Acka

کلیردی ، که بر اولو دوداقلرینك قولاقلرمه تماسنی حس ایدردم .

قویو بر سیس ایچنده هر او ، بر تربه کبی سونوك قندیللریله اوزاقلاشیر و کومولوردی ؛ بکا اویله کلیردی ، که رطوبت صیزان دیوارلردن آتش بوجکلری کبی کاه کاه آچیلوب قاپانان بر کوز واردی ... سوقاقلرده اویله بر استحضار غریب حس اولونوردی ، که ظلمتده بر وقعه ، بر حادثهٔ سحر آمیزکه جکنی توهم ایدردیکز ... وروز کارلر بورایه قدر کلیرلر ، داملرك کنارینه ، پنجره اوکلرینه ، صاچاقلره تماس ایلر ، سیاه اوزون اوروجکلر کبی بربرینی ایته‌رك ، صیردلنه‌رق اینجه ، لیفی قوللرینی تحریك ایدرلر ، باقیشیرلر ، فیصیلدارلردی .

ناکهان سوقاق باشنده بر کتلهٔ سیاه حاصل اولوردی . قورقاردم ، آرتق قاچمق کورمه‌مك ایسترد‌م . فقط باجاقلرمده قوت قالماز ، آرتق متجسس و بی حرکت کیتدکجه یاقلاشان هیولاء حرکاته باقاردم :

ایشیتملرسونز ، روز کارصوصار ، سکوت اویوشوردی .. اوکمدن قوری کمیکلرینی طیقیرداته‌رق بر چوق قدیدلر . خیاللر کچردی ، او قدر آهنکدار یوررلردی که بر موسیقی احوال ایکلردی ...

هر دردینك اوموزنده برر تابوت بولونوردی .. او قدر موتائی و پر سکون ایدیلر که بررؤیای اموات کوریبورم ظن ایدردم .

بر مدت صوکرا سوقاق ینه بوشالیر وقاراناقده بیلمم نصل اولوردی : کیرلی جاملردن ضیادار قانلر آقان او قادین . او هر کونکی سائله‌یی کورردم ؛ سکونتده چیپلاق آیاقلرینك رطوبتلی طوپراقلرده چیتاردیغی بوغوق صدایی

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

روحی الخالدی بك — قدس
Rouhi-el-Halidi Bey—Jérusalem

حافظ السعید بك — قدس
Hafiz Essaïd Bey—Jérusale

شفیق افندی — قره‌سی
Chéfik Eff. — Cressi

ایشیتیردم ... اوموزلرینی اکر ، خنجتره خنجقره قوشاردی.. بوقادین بالکه بر والده، بر معشوقه ، بر همشیره ایدی .

* * *

ایرتسی کون تکرار کوردم .. فقط دقت ایدییوردم : نظرلرنده دها نافذ بر افول استرحام ، دوداقلرنده دها متقاص بر کلمهٔ استمداد واردی .. کیتدکجه اوقدر یورولیور ، اوقدر خسته کورونیوردی ، که آرتق آکلامغه باشلامشدم : بو هر کیجه بر تابوت آرقه‌سنده قوشان چیرپینان قادین ینه اویله بر کیجه‌ده سرائر ظلماته کومولەجك و اونك ایچون یالکز بن آغلایه‌جقدم .

فوق المأمول بر کوندی : متعفن بر بحیره کنارنده ، داعیٔ مرض حشراتك ، زهرلی سینکلرك صیحات مدیده‌سی ایچنده بیزار ، وجودینه آچیلان قرحه‌لرله بی‌تاب ، دائما اویویان بو شهر سیلکینیر کبی اولدی ... آرتق کونش مستریح ، روزکار سرین ، محیط تروتازه ، صانکه کسب حیات ایتدی . خمیده بارولر بیاض و متبسم پارلیور ؛ بیقیق برجلر . یوکسك باجالر اوستنده ضیالر تموج ایدییور ، اسکی قلعه‌لرده بایراقلر آچیلیوردی .

شمدی ابدی ظن ایدیلن سکوت برمنبع فریاد کسیلمشدی ... سوقاقلرده فوق العاده بر ازدحام ، مجنون بر ولوله اوردی ؛ قهقهه ، کریه صدالرینی آندیران بر کتلهٔ خلق قوشوشیور ، قوشوشیوردی .. بر آن اولدی که بر طوفان تهاجم آقدی ؛ اسکی شهرك تحت الارض مغاره‌لرینی خومورداتان بر صدا یوکسلدی « کلیور !.. » دییورلردی .

قیرمزی بایراقلرله مزین بر تخت کوروندی ؛

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

سعید بك — قدس
Saïd Bey — Jérusalem

علی رضا بك — قیر شهری
Ali Riza Bey — kir Chéhri

اوستنده ینه اسکی ، کیرلی جاریله اوقادینی
یاتیور کوردم .. غالبا کولیور ، برشیلر
میریلدانیوردی . فقط او قدرضعیف ، اوقدر
خسته ایدی ، که صولوق دوداقلری-اوستنده
هر تبسم بر تقلص موت آمیز اولیوردی .

یواش یواش ، آغیر صالینتیلرله بیوك بر
میدانه قدر کلدیلر .. اطرافنه میلیونلرجه
چیپلاق ، قوری انسانلر طوپلاندی .. او ،
بی مجال قیمیلدادی ، اوطورمق ایستدی ؛
ضعفی مانع اولدی ، دوشدی ؛ فقط سقوطنی
درین بر ایکلتی تعقیب ایتدی :

— یشاسون وطن !

۱۰ تموز ۳۲۶

سلیمان بحری

Digitized by Google

جلال اسعد بكه

اورتويه دوشكون

دورت آرقاداش يوجيلغـك ويرديكى يورغونلقدن قورتولمشلردى. بكيزلرنده ياشامقدن لذت آلانلرده كورولن پنبه تبسملر اوچوشور، كوزلرنده درين پارلاقلقلر كولوشوردى .

نيسـان ابتداسى ايدى. « نيس »وه كنار لاجورد » ديديكلرى . آق دكيزك بو طرف ساحلى موسمنك صوكى فقط، اك كوزل زمانى ايدى. بركون اول تيمور يوليله كچركن كورديكلرى «سان رهمو»نك اوكلرى ريختملى كوشكلرى ، ظريف جيچك باغچەلرى ، « بورديكهرا » نك قارانفيل تارلالرى ، كلستانلرى ، «مانتون»نك صيجاق مملكتلره مخصـوص نباتلرله بزنمش باغچەلرى ، شـيمدى ، برر برر كوزلرينك ، كوأن . سوينن كوزلرينك اوكندن كچركن ، « نيس » ك ريختم غازينوسـندن اوكله اوسـتى چيقوب « پرومه ناد ده زانغله » دينيلن انكليزلر سيرانكاهنه طاغيلان. دنيانك هرطرفندن كلمش، چيچك كيبى كيينمش تميز خلقك سـوينجنه باقيور ، قهقهه سنى ديكله يورلردى .

طوقوز كيلومترو بر مسـافه يه اوزانان بو ريختمك كنارلرينه هر دقيقه صاريلوب آييريلان، اوقشايوب، چكيلن، بياض كوپوكدن او پوجكلى ، ماوى طالغالرك كلدكلرى يرلر كوزوكمييور ... آق دكيز او قادار أنكين ، او قادار كنيش كه... افقلرده دكيزايله كوك برلەشييور ويرينـك آق بولوطلريله . ديكرينك بيـاض كوپوكلرى ييغينلرله اويالر كبى قايناشـيور صانيليوردى .

مؤيد بك سليمك قولنه كيردى .

— اوح ياربى ! بوراده هوا نه قادار آچيق، دكيز ، كوك نه قادار آچيق . كوكللر، كوزلر نه قادار آچيق ! بر روزكار واركه نره يه طوقونسه آچييور : چيچكلرى ، كوكلرى ، روحلرى هر شيئى ، هر كسى آچييور .

Digitized by Google

سلیم جواب ویردی :

— استانبولك بهاری‌ده نه‌قادار مغمومدر. بهارك بويوك قسمی یاغمورله ، فیرطنـه ایله کچر . دکلمی ؟

بو صیراده ریختمك کنارنده سمـیرالانان قاناپه‌لرك برینك اوسـتنه دورت آرقاداش اوطور یویردیلر . آرقالرینی دکیزه ، یوزلرینی بری برندن مکلف باغچه‌لرله محاط اولان‌یالیلره دونمشلردی .

او ویلالارده اوطوران عائله‌لر باغچه‌یه ، دکیزه ناظر یمـك اوطـه‌لرینك قاپولرینی ، پنجره‌لرینی آچمشلر ، یمك ییورلردی .

سلیم دوام ایتدی :

— نه ضد اخلاق ؛ بوراده ، آوروپاده آوروپالیلرده هرشی ، هر کس نه مرتبه آچیق ایسـه بزده او درجه قاپالیـدر . فکرلر اورتولو ، سوزلر اورتولو ، پنجره‌لر اورتولو ، یوزلر اورتولو .... هرشی یا مادی ، یا معنوی بر اورتو آلتنده‌در ..

جنتو قالدیریمك اوستنه دایادیغی باستوننه اتکا ایله کلنی ، کچنی حسرتلرله سوزن ندیم :

— ایشته دیدی ، مثلا شو قادینله‌یا کندیکی ذاته‌باقك؛ ایکیسنك ده کوکللری دوداقلرینك اوجنده چیر پینیور ، ایکیسنك ده روحلری کیرپیکلرینك اوستنده پارلایور . استانبول زقاقلرنده بویله حسلرینی چکینمه‌دن کوستره‌بیلن برچیفت انسانه راست کله بیلیرسـه‌کز عشق اولسون ! شو قارشـیکی ویلاده قهقهه‌لری ایشیدییورمیسکز ؟ بن اوتوز بش یاشنه کلدیم ؛ هیـچ بر أوده ، هیـچ بر قفس آرقاسنده بویله براق ، بویله جمعیتلی بر قهقهه طویمادیم ؛ حتی کنـدی أومده بیله !. لکن بر چوق واویلا پك چـوق چیغلق دیکله‌دم . صـانکه شرق اغلامق ، غرب کولمك ایچون یاشـار .

— مادامکه اوقادار چیغلق دیکله‌مش سین، شو معده‌مك آچلقدن فریادینی‌ده آکلارسین اوتله قاووشه‌لم . آچلقدن اوقادار خرابم که شیمدی ییقیله‌جغم .

بونی سویله‌ین بهـود بك طومبول وجودی، قیصه‌جق جثه‌سیله قاناپه‌دن فیرلادی وتاسا سز کوزلری بر معنای تهدید صاچمغه باشـلادی .

بو دورت آرقاداش اوتلك بسله‌یجی یمکلریله معده‌لرینی طولدوروب وجودلرینی تعمیر ایتدکدن صوکرا اقشـام تووالتلرینی یاپوب ینه ریختمه چیقدیلر .

شیمدی قارنی طویدیغندن بوتون استعداد هزل ومبالغه‌سنه شطارت وظرافتنه قاووشان بهـود سوزه کیریشدی :

— صباحله‌یین مملکتمزك حزننندن اورتویه دوشکونلکندن بحث ایدییوردیکز . بوقاپانیقلق بو صیقنتی ایچنده‌یاشامق بزده تابشکدن باشلار. مثلا مؤید ؛... سن ، طوغار طوغماز صیقی صیقی بر قونداغه صـاریلوب ، بر بشـیکه ویا بر صالنجاغه کومولدکدن صوکرا بر صـارغی ایله آیلرجه باغلاندیغنی انکار ایده‌بیلیرمیسین؟ بو کافی دکلمش کبی یوزینه بریشیل دوواق بعضاً بری بیاض بری یشیل ایکی دوواق اورتولدیکنی. باشنه قالین بر تاقیه کچیریلدیکنی سن خاطرلایه‌

Digitized by Google

مازسه‌ك دادیك البته بیلیر. فضله اوله‌رق بشیكك اوستنی‌ده اورترلردی. صیقیلدك، باغیردك، آغلادك، آیلرله بویله براقدیلر؛ وسن‌ده حیاته بو قیلیقده .... قوللری باغلی، یوزی اورتولو کیردك. باشك آغیرییور: شاقاقلرینه بر چانقی ... دیشلك صیزلایور: یاناغنه بر باغ باغلانیردی.

ایصیتمه طوتدی، صانجی یاقالادی: بیلكلرینه افسونلو، توتسولو بر باغ، بر دوكوم صاریلیردی. دقت ایدییورسکز آ! بوتون اورتو، بوتون باغ! أی زمانه احراری! بوتون باغ !.....

مکتبه کیدییورسین؛ صباحلاین سرینلر دییه اوموزلرینه بر شال اورتولور! مکتبده چوجوقلق اقتضاسی بر آز یارامازلق ایدییورسین؛ درحال آیاقلرینك بر فلقه‌نك ایپیله باغلانه‌جغی خاطره کلیر قورقار، ینر، ساکن طورورسون.

ندیم جواب ویردی:

— شیمدی فلقه وارمی‌یا؟

— بن بزی، بزم باطلك چكدیكنی سویله‌یورم شو مینی مینی بكه باق! دادیسنك اوكنده نه نشئه ایله قوشویور. بزده چوجوقلری یانینده‌لر، یا دادیلر وحتی بابالر، یا اللرندن صیقی صیقی طوتارلر. یانوجاقلرینه آلیرلر. شوراده قوجاغه آلینمش نره‌ده قالیرکه. اللدن طوتولمش بر چوجوق کوره‌بیلیرمیسکز. یورویه بیلن چوجوقلر نینه‌لرینك، دادیلرینك اوکلرنده سنده‌له‌یه‌سنده‌له‌یه قوشارلر، هنوز یورویه‌مه‌ین بكلر ایسه ساده بر آرابه‌ده کزدیریلیرلر.

بورانه چوجوقلرك بیله، حاللرینه کوره، حریتلری ولیلرینك اللرنده دكل، کندی اللرنده‌در.

بزده بر چوجغی حتی بر کنجی مدح ایدرکن، «هنوز کوزی باغلی! بر چوجوقدر، هنوز یوزی، کوزی، اچیلمامش! بر کنجدر. آناسنك دیزینك دیبندن آیریلماز» دیرز.

سزه عبدالستار افندینك حکایه‌سنی اكلاته‌یم: عبدالستار افندی مملكتمز خلقنك، بوتون اسارت، باغ، اورتو اعتیادلرینك عمومنه مالك بر سیمادر. ونوعنه کوره خیلی مهم بر چهره‌در.

عبدالستار افندی شهرامینی طرفنده «دکیز آبدال» محله‌سنده اوطوروردی. مکتبدن چیقنجه علی‌الاصول بر قلمه کیردیکی زمان باباسی اوكا اوزون بر پالطو، بول بر ردینغوت، بیوك بر فس آلدی. بو اوزون پالطوسندن اودرجه ممنون ایدی که قیش، یاز قلمده بیله بو پالطویی صیرتندن چیقارمازدی. قلمه کلدیكی وقت، باشندن دوکولن کپکلرله پالطونك یاقاسی بم بیاض اولدیغنه اهمیت بیله ویرمزدی. قیشین، بو پالطویه، ینه چیقاریلمامق شرطیله، بر قوجا بویون آتقیسی علاوه اولونوردی.

هنوز یکیرمی یاشنده ایکن یوزی بر قارا چنبر صاقال ایله اورتولمشدی. کورمه‌دیکی، طانیمادیغی بر قیز ایله اولندی. اوچ سنه‌ده ایکی چوجوغی دنیایه کلدی. قلمده دفتر طولدورمقدن کوزلرینه ضعف کلمش اولمالی که صولغون، طورغون کوزلرینی‌ده بر کوزلکله اورتمکه مجبور اولمشدی.

اوده، باشنی صاچلرینی بر یمنی ایله صیقی صیقی قونداقلایان وبلنه قالین بر قوشاق صاران قاریسنك بو تووالتنی پك طبیعی بولوردی.

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

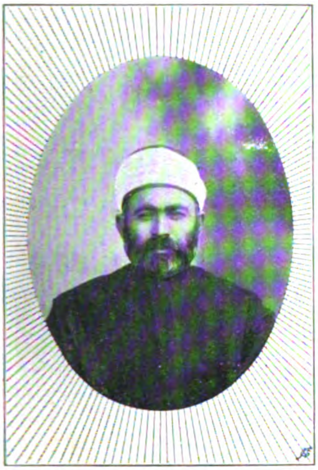

سالم افندی — قونیه
Salim Eff. -- Konia

الکساندر افندی — قوصوه
Alexandre Eff. — Cossoua

مصطفی افندی — قونیه
Moustapha Eff. — Konia

عبدالمهدی افندی — کربلا
Abdul-Mehdi Eff.—Kerbél-a

نارلی افندی — کلیبولی
Narli Eff. -- Guéliboli

Digitized by Google

Nos Députés — محترم مبعوثلرمز

ابراهیم لطفی پاشا — کموشخانه
Ibrahim Lutfi Pacha
Gumuch-Hané

بهجت بك —— کنغری
Behdjet Bey — Kiangri

عارف بك — کوملجنه
Arif Bey — Guemuldjiné

رأفت سنوی افندی — منتفك
Refet Sunevi Eff.
Muntéfek

عبدالله عزمی افندی — کوتاهیه
Abdullah Azmi Eff.
Kutahia

Digitized by Google

قیشین ، صوغوق کیرمەسین دییە صیق قفسلی پنجرەلرینڭ کنارلرینی بیلە، غزتە کاغدلریلە اورتولردی ! والدەسی ، آبدستلی ایکن أوك ایچندە دائما بر باش اورتوسیلە گزر وکلیننكدە باشنی اورتمەسنی تنبیە ایدر طورووردی . بو أودە هر شی بر محفظە ایچندە ایدی .

أتکلر زنبیلدە محفوظ ، قاشیقلر طوربادە محفوظ ، لباسلر بوغچەلردە صاقلی طورووردی. بوغچەلر اوستی اورتولو صندیقلردە کلیدلی صاقلانیردی . بر روزا دال بروش، بر عقیق یوزوك ، بر انجیلی ایکنەدن عبارت اولان مجوهرلر محفظەلردە ... محفظەلر بر مندیلە صاریلی ... مندیل چانطانك ایچندە ... چانطا کوچوك بر چکمجەدە ، چکمجە یوکدە گیزلەنیردی .

بو أودە ، هر یردە بر اورتو ویا یایغی واردی . مانغالك آلتندە یایغی ، رافلرك اوستندە اورتو . یمك صوفراسنك آلتندە یایغی ، صندیقلرك اوستندە اورتو ، بارداقلرك اوستندە اورتو، اسکملەلرینك اوستندە، آلتندە اورتو ، اورتو ، هر دائم هر یردە اورتو واردی . صاغدە اورتو ، صولدە اورتو، یردەکی اشیادە اورتو ، دیواردەکی لوحەلردە اورتو !.. قاپولر اورتولو ، قفسلر اورتولو ، حتی یازین توز ، قیشین روزکار کیرمەسین دییە پنجرەلر دائما اورتولو ایدی . او حالدەکە یمکدە ، اوطەدە سویلەنن ، سوزلر بیلە ، اورتولو دوشردی .

بو اورتو مراقی ، اورتو دلیلکی، کیم بیلیر، قاچ بطندن برو بابادن اوغلە ، آنادن قیزە انتقال ایدەایدە تکامل ایتمش بر استعدادایدی.

آرتیق عبدالستار افندی ماضیسنە ، محیطنە باقەرق دنیادە هر کسە ، هر شیئە بر اورتو ، بر محفظە، بر قیلیف لازم اولدیغنە قانع اولمشدی.

یلك جیبندەکی ساعتنك چوخادن برقیلیفی واردی . سیغارە آغیزلغی ، چاقیسنی دائما بر محفظە ! ایچندە صاقلاردی . اون پارەسنی بیلە قیرمزی بر اطلاس کیسەدن چیقارەرق آچیق جیبنە قویمق احتمالی یوقدی . کوموش سیغارە قوطوسی بیلە کودەری برقیلیف ایچندەایدی. قلمە گیدنجە قیشین پابوججی یە لاستیکلرینی براقمغە مجبور اولونجە بوطیننك اوستنە برتولك کیر دیوانخانەدە اویلە گیرەردی . صیقجە نزلە اولدیغنی بهانە ایدوب باشنی فسلە اورتمکە قناعت ایدەمەیەرك قافاسنیدە بر تاقیە ایلە اورتمکە قولاقلرینە پاموق طیقامغە باشلامشدی .

قلمدن أوە یازمق ایچون کوتوردیکی مسودەلری بر قالین ظرفە قور ، او قالین ظرفیدە ایچی یازمالی بر یمنی مندیل ایلە اورتر قولتوغنە قیصدیریردی . بو حالدە چیقماز ، سس سز بر زقاقدەکی اوینە باشی یردە دونرکن ، یالکیز یورولدیغنی طویدیغی زمانلر ایری کوزلکلرینك اوستدن نظرلرینی قایدیرەرق اطرافە اهمالکارانە برباقیشلە برکنیش نفس آلمق ایستەردی . کوزلرینە محفظەلق ایدن کوزلکلری آرقاسندن فیرلایان نور نظرلرینك ، بو حال ، بر لحظەلق حریتی ایدی.

Digitized by Google

أوه دوندیکی زمان کندینی قابوغنده بر قاپلومباغه کبی دها امین کوروردی .

عبدالستار قیش ، یاز قارا بر شمسیه طاشیردی . آز بر کونشده ، اینجه بر یاغمورده یاقاسنی قالدیروب قارا شمسیه‌یی آچینجه صانکه ایچی آچیلیردی . کوزلکنک آلتنده بیله باشنی دوندورن . کوزلرینی قاماشدیران ماوی کوکك کنیشلکنی او هیچ سومزدی . او قارا شمسیه‌یی آچینجه کوك یوزی ایله آرالرنده آچیلان ونظرینی تحدید ایدن بو سیاه کوچوك اورتویه پك منتدار اولوردی .

بو آدم ذاتاً قارایه ، قارانلغه مفتون ایدی . ایشیق ، آچیقلق ، کنیشلك اوکا بر سرسملك ویرر ، باشنی دوندوروردی .

أوده ، غاز تنکه‌لری ایله یاپیلان کومسده‌کی طاغوقلرك هپسی قارا ایدی . قاپونك اوکنده‌کی سیاه کوپکه هر آقشام عبدالستار کندی أیله کمیکلر اکرام ایدردی . نینه‌سی پنبه خانمك قارا کدیسی بوتون تجره‌لره باشنی صوقار ، باش سدیره چیقوب اوطوروردی . عبدالستار ایچون دنیاده قارادن باشقا سویله‌جك رنك اولمادیغندن پالطوسی ؛ پانتولونی ، بویون باغی ، بویون آتقیسی شمسیه‌سی ، بوتون مدت حیاتنده سیاه ایدی .

بعضی عجله ایشی اولدیغی صیرده آرابایه بنمك ایسته‌سه آچیق فایطونه کیرمکه اوتانیر . قاپالی بر قوپه آرار بونکده جاملرینی اورتردی . بو اورتودوشکونلکی اونك احوال روحیه‌سنده‌ده ایشله‌مشدی . قلم رفیقلری ایچنده لاقیردیسنی صاقلامایان ، حسیاتنی کیزله‌مه‌ین شاقاجی ، خفیف روح آدملرك مجلسندن قاچار واونلرله بولونمغه مجبور اولدقجه صیقیلیردی .

شفیق نامه ، خمسهٔ نرکسی کبی کتابلرك تشبیهات ، معطوفات ، اغراقات آلتنده أزیلن بوش ، بیهوده معناسزلقلری اورتن قاپالی . آغیر ، غریب ترکیبلری اکلامه‌دن ساعتلرجه اونلری اوقور ، اوقوردی .... بیله‌مه‌دیکی طوغرو اوقویه‌مادیغی عربی ، فارسی لغتلرك ، ترکیبلرك قالین اورتولری ، قاباکورولتولری آلتنده مطلقا عقلنك ایرمه‌یه‌جکی ، بر درینلك ، بر بویوکلك ، بر کوزللك صاقلی صانیردی . بونك ایچون آکلادیغی بر لسانله محرر ساده تورکجه شعرلردن ، نثرلردن معنالری آچیق ، واضح اولدیغی ایچون خوشلانمازدی .

کیجه‌لری ، عجم باصماسی ، صاری یاپراقلی کتابلرله « علم لدنّیه » کیریشمك « فنا فی‌الله » ایریشمك ایسته‌ردی .

اختیارلادقجه قیشین‌ده قالدیرمادقلری جبینلکك آلتنه کیررکن اوللری باشنه بر تاقیه کچیردیکی حالده شیمدی بونکده اوستنه برده مندیل باغلامغه باشلامشدی . اویورکن یورغانی مطلقا باشنه چکر اورتردی ! بوندن صوکرا قولونجی ، صزیلرینی تداوی ایچون بری بری اوستنه ایکی طون کیمکه تنی ایکی حتی اوچ فانیله ایله اورتمکه مجبور اولمشدی .

دوکونه ، سیرانه دعوت اولونسه‌ده ، کیتمك بونك کاری دکلدی . یالکز یکانه تفرجی ! محله‌سنده طانیدیغی ، طانیمادیغی آدملرك

جنازه‌لرنده حاضر بولونمقدبی. احیاناً تراموای جاده‌سنده‌کی قهوه‌خانه‌یه چیقسه، صوغوق آلمش، خسته اولمش، روماتیزمالری، سیاتیقلری آرتمش اوله‌رق أوه دونردی.

بو ذاتی دنیاده نه هیچ بر گوزللك متحیر ایتمش؛ نه هیچ بر چیرکینلك متنفر ایله‌مشدی. بر یانغینن قارشیسنده ناصل تلاش‌سز بولونورسه، بر گوزل قادینك اوکنده دخی اومرتبه چارپینتیسز قالیردی.

عبدالستار، بو اورتویه دوشکون آدم قاریسیله مدت حیاتنده بر کره غوغا ایتمشدی.

بو غوغایه، بر صباح قاریسنك قومشویه اینجه نماز بزیله گیتمه‌سی سبب اولمشدی.

صوك زمانلرنده قلمدن تقاعدینی استدعا ایتمش آرقاسندن هیچ چیقمایان جبه‌سنی و باشنده عرقیه تاقیه‌سنك اوستنه طاقدیغی یمنی مندیلیله بقیهٔ حیاتنی یازین باغچه‌ده‌کی طوت آغاجنك دیبنده، وقیشین کوشه مندرینك کنارنده گچیرمشدی.

نهایت بر صباح وفات ایدنجه اونی بر کفنه صاروب، صیقی بر تابوته یاتیروب قارانلق بر مزاره بیراقه‌رق، اوستنه قارا طوپراغی ییغدقلری وقت، أمینم که، اونك حیاتده هیچ کولمه‌ین روحی روح مظلمی کولمش، اوزمان محیطنه، آرزوی سکونته قاووشمشدی.

بهبود حکایه‌سنی بوراده بیتیرنجه سسلیم:

«امثالی اکسیك اولمایان بو بطن اولادینه کلده، تشبث شخصی‌یی. هوس ترقی‌یی، میل تجددی آکلات! کل، بو قادار اورتویی قالدیرده ملتك کوزینی آچ!...»

دییوردی. مؤید سوزینی کسدی و:

-- شو اورتویه دوشکونی مزارینه تومدك آ شیمدی بر آز غازینویه گیده‌م ده ماچیچ تغنی ایدن آچیق سینه‌لی مغنیه‌لرك حضورنده متوفی ستار افندی‌یه رغماً برمدتجك یاشایه‌لم دیدی.

بویوك آطه ۲۷ حزیران ۳۲۶

احمد حکمت

ایکی فداکار

کمال

معظم بر فکر ؛ داهی ، وقارتدار برکتله ،
حقیقتلر سما بولمش، محیطات کزیننده ؛
علا ـ پرواز بر فطرت ، فلاکتلرله پروورده ؛
بورور هیبت ـ نما بروضع پرتمکین وشوکتله.

« وطن.ملت..» یازلمش لوح شعر ـ آرای حسنده،
سیلنمز ، محتشم برخط رونقدار صنعتله ؛
یاشارقلبنده آرسلانلرکه: خونین... اویله دهشتله
درین بر رعشهٔ ماتم دویار آفاق یأسنده .

معالیات حریت ، بوتون آمالی دهر ـ آباد؛
نه بر زندان، نه برمقتل وبربر برلرزه، بروحشت،
سراپا بر شجاعت ، بر مفخم هیکل سطوت ؛

کذار ایلر خیالندن بویوك بر موکب اجداد،
أریر فکرنده زندانلر ، یازار شعریله بر کریه،
آچار بر راه نورانی بو ظلمتکاه فانی یه ...

قاضی کوی — اغستوس : ۳۲۳ —

مدحت

نجیب آلینلره بر تاج اولان دماغنده
تأبد ایلمش أنوار مرشد وبیدار ؛
سما ـ نورد شهامت ذکای خارقه‌دار
صارار محیطه بویوك بر ترانهٔ فردا ..

خرابه‌زاره دونه‌ن محتشم بناده قویم
أمیدلرله یاشار ؛ کوزلرنده پرتوبار
سعادت أبدیت ، متانت أحرار ؛
ایدر امیدینه البته بیك عصر تعظیم .

صوکنده کریهٔ ماتم ، آجیقلی بر ظلمت
تجسم ایلدی راه سفیل یادنده
آچیلدی نور نهارنده بر شب یلدا .

کشاده اولدی صعودنده شهپر عظمت ،
سمای ظلمتك اوستنده اعتلا ایتدی ؛
جبین ملته نقش اولدی نام ذی أبدی . .

قاضی کوی — ایلول : ۳۲۳ —

Digitized by Google

تشریحخانه ده

طب فاکولته سی تشریح معلم محترمی
مظهر پاشا حضرتلرینه

بو کون سرای برونك آرقه طرفنده مهجور ومنسی بر کوشهٔ انزوا حالنی آلان و بر زمانلر دورلو دورلو هیجانلر ایچنده چالیشمق ، یکی و مفید بر شیلر اوکرنمك ایچون دیدینوب طوران بر شباب عصبی‌یه قرارکاه اولمش اولان مسکین وخراب بر دائره‌نك قوینو بر کوشه‌سنده، بیقیق وپریشان بر طاش مردیونك دوش عجز وذلتنده یریر غیجیردایوب چوکن بر بنا آره‌صره، آیلرجه انتظاردن صوکره، صارب بر قلعه، بر موقع مستحکم کبی حرصلی هجوملرله قدمه قدمه ، خطوه خطوه ضبط ایدیلیردی..

سنه‌لردن بری باصیق وکوچوك ایزبه‌لر ایچنده ، قارانلق یرلرده برچوق مؤثرات درد وآلام آره‌سنده مملکتك کنج وحریص دماغلرینه کلیشی کوزل استیف ایدلمش نظریه‌لر، یاخود برهیولای تقلیداو کنده‌منمن وأزیجی اوصانجلر ایچنده چارناچار تکرار اولنمش چتره‌فیل افاده‌لی صحیفه‌لر اوسقف ضعیف وفرسوده‌نك آلتنده حقیقت ایله پژمرده وکفایتسز عملیات وتجارب ایله ، مرئی ومشخص نمونه‌لرله تقابل ایلر واو سائقه ایله فکرلرده محرکندن چیقمش سیاره‌لر کبی سرسریانه طولاشان مکتسبات نظریه بر مجرای مثبت ومعلومه کیره‌بیلیرایدی..

او زمانلر مکتبده بنانك مردیونلرندن ایکی لاقید خدمتجینك اوموزلری اوزرنده اسکی اوزون بر تخته صندیغك أسنه‌یه أسنه‌یه چیقدیغنی کورنلر طاقم طاقم آرقه‌سندن قوشار، یوقاروده ثقیل ، قابا وکیرلی بر ماصه‌نك اوزرینه قونولان بو صندوقه‌نك اطرافنده بربرینی ایته‌رك برر موقع تماشا اشغالنه چالیشیرلردی . ایشته بو صندوقه‌نك ایچندن بر مدت صوکره طرف طرف صیریله‌جق، کسیله‌جك، لیمه‌لیمه طوغرانه‌جق بر نعش بشر چیقاریلیر، اورته‌ده ماصه‌نك اوزرینه ثابت وسیار صره‌لر اوزرندن کوروله‌بیله‌جك بر طرزده ، سونوك کوزی ، آچیق آغزی ، کریلمش وطوکمش قوللریله اولومی تجسیم ایتدیره‌جك بر وضعیتده یاتیریلیر ایدی .

بو سفیل منظره‌یی ایلك دفعه کوردیکم زمانکی ضجرت وتحسساتمی بر درلو اونوته‌مام : هرکس ، اوراده ماصه‌نك کنارنده اورته‌ده یاتان هیکل صامته قارشو حیاتك مرتبهٔ واپسینی اوقور کبی برشیلر اکلاتمغه باشلایان ونعشی

هر طرفنی ، هر ذره‌سنی بیان بر نظر واقف ولاقید ایله سوزوب طوران خواجه‌ٔ فنك تقریرینی دیکلرکن بنم زواللی فکر ونظرم قورقه قورقه پیش تماشاسنه چیقدیغی بو جسم بی‌روحدن آییریله‌میور ، آره‌صره اوصووق جسدك اوته‌سنده برینده کسکین بر بیچاغك حاصل ایلدیکی شقوق هندسیه‌یی تیترده‌یرك تعقیب ایلییور ، باشکه‌ده دون بزم کبی یاپن ، ایچن ، دوشونن بو أت وکمیك مجموعه‌سنك اوغرادیغی تغیراتی ، کچیردیکی انقلاباتی دوشونه‌رك هرج ومرج اولیوردی .

بر آز صوکره جسدك قارنی آچیلدی : ایچنده هر نه وارسه بر بر ، اوزون اوزادی‌یه آکلاتیلیوردی . آره صره ماهر بر آلت صاللادیغی ایشلك بر ساطور آتی کمیکلدن آییرمغه ، اینجه اینجه بیچاق وماقاص ضربه‌لری دریی ، سیکیری ، داماری ، عضله‌لری بر بر تجرید واحضار ایتمکه باشلادی . بتون بو صحنه‌یی ساعتلرجه سیر ایتدکدن صوکره کوچ بلا طوپلادیغم بر ضمیمهٔ جرأت ایله آلمی نعشه طوغرو اوزاتدم ؛ سیاه بختیلی قانلر ایچنده یوزن بو بدبخت بدنك تماسی وجودمده آجی بر رعشه ، شدید بر الکتریق صدمه‌سی ، بر رجفهٔ عصبیه حاصل ایتدی ؛ کوزلرم وولانیور ، باشم دونیور ، بنم صارصیلیور ، بتون موجودیتمده بر طوفان هراس واحتراز چالقانیوردی . . . بن بویله کندی کندیمه ممات وفنانك بولمس دهشت آوری قارشوسنده لرزیده‌لب قیورانیرکن اوته‌ده قان لکه‌لریله ملمع بم بیاض و اوزون بر کوملکه صارلمش اولان خواجه‌مز اوزرینه قوتلی چکیچ ضربه‌لری ایندیردیکی بر قاما ایله میتك قفا طاسنی آچمغه چالیشیور ، کور بر دستره ایله کمیکلری کسوب آییرییور ویر رغونلق حس ایلدیکی دقیقه‌لرده شن وشاقراق بر شرقینك نقراتی میریلدانیوردی !

بو ایالك صدمه‌دن صوکره ، زمان زمان بر قاچ کره دها قدید بشر قارشوسنده مبهوت وپریشان تیتره‌دیکمی بیلیورم ... فقط مرمر ماصه‌نك اوزرندن بر بیغین أت وکمیك پارچه‌لری حالنده قالدیریلان هر جسد بکا بر جرعهٔ جسارت ایچیرییور وطونوق مور رنکده‌کی قان بختیلرینك هر کومه‌سی فکر وحسمه یکی بر قطرهٔ لاقیدی آقیدییوردی ... دها صوکره بنده خواجه‌م وآرقاداشلرم کبی اعضا واحشای بشری شق وتشریح ایدرکن هیجان وتأثر دویمامغه ، ماده‌نك عجز وذلتی قارشوسنده اونی بتون تفصیلاتیله اوکرنمکدن باشقه هیچ برشی دوشونمه‌مکه باشلامشدم .. آره‌ده بر او بیوك طاش ماصه‌نك اوزرنده بر تودهٔ رشت ومتعفن حالنده سورونن بر اولونك اعضا وجوارحنی دیدیکلرکن ، کندی کندیمه : « زواللی بشر ، دیردم ، آلیشیرسك ، هرشیئه آلیشیرسك ، اوقدر آلیشیرسك که برمدت صوکره ، ایالك لرزش وهیجانکی بیله حیرتلرله تخطر ایدرسك ! »

۲٦ حزیران ، ۳۲٦

کلیسلی رفعت

Digitized by Google

محترم مبعوثلرمز

Nos Députés

خلیل بك — منتشا
اتحاد و ترقی فرقه‌سی رئیس محترمی
Halil Bey — Mentéché
Chef du parti "Union et Progrés"

سعید بك — ماردین
Saïd Bey — Mardin

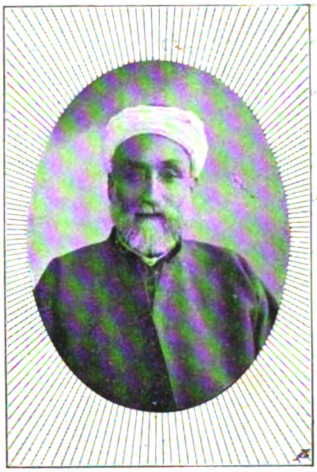

سید عبدالقادر افندی — مدینه
Abdulkadir Eff. — Médiné

شاهین تقی بك — کوریجه
Chahin Taki Bey—Guridjé

وطن ایچون

بیوك وطنپرور ا . ر . بکه

بوکون، مشروطیتمزك اوچنجی سنه‌سنی ادراك ایتمکله مشرف اولیورز. سنه‌لرجه، عصرلرجه دوام ایدن عمیق بر ادارهٔ مطلقه‌نك پنجهٔ استبدادی آلتنده قیورانمش، ازیلمش، زده‌لنمش اولان بر ملتك، مسعود و پرفیض بر استقباله طوغری شتاب و جریان ایتمسی قدر نظر دقت و امعانی جلب ایده‌جك مهم بر وقعهٔ اجتماعیه تصور ایدیله‌مز .. اویله بر جریان که کذرکاهنه تصادف ایدن بتون موانعی بعضاً ییقارق، بعضاً یاقارق سیلوب سوپورن، بر هیئتك ارث اسلاف اولان بتون ملوثاتی، بتون جرثومه‌لرینی تماس آتشینیله اریتن، محو ایدن بر طوفان انقلابك کوپوکلی، بیاض طالغه‌لرندن متشکل ..

هرشیئ وهر قوت بو فورطنه‌نك، بو صرصر نور و ضیانك اوکنده رام و تسلیمکار .. او، لوشلقلرده، قرانلقلرده سوروکله‌نن هر ذلتی بوغیور؛ اك درین و کیندار ظلمتلری دلییور،

محترم مبعوثلرمز — Nos Députés

محمد آصف بك — مناستر
Assaf Bey — Monastir

علی بك — ایپك
Ali Bey — Ipék

صورلا افندی — یانیه
Sorla Eff. — Janina

پارچالییور .. انجق ، انوار وازهار ایله مالی بر ساحهٔ میناقامدرکه اوراده ، اوت ، یالکز اوراده بتون بو طالغه‌لر ، بتون بو فورطنه‌لر سکونت بولور ، رحیم ونوازشکار اولور ..

حقیقت ونوره طوغری فاتحانه بر شتاب ایله قوشان هر انقلابك خطوط اساسیه‌سی بویله هم عقور ، هم شفوق بر چوق خیوط ایله بربرینه باغلیدر ..

کائناتده بزم ایچون الك زیاده شایان اهمیت اولان شیٔ وقایع اجتماعیه اولدیغی کبی وقایع اجتماعیه‌نك الك مهمی‌ده شبهه‌سز سیاسی واجتماعی انقلاباتدر ..

انقلاب !.. اوخ .. نه بیوك ، نه واسع برجهان‌حیات .. نه مقدس ، نه‌علوی برزمین اجتهاد .. شبهه یوق ، بر ملتك قانی امه‌ن ، فکرینی زهرله‌ین ، معالیاتنی تلویث ایدن ، موجودیتنی چوروته‌ن دواهئ استبدادی لرزه‌دار خشیت ایده‌بیله‌جك یکانه بر کلمه ، یکانه بر فعل وارسه اوده « انقلاب » در ..

« انقلاب » سایه‌سنده‌درکه برملت اسارت بیوندرغندن کندینی قورتاریر ، حقنه ، حریتنه صاحب اولور ؛ ناموس و استقلال ملیسنی محافظه و مدافعه ایدر ، و کندینی چیکنه‌ینلری ، چیکنه‌مك ایستینلری بوکولمز ، قیوریلماز برقولك ضربهٔ قهریله قیرار ، ازه‌ر ..

« انقلاب » یشامق وپایدار اولمق ایستیه‌ن بر ملتك ایلك منبع قوتیدر ؛ انقلابی یپامیان ، انقلابی تقدیر ایده‌میه‌ن بر ملت یشامق حقنه مالك دکلدر . واصلاده مالك اولمامشدر . او ، یالکز آیاقلر آلتنده چکنه‌نه‌جك ، ازیله‌جك برسورودن ، سفیل بر حیوان سوروسندن بشقه برشی دکلدر .

Digitized by Google

« انقلاب » بتون ترقيات اجتماعيه وانسانيه نك برنجى قدمه سيدر ! بو قدمه يى طيرمانمـايان ، طيرمانامیان برملتك هردرلو تعاليات فكريه دن ، ترقيـات مدنيه دن ، فضـائل اخلاقيه دن اصلا نصيبى يوقدر وبويله برملت ايچون اميد سلامت انجق برسراب قدر طوغريدر .

وَ « انقلاب » نتيجه ده اضمحلالك جرأتكار بر معاكس ومانعى ، حقك قوتى ، نور ضيانك منبعى ، بركله ايله روح جمعيتك معبود مربيسيدر ..

وَ شـيمدى بز ، بو حال انقلابده يز ؛ بو تهلكه لى ، بوهيجانلى فقط بو مسعود و بختيار دوره لرى كچيرييورز .. ملتده كورديكمز بو انتباه و تيقظدر كه قلبلرمزه ، روحلرمزه بر نفخهٔ تسليتكار يوللايور ..

بوكون نه بختيـارزكه عثمانليلغك آتيسى ايچون ماضئ شان وعظمتى قدرمهيب برساحهٔ نور وعرفانك انكشافه باشلاديغنى كورييورز.

فقط دائما ، اوت ! دائما شونى دوشنمه لى، بيلمه لى وَ ايمان ايتملى يزكه انقلاب اصلا بر :

زمين احتراص

دكلدر وَ اوله ماز ...

* * *

دنياده الك بيوك ، الك مقاومتسوز قوتلرى پارچاليان ، الك مدهش مانعه لرى قيران ، اڭ يكانه برمنبع قوت وارسه اوده اتحاد وثباتدر.

خفيف بر تماس ، خفيف بر ضربه ايله آيرى ، آيرى محو ايديله بيلن قوتلر اشـتراك واتحاد ايتدكلرى زمان بتون دنيايى صارصاجق، حكمنـه رام يده بيله جك قدر عظيم و مهيكل برقدرت حاصل ايدييورلر ؛ حد ذاتنده عاجز وذليل اولان بر قوت نسبهٔ بسيط برفعلى اجرا ايتمك اقتدارينـه مالك دكل ايكن كنديـندن خارج ديكر قوانك اشـتراك واتحاديله الك غير ممكن ظن اولـان بيوك و مهيب آثار قوتى ميدانه كتيرييورلر ..

طاغلرى دده له جك ، دكزلرى دولديره جق قدر سر برسما اولان بوقواى متحده هرهانكى برسبب وعارضه يله افتراق ايدنجه همان حضيض مذلته دوشيور ، كندى موجوديتنى بيله محافظه ومدافعه ايده بيلمكدن عاجزقاليور؛ محواوليور، كيدييور..

ايشـته ، سرحد وطنده جهنمنى صاچان ميليونلرجه تفنكلره ، بيكلرجـه طوپلره ، زرهلره قاشو عزمكار بر جسارتله دورابيله ن برملت عين وطنده تك برشـخصك ، تك بر مستبدك غدار وظالم فقط ضعيف وسفيل ايكى قولنه محكوم اوله بيليور ؛ ازيليور، قيريليور ، چورييور ، محو اوليورده بر صداى شكايت بيله چيقـاراميور .. نيچون ؟ بونك ايچون كه اوته ، عين فكر و امل پيشنده قوشان متحد قوتلره مقابل بريده بر اساسـه ربط وتثبيت ايديله ميه ن ميليونلرجه متشتت امللر ، فكرلر وار.. برى اتحاد وانتظامك اتك،اتك ظفرلرينى طوپلايور .. ديكرى افتراق وتشتتك الك درين آلاميله صيزلانيور ..

بر وطن اوزرنده عين هوايى تنفس ايدرك يشـايان بركتلهٔ بشرك بو يكديكريله

Digitized by Google

قابل تألیف اولمیان نتائج افعالی نظر دقته آلانلر ایمان ایدرلرکه دنیانك اك بیوك قوتی انجق اتحاد ایله تشکل ایدر وینه آنجق اونکله پایدار اولور ..

تشتتك واتحادك نتائجنی وطنمزده بزده کوردك ، تجربه ایتدك .. اون تموزه ، بویوك وابدی کونه کلنجه‌یه قدر چکیلان آلام و مزاحمی تصویره لزوم بیله یوقدر . یالکز اوتوز ملیون خلقك بر شرذمهٔ قلیله‌یه قارشو آلدیغی طور ذلت ومسکنتی نظر دقته آلیر ، صکره ده رسنه طاغلرنده ، فرزویك اووالرنده ، روم ایلینك اوته‌سنده بریسنده تموج ایدن بر قاچ مقدس بایرغك نتائج عظمتنی دوشنورسه‌ك تفرق ، ایله اتحادك آره‌سنده‌کی او بیوك فرقی بر پارچه تقدیر ایده‌بیلیرز .

واکلارزکه بتون حقوق بشریه‌مزه صاحب اوله‌رق یشامق ایچون بونی ویرمه‌مك ایسته‌ینلره قارشو قیلماز ، چوزلمز بر حبل متین اتحاد ایله بربرلرمزه باغلانمق لازمدر !

ایشته بو باغلانش ، بو اتحاددرکه بزه ، وطنمزك هر کوشه‌سنه قدر ایصال حیات ایدن بیوك بر اون تموز استحصال ایتدی . .

ایشته اون تموز بو مملکتی ، بزی هوا ایله ، کونشیله ، بتون نعمتلریله یشاتان بو عزیز و مقدس مملکتی یقین بر انقراضدن قورتاردی . . فقط معا فمز ایچونده ، احوال اقتصادیه وتجاریه وسائره‌مز ایچونده دها بر چوق اون تموزلره محتاج بولندیغمزی وبو احتیاجات مبرمه وحیاتیه‌مزی استحصال ایده‌بیله‌جك اون تموزلری تدریجاً ایقاع ایده‌جك اولان قوت واتحادی شمدیدن تأیید و توثیق ایتمك مجبوریتیله مکلف اولدیغمزی بیلمك وبونی بر عزم و جسارتله اعتراف ایتمك وظیفه‌مزدر ؛ بو بیلکی‌یی بیله‌ن ، بو وظیفه‌یی تقدیر ایدنلرك ثمرهٔ مساعیلریله‌درکه مملکتمزده هر کون ، یکی ومسعود انقلابلر کورییورز ، دائما منور بر استقباله طوغری کنیش و امین خطوه‌لرله ایلرولیورز . .

جمعیت خفیه‌یه انتسابی اکلاشیله‌رق توقیف ایدیلان سینوب مبعوثی رضا نور بك

Riza Nour Bey, député de Sinob, qui vient d'être arrêté inculpé de faire partie du comité secret.

بو مساعیٔ ترقیپرورانه‌یی کورمك وتقدیر ایتمك ایسته‌میه‌نلر وارسه اونلر بو دورهٔ انقلابیه‌مزی بر زمین احتراص حالنه ارجاع ایتمکه چالیشان بر طاقم مشکوك ناصیه‌لردرکه ترویج آمال ایچون کسوهٔ حمیته بورونه‌رك میدانه چیقمقدن حیا ایتمیورلر !

حالبوکه بو کون برچوغمز ، یوزده طقسانمز هیچ اولمز ایسه نفسمزه قارشو اعتراف ایتمك مجبوریتنده بولنملی‌یزکه شمدی وظیفه‌مز حمیت ادعاسنده بولنمق دکل بالفعل اثبات حمیت ایدن

وطنپروران ملته حرمت وتعظیم ایتمك وسلامت وطنیه یولنده لدی الایجاب اونلره جانله، باشله بتون موجودیتمزله عرض معاونت ایده‌بیلمك ایچون روحلرمزی، فکرلرمزی، حسلرمزی تربیه وتهذیبه چالشمقدر ...

مع التأسف بوکون اویله بیچاره ومعلول ادملر کوریبورزکه وقتیله مملکتك ذلتنه قارشو برهیکل صامت قدر لاقید دورورلرکن شمدی، حمیتك آرتق اوجوزلادیغی شوزمانده، حمیت سوزلریله ترویج آمال واحتراصاته قالقیشیورلر، مملکتی - یکی برذلته طوغری سورکله‌مك ایستیورلر.. نه باطل برسعی!.. فهمیلرك، قبا صقاللرك وبونلره مماثل اداتنك اوکنده هیچ اولمزسه اختیار ذلت سکوت ایتمش اولان بزلرك دعوای حمیتی آلتنده - علی الاکثر - یوکسك قولتوقلرك، صاری املالرك ظلال هیولاسی فرق ایدیله‌مزسه کندیسنه صداقت کوسترمکه مجبور اولدیغمز مقدس وطنه نه‌قدر یازیق ...

هرکس وهرشخص وطنك اعتلای شان وعظمتی ایچون خدمت ایتمش اولمق شرفنی احرازه داعیهٔ حمیتله دکل، فقط اولا کندی نفسنی اصلاح ایتمکه باشلامق صورتیله موفق اولورسه آلتیوز سنه‌لك عثمانلیلق یکیدن برحیات بوله‌جق وبزلر بتون انسال سالفه وآتیه‌نك مظهر شکران ورحمتی اوله‌جغز.

بن، بوبیوك املك اطرافنده دولاشان پرانتباه وتیقظ برعثمانلی ملتنك دورهٔ انقلابیه‌سنی بویله رأی العین کورمك سعادتنه نائل اولدیغم ایچون نه‌بوندن بش بیك سنه اول ونه‌ده بش بیك سنه صکره دنیایه کلمدیکمه اصلا متأسف دکلم...

۱۰ تموز — ۳۲۶

عبیدالله اسعد

احمد رضا بك طرفندن بكقوز قصرنده اعيان و مبعوثان كرامه ويريلان ضيافتده محترم مبعوثلرمزدن برقسمی — طعام ايدرلركن

Banquet offert par Ahmed Riza Bey au palais de Beïcos en l'honneur des sénateurs et des députés. Quelques députés à table.

Digitized by Google

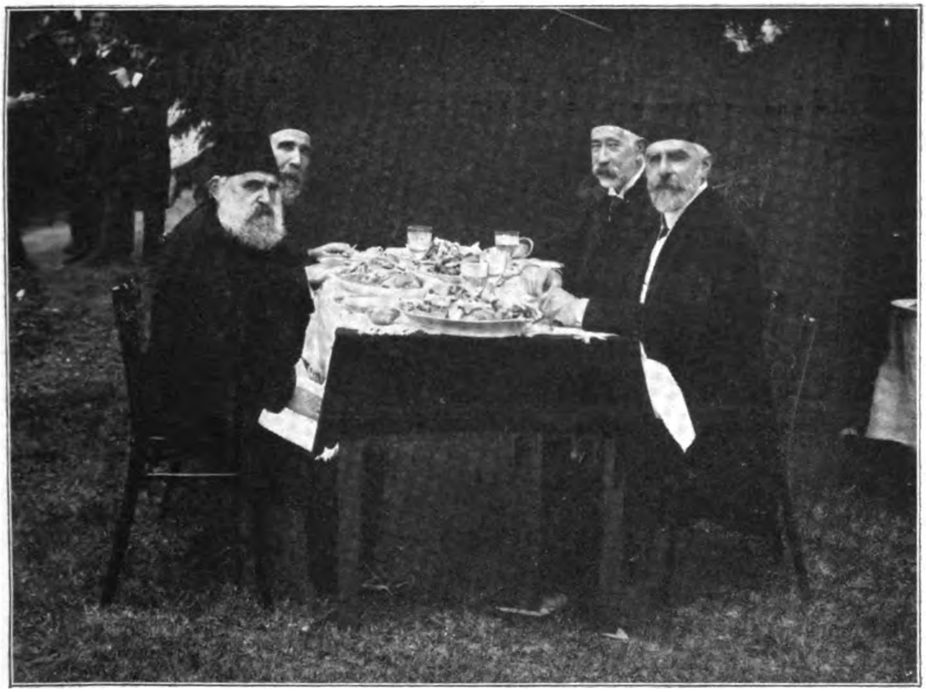

بکقوز ضیافتنده سعید و حسین حلمی پاشالرله احمد رضا و اعیاندن کریدلی نوری بك افندیلر — طعام ایدرلرکن

Au banquet de Beïcos, Saïd Pacha, Husseïn Hilmi Pacha, Ahmed Riza Bey pendant le dîner.

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٣ —

حزیران ١٩٠٤
برلین

قادینلره ایشده حریت

« مابعد »

«قادینلره حق مسئله سی» حریت مسئله سیدر؛ قادینلرك ایستدیکی «حق مساوات» ده حریتدر؛ چونکه حریت مساوات ایله تمام اولور؛ انسانلر ارکك، قادین حقوقجه مساوی صایلامازلر ایسه، حر اوله مازلر. حریت چالشمه یه حق صاحبی اولمق ایله توأمدر؛ دیمك: قادینلره حق، ادعالری کندیلرینك چالیشمه سنه مانع اولمامق آرزوسنه منجر اولور.

قادینلرك چالیشمه سنه کیم مانع اولیور ایمش؟ اونلرده ایستدکلری قدر چالیشسونلر! حتی، اونلرك چالیشمسی، بلکه بر طرفدن ارککلرده فائده لیدر، چونکه، بو زمانده

بكقوز ضيافتنده مبعوثان كرام
Au banquet de Beïcos --- Les députés attablés.

بلكه اركككك يوكى خفيفلشير . اما ، باقالم ، قادينلره ايستدكلرى كبى چاليشمغه اذن و يريليورمى؟ فرانسه « حقوق مدنيه » قانوننده بويله بر ماده واردر :

« قوجه قاريسنى بسلمكه وقدرتى ، حالى درجه‌سنده اونك احتياجلرينى تسويه ايتمكه بورجليدر . » يعنى قانوناً اركك كتيرجى ، قادين ده ييجى‌در .

Digitized by Google

قادین جهاز نامی ایله اوه بر طاقم شـیلر کتیرییور ، دینیله جك . خیر ، بونلرده قادینك کندی الی ، امکی محصولی دکلدر ؛ بوجهاز باباسنك ، یعنی دیکر بر آدمك ، ارککدر . بوندن آکلاشـیلان شو : قانون ایله برابر ، قانونی وجوده کتیرن اخلاق وعاداتك روشنه کوره ، قادینك برنجی وصوك بورجی قاری اولمق ، او ایچنده انا بولونمق ، یاخود ، اوك طیشاریسنده برینك سوکیلیسی صفتنی طاقینمقدر . وبونك ایچوندر، ارکك طرفندن بسیلنمکده‌در . قادین، بوحالده، سربستجه دیه بیلیر : « بوغازمی طویورمق ایچون بن ده اتمدن ویرملی‌یم! »

بومطالعات برنظریه پیدا ایدر : « قادین چالیشمامليدر . »

حالبوکه ، بونظریه‌نك کوچوك بر دقت ایله اهمیتی غائب اولور : آناسز ، باباسز قیزلر ، آناسز باباسز ، قوجـه‌لری اولمش قادینلر آزمیدر ؟ بوندن ماعدا ، قوجه‌سی اولوبده ایش ایشله‌مین، کوتوروم اولان آز قادینلرمی بولونور ؟ او حالده ، بوقادینـلری اولمکه‌می محکوم ایتملی ، چونکه ، قادین چالیشه‌ماز ایسه وچالیشمامالی ایسه ، اولومدن باشقه‌نه‌یاپه‌بیلیر؟

لوروابولیو صوریور : « قادینك ارکك طرفندن بسله‌نیلمسی » نظریه‌سـنك حکمی محافظه ایدلمك اوزره ، قوجه‌لری اونی قادینلرك بسلنیلملری ایچون اسـکی جمعیتلرده اولدیغی کبی ، غالبا قارداشـلری طرفندن ازدواجه آلنمسی لازم اوله جقدر ؟

قانونك قبول ایتدیکی بونظریه بر طرفده طورسون : قادین اولی اولسون ، اولی اولماسون اوطوراق آیاق ساده چالیشیور ؛ پارماقلریله ، قوللری ایله ، اوموزلری ایله ، وجودینك کورینور کورینمز هردرلو اعضاسی ایله قازانمغه چابالیور ؛ قادینی تارلاده‌ده کورییورز ، فابریقاده‌ده ؛ هم اوروپاده‌ده ، آمریقاده‌ده ، آفریقا چوللرنده‌ده .

یعنی ، بویله بر نظریه‌یه رغماً بو یولده‌کی تطبیقات حیاتیه ، زمانمز جمعیتی ایچنـده اولا شو نتیجه‌یی ویرمکده‌در :

« اولمه » قادینك کچینیشی ایچون برنجی رسمی صـنعتدر . قادین کندینی طویورمق ایچون ، یاشامق ایچون برارککه باغلانمليدر. » هاری فوکیه دییور : « بعض ایشسز چیپلاقلر قیش یاقلاشـنجه ییه‌جك ویاتاجق بر بولمق ایچون ، کندیلرینی مخصوص نصل حبسـه آتدیررلر ایسـه ، قادینلرنده چـوغی بویله اوله‌بیلور. چونکه ، ارکك اولونجه هرشی‌وار. ارکك اولماینجه ، هیـچ برشی یوقدر . »

زنکین صنفلرده بعض عائله‌لر مستثنا اولدیغی حالده ، قادین هیـچ چالیشماز . چوجقه‌سی ارککك برکلیـری واردر. قانونك بوحکمی قادین ایچون برتنبللك براتیدر . قوجه‌سی اونی ، طویورملیدر . قادین آرالقـده اوغللرینك تربیه‌سنه باقار وهرایشنی خدمتجیلرینه کوردیرر.

بونظریه‌نك ایکنجی نتیجه‌سی : کنـدی چالیشمه‌سی ایله یاشامق لازم اولان فقیر کیمسه‌لرده

Digitized by Google

بكقوز قصرنده‌كی ضیافتده — وكلا و مبعوثان
Les ministres et les députés au banquet de Beïcos.

كوریلیر . قادینك اركك طرفندن بسلنیلمسی
وچالیشماسی نظریه‌سی‌در كه ، فحشی میدانه
چیقـارمقده‌در . رسمی اولمـلك ، كچینمـك
اولمینجه ، كنار یولدن مقصده واریلیور . قوجه
بولمازسه سوكیلی آرانیلیور ، اوده اولمینجه ،

برقاچ كره قارز طویوره‌جق كلان كچنك قولتوغی
آلتنه كیریلیور . فحش بوكون بردن بره
دیم صیقی قالدیریلسه بوزلرجه بیكلرجه قادینلر
اچلغندن اولور .

فحش ایله كچینن قادینلر قادینلرك ایچنده

اك زياده چالیشـقان اولانلردر واك آجی ، اك آغیر زحمتلره قاتلانان بونلردر . ایشـته ایش اصل بوراده‌در . حتی قانونلر بیله لسان استهزا ایله « فحش صنعتی » دیه اونی بر صنعت، برایش كبی طانیورلر . زنكین قوجه‌لرندن هر شیئی بكلین اولی قادینلر ایسه ، بوتون بوتون تنبلدرلر .

ایشه كیره بیلمك ایچون دهشتلی صورتده رقابت ایتمایدر. آزاجرت المليدر صوكرا. قادینك تحصیلی مكمل دكلدر. زمانمزده حالا قادینی تربیه ایتمیورلر ؛ ایش ایشلمكه قابلیتنی آرتدیرمغه باقمیورلر .

قادینك، بوكونكی اجرتی ، مكافاتی الآن ایشی ــ لوروا بولیویه نظراً ــ یالكز بويوك بر عدالتسزلك دكل، جمعیته بويوك بر ضربه‌در.

كندی ایشلرینه حاكم اولمق هرشخصك ، هر ملتك اك بيوك و اك طاتلی بر وظیفه‌سیدر!
فرانسه رئیس جمهوری موسیو فالیه‌ر صوك انتخاباتده رأی پوصله‌سنی بالذات انتخاب صندوغنه آتمغه كیدركن
M. Fallières, Président de la République allant voter pendant les dernières éléctions en France en qualité d'un citoyen français.

بو نظریه‌نك دیكر بر نتیجه‌سی : نظریةً اركك طرفندن بسله‌نیلمه‌سی لازمكلن قادینك تطبیقاتده ــ اولی اولدیغی حالده ــ كندی الی محصولی ایله كچینمه‌سی حالنده كوریلور. بوتقدیرده ابتـدا قادین ایشی قیمتنی غائب ایتمكده‌در . چونكه ، اول باول قادینه پك آز برقاچ صنعت آچیقدر . قادین یيه‌جكنی قازانمق وبو برقاچ

بويوك اقونومیست دییور : اویا ، دانته‌لا ، شـاپقه ، خالی یاپان ، كندیلرینی قوشـادان قادینلرك ال ایشلری‌نه قیمت تجاریه‌یی حائزدر؟ هیـچ ! واقعا ، فستانی ، شـاپقه‌سنی یاپان بر قادین قیمتایدر ؛ او بوسببله خارجدن آز آلیر ودها آز صرف ایدر . لكن قادینك بوندن صوكرا قازانمسی ده لازمدر ؛ اقتصادمز، كارده

اولملی؛ برقادین بوقدرله اکتفا ایتمیه‌رك استحصالنی آرتدیرملیدر. قادینلرك دیدینه‌رك وجوده کتیردکلری اشیانك تمدیکنی ویاخود پك آز قیمتلی اولدیغنی آکلامق ایچون شویله دوشونملی: اکر هر ارکك‌ده قادینلر کبی یالکز کندیسنی کیدیره‌بیلوب قوشاده‌بیله‌جك درجه‌ده ایش کورسه ایدی، یاخود چالیشمه نتیجه‌سی واجرتی یالکز بو اولسه ایدی، بزم حالمز نه اولور ایدی؟

حاصلی بوکون حکم سوره‌ن حال شویله خلاصه ایدیله‌بیلور:

« قادین چالیشمه‌سی لایق اولدیغی قیمتی ایتمیور. « قادین صنفی » قارشوسنده امتیازلی، قوتلی دیکر برصنف وار. بونلر ارککلردر. ارککلر قادین ایشنی صیقیورلر وسببسز قادینی چالیشمه‌دن منع ایدییورلر. قادین کندی امکی ایله کیمسه‌یه تابع اولمیه‌رق، حریتی ایله

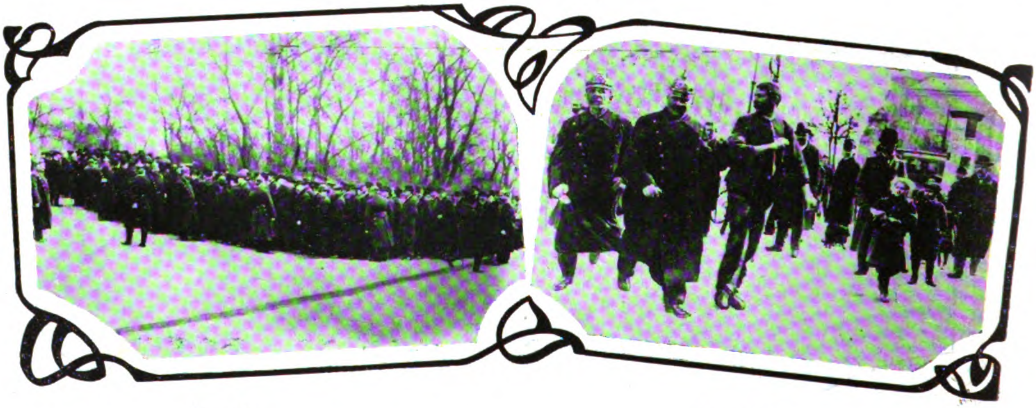

٢—2 ١—1

برلین اختلالی منظره‌لرندن — ١ اختلالجی طلبه‌لر نمایش یپارکن — ٢ اختلال اثناسنده توقیف اولنان بر آنارشیستك صورت سوقی

— Les révolutionnaires à Berlin 1— manifestation des étudiants
2— Un anarchiste arrêté pendant le trouble.

ایکنجی درجه‌ده، قادین قوجه‌سنك قانوناً اسیری اولمقده‌در. قادین چالیشامایدر، نظریه‌سنك نتیجه‌سی اوله‌رق، تجارت ایتمك ایچون قادینه قوجه‌سنك اذنی شرط قونیلیور. قادین تجار اولور ایسه، تجارتی ایشنده بیله، هر آدیمده قوجه‌سنك رخصتنه تابع اولویور. اکثری آوروپا مملکتلرنده تجارت قانونلرنده بویله قیدلر واردر.

یاشایه‌میور. کندینی بسلین اونك افندیسیدر.

ایشته، بو حال یالکز اسارت دورنده‌کی ایشلرده کوریله‌بیلور. یعنی، قادینلر مغلوب اولمش، اسیر ایدلمش برصنف تشکیل ایدییورلر؛ ارککلر بعضیلرینی کندیلرینه هیچ ایش ویرمیه‌رك، برشی یاپدیرمیه‌رق بسلیورلر؛ بعضلرینی‌ده چالیشدیرییورلر، اسیر کبی ایش کوردیرییورلر، و اوندن صوکرا اسیرلکده بسلیورلر. »

زمانمز «قادینلره حق» طرفدارلری قادین ایچون ایشده حریتی: «قادین چالیشمه‌ده سربست اولمالیدر»، دستوری ایله آکلادییور. طبیعت انسانه چالیشمق قانونی کندیسی قویمشدر؛ بو طبیعت قانونی سیاسی واجتماعی قانونلرده قبول ایتملی وقادینلرکده چالیشه بیلملری حقنی انکار ایتمامیدر. چالیشمق حقی قبول ایدلمدکجه سلامت اولماز؛ چونکه چالیشمه‌دن کیمسه وارسته اوله‌ماز؛ قادینه چالیشمق حقنی انکار ایدن قانونلر، طبیعته قارشو عصیان ایتمش

اولورلر. بو عصیانک جزاسی کوجوک دکلدر. قادینه چالیشمه‌ده حریتک نه دیمک اولدیغی کوچ آکلاشیله‌جق شی دکلدر. بو حریت ارککلر کبی قادینه‌ده چالیشمه‌سنده حریتدر؛ یوقسه، جمعیت قادینلره مطلقا ایش بولمغه بورجلی دیمک دکلدر. جمعیتک بورجی، حریتی محافظه ایتمک وهر کسک شخصنی مساوی طوتمق وطوتدیرمقدر.

بونی بر از دها آچیق سویله‌یه‌لم: قانون ایله قادینک چالیشمه‌سنه مانع اولور

حمیت ملیه — آیدین یکی پازاری اهالیٔ حمیتمندانک اک نافع تأسیسامزدن اولان دونانمای عثمانی معاونت ملیه جمعیتنه کوندرلمك اوزره جمع ایتدکاری مبالغی قضا مرکزی اولان بوزطوغانه اثنای ایصاللرنده اهالیٔ محلیه طرفندن بعد الاستقبال برآره‌ده چکیلان رسملری

Souvenir patriotique — Les habitants d'Aïdin-Yéni-Pazari qui ont fait preuve de patriotisme en remettant le montant des sommes de souscription à la section de Boztogana du Comité de "Mouaveneti Milié„

فوطو : قارغوپلو — آیدین

Digitized by Google

ایسه‌ك ، تطبیقات حیاتیه ایله ، اخلاق وعاداته استناد ایدرك چالیشان قادینلرك اوكنه چیقار ایسه‌ك ، بو ، قادینی جمعیتك ایچندن طیشارییه آتمقدر .

فرانسه اختلالندن اول ، انسانك حیات مادیه ، اجتماعیه‌سی کندی سعی چالیشمه‌سی و مهارتی اوزرینه قوریلمش دكل ایدی ؛ اودورده حکم سورەن قاعده شخصیتدن اوزاق ایدی . « حقوق بشریه » یکی زمانده شخصیت وشخصیتك غیرتی ، چالیشمه‌سی اوزرینه قوریلدی ایسه‌ده اسکی قاعده قادین ایچون عیناً محافظه ایدیلدی . بو کون ده قادینك حیات مادیه‌سی ، حیات اجتماعیه‌سی یا منسوب اولدیغی عائله‌سنه ، یاخودده ازدواج ایتمش ایسه ، ازدواجنه باغلیدر . منسوبیت ، ازدواج عارضی شیلردر ؛ قادین نه‌دن ارکك کبی بالذات حیات مادیه وحیات اجتماعیه‌سنه صاحب اوله بیلمك ایچون کندی غیرتی ، کندی مهارتی اورتەیه سوره‌مسون ودییه‌مسون : « ارککلری حر ایدن ، اونلره مادی واجتماعی حیات ویرەن چالیشمه‌لری بنده‌ده وار ، بنده چالیشیورم وچالیشه‌جغم . بنده سزك کبی حرم ، هرشیده اختیار صاحبی اولملی‌یم ! »

بر از دها ایلرییه کیتمك لازمدر : قانونك قادین چالیشمه‌سنی منع ایتمسی وقادینلرك چالیشمه‌سی اوكنه چیقلمسی اولا برطرف ایدیلملی . لکن بونکله ایش بیتمز . قانونك شو صنعتده ویا بوصنعتده قادینك چالیشمه‌سنه مانع اولماسی وتطبیقاتده‌ده قادینلرك اوكنه چیقلماسی لازمدر . یعنی قادینك کندی قابلیتی ، ارزوسی ، کندی محتمل تمایلات شخصیه‌سی هیچ نظره آلنمیه‌رق ، قانون ایله بوصنعتی منع ایتمك ، او صنعتده اوكلرینه چیقمق اوله‌ماز .

دوننمای عثمانی اعانه‌سنه اللی لیرای عثمانی ویرمك صورتیله ابراز حمیت ایدن آیدین یکی بازاری اشراف حمیتمندانندن حاجی حافظ افندی

Hadji Hafiz Eff. notable d'Aïdin Yéni-Pazari qui a donné 50 livres turques au comité " Flotte Ottomane "

وسعت قادینلر ایچونده ارککلر کبی اولملیدر . یوخسه ، ینه قید وشرط ایله قادین حریتی طارالتیلور . بوده او حالده اسکی حالك عینیدر . تکرار قادینی جمعیت ایچندن آتمش اولورز .

Digitized by Google

اسکی دورده بوتون جمعیتك حالی بویله ایدی. قرال، تبعه‌سی، ارکك، قادین، چوجق، قیز بونلرك وظیفه‌لری، جمعیت ایچنده‌کی موقعلری، عائله ایچنده‌کی بورجلری، دین حالنه منقلب اولان عادات واخلاق ایله تعیین اولنور ایدی. دین، ایجابات دینیه نصل ایستر ایسه، بر مملکتك آدملرینی، اویله، مأمور ایدر. صنعتکار، تجار یاپار، یری سورمکه یوللار، چوجقلری اردویه عسکرلکه آلیر، بعضیلرینی‌ده امور دینیه‌یه خدمته صوقار؛ یرلری‌ده ایستدیکی یولده بغدایلق، چاودارلق، چایرلق الخ کبی تقسیم ایدر؛ قادینلری‌ده چوجق فابریقاجیلغه، یاخود اوروپانك برچوق یرلرنده اولدیغی کبی؛ مناسترلره تعیین ایدر، بعضیلرینی‌ده تارلالره یوللار ایدی. هرکسك اداره‌سی کندیسنه دکل، کندیسنك اوستنده کینه عائد ایدی. وهرکسك اوستنده‌ده برترتیب دینی بولونور ایدی؛ یعنی، جمعیتك بو تشکیلاتی اوزرنده انسانلره اوزاقدن نکاهبان بر الوهیت شخصیه تصور ایدیلور ایدی.

اون سکزنجی عصرك فیلوسوفلری هرکسك شخصی حریتنی بوکا فائق کوردیلر. حریتی، جمعیتك تشکیلات اساسیه‌سنی حصوله کتیرمکه کافی عد ایتدیلر؛ انسانك، بوتون دیکر آدملرك حریتلری ایله توزین ایدیلن حریتی قبول اولوندی و فرانسه اختلالی ایله یکی ظهور ایدن جمعیتی ایچون بو قاعده‌نك ترتیب دینی قاعده‌سندن دها الویریشلی اولدیغی تطبیقاتده‌ده کوریلدی. فرانسز نه‌قونومیستلرندن «کەنه» یك تعبیرنجه بو ترتیب «ترتیب طبیعی» ایدی. وکه‌نه‌یه کوره، حدودی عالمك حریتی حدودینه واران حریت شخصیه‌دن عبارت اولان، بو ترتیب طبیعی انسانلرك موقعنی جمعیتده، چوجقلرك موقعنی عائله ایچنده یرلرك‌ده موقعنی تشکیلات اقتصادیه‌ده تعیین ایده‌بیلیر وینه یالکز بو ترتیب طبیعی قادینلرك موقعنی جمعیتده کوستره‌بیلیر. یعنی، السیانلر، ارککلر، قادینلر جمعیتك نهایتسز ایشلرندن ایستدکلرینی، هر برینی، سربست بر آرزو واختیار ایله انتخاب ایده‌رلر وایتملیدرلر. ایشته بوراده: انسانك اداره‌سی کندیسنه ویریلیور. بوراده جمعیتك آلدیغی ترتیب واشکال یاننده، خلقك کندیسنه حاکم اولمسنك تمثال شخصیتی چیقیور؛ شخصی کندی شخصیتنی کوستریور.

بو نظریه چیقا طورسون، حتی خلق کندینه نهایت حاکم اولسون؛ اما، قادین کندینه حاکم اولان ارککلردن اوزاقلاشدیرلمش جمعیت ایچنده اولدیغی حالده، جمعیتدن سوریلمشدر. قادین حالا کندیسنه حکم ایتمیور، اونك کندیسنه حاکملکی قبول اولونمیور. اولی ایسه، قوجه‌سنك قولی آلتنده، اولی دکل ایسه ینه برینك حکمی آلتنده! یعنی، بریرده قوجه‌سنك اختیارینه تابع اوته‌ده قانونك، بوراده‌ده قانونك، وعادات واخلاقك زنجیرلری آلتنده. دیمك، قادین حالا «ترتیب طبیعی» دستوری آلتنه کیره‌مادی، حالا، قادین باطل دوشونجه‌لر ایله عادات واخلاقك تأثیری آلتنده؛ اسکی دورك «ترتیب دینیسی» تأثیرنده چونکه کوریپورز: قانون، عادات، اخلاق،

بو ایش صکره شو ایش قادینه کوره دکلدر، قادینلر بورایه صوقولمسون ، دییور ؛ یاخود، قادین بونی شونی یاپملی دییه امر ایدییور . بوندن آکلاشیلان شوکه : قادینك کندی حریتی قادینه بر ایش بولهماز ؛ ارککارده اولدیغی کبی بر قادین کندی قابلیتی ـ حدودی دیکرلرك حریتی حدودینه واران سربستلکله ـ موافق بولدیغی برجهته صرف ایدهمز . دیمك: قادین اسیردر ؛ کندیسی بر کیمسهنك امرینی ایشیتمکه ، اورادن بر سس بکلمکه بورجلیدر.

اسارتده بوندن باشقه برشی دکلدر ، بوکون قادینلر مدنی دیدیکمز بوتون مملکتلرده ـ آز چوق کوچوك بعض استثنالر آتیلنجه ـ قاعدةً حقوقجه اسارت دورنده صاییلورلر . فرانسه قادینلری ده، انکلیز قادینلری ده، روس قادینلری آلمان قادینلری وحتی آمریقا قادینلری ده ارککلرك اسیریدرلر، قانونجه، عادات واخلاقجه، دینجه اونلره تابعدرلر .

«مابعدی وار»

ارطغرل اوغلی

تياترولرمز...

« منتظم تياترولر جمعيتلری تربيه‌يه برنجی واسطه‌در »
« فنالری ده اخلاق عموميه‌يی پك قولای بوزابيليرلر! »
« وولتر »

خلقك تربيهٔ اجتماعيه و ادبيه‌سی حقنده
«وولتر» ك بالاده‌كی سوزلری غير منكردر .
«وولتر» دن اول فرانسه‌ده أدبی اخلاقی

اتحاد و ترقی قلوبلرينك مساعئ مشكورهٔ وطنپرورانه‌لرندن

مدينهٔ منوره‌ده كشاد اولنان اتحاد مكتبی ـ جزيرة العربك اورته يرلرنده . استقبالده وطن مقدسه خدمت ايتمك ايچون حاضرلنان مينی مينی طلبه‌لردن بری تركجه ايراد نطق ايدركن ...

Un des fructueux travaux des Clubs "Union et Progrés„
Une école primaire fondée à Médine, — Un petit écolier prononçant un discours.

تياترولر تمللری آتيلمش ايدی كه، حالا پارسده،
La maison de molière اونلردن أك برنجيسنه
(موليه‌ر) ك أوی تعبير ايدرلر . او بی نظير

Digitized by Google

Théâtre français یه انجمن دانش دینلسه‌دها سزادر.

بیوك «مولیه‌ر» هم أدیب، هم تیاترو پیه‌سلری محرری، همده عین زمانده‌فوق‌العاده بر آقتور ایدی.

Boileau, Corneille, Racine ودها نیجه‌لری یتیشدیرمکده‌اولان فرانسه‌یی. وفرانسه‌أدبیاتنك مقتضای طالعندندرکه «مولیه‌ر» آقتور اولمق حسبیله، کندی طرز أدبیسنی کندی نشر وتعمیم ایتدی، حتی تدریس ایتدی دینه‌بیلیر.

مدینهٔ منوره جوارنده بدوی چوجقلرینه مخصوص اوله‌رق اتحاد و ترقی قلوبی طرفندن آچیلان [برهان اتحاد] مکتبی طلبه‌سی

عصرلرجه دوام‌ایدن الیم برجهالت‌ایچنده‌حفرهٔ انقراضه دوغری یووارلانمقده‌اولان بوزوالل‌یوسفیل بادیه‌نشین قبیله‌لرك نیض‌مشروطیتله آچیلان بومکتبلر سایه‌سنده ایلروده وطن واتحاد عثمانی ایچون نه قیمتدار بر عنصر تشکیل ایده‌جکی دوشنمك حس حمیت ووطنپرورانه‌مزی شمدیدن غلیانه کتیرمکه کافیدر! بز بومقدس کونلرده وطن عثمانینك ینه مقدس بر کوشه‌سنده ایکلین بو بد بخت بدوی چوجقلرینك تعلیم و تربیه‌سنه مصروف اولمق اوزره مدینهٔ منوره [اتحاد مکتبلری] هیئت محترمه‌سنه معاونت مادیه‌ده بولنملرینی ارباب حمیته عرض و تکلیف ایدییورز ...

Les élèves de l'école "Burhani-Ittihad„ fondée près de Médine par le Club d'Union et progrès, en vue d'instruire les bédouins.

«مولیه‌ر» تیاتروسیله اون‌دردنجی‌لوویی‌یی وسرای خلقنی اکلندیردیکی صره‌ده بتون فرانسه‌یی یوقارودن اشاغی واشاغیدن یوقاری تربیه ایدردی؛ اویله بر فرانسه‌یی‌که:

تیاترو خصوصاتی نقطهٔ‌نظرندن بوایشك اهمیتی پك‌بیوکدر. أوت، بعض اویله أدیبلر کلدی‌که، اونلرك آثارینی‌سنه‌لرجه اوینایه‌مدیلر. بناءً علیه کندیلری فقیر قالدقلری کبی، معاصرلری‌ده

اونلرك لذتنی طویمقـدن محروم قالدیلر ! حتی
مشهور Alfred de Musset (آلفرددوموسه)
كبی منسـوب اولدیغی سـوسیته‌نك احـوال
روحیه‌سنه‌پك یقیندن تماس ایدن‌بیوك برشاعر،
وفاتندن خیلی صكره خلقك تقدیراتنه مظهر
اوله‌رق آثاری‌صیق‌صیق تئاترفرانسه‌ده‌اوینانمغه
باشـلادی أوت . Comédies et proverbes
انفس آثارینی معاصرلری قطعیاً طاتمامشلر
ایدی . چونكه « آلفرد دوموسه » « مولیه‌ر »
كبی آثارینی‌كندی اوینامدیغی كبی‌اوینایه‌جق
آقتورده بوله‌مدی: حالبوكه شـیمدی هفتـه
كچمزكه پارس خلقی أو بیوك شاعرك، اوچابی
شـاعرك آثارندن مستفید اولماسون! بونلری
و Victor Hugo نك ترازه‌دیلرینی ودها سائر
ادبای عصرك پیه‌سـلرینی اوینـامق ایچون
«مولیه‌ر»‌ك زماننده بری‌افكارخلقده تكاملاته
نظراً دها مكمل صورتده تیاترو وجیلق صنعتنی
توسیع مقصدیله Conservatoire تسمیه ایدیلن
برمدرسه احداث ایدلدی . اشـبو مدرسه‌ده
هم تكلم ، فصاحت ، انشاد كبی شیلر ، همده
تغنیات وفن موسیقینك هر شعبه وقسمی نظر
اعتباره آلندی . الیوم ، قادین ویا أركك ،
كیم بو مدرسه‌دن برنجیلكله چیقه‌جق اولورسه
Premier prix du Conservatoire عنوانـنـه
مالك اوله‌رق مدرسه‌نك قپوسندن خروجنده
اسـتقبالنی اویله تأمین ایتمش اولوركه ثروتی
نه رادهیه وارهجغنی بیانه‌مز .

مثلا Coquelin ainé ودهـا نیجـه‌لری
سنه‌ده بر قاچ یوز بیك فرانق قزانورلردی .
Madame Patti تیاترو حیاتنده بولندیغی قدر
كیجه‌ده بشیوز لیرا آلیر ایدی . او مدرسه‌دن
چیقان كمانی ، پیـانوجی آرتیسـتلر بر بیوك
قونسرده بر قاچ یوز لیرا آلورلر ... بزده‌ده
بویله متخصصلر یتیشمك وبونلری اقتدارلری
نسبتنده یاشاتمق ایچون ، خلقمزی او سـویه‌یه
كتیرمك لازمدر . بوده منتظم تیـاترولرله
Concerts populaires لره محتاجدر . امین
اولیكه بر مملكتده تكاملات معنویه حسیات
عواملك بو كبی شیلرله تعالیسنه متوقفدر .

بك اوغلنده نادراً ایشیدیلان موسیقی ایله
Conservatoire دن چیقمش وخواجه اولمش
بر طاقم ذواتدن متشكل براوركستر ونك فرقنی
نصل تعریف ایده‌لم ..؟

أوت ، أك برنجی آقتورلر ، هانله‌بازلر ،
اوپراجیلر، هپ اومدرسه‌دن‌مأذون‌اولانلردر.
طوغریسی پارس عالمنـده بونلره یقیندن تماس
ایتمكه‌موفق اولوبده‌صكره كندی‌وطنداشلرینك
بو كبی لذائذدن محرومیتلرینی كـورمك
مملكتلرینی جداً سونلره پك كوچ كلیور !

Théâtre français و یاخود Odéon
(ایكنجی تئاتر فرانسـه‌در) ویا Vaudeville
و « ساراربرنار » ك كندی تیاتروسی وشیمدی
« أدمون روستان » ك پیه‌سـلرینك اویناندیغی
Porte Saint Martin تیاتروسی‌كبی‌أدبی‌واخلاقی
تیاترولرده فرانسزجه‌یه أیوجه واقف اوله‌رق
كچیریلان وقتلرله ، ایدیلان اسـتفاده‌لرله برده
بزم تیاترولرده‌كی حسـیاتك آره‌سـنده درت
عصرلق - بلكه دها زیاده - بر بوشـلق . .

Digitized by Google

واردر ! بو بوشلغی املا ایچون همان بر
Conservatoire یاپیلملی واورادن آقتوردن
بلکه زیاده آقتریس چیقارملی ... بونلرك ترك
عنصرندن یتشدیرلمسی ممکن اولمدیغندن ، عناصر
سائره‌نك ایسه لسانمزی پك کوزل اوکرندکلری
حالده تلفظلری قطعیاً أبی اوله‌مدیغنه نظراً قبطی
قزلری آلوب Conservatoire ده اوقوتملی .
بو جهته برچاره بولنمدقچه ، تیاترویی اونوده‌لم ...
بزده ممکن دکلدر دیه‌لم ، اوطرفه کچه‌لم !
عبدالرزاق وحمدی افندیلرله اکتفا ایده‌لم . بن
کندی نفسمه بونلردن‌ده آره صره بر لذت
طویه‌رم حتی ظهوری قولونك بقاسنی پك چوق
آرزو ایدرم : چونکه مایدر ؛ چونکه اونده‌ده
بر صنعت ، بر شیوه واردر .. فقط !

امین اولملی که مثلا فرنسه‌ده مارسیلیادن
فوق العاده بر آقتریس قالقوب پارسه کیدرك
یوقارووده تعداد ایتدیکمز تیاترولردن برنده
صحنه‌یه چیقه‌جق اولسه ..... قیامتلر قوپار !
بزم تیاترولرمزده اوینایه‌جق بر أركك ویا
قادینده ، استانبوللیلره مخصوص لسانه .
تکلمه مالك اولوب مثلا محی الدینی «مونوتون»
فوأدی « فائد » تکلم ایتمه‌ملیدر ...

Prononciation parisienne اولدیغی کبی
استانبوله صرف استانبوللمزه مخصوص برلسان
واردر : بز اونی ایسترز واو لسان ایله متهیج
اولورز ... ارمنی آقتور و آقتریسلرینك
بعضلری ترکجه‌یه « فف کل عاده » واقف اوله‌رق
« فف کل عاده » کوزل « اوینا » یورلر ...
چه فائده که پك زیاده تقدیر ایله برابر بز اونلری
کافی کورمه‌یز . لسان نقطه‌سندن اونلری اولسه
اولسه أبی بر رسامك یاپدیغی قاریقاتور کبی
کوره‌بیلورز . هر بیوك سوسیه‌ته‌ده کرك حرمت
کرك معاشقه زمینلرنده قادینلره قارشو بر طرز
افاده واردرکه ، اکر فنا تلفظ ایدیله‌جك
اولورسه ، عادتا کولنج اولور . «سنی سویورم»
ایله « سویورم »ك آره‌سنده بیوك بر لطافتسزلك
واردر ظن ایدیورم .... بویله بعض بر چوق
کلمه‌لر واردرکه اویله یازیلور . فقط اویله
سویلنمه‌ملیدر . شو قدر بیلیرمکه : أوروپادن
صوك عودتمدنبری هر نه وقت بزم تیاترولره
کیتدمسه ، ــ ترك آقتورلری مستثنا اولمق
اوزره ــ کوله‌جك یرلرده ایچمه آغلامق ،
آغلایه‌جق صره‌لرده‌ده کولمك کلیوردی .

بزده تیاترو ترقی ایتمدی . برهان الدین بك
ودها بر قاچ ذاتك یکی طرزده‌کی صنعتلری
عثمانلی تیاتروجیلغنه بیوك بر آدیم آتدیردی .
فقط بوده قطعیاً کافی اوله‌ماز ، حتی وطنداشلرمزه
تیاترونك تمامی قوت ولذتنی بیلدیرمك ،
وآرتق اوندن محروم قالمالرینی تأمین ایتمك
زمامداران زمان وبا خصوص معارف وأدبیات
مایه‌مزه نظارت ایدن ذوات ایچون مجبوریت
تحتنده برشیدر .

لسان مسأله‌سیله برابر Art scénique یعنی
صحنه صنعتنی اویونجیلرمز منتظماً برمدرسه‌ده
اوکرنمدکجه ، بزده تیاترو تأسس ایتمش دینه‌مز .
موزیقه‌سز تیاترو اویونلرینی « تراژه‌دی »
« درام » «قومدی» و«وودویل» اوله‌رق برقاچ
شعبه‌یه تقسیم ایدرك ، هر شعبه‌یه عائد طلبه‌یی

Digitized by Google

بالتفریق بزده آز بر زمان ایچنده یتشدیره بیلیرز. شبهه‌سزکه، آنسزین بر Coquelin ویا بر Mounet-Sully ظهور ایده‌مز. اودرجه‌ده‌کی بیوك آقتورلری زمان بخش ایدر. وبرده، آقتور نامزدلرینی انتخاب مسأله‌سی قولای برشی دکلدر.

مشهور Coquelin Cadet تیاتروجیلغه

پارچه‌لری سویلمکه باشلادم. حالبوکه هیئتك چهره‌سنده تهییج أماره‌لری مشاهده اولنه‌جغنه، کولمکه یقین تبسملر رونما اولدی... بن‌ده فوق‌العاده بر مأیوسیت طویمغه باشلادم... بن، کندمده بیوك بر تراژدیجیلك اقتدارندن امین ایدم... بو آدملر نمله عادتا اکله‌نیورلر... نهایت، هیئتدن بری دیدی‌که: اوغلم تراژه‌دی

بلغارستانده تاتار پازارجق قصبه‌سنده اسلام مکتبی طلبه وطالباتیله هیئت تعلیمیه‌سی
Elèves et professeurs d'une école musulmane à Tatar-Pazardjik en Bulgarie.

ناصل باشلادیغنی بکا بر کون نقل ایتدیکی صره‌ده دیدی‌که: «مکتبدن دیپلوما ایله چیقدیغمده، کندمده تیاتروجیلغه بیوك بر میل واقتدار حس ایدرك، Conservatoire مدرسه‌سنه کیردم. هیئت ممیزه بکا هانکی قسمی ترجیح ایتدیکمی سؤال ایلدی. بن‌ده «تراژه‌دی»یی ارزو ایتدیکمی و اوکا حاضرلندیغمی سویلدم و Racine و Corneille دن ازبرلدیکم بعض

سکا یاقیشمیور. «مولیه‌ر» دن بر قاچ پارچه اوکرنده بر قاچ کون صکره ینه کل!..... قپودن باشم آتش ایچنده، یوره‌کمده بر بیوك اضطرابله چیقدم. أوه کیدرکن یولده کندی کندمه دیوردمکه: ناصل اولورده بنم کبی فطری بر هائله‌باز شمدی قومدیاجی اوله‌جق ممکنمی؟ بو آدملر بن‌ده هیچ مزیت کوره‌مدیلر: بنی باشلرندن دفع ایتمك ایچون اویله سویلدیلر.

معمافیه اوطه‌مه کیرر کیرمز «مولیه‌ر» ی آچدم. Le Malade imaginaire دن بر قاچ پارچه ازبرلدم. درت کون صکره Conservatoire ده هیئت ممیزه حضورینه تکرار چیقدم.

آغزمی آچه‌لی اوچ دقیقه اولمامش ایدی که، بتون هیئتك قهقهه‌لری صالونی طولدیرییور ایدی. «براوووو» لرك آردی آرقه‌سی کسلمیوردی ... ناصل اولورده او دائما حزن آمیز او آغلامش چهره‌لی بن، اوترازه‌دیجی بن بو یله کولنج اولیوردم؟ هر نه حال ایسه هیئتك قطعی اخطار واصراری اوزرینه هاتله‌بازلقدن قطع نظرله «قلاسیق» قومدیاشعبه‌سنه دوام ایتدم وبو کوردیککز «قوقلن» اولدم.

* * *

قرال ادوارك وفاتی اوزرینه عرض ماتم ایتمك اوزره مراسم مخصوصه ایله سرایك اوكندن کچن بعض انکلیز چوجقلری

Journée de deuil — les boy-sco:its passant devant le palais du défunt roi.

برچوق شیلرده اولدیغی کبی: بزتیاتروجیلغه باشندن باشلایه‌جغمزه قویروغندن باشلادق، آنسزین قره‌کوزدن، اورته اویوننده صکره ملی قلاسیقلرله بدأ ایده‌جکمزه، «لابل‌هه‌لن» «مادام آنغو» کبی «اوپرتلر» ه دوشدك. فرانسزلر بو خفیف شیلره تقربدن اول تیاترولرینی قلاسیقلرله ترصین‌ایندیلر وبوکونه قدر اونلر قطعیاً اعتباردن‌دوشمدی واونلرسز فرانسزلر وبا خصوص پارس اهالیسی یشایه‌ماز. او سوسیته ایچون بو نوع تیاترولر هوای نسیمی درجه‌سنده لازمدر... همده‌شبهه‌سزدر که بر مملکتده مدنیت نه قدر ایلری کیدرسه، تیاترولرده خلقك دماغی اوزرنده او نسبتده بر خاصهٔ حس تلذذ پیدا ایده‌بیلور. واقعا

بزده وقتیله احمد وفیق پاشا مرحوم ودها بعضلری « مولیەر » ی ترجمه ایتمك جهتنه کیتدیلر ؛ فقط اونلردن اکلنجەلی وقولای اکلاشیلی اولان « اوپرت » لر خلقك دها چوق خوشنه کیدرك رغبت او طرفه میل والتفات ایتدی . قومدی ، درام ، تراژەدی ، اولجه بیان ایلدیکمز وجه ایله اسامزی پك غلیظ صورتده تکلم ایدن بعض آقتور وآقتریسلرك أننه دوشەرك تکاملدن محروم قالدی .

« دەقولته » قادین « دەقولته » سوز ، غلیظ ترکجه عالمندن عثمانلی تیاتروسنی قورتارمق مجبوریتی جداً حاصل اولمشدر .

تیاترویه بردە Lyrique جهتی یعنی اشعار متغنیه : (اوپرا) واوپرت دکل « اپراقومیك » دە علاوه اولورسه ، اووقت احوال روحیەمزك تعالیسنه برقاتدها خدمت ایدلمش وتکاملات معنویەمز تسریع ایدلمش اولور . بو نتایج مستعجلهٔ ملیەیی استحصال ایتمك ، اول امردە بر انجمن دانش Académie وبردە Coservatoire تأسیس واحداثنه متوقفدر .

کنجی زاده

عزت فؤاد

Digitized by Google

بر آرقداشمك خاطراتندن :

عقده

— ۱۹ نیسان ۳۲۶ —

صوك زمانلرده آرتق بوسبوتون دوشمشدی. سنه‌لردن بری، اونی ، مجهول بر دست تحکمه اسیر ایدن بو خسته‌لق ، معلول مفکره‌سنده، تصورات غریبه ایله مشحون ، بوزوق بر محاکمه‌نك پریشانیتلریله، بوتون دوشونجه‌لرینی عین نقطه اطرافنده جمع ایدن بر عقده حاصل ایتمشدی . . . اوفاق بر خلجان . اونی ، اك غیر مأمول تصورات ایله تدهیش ایدر ؛ ألنی قلبنك اوزرینه کوتوره‌رك :

— یوقسه أوله‌جکمی‌یم ؟ . . . دیردی .

وبو شبهه ، بعضاً اویله مدهش بر أندیشه شکلنی آلیردیکه ساعتلر جه‌دوام ایدن بر بحراندن قیرلمش اولدیغی حالده چیقار؛ بایغین دوشردی... دوقتورلر، آرتق اوکا علاج یازمقدن بیقمشلردی. سادجه کلیرلر ؛ قیصه بر معاینه‌دن صوکرا :

— بوکون دها أیسکز.. یمکلریکزه دقت ایدیکز ؛ کزیکز ؛ أکله‌نیکز؛ کندیکزی اوزمه‌یکز . . . دیرلردی. هرکون تکرار ایدن بو نصیحتلره آرتق اوقدر آلیشمشدی که اونلر سویله‌مه‌دن نه سویله‌یه‌جکلرینی بیلیر ؛ دیکله‌دکلرینی حتی ایشیتمه‌یه‌رك کندی دوشونجه‌لرینی تعقیب ایدردی. اساساً توصیه ایدیلن شیئلری شایان اعتماد بولمیوردی. شمدی‌یه‌قدر خسته‌لغنه بولونامایان بو چاره‌نك عدم امکان حصولنی دوقتورلرك کفایتسزلکنه عطف ایدییوردی. هرکون برباشقه دوقتور چاغریلیور ؛ نه تازه‌رك کوزلری کوندن کونه علاج شیشه‌لریله‌دولیوردی. نهایت بر کون ، بکا بوتون دردلرینی آچدی:

— بن أولیورم اونلر بکا سیکیردن ، وهمدن بحث ایدییورلر . . . دییوردی . رجا ایدرم، سز سویله‌یك. . وهمك، سیکیرلیلکك بنم خسته‌لغمله نه‌مناسبتی وار ؟ . . انسان ، صحتندن شبهه ایدرسه ، مراق ایتمزمی ؟ . . . اما اونلر ، هیچ بر شیئکز یوق ... دییورلر. آرتق بوکا آلدانمق ایچون پك صاف اولمالی .. نه‌ییسه‌م دوقونیور ؛ مدمدم هیچ بر شیئی

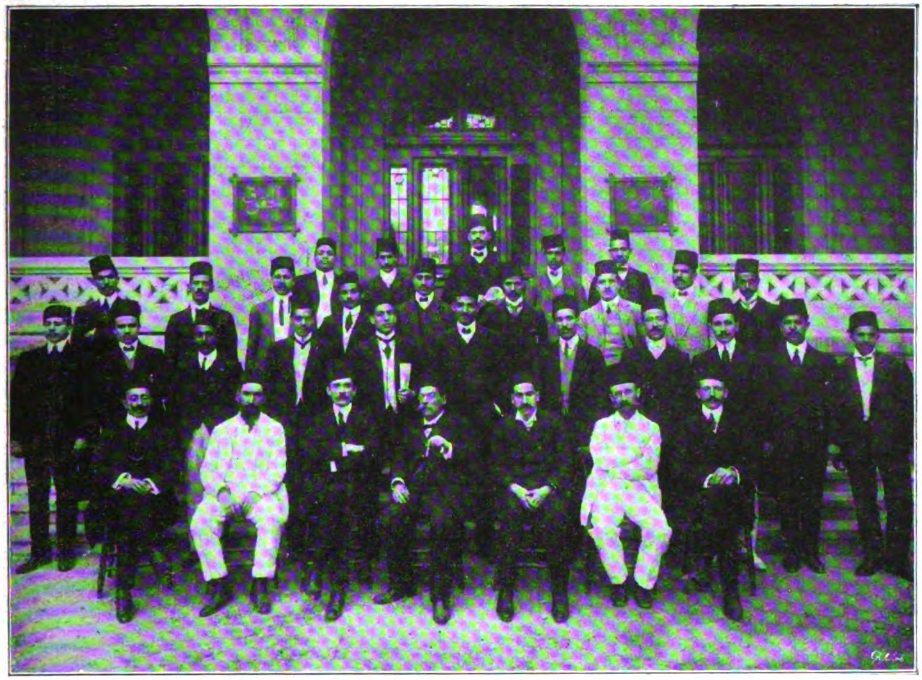

فوطو : لکه‌جیان — قاهره

Photo : Lékégian

بطرس غالی پاشانك قاتلی [وردانی]نك حکم‌اعدام علیهنده مصرده نمایشلر یاپان قاهره مکتب‌حقوق طلبه ومعلمیننده‌ن بعض ذوات

Etudiants et professeurs de l'université de droit du Caire faisant une manifestation contre la peîne de mort à laquelle Vardani, assasin de Butrus Gali Pacha vient d'être condamné.

هضم ایتمیور ؛ باش آغریلری ، خلجان ، اویقوسزلق ، ضعف . . . بونلرده‌می سیکیر حالی ؟ . . . خیر، خیر، بکا اهمیت ویرلمیور.. دقت ایدییورم، آدم‌عقللی‌معاینه بیله ایتمیورلر.. نه کوکسمی دیکلیورلر ؛ نه نبضمه باقیورلر . . ینه هر کونکی علاجلر؛ هر کونکی توصیه‌لر... طبابت، رجا ایدرم یالکز بو قورو تسلیلرده‌می عبارت؟ . . . خیر، خیر ، هر حالده خسته‌لغمه لزومی قدر اهمیت ویرلمدیکنی آکلایورم . . یاخود بنده تداویسی قابل اولمایان بر خسته‌لق وارده صاقلایورلر . . .

*
* *

بر کون ، خدمتجی کلدی :

— سزی عجله چاملیجه‌دن ایسته‌یورلرمش.. آرابه قاپیده بکله‌یور . . .

دیدی . بن ، درحال آکلامش ؛ ینه کیم بیلیر ؟ نه‌اصل‌اسز بر توهمك ألنده زبون قالان بو مریض قادینك امدادینه شتاب ایتمشدم. اونك بو چیلغینلقلرینی بر آز فضله بولمقله برابر، قلبمك درین بر کوشه‌سنده اونك ایچـن

Digitized by Google

فوطو : لكه‌جیان — قاهره

Photo: Lékégian

وردانی‌نك حكم اعدامی علیهنه نمایشلر یاپان قاهره دارالمعلمینی طلبه و هیئت تدریسیه‌سندن بعض ذوات

Etudiants et professeurs de l'école normale du Caïre faisant une manifestation contre la sentence de mort prononcée par le tribunal qui a jugé Verdani.

صیزلایان بر نقطه وارادیکه بوتون آرزولرینك اسعافنده اونی بر دقیقه اهمال ایتمكه بنده قوت براقمیوردی. بو قادین، بنم ایچون، علی العاده بر خسته اولمقدن زیاده بر اهمیتی حائزدی. اونی، نه‌زمان یاتاغنك ایچنده، سوزولمش سیماسیله، خسته‌لغك پنچهٔ تحكمنده ایكله‌یور كورسه‌م، كوزمك اوكنده، بوتون بر حیات ذوق وحشتمك انقاض پژمرده‌سی جانلانیر وخاطراتمی ربع عصر اوله قدر چكوب كوتوره‌رك قارشمه، اوزون كیرپیكلرینك سایهٔ اسرارنده بوتون بر جهان سودانك هیجان احتراصی كیزله‌ین یشیل وخولیاپرور كوزلریله اون درت یاشلرنده، شوخ وقهار بر قله‌ئوپاترا قویار.. بر قله‌ئوپاترا كه اطرافنده بیكلرجه پرستشكارلرله، آیاقلرینك آلتنده ایكله‌ین، جان چكیشن قلبلری اهمال ایده‌رك درت سنه منحصراً ایلك عشقنه وقف وجود ایتمش ونهایت، سه‌ومدیكی بر آدامله تأهله مجبور اولدقدن صوكرا، حیاتنی أزن بو مدهش ضربه‌نك انتقامنی كندیسنه پرستش ایدنلردن آلمشدی. . . اونك یوكرمی بش سنه‌لك مناقب حیاتیه‌سی آراسنده، آنجق بر لحظه دوام ایدن اوفاق تفك سرگذشتلر استثنا ایدیلیرسه، همان هیچ بر كیمسه‌یی سومه‌مشدی. بعضاً بو زمین اوزرنده اونكله اوزون

Digitized by Google

صاحبلرمز اولوردی . او ، بکا اوته‌دن بری‌دن طوپلانمش وقعه‌لرله فلسفه‌لرینك اسباب ودلائلنی بر بر صایوب دوکر ؛ کندی حیاتنه تماس ایدن نقطه‌لرده بر ثانیه توقف ایدرك ، درین بر کوکس کچیریردی . سه‌ومك . . . بوتون حیاتنده حس ایتدیکی اك بویوك تهلکه بو ایدی . هم بر قادین ایچون بونی ، اویله غیر قابل عفو بر تهمت کبی تلقی ایدردیکه عشقدن محبتدن بحث اولوندیغی زمان ، دوداقلرنده بر اشمئزاز غیظ ونفرتله :

— عشقمی ، دیدیکز ؟ . . دیردی . سزی تأمین ایدرمکه نه‌قدر اك عادی بر ذلت ...

او ، بو ذاتی کندی حیاتنده حس ایتمشدی . اوقدر کوزل وشایان پرستش بر کنج قز اولدیغی حالده ، ایلك دفعه ، سه‌ودیکی بر دلیقانلی طرفندن اهمال ایدلمش اولمقله باشلایان سفالت روحیه ، نهایت عائله‌سنك رجالرینی ، منتلرینی استحقار ایدن بر لاقیدی ایله مدهش بر هزیمت معنویه‌یه منجر اولمشدی . ایشته او کوندن اعتباراً بر حیات سفاهت باشلایوردی . کزییور ؛ اکله‌نیور ؛ کندیسنی سه‌ونلری اهمال ایتمکدن بر حظ انتقام آلیوردی . اونی ، ولوکه اوزاقدن اولسون آزچوق طانیانلر ، چاپاجه‌نك بو منتقم قله‌ئوپاتراسی حقنده اسرار انکیز وقعه‌لر حکایه ایدرلردی . آغزدن آغزه دولاشان روایتلرله اوکا اسناد اولونان وقایع آراسنده ، نهایت برفلاکتله نتیجه‌لنن اویله فجیع سرکذشتلر نقل اولونوردیکه کوچوکلکمدن بری اوکا قارشی غریب بر انجذاب دویارم ؛ بعضاً آرابه‌سیله کچرکن آرقه‌سندن کوزلرمله اوزون اوزون تعقیب ایدرك ، بو ماجرا پرست قادینك ، بری حکایه‌لرینه دولو حیاتنی یقیندن تدقیق ایتمك ایسته‌دم . نهایت تصادف ، اونی ، بوتون خزائن حسن واسراریله اللرمه تودیع ایتدی . بربانی آغریسه درحال بنی چاغیرتیور ؛ او ، خسته‌لقلرندن ، اندیشه‌لرندن بحث ایدرك ، بن ، اونی تسلیه ایتمك ایچون اوته‌دن ، بری‌دن نقل اولوناجق شیلر بولارق ، بویله‌جه باش باشه کچن اوزون حسبحال ساعتلرمز اولیوردی . ایشته بوکون ینه ، عین سببلرله برلکده کچیریله‌جك برقاچ ساعتمز دها واردی. اودادن ایچری‌یه کیردیکم زمان ، اونی ، یاتاغنك ایچنده ، شدتلی بحرانلردن صوکرا کلن بر تعب عضلی ایله عادتا بایغین یاتیور کوردم . رنکی اوچمش ؛ کوزلرینك اطرافنده درین چیزکیلر حاصل اولمشدی . بنی کورور کورمز ، کوزلرنده بر لمعهٔ تسلیتله :

— آمان دوقتور .. دیدی . أولیورم ...

— نه‌کز وار نیچون بوقدر تلاش ایدیورسکز ؟ ...

کسیك یورغون سسیله آکلاتدی :

— بر آز اول درجهٔ حرارت قرق قدر چیقدی . بیلمه‌کز نه قدر مراق ایتدم . بر مدت کندمی غائب ایتمشم .. بوتون وجودم آغرییور .. قیمیلداناجق اقتدارم یوق .. بیلمم اما بو خسته‌لقدن ظن ایدرسه‌م قورتولامیه‌جغم .. زیرا پك دوشدم ...

قرق درجه حرارت !.. . فقط بو ممکن دکلدی . او ، تأمین ایدییورو :

Digitized by Google

La galantrie d'autrefois !

تابلو — شباب و انجذاب

Digitized by Google

— يمين ايدرمكه . . ديبوردی .

هرحالده بك عصبی اولديغنده شبهه يوقدی .

— مساعده ايديكز . . ديدم . بر كره ده بن معاينه ايده‌يم . . .

برقاچ دقيقه صوكرا ، بوتون قورقولرينك بوشه چيقديغنی كوره‌رك متسلی اولدی .

— نصل ؟ .. ديدم . درجه‌كزك يا كلش اولديغنه قناعت ايتديكزمی ؟ .. باقكز ، اوفاق بر وهم سزی نه قدر هلاك ايدييور ! .. شمدی بنی ديكله‌يكز .. اكر أبی اولمق ايسترسه‌كز ، بر كره درجه‌يی ، شورافلری دولدوران علاج شيشه‌لرينی آتيكز . . بن سزه يكی بر علاج يازارم ؛ يمكلريكزی ترتيب ايدرم وپك آز برزمان ظرفنده سزی تماميله شفایاب ايده‌بيله‌جكمی اميد ايدرم . فقط توصيه‌لرمه اعتماد ايتمك شرطيله ... اكر بو دفعه‌ده بوتون ديكرلرينه ياپديغكز كبی سويله‌نن شيئلره اهميت ويرميه‌جك ايسه‌كز ، سويله‌يكز ، نافله هيچ يورولميه‌لم ..

بر آز جدی ايدم . او ، كوزلرنده ، صحيحمی سويله‌يورسك ؟ ... ديمك ايسته‌ين بر معنای استفسارله كوزلرمك ايچنه باقيوردی :

— وعد ايدييورم ... ديبوردی .

— يالكز وعد ايله اولماز .. بر كره قطعياً خسته‌لغكزی دوشونميه‌جكسكز .. كنديكزی مشغول ايده‌بيله‌جك هرتورلو وسائطكز وار .. صباحلری ايليق صو ايله دوشسكزی ياپار ؛ معين ساعتلرده يمكلريكزی يرسكز .. آقشام اوزرلری ، حتی صباحلين برساعت قدر كزمكه چيقارسكز .. علاجلريكزه دوام ايدرسكز .. ايسترسه‌كز ، وقتم اولديغی زمانلر ، كزير ؛ تنزهلريكزده سزه رفاقتده ايدرم . ..

او كوندن صوكرا ، منتظم بر رژيم تعقيب ايدييور ؛ علاجلرمدن فائده كورديكی ايچون بكا قارشی نصل تشكر ايده‌جكنی بيله‌ميوردی . همان اكثريا برآراده كيديدك . برلكده كزييور ، يورييور ؛ آقشام اوزرلری فناره ، باغلر باشنه دوغرو كوچك سياحتلر ياپييوردق . بعضاً آقشام يمكلرينی ده چاملیجه‌ده ييدكدن صوكرا عودت ايدييوردم . بويله‌جه دوام ايدن مناسبتمز ، كونلر كيتدكجه برشكل صميميت آليور ؛ بر دوقتور ايله بر خسته آراسنده‌كی رسميتلر ، ياواش ياواش زائل اولارق ، يرينه أبدی بر دوستلق قائم اولييوردی ...

***

برقاچ دقيقه‌مزی درين بر سكوت ايچنده آلوب كوتورن بر آن استغراقدن صوكرا ، باشنی قالديرارق ، كولكه‌لری تجسس ايدن حساس نظريله كوزلرمی آرادی ؛ اويوماديغنه أمين اولدقدن صوكرا :

— غريب ! .. ديدی . بو آقشام ايكمزده‌ده بر دورغونلق وار ...

وتكرار كوزلرينی اينديره‌رك سكوت ايتدی . بن ، كوچوك بر چامك كولكه‌لرنده غائب اولمش كبيدم . هيچ برشیء سويله‌ميور ؛ قمرك محيطاته بررنك حزن ويرن دونوق ضيالری آلتنده اريييور ، بر رؤيا اولييور كبی ياواش ياواش حقيقتدن اوزاقلاشان بوقادين خيالنی ، كنديسنه حس ايتديرمه‌دن ، بويله كيزلی كيزلی سير

Digitized by Google

ایتمکده بر ذوق شاعرانه بولیوردم . اندامنك بوتون ظرافت بدیعه‌سنی محافظه ایدن سیاه قردپ‌دوشین یلدیرمه‌سیله آلتون صاچلرینك بر آز پریشان کبی‌دوران قیوریملری اوزوندن مهملانه صارقارق دیزلرینه قدر دوکولن ایپك باش اورتوسی ، اوکا اساطیری بر هیکلك وضع خولیا ادارینی ویریوردی . قسماً کولکه‌یه تصادف ایتمش سیماسنك خطوط مبهمه‌سی ، تمامیله کنج قالمغه عزم ایتمش بر قادینك اسرار حسنی صاقلایور ؛ خفیف بر انحنا ایله اینه‌رك ، کوچك آغزیله بر نسبت تامه تشکیل ایدن رقیق برونی ، وه‌نوسك پروفیلنی کوسته‌ریوردی . اونی بویله قارشیدن کیزلی کیزلی تدقیق ایدرکن قلبمده اوزمانه قدر کسب وضاحت ایتمه‌مش بر حسله ، اونك یکرمی سنه اولنه عائد مظفریات عاشقانه‌سنی دوشونیوردم . اوزمان ، دها کنج ودها کوزل ایکن کیم بیلیر ؟ نه‌لر قهر ایدردی !.. اوح ، اکر شمدی ینه ایسته‌سه ... فقط آرتق اوکا باقمیوردم . کوزلرمی چه‌ویردم . قمر ، شمدی دها زیاده یوکسه‌لمش ؛ یاپراقلرك آراسندن نفوذ ایتمك ایسته‌ین نظرلریله کولکه‌لری آراشدیریور کبیدی . اوزاقدن بر کمان سسی کلیور ؛ قورونك ایچنده بر بلبلك آراده صیراده قلب لیالی ایکله‌تن مدید و نالشکار ایصلقلری یوکسه‌لیوردی .

خفیف ، کیجه‌لرك سکوننه بکزه‌ین بر سس :

— ایشیتیورمیسکز ؟ ... دیدی .

وبنی ، دیکله‌مکه دعوت ایدن بر اشارتله سکوت ایتدی . بلبل صانکه بونی آکلامش ، اوده صوصمشدی . آرامزده ساکت بر ایکی دقیقه دها کچدی . صوکرا ، بکا دونه‌رك :

— بیلیرمیسکز ، دیدی . بعضاً بویله کندی کندمه دوشونورکن نه‌لر حس ایدرم ؟... حیاته قارشی عظیم بر یأس وفتور ... بنی اوزاقدن تدقیق ایدنلر ، کیم بیلیر ؟ نه‌قدر مسعود ظن ایدرلر .. فقط حیاتده یالکز سه‌ومکده بر سعادت دکلدر ... کنجلکك الك مسهوف و آتشین زمانلرنده ، درین بر احتیاج عشقله قاورولوبده کیمسه‌یی سه‌وه‌مه‌مك ... اوح ، بو ، اوقدر الیم که ... فقط بو ، نصل قابل اولوردی ؟... ایلك آدیمده سزی مدهش بر ضربه ایله قارشیلایان عشقکزه نصل اعتماد ایده بیلیردیکز ؟ ... ایشته بن ، کنجلکمی بوتون بوترددلر ، هیجانلر ایچنده کچیردم . وکیمسه‌یی سه‌وه‌مدم . چونکه بر ایکنجی فلاکت ، بنی بوسبوتون هلاك ایده بیلیردی . بعضاً بونی تحلیل ایتمك ایسته‌رم . وسعادت ، مطلقا بر فلاکته مقابلمی اولمالی ؟ ... دیرم . فقط بوتون انسانلرده بویله دکلی ؟ ... سزی بختیار ایتمك ایچون مطلقا قهر ایدرلر ... اوح یاربی ، بیلسه‌کز ، اونلردن نه‌قدر نفرت ایدییورم ... بویله کندی کندمه دوشوندکجه ، کنجلکمی ، سعادتمی بندن غصب ایدن مقدراتمه قارشی عصیان ایتمك ؛ برشیئلر قیرمق ، پارچالامق احتیاجلریله قیورانیورم .. بنده بوتون دیکر انسانلر کبی نیچون مسعود اولمادم ؟... بو ، اویله بر سوألکه قلبمی ، مدهش بر غیظ وتهورله ییپور ؛ کمیریور ... ایشته بنی ، اونلره قارشی بر ظالم ،

برجاناوار یابان سببلر ... بو ، اویله بر حالت روحیه‌که بنی، اطرافمده کیلردن انتقام آلمغه‌سوق ایدییور .. فقط بیلمزسکز ؛ برقادین قلبنك بوتون درینکلرینی کوره‌مزسکز .. اوراده بر کین ونفرت یوقدرکه بر استحاله کچیرمش اولماسین .. أزرلر ؛ قهر ایدرلر .. فقط ینه سه‌ورلر ؛ آجیرلر .. ایشته بن ، بویوزدن نه‌لر غائب ایتدم . حیاتمی ، هپ آجیلرله ، تأثرلرله کچیردم . باقکز ، سزه حالا قلبمده‌بر عقده اولان بروقعه نقل ایده‌یم :

برکون ، هیچ طانیمادیغم برقادین ، بنی کورمکه کلشدی. سبب زیارتنی صورمغه لزوم کورمه‌دن ، اونکله بر ساعت قدر اسکی بر دوست کبی کوروشدکدن صوکرا ، آیرلمق اوزره ایدك . نیچون کلشدی ؟ ... آرامزده بوکا دائر هیچ برشی ؛ حتی اوفاق بر ایما ایله برمقصده دلالت ایده‌بیلن برکلمه بیله کچمه‌مشدی. او، سویله‌مه‌مکده اصرار ایدییور: بن صورمقدن اوتانییوردم . فقط هرکلمه‌نك معنای تلفظنده اظهار ایدلمکدن چکینیلن کیزلی برمقصدك اویله کوزدن قاچامایان ترددلری فرق ایدیلیوردیکه بکا برشی سویله‌مك ایچون کلن برقادینك، برشی سویله‌مه‌دن کیتمسنه برتورلو راضی اولامیور ؛ او، قالقمق ایسته‌دکجه ،قلبمی کیرن برمراق ایله، برآز دها آلیقویمق ایچون آکلاتیلاجق شیئلر بولیوردم . نهایت ، اوکا جسارت ویره بیله‌جك بربحثه کیرمك اوزره ایکن قانابه‌نك اوزرنده دوغرولارق :

— عفو ایدرسکز، دیدی. اصل سویله‌مك ایسته‌دیکم برشی وارکه سزه بوندن بحث ایتمکه جسارت ایده‌میورم . . فقط آرتق سویله‌یه‌جکم ...

بردقیقه سکوت ایتدی. خلجانندن کوکسی شیشیور ونصل باشلایه‌جغنی تعیینده ترددایدن عجمی برناطقه‌یه پردازشاشقینلغیله سویله‌یه‌جکلرینی تنظیم ایده‌مه‌مکدن صیقیلیوردی .

— بیوریکز ، دیدم. سزی دیکله‌یورم...

بوندن بوسبوتون جسارتی قیریلارق :

— رجا ایدرم ، بنی معذور کوریکز .. دیدی . زیرا برمدتدن بری باشمك اوزرنده دولاشان برفلاکت وارکه بنی ، نهایت ، بویله غریب برمراجعته سوق ایدییور . أمید ایدرم، بنی تعییب ایتمزسکز؛ خسته یاتان اولادی ایچون شفا دیله‌ین بر والده‌نك کوزیاشلرینه مرحمت ایدرسکز ...

بونی سویلرکن خچقره خچقره آغلایوردی؛

— بکا آجییکز ، مرحمت ایدیکز . . . دیییوردی .

بن، نه سویله‌مك ایسته‌دیکنی آکلامییارق متحیر ، دیکله‌یوردم . او، دوام ایتدی :

— بیلیورم ،تکلیفم،سزی متعجب ایده‌جك؛ حتی بلکه برآز آغیرکله‌جك .. فقط نه‌اولور؟ انسانلر ، بر قضایه معروض قالدقلری زمان ، کندیلرینه اوزانان أللره نصل منتدار قالیرلرسه، بنده سزه قارشی اودرجه‌ده مدیون شکران اولاجغم . . باقکز ، والده‌کز ینده بر قادین اولدیغم حالده سزه آغلایارق بر چوجوق کبی یالواریبورم. بنی رد ایتمه‌یکز؛ چوجوغمی بکا

Digitized by Google

باغیشلایکز .. أمین اولکز که بر سوزیکزله
بنی بر فلاکت محققه‌دن قورتاراییله جکسکز ..
تصل ، رد ایتمیورسکز ؛ رجالرمی قبول
ایده جککزی وعد ایدییورسکز ، دکلی ؟ ...
نه دیمك ایسته یوردی ؟... بونی آکلامامقله
برابر :

— پکی ، دیدم ، سویله یکز .. ممکن اولان
بر شیء ایسه ...

— ممکن اولان برشیمی ؟.. باقکز ، بنی
ینه تردده دوشوریورسکز .. انسانلر ، ایسترلرسه
بعضاً ممکن اولمایان شیئلریده یاپمغه مقتدردرلر ..
بو ، بلکه کوچوك بر فدا کارلق ؛ فقط هیچ
بر زمان ، ممکن اولمایان برشیء دکل .. بمله یاریم
ساعت قدر برخسته‌نك زیارتنه کیده جکسکز ؛
ممکنسه اونی ، بر آز تسلیه ایده جکسکز ..
ایشته بو قدر ...

— یعنی اوغلکزك یاننه‌می ، دیمك
ایسته یورسکز ؟...

— أوت ...

— ایشته بو ، حقیقتاً غریب !... فقط نه
مناسبتله ؟.. رجا ایدرم ، بکا بونی آکلاتیکز...
نیچون ؟...

— چونکه اوغلم ، سزی سویور ..
وبر سنه‌دن بری ، امیدسز بر حالده یاتیور ...
بردن تهورله :

— لکن ، دیدم . بن ، سزك اوغلکزی
طانیمیورم .. اوغلکزله بنم آرامده بویله بر
مناسبتك وجودینی فرض ایتمك ، بنم ایچون بر
تحقیردر .. رجا ایدرم ، بکا بویله شیئلردن بحث
ایتمه‌یکز .. سزی آرتق دیکله‌یه‌مه‌مکده معذورم ...
آرتق اوراده دوراجق بر حالده دکلدم . باشم
دونیور ؛ ایشیتدکلرمی آکلامیوردم . قاپی‌یه
دوغرو ایلریله‌دم ؛ دیشاری‌یه چیقمق اوزره
ایکن کلدی ؛ آیاقلرمه قاپانارق تکرار آغلامغه
باشلادی :

— امین اولکز ، دییوردی . سزی
تحقیر ایتمك ایچون سویله‌میورم .. وبو ، بنم حدم
دکلدر .. اکر قلبکزده آیاقلریکزه قاپانارق ،
آغلایان بر اختیار ایچون اوفاق برحس مرحمت
وارسه ، حرمت وصمیمیتمه اعتماد ایدیکز
وبو مسئله‌ده سزی اتهام ایده‌جك بر جهت
بولونمادیغنه امین اولکز .. بو ، اویله برفلاکتکه
سزك طرفکزدن سببیت ویرلمش اولماسی ،
عقلمه بیله کلمز .. ذاتاً وخامت بوندن تولد
ایدییور .. اکر سز ، لاقید قالماسه ایدیکز ،
بلکه بو درجه‌یی بولمازدی . برکنجك ، سزی
سه‌ومسی ایچون مطلقا سزکده اوکا قارشی
علاقه‌دار اولماکزمی ایجاب ایدر ؟... اوح ،
آکلامیورسکز ؛ آکلامق ایسته‌میورسکز ...

آرتق مقاومت ایتمك قابل دکلدی . بنی اتهام
ایده‌بیله‌جك بوتون احتماللر برطرف ایدلدکدن
صوکرا ، بو مأیوس والده ایچون کوچوك بر
فداکارلق یاپه بیلیردم .. بعضاً حیاتك اویله
غریب تصادفلری واردرکه سزی الك امید
ایدیلمه‌ین حادثه‌لر قارشیسنده متحیر بیراقیر ..
واودقیقه ، سزه عائد اولمایان ، صانکه بر دیکرینك
حسابنه یاشانان بر دقیقه‌درکه او آن ایچون
کندی شخصیتکزی غائب ایدر ؛ باشقه بردماغك

Digitized by Google

ارادەلرینە تابع اولارق حرکت ایدرسکز ...

آرابەدە کندی کندمە دوشونیوردم :

— نیچون؟.. دییوردم ، اوت ، نیچون؟.. بر باشقەسنك فلاکتندن نہ مسئولم؟... وبو، بکا او قدر آغیر وکولونج کلیوردیکە یاواش یاواش عزملرمك قیرلدیغنی حس ایدییوردم . همان آرابەیی دوردوراجق وکیتمیەجکدم . فقط بر حس ، قادینلغمك آکلاشیلماز ، اینجە بر حسی ، بوتون مجاهدەلرمە رغماً بنی ، اورایە ، بنم ایچون أولان برخستەنك کنار فراشنە سوق ایدییور ؛

— بلکە دییوردم .

اوت ، بلکەدە بیلمیەرك ، بن سببیت ویرمش اولا بیلیردم . او زمان ، وظیفەمك اهمیتنی دوشوندم . وبر أمیدسزە بخش تسلیت ایتمکدەکی حظ معنوی ایلە قلبمك درین بر کوشە-سندە ، بو بیلمدیکم چوجوق ایچون بر مرحمت دویدم ...

طوبخانەلی اوغلنە کلمشدك . توزدن بویالرینك رنکی غائب اولمش اسکی بر أوك او کندە ، اختیار قادین ، آرابەجی یە سسلەنەرك :

— بوراسی ... دیدی .

آرابەدن ایندك . جومباسندن بزی کورن خدمتجی قز ، مردیوەنلری آتلایارق کلدی ، قاپی یی آچدی . رطوبتلی ، قراکلق بر طاشلغە کیردك . تختەلری چوکمش مشمع قابلی ، قیریق بر مردیوەندن چیقارکن خلجانمدن یورەکم أزیلیور ؛ شمدی اوکا قارشی نصل بر طور آلاجغمی دوشونیوردم . پنجرەلرندن متروك بر باغچەنك یشیللکلری کورونن کنیش برصوفایی کچدکدن صوکرا ، نهایتندە صاری ، مشمع پردەلری اینیك ، لوش ومقبی بر اودایە کیردك . ایچری یە کیررکن دیزلرم تیترەیوردی . بردن ، یوزمە علاج قوقولریلە مشبوع صیجاق برهوا دالغاسی چارپدی . پنجرەنك یاننە سەرلمش بر یاتاغك ایچندە ، صارارمش سیماسیلە خستە یاتییوردی . والدەسی :

— اوغلوم ، آچ کوزلریکی ، باق کیم کلدی ؟... دیدی .

— اکر اویوییورسە دوقونمایکز ، راحتسز اولماسین ... دیدم .

او، سسمدن آکلامش؛ باشنی چەویرمشدی . کوزلری کوزلرمە تصادف ایدر ایتمز ، صولغون چهرەسنە برقان دالغاسی هجوم ایدەرك قیزاردی . وبکا باقامامق ایچون اللریلە کوزلرینی قاپادی . تأثرندن تیترەیوردی . آرتق بوتون متانتلرمی طوپلایارق اوکا برشی سویلەمك ایچون ایلریلەدم . باش اوجنە قدر کیدەرك :

— نەك وار ، اوغلوم ؟ .. دیدم . بکا آکلاتیرمیسك ؟ ...

باشنی قالدیردی . وکوزلرمك ایچنە اویلە معنیدار برباقیشلە نصب نکاه ایتدیکە :

— بکا اوغلوم دییەمی خطاب ایدییورسك؟. بیلمیورمیسککە بو ، بنی أولدورر ؛ خراب ایدر ... دیمك ایستەیوردی .

بردن ، اوکا بویلە خطاب ایتدیکم ایچون نادم اولدم و :

— نیچون جواب ویرمیورسکز ؟ ..

Digitized by Google

دیدم. بکا دونکز .. لکن بنی متأثر ایدییور-
سکز ... بنم اوزولدیکمی ایسترمیدیکز ؟ ...

اوزمان ، دونمش ؛ دوداقلرنده صانکه
قاورولارق قورویان بر تبسمله بکا باقیوردی ..

اونی، کورور کورمز، درحال طانیمشدم.
بنی، بوتون بریاز کیزلی کیزلی تعقیب ایتدیکنی تخطر
ایدییور ؛ اوزمان اهمیت ویرلمه‌ین بومریض
چوجوق قلبنی، شمدی درین بر تأثرله، تداوی
ایده‌بیلمك ایچون بوتون قوتلرمی صرف
ایدییوردم . اوکا شفابخش اولابیله جك تسلیلرله
الك ممكن اولمایان شیلری وعد ایدییور :

— بر آز ایی اولده، سنی بزم کوشکه
کوتوره‌یم .. اوراده کزر، اکله‌نیرسك . . .
دییوردم . او، آلتنك اوزرنده دوران ألمی
دوداقلرینه کوتوره‌رك اوپیور ؛ آراده صیراده،
کوچوك برچوجوق کبی ایچنی چکه‌رك :

— تشکر ایدرم .. دییوردی. بیلسه‌کز ،
بنی نه‌قدر مسعود ایدییورسکز ...

فقط بوتون بو تسلیلرم، اونی، حالت نزعه کلمش
برخسته‌یه ویریلان علاجلر کبی . آنجق اوزمان
ایچون بر آز تسکین ایده‌بیلیور. وفقط خسته‌لق،
بوتون شدتلریله دوام ایدییوردی ...

شمدی اوندن، بنده یالکز برخاطره وار:
غالبا بش سنه اولیور ... بر آقشام اوزری،
قارشیده، تپه‌ده کزرکن او، ینه اوزاقدن بنی
تعقیب ایدییوردی . ابتدا بوکا اهمیت ویرمدم.
فقط نره‌یه کیتسه‌م ، قارشیمه چیقیور ؛ بعضاً
بر آغاجك آرقه‌سنه صاقلانارق، اوزون اوزون
بنی تدقیق ایدییوردی. کندی کندیمه کوله‌رك:

— چوجوق ! ... دیدم .

او کیجه صباحه قدر کوشکك اطرافنده
دولاشمش و بنی کوره بیلمك ایچون بوتون
کیجه، پنجره‌لرده برخیال آرامشدی . ابتدا ،
اکثریا طاووق چالمق ایچون کوشکلری دولاشان
عادی برخرسز ظن ایده‌رك خدمتجیلره خبر
ویرمك اوزره ایکن او اولدیغنی آکلایجه
قلبمده صانکه برشی قوپمشدی . فقط ألمدن
باشقه نه کلیردی ؟... اوزمان ، غیر اختیاری :

— زواللی چوجوق .. دیدم .

او کوندن صوکرا، خسته‌لنمش ؛ یاتاغه
دوشمشدی. شمدی أوله‌لی تمام ایکی سنه اولیور...

بوراده بردقیقه سکوت ایتدی وکوکسی
برشهیق تأثرله قابارارق کنیش بر نفس آلدی.
صوکرا کوزلرنده برقطره یاشله قمره باقارق :

— ایشته .. دیدی. حیاتمك دائما برعقده‌ٔ
خسرانله نهایتله‌نن خاطرات سوداسی آراسنده
صوك عشقم .. قلبمك بوصوك عقده‌سی ...

— بوستانجی —

جمیل سلیمان

Digitized by Google

استانبول

مشروطیتدن اول و صکره

« فرانسزجه اصلندن مترجمدر »

[۲۱ نومرولی نسخه‌دن مابعد]

طوپقپو سرایی کلخانه تسمیه اولنان برقورو ایله محاط اولدیغی حالده، دکزك فوقنده برتاج مبجل کبی یوکسلور. اسمندن ده اکلاشیلدیغی اوزره وقتیله کلخانه‌ده آمفیته آتر حالنده غرس ایدلمش بیکلرجه گل آغاجلری واردی؛ بزمتأخرین اورایه هاوج، لحنه‌دیکدك یانی باشندزده نفرت انکیز برشمندوفر کچیرتدك.

خرقهٔ سعادت زیارتی سلطنت سنیه‌نك برداب دیرینیدر. بتون پادشاهلر اوکا رعایت خصوصنده براهتمام فوق العاده ابراز بیوردیلر. عادت سنیه‌نك زمان تأسیسندن بری هیچ برپادشاه ولو آغیر خسته اولسون، سنه‌ده براجرا اولنان اشبو زیارتی فوت بیورمدی. بوراسمهٔ شریفه هرسنه رمضانك اون بشنده وقوع بولیور.

اوکون، سرایه دخوللرینه مساعده اولنمیان عوام ناس ایچون دخی بیوك بریوم مسرتدر. زیرا اوکون دیدار همایون ایله تنویر عیون ابتهاج ایلیه‌بیلورلر.

علی العاده اوده طورمغی پك سون استانبول خلقی بومستثنا کونده خانه‌لرینی ترك ایله فوج فوج قوششوب کلیرلر. استانبولك اك اوزاق محله‌لرندن بیله کلیرلر. لکن بیچاره‌لر، اکثریا پادشاهك رنکا رنك توابعندن بشقه برشی کورمدن، او بارقلرینه عودت ایدرلر.

زیر کذرکاه پادشاهیده سهولتله یربولنه‌مز؛ خصوصیله دکز طریقی اختیار بیوریلورسه. مع هذا حکمداره ایفای رسم سلامه، دیدار همایونی تماشایه غایت تشنه اولان تبعهٔ صادقهٔ ملوکانه علی السحر موکب همایونك کچه‌جکی یرلره کلوب دیزیلیر.

تشریفات عمومیه نظارتنك انتخاب واختیار ایتدیکی بالجمله رجال دولت، خاصةً دینی اولان اشبو رسم آیینه دعوت اولنور.

مدعوین رتبه‌لرینه کوره کارقدیم صوفه‌لرده دیوانخانه‌لرده اخذ موقع ایدرلر.

شمدی‌یه قدر اون دفعه‌دن زیاده حاضر بولنمق بختیارلغنه نائل اولدیغمز اشبو آیین، اسلام عالمنك اك شایان دقت مخصوصاتندن بریدر.

ذات حضرت خلافتپناهی، خرقهٔ سعادتك محفوظ بولندیغی دائرهٔ فاخره‌یه یالکز کیررلر. جیب همایونلرندن آلتوندن برآناختار چیقاره‌رق نبی اعظمك خرقهٔ شریفه‌لرینی احتوا ایدن

سوم كومش صنديقى كشاد بيوررلر . رسم تلثيمى ايفا بيورديقدن صكره صنديقك آرقه‌سنده برطرفه چكيله‌رك آيينك ختامنه دكين اوراده قائماً طوررلر صنديقك موضوع اولديغى ماصه‌نك هر ايكى طرفنده اوزرلرينه آيات قرآنيه مطبوع بياض منديل كومه‌لرى طوريور . ذات حضرت خلافتپناهى ، معيت ملوكانه‌لرنده بعض اخص بندگان بولنديغى حالده اشبو منديللرى برر برر خرقهٔ شريفه‌يه سوردكدن صكره ، اونلرى حضور شاهانه‌لرندن بربرى آرقه‌سنه كلوب كچن ذواته اعطا بيوررلر . او بركذار قيمتدارى دست همايوندن اخذ ايدن ذات ، ماصه‌نك كنارينى تلثيم وكمال احترامله عرض عبوديت ايلدكدن صكره چكيلوب يرينه بشقه‌سى كلير . منديل كومه‌لرى بتدكجه ماينجيلر باشقه‌لرينى كتيررلر . بومنديللر كمال اعتنا ايله حفظ اولنور .

اخشام خانه‌يه عودتلرنده اويله برمنديل كتيرن قوجه ، بتون اوده كيلرى بختيار ايدر . زيرا وبركذار برچوق خواصى حائزدر . ترك خانه‌لرى اونى براعتناى ديندارانه ايله حفظ ايدرلر . آلتون بخوردانلرده عنبر قرصلرى يانيور . ديوانخانه‌نك بركوشه‌سنده خواجه‌لر لطيف برصدا ومؤثر برلحن ايله قرآن اوقويور . تلاوت قرآن آره‌ده برمنقطع اولدقده عرب اصول معماريسنجه انشا اولنمش فواره‌دن فشقيروب كچوك حوضلره سقوط ايدن صويك شارلديسى ايشيديلير . بوصو كچوك مرمر اولوقلردن آقه‌رق بتون صوفه‌لرى دولاشدقدن صكره بغداد كوشكنك بيوك حوضنه دوكيلور .

اشبو بناى عاليده انظار دقتى جلب ايده‌كلش كرانبهاشى ، اونى تزيين ايدن چينيلردر حالبوكه بز مسلمانلر نظرنده دنيانك الك جسيم ثروتى عصرلردنبرى اوراده محفوظ اولان امانت مقدسه‌يه معادل اوله‌ماز . [*]

خاتمه

ايكى احبابك صوك ملاقاتى

پارسلى — آرتق زمان مفارقت كلدى . برصوك ملاقاتمزدر عزيمتدن پك متأسفم . ذاتكزه ، وطنداشلريكزه ومملكتكزه متعلق برچوق خاطرات لطيفه الى الابد يوركمك الك صميمى بركوشه‌سنى اشغال ايده‌جك . مهمان نوازلغكزك شكرانى كمايليق ايفادن حقيقةً عاجزم .

استانبوللى — سزك محظوظيت وممنونيتكز مكافات اوله‌رق بكا كافيدر هله مملكتكزه عودتكزده وطنم حقنده حسن لسان استعمال ايده‌جككزى مأمول ايده بيلسه‌م بختيارلغمك حدوپايانى اولميه‌جق .

پارسلى — بوندن امين اوله بيليرسكز . لكن قبل المفارقه سزه بعض نصايح اجراسنى وجيبهٔ ذمت عد ايديورم . سزى بختيار كورمك الك بيوك امالمدر . بتون سويليه‌جكلرمده آنجق او املى خالصمك تلقيناتيدر !

مابعدى وار — ع.ف

[*] خرقهٔ سعادت زيارتى اشاغى يوقارى درت ساعت دوام ايدر اركانلردن صكره بتون حرم همايون اركانى دخى كلوب زيارت ايدرلر اشبو آيينده دكل اجانب برچوق مسلمانلر بيله حاضر بولنمق شرفندن محرومدر .

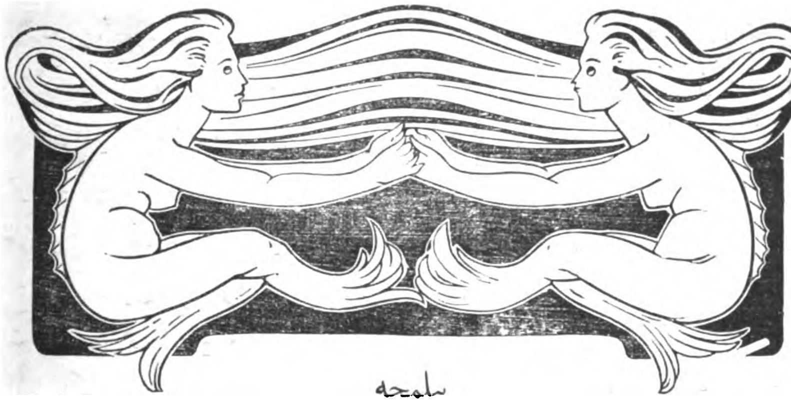

بیلمجه

بیلمجه‌مز یدی حرفلی بر کلمه‌در .

برنجی و ایکنجی حرفلری اصوات موسیقیه‌دن برینی ، اوچنجی ودردنجی حرفلری اسماء اعداددن برینی افاده ایدر. اوچنجی دردنجی بشنجی وآلتنجی حرفلرك تشکیل ایتدیکی کلمه وسائط نقلیهٔ تنزهیه‌دن برینك اسمیدر؛ بشنجی ، آلتنجی ویدنجی حرفلری البسه اقسامندن بریدر. بوکلمه نه‌در ؟

مرتبی : شکیب حقی بك

ارککلردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجی‌یه کموش صاپلی بر باستون ایکنجی‌یه قریستال یازی طاقمی اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی اوتوزنجی‌یه قدر اوچر اللنجی‌یه قدر برر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

خانملردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجی‌یه ظریف بر شمسیه ایکنجی‌یه بر ال چانطه‌سی اوچنجی‌یه آلتی آیلق آبونه‌مز اوتوزنجی‌یه قدر اوچر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

صورت حل مربوط قپونه یازیلارق بیلمجه مأمورلغنه کوندرلمیدر .

بیلمجه حلی

۲۱ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك حلی :

[الماس ، ال ، الم ، الما] در .

طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی آیاصوفیه‌ده عرفان فخرالدین ، ایکنجیلکی رفیق پاشا مخدومی ضیاءالدین رفیق ، اوچنجیلکی دوقتور فخری بك افندیلر قزانمشلردر .

اوچر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر:

مکتب حربیه ٤ نجی سنه‌دن قاضیکویلی حسین عاصم ، کوچك مصطفی پاشاالی ع . نهاد ، حلب مفرزه قوماندانی قائممقام بدرهان بك‌زاده عمر رشدی ، اقسرایده عالم بك زقاغنده ۱۷ نومرولی خانه‌ده صلاح‌الدین ، اقسرایده‌قریمی محمد رشاد ، درسعادتده غلطه‌ده عابد خاننده ٦٥ نومروده سلانیکلی ناظم ذکی ، سلیمانیه‌ده م . عادل ، وفا اعدادیسی برنجی سنه ایکنجی شعبه‌سندن ۲۷۹ نومرولی عثمان یحیی ، مرجان اعدادیسندن محمد صبحی ، ازمیر : محاسبهٔ ولایت کتبه‌سندن مصطفی سامی ، سلانیکده بانکر حشمت وعزت افندیلر کاتبی عثمان ذکی ، سلانیك محفل حقوقده ا . حقی ، انقره اعدادی دردنجی صنفده بائی مدیر زاده ع . کرام‌الدین ، سن‌میشل مکتبنده محمد عزیز ، کمر برغوسده صنایع نفیسه مکتبنده محمد سداد ، بیوك آطه‌ده طاهر کوکب ، عسکری تقاعد صندوغی موازنه قلمندن احسان ، اسکداردن مظهر نجاتی بك افندیلردر .

بر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر: اطه‌بازارنده محمد رفیع ، ادرنه ولایتنه تابع دیمتوقه مال‌قلمنده احمد افندی زاده مصطفی فهمی ، فندقلیده جمیل سیرت ، دارالفنون عثمانی ادبیات شعبه‌سی منتهی صنفدن حسن واصف ، شرکت خیریه قپودانلرندن حسن

Digitized by Google

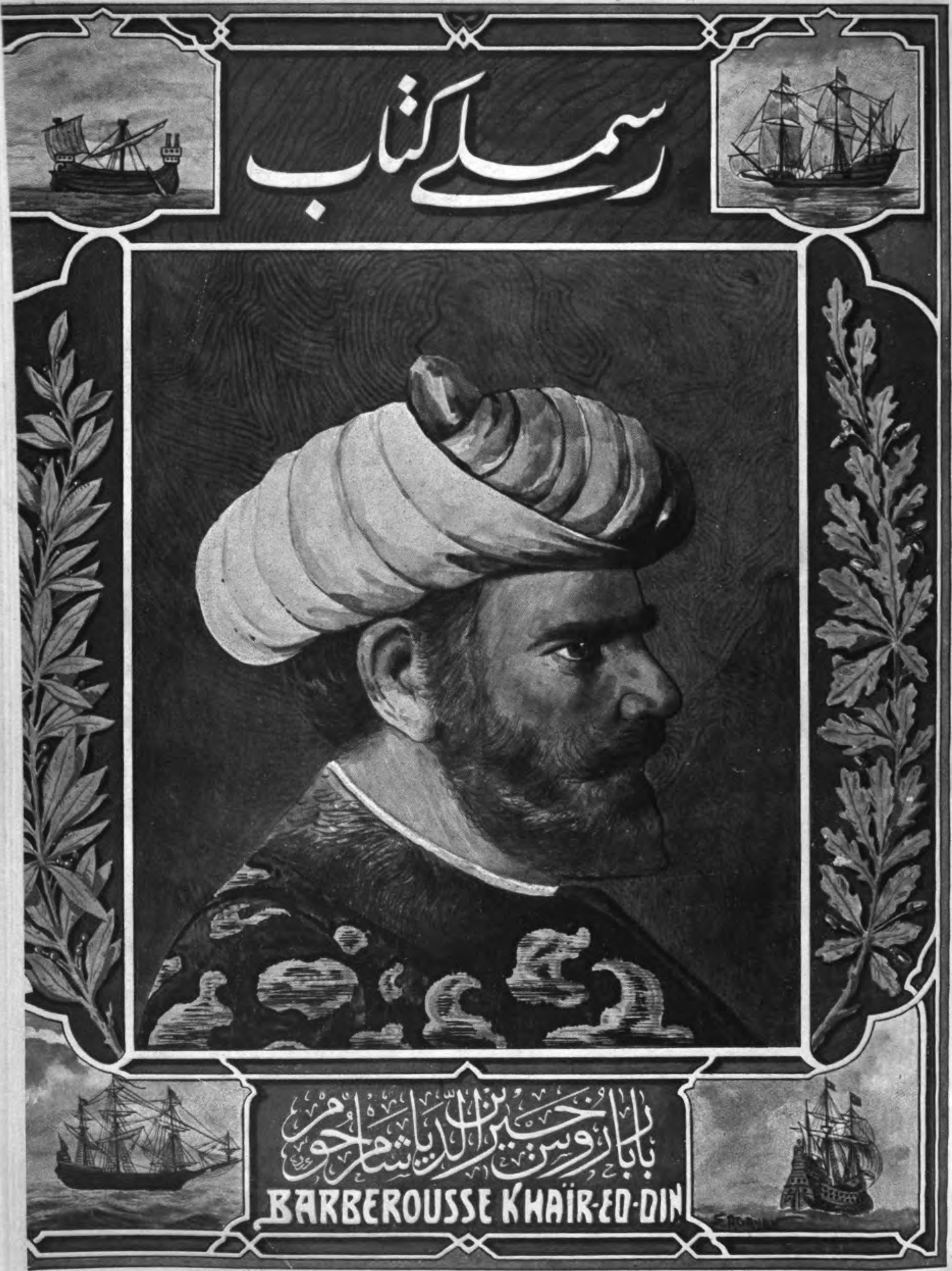

Prix 5 Piastres   Août 1910   No. 23

Digitized by Google

Digitized by Google

جلد : ٤ اغستوس ١٣٢٦ نومرو : ٢٣

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده
٣٨ نومرولی دائرۀ مخصوصه‌در .

امور اداره ایچون مدیره
امور تحریریه ایچون سرمحرره
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

سرمحرری :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №38
Constantinople

Prix : 5 Piastres

رسملی کتاب

Ressimli Kitab

هر آی نشر اولنور ادبی ، سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعۀ مصوره‌در

ادیب کمالاتپرور علی اکرم بك افندی حضرتلری

مشارالیه نامق کمال بك مرحومك نجل نجیبیدر

L'Illustre Poète Ali Ekrem Bey, fils du grand patriote Kémal Bey.

مصاحبهٔ ادبیه

ادبیات «خیال» ه علویت ونجابت ویررکن «حقیقت» ه ده حرمت واطاعت ایتمك حسنی، ملکه‌سنی بخش ایدرسه مسعود وزنده‌در.. یکرمنجی عصر قارئی، اوقودیغی بر اثر ادبیده خیالنك تمیز ویوکسك بر افقه، بر غایه‌یه دوغرو او مهیج پرواز شاهانه‌سنی حس ایدرکن.. عین زمانده‌ده بر حقیقتك، بر فلسفه‌نك مهابت وشعریت مواجهه‌سیله دماغنك لرزشدار ذوق وهیجان اولماسنی ایستر.. بو آرزو، قارئین ادبیه‌نك اك مشروع بر حقیدر. فی‌الحقیقه قان وجودده ناصیل دوران ایدیيورسه افکار وحسیاتده بر اثر ادبیده اویله جولان ایله‌مه‌لیدر. یوکسك، آتشین فکرلردن عاری بر اثر ادبی فقرالدم ایله معلول دیمکدر. معلم شهیر «لانسون» ك دیدیکی کبی علاج فکرده‌در.. اونی تربیه وتوسیع ایتمه‌لی. تعمیق وانفاذه آلیشدیرمالی، اوکا استیاد تفکری ویرمه‌لیدر. نه‌وقت که دماغ اونی دوشونور، اونی ضبط ایدر، حادث ومحیطاته اونی نفوذ وحلول ایلر نه‌وقت که قلب اونی حس ایدر، نجابتله، صمیمیتله، آتشله زندکیله حس ایدر.. قابل دکیل فنا یازیلماز... یازی یازارکن یالیکز کندیسی دوشونمکدن، یالیکز کندی ذوق وشهرتنی تأمیندن باشقه بر غایه بسله‌مه‌ین وبوخصوصده هر درلو حقائق وقدسیاتی پایمال ایدن خلقةً عادی دماغلرك غلطات حسیه وفکریه‌لرینی بر نظر تزییف واستحقاره‌بیله لایق کورمه‌یه‌رك باشنی چه‌ویرن قارئلر بر مملکتده نه‌قدر چوق اولورسه او مملکتك ـ بوتون وسعت وشمول معناسیله ـ تربیهٔ فکریه واخلاقیه‌سی اودرجه یوکسك بر سویه‌ده بولونور. ذاتاً، نه‌قدر کیج اولورسه اولسون، هر یرده بر کون «حقیقت» مطلقا غالب کله‌جکندن انی اثرلرك یاشاماسنه مقابل فنالرینك پایدار اولماسی شیمدی‌یه قدر هان هیچ کورولمه‌مشدر. «زمان» اك موشکاف، اك بی طرف بر ممیز قدرت تمییزیه‌سیله هر اثره لایق اولدیغی نومرویی ویرمشدر، ویره‌جکدر.

زمانك شو خصلت ممتازه‌سی، حقیقتك شو غلبهٔ نجیبه‌سی فکرمجه بشریت ایچین بویوك بر نشانهٔ افتخاردر. دیمك که، نه اولورسه اولسون، بعضاً نه‌قدر عادیلکلرله، ملوث انتریقه‌لرله، جنایتلرله لکه‌دار بولونورسه بولونسون، ینه انسانلرده اییلکه، کوزللکه، عدالته، حقیقته دوغرو طبیعی بر میلان وار.. اکر بو، بویله

اولماسه‌یدی.. اکر انسانلرك عمق هویتلرنده ایپلك حسلرینی ایقاظ وترنم ایدن مجهول واثیری بر قوت، بر شعر قوت بولونماسه‌یدی عصرلردن بری «انسانیت» ایچین بوقدر خونریز مجادله‌لر، مصادمه‌لر اولماز.. اوقدر مظلم وخشین جهالت و تعصب بولوطلری آراسندن انقلاب کونشلری پارلداماز، «حقیقت» تخت استقلال وعظمتنده، مسعود و پر ظفر، آفاق انسانیته نورلر صاچمازدی!..

شو علوی منظره، بنم بعض دقیقه‌لرده قلبمده شدید بر غیظ ونفرت حس ایله دیکم انسانلر حقنده نیکبین اولمقلغم واونلری سومکلکم ایچین کفایت ایدیور.. مادام که هر یرده.. کرك سیاسیاتده، کرك اجتماعیات و ادبیاتده حقیقت بر کون هر دورلو مفسدتلره، انتریقه‌لره، یالانلره ریاکارلقلره، یاخود برر کلمه ایله سویلیه‌یم. مشروعیت، غیر مشروعیته — صانکه آهنك عمومیٔ طبیعتك اڭ علوی وقدسی بر قانونی حکمنی اجرا ایدیورمش کبی — غالبه چالییور.. مادامکه ایی انسانلر فنا انسانلره.. کوزل اثرلر چیرکین اثرلره ترجیح ایدلمکده. اوتکیلر حرمت ومحبت. بریکیلر ایسه لعنت ونفرت کورمکده خصوصیله صوك عصرلر برر مؤثر فضیلتکار اولویور؛ او حالده.أوت او حالده «انسانیت»ه قارشی یکده بدبین اولمامق لازم کلیور. یالکز شو قدر وار که بو عدم بدبینی، بالطبع تأمین مقصده کفایت ایده‌جك بر قوت وماهیتی حائز اولاماز. ارثی.محیطی.تربیوی بر چوق تأثیرلرله انسانیتی کمیرمکه چالیشان عناصر مضرده‌یی ایراث خسار ایده‌میه‌جك بر حاله صوقمق. و یا هیچ اولمازسه ساحهٔ خساری تحدیده چالیشمق ایجاب ایدر. بو؛ سیاسی، ادبی، فنی انسانلرك اڭ مقدس، اڭ علوی ولاهوتی بر وظیفه‌سیدر، یاخود. بر وظیفه‌سی اولمالیدر..

فکرمجه حیاتك هر دورلو صفحاتنده طبیعتك یوقاریکی سطرلرده عرض ایدیلن

رفیقمز [شورای امت] غزته‌سی صاحب امتیازی وطنپرور محترم دوقتور بهاء الدین شاکر بك

Le Docteur Behaeddin Chakir Bey, directeur de notre confrère le Chouraï-Ummétt.

قانون ازلی و ابدیسنی ، یعنی « حقیقت » ك ار كج بهمه‌حال تغلب وتحكم ایده جکنی دوشونمه‌ینلر ، دوشونمه‌ینلر یا احتراص منفعت و اشتهار ایله کوزلری بولانمش زواللیلر ، یاخود ده حجیرات دماغیه‌لرینه دارالجنون مقروبلری نفوذ ایده بیلمش بودالالردر ..

ییقلمق ایستمنیان — چونکه حقیقت ییقلماز — حقیقتك انقاض مخیلی اوستینه قورولاجق کاشانهٔ اشتهارك برتولوط ، برسراب ، بردومان اولدیغنی بیلمه‌یدر .

انسان ، خصوصیله ادبی برانسان هیچ برصورتله حقیقت و نجابتدن آیریلمامایه

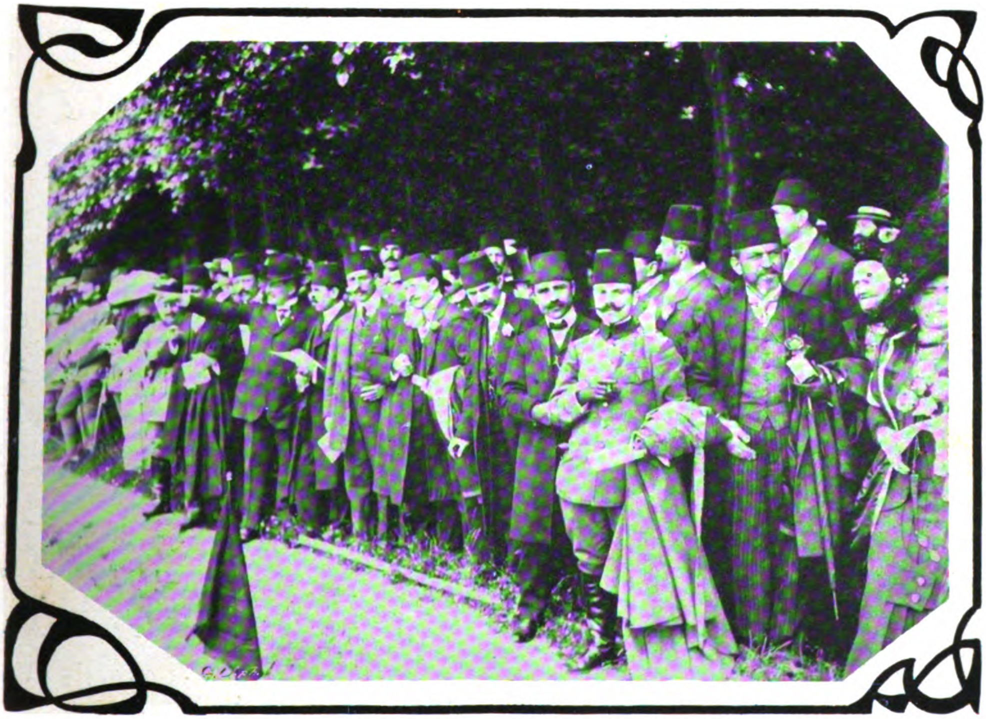

کچنلرده فرانسه‌یه عزیمت واخیراً عودت ایدن عثمانلی سیاحلرینك پاریسده بولونیا اورماننده چکیلان رسملری

Au Bois de Boulogne — Les voyageurs ottomans en France.

یکرمنجی عصر قارئلری ناصیل بر اثر ادبیده کوزللکله صنعتله برابر برروح ، برفلسفه ، خصوصیله بر «حقیقت» آریورسه .. یکرمنجی عصر محررلری ده کرك حیات خصوصیه‌لرنده ، کرك حیات تحریریه‌لرنده « حقیقت » ه حرمت ورعایت ایتمه‌لی ، ییقیلان ، دها طوغروسی

چالیشمالیدر . غرور اساساً پك چیركین برشیدر فقط نجیب برقلبه ، کوزل وعلوی برروحه مالك برانسان مغرور بر دماغه صاحب ایسه بوغرور چیركینلکنی پك کوستره‌مز .. دیمك که نجابت ، ایی قلبلیلك غروری بیله چیركین کوسترمه‌یه جك برقدرت ساحرانه‌یی حائزدر ...

Digitized by Google

خودبین ، مغرور، غایهٔ املی غیرمشروع یوللرله شهرت و مظهریت دیلنمکه معطوف بر انسان هانکی حالده موفق اولمشدرکه حیات ادبیه وفکریه‌ده اولاجق ؟ . . آرتیق تسلیم ایتمه‌لی‌که بویله غیر مشروع امللری ، شهرتلری هنوز جنین حالنده ایکن محو ومضمحل ایدن بر قابلیت فیضکار بزم محیطمزده‌ده دوغمشدر.. روحی ، ایکی سنه‌لک بر حیات انتباهک نورلریله تیتره‌ین ملت، خصوصیله شباب پکده اسکیسی کبی دکیلدر .. حیات سیاسیه وادبیه‌ده اوینانمق ایسته‌نن ساخته قومه‌دیلرک بوتون اسباب وسرائرینه مسعود بر نفوذ نظرله حول ایده ـ

بیلیور .. وبو ، آزچوق ، بر ترقیٔ اجتماعی ، بر تعالیٔ فکری‌در.. اونک ایچین ، اولدیغندن فضله وباشقه کورونمکه چالیشمق ، مؤبداً عقامته محکوم بر پیلانله ازدواج ایتمک دیمکدر...

« امت » غزته‌سنک اون تموز نسخهٔ فوق‌العاده‌سنده ، اکثر افکار و مطالعاتنه اشتراک ایتدیکم ، « حق بهیج » امضاسی اوستنده وه افلاس معنوی » عنوانی آلتنده ، ادبی واجتماعی بر مقاله‌ده : « .... سقط بر مانیوه‌لا ایله یوکسکدن طاش آتوب او طاشلرک ینه کندی باشمزه ایندیکنی فرق ایتمه‌یه‌جک قدر عمای جاهلانه کوستردیکمز حالده بونی

۱۰ تموز شنلکلرندن ـ حیدر پاشا اوکنده اجرا اولنان بحری رسم کچیدده بر منظره

Fêtes du 10 juillet - Une vue de la revue navale devant Haydar-Pacha.

Digitized by Google

هیچ کیمسه بزه بوتون چیپلاقانی، بتون حقیقتیله کوسترمه‌دیکی ایچین کیمسه‌نك فرقنده اولمادیغنه، اولامیه‌جغنه قانع اولویورز.... » دیور.. بن ده حق بهیچ بکه دیرمکه بو؛ اوقدر بارز، اوقدر بدیهی و آشکار بر حقیقت که اونی کوسترمکه، تشریحه چالیشمق پك فضله، پك بی لزوم بر حرکت اولور ... حتی بلکه ده او حقیقته . آز حرمتسزلك ایلمش اولور !..

« لانهٔ ملال » ده معظم خیاللر، مهیب و هیجان انگیز تصویرلر، اجتماعی و فلسفی معنالر همان یوق کبی‌در . او، نزیه وصمیمی، رقیق واصیل حسلر و کدرلرله پیرایه‌دار نفیس، حساس بر مجموعهٔ اشعاردر ..

ساده . سرآزاد، کلفت وتصنعدن، حتی بر درجه‌یه قدر، قیودات صنعتدن بیله وارسته مینی مینی شعرلرکی هپسی « حسلی

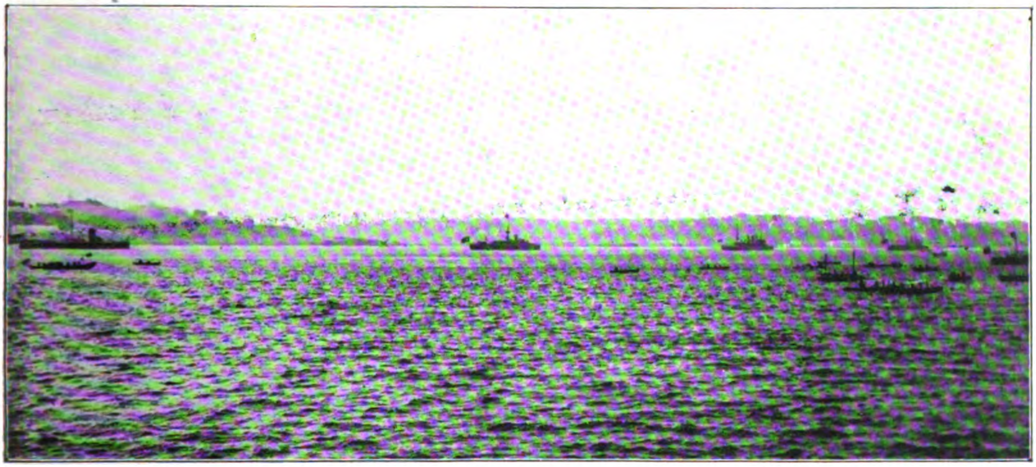

۱۰ تموز شنلکلرندن — دونغما لیمانه کیررکن . .
Fêtes du 10 juillet -- Entrée de la Flotte au port.

«حقیقت» ه تعریض ایتمکه، محق شهرتلری ییقمغه یلتنمکله « بلکه شهرت قازانه بیلرم » پرنسیپنی تعقیب ایدنلره جواب ویرمك . کندیلرینك آرزو ایتدکلری «رقلام» ه وسیله اولاجغی جهتله هیچ ده موافق دکیلدر ..

حسین سعاد بکك اخیراً انتشار ایدن « لانهٔ ملال » عنوانلی مجموعهٔ اشعاردن بحث ایتمه‌مك ده موافق دکیلدر .

قوشلر » کبی هردم آسمان ملاله دوغرو مهیای پرواز ... بو « مه‌لانقولیك » مجموعهٔ اشعارده دوغرویی سویله‌مکدن نچین چکینمه‌لی پك سونوك، پك رنکسز، پك بی نصیب حیات وصنعت شعرلر اولدیغی کبی جداً نفیس، اینی حس ایدیله‌رك یازیلمش بدیعه‌لرده واردر . هله، صبر ایده‌مه‌دیکم ایچین اولا سویلیه‌جکم، « زهرلی چیچك » برانز انفسدر ؛ کوچك بر « شه دوور » Chef-d'œuvres در .

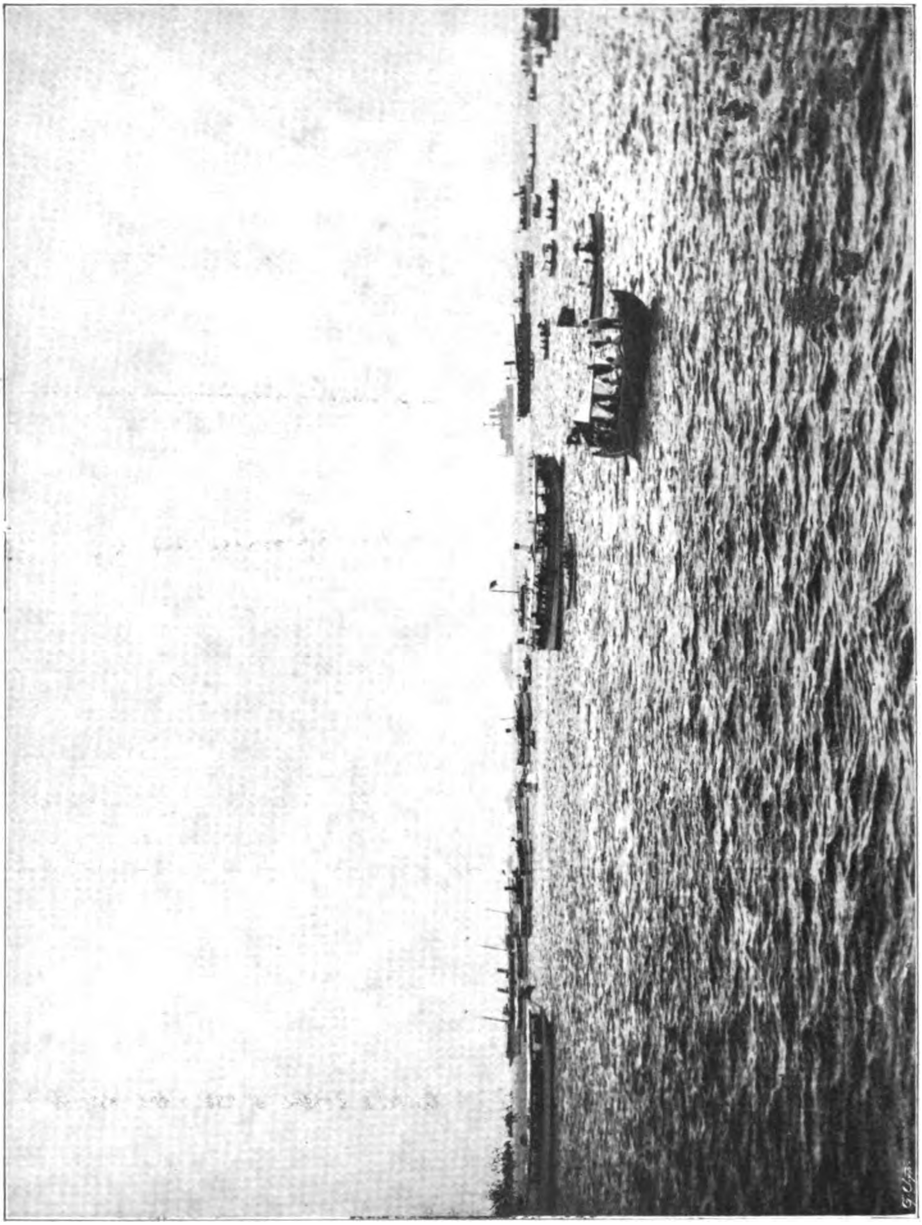

اون تموز شنلکلرندن ـ ذات حضرت پادشاهی یی حامل ارطغرل واپور همایونك اوکیندن سفائن حربیه‌مزك مروری و مراکب بحریه ایله رسم مذکوری تماشا ایدن متفرجین

Fêtes du 10 juillet - Défilé de la flotte Ottomane devant le yacht Impérial Ertoghroul.

حسین سعاد بك هیچ شبهه یوق ، اڭ زیاده
اینجه حسلری، کدرلری ، فاجعه‌لری تصویرده
موفق اولویور .. بو وادیده یازدیغی شعرلرك
قسم اعظمی کوزلدر .. مزارلقده . بك بابا ،
رسمکه قارشی،اوکی آنا، صاحبه‌سنه ، اعتراف ،
کوز یاشلری ، ایل شتا ، قوشلر وشاپقه‌لر
مجموعه‌نك اڭ قیمتدار شعرلریدر . . هله
« قوشلر و شاپقه‌لر » « زهرلی چیچك » دن
صوکره اڭ زیاده بکندیکم بر شعردر . پك
اصیل بر موضوعه مالك اولان بو شعرده مقصدی

Digitized by Google

بحقٍ تأمينه خادم اوله كوزل ، اوله سهوتلی .
اوله مونس وروحنواز كلهلر . . قافیه‌لرده
سامعه‌یی تطمين وذوقیاب ايله‌ين اوله لطيف
ونرمين ، اوله صانكه روح رقيق شعری

ايديوركه ناكهان دماغی تسخير ايليور . بن
موضوع حقنده باشقه ايضاحات ويرمه‌يه جكم ،
يالكز بو كوزل شعرك بعض پارچه‌لرينی نقل
ايتمكله اكتفا ايده‌جكم :

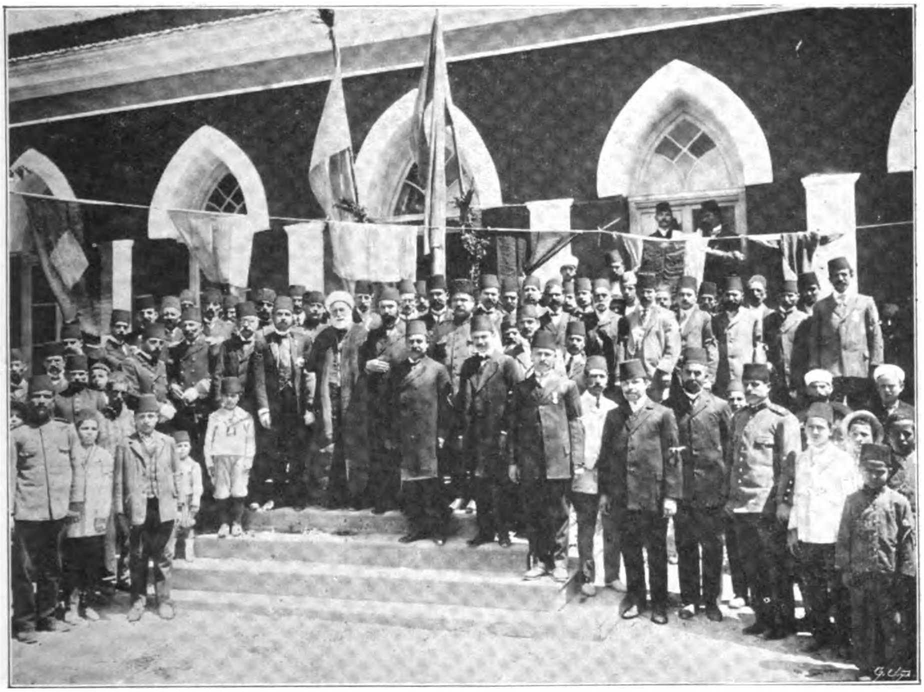

١٠ تموز شنلكلرندن ـ ساقزده اتحاد قلوبی اوكنده اجرا اولنان مراسم مخصوصه
اشبو رسم فوطوغراف مسابقه‌سنده برنجيلكی قزانمشدر
Fêtes du 10 Juillet - Devant le “Club Ittihad„ à Chios.
Photo: Salim Bey
فوطو : سالم بك

رنجيده ايتمكدن محترز بر آهنك واركه ذوقله .
لذتله ، پرستشله اوقومامق غير قابل... مع مافيه
بنم بو شعری چوق سومكلكمه سبب يالكز
شكل ممتازی ، طرز ظريف افاده‌سی دكيلدر.
بلكه بو شعرك روحندن ترشح ايدن معنای
رقت واصالت ، فكر انسانيتدر . . سراپا
« حس » اولان بو شعر اوله كوزل ، اوله
شفيق ، اوله انسانی بر « فكر » له تتوج

بو قدر قيريق قاناده چيچك حسی ، لرزه‌سی
قوندورمه زلف نازكه بر قوش جنازه‌سی

سوسلن ، كيين ، نه‌وارسه : يوزوك ، ايكنه ، كل .. طاقين
حقك سنك بو انجيلرك ؛ ای كوزل قادين

لكن چيقار او قوشلی ، بويوك ، سوسلی شاپقه‌كی
اوستنده بر ييغين يووانك قالماسين قانی

Digitized by Google

سوك ، آت او نعش شابقه‌لرك قبره دونمه‌سین
زینتسه قصدك ، ایشته چیچك ، لانه سونمه‌سین

ترك ایت زواللی قوشلری دالسین سرودینه
طاق تازه تازه کللری کلکون وجودیکه

مع مافیه عین زمانده — بیلنه‌مز ناصیل اولویور — ادبیات جدیده‌نك بونزیه وحساس شاعری « دست مرك هول افکن » کبی رقیق برشعرك روح ظرافت وصمیمیتنی جداً رنجیده ایده‌بیله‌جك خشین ، قابا ، اسکی ترکیبلرده قوللانیور . . فقط بونلر او قدر آز که پکده نظر دقتی جلب ایده‌میور. یالکز «تقریر ملال» سلسله‌سنك یدنجیسنده قلب شاعر، خسته بر ایستریدیه‌یه بکزه‌تیلیور که شو تشبیهده‌کی عدم نزاهت وملایمت یکدن دماغ قارئی متأثر ایدیور..

سعاد بکك بولیریك شعرلرندن باشقه بشر ، ترانهٔ حریت . دونانما اعانه‌سی عنوانلی بحق تصویر واحساسی فکرت کبی متفکر شاعرلرك قلملریله قابل اولابیلن جدی شعرلرده واردر. « بشر » شکل اعتباریله پك فنا دکیل . . فقط احتوا ایتدیکی « فکر » اعتباریله‌ده — باقیکز ، تماماً ده‌میورم — لکن قسماً هیچ ده موافق حقیقت دکیل... انسانلر حقنده بوقدر بدبین اولمامالی .. واقعا صحنهٔ تاریخده، صحنهٔ حیاتده پك ملوث، پك آلچق ، پك ایکرنج انسانلره چوق تصادف ایدیلمشدر وایدیلمکده‌در . فقط عین زمانده شونی‌ده اعتراف ایتمه‌لیدر که نوره، ضیایه قاووشمق ایچین بوقدر انقلابلر یاپان بشریت بویوك وجدانلرده، علوی، بی‌نصیب ذرهٔ ریا دماغلرده، ایی‌وفدا کارقلبلرده‌مالك اولمشدر، مالکدر.. بوتون بونلری، بوتون بوایلکلری، ایی انسانلری اونوتمق هیچده موافق معدلت دکیلدر..

« ترانهٔ حریت » ، بلکه آلدانیورم ، بکا عادی بر منظومه کبی‌کلدی.. «دونانما اعانه‌سی» شعرینه کلنجه : شاعر بونده شایان دقت بر صورتده موفق اولمش، بوشعریله قلبلرده‌وطن ایچین، دونانما ایچین اك بویوك فدا کارلقلره‌اك مفید هیجانلر اویاندیرا بیلمشدر. بوشعرده بر جلادت حس وفکر، برجلادت‌صنعت‌واردر.

انسان شو شاعرانه منظومه‌یی اوقورکن بونزیه ، بوانجه شاعرك بویله وطنپرور ، جلادتکار شعرلرده ده موفق اولابیله‌جك امیدینی بسلیور ؛ وبوامید ایله ممنون ومتسلی اولویور.. چونکه صمیمیتله، بوتون بر نجابت روح ایله اعتراف ایتملی‌در که سوکیلی‌وطنمزك، ایچنده بولوندیغمز دورهٔ انتباه وانقلابك بویله شعرلره شدید بر احتیاجی واردر!...

۱۲ آغستوس ـ ۱۳۲۶

Digitized by Google

شورای دولت تنظیمات دائره‌سی رئیس کمالات ایسی سعید بك افندی حضرتلری ارسملی کتاب! حقنده‌کی توجهلرینه دلالت ایدن آتیده‌کی مقاله‌یی لطفاً کوندرمشلردر مع التشکر درج ایدییورز :

ایلك کوردیکم کتاب

بی دولت اکر مسجد آذینه بسا زد
یاطاق فرود آید ویا قبله کج آید

مدلولی اوزره بد بختی کوچك یاشمدنبری حقمده دائمی انواع سختی اولدیغی کبی نهایت استبدادك صوك صدمه‌لرینه هدف ایلدیکندن یمنده طقوز سنه قلعه بند ظلم و بیداد و اعلان مشروطیتله ازاد اولدیغم هر کسجه معلومدر .

نیچهٔ قهر استبدادده چکدیکم عذاب واضطراب بی حد وحساب اولوب آنجق تأثیر معنویجه طقوز سنه هیچ بر کتاب اوقو - مقلغمه رخصت ویرلمامسی عذابلرك اك شدیدی عد اولنسه بجادر .

توفیق بك افندی والملکلری هنکامنده حیاتمی محافظه ایتمك درجه‌سنده تسهیلات انسانیتپرورانه ابراز بیوردقلری حالده کتاب ممنوعیتنی رفعه بر درلو موفق اوله‌مدیلر .

ثقیل ثقیل جوابلر آلمغه آلیشان قولاقلرم مثلا اردو مشیرینك والی وکالتی اثناسنده هر نه طلب ایدر ایسه‌م (اوله‌ماز)

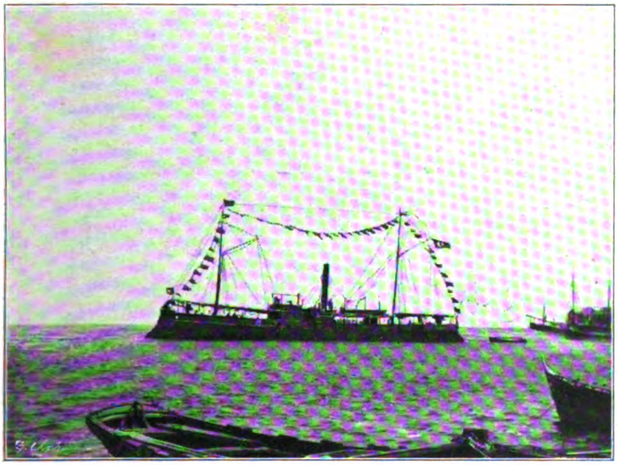

ساقزه مأمور بافره غانبوطی - اون تموز شنلکلرنده ..
Le gunboat „Bafra„ à Chios pendant les fêtes du 10 juillet.

جوابنه اوغرامسندن دوچار اولدیغم یأس واضطراب کتاب اوقومق رخصتی استدعاسنده بولنمقلغمه مقابل (هله کتابی بتون بتون ذهننـدن چیقارسون کتاب هیچ بر وقتده

حقوق عثمانیه‌یی جسورانه وفداکارانه برصورتده مدافعه ایتمش اولان کرید مجلس عمومیسی اعضای مسلمه‌سی قرداشلریمز

Les membres musulmans de l'Assemblée nationale de Crète, les quels ont vaillamment soutenu les droits de la Turquie.

تجویز اولنه‌ماز) جوابنده‌کی تأثیر الیمه ابله قیاس اوله‌مدیغی کبی او جوابه هیچ آلیشه‌مدی .

جواب یأس کتابه‌دائر اولنجه قولاقلرمه وصولیله برابر کوزلرمدن سرشك حسرت آقتمامق ممکن اوله‌میوب حسرت کتاب حسرت دلسوز اولاد وعیاله غلبه ایدرك بنی چوق خسته ایتدی .

Digitized by Google

چاره‌سی کلزار مقصودك طریق صبردر
سمت سعد آباد طوغریدر ره ایوبدن

کبی ابیات خاطر کذار اولدقجه تسلیته بدل تبسم مأیوسانه‌ی دعوت المز ایدی .

حقك عنایتی وحمیتمندان وطنك همتیله اعلان مشروطیت اولنمسی اوزرینه تنکنای محبسدن چیقدم .

ذاتاً مومی الیه قونسلوس طهرانده اتاشه مابین بولنان مخدومم ایله مخابره ایتمش ومخدومم طرفندن ارسال اولنان اقچه‌لرك بکا ایصالی ضمننده پك چوق تدابیر اتخاذ ایلمشسه‌ده شاید ایش حکومتجه استخبار اولنورایسه عبدالحمیدك نی ائتلاف ایتدیرمك درجه‌سنده تدابیره توسلی ملحوظ اولدیغندن مع التأسف اقچه‌لری

حکومت مشروطه‌مزك موفقیاتندن : ایپکده ایستینك قریه‌سنده متصرف لوا اسماعیل حقی بك افندی سلاح طوپلارکن — آیاقده و اسلحه‌نك آره‌سنده دوران اسماعیل حقی بکدر

Un succès du Gouvernement Constitutionnel : Ismaïl Hakki Bey, Mutéssarif d'Ipek surveillant la reddition des armes au village d'Istinek — Ismaïl Hakki Bey est debout au milieu des armes déposées.

خارج قلعه‌یه چیقنجه استقباله ال اول شتاب ایدن ذات صنعاده‌کی انکلیز قونسلوسی اولدی. دولت متبوعه‌سنك دولت عثمانیه‌یه اولان میل ومحبتی درجه‌سنده بوذاتك ترکلره محبتی آشکار ایدی .

طهرانه اعاده مجبوریتنده بولنمش ایمش .
راحت و حضورم واندفاع غمومم ایچون هردرلو اکرامانده بولندیغی کبی :

Aucun remède ne guérit mieux les maladies du coeur, les excés d'une mél-

Digitized by Google

ancolie sombre et découragée, que la lecture دیوب الیمه بر کتاب ویردی .

زیاده‌سیله ممنون ومتشکر اولوب کندیسنه حسیات منتدارانه‌می عرضدن صکره کتابه عطف نظر ایتدم .

Je sais tout

عنوانلی بر مجموعهٔ نفیسه، اولدیغنی اکلیوب طاتلی طاتلی مطالعه‌یه طالدم .

شدت حرارت واثنای راهده چکیلن انواع مشقت سببیله بك خسته اولدیغمه مبنی استانبوله عودتمده کتاب اوقومغه مجالم یوق ایدی.

صحت کسب ایتمکه باشلادیغم اثناده کوچك مخدومم اسعد یتاقده مطالعه ایدرسکز دیه‌یانمه بر کتاب براقوب کیتدی .

ضعف ایله کتاب مطالعه‌سنه کیرشمك

ایستینك قریه‌سنده ایپك متصرفی سلاح طوپلارکن ...

Le Mutessarif d'Ipek surveillant la reddition des armes au village d'Istinek.

سایهٔ اقدام ارباب اهتمامده استحصال اولنان حریتمزك دیروزی عد اولنه‌جق بر زمانده نشر اولنمش اولدیغنه بناءً مجموعه‌ده ذات معالیسمات حضرت پادشاهی ایله ولیعهد سلطنت حضرتلرینك رسم عالیلری دخی پك کوزل مطبوع اوله‌رق موجود ایدی .

ایسته‌یوب کتابه سطحی نظر انداز اوله‌رق (رسملی کتاب) اولدیغنی وفرانسزلرك (Je sais tout)ی مقامنده چیقدیغنی کورنجه حیرتده قالدم . طقوز سنه‌لك محرومیتدن صکره ایلك کوردیکم کتاب (Je sais tout) اولدیغی کبی وطنمده دخی ایلك کوردیکم کتابك

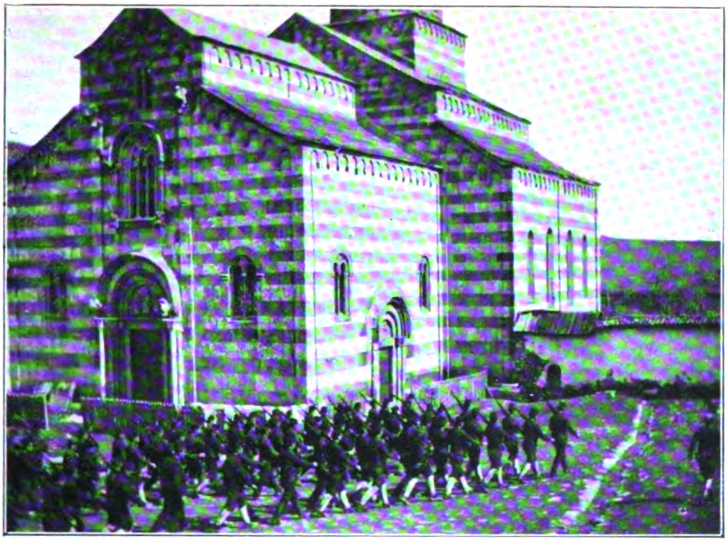

قوصوه مرتب قول اردوسنه منسوب بر مفرزۀ عسكريه ايپكده دچان مناستری اوكندن كچركن

Un détachement du corps d'armée de Kossowo défilant devant le monastère de Détchan à Ipek.

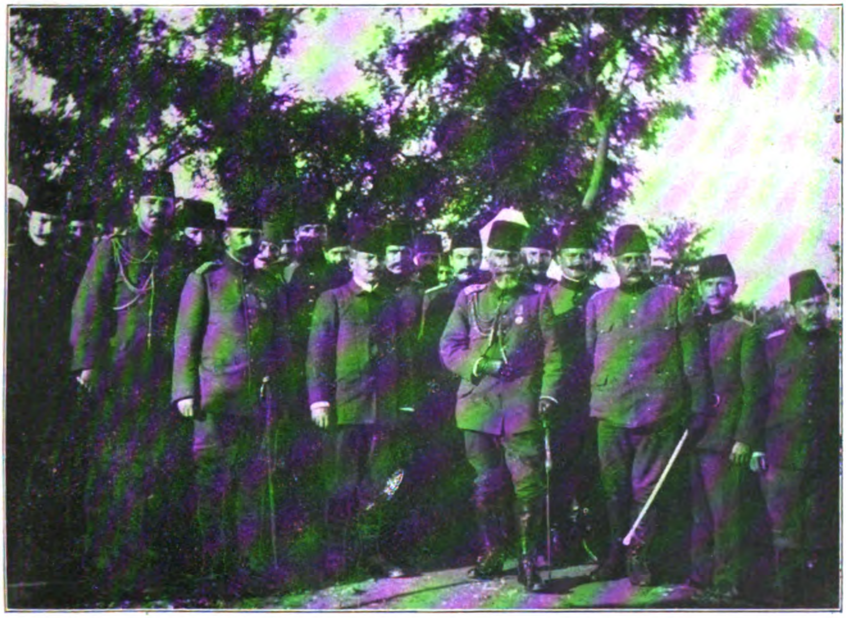

3—٣ 2—٢ 1—١

محمود شوكت پاشا حضرتلرينك ارناوودلغه وقوعبولان سياحتلرنده

١ — محمود شوكت پاشا ٢ — قوصوه واليسی مظهر بك ٣ — ايپك متصرفی حقی بك

Voyage de Mahmoud Chévket Pacha en Albanie 1— Mahmoud Chévket Pacha 2— Mazhar Bey, Vali de Kossovo 3— Hakki Bey Mutessarif d'Ipek.

Digitized by Google

(Je sais tout) مقامنده چیقان (رسملی کتاب)
اولمسی غرائب اتفاقیه‌دندر .

ظرفای ارباب قلممزك لطیف آثارینی واوروپانك مطبوعات مصوره‌سندن هیچ آشاغی اولمامق اوزره كوزل تصاویری حاوی اولمسی جهتیله (رسملی كتاب) بكا پك زیاده شوق وشطارت ویرمش وبویله بر نفیس اثرده ولو جزئی اولسون سهو بولنمامسنه اعتنا ایدلمیدر.

ایدن مباحثه‌لر مندرج اولوب بو مباحثه‌لر ادبیات مراقلیلرینه پك زیاده خدمت ایلر .

فرانسزلر بو یرلده‌كی آثاری پك زیاده تقدیر ایدوب (Histoire littéraire) تسمیه ایتدكلری قسم ادبیاتی ادبیاتك اك قیمتلی اقسامندن صایارلر .

قدر معارفی بیلنلرك ملكمزده یوماً فیوماً ازدیادینه سبب اوله‌جق بویله آثارك ظهورینه

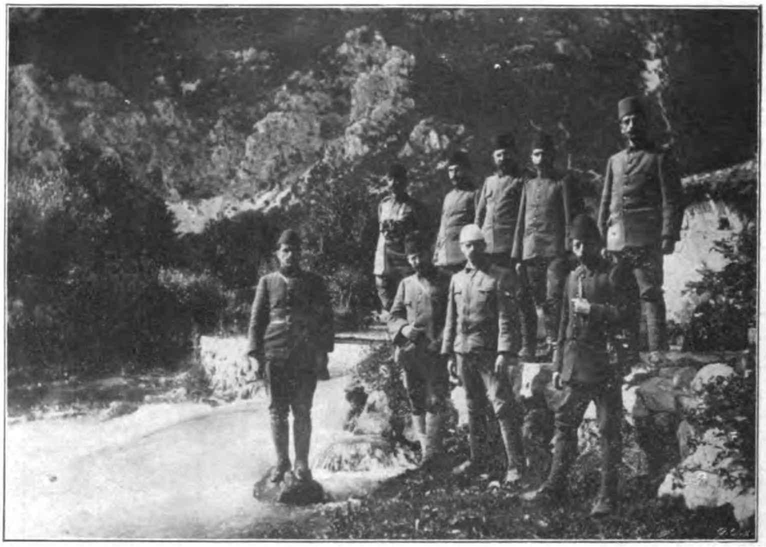

ایپكده استوق قریه‌سنده ـ ایپك متصرفی ایله رفاقتنده‌كی ضابطان
Le Mutéssarif d'Ipek et les officiers en garnison à Ipek au village d'Istok.

مطالعه‌سنه ابتداءً (Je sais tout) یرینه فرانسزجه اوله‌رق (Je sais tous) باصلمسی جانمی صیقمشدر .

عرب مشاهیرندن (ابن خلكان) ك (وفیات الاعیان) نام اثری طرزنده آثار بویله مجموعه‌لره پك یاره‌شیر .

غربده ادبانك وعلمانك تراجم احوالنه دائر اولان كتابلرده علی الاكثر بین الادبا جریان

نه درجه‌لرده تشكر ایدلسه‌سزا وعلوم وفنونك ملكمزده جداً انتشارینه همت ایلدیكمز حالده ثروت وسامانجه شمدی غبطه‌مزی جلب ایتمكده اولان ممالكك درجهٔ مدنیتلرینه پك آز زمان ایچنده یتیشه بیله‌جكمز هویدادر .

كبرای جهلانك كبر واستكباری ومتمولان بی اذعانك ارباب علم و معرفتی استحقاری كندیلرینی مسخره ایتمكدن بشقه بر ایشه یاره‌ماز.

Digitized by Google

رضينا قسمة الجبار فينا
لنا علم وللاعداء مال
فان المال يفنى عن قريب
وان العلم باق لا يزال

کیسوی یار عنوانی تحتنده اوله‌رق جناب شهاب‌الدین بکك منظومهٔ نفیسه‌سنی برلینده ترکی وفارسی لسانلریله متوغل وشرق ادبیاتنه پك مائل بر المانه کوندردم.

لطافت‌منظومه‌یه حیران اولوب بکا کوندر- دیکی جوابده (وقتیله بر بالقجی‌قزایچون المانجه

مصادماتده شهید دوشن عسکرلرك قبری اطرافنده زیارت و تعظیم ...
Visite aux tombes des soldats martyrs.

یازدیغم منظومه‌نك « ای کوزل بالقجی قز کناره کل » مألنده‌کی مطلعنی منیف پاشا:

ای مه ماهی شکار
پای بنه بر کنار

بیتیله ترجمه ایدوب بنی مستغرق حیرت تقدیر ایتمش اولدیغی کبی بو منظومه‌دخی مانند زلف یار عقلمی تارمار ایلدی) دیمشدر.

مرحوم کمال بك حقنده ابوالضیا توفیق بکه سلیمان نظیف بك طرفندن یازیلان مکتوبك یالکز بر مبحثی یازلمسی پك مناسب اولمامش.

ندیم، نفعی کبی شعرانك محاکمهٔ آثاری وادبیه‌ممزجه موازنهٔ تأثیراتی بالاده عرض ایلدیکم وجهله (تاریخ ادبی) طرزنده اطرافلی مقالات ایله یازیله‌جق شیلر اولوب (بایراق) منظومه‌سی کبی (انموذج لطافت) اوله‌رق رسملی کتابه کیره‌مز.

واقعا (میتوان ازکلشنی بایکدو کل دادن نشان) قاعده‌سی مشهور ایسه‌ده (محاکمات ادبیه) ده او قاعده مثلا محررك اقتدار ادبیسی حقنده بر فکر حاصل ایده‌بیلسه بیله اساس ماده حقنده تغلیط ذهندن بشقه برشیٔ مفید اوله‌ماز.

هرنه ایسه (رسملی کتاب) طقوز سنه چکدیکم اسیرلکك بر عتقنامه‌سی کبی حرمتله برابر الیمه کچدی.

لازمهٔ ذمت اوله‌رق محررلرینه وناشرلرینه عرض تشکرات ایدرم.

سعید

Digitized by Google

بویوك آطه خانملر « دوننما اعانه جمعیتی » طرفندن ویردیریلن تیاتروده احمد حکمت بك طرفندن اعطا اولنان بر قونفرانسدر :

خانم افندیلر

هرآقشام، هرکیجه‌سیغاره دومانلری ، عشرت قوقولریله ، سرخوش قهقهه‌لریله طولان بورا‌سی برحس مقدسله طوپلانان،ملك خصلت، فرشته خلقت خانملرله جنتك بر کوشه‌سنه دوندی. وطنك هر کوشه‌سی، انشاالله. سزملکلرك... سزفرشته‌لرك .. سز خانملرك سایه‌سنده برجنت اوله‌جقدر ...

مجهولاتی کشف ایدن عالملرك، کوکللری‌تیتره‌تن شاعرلرك ، محاربه‌لر قازانان قوماندانلرك ، دنیالره حکم ایدن حکمدارلرك ، حتی ... شو باربا‌روس خیرالدینلرك، طورغود رئیسلرك کوکللرینك الك درین کوشه‌لرنده‌برسر، برحس‌واردر . اعتراف‌اولنه‌میان اوسر بر « قادینه یارانمق » حسی‌در .

قادینده بوقوت اولونجه ... او قوتی، وطننك بویك کوزل ، (دها أیی اکلانمق ایچون شویله دییه‌یم) برقادین کبی کوزل، برقادین کبی شفقتلی وطنك سلامتی، محافظه‌سی ، شانی ایچون صرف ایدرسه، اوقوتدن نه بویوك موفقیتلر حاصل اولماز. قوهٔ‌تسخیریه‌سی یالکز وطنك شرفنه‌صرف ایده‌جك قادینلره،ننه‌لره،همشیره‌لره‌مالك اولان برقوم بختیاردر.

دنیانك تاریخی کوستریبورکه نره‌ده شفقتلی ، غیرتلی قادینلر وار ایسه اومملکتده فداکار، وطن پرور ارککلر ظهور ایتمشدر ... بر أرکك. یاره‌سنی صاره‌جق‌برقادین بولونه‌بیله‌جکندن امین اولدیمی؟.. کوکسنی ، دشمن قورشوننه آچمقدن ، قاچماز ؛.. قاچه‌ماز؛ بوطبیعی‌برطویغودر .... درشت أرککلری قادینلر ، قوت بازوده کچه‌مه‌سه‌لر بیله، قوت‌شفقتده کچرلر ... ماوزر قوالاغمندن قورقان برتازه قیز، برقورشون یاراسنی کوزیاشلریله ییقامقدن، دلبند شفقتیله صارمقدن چکینمز .

أرککك، حرصی اوغورنده یاقدیغی ، ییقدیغی مملکتلری ، آصدیغی، کسدیکی انسانلری همان قادین تعمیر ایتمه‌سه‌یدی ؛ .. اولاد یتیشدیرمه‌سه‌یدی شیمدی‌یه قادار دنیا ایصسز برصحرا حالنه کیرمزمیدی؟

وطن ! .... بویك سویملی وطن ! پك کوزل برکلینلك قیزدرکه « ترقی » دینیلن‌یارجانه واره‌جق!. اونك تلاشدن طاغینیق صاچلرینی دوزه‌لتمك ، خلجاندن اوچوق بکزینه رنك ویرمك، اویقوسزلقدن‌مخمور کوزلرینه نورصاچمق، اوکلینی سوسله‌مك ایچون، ینه ، قادین ألی، قادین اینجه‌لکی ، قادین ذکاسی ایستر ! ...

خانملر ! . . . وطن قادیندر، قادینلقدر !... کوله‌یکز ! ... چونکه : وطن بابامزدر ، «پدر وطن» دییورز... وطن آنامزدر ، «مادر وطن» دییورز .

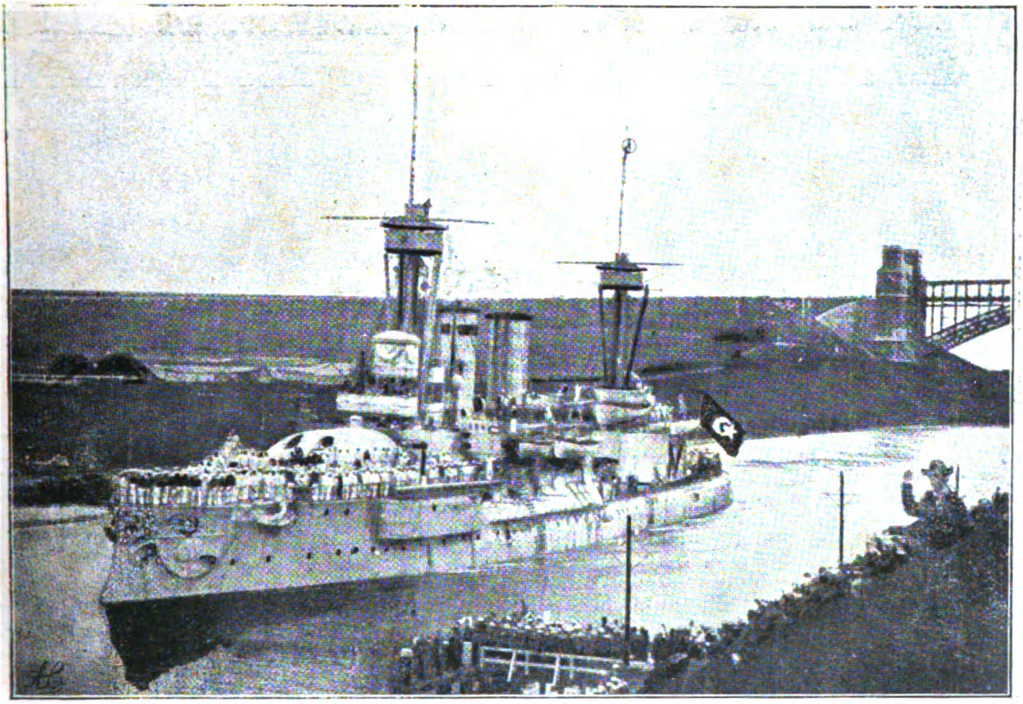

آلمان زرهلیلرندن اولوب دونانمای عثمانی معاونت ملیه جمعیتی طرفندن اشترا و « باربارُوس خیرالدین » تسمیه ایدیلن یکی زرهلیمز

“ Barbarousse Haïreddin „ Nouveau cuirassé Ottoman acheté par le comité de la Flotte Ottomane.

بوکون بزی بورایه طوپلایان طاتلی حس شودر: دونانمایه معاونت ! ...

ایلك باقیشده دونانما نه‌در ؟ ... یاقمق، ییقمق ایچون حرب ایتمك . خراب ایتمك ایچون برآلت می؟

خیر ، خیر، خانم افندیلر ! باشقالری ایچون بیلمم؛ .. فقط بزه، تورکاره، ... دشمنلرمزله .. باریشمق، راحت ایتمك، ترقی ایتمك، مسعود اولمق ایچون برواسطه‌اوله‌جقدر . تورکلر صلحی ایسته‌یور، دولت صلحی ایسته‌یور .... فقط دشمنلرمز صلحی ایسته‌مزلرسه نه یاپارز ؟ ... اونلره بزم ایله باشه چیقامایه‌جقلرینی آکلاتیرز ... قوتلی براردو، هیبتلی بردونانما اونلری قورقوتور ، سیندیریر . یرلرندن قیمیلداتماز. بزم ایسته‌دیکمزده بو! ... بز کیمسه‌نك سعادتنه، مملکتنه کوز دیکمه‌دك .. کیمسه‌نك ده بزم سعادتمزده . مملکتمزده کوزی اولماسین . . . دیمك که : حرب ایتمك ، خراب ایتمك ایچون دکل. راحت ایتمك ایچون بز . بردونانما ایسته‌یورز .... ایچکمزده ۹۳ محاربه‌سندن صوکرا قاطار ، قاطار هجرت ایدوب جامع آولیلرنده سورونان آق صاچلی اختیار قادینلری . یوزی کوزی چامورلر ایچنده سفیل چوجوقلری . جانلری یانه‌رق . یوره‌کلری پارچه‌لانه‌رق ، اینیله‌رك، سوموله‌رك ، یالین آیاق ، باش آچیق ، اوندن بارقندن آیریلمش مهاجرلری کورن واردر دکلی؟... او زهرلی، آجیقلی کونلرده یاشامشلر واردر دکلی؟...دوشونجه‌سی بیله تویلرمزی

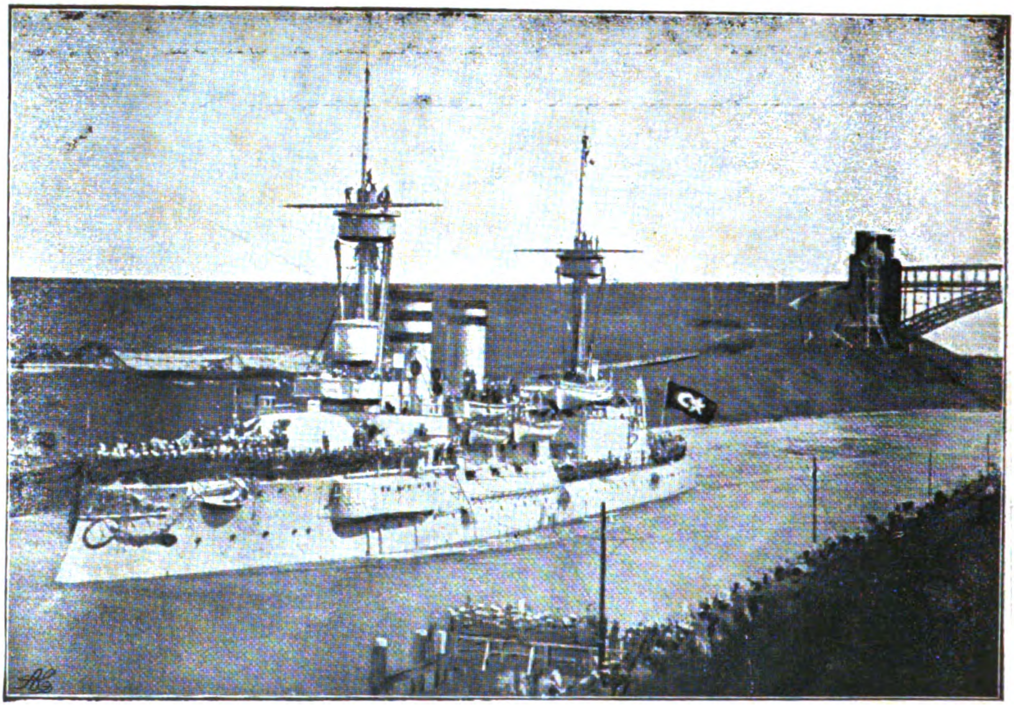

آلمانیادن اشترا اولنان سفائن حربیه‌دن « طورغود رئیس » زرهلیسی

" Tourgoud Reïsse „ Nouveau cuirassé Ottoman acheté dernièrement à l'Allemagne.

اورپرتن. کوزلرمزی یاشارتان او فاجعه‌نك بر دها تکرارلانماسنی ایسته‌مزسه‌ك ؛ بزم نینه‌لرمزك. بزم چوجوقلرمزك‌ده اویله چامورلر . چرکابلر ایچنده بیچاره، سفیل، زواللی اولملرینی ایسته‌مزسه‌ك دونمایه معاونتدن چکینمه‌یه‌لم ! قاچیمایه‌لم ! . . . وطنمزی ساحل سلامته کتیره‌جك دونانمادر ! . .

خانملر ! آوروپانك . آمریقانك . آسیانك ، بوتون دنیانك کوزی بوکون بزه باقیور !... بزك فداکارلغکزی . بزك حمیتکزی ، بزك غیرتکزی کورمك . دنه‌مك ایسته‌یور !

موفقیتمزك طبیعی مهم بر قسمی قادینلرمز ، خانملرمز سایه‌سنده اوله‌جق .

قادینلری تحلیل ایدن فیلسوفلرك اونلرده بولدقلری قصورلرك بریده شودر :

« قادینلر یاریم اینس یاپمنی ، اعتدال اوزره حرکت ایتمکی بیلمزلر . اونلر مادی ومعنوی فداکارلغی شو رموزده ارارلر :

هپ ویا هیچ !

ایشته بن قادینلرك بو قصورینه . . . . طاپینیرم !

چونکه بزم قادینلرمزده بوکون کوردیکمز فضیلت، فداکارلق شو : « هپ » کلمه‌سنك معناسنده پارلایور .... اونلر بوتون یوره‌کلریله ، بوتون روحلریله ، بوتون طویغولریله ، بوتون ایسته‌کلریله وطنك سلامتی ایچون ایشه صاریلدیلر . وکورویورزکه موفقده اوله‌جقلر !...

درماندن صاچلرینی طاغیته‌رق . کوپوکدن اتکنی سورویه‌رك سولون کبی سوزوله‌رك یوروین، تمیز . مکمل ، مجهز بردونانما یاری‌ده ، اغیاری‌ده، دشمنی‌ده کندینه حرمته . رعایته مجبور ایدر.

قادینلر آجیلقلره بر طاتلیلق ؛ چیرکینلکلره برکوزللك ؛ قابالقلره بر اینجه‌لك ویرر : چلیکدن زرهلر ، تونجدن طوپلرله ، دمیردن تکنه‌لردن یاپیلمش قورقونچ بردونانما ، قادینلرك دریای شفقتی،

فاس اردوسنده ترك هیئت عسکریه‌سی
Officiers turcs à l'armée marocaine.

ظرافتی ایچنده یاسمنله کللردن یاپراقلریله، خانم‌اللرندن آرمالریله کوکللری تسخیر ایدن بر نیلوفر طرحنه بکزه‌ر ... او قدر سویملی اولور !

§

قادینلرك وطن ایشلرنده وظیفه‌لری هم معنوی، هم مادی ایکی قسمه آیریلیر ؛ بونك برینه شفقت، برینه حمیت دیرز . بری بزی تسلی ایدر ، دیکری تشویق ایله‌ر . بری کوز یاشلرمزی سیلر، دیکری قانمزی قاینادیر .

عرب تاریخلرندن ، فرنکلردن بوراده بحث ایتمك وظیفه‌م دکل. لکن شرقده قادینلرك اهمیتلری پك بویوکدر . تاریخلرك اوآچیلمامش ، صولغون، صاری ، کیرلی صحیفه‌لرنده کیزله‌نمش نه بویوك قادین اسملری واردر !

آسیاده باغداد خاتون ، پادشاه خاتون، راضیه سلطان، مصرده شجرةالدر الخ !... بوقادینلرسنه‌لرجه تخت سلطنتده مایرید و ما یشأ حکومت ایله‌مشلر ، بوقادینلر پادشاه اولمشلر ، بوقادینلر اردولره قوماندا ایتمشلر ، بوقادینلر محاربه‌لر قازانمشلر .....

بزم تاریخلرده یتیشن عالم ، فاضل ، شاعر خانملری کچه‌حکم .

امةالله کلنوش سلطان ، نوربانو سلطان ، ترخان خدیجه سلطان ، ماه پیکر کوسم سلطان ، دلآشوب صالحه سلطان ، معزز سلطان ، مهرشاه سلطان ، قوجه‌لرینك، اوغللرینك دورلرنده حکومت ایتمشلر ، دولتك ایشلرینه قاریشمشلر ، وطنلرینه اللرندن کلن خدمتلری ایتمك ایسته‌مشلردر .

برزمان آوروپا سیاستی ، مراد ثالثك حرمی صفیه سلطان ایله فرانسه‌قرالیچه‌سی قاترین دومه‌دیچی وانکلتره قرالیچه‌سی الیزابتك ألنده ایدی . بواوچ عقللی قادین عینی زمانده طالع جهانی کندیلرینه رام أیله‌مشلردی . فرانسه‌نك اسپانیایه قارشی آچدیغی بر محاربه‌ده عثمانلی دونانماسنك فرانسه‌یه یاردیم ایتمه‌سی ایچون قاترین دومه‌دیچی صفیه سلطان ایله مکتوبلاشمشدی، واوکا یالوارمشدی .

مسلمان قادینلری دینه، شریعته‌ده قاریشمشلردر.

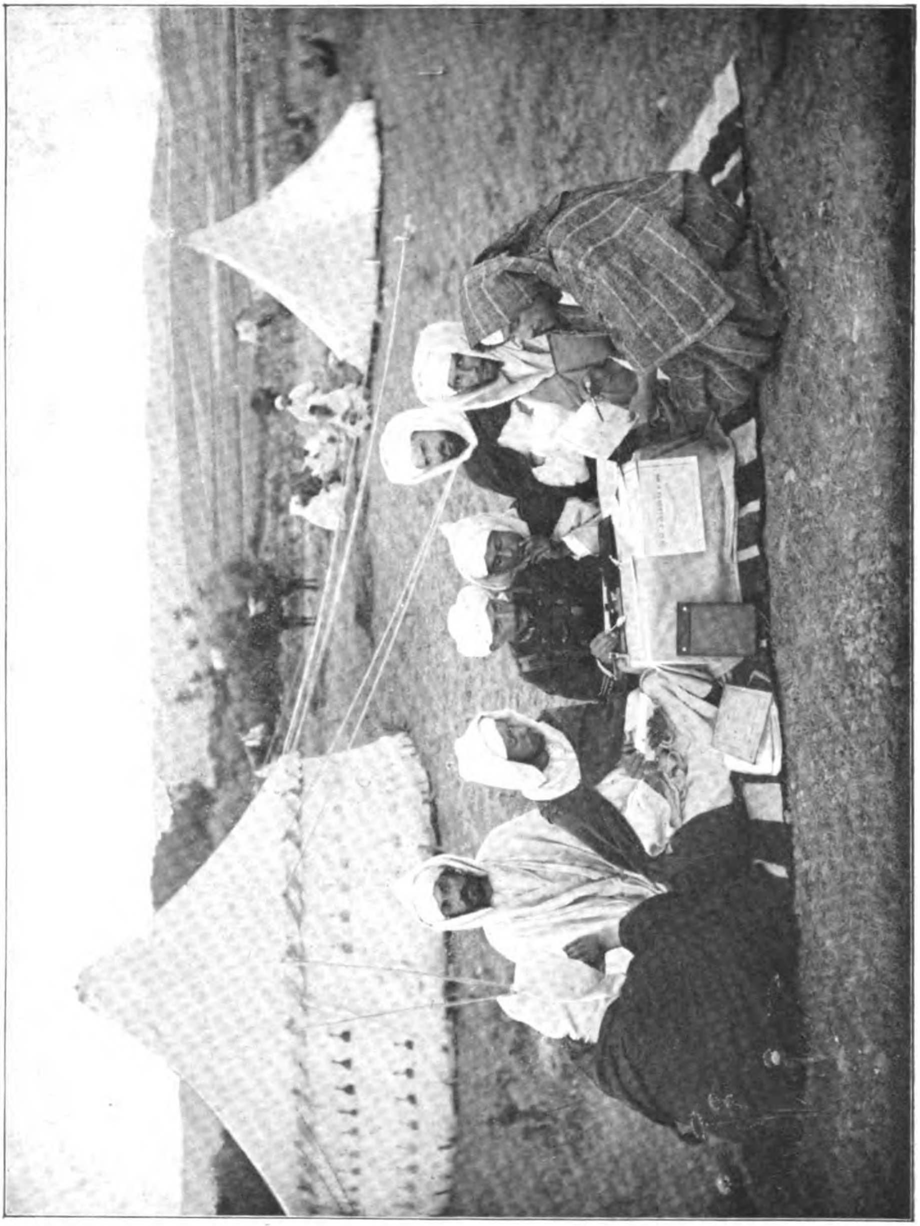

فاسده خیانی اردوکاهنده ترك هیئت عسکریه‌سی ـ قرارکاه عمومیده ـ فاس اردوسنك ترقیات اخیره‌یه کوره تنسیق وتنظیمی درعهده ایتمش اولان بو وفدا کار ضابطلری فرانسه‌نك اجرا ایتدیکی تضییقات شدیده‌دن طولایی فاس حکومتی ترخیصه مجبور اولمشدی ! !

Officiers ottomans à Khiani (Maroc).

بوتون خواجه افندیلرمز بیلیرلرکه امام شافعینك جنازه نمازینی حضرت حسن افندیمزك طورونك قیزی سیده نفیسه قیلدیرمشدی .

شرقده ، وقتیله ناصلسه ، اعتراف اولونمق ، تکرار ایدیلمك ایسته‌نیله‌مین قادینلرك اهمیتی بوقادار بویوك ایدی . . . . او اهمیتی . بوندن صوکراده « ملتمزك ترقیات فکریه‌سی » ینه قادینلره ویره‌جکدر . بوندن صوکراده والده‌لرمزه هم ولیهٔ نعمت ، هم مربیهٔ شفقت اوله‌رق محبت وحرمت ایده‌جکز .

بوکون کوزل ، مقدس وطنمزك سلامتی ایچون برر ملك الصیانه کبی قاناد آچان قادینلرمزی بوندن صوکرا بوتون دنیانك سعادتی ایچون « حرب دیو » لرینی تسخیر ایدن ، ضبط ایدن « صلح پریلری » اولدقلرینی کورمکله اعلا ایده‌جکز . افتخار ایده‌جکز

۱۶ اغستوس ۳۲۶ پازارایرته‌سی

احمد حکمت

اوغلم طوغدیغی کیجه

— اغلامیور . .

— مراق ایتمه اوزون سورمز؛ چوق آغلار.
کون کلیر که اغلامقدن عمری، کونی قاراریر ؛
الا کوزلر ایچه قاچار ؛ کل یاناقلر صارارر ؛
شاقاقلردن کمیك فیرلار ؛ طومبول اللر ضعیفلار .

سن دیرسك که : « انسان نیچون کوز یاشلری دوکه جك؟
باق ، طبیعت هرطرفدن کولمه‌ده‌در یوزلره ؛
باق ، نه‌پارلاق کوزللکلر سربیلمشدر هریره ؛
باق،هربرشی سویملی،خوش.. اوخ هریرده‌نور. چیچك! .
بویله کوزل برعالمده آغلامقمی ؟... »
آغلامق ..

زیرا هرشی خیانتدر ؛ زیرا هریر طوزقدر ؛
حتی بردوست سینه‌سی‌ده بروفاسز قوجاقدر ؛
انسان ناصل بوحال ایله اغلامادن طورجق ؟...

عزیز قادین ، سزلرده‌کی اوملکجه طویغولر ،
نه‌زمانکه چوجوقلرك روحلرنده یربولور ؛
ایشته اوکون انسان اوغلو شمدیکندن شن اولور ؛
برآز دها چوجقجه کولر ، برآز دها آز آغلار .

محمد امین

Digitized by Google

حسلر وفكرلرك انتشاری مناسبتیله..

رائف نجدت بكك اخيراً انتشار ايدن « حسلر وفكرلر » نام اثرلری مناسبتیله ادیب معظم واستادمحترم رجائی زاده اكرم بك افندیحضرتلری طرفندن لطفاً ارسال بویوریلان التفاتنامۀ ادیبانه‌یی عیناً درج ایدیورز:

اديب محترم بك افندی؛

« حسلر وفكرلر» عنوانلی اثر اديبانه‌كزدن نام حقيرانه‌مه اهدا بيورديغكز جلدی آلدم. بووسيله ايله نائل اولديغم التفات مخصوصك روح وقلبمده انكشاف ايتديرديكی حس انبساط وابتهاجی بنده‌كز تعريفه مقتدر اوله‌ماسه‌مده مفتون كمالی اولديغم فراست وعرفانكز پك اعلا تقدير ايدر. بوندن امينم. بناءً عليه، بنده‌كزی او يولده اسراف كلمات ايله تشهير عجز مجبوريتندن وارسته ايدن ذكای انوركزه هرشيدن اول، عرض شكران ايدرم.

رسملی كتابده، ثروت فنونده اوقوديغم پك فاضلانه، پك ذكالی مقالات تزيبهه آلتنده عرض سيمای محويت ايدن ـ رائف نجدت ـ نامی ايله استيناسم ايجه اسكيدر. بوسه‌ويملی اسمك مسمای محترميله‌ده برايكی دفعه تصادفی اولاراق تشرف ايتمشدم. سودای روح وقلبی، غايۀ خيالی، زواللی انسانيتك طرف طرف، دمبدم ايچنده بونالديغی ظلام جهل وعدواندن تمامينه صيريله‌رق زوال بولماز بر منوريت صلاح ايله تعاليسنه معطوف اولان بوشاعر اديبك تمايلات حسيه وفكريه‌سی حقنده قطعی بر فكر حاصل ايده‌بيلمه‌كلكم آنجق « حسلر وفكرلر »ی مطالعه ايتدكدن صوكره ميسر اولدی.

كتابك برنجی قسمنی تركيب ايدن فلسفی، اخلاقی، اجتماعی مقالات عالمانه‌نك موضوعلرنده‌كی جديت وقوريلغه رغماً كلك سحاركزك تأثير فسونكاريسی بونلره نه‌درجه مطرا، نه‌قدر جاذبه‌دار بر ماهيت اكتساب ايتديرمش اولديغی‌ده نظر دقتمدن دور قالمادی.

مطالعه‌سی، بالخاصه ارباب شباب ايچون، غايت نافع ونوعی كنديسنه منحصر اولان بو كتاب كزينی ترتيب ونشره موفقيت فاضلانه‌كزی تبريك ومطالعه‌سندن استحصال ايتديكم اذواق ادبيه وفوائد فكريه‌دن طولايی ذمت قدردانی‌يه متحتم تشكرات خالصانه‌می عرض حضور ايلرم نورعينم افندم.

رجائی زاده

اكرم

Digitized by Google

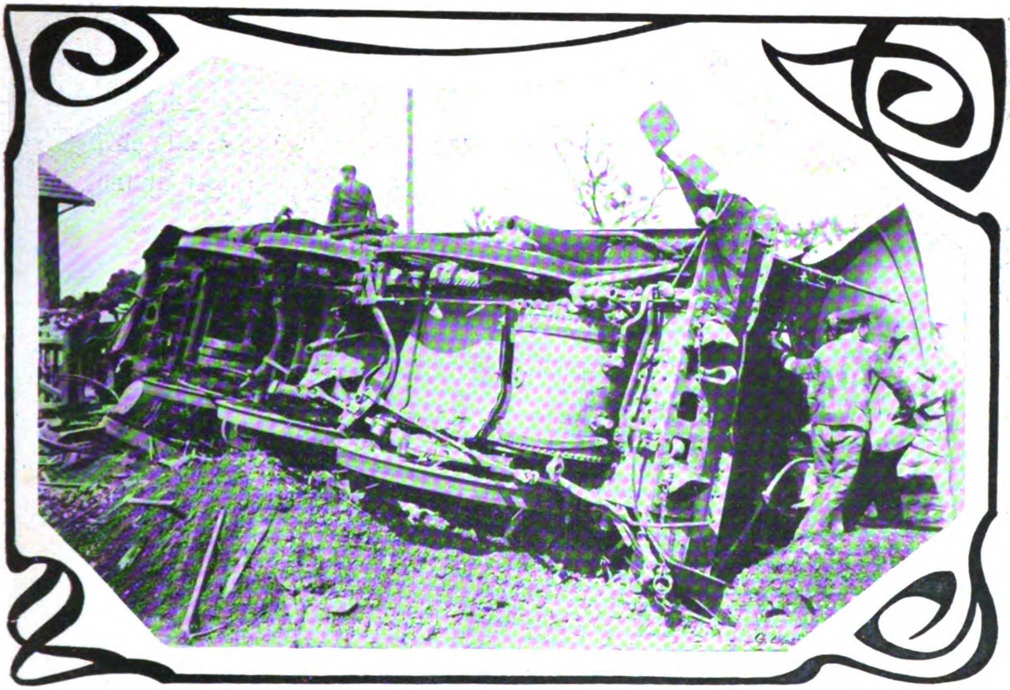

کچنلرده پارسده ورسای جوارنده ویلپروده وقوعه کلان مدهش بر شمندوفر قضاسی ـ خرد خاش اولان لوقوموتیفك منظرهسی

Un accident de chemin de fer à Villepreux près Versaille — Aspect de la locomotive ruinée.

مجلس اعیان اعضای کرامی

Les membres du Sénat.

Digitized by Google

سودای معصوم

همان تعطیلسز کچن ایکی اوچ سنه‌نك طاقتفرسا مساعیسی آره‌سنده فکر وروحمی بر آز دیکلندیرمك ایچون انتهاز ایده‌بیلدیکم وقتلر انجق اوکله طعاملرینی متعاقب نهایت یارم ساعت قدر دوام ایده‌بیله‌ن زمانلردر.

ایشته بو سعادته مظهر اولدیغم کونلر، یازی ماصه‌سنك یانی باشنده‌کی قولتوغه یاصلانه‌رق ماصه‌نك اوستنده‌کی اوطوفان اوراقی، دها اوته‌ده تصحیح بکله‌ین مطبعه پرووالرینی، بر کوشه‌یه بوزولمش — هیچده لطفکار اولمیان — اوفاقلی بیوکلی بر قاچ دفتری، دیوارلرده صامت و پروقار طوران بر قاچ رسمی، یرلرده سورونه‌ن ذلیل بر قاچ کاغد پارچه‌سنی، بر ییغین بی معنا حیات توربوسی یازیلرك غدار وظالم بر مقبری اولان کاغد سبتنی، هنده، ویانه‌یه، ارضرومه، مناستره، بصره‌یه دها بیلمم نره‌لره کیده‌بیلمك ایچون بندن حیات وقدرت دیله‌ین بر قاچ ظرفی، شورایه، بورایه آتلمش ایکی اوچ اسکمله‌یی، اوست اوسته قونیلمش بر چوق رسم قالبلرینی یورغون و بیتاب نظرلرمله — هیچ بر شی اکلامادن. هیچ بر شی حس ایتمه‌دن — سوزر وصانکه بو بوش ومعناسز بنلك ایچنده کنجلکم وحیاتم ایچون بر آز سکون، بر آز سعادت طوپلارم! چونکه صباحدن اقشامه قدر لاینقطع بعضاً کاتب، بعضاً آبونه مأموری، بعضاً محاسب، بعضاً وزنه‌دار، بعضاً مصحح، بعضاً اداره مأموری، بعضاً دالقاووق، فقط نادراً مدیر وصاحب امتیاز اولان زواللی بن بو یارم ساعتلك دورهٔ استراحته هر کون نائل اوله‌بیلسه‌م دنیاده بندن بختیار کیمسه اوله‌مزدی...

اونك ایچوندر که اوکله یمکندن صوکره کندیسیله مشغول اولمقلغم ایجاب ایدن رسمی بر زائر بولنسه نشئه‌م قاچار، فکرم طورور؛ بتون بر کونده بکا بر یارم ساعتی چوق کوره‌ن طبیعته قارشو تا عمق روحمدن فوران ایدن سرکش بر حسله عصیان ایدرم...

فکرم نظرلرمله برابر، اوطه‌مك اوته‌سنده بریسنده، بر رقص مسعود ایله قوشارکن مردیونلردن کله‌جك بر آیاق سسی یوزده طقسان بر ملاقات احتمالی ایله بنی تتره‌دیر؛ خائف ومأیوس: امان، دیرم، اکر بر ادیب، یاخود بر شاعر ایسه آرتق امداد، ربم...

چونکه بر آن استراحتده بو حساس و آتشین ذکالرك اوزون، لطیف، پر شعر و خلیا

مصاحبتلرندن نه قدر خوشلانیر ایسه‌م هیچ خوشمه کیتمه‌ین بر طبیعتلرندن‌ده اوقدر مأیوس اولورم!

بو طبیعتلری‌ده نه‌در بیلیورمیسکز؟ پك معصوم... کندی اثرلرینی سزه اوقومق ودیکله‌تمك...

حالبوکه دنیاده ـ کندی مسلکم نقطهٔ نظرندن! ـ اڭ زیاده خوشمه کیتمه‌ین برشی وصوکره‌بن او اثرلرله یالکزجه قارشی‌قارشی‌یه کلیر، ایجاب ایدرسه دوست وصمیمی نظرلرمله اونلری اوپر، اوپرم... مادامکه براثر حقنده بر فکر مخصوص پیدا ایتمك ایچون اونکله سسزجه.باش باشه قالمه‌مز لازمدر؛ بو کورولتولر، بو اوضاع واطوار، بو آهنك سحر آمیزلزومسز دکلمیدر؟

اثرینی بکندیرمکه، تقدیر ایتدیرمکه،

ویلپرو شمندوفر قصاسی — قضادن صکره خطك تعمیری
Accident de chemin de fer de Villepreux Réparation de la voie ferrée aprés l'accident.

وارسه اوده بر اثر ادبی‌یی مؤثری آغزندن دیکله‌مکدر.. بن غزته‌یه قونیله‌جق عینی براثری بلکه بشیوز دفعه ترنم ایتمش برشعرو آهنك بر لسانك زمزمهٔ لطیفیله دیکله‌رکن یا بشقه برخلیایه دالار، یاخود او پك غریب برطور آلان مؤثرك اوضاعنی کمال حیرت و تبسمله تدقیق ایدرم؛ ایشته اوقدر.. متأثر اولمق هیچ ایشیمه کلمز!

احتیاجی اولانلرده‌ده، اولمیانلرده‌ده بو غریب سودا وار.. فرضا عزیز دوستم رائف نجدتده بو علتله معلولدر! بهمه‌حال اثرلرینی اوقویه‌جق، دیکله‌ته‌جکدر. فقط، اوقورکن بولنمیسکز.. اوکوروله‌جك برشیٔ.. اثرلرینی اوقومغه باشلادیمی، اداره‌خانه‌نك هر کوشه‌سنده بتون بشقه‌سسلر، کورولتولر بردنبره‌دورور؛ قومشو

دائره‌لرده‌كى سسلر كسيلير ؛ يالكز اونك قالين، كمراه، رعشه‌دار فقط بر آز آهنكسز سسى بر حاكميت وقورانه ايله دائره‌نك هر طرفنى دولديرر ؛ شمدى ، ظن ايدرسيكز، كه كوك كوكرليور، شمشكلر چاقيور، ييلديرملر دوشيور، قاصرغه‌لر دونيور ؛ برطراقهٔ هول انكيز ايله هرشئ آلت اوست اوليور! هركس ، مبهوت ومدهوش ، بوصداى متحكمه زبون قالير ذواتى ديكله‌مك، نتيجه‌ده ـ اثر ايى اولسون فنا اولسون ـ موفقيتلرندن بحثله بيان تبريكات ايتمك اصلا اونوتلماسى لازم كليان بر وظيفه‌در !

بوكبى مراسمده مدت حياتمده يالكز بر دفعه متأثر اولدم :

بر كون استاد محترم على اكرم بك افنديك شرف زيارتلريله مشرف اوليوردق ؛ اوته‌دن بريدن قونوشوليركن بحث ادبياته انتقال

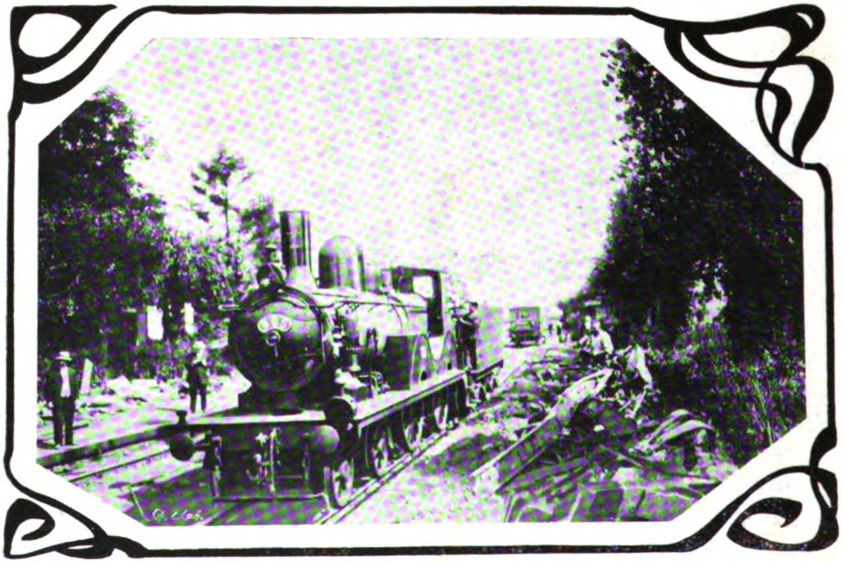

ويلپرو شمندوفر قضاسى — قضاده مجروح اولانلرله وفات ايدنلرى نقل ايدن بر ترن محل فلاكتده .
Catastrophe de Villepreux — Un train transportant les victimes de l'accident.

دوروركن بن . بونجيب سيماده‌كى تحولاتى عميق بر نظرله تدقيق وتعقيب ايدر؛ اونك صاف ومعصوم قلبنى بتون وضوحيله اوقوروم ..

بونمونه‌لرى ايسته‌ديككز قدر تعميم وتوسيع ايده بيليرسيكز ؛ ديه بيليرم كه هر اديب ويا متأدب اثرلرينى بشقه‌لرينه اوقومق ايچون ، غير قابل مقاومت بر آرزو واحتياج ايله يانار. بوكبى ايتدى . هر بلاغتنده آيرى بر فضيلت ووقوف مندمج اولان اوستتثنا طرز افاده‌لريله بزى اوكون جداً سرمست عرفان ايدن استاد تقريرات علميه‌لرينه نهايت ويرركن :

— دوروك . ديدى . سزه برشئ اوقويايم..

غايت معتنا بر صورتده قاتلانمش كاغدلرى آچاركن ، بن ، استادكده عينى حسه مغلوب

بلغارستان قرالنك اخيراً اجرا ایتدیکی پارس سیاحتی — بلدیه دائره‌سی جوارنده قرالك ورودینه منتظر اهالی
Voyage du Roi de Bulgarie à Paris — Peuple attendant près de l'hotel de ville.

بولندیغنی کمال حیرتله کوریبور . دوداقلرمی ایصیریبوردم ؛ استاد بر ایکی خفیف حرکتله برفورچه‌نك بیله تثبیت ایده‌میه‌جكی قدر لطیف ، اوچوجی بر وضعیت آلدی ومراسم باشلادی ؛ فقط ایلك حمله‌ده اسکمله‌می ماصه‌یه یاقلاشدیردم ، قوللرمی طایادم ؛ بتون مدت حیاتمده بوقدر لاهوتی بر نغمه دها ایشیتمه‌مشدم .. او بر سلسبیل موسیقی که متوج بر دکزك پرقهر وعظمت اوغولدولریله کورله‌رکن صانکه بر یتیمك ایکله‌ین شهیق مظلومنی تنظیر ایتمك احتیاجیله یواش یواش رانین اولیور . و بو بویله‌جه دوام ایدیوردی ؛ بن شمدی بو بلند واصیل ناصیه‌نك قارشوسنده لال ومتحجر ، موضوع وافاده‌ده‌کی عظمته برابر کورله‌ین ، ایکله‌ین بو نغمهٔ آسمانی‌نك محیط نورا نوری ایچنده حس مادیدن متجرد کوزلرم یشارمش ، برقاچ قطرهٔ مسعود ایله یناقلرم ایصلانمش ؛ بتون روحمله دیکله‌یوردم ...

صکره بتون بو عالم انوار بردن قراردی ؛ نه شعر ، نه موسیقی .. آرتق هیچ برشی یوقدی ... یالکز قولاقلرمده بر اوغولتی ، بینمده درین بر ایکیلتی ایله کوزلرمی چویردیکم زمن استادك چهره‌سنی تماماً دکیشمش . دائما بر لمعهٔ ذکا ودها ایله پارلایان کوزلرنی خفیف ، نامحسوس

بر سحاب ایله اورتولمش کوردم . . تیتره‌ك ، متأثر بر سدا ایله :

— ایشته ، دیدی ، سلطان سلیمدن سزه بر پارچه . . نصل بولدیکز ؟

بن یالکز عمیق بر حرمت ومفتونیتله باشمی اکدم وهمان بزدن آیریلان استادی مردیونلره قدر تعقیب ایتدم . . نه بر کلمه ، نه بر تك حرف . . . صوکره دوندم باستونمی آله‌رق سوقاغه فیرلادم ؛ شمدی تأثرلرمی کیدرمك ایچون صاف بر هوا ایله اقشامك سرین بر کونشنه پك چوق احتیاجم واردی . .

بر ده یاندومیا فصلی واردرکه بنی هم کولدیرن ، هم اغلاتان اصل بونلردر . . قافیه ، ادبایه قاتلمق هوسیله کیجه‌لری اویقوسنی قاچیران ، مکتبده‌کی درسلرندن ساعتلر چالان ، بوش ، قوف بر منظومه ایچون حیاتك پك چابوق افول ایدن بو قیمتدار دملرینی باطله لایان نه قدر کنجلر طانیدم که بونلردن ایکیسی شمدی بر ر آووچ قره طوپراق اوله‌رق ادرنه قپوسنده ، قره‌جه احمده او قورقونج سرویلرك آلتنده آرتق ابدیاً اویویورلر . بویله مادةً دکلسه‌ده آرتق معناً محکوم فنا اولان دها نه قدرلری واردرکه بونلرك عاطل و بی ثمره حیاتلرینی دوشندکجه قلبمده الکدرین نقطه‌لرك صیزلادیغنی حس ایدرم .

بوزواللی کنجلرله نه الیم ملاقاتلرم وار ، متردد بر طور ایله اوزاتدقلری بر کاغد پارچه‌سنك بر عمر توربوسی اولمقدن بشقه بر مزیتی حائز اولمادیغنی اونلره سویله‌مك . اکلاتمه بیلمك ایچون نه قدر صیزلادیغمی ممکن دکل تصویر ایده‌مم . بو اثرلرك بر هیچ اولدیغنی سویله‌دیککز زمان — ولو قناعت ایتمش اولسه‌لر بیله — قلبلرینك اك حساس بر تلنه دوقونمش اوله‌جقسکز . ایشته بو سائقه ایله بن ، بو حقیقتی جهراً سویله‌یه‌مم .

بویله مشکل موقعلرده عزیز و محترم قرده‌شم م . رؤف بکك کناهنه کیرمکدن باشقه بر چاره‌م یوقدر . . او بنم ایچون هم قیمتدار بر رفیق مساعیدر ، هم عینی زمانده اولدقجه لاقید بر [دفع البلایا والقضایا] کبی امدادیمه یتیشیر . درجی ممکن اوله‌میه‌جق بر اثری بر دنبره رد ایتمك بنم ایچون ممکن دکل ! بناءً علیه درج ویا عدم درجی حقنده بر قرار اتخاذ ایتمك صلاحیتنك سر محرره عائدیتدن بحث ایله اثری رؤف بکه تودیع ایده‌جکمی سویله‌یه‌رك بو ایشدن خفیفجه قورتولورم . رؤف بك ایسه . . او ، بویله شیلره دنیاده آلدیرماز !..

او مدهش بر معلم ، انصافسز بر امتحانجیدر . او ، اوجلری طقسان بش درجه بر زاویه ایله یوقاری طوغری قیوریلمش بییقلرینك اوستندن مخاطبنك هیچ بر نقطه‌سنده تمرکز ایتمیان دالغین نظرلریله قارشیسنده کنی سوزر ؛ لاقید بر طوره معروض قاله‌رق مدتدن بر شیئلر ضایع ایتدیکنی حس ایدن مخاطبنی صیقشدیردقجه صیقیشدیرر و بو حالدن بیوك بر ذوق آلیر بر لاقیددر . نوه . س محررلردن ، ادیبلردن برینه تصادف ایدنجه اونی بر طارتار ، اثرینی ، کندیسنه اوقوته‌رق کمال

دقتله دیكلر فقط بی چاره‌یی راحت براقماز . آره‌ده بر :

— نصل فندم؟ استفهامیله باشلادیمی آرتق نهایتی كلز ... بركون قضاءً [!] [اخترام] كله‌سنی منظومه‌سنده استعمال ایدن نوهوس برشاعره غایت آسوده وطبیعی برطورله :

— اخترام ؟ . . (خرم) دن كلیور دكلی افندم ؟

سؤالنی ایراد ایدنجه هم او طورده‌كی استخفافكار جدیتی ، هم زواللی شاعرك

— اخترام ؟. خرم ... یخرم ... اوت ، اوت ! شبهه‌سز دكلی افندم ؟ دیه‌رك آلدیغی

شاشقین ، وشایان مرحمت حالی نه‌وقت درخاطر ایتسه‌م كولملك ایچون درین بر احتیاج حس ایدرم .

بو امتحانچیلقدن وازكچیرمكه‌او غراشیرسه‌كز درحال منطقچی اولور ، هنوز لسانی بیلمیه‌ن بر آدمك شاعر اوله‌میه‌جغنی وبویله آره صره

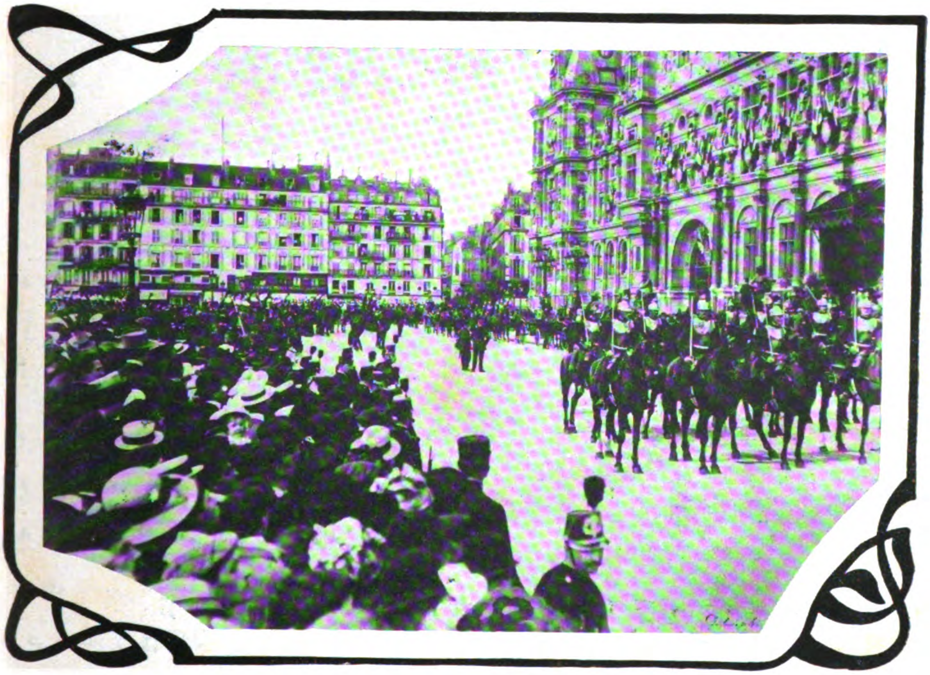

بلغارستان قرالنك پارس بلدیه دائره‌سنه مواصلتنده اجرا اولنان احترامات عسكریه

Les cuirassiers mettant sabre au clair à l'arrivée des souverains bulgares .

بر امتحانه چكیله‌رك حقیقت حال اونلره بتون وضوحیله كوسترلمیه‌جك اولورسه بر چوق طابورلردن مركب بر شاعرلر آلاینك تشكلنه انتظار ایتمك لازمكله‌جكنی اكلاتیر ...

وسعت وقوفی قدر دالغینلغی‌ده اوصاف ممیزه‌سندندر. اسكله‌ده ، واپورده ، شكرجیده ،

ادارەدە ، باب عاليدە ، وينە معكوساً بو يرلردن
برندە كلير كندە ، كيدركندە بهمه حال برايكى
شىء اونوتور . (3) ى (٤) صورتندە يازەق

ايچون آيدە نە قدر پارە صرف ايتديكنى
صورسەكز :
— نە بيلەيم بن . بنم غزتەجى آرەصرە

رئيس جمهور موسيو فاليەر ايله قرال فردیناند بر آرابەدە

M. Fallières et le Roi de Bulgarie à leur départ de l'hôtel de Ville.

اونك ايچون ايشـدن بيله دكلدر .. هر كون
پاكت پاكت طاشيديغى تركجه ، فرانسزجه ،
انكليزجه ، المانجه غزتەلر ، رسالەلر ، كتابلر

اوچ ليرا دير آلير ، بر ليرا دير آلير ، درت
ليرا دير آلير ، آلير اوغلو آلير .. فقط بو
تأدياتك بر آيدە نە قدر بريكونە بالغ اولديغنى

Digitized by Google

بکلر بکی قصر همایوننده کشیده بیورلان ضیافت سنیه رسملرندن : ذات حضرت پادشاهی ایله معیت
سنیه‌لرنده بولنان ذوات ـ اوراده حاضر بولنان سباح فوطوغرافخانه‌سی مأمورینه
بو رسمك چکیلمه‌سی ایچون بالذات طرف پادشاهیدن مساعده بیورلمشدر

S. M. I. le Sultan et sa suite au banquet impérial de Beïlerbey.

ـ طوغریسنی ایسترسه‌کز ـ بنده بیله‌میورم؛ مع مافیه یالان سویله‌میه‌جکنه پك امینم ... دیر او . بو قدر صاف وتمیز بر قلبه مالکدر . کیمسه‌دن شبهه ایتمك خاطرینه بیله کلمز . اونك ، بنجه ، الك ایی طبیعتلرندن بریده اثرلرینی اوقومق و دیکلتمك سودای معصومنه دوشمه‌مش اولمسیدر !

عبیدالله اسعد

سقوط وعفو مسئله‌سى

— خ . ب . خانمه —

يكرمنجى عصر مدنيت ، ديه تمديحاتى سماره قدر اصعاد ايديلن عصر حاضرده ، بوتون جمعيات متمدنه‌يى عمق موجوديتندن كميره‌ن بر مرض اخلاقى و اجتماعى واردركه ، اوده فاجعهٔ سقوطدر .. بو مرض سارئ مدنيت ، بالخاصه اوروپايى ، اوقدر قوتلى بر صورتده صارصيوركه فلاسفه و محررين و ادبانك بوكا يكانه دوا اولمق اوزره بولدقلرى واسطهٔ مدافعه ومقاومت (عفو) نظريه‌سيدر .. ايشته بو صحيفه‌لرده‌ده ، او خسته‌لقله ، دفع وازاله‌سى ايچين اتخاذ ايديلن تدبيرك ماهيتلرى تدقيق وتشريح اولونمق ايسته‌نيليور ...

كائناتده هرشيئى اداره ايدن طبيعتدر ، قوانين طبيعيه‌در . بو ، آرتق بر حقيقت مثبته‌در . انسان‌ده داخل اولديغى حالده بوتون عضوياتى‌ده بوقانونه تابعدر . يعنى « ده‌ترمينيزم » نظريه‌سى فناً ، تجربةً برقطعيت رياضيه شكلنى آلمشدر . انسان بوراده موجودات سائره‌دن يالكز برشيده آيريلير : او ، طبيعتك يالكز قوانين اصليه‌سى ايله دكل ، عينى زمانده ، بر واسطه‌يه استناداً تكمل ايتمش قوانين تاليه وفرعيه‌سى ايله‌ده اداره اولونور . يعنى انسان هرخصوصده بر حيات حقيقيه ياشامق ايچين ، طبيعتله ، مولودهٔ دماغ اولان صنعتك صورت مؤلفه‌سى دائره‌سنده حركت ايتمكه مجبوردر .. صنعت ، اصل واساسده طبيعت ، ديمك اولديغى ايچين اونك برموجوديت متكامله‌سيدر . بناءً عليه انسانك ، قوانين طبيعيه ايله برابر ، دماغنى‌ده نظر دقت وتأمله آله‌رق ياشامسى وجوب قطعى تحتنده‌در ... هرموجوديتى اداره ايدن برقانون طبيعى واردر . وهر قانون طبيعى كندى مخالفنى مغلوب ايتمكه سعى ايلر . هانكى قانون طبيعى غالب اولورسه ، موجوديت اصلا اوكا كوره حركتده مضطر قالير ..

ديمك اوليوركه ، طبيعت ، انسانلره حقيقت داخلنده بر حيات كچيرمك ايچين ايجاب ايدن قوانين طبيعيهٔ دماغيه ويرمشدر .. بوقوانين ايله موجوديت حقيقيه‌يه مخالف اولان هرشى دفع و ازاله ايديله‌بيلير .. بوتون بو قوانينك زبده ومحصله‌سى ، قوهٔ اجرائيه‌سى اراده‌در .. ايشته ، اوصورت مؤلفه‌ده اراده‌اساسى اوزرينه مؤسس ومبتنى‌در .. انسانلرك بوتون موجوديات معنويه و ماديه‌سى : مؤسساتى ، اختراعات وكشفياتى ، محيطات اجتماعيه‌سى ، الخ .. هپ

بو بنیاد رصین ومتین اوزرنده تولد ، دیمومت وتکامل ایدرلر.. انسانك النده بوقوت اولدقدن صوکره حاکمیت قطعیه هر زمان اونکدر . یالکز شو شرطله که ، غیر طبیعی موجودیتك امحاسی ایچین لازم کلن بوتون عوامل ومؤثرات

دییورلر که: « قادینلرك بوموقع مشکلی قوانینك ، حالات اجتماعیه نك بر نتیجه سی دکلدر ، قادینلغك او خطاسنه فوق العاده بر وخامت ، بر اهمیت بخش ایدن بالذات طبیعتدر . طبیعت ، قادینلری محافظهٔ نسله مجبور و مأمور ایتمشدر . اونلر

طرف اشرف حضرت پادشاهیدن اعیان و مبعوثان کرام شرفنه بکلر بکی قصرنده کشیده بیوریلان ضیافتده حاضر بولنمق اوزره ذات شاهانه نك قصر همایون باغچه سنه مواصلتلری

L'arrivée de S. M. I. le Sultan au jardin du Palais de Beylerbey pour assister au déjeuner donné en l'honneur des sénateurs et des députés.

فوطو : سباح ئه ژوواليه

Photo: Sebah et Joaillier

تدارك وتطبیق ایدلملی در . الك کوچوك بر خطا ، بر نقصان حصول امله شدتله مانعدر.. بومقدمه جکدن صوکره صدده داخل اوله بیلیرز :

بعض مؤلفلر ، سقوط قباحتندن ارککلری تجرید ایدوب یالکز قادینلری مسئول طوته رق

کندیلرینه عرقلرینی ، نسللرینی والحاصل وجودلرینی تودیع ایدن زوجلرینه صداقتله مکلفدرلر . » لکن دوشونولمیور که ، طبیعت ، موجودیاتك احتیاجاتنی ، لوازمنی تماماً ، هیچ بر نقصان وخطا اولمیه رق تسویه وتدارك ایده جك

اسباب ووسائطی تکوین و احضار ایله مشدر .
فقط ، حقیقت داخلنده حرکت ایده‌رك ...
حیات شخصیه ، اجتماعیه وعمومیه‌نك هر
صفحه‌سنده بوقدر غیرطبیعی موجودات معنویه
ومادیه اجرای فعل وتأثیر ایدرکن ، حقوقاً .
اجتماعاً ، عرفاناً ، موقعاً رجال ونسوان آره‌سنده

صداقتله مکلفسك ، سقوطده مسئول و معاتب
یکانه سنسك » دیمك بداهةً واهی برشیدر ..
دوشونوللی که ، قادینده اتله کمیکدن عبارتدر ،
اونك‌ده ذوقه ، صفایه ، حظوظاته میل وانهماکی
واردر . اصراره ، تکلیفه ، اغفاله ، عشقه ، یأسه
مقاومتك‌ده برحدی موجوددر . زوجی طرفندن

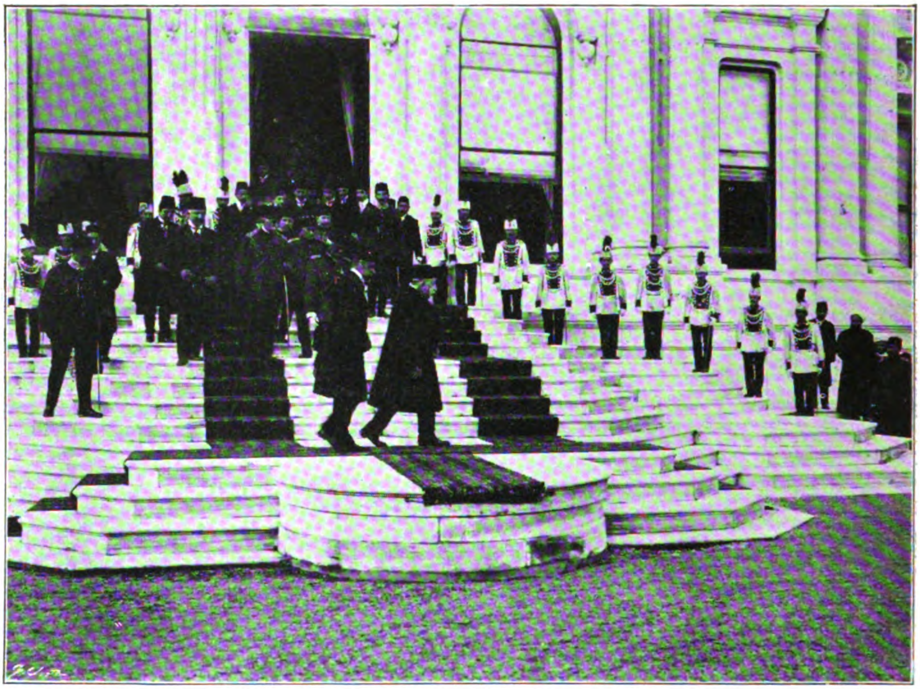

ذات شاهانه‌نك بکلربکی قصر همایوننده‌ن عودتلری
Retour de S. M. I. le Sultan du palais de Beylerbey.
فوطو : سباح ئه ژووالیه
Photo: Sebah et Joaillier

صریح ومخالف اصل واساس عدم تساویلر
وارایکن ، ارککلرك النده قادینلره قارشی تحکم
واستبدادلرینی ادامه ایتدیره‌جك هردرلو وسائل
موجود ایکن ، قادینه خطاباً : « سنی بویله یاپان
طبیعتدر ، سن محافظهٔ نسل وعرقه مجبورسك ،
نه اولورسه اولسون سن بهمه‌حال زوجکه

نوازش ومحبته مظهر اوله‌میه‌رق بالعکس ، اونی ،
کندیسنك حقوق انسانیه وعائلویه‌سنه رغماً
هردرلو وسائط سفاهته مراجعت ایتدیکنی ،
کندیسنه آرتق خیانتی مباح کوردیکنی کورونجه
ودیکر طرفنده بوتون اسباب اغفالیه‌یه تشبث
ایدیلنجه ، برده ، موقعی . تربیه‌سی ، عرفانی ،

Digitized by Google

حالی کوز اوکنه کتیریلنجه اوقادینك نه درجه
مقاومته قدرتیاب اوله بیله جکی سهولتله آکلاشیلیر..
بناءً علیه یوقارودەکی خطابی ایراد ایتمکله سقوطك
اوکی آلنه‌ماز .. چونکه : خطای فاحشدر...
بونك ایچون، بو لکه‌نك محو ورفعنه موفق
اوله‌بیلمك مقصدیله حقیقت وطبیعتدن استنباط

مدافعه‌سی بر اتحاد واشتراك تحتنده اولدیغی متعارفه
قبیلندن برشیدر .

چونکه : هرانسان وحیوانك سودیکی شیئی
مدافعه ومحافظه ایتمسی بر حس طبیعی نتیجه‌سیدر..
مادام که ارکك ده، عائله‌سنی ، نسل وعرقنی
سوییور اونك وقایه‌سنه طبیعةً مأموردر ..

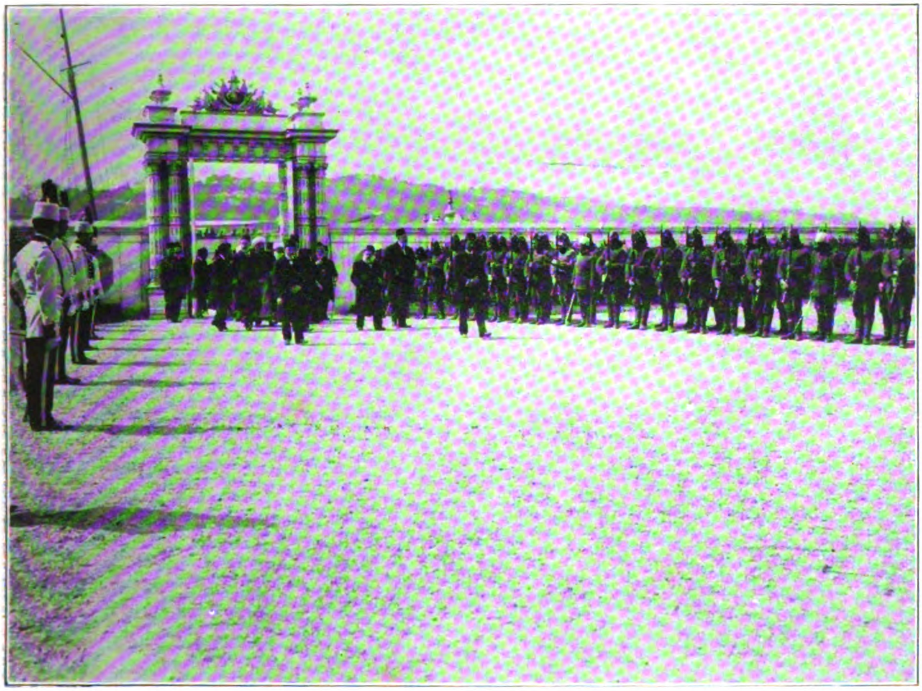

بکلربکی قصر همایوننده کشیده بیوریلان ضیافته مدعو بولنان ذواتك قصر عالی باغچه‌سنه مواصلتلری
Les invités arrivant au jardin du palais pour prendre part au banquet impérial.
Photo : Sebah et Joaillier
فوطو : سباح ئه ژووالیه

احکام وقوانین ایله‌مك لازمدر . . هرشیدن
اول بوقطعیدرکه محافظهٔ نسل وعرقده ارکك ده
مدخلداردر .. تعیش عائله‌ده، محاربه‌ده، وسائر
بوتون احتیاجات ومهالك مادیه ومعنویه‌ده
ارککك برشریك طبیعی اولمسی بونی صراحةً
اثبات ایدر .. نسل وعرقك هر خصوصده‌کی

عکس حالده، ارککك غیر عضوی بر مخلوق
اولمسی ایجاب ایدر . . اونك بیله صیانت
موجودیته ساعی اولدیغی آشکاردر . . زیرا :
حرکت وفعالیت متمادیه‌سی واردر ... بو وسیله،
نسل وعرقك موجودیتنه دوغرودن دوغرویه
ایدیلن هر هجوم وتعرضدن ارککده مسئولدر..

Digitized by Google

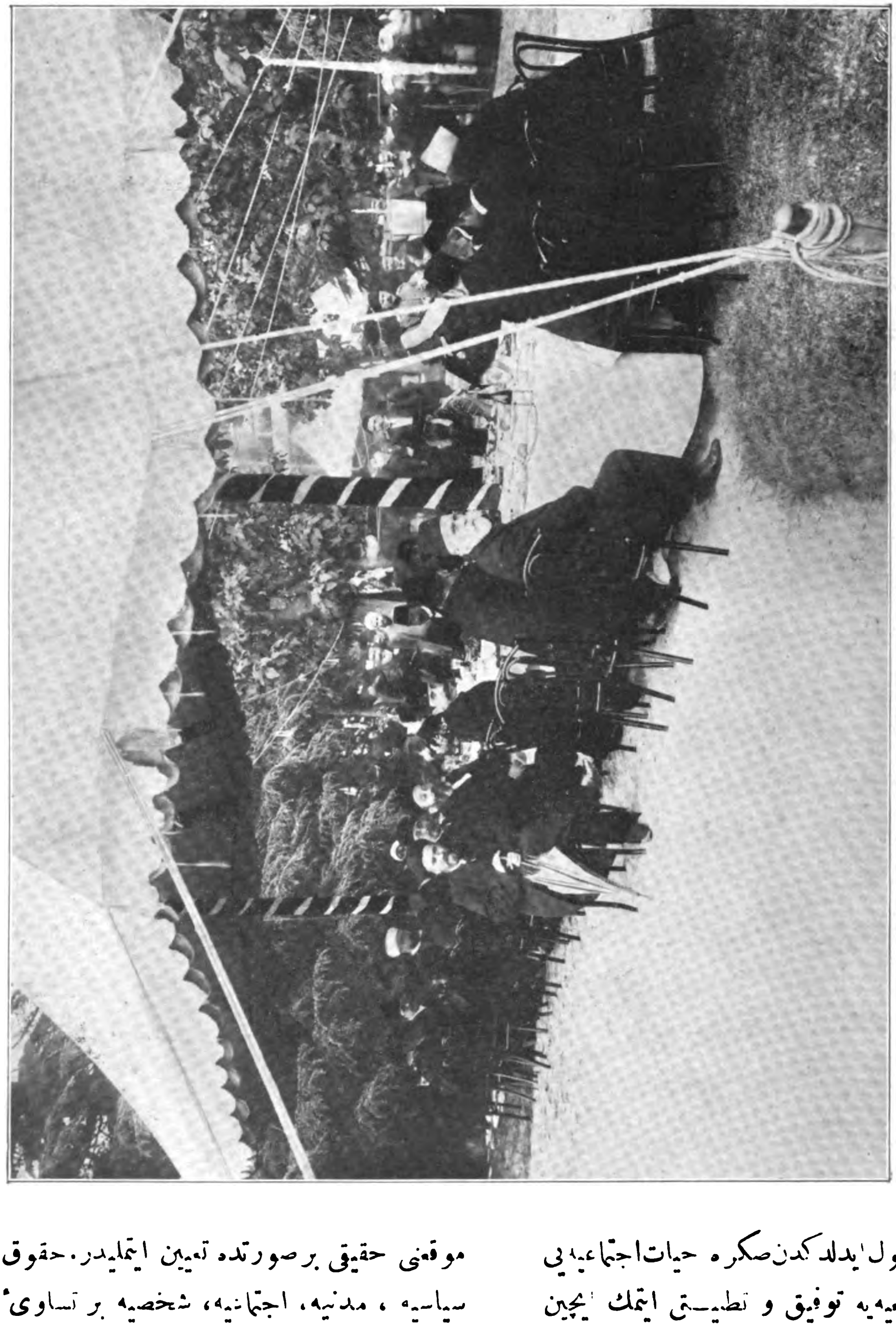

بکلربکی قصر همایونی باغچه‌سنده بر طعام صفره‌سی و بعض مدعوین کرام

Un du banquet impérial de Beylerbey.

Photo: Sebah et Joaillier

فوطو : سباح ئه ژوواليه

بو اساس قبول ایدلدکدن صکره حیات اجتماعیه‌یی قوانین طبیعیه‌یه توفیق و تطبیق ایتمک ایچین لازم کلن عواملی، مؤثراتی استحصال وجیبه‌دندر.. بناءً علیه، هیئت اجتماعیه‌ده قادینک وارککك

موقعنی حقیقی بر صورتده تعیین ایتملیدر. حقوق سیاسیه، مدنیه، اجتماعیه، شخصیه بر تساویٔ طبیعی‌یه مظهر ونائل اولملیدر. قادین وارکك اجرای فحشده شخصاً، تشریح و فیزیولوژیدن

Digitized by Google

ماعدا هر خصوصده؛ نسل و عرق نقطهٔ نظرندن ایسه بلا استثنا بوتون صور و صفحاتده مساویدر.. سقوطك، تأثیراتی شخصدن زیاده جمعیتك، عمومك موجودیتنه اولدیغی ایچین تأثیر شخصیت نظر دقته آلنه‌ماز.. بونك ایچین قطعیاً غیر طبیعی بولونان سقوط قباحتندن ایکیسیده عین درجهٔ شدتله معاقبدر.. شریعت اسلامیه‌نك، بو جرمدن دولایی قادینی وار ککی مساواةً مجازاته دوچار ایتمسی بو نقطهٔ نظردندر. ذاتاً، بو مساوات طبیعیه‌نك قبول و تطبیقی حیات اجتماعیه‌نك منافع موجودیتی ایجاباتندندر. بر باکره، بر کنجك سقوطی عین مرتبهٔ مسئولیتده اولمالیدر. اصلده، حقیقت و وجدان حضورنده بونلر مساویدر. او سقوطك، غیر طبیعی بر صورتده، قیزی بدبخت ایده‌رك ارککه هیچ بر تأثیر حاصل ایتمه‌مسی یالکز شرائط حاضرهٔ اجتماعیه‌نك نواقص و خطیئاتی نتیجه‌سندن باشقه برشی دکلدر. بو خصوصده ایکیسنك موقعی مساوی اولان اوقیزله کنجك، هیئت اجتماعیه اوکنده‌ده بر طوتولملری منفعت عمومیه مقتضیات قطعیه‌سندندر...

اولورسه بویوك بر فائدهٔ اجتماعیه تأمین ایدلمش اولور. چونکه: بو حالده قیزك فحش متمادیه مراجعت ایتمه‌مسنه سببیت ویرلمش اولور. بوکا یکانه چاره: بونلری، یکدیکری حیاتده بولوندیغی مدتجه هیچ بر کیمسه ایله تأهله صلاحیتدار اولمیه‌رق، حق طلاقدن محروم بولونمق شرطیله قانوناً، بلاقید و شرط، یالکز بری بریله ازدواجه مجبور طوتمقدر. بو صورتله هم فحشك اوکی آلنمش اولور، هم‌ده او محرومیت حقوقیه ایله مؤثر بر جزا ترتیب ایدلمش بولونور.. طبیعت و وجدان حضورنده درجهٔ مسئولیتلری

سقوطك بو صورت تسویه‌سنده بوتون غیر متأهللر، دوللر، و یاخود طرفیندن بریسی مجرد اولوب دیکری أولنمش بولنانلر داخلدر. هم بو نوع سقوطك اوکنی آله‌رق فحشی منع ایتمك، همده هیئت اجتماعیه‌نك، متضرر اولمامسنی تأمین ایله‌مك ایچین، بوندن باشقه بر چاره یوقدر. سقوط ایدن متأهل، قادین ایسه، همان زوجندن آیریله‌رق او شخص مجرداً ولندیرملی؛ ارکك ایسه، کنج قیزی او عائله‌نك افرادی میانه ادخال ایتملیدر.. بویله اولمغله برابر أولی اولان طرفه مناسب و طبیعی بر جزا ترتیب ایدلمك شرطدر.

جبراً وقوعه کلن سقوطده ایسه قادینك هیچ بر مسئولیتی اولمدیغندن تجزیه اولونمق دوغرودن دوغرویه ارککه توجه ایدر. و قادینك موقع اجتماعیسنی ذره قدر غیب ایتمه‌مسی لازمکلیر.. بو سقوطی منع انجق ضابطه‌یه عائد بر شیدر...

کائناتده هیچ بر شی محو اولماز، قانون طبیعیسی، مادی معنوی هر شیئه قابل تطبیقدر. یاپیلان، وقوعه کلن هر غیر طبیعی حال بر سوء تأثیره تحول ایدر. بناءً علیه، فحش و سقوطدن متولد ضرر، دوغرودن دوغرویه هیئت اجتماعیه‌یه واقع اولدیغندن، بوندن ارککده زیان کورور، غیب ایدر. و صوکره بو حال بر تسلسل تدریجی ایله بر خاصهٔ ساریه کسب ایده‌رك نسل و عرقك

بوتون موجودیتنه ایراث سوء تأثیر ایلر؛ تناسل وتولداتده تناقص وتدنی یی انتاج ایله ، اونی اك نهایت انقراض وانحطاطه قدر سوروكلر .. بو سببله سقوطك اوكنی آلمق ایچین هرایكی طرفی مساواةً مسئولیتدار طوته جق قوانین طبیعیهٔ اجتماعیه ، مدنیه ، جزائیه لازمدر . اركككلری حمایه ایله اونلره جسارت وتشویق ، زواللی قادینلره ایسه بدبختی ویرمك دیمك اولان رسمی فحشخانه لری قطعیاً منع ایله مك ایجاب ایدر . بونی معذور كوسترمك ایچین تخیل ایدیلان «احتیاج طبیعی» نظریه سی جداً غریبدر .. اكر بو بر احتیاج طبیعی اولسه یدی ، بولوثیات وسفالات شخصیه واجتماعیه وجوده كلمزدی .. طبیعت كندی دائره سی داخلنده هر شیئی ، منتظم ، حقیقی بر صورتده اداره ایده رك حیاتنك ادامه سی اسبابنی استكمال ایلر . اویالكز قوانین طبیعیه سنه مخالف موجوداتی محو وافنا ایلر . فحش ایسه هیئات اجتماعیه نك دوغرودن دوغرویه موجودیتنه هجوم وتعدی ایده رك اونی اضمحلال واندراسه سوق ایدییور . آرتق بونك اصل واساسنده طبیعت آرامق عبثدر ، دكلمی ؟ چونكه : طبیعت ، قوانین اصلیه سی ایجابی اوله رق ، كندی موجودیات معنویه ومادیه سنه ، حوزهٔ حقیقتنده تأمین حیات وزندكی ایتدكلری مدتجه هیچ بر مؤثر وعامل متخالف ومتعاكس قبول ایتمز .. بو مناسبتله ، بوكبی حالات غیر طبیعیه نك چارهٔ اعدامنی آرامق لازمدر ... كندی موجودیت وتأثیراتنی اداره ایدن قانون طبیعیسی ، مخالفلرینی مغلوب ایتمكه سعی ایده جكندن و شخصیت بشریه ده اساسلی بر سبب حسی وفعلی رولی اجرا ایلدیكندن آدمیتك عمومیتی اعتباریله ، حال حاضرده بوكا یكانه دوا ، قورقودر .. زیرا : مؤثرات نفسانیه واحتراصیه نك حادثاتی ، خوفك شدتیله معكوساً متناسبدر .. (شیللر) دییور كه : « انسانلری فیلسوفلر اداره ایدنجه یه قدر قورقو اداره ایله یه جكدر . » احوال روحیهٔ بشره ، پسیقولوژی یه نه قدر موافق بر سوز ! .. بوكا طبیعتدن استنباطاً ترتیب ایدیله جك بر جزای شدید وعادلانه هر صورتله مؤثردر . چونكه : وحركتده بولنانلر كرك شخصلرینه ، كرك نسل وشرفه قصد ایتدكلرندن بو جزایه مستحقدرلر ، دیمكدر . بونلری بر تجزیهٔ حقیقیه یه اوغراتمق منفعت عمومیه وعدالت نقطهٔ نظرندن الزمدر .. سقوطك علی العموم مسبب اعظمی هر درلو حاللریله ، واسطه لریله اركككلر اولدیغی حالده ، اوندن یالكز قادینلری ابدی بر محرومیت و سفالت مادیه ومعنویهٔ انسانیه یه دوچار و محكوم ایله یه رك اركككلری ینه ناموسلی ، معذور ، خوش كورمك انسانیت ، فضیلت ووجدانه قارشی بر ذلت الیمه تشكیل ایتدیكی كبی ، بوندن بك چوق داها اهمیتلی اوله رق ، حیات اجتماعیه ، نسلیه وعرقیه یه دوغرودن دوغرویه بر خیانت وجنایت اولور .. بونك ایچین ؛ فحش وسقوطی تسهیل ایدن بوتون اسباب ووسائطی : عمومخانه لری ، باللولری ، قافه قونسرلری ، متره سلری ، جاریه لری ، اوداقلری دائرهٔ حقده قانوناً رفع وازاله ایده رك بونلرك یرینه بشریتك تربیهٔ فكریه ، دماغیه ، روحیه واراديه سنه ، تمیهٔ فضیلتنه چالیشمق مقتضای موجودیتدر .

Digitized by Google

متأهل اولانلرك سقوطنی، برطاقم وسائل وعوامله مراجعتله، داها اولدن منع وازاله ایتمك قابل اولدیغی، میانهٔ زوجیته برشخص ثالث داخل اوله رق اك دەرین حسیات، فضیلت، انسانیت ووجدانیه یی ازدیکی، حیثیت، ناموس ووقاری چیکنه دیکی ایچین، زوجینك هیچ بریسی طرفندن (عفو) کرك طبیعةً وکرك حیات وموجودیت عمومیهٔ اجتماعیه نقطهٔ نظرندن تجویز ایدیله مز. فقط، ترتیب ایدیله جك جزای معنوی ومادی قادین وارککه متساویاً اولمسی شرط اعظم واهمدر. بونلرده، طرفیندن بریسی متأهل دیکری مجرد اولانلر حققنده اتخاذ ایدیله جك اصولی تعقیب ایتمکدن ماعدا برطریق اسلم موجوددکلدر.. ینه حق وعدالت دائره سنده بر تجزیهٔ مؤثره ایله، سقوط وفحشی ممکن مرتبه رفع وتحدید ایده رك حیات اجتماعیه یی سیئات لونیاتدن وقایه وصیانت عمدهٔ منافع عمومیه در.

حال حاضره کی غریق نقایص وخطایا شرائط واحوال اجتماعیه سبیله سقوطه ارککدن زیاده مغدور ومظلوم کورلمسی واجب اولان قادینه بوتون انسانیت متفکره و متحسسه نك ظهیر ومعاون اوله رق معناً ومادةً اونك موقعنی تخلیص ایله تنظیم وتعدیله، ترفیع و اصلاحه چالیشمسی الزمدر. تا که، سوسیولوژی، آدمیته وعد وتمهید ایتدیکی مرتبهٔ رفاه و سعادتی استحصال واستکمال ایلیه رك قابلیات واستعدادات بشریه یی اساسات حقیقیه وطبیعیه یه استناد ایتدیره بیلسین...

سقوط وفحشك قابل اولدیغی قدر اوکی آلنه رق حد اعظمیدن حدات صغری یه تنزیلی ایچون یوقاروده تشریح و تکلیف اولونان وسائطدن ماعدا برده بونی نظر دقتدن دور طوتمامق، بالعکس کندیسنه درت ال ایله صاریلمق ایجاب ایدر قادینك؛ شخص، عائلوی، اجتماعی حقوقنی، موقعنی تعیین ایتدکدن صکره طبیعةً مخالف اولان بوتون عاداتی. قیودی، اطوار واوضاعی، حالاتی، مفرط، بی لزوم، عادتا کندیسنی بر آلت ذوق وحظ حالنه قویان تلبسلری، تزینلری؛ وقار وحیثیت انسانیه یه یاقیشمایان جالب تأسف افراطکار شوخلقلری، خفتلری، معاملات ومناسباتی اوزرندن آته رق، حیاتنك بوتون صفحات مادیه و معنویه سنده جدی، متین، صلابتدار بر تربیه یه تعلیم، عرفان، اراده و موقع ایله مزین ومجهز بولونمسی، خارجده، داخلده، تحصیلده وسائر بوتون فعالیاتنده متفکر، عزم و مرامنك حصولنه مقتدر، هر حرکتنده، معقول ومشروع بر غرور وخود بینیء انسانییه مالك. ارککلرله اولان مناسبات وعلایقنده، کندیسنی، مغفل وریاکار برغازهٔ شعر وشفقك مست آور نوازشلری ایچنده اونوتمغه چالیشان حرمت مفرطه وطفلانه دن آزاده و متجرد، یالکز کندی حق شروعی بولونان بر احترام متقابل ومتساوی یی مادةً ومعناً طلبکار برحال ووضعیتده اولمسی لازمه دندر.. واکر بالاده استطرد قبیلندن سویلانن مقدمه احکام ومعانیسنه توفیق سعی وغیرت، تطبیق همت وفعالیت ایدیلیرسه سوسیو-لوژینك، مقصدو آرزوسنه موفق اولمسی محققدر.

-- ٢٤ حزیران سنه ٣٢٦ -- صلاح الدین عاصم

Digitized by Google

علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق

« ترانسفورمیزم، الامارقیزم، داروه‌نیزم »

کرهٔ ارضک ناربیضا حالنده بولندیغی زمانلرده مادهٔ حیاتیه‌نك موجودیتی فرض ایدیله‌میه‌جکی وفقط یوکسك بر درجهٔ حرارتده اتحاد ایدوب سیاتوژه‌ن دنیلن بر مرکب عضوینك حصولنه سببیت ویره‌جك صورتده قاربون وازوت شبه معادنك برلشمه‌لرینه هیچ بر مانع اوله‌میه‌جغنی ومرکب مذکورك عینی شرائط ضروریه تحتنده حصوله کلمش اولان مرکبات فحمیه ایله اتحاد ایده‌بیله‌جکی وبالاخره محیط نسیمیده معلق اولان صو بخارینك تکاثفیله حصوله کلن بحر ابتدائی عمومیده منحل بولنان املحه وغازات مختلفه تماسنده اوزون بر مدت قاله قاله نهایت قاربون، ازوت، مولدالما، مولدالحموضه فوسفور وکوکرت وبومثللو اجسام بسیطه‌نك برلشمه‌سندن متجانس وغایت بسیط بر کتلهٔ البومینیه‌نك حصوله کلمش اولدیغنی ونوه ایله [پروتوپلازما] دن عاری اولوب هه‌قه‌ل نام فیلسوفك مونه‌ر تسمیه ایتدیکی شو کتلهٔ متجانسه‌نك کرهٔ ارض اوزرنده ایلك تشکل ایتمش اولان مادهٔ حیاتیه‌نك اصلی بولوندیغنی کچن مقاله‌لرمده عریض وعمیق بیان ایتمشیدم. مواد حیاتیه‌نك اساسنی، هیکلنی تشکیل ایدن مرکبك فی الواقع مواد البومینیه اولدیغنه شبهه یوقسه‌ده بوکونه قدر سرد واتیان ایدیلان نظریاتك هیچ بری بویله بر کتلهٔ متجانسه یه نودنك، پروتوپلازمانك ونهایت حسیاتك نصل ونه صورتله ظهور ایتدیکنه دائر قناعتبخش بر فکر ویره‌میور.

لامارق وداروونك تأسیس ایتدکلری انسال نظریه‌سی ایسه اشبو مونه‌رلره حیاتك کلمش اولدیغی بر زماندن صکره اجسام ذی حیاتك کورمش اولدقلری ادوار تکاملیه‌دن بحث ایدر. یوقسه مونه‌رلره نصل اولمشده حیات

كلمشدر ؟ سؤالنه جواب ويرمك خصوصنده شق شفه بيله ايتميه‌رك مسئله‌نك اساسنی مجهول براقديغی كبی غير قابل حل اولديغنی وبو بابده ياپيله‌جق هردرلو تدقيقات وتفحصاتك عقيم قاله‌جغنی دخی افهام ايديور .

لامارقه كوره اشكال حيوانيه‌نك مظهر اولديغی تحولده نظر اعتباره النه‌جق يكانه عامل بالذات حيواناتك كنديلريدر. بوذات ، ايلك حيوانلرك حرارت والكتريق تأثيريله مادهٔ غير عضويه‌دن تناسل بنفسه ايله تولد ايتمش اولدقلرينی ومحيط خارجينك اونلرده توليد ايتديكی احتياجاته كوره كندی اعضالرندن ويا ديكرينك استعمالی مجبوريتنده بولوندقلرينه نظراً قوللانيلان عضوك نشو ونما بولوب استعمالدن ساقط اولانك ايسه كچوله‌رك

كچنلرده مارسليا ليمان عمله‌سنك غره‌وی نتيجه‌سی اوله‌رق تعطيل اشغاله مجبور اولان صندال ، روموركور و واپورلرك مارسليا ريختملرنده‌كی منظره‌سی

Les barques, vapeurs et remorqueurs délaissés par les ouvriers de la ville de Marseille qui ont fait la grève.

لامارقك Transformisme بالاستحاله تبدل نظريه‌سی .ذی حيات موجودات ابتدائيه‌نك ادوار ماضيه ظرفنده نسلدن نسله تعديلاته اوغراديغنی وانجق برچوق تبدلات متعاقبه‌دن صوكره‌درکه شكل حاضرلرينی قازانه بيلدكلرينی بيان ايديور.

نهايت غائب ويا حاله كوره بشقه بر صورته استحاله ايتديكنی وبناءً عليه تعيين ايديلن محيطك شرائط مختلفه‌سی حيوانلرك دخی اختلافلرينه باعث اولديغنی وبدايت امرده وقوعه كلن تعديلاتك، تعديلات شخصيه‌نك صوكرهلری

نسلدن نسله تکرر ایده‌رك ارثاً انتقال ایده‌جك صورتده واصل اولدیغنی بیان ایتمشیدی.

لامارقك شو نظریه‌سنده‌عنی سورویه‌منسوب حیواناتك تعضونده حصوله کلن تعدیلات حقنده صورت عمومیه‌ده شویله‌جه بر طرز ایضاح اولسه بیله بر نوعك ـ ادعا ایدلدیکی وجهله ـ

حالبوکه نوعلر هم متفرق یشار ، همده انواع مختلفه‌یه منسوب اشخاص یکدیکریله برلشوب اشخاص جدیده تشکیل ایتمك اقتدارندن محرومدرلر.

داروه‌نك ایشته اصل هجوم ایتدیکی مسئله انواعك اصلی مسئله‌سی ایسه‌ده بوده اشکال

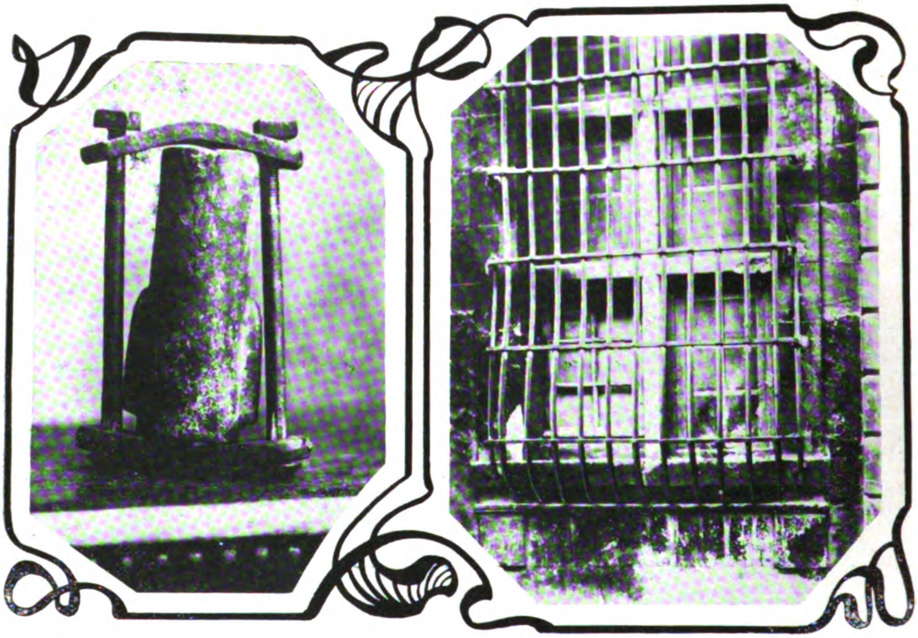

کچنلرده اسپانیاده مادرید شهرنده اشتعال ایدن بر بومبانك بعدالاشتعال طوپلانان پارچه‌لریله تخریب ایتدیکی بر پنجره‌نك منظره‌سی

Une fenêtre détruite à Madrid par une bombe.

دیکر بر نوعه استحاله ایده‌بیله‌جکنی افهام ایتمکدن پك اوزاقدر . بوکون غروب حالنده منتشر بولنان حیواناتك افرادی کندی‌آره‌لرنده مشابهت تامه‌یه مالك اولدقلری کبی چفتلشه‌رك کندیلرینه بکزر نوزادلر طوغوریور. بو اشخاص جدیده دخی عینی خصائصه مالك بولنیور .

حیه‌نك تبدلی اسبابنك تعیینی خصوصنده اشتغال ایتمکسزین تبدلات مذکوره‌یی صرف ذکر ایله اکتفا ایدرك فکرینی شو طرزده بیان ایتمشدر.

« کره‌ٔ ارضك معین بر منطقه‌سنده بر محلدن براز اغذیه‌دن وبعضاً قابل تنفس محدود بر

هوادن بشقه برشی یوقدر. تناسل ایسه مخلوقاتی بر نسبت هندسیه ایله چوغالتمقده اولدیغی جهتله اغذیه نك، محلك و هوانك یاز یا نه تعیش ایده جك اشخاصی اداره یه غیر کافی کله جکی بر زمانك ورودی مطلقدر. بناءً علیه عینی احتیاجاته مالك اشخاص اره سنده حیات ایچون بر مجادله باشلار که شو مجادله نك نتیجه سی اولمق اوزره غیر کافی بر طرزده مجهز اولانلر هلاك اولور واو محلده تجمع ایدنلر میاننده شرائط حیاتیه دن استفاده ایتمکه اك صالح اولان اشخاصده محافظهٔ حیاتك تأمیننه خدمت ایده جك اخلاق وطبایعده بوصورتله بر اصطفای طبیعی حصوله کلمش اولیور. طبایع مسروده یه عارضی اوله رق مالك اولانلر بقا پذیر اولور. یکدیکرلریله برلشیر واخلاق مشترکه لری محافظه اولدقدنبشقه ارثیتله تشدد ایده رك بر قاچ بطندن صوکره کله جك انسالدن ممتاز بر نوع تشکیلنه باعث اولور. 'واصورتله که اشکال عتیقه دن اولوب کرهٔ ارضك بر بشقه یرنده توطن ایتمش اشخاص ایله تمرددار اوله جق بر اتحاد اقتدارینی دخی غیب ایدرلر. ایشته بو آندن اعتباراً یکی بر نوع حصوله کلمش اولیور.»

استحاله وتکامل نظریه سی اولان داروه نك شو نظریه سی کوریلیور که ذوی الحیاتك بر نوع استحاله یه، اصطفای طبیعی یه معروض اولدیغنی ادعا ایدیور. فضله اوله رق بو اصطفانك ده میخانیقی دینه جك قدر اوچ عامله تابع بولوندیغنی ده بیان ایدیور. قابلیت تحولدن توارثدن مجادلهٔ حیاتیه دن بحث ایدیور.

تحوّل: موجودات ذوی الحیاتك طبایعنده شخص ایچون فائده لی، مضر ویا تأثیرسز اوله بیلن بر طاقم تحولاتك حصوله کلمسیدر. قابلیت تحولك لاعلی التعیین هر قاراقتره تأثیر ایده جکی وغیر معین استقامتلر اله رق نامحدود اوله بیله جکی داروه ن طرفندن درمیان ایدیلیور.

توارث: قابلیت تحول ایله قزانیلمش تعدیلاتك احفاده انتقالنی تأمین ایدن توارث داروه نیزم طرفدارلرینك فکرنجه هر هانکی بر قاراقتره دك بتون تعدیلات وتحولاتی الی نهایه تمادی ایتدیرر.

مجادلهٔ حیاتیه دخی قابلیت تحول نتیجه سی بی فائده ویا مضر اوله رق تعدیلات کورن ذوی الحیاتك محوینی وانجق فائده لی تعدیلاته مظهر اولانلرك بقا و وامنی انتاج ایدیور.

داروه نیزم نظریه سنجه کرهٔ ارضده خیلیدن خیلی یه تکمل ایتمش عضویته مالك مخلوقاتك تشکلی ایشته شو اوچ عاملك نتیجهٔ تعاونلری ویا داروه نیستلرك تعبیرنجه نتیجهٔ تصادفلریدر. تعبیر دیکرله علم حیاتی بی صورت تدریجیه ده چیقارق یکدیکرینه قلب! اولنه بیله جك انواعك تحصلی بو میخانیکیته تابع ایمش فضله اوله رق ادوار حیاتیه اثناسنده تراکم ایدن تعدیلات ـ که قابلیت تحول ایله حصوله کلمش، توارثله انتقال ایتمش، هر بی فائده یی دفع ایدن مجادلهٔ حیاتیه ایله اصطفا وتثبیت ایدلمش ـ تعدیلات مفیده سایه سنده ذوی الحیاتك انجق فائده لی قاراقتره واصل اوله بیلدیکی واشخاص مذکوره نك بتون افعالی بتون حادثاتی بوصورتله متمادی بر مقصد نقصه نظرندن حصوله کلمکده اولدیغی بیان ایدیلیور. وبوصورتله ده موجودیتی انکار ایدیله میان

Digitized by Google

غایهٔ حیاتیه‌نك هیچ اولمازسه قیمتنی اولسون تنقیص ایتمك ایسته‌نیله‌رك بالخاصه بر غائیت اولمیوب تصادفدن تولد ایتمش بر شبه غائیت درجه‌سنه تنزیلنه چالیشلمش اولیور.

فی‌الواقع غائیتدن عاری صرف اجسام جامده اوزرینه اجرای مطالعه ایدن کیمیاگرلرله وتکامل نظریه‌سی ایسه حیات مسئله‌سنك حلی خصوصنده هیچ بر آدیم آتمدقدن‌بشقه غائیت کبی مهم بر عاملی قاله آلمیور حالبوکه اشعال مورفولوژیه اولسون علائم فیزیولوژیه اولسون دائما فائده‌لی بر مقصد ضمننده حصول یافته اولدقلری تجارب نتیجه‌سی مثبتدر. اویله‌که

اوده‌مشده چته‌لر قانوننك تطبیقنه مأمور دیوان حرب هیئتی

Cour militaire chargé d'appliquer la loi sur les Bandes (Eudémich).

حکمتشناسان ایچون بونی انکار ایدی ویرمك غایت قولای ایسه‌ده هر خطوه‌ده بر غائیته توافق ایتمش واکا کوره تنظیم ایداش وسائطه تصادف ایدن طبیعیون ایچون بوکیفیت انکار باعث نفرت وعاردر طبیعیون وبالخاصه حیاتشناسان ایچون غائیت ذوی‌الحیاتك بر وصف ممیزیدر. انسال غائیت متدائمه خصوصنده کوریلان شو حال قدر حیاتك هیچ بر وصف ممیزی اولمدیغنی تکرار تکرار بیان ایدرز.

حیاتی ایضاح ایتمك ادعاسنده بولنان تناسل بنفسه نظریه‌سیله نظریهٔ مذکوره‌یه مستنداً بیان مطالعه ایدن مسلك مادیون غائیت مسئله‌سنی

حیاتدن جف القلم بسبتون رفع ایتمك تشبثنده بولنمشدر.

لکن مقاله‌لرمزك برنده تناسل بنفسه نظریه‌سنك نه صورتله ییقلمش اولدیغنی بر تفصیل عرض ایتمشیدك. نباتك اساسی ساقط اولنجه کندیسنك یعنی مسلك مادیونك نه نسبتده شایان اعتماد اوله‌جغی جزئی بر تأمل ایله اکلاشیلیر.

بعض طبیعیون بر طرفدن مسلك مادیونی قورتارمق ایستدکاری کبی دیکر طرفدن دخی بو مسلك ایله غیر قابل ائتلاف اولان غائیت حیاتیه‌نك انکارینی عدیم الامکان بولدقلری جهتله اهمیتنی اولسون تنقیص ایتمك اسبابنه توسل ایده‌رك ذوی الحیاتك انجق ظاهری بر علت غائیه‌یه تابع اولدقلرینی وبونك ده صرف تصادف اثری اولان بعض اسباب میخانیقیه‌دن اولدیغنی ایناندیرمغه یلتنمشلردر.

داروین نظریه‌سی ایشته شو احتیاجی بر صورت مکمله‌ده تسویه ایتمکده اولدیغنی کوسترر طرزده پك قولای تفسیر ایدیله بیلدیکی جهتله بو مثللو طبیعیون میاننده بر شهرت عظیمه‌یه نائل اولمشدر.

عالم حیاتده حکم سورن اهنکی بر کونا اسباب غائیه‌یه مراجعت ایتمکسزین ایضاح ایدر کبی کورینن داروینك شو ماهرانه نظریه‌سی مادیونجه هله بر جان قورتارن قدر اهمیتی حائزدی. چونکه مسلکلرینی تهدید ایدن افلاسدن قورتاریوردی. فضله اوله‌رق بتون طبیعت عضویه‌نك غائیتی هیچ بر فکر الوهیتك یاردیمی اولمقسزین صرف قوانین مادیه ایله ایضاح ایدر کبی کورندیکندن ومادیونك ایسه غایهٔ امللری بوندن عبارت بولوندیغندن داروینك نظریه‌سنه درت ال ایله صاریلی ویرمشلردر. بیلمیورلرکه داروینك بالذات کندیسی قطعیاً الحاده قدر کیتمه‌مش اولدیغی کندی افاده‌سیله مثبتدر. اویله که مادیون طرفندن داروینك نظریه‌سنك بویله‌جه سوء تفسیر ایدیله‌رك اکا مستنداً حیاتده مهم بر رول اوینایان علت غائیه‌نك انکار ایدیله‌جکنی بیلمش اولسه‌یدی داروین یا او نظریه‌یی سویلمزدی ویا نظریه‌سندن بویله بر معنا چیقارمغی ایستمه‌مش اولسه کتابنك برنده: « الحادك تضمن ایتدیکی معنایه قدر یعنی انکار ذات اللهه قدر هیچ بر وقت کیتمدم. معرفت الله ایچون حسیاته دکل محاکمه‌یه مربوط اولوب بنی ثقلتیله ازن بر سبب دیکر واردر. سبب مذکور جسیم ومحیر عقول اولان کائناتی وملکات عقلیه‌یی بر نتیجهٔ طالع وضرورت عمیا کبی ادراك ایتمك خصوصنده‌کی صعوبت فوق العاده‌دن ویا دها طوغریسی عدم امکاندن منبعثدر. بویله‌جه دوشونیرکن انسانك فکر وذکاسنه مشابه بر فکر وذکا ایله متصف بر سبب اول بولوب قبول ایتدیکمی حس ایدیورم بناءً علیه معترف بالله دنمکه کسب استحقاق ایدیورم » جمله‌لرینی بر لسان مؤثر ایله سرد واتیان ایتمزدی.

لامارق دخی عدیم الفقرات حیواناتك تاریخ طبیعیسی نام کتابنده دیورکه « طبیعت بر ذکا وحتی بر موجود اولمیوب بلکه هر یرده بر طاقم قوانینه کوره تنظیم ایدلمش بر قدرت

Digitized by Google

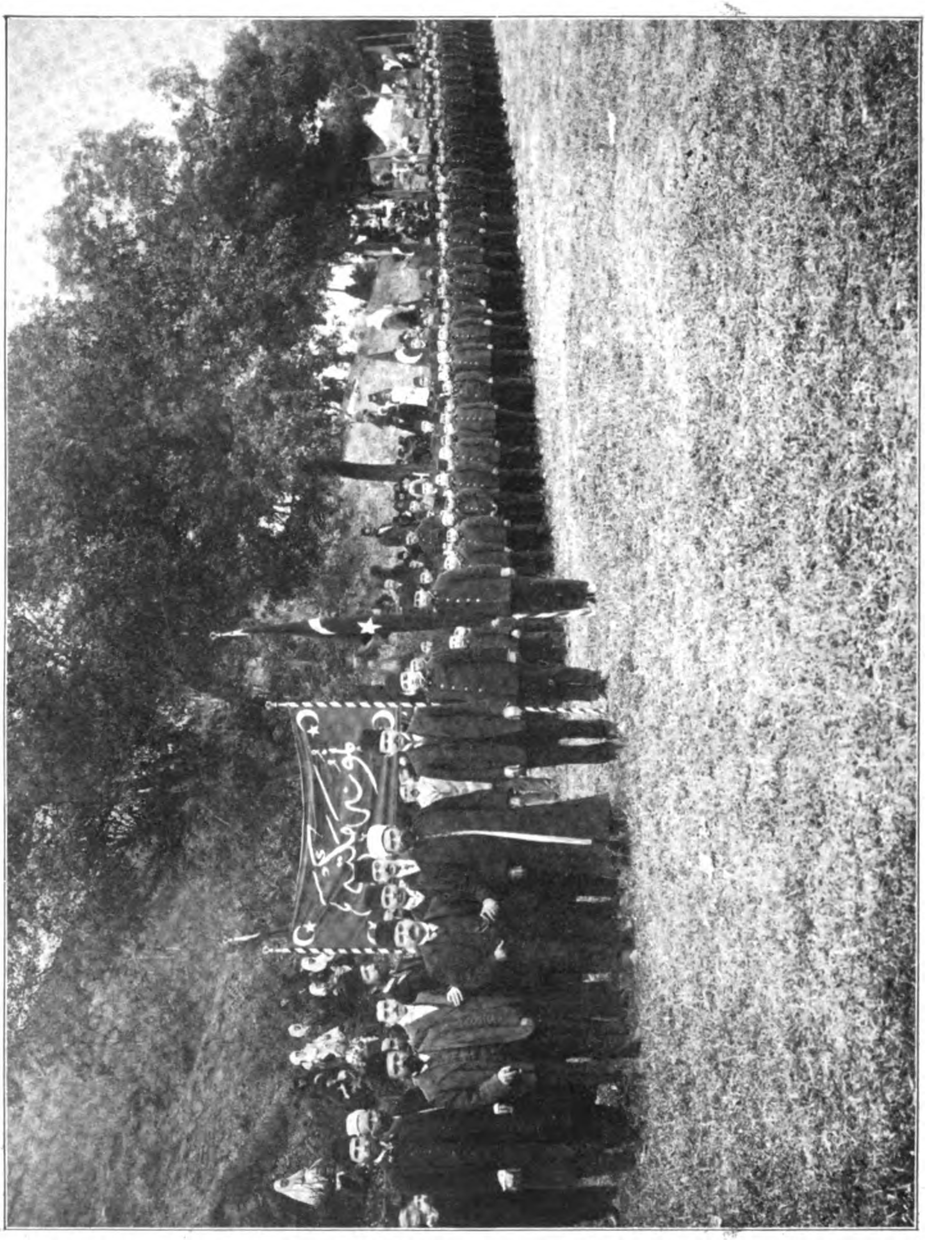

استانبول [نمونه مكتبی] طلبه و معلمینی

Elèves et professeurs de l'école " Noumouné " à Stamboul.

تشكيل ايدن بر انتظام اشيادن عبارت ايكن
بالذات خالق اوله‌میه‌جقدر. ارادهٔ قادره‌نك بر
محصول عالیسیدر . ایشته ارادهٔ الهیه هریرده
طبیعتك قوانيننی اجرا ايله سرنمای ظهور
اولور چونكه بوقوانين يداللهدن صدور ايديور

ارادهٔ مشارالیها حد وپایانی اولمیان بر قدرتدن
نشئت ایتدیکی جهتله یالکز قوانین طبیعتك
اجراسنه محصور اوله‌ماملسی لازمکلیر...

بکلربکی ٦ تموز ٣٢٦

شام طبیه‌سی فیزیولوژی معلمی

سعید جمیل

Digitized by Google

قادینلره حق

اوروپاده قادینلره حق

— ٤ —

قادینلره ایشده حریتك نتیجه‌سی

حزیران ١٩٠٤ برلین

قادینلره ایشده ارککلر کبی حریت ویرلمك لازم اولدیغی قبول ایدیلنجه، « قادینی قوجه‌سی بسلسون » نظریه‌سی براقیلنجه ، ابتدا قادینی قانون اوکنده ، حقوق مدنیه‌سنده ارککله مساوی صایمق لازمدر . چونکه ، بو مساوات اولمینجه ، ایشده مساوات اولماز ؛ ایشده حریت قبول ایدلمش صاییلماز . قادینك جمعیت ایچنده نهایت قازانه‌جغی بو طوغری حریتی، ازدواجده ارککك دائما قادینه حامی اولمسی لزومی حقنده‌کی یاکلش فکری‌ده قالدیرر . شیمدی ، قادین اسکی صیقی تضییق آلتندن قورتیلور ؛ بوتون حریتنی قوجه‌سندن کندی النه آلور . بوکا قارشو ، قوجه‌سنه باش ایکمز و اوندن قارنی طویوره‌جق اکمك بکلمزسه‌ده ، هر شیدن‌ده مسئول اولور . حر اولونجه ، قوجه‌سی قارشوسنده هر حالده مسئولیتی آرتمق لازمدر .

قادینك چالیشمه‌ده سربست اولمسی ، بوصورت ایله هر شیدن اول ازدواجنه تأثیر ایدر . ازدواج قانونلری دکیشدیرلمك ، قادینك حریتی اساسنه بناقیلنمق لازم کلور . چونکه ، « حوانك » کوچوك قیزلری آرتق اسیر دکل ، حردرلر !

قادینلره ایشده حریت اساسی ، شیمدی‌یه قدر قادینلرك یاپمدقلری وایچنده بولنمدقلری برچوق صنعتلری کندیلرینه آچار . قانونلر ، عادات ، واخلاق قادینلرك اوکنه چیقمدقجه ، ارککلرکه ، قادینلغه باقیلماز . استعداده کوره جمعیتك هر دورلو ایشلرنده قادینلرده قوللانیلور . شبهه یوق ، قادینلر ایچون ده قابلیتلرینی کوستره‌جك

امتحانلر آرتق كافی كوریلور . انسانلرده شكل هیئت براز فرقلی ایسه‌ده، قابلیت بردر، وایش كوریلنجه ، اونی كیمك كوردیكنی صورمق فضله‌در .

ایشده حریت وقادینلره‌ده سعی وعملده مساوات اولونجه ، قادینلرك صناعی ، تجاری

ایلریده هیئت قانونیه‌یی انتخابه حق قازانه‌جقلری اساسنه استناد ایده‌رك ، مجبوری قیلیيور . قادینلرجه‌ده ابتدائی تحصیل هر یرده مجبوریدر . ارككلره اكثر اوروپا مملكتلرنده انتخاب حقی ویرن بو ابتدائی تحصیل ، قادینلره‌ده عینی حقی ویرمیور . قادینلر انتخاب حقنه مالك دكلدرلر . اما، قادینلرك صناعی تربیه كورملرینه، ایستدكلری صنعتی انتخابه و چالیشمه‌لرینه حق

١
1

٣
3
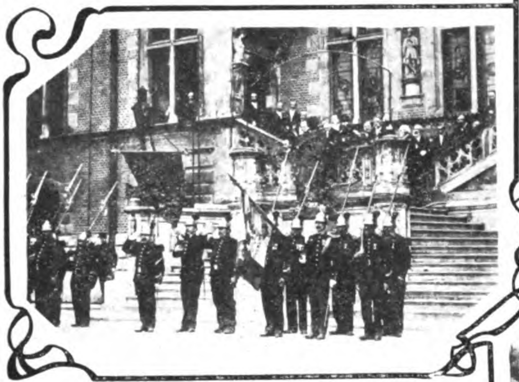

٢
2

اورله‌آنده ژان دارقك سنهٔ دوریه‌سی مراسمی
١ — پاپاسلر ژان دارقك بایراغنی طاشیورلر ٢ — مراسمده كلیسا مغنی چوجقلری ٣ — فرانسز عسكری طرفندن سنجاغك مرورنده ایفا اولنان احترامات

Cérémonies d'anniversaire de Jeanne d'Arc à Orléan. 1— Les prêtre portant l'étandard de jeanne d'Arc 2— Pendant la cérémonie à l'église
3— Soldats français saluant le drapeau de Jeanne d'Arc.

تحصیل كورمه‌لری آز مهم دكلدر . مكتبلرده كندیلرینه بویله بر تربیه ویرلمسی وقادینك استادلر یاننده بولنه‌رق معرفت اوكرنمسی لازمدر . قادینه ایستدیكی صنعته كیره‌بیلمسی حقی، ایستدیكی تحصیل ایتمسنه‌ده حق ویرملیدر . حكومتلر چوجقلرك ابتدائی تحصیللرینی

ویرملیدر . كوزل تحصیل كورمش بر قادین ماهر . اوستا بر عمله اولور .

قادین بوندن صوكرا ، اجرت مسئله‌سنده ارككله مساوی اولملیدر ؛ بونك لزومی ایشده حریتك قادینه ارككله عینی درجه‌ده لازم اولدیغی كبی‌در . حقیقةً ، ایشلك ارككی دیشیسی

ژان دارقك هيكلنه وضع اولنان چيچكلر
Les couronnes de fleurs déposées sur la statues de la pucelle d'Orléan.

اولماز ؛ قيمت سعی‌ده او حالده بر اولمليدر . عينی ايشده عينی اجرت ، ياخود مساوی استحصالده مساوی مكافات دستور اقتصاديسی بوراده‌ده حكم سورمليدر . « قادينلره حق » ايستين قادينلر ايله برابر ئه‌قونوميست مدافعلرك هپسی بوراده بر دورلو دوشونمكده‌درلر .

قادين ايچون ايشده حريت بو شرطلر ايله قبول ايديلنجه، بوندن چيقان نتيجه‌لر شونلردر :

١ — قادين ايچون كچينمك تأمين ايديلمشدر. آرتق بوكونكی قيدلردن قورتيلنجه اوروپاده قادين، حر، مستقل اوله‌جقدر . « اسارت دورينك قادين ايشی » اسارت زنجيرلرينی قوپاراجغنه دها زياده قوتلشديرر . حر قادينك سربست چاليشمه‌سی‌ده حريتنی آرتديرر . يعنی قادين بوزمانده هر سلامتی ايشنده بولور ، اونك طاياغی ، حريتی‌در ، جمعيت ايچنده‌كی موقعی ، ازدواجده‌كی موقعی ايشنده‌در ، اخلاقجه ، سياستجه ، جمعيتجه وارلغی ايشی ايله بللی اولور.

٢ — فقير قادين بوكونكی سفالت حالندن قورتيله‌جقدر . چونكه ، آرتق لايق اولديغی درجه‌ده‌كی اجرتی ، قابليتنك كوستريديكی ايش ايله ، سربستجه آلمق ممكندر .

٣ — زنكين قادين ايچون تنبللك دورندن چيقمق ، او دورك چركينلكلرندن فنالقلرندن قورتيلمق زمانی كله‌جكدر . چوق كيمسه‌لر زنكين قادينلر ايچون يكی زمان كوزل شيلر وعد ايتميور . فكرنده‌درلر . چونكه ، يكی دورده زنكين قادينلر ايچون راحتليجه . اسرافليجه وقت كچيرمك اولميه‌جق ؛ چاليشمق. انسان قابليتنی بر جهته صرف ايدرك بوندن استفاده ايتمك ، اونلر ايچون‌ده لازم اوله‌جق. چونكه، چاليشلمادقجه ياشامق ممكن اوله‌ميه‌جق. شيمديكی زنكينلرك سرمايه‌لرندن آلدقلری واردات بلكه نهايت بوله‌جق و اجرت او وارداتك يرينی طوته‌جق . بو حالده بو اجرتی آلمق ايچون زنكين قادين‌ده چاليشه‌جقدر .

لكن لذت، حيات، خيال بشر چاليشمه‌ده، بر شی حصوله كتيرمه‌ده ، يارانمه‌ده‌در؛ بو جهتله، زنكين قادينلر بوكونكی زنكينلككك اونلرده پيدا ايتديكی قيصيرلقدن ، محصولدار اولمامه‌دن قورتيله‌جقلردر كه ، بوده بويوك بر وعددر .

٤ — فحش صنعتی قالقاجق وياخود هيچ اولمازسه آزاله‌جق . بونی اكلامايان يوقدر. قادينلره هر درلو صنعتك يانا شيله‌بيله‌جك ايش پيدا ايتديكی بو زمان ، البته ، بوكون كنديسی ايچون يكانه صنعت صاييلان فحشه قادين تنزل ايتميه‌جكدر . اوروپاده بر چوق

Digitized by Google

قادینلر اتلری صاته جقلرینه ، آجیلان
یکی ایشلره قوشه بیله جکلردر . آنادن فحشه
میللی طوغمش ظن ایدیلن قادینلردن صوکرا
نه قدر ، نه قدر قادین بوله بیلیرکه . بونلر
آیاقلری قایه رق دوشمشلر ، برکره نصل ایسه
مغلوب اولمشلردر . عجبا جمعیتك ایش بولمی
قولایلشدیرمسی ، قادین چالیشمه سنك حریتنی
ویرمسی ، بوقادینلره استعداد وقابلیتلرینی

غیرت ، چالیشمق متانتی آرتدیر و طبیعت
اقتضاسنجه اختیارسز اولمغه ، سقوط ایتمکه
مانع اولور .

نه قدر قوکت طوغسه لرده، قادینلر ایشده
اولوبجه ، قوکتدلکلرینی اونودیرلر ؛ شهوت
انکیزلك قالماز . ایش فحشی کوکندن دکل
ایسه ده ، پك مهم درجه ده بتیرر .

٥ — ایشده حریت قادینه قادین شخصیتنی
ویره جکدر . ایشلرك چوقلغی، قادینلرك هر
شیده قابلیتلرینی تجربه ایده بیلملری، هم قابلیتلرینی

ارژانتینك یوزنجی سنه دوریه سی مناسبتیله پارسده
ارژانتین تبعه سنك مراسم مخصوصه دن صکره کلیسادن چیقمه لری

SuJets argentins sortant de l'église à Paris après une cérémonie célébrée
à l'occasion du centenaire de la République Argentine.

برجهته میل ایتدیرمکی ده حاضرلامش صایلمازمی؟
یعنی ، هم فحشه طوتیلمش اولانلر فحشی
براقوب کندیلرینه ایش بوله بیلیرلر، کندیلرینی
اخلاقجه ، انسانلقجه قوتلشدیره بیلیرلر ؛ هم ،
اوته ده بو حال ، ایشده اولان فحش طانیماز
قادینلری اساساً قوتلشدیریر ؛ یوره کلرینی فحشه
قارشی قلعه کبی محکملندیره بیلیر ؛ ایش ایشلین
قادینلرده سقوطه میل آزالیر . چونکه ،

آرتدیراجق وهم زیاده لشدیره جك . حادثات
اقتصادیه ده ـ قادینلره حریت ویریلنجه ـ یکی
وبویوك برتقسیم عمل اوله جق ؛ هرتقسیم عمل
تقسیم قوادر ؛ هرتقسیم قواده انسانلرك قابلیتلری
آرتار، اختصاصلری زیاده لشیر . صنایعده انسانك
دوشونجه سنه، بدننه تأثیر بویوکدر. ایشته، بوزمان
بوسربست ایشی اصل قادین، دوشونور، چالیشیر،
موجد قادین، قادین شخصیتنی میدانه چیقاره جقدر.

Digitized by Google

٦ — بو زمان قادین قابلیتی بر آهنك حاصل ایده‌جکدر . بو کون قادین اولی ایسه ، یالکز قوجه‌سنه خوش کورونمك قیدنده و بلکه چوجق فابریقاتورلکنده بولونمقده‌در ؛ اولك طیشاریسنده، اولی اولمدیغی حالده بر سوکیلی بولمق ایله اوغراشمقده‌در . یعنی ایشی کوجی جنبش احتیاجنی دوشونمك، نصل اولور ایسه اولسون، بر ارککك خوشنه کیده‌بیلمکدر . قادینك نه‌دن بر اجتماعی احتیاجی اولمسون ؟ بو احتیاج واردر ؛ لکن، ایش ایشلمك سربست اولمدیغی ایچون ، جمعیتك بو کونکی حالی اوکا یالکز بونی دوشوندیرییور ، فقط تفکراتنی قاپادییور . قادین بو کون پسیقولوژیك بر استبداد آلتنده‌در . یالکز بر ارککك خوشنه کیتمك فکرینی دماغنده تکرار ایتمك مجبوریتنده‌در ؛ عادتا قادین بر بین خسته‌لغنك اسیریدر . ایشته قادینی بو خسته لقدن قورتارملی و اونك مدت حیاتنجه بر ارککه خوش کورونمك خیالی ایله وقت کچیرمك عذابنه نهایت ویرملی . یاخود، اوکا ایش ایشلمکه مساعده ایدیله‌رك ، طیشاریکی حیاتنده حریت ویرلمه‌رك دوشونجه‌سنده‌ده حریت اعلان ایدلملی و بر ارککك خوشنه کیتمکدن باشقه بر احتیاج اجتماعی‌یی خاطرینه کتیرمسنه یول آچیله‌رق قابلیتی آرتدیریلملی، آهنکدار ایدلملیدر .

٧ — قادینك چالیشمه‌سی قادین عزت نفسنی آرتدیراجق و قادینك قیمتنی کندی کوزنده یوکسلته‌جکدر . حاضر بسلنیلمك بلکه خوشدر ؛ اما بو شرفلی دکلدر ؛ یاشلی، باشلی کوجلی قوتلی بر قادین ایچون یاقشدیرلماز . قادینك چالیشمه‌سنك حریتی اعلان ایدلدیکی وقت ، بو ، قادین قیمتنك ، شرف و اعتبارینك آرتمسنه علامت اوله‌جقدر .

٨ — قادینك چالیشمه‌سی ارککلر ایچونده بر شرفدر . حقیقةً قادینلری بسلمك بورجی ارککلره شرف ایچون ، شرف قازانمق ایچون دکلدر ؛ بونك سببی ، ارککلرك چالیشمه‌سی ، زنکین اولمسیدر . و بوندن آکلاشیلیرکه، ارککلر قادینلری بسلرلرسه، قوتلرینی کوسترمك ایچون بسلمامکده‌درلر ؛ قادینلری ضعیف صایدقلرندن وقانونلر اونلری بوکا اجبار ایتدیکندن ! حد ذاتنده ایسه ، قانون مدنیلرك ، قادینی بسلمك مکافاتی اوله‌رق ، ارککه ویردکلری صوك درجه‌ده‌کی امتیازلر: ارککلرك حقیقی قوتلرینی کوسترمدکدن ماعدا ، ضعیفلکلرینه دلالت ایتمکده و یالکز ارککك قادینی اوزرنده استبداد-دینی آرتدیرمغه خدمت ایتمکده‌در . ارککلرك ظاهرده قوتی، حقیقتده ضعیفلکلری دیمك اولان بو بورجلرینه قارشی ، چوق کره قادینلر اونلره تحقیر ایله مقابله ایتمکده‌درلر . حقیقةً قادینی ایی بسلین ارکك دائما قادین طرفندن ایی سویلن قوجه دکلدر . یعنی سوکی ، ویریله‌جك یمك ایله صاتون آلنمق ایستنیلیور ایسه‌ده ، چوق کره ایی بسلینر سویلمامکده‌در . قادین کندی سوکیسنی، جنس حسلرینی یمك قارشوسنده صاته‌جقدر ظن اولنیور ایسه‌ده، وقوعات چوق کره بونك عکسنه چیقیور . بو ایسه ، قادینی اسیرلکنده اکمك ایله یالکز بسلمك ایستین ارککلره قارشو ، بویوك تحقیردر .

Digitized by Google

بو تحقیره سبب قانوندر . قانون قوجه‌یی بسلییجی یاپیور و اوکا قادین طرفندن تحقیرلر آلدیرییور ؛ قوجه‌لق مزیتنی آشاغی‌یه ایندیرییور . قوجه‌لقده شرف براقمیور .

قادینلرك چالیشـه‌ق کندی جانلرینی جمعیت اعضالنی شرفندن آتیله‌رق بوکا قارشو بسلنیلمسنی قبول ایده‌میو لر .

قادین چالیشمه‌سنده‌کی حریتی ، مساواتی کوز اوکنه کتیرملی ؛ بوراده کندی یییه‌جکنی کندی الیله سربستجه چالیشه‌رق چیقاران قادین، سربست برلشدیکی قوجه‌سنك یاننده بشقه بر آهنك ایله یاشیور . اونی سوییور ؛ اونی تحقیر ایتمیور ؛ حاصلی قادینلرك سربست چالیشمه‌لری ارککك کندیسنه‌ده شرف ویرییور

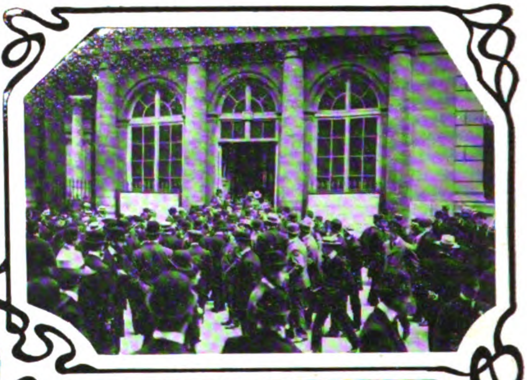

١
1

٣
3

٢
2

پارس طب فاکولته‌سنده گنجلرده بر معلم مسئله‌سندن طولایی وقوعه کلان عربده‌ده ١ — فاکولته‌نك ژاندارمه‌لر طرفندن تخلیه‌سی ٢ — ژاندارمه‌لرك فاکولته‌یه عزیمتلری ٣ — فاکولته‌نك حولیسنده عسکری بر منظره

Une dispute à la Faculté de Médecine à Paris 1— Evacuation de l'école par les gendarmes 2— Les gendarmes se rendant à la Faculté
3 — Soldats dans la cour de la Faculté.

کچندرمکه باشـلایه بیلدکاری بویوك شهرلرده ، چالیشـمیه‌رق کندیلرینی بسـلامك ایستین قوجه‌لرینه قارشـو قادینلرك نفرتی آرتدقجه آرتیور ؛ بوراده قادینلر ، قیزلر کندیلرینك واونی برزمان بسلمك زعمنده اولدیغی، قادینك اوکنده، شیمدی بسلمدیکی حالده، یوکسلیور .

٩ — قادینك چالیشه‌بیلمسی ، ازدواج ایچون یکی بر سـاده‌لك ویره‌جك . شیمدیکی

Digitized by Google

اولنمه‌لرده جهاز، زنکینلك بویوك یرطوتیور. چوجقه‌سی جهاز ایچون، زنکینلك ایچون اولنیلییور. اوزمان ایسه، قادین پاره‌یه اودرجه باقمایه‌جق، ارککك فقیر قادینی دها زیاده سوینچ ایله، امید ایله آله بیله‌جکدر. چونکه، قادین کچینه بیلمك ایچون چالیشه بیله‌جك، وقازانه‌جغی اجرت عادتا اولدن کتیره‌جکی ثروتك ـ کتیرمسی، بو کون لازم اولان جهازك ـ فائضی، فائده‌سی یرینه کچه‌جکدر. قادین ده فقیر ارککی دها سوینچ ایله قبول ایده‌جکدر. چونکه، ارتق بوندن صوکرا، قادین، اوی مصارفی ایچون دائما ارککك النه باقیق لازم اولدیغی فکرنده بولونمیه‌جقدر. قادین ارکك کندیلرینی ایسته‌دکلری کبی ـ بربرلرینه تابع اولمیه‌رق ـ کچندیره‌بیله‌جکلرندن، ازدواجده آرتق بو کونکی « زورله برلشمه » حالندن چیقاجقدر. حقیقةً، بوزمان ازدواج ایکی حر، مستقل، چالیشقان کیمسه‌نك کندی ایسته‌کلریله برلشمه‌لری حالنه کیره‌جکی ایچون، شرفلی اوله‌جقدر. اکر سویلك جائز ایسه، ازدواج، اصل ازدواج، سربست برلشمه‌ده قرار قیلاجقدر.

١٠ — چالیشان قادین ارککك شیمدیدن دها ایی آرقداشی اوله‌جقدر. چوق کشیلر بونك عکسنی دوشونیورلر. اونلرك فکرنجه قادین چالیشنجه وسربست اولونجه کندینی هوالره قالدیراجق. چالیشمایان، بیلمین وسربست اولمیان قادین ارککك دها ایی

قونیه والیسی عارفی پاشا حضرتلریله ولد چلبی افندی حضرتلری

S. E. Arifi Pacha, Gouverneur de Konia et Véléd Tchélébi Effendi.

ارقداشیدر، دها ایی درد آچه‌جق کیمسه‌سیدر.

حالبوکه چالیشمه بیلمز، قابلیتی کنیشلتلمامش جاهل قادیندن، اسیردن نصل ارقداش یاپمق، سرداش ایتمك ممکندر؟ چونکه بر شی اکلامق ایچون بیلمك، یول کوسترمك، بعضاً نصیحت ویرمك ایچونده تربیه کورمش اولمق لازمدر. چالیشمق بیلمین وچالیشمایان

Digitized by Google

قادين ، نه اولور ايسه اولسون ، قوجه‌سنك الك روحلى ، باشلى دردلرينه ياباڭجى قالور . اركك اكلادير ، كيمه ؛ آكلاميان قادينه ، يالكز طاش كبى طوران ارقداشنه . ديمك : اركك ارقداشى ، مشاوى سكوتدر، جواب آلمامقدر. چاليشمايان قادينك جوابلرى سكوتدر.

كندى ايشنده ارقداشى اولان ، اونك ايله برلكده چاليشان برقادينندن باشقه الويريشلى ارقداش ، وايچنى آچه‌جق قادينده بولنه‌ماز . چاليشمه‌دن طوغمقده‌در . قادينك چاليشمه‌سنى قالديريكز . قادينى ايله اركك اراسنده‌كى محبتدن ، سوكيدن . حرمتدن اثر كوره‌ميه‌جكسكز ؛

Personnel des écoles musulmanes à Vidin.

براوده ايسه : اركك ارقداش، ايچنى آچه‌جق بركمسه‌لابددر و بوكيمسه‌دن عقللى ، دوشونجه‌لى جوابده آلمق لازمدر ؛ چونكه ، بوسؤاللر ، جوابلر ، مشاوره‌لر ، مصاحبه‌لر قارى قوجه عالمنك پلانلرينى ، بو ايكى حياتك كيديشنى تنظيم ايدر . بوحالده : بر اركك ايچون اوكا

چونكه هرشى اول بأول چاليشمه‌دن طوغار .

حتى قادين و اركك عينى صنعتى ايشلمه‌لرى ، بريرده برلكده چاليشمه‌لرى اونلرى بربرلرينه دها زياده ياقينلاشديرير . بوممكن اولمادقجه ، قادين اركك ياقين صنعتلرده بولنمسى البته اوزاق ، بربرلرى ايله هيچ مناسبتى اولميان

Digitized by Google

صنعتده بولنملرندن دها ایيدر . و ینه اوزاق صنعتلرده بولنملریده قادینك هیچ چالیشـماز اولماسنه کور یوز کره دها فائده‌لیدر .

۱۱ — بوندن صکرا . قادینك چالیشماسی اواوجاغی حسلرینی قویلشدیره‌جك واورا حتی روحنی رونقلندیراجقدر. حالبوکه ، دائمابونك حقیقةً کوندوز اوزاوغللرینه‌باقدی ، اوایشلرینی براز دوزلتدی؛ اونده یالکزچوجقلری‌ایله قالدی ؛ اما نه ارکك کبی قوتنی صرف ایتدی، یورولدی ؛ نه‌ده اعصابنی یوردی ، عقلجه فکرجه برشی ایشلدی .

اقشام اولیور ؛ قوجه‌سی اوینه دونیور .

سلانیکده تأسیس ایدیلان دیلسزلر مکتبی طلبه و معلمینی
Professeurs et élèves de l'école des sourd-muets à Salonique.

عکسی میدانه چیقاجغندن قورقولیور . براز دوشونه‌لم :

بر قادین بتون کون کندی اونده قالیور وبوراده اوی ایشلری ایله اوغراشیور . بو اوغراشمه‌دن صوکرا اونده بر احتیاج پیدا اولیور. حیات اجتماعیه ایچنه کیرمك ایستیور. بو آدم‌ده بوتون کون طیشاریده وقتنی کچیردی . ایشله‌دی شیمدی‌اونده حیات عائله‌یه قاریشمق ایچون احتیاج پیدا اولمشدر . چونکه ، کونـوز وقتنی چالیشمق‌ایله کچیردی؛ باغیردی، یورودی، یوك طاشیدی، یازدی ، ارقداشلری ایله غوغا ایتدی ، مشتریلری ایله چکیشدی .

آمرندن تکدیر ایشتدی. هم وجودی یورغون،
همده سیکیرلری قیرغین !
عجبا اورته‌ده نه اولیور ؟ قادین یاشامق
کندینی یورمق ایستیور . وجودی تازه ،
قوتی یرنده قادین ایستدیکنه موفق اولویور ،
ظفر ، موفقیت اونک طرفنده. نه‌دن صکرا :

ضررینه‌در . طبیعی آکلاشلیور دکلمی ؟
حاصلی ، بوتون کون چالیشوب یورولان،
عقلیله ، وجودی ایله چالیشوب اقشام اوزری
« حیات عائله » لذتنی طاتمغه احتیاجی اولان
بر ارکک ایله، بتون کون اوده اوتوروب برشی
یاپمیان ، نه عقلیله ، نه وجودی ایله چالیشمیوب

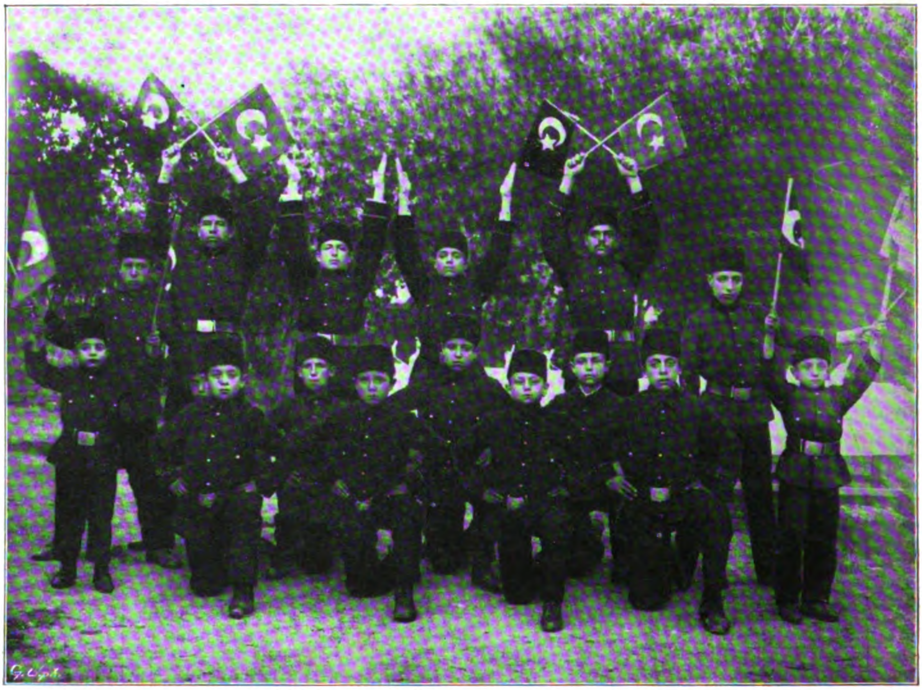

سلانیك دیلسزلر مکتبی طلبه سی
Elèves de l'école pour sourds-muets à Salonique.

سکونت کلیور ، اونک روحی صوصیور .
قادینک بویله یاپمه‌سی لازم. کندیسنی یورمسی،
قوتنی براز صرف ایتمسی ، اعصابنی حرکته
کتیرمسی اونک‌ده احتیاجی اولدیغی «حیات
اجتماعیه » ایجاباتندندر . اما : قادین بویله
کندیسنی ممنون ایتمسی ، ارککک حسابنه ،

نهایت اقشام «حیات اجتماعیه» لذتنی آکلامق
احتیاجنی طویان بر قادینی بر مطابق . الك
ایی قاری قوجه حسی ایله برلشیر فرض
ایتمك قدر یاکلش برشی اوله‌ماز . چونکه ،
دقت ایدیکز : چالیشان ارکك راحته ، حیات
عائله‌یه کیدییور ، اوینه دونیور ؛ چالیشمایان

Digitized by Google

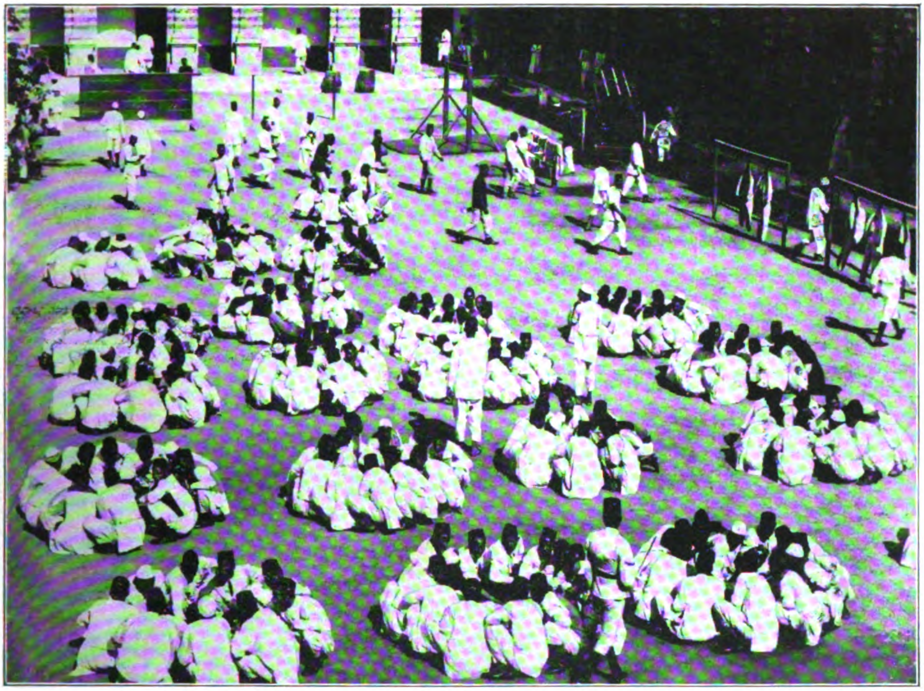

مصر حیات عسکریسی ـ افراد عسکریه‌نك قشله آولوسنده طعام ایتملری

La vie militaire en Egypte. Repas des soldats égyptiens dans la cour d'une caserne.

Photo : Lékégian, Caire.

فوطو : لکه‌جیان ـ قاهره

قادین‌ده کندی قوتنی تجربه‌یه ، وجودینی ، اعصابنی یورمغه میدان آرییور ، حیات اجتماعیه‌یه احتیاج طوییور ، یعنی اقشام اولونجه ، اوندن قاچماق ایستیور ؛ جمعیت ایچنه کیرمك . باشقه لذتلر طاتمق ارزو ایدییور . بو ایکی آیری وضع استقامتده اولان کیمسه‌لری برلشدیرمك ممکنمیدر ؟ بوندن آهنك چیقابیلرمی ؟

برده قادینك چالیشمه‌سی حالنی دوشونیکز : قادین ارکك بردن صباح اولونجه ، حیات عائله‌لرندن چیقاجقلر ؛ اقشام اولونجه ، ایکیسی ده وجودجه ، فکرجه یورغون ، حیات عائله‌یه عینی درجه‌ده محتاج کری‌یه اولرینه دونه‌جکلر ؛

شبهه یوق ، بورا‌ده‌ده دها اولك اشیکنده اول راحتی ، روحی ، امتزاج ایتمش کورینه‌جکدر . اوی قادینه وارککه سوديرجك . قادینی وارککی صاف واك کوزل صورتده برلشدیره‌جك ایشی دستکاهیدر . حقیقت کندیسندن طوغان چالیشمه‌در .

۱۲ — قادینك اجرتی مسئله‌سنده اونودولمیان برشی وار ایسه ، اوده : قادینی کچندیره‌جك اجرت اونك اوغلنی ده کچندیره بیله‌جك اجرتدر . یعنی ، قادین اجرتی قادین ایله برابر اوغلنه یته‌جك بر درجه‌ده اولملیدر وقادینك چالیشمه‌سی حرتی قبول ایدیلنجه ، قادینه اوغلنی بسلمك ،

Digitized by Google

مصرده سواحلك محافظه‌سی ایچون تشکیل ایدیلمش اولان هجین سوار عسکری مفرزه‌لردن بری
- چول اورته‌سنده -
Un des détachement des gardes-côtes egyptiens.
فوطو : لکه‌جیان ـ قاهره
Photo: Lékégian, Caire.

بویوتمك، تربیه ایتمك اجرتی اونودیلمیه‌جقدر.

« له‌ئوپولد لاقور » دییور :

«قادینی سلاحلاندیق، قوروموق دیمك اوغلنه اکمك حاضرلامق دیمکدر ؛ ییه‌جکنی ویرن اجرتك ایچنه اوغلنك ییه‌جکی‌ده علاوه ایتمك یعنی اوغلنی طویوره‌جق برمقدار فضله بولنمق هرحالده لازمدر .

۱۳ — قادین سربست چالیشمه‌سندن اولا ، قادین، صوکرا چوجق، صوکرا ارکك، یعنی قوجه‌سی قازانیر. بوندن صوکرا علی العموم قازانان قادین چالیشمه‌سندن کار ایدن برهیئت واردر ؛ بوهرکس . یعنی بوتون جمعیتدر .

برمستحصلك چالیشوب برشی وجوده کتیرمه‌سنه مانع اولمق . اونی صیقمق ، اوکنه چیقماق ابتدا اونی قوللانه‌جق اولان کیمسه‌یه، مستهلکه برضرردر . قادین سربست اولسه ایدی ، قادینك سربست چالیشمه‌سی، ذکاسی ، قادین دهاسی کیم بیلیر نه‌لر یاپاجق ایدی؟انسان بوکونکی بشریتك ایجاداتنی، علمنی، مؤسساتنی جمعیتك یالکز بریاریسی یعنی ارککلری طرفندن یاپیلدیغنی دوشونیورده، تعمیر قبول ایتمز اولان بوخطانك جمعیت ایچون نه‌قدر دهشتلی برضربه

اولدیغنی، قادینلره کوستریلان بوعدالتسزلکك دهشتلی نتیجه‌سندن ، مادی ضررلرمزدن جانی صیقیلیور، خشیته کلیور؛ حقیقةً، دیمك انسانلر قادینلره‌قارشو کوستردکلری بوقیدسز-لقلری ایله زمانمزه‌قدر بوتون جمعیت بشریه‌نك بر یاریسی ایجاداتندن ، ابداعاتندن محروم اولمشلر ، نه‌بویوك ضایعات ! زواللی بشریت کندیسنك بومحرومیتنی بیله‌میور واوکا ایدیلن جنایتك درجه‌سنی تقدیر ایده‌میور .

« ستوأرت میل » دییور : « قادینلره طوقونان ، اونلری اسیر ایدن عدالتسزلك بوتون انسانلره‌ده تأثیر ایدییور، قادین استحصا-لندن فائده‌لنه‌جك بوتون جمعیته‌ده طوقونیور». قادینلرك بوکونکی اسارتلرندن ، ارکك اسارت دورنده ، استبداد زماننده وحق بیلنمدیکی وحکومتلرجه انسانك چالیشمه‌سنه هردورلو مانعه‌لر ایجاد ایدلدیکی وقتده جمعیت بوندن نه‌درجه‌ده متضرر اولور ایدی ایسه ، بوکون جمعیتمزده‌او درجه‌ده ضرر کورمکده‌در. چونکه، بوکونکی قادین حالی اوزمانکی ارکك اسارت حالی ایله نتیجه‌جه عینی وضعیتده‌در .

حاصلی ، هرآدمك حریتی عموم ایچون مهمدر ؛ قادینك‌ده حریتی ، دهاسی جمعیتك عمومی سعادتی ایچون مهمدر .

قادین ایله ارکك چالیشمه‌لرینی برلشدیر-دکلری صورتده جمعیتك قوهٔ ایجادیه‌واستحصالیه‌سی کیم بیلیر ، نه‌درجه‌لره واراجق ایدی؟ جمعیت قادینلری اسیرلکدن چیقارمق ایله بوتون ارکك عالمی قدر چالیشقان ال ، فکر ، بین قازانمش اولمق ایله قالیه‌جق ایدی،یعنی جمعیتك استحصالی نهایت ایکی کره آرتمه‌جقدی ، کیم بیلیر نه‌درجه‌لره واراجقدی !

بشریت بوکونه‌قدر قادین ارککی آهنکدار برصورتده ایش ایله ، حریت ومساوات ایله برلشدیره‌مامش وبوندن جمعیت ایچون کله‌جك اولان خزینه‌لردن یازیق که فائده‌لنه‌مامش اما چوق امیدلی کیمسه‌لر دییورلر : « جمعیت ابدیدر واونك استقبالی واردر ! »

ارطغرل اوغلی

Digitized by Google

محصول مطالعه وتتبع

توضیح مقصد :

اوقومغی یازمقدن زیاده سورم . انجق کوکلشمش اولان اعتیاداتك سوق والجاآتنه مغلوب اولمامقده هربکیتك کاری دکلدر. بوندن طولایی یازی یازمق ارزوسنی بر درلو قلبمدن چیقارامام. اونك ایجاب ایتدیردیکی زحمتلر، جلب ایده‌جکی بلالر او امل مقاومتفرسانك اوکنده سیلنیر. [*]

منتظماً « رسملی کتاب » ك هرنسخه‌سنه برقاچ صحیفه یازمقلغمی تکلیف ایتدکاری زمان کندی کندیمه دوشوندم:

— نه‌یازملی ؟

سیاسیات !... او ، مسلکم دکل. احوال داخلیه‌مز ، تشبثات عمرانپرورانه‌مز حقنده مطالعات وتنقیدات !... جیزرز ... آتشله اوینامق ایستمم . اوحالده نه‌یازملی ؟ تنقیدات ادبیه‌می دیه‌جکز !... معاذالله . عربکیرلی حکایه‌سنی بیلورسکز! ایضاحه نه‌حاجت. یاتنقید اوصورتله یورودلملی ویاخود جدال کونا کونه کوکس کرملی . [**]

رومان حکایه یازمق دوره‌سی‌ده دکل . مع‌الاستغراب کوریبورم‌که ادبیاتك بو شعبهٔ مهمه‌سنده عادتا غیر قابل انکار برارتجاع‌وار. رومانجیلقده ترجمه‌یه عودت ایدییورز . پك اعلا ! بوکادیه‌جك یوق. غربك خزانهٔ ادبی ایچنده ترجمه‌یه‌لایق پك چوق نفیس اثرلروار. بونلرهرایکی‌لسانك نکاة وغوامضنه‌واقف‌ارباب اقتدار طرفندن ترجمه ایدیلورسه شبهه‌سز لذتله

---

[*] « رسملی کتاب » ده مندرج « ایضاح واستیضاح » پیه‌سنك باشمه کتیردیکی بلای‌مضحکی قارئلرمه حکایه ایتسه‌م - (پول دوقوق)ك محصول قلمی قیاس ایدیله‌جك - بررومان وجوده کلیر . « قادین قلبی » حکایهٔ ملیه‌سی دور استبدادده اوسته شمشکلر یاغدیرمشیدی . والحاصل ثمرات خامه‌م باشمه بلا کتیرمکدن بشقه برفائده حاصل ایتمه‌دی . فقط یازی یازمق اویله طاتلی بر علتدرکه برکره طوتیلانلرده مزمن اولوب قالیر؛ فلاح‌ونجات یوقدر .

[**] مدحت افندی حضرتلری حقنده«رسملی کتاب » ده رومانجیلق نقطهٔ نظرندن یوروتمکه جرأتیاب اولدیغم بعض مطالعات محققه‌نك حقمده نه‌قدر کین وغیظی دعوت ایتدیکنی ، نه درجه عتاب متنفرانه‌یه‌هدف ایلدیکنی دوشوندکجه (تنقید)دوره‌سنك بزده هنوز حلول ایتمدیکنه اعتماد ایده‌جکم کلییور.

Digitized by Google

اوقونور.[*] فقط بالترجمه نشر ایدیلن رومانلرك اکثری کتابجیلر حسابنه طبع ایدلدکده اولدیغی جهتله بشقه بر جریانه تبعیت ایتمك مجبوریتی حاصل اولیبور. بر از مقصدی تشریح ایده‌یم. علی الاکثر موزع لکدن، مرتبلکدن، ماکنه‌ چویرن ارباب مساعیدن یتشمش اولان کتابجیلریمزك قسم مهمی سویهٔ عرفان قارئینی تعیین ایدن بر ر بارومترو حکمنه کیرمشلردر. اونلرجه صاتلمایان بر کتاب نه‌قدر ادبی، مفید اولورسه اولسون هیچلکه محکومدر. اونلر بالتجربه آکلامشلر و قناعت کتیرمشلردرکه بزده ادبیات ایله اشتغال ایدن وذوق ادبی‌یی هرشیئه تقدم ایتدیرن بر فئهٔ قلیل اوقومقدن زیاده یازمغه میالدر. یازیلرینی هرکسه اوقومق

و ـ ایستر ایستمز ـ اونلری دیکلتدیرمك اویاه بر مشغلهٔ مهمهٔ دائمه وجوده کتیرمشدرکه بو قسم ذوات دیکرلرینك یزدقلرینه امالهٔ نظر ایتمکه بالطبع وقت بوله‌مازلر. [**]

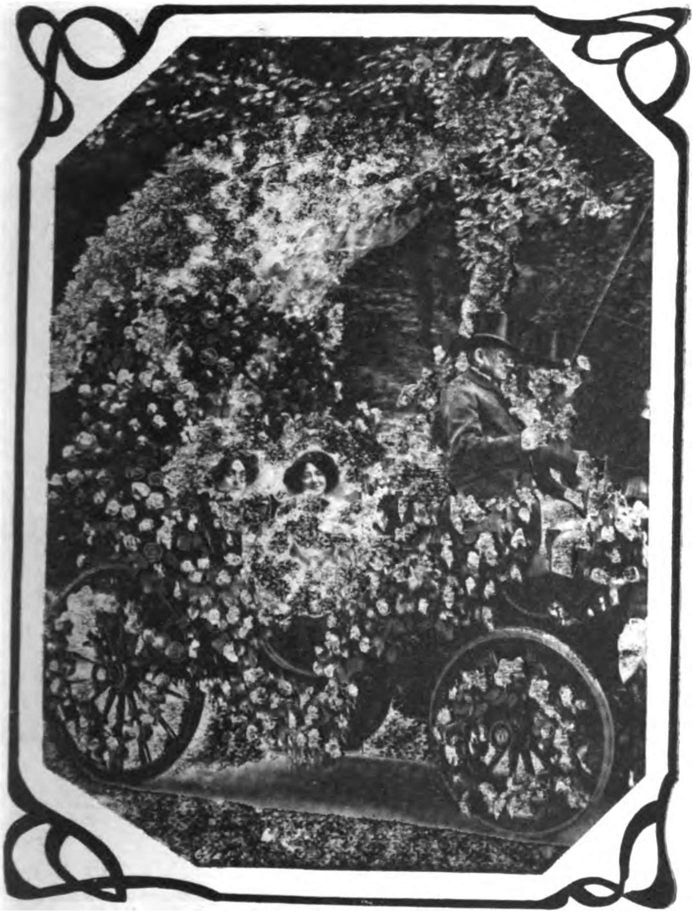

پارسده چیچك بایرامی شنلکلرنده ـ میس آننا هیلدك راکب اولدیغی چیچکلرله مزین قویروقلی ییلدیز آرابه‌سی !
La fête des fleurs à Paris La voiture representant la comète, montée par miss Anna Held.

ادبیاتك یوکسك طبقه‌لرنده ـ خیال وسراب

[*] « اقدام » ده تفرقه ایدیلن « کوك بایراق » نامنده‌کی رومان غالب بختیار بك طرفندن حقیقهٔ شایان تقدیر و تحسین بر صورتده ترجمه ایدلمشدر.

شیمدی‌یه‌قدر « اقدام » بوقدر مکمل وموضوعه موافق صورتده ترجمه ایدلمش بر رومان نشر ایتمامشدی. غالب بختیار بك ستایشلره لیاقتی کوسترمشدر. صمیم قلبدن کندیلرینی تبریك ایدرم.

[**] بومطالعاتم عمومیدر؛ شخص مقصود اوله‌ماز.

Digitized by Google

ایچنده‌ـ بو یان و بران اولانلرک کتابجیلره‌ـ بو نقطهٔ نظردن‌ـ فائده‌سی یوقدر دیمک اولیور. او حالده وسط طبقه‌یی تشکیل ایدن قارئین عثمانیه قالیورکه بونلرده ادبیاتک اینجه لکلرینه. ظریف نکته لرینه ارجاع فکر و نظر ایده‌بیلمکدن پک اوزاق. او حالده اونلرک اوقویوب آکلایه‌بیله‌جکی، ذوق آله‌رق صاتون آلمق سائقه‌سنه قاپیله جغی کتابلری ترجمه وطبع ایتدیرمک ضرورتیده

عیان اولور. بوندن طولایی کتابجیلرمزده کی سویهٔ عرفانک بارومتره‌سیدر دیمک مجبوریتنی حس ایتدم. بو جهتله کتابجیلر حسابنه ترجمه ایدیله‌رک برسنه‌دنبری طبع و نشر ایدیلن رومانلر ذوق ادبیدن محروم بولنمغه محکوم قالمشلردر. شو نقطهٔ نظردن (ارتجاع ادبی !) ظهوری طبیعی. فجایع کونا کون ایله، وقایع فوق الخیال ایله مالی رومانلر اوقوندقجه، صاتلدقجه حکایه نویسلکک بو سوق ارتجاعکاریسندن قورتلمق محالدر. ادبیات عثمانیه‌نک محافظه‌کار فرقه‌سی ارکان مهمه‌سنه مروج افکار اولمق غیرتنی کوتمش اولان «یکی تصویر افکار» بیله (لکساندر دوما په‌ر)ک ـ حال حاضرده فرانسز ادبیاتجه غائبلره قاریشان واونودلمغه محکوم براقیلان ـ «اوچ سلاحشور» رومانی ترجمه و تفرقه ایتمسی بو مقصددن بعید دکلدر، ظن ایدرم. هر حالده اورته‌ده ظاهر و باهر بر حقیقت وار که اوده ملی حکایه نویسلک حقنده شیمدیلک بر فاصلهٔ فعالیتک حکمفرما اولمسیدر. دیمک اولیورکه ملی رومانجیلغک سکون دوره‌سنده‌یز.

چیچك محاربه‌سنده برآن فجیع !

Un moment tragique pendant la bataille de fleur.

اوکا تابع اوله‌لم . رومان وحکایه یازمقدن‌ده بر مدت موقته ایچون فراغت ایده‌لم .

مباحث علمیه‌وفنیه‌نك — الی ماشاالله بزده — مکتب رحله‌لری اوزرنده بشقه بر یرده اوقونمسی معتاد اولمدیغندن اکثریت طرفندن اکلاشلمامغه، تقدیر ایدلمامکله محکوم اولان او شوره‌زار وادیلرده طولاشمقدن توقی کرك . علی‌الخصوص « رسملی کتاب » کبی علوم وفنونه تعلق ایدن مسائلده تدقیقات دقیقه وعمیقه‌یه تابع اولمیه‌رق قارئینك اکثریتی طرفندن اکلاشیله‌جق بر صورتده معلومات عمومیه ویرمك پروغرامنی تعقیب ایدن رسائل موقوته درین بحثلره کیریشمکدن چکنملیدر . علوم فلسفیه واجتماعیه (هاله‌ی) قویروقلی ییلدیزی قدر — بك جزئی متخصصلرندن قطع نظر — اکثریت نظرنده مجهول اولدیغی جهتله فائدهٔ مطلوبه‌یی تأمین ایده‌ماز . ذاتاً مطالعه ذوقنی لایقیله طاتمامش اولان اکثریت کندنجه اکلاشلمامغه محکوم اولان بو کبی مسائل جدیده‌ومهمه اوزرینه محرر مقالاتی — نه قدر مفید ومکمل اولورسه اولسون — اوقومازکه فائده تأمینی قابل اوله‌بیلسون . بونلر یازلمامالیمیدر ؟ خیر . یازلملیدر ، اوقونملیدر . فقط رسائل موقوته اوزرنده دکل . معارف نظارتنك معاونت مخصوصه‌سیله نشر وترتیب ایدیله‌جك کتابلرده . او کتابلر مکتبلرده اوقونملیدر . محافل علوم وفنونده بونلره دائر قونفرانسلر ویرلملیدر . والحاصل اول امرده بونلره دائر نسل جدید اوزرنده بر فکر اجمالی حصوله‌غیرت ، او مباحث عالیه‌نك مطالعه‌سیله کنجلر اوزرنده حصول ذوقه همت ایدلملیدر، فکرنده‌یم . یوقسه اکثریت قارئینجه بو مباحث عالیه‌صورت دائمه‌ده اوقونمامغه ، تدقیق وتعمیقه لزوم کورولمامکله محکوم قالمش اولور .

شیمدی بو قدر مشکلات ایچنده قارئك نظر دقتنی جلب ایده‌بیله‌جك نه کبی شیلر اوله‌بیلور ؟ مناقشات ، شئون ...... بونلر « رسملی کتاب » ك دائرهٔ شمول تحریریسنده دکل . بونلردن بشقه حادثات جاریه‌یه تماس ایدن بعض وقایع ، احوال اولورکه بونلره عمومیتله (آقتو آلیته) دینیر . بو قسمه همان هر درلو شی نسبت ایدیله‌بیلور . دوشوندمکه بو یولده یازیله‌جق صحیفه‌لر جان صیقمه‌دن اوقونور . چونکه بونلر هپ آیری آیری شیلردن ، مختلف بحثلردن سرد مقال ایده‌جك . علی‌الخصوص حادثات جاریه‌یه‌ده ممکن اوله‌بیلدیکی قدر تماس ایتدیرلمش اولمغه غیرت اولنه‌جق . اسلوبك ساده‌لکی ، منقحیتی بالطبع مطلوبدر . هرکسك آکلایه‌بیله‌جکی بر طرزده یازمغه چالشه‌جغم . بوده بر تجربهٔ قلمیه ، موفق اولورسه‌ق نه اعلا !

دیکر بر شیده دوشوندم . قارئلرمله بر وسیلهٔ مخابرات آچاجغم . معقولات دائره‌سنده قارئین محترمه‌م درمیان ایدیلن مباحث اوزرینه فکرلرینی ، مطالعه‌لرینی « رسملی کتاب » اداره‌خانه‌سنده محرر عاجز نامنه یازه‌بیلیرلر . بو عادتا آره‌مزده مصاحبه‌لر تشکیلنه وسیله اولور . تدقیقات شخصیه‌می ایضاح ایدرم . قارئ مخابرمك تفسیراتنی اوکا مزج ایلرم . بو

Digitized by Google

صورتله محرر ایله قارئین آره‌سنده بر مناسبت دائمهٔ فکریه حصولنه‌ده خدمت ایدلمش بولور. خیال آرقه‌سنده طولاشمقدن ایسه برازده فکرلرمزك توحیدینه چالشدم. نقصانمزی، عجزمزی، خطالرمزی اعتراف ایتمکه آلیشالم؛ یکدیکرمزی منطق ایله، معقولات ایله اقناع ایتمکه اوغراشالم.

❧

تعقیب ایده‌جکم خط حرکتی بر ایکی کلمه ایله سزه ایضاح ایده‌یم: فرانسز غزته‌لرنده، کتابلرده اوقودیغم مباحث ایچنده نظر دقتی جلب ایده‌جك اولانلری – ترجمه دکل – لسانمزه نقل واقتباس ایده‌جکم. بو صحیفه‌لر منحصراً ادبی دکلدر. عموم ایچون یازلمش ساده افاده‌لی، بالجمله تزیینات لسانیه‌دن معرا سطور حادثات هر دائم ادبیاتك دائرهٔ شمولنه کیره‌مز. بونده عدم شخصیت‌ده تابع اولمیه‌جغم. بالعکس کندی فکر ومطالعه‌می‌ده مزج ایده‌جکم؛ قارئلرمك اجتهاداتنی‌ده. عادتا بونلر، بنی اوقویانلرله آره‌مزده جریان ایده‌جك مصاحبه‌لر تشکیل ایده‌جك؛ فقط پك صمیمی مصاحبات. اونلره حقیقتدن، طوغری‌یی تحری املندن بشقه بر شی داخل اوله‌میه‌جق. اوقویه‌جغم، اوقودقلرمی نقل ایده‌جکم؛ فقط بوندن برفکر فوائد استحصالنه‌ده چالشه‌جغم. توفیق خدادندر.

ص . ن

***

معاونت ملیهٔ بحریه قونغره‌سی اخیراً اجتماع ایتدیکی صره‌لرده برذات آیاغه قالقه‌رق:

— بز یالکز سفائن حربیه ایله اشتغال ایدییورز؛ سفائن هوائیه‌یی نظر دقته آلمیه‌جقمی‌یز؟

مآلنده بر فکر درمیان ایتمش. بالطبع قونغره هیئتنده درین برحیرت ومزعج بر سکوت. یورومکه هنوز آلشمایان بر طفل نوزادك قوشمغه. اوچمغه چالشمسی قدر مافوق التصور اولان بوکبی خیالات غریبه ایله اشتغال ذاتاً بزم عادتمزدر. خیال ایله اوغراشان، خیال ایله متسلی اولان ملتلرك عاقبتلرینی تاریخ تعیین ایدییور. سلسلهٔ وقایع کائنات هپ برتکرر دائمیدن عبارت اولدیغی تصور ایدلدیکنه کوره ملتلرك استقبالنی تعیین دکل، بر درجه‌یه قدر تخمین قابل اوله‌بیلور. عصرینك، زمانینك ترقیات مدنیه‌سنه اویمامش، او سیل خروشان ترقی‌یه کندینی قاپدیرمامش اولان ملتلرك عاقبتی ضعفه، فقره، اندراسه منجر اولور. فقط راه ترقیده پك کیری قالمش اولانلرك دیو خطوه‌لریله ایلرولملرینه امکان تصور ایدنلر خیالات دائمه ایله اوغراشانلردر. جبری یورویشلر ضعف بدنی انتاج ایدر. هر جریانك اتباعه مجبور قاله‌جغی بر نظام وانتظام یولی واردرکه انسانی مقصده، مطلبه ایصال ایدر. بز اویولی تعقیبه مجبورز. بوندن طولایی قونغره‌ده بو ذاتك تمنیات خالصانه‌سنه:

— هله بر کره قوهٔ بحریه‌مزی مطلوب اولان بردرجه‌یه کتیره‌لم‌ده ... صوکره سفائن هوائیه‌دن بحث ایتمکه قالقیشیرز.

Digitized by Google

جواب مصیبی ویرلمش .

آنجق شونی نظر اعتباره آلەلم که اوذاتك سفائن هوائیه دیه تعبیر ایتدیکی « طیاره » لر سمای غربك ساحۀ فن وکمالنده مهم وعادتا مافوق التصور نتایج مطلوبه ویرمکه باشلامشدر .

شیمدی یه قدر ساحۀ فنده ظهوره کلن اختراعات خوارقنما میاننده بو درجه سریع ترقیاته نائل اولمش برشی تصور ایدیەمز .

« طیاره » لر قوشلرك طیرانی تقلید نظریەسیله میدان تجربه یه وضع اولنمشیدی . بر عصرلق حیاته مالك اولان (مونغولفیه) بالونلرینك سیاحات هوائیه‌نك نقطۀ تکامله وصولی ایچون لازم شرائط اساسیه‌یی جامع بولنمدیغی بردرجه‌یه قدر تقرر ایتدکدن صوکره افکار اختراع و ایجاد « هوادن آغیر » بالونلر اوزرینه صاپلانوب قالدی .

سیاحات هوائیه‌نك تکمل وتنظیمی ایچون بوندن بشقه چاره یوقدی . (مونغولفیه) بالونلرینك بر (طورپیل) شکلنه وضع ایدلمسندن ، (ناسل) تعبیر ایدیلن سپتك عادتا برصالون حالنه قونلمسندن ، موتورله حرکت ودومنله سوق ایدلمکده بولنمسندن عبارت اولان (قابل سوق بالون) لرك درت بش سنه‌دنبری دوام ایدن تجربه‌لری ایله مقصده وصول ایچون (مونغولفیه) طرزینك کافی

پارسك اك صوك موده البسه نمونه‌لرندن
La dernière mode parisienne.

شرائطی حائز اولمدیغی تبین ایدر کبی اولدی. المانیاده مشهور قونت (زه‌پلین) بتون ثروت وسامانی بویوله صرف واهلاك ایتدکدن صوکره ایمپراطورك توسطیله یوزبیکلرجه فرانق اعانه‌لر

Digitized by Google

طوپلاندی، حکومت تخصیصات مهمه ویردی. (دیریژابل) دینلن بو قابل سوق جسیم بالونلردن بش آلتی دانه‌سی یاپدیرلدی. فقط نتیجه؟ موفقیتسزلك..

فرانسزلر قومشولری آلمانلردن کیری قالیرلرمی‌یا! اثنای حربده سمادن مرمیات صاچمقه؛ کشفیات اجراسنه تخصیص معتمد ضابطانندن مرکب اولان بالونجیلق طابوری ده‌همان‌هان اودرجه‌ طالعسزلك‌ نه. نه‌لری کوستردی. (قابل سوق بالون) لر تجاربنه دوام ایتمکله برابر فرانسه‌ده بردنبره (هوادن ثقیل اجسامك صورت طیرانی) نظریه‌سنك ساحهٔ تطبیقه وضعی میدان آلدی. فرانسه بونده برنجی مرتبه‌یی حائز بولنیور. آلمانلر (طیاره‌لر)

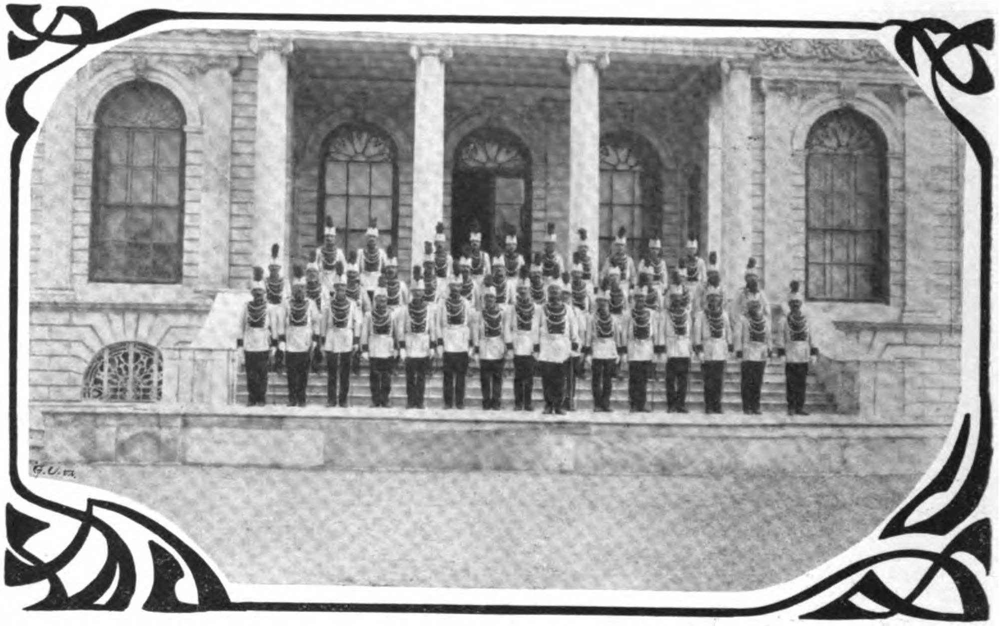

خدمهٔ خاصهٔ شاهانه ضابطان و افرادی — یکی اونیفورمه ایله

Les officiers et les soldats des gardes d'honneur du palais de S. M. I. le Sultan.

فوطو: سباح ئه ژوالیه

Photo : Sebah et Joaillier.

ایدیله‌جك اولان بو (دیو آسا!) بالونلردن بش اون دانه‌سنی‌ده اونلر یاپدیردیلر. هردرلو تجربه‌لر یاپلدی. بش اون قیمتدار وجودك خاك هلاکه سرلمش اولمسی خاطرات مؤلمه‌سندن بشقه اساسلی برنتیجه ویره‌مه‌دی.

آلمانیاده قونت (زه‌پلین) تجارب مهمه‌سنده نه قدر بدبخت اولدی ایسه فرانسه‌نك الك کنج تجربه‌سنده کیری قالدیلر. حالبوکه برقوش کبی اوچابیلمك نظریه‌سنی بوندن برربع عصر مقدم الك اول موقع تطبیقه قویان برآلمان مهندسی اولمشدر. بو زواللی آدم او زمان تشویق وحمایه کوره‌جك یرده هر درلو بلالره؛ تحقیرلره معروض قالمش. وطنداشلری کندیسنی مجنون اولمق اوزره تلقی ایتمشلر.

ارمنی وطنداشلرمزك کلیسا انتخابات حقنه مالکیتلرینك اللنجی سنهٔ دوریه‌سی مناسبتیله ۳۰ مایس ۱۹۱۰
تاریخنده یدی قله ارمنی خسته‌خانه‌سی باغچه‌سنده اجرا قلنان شنلکلردن بر منظره
Les fêtes du cinquintenaire du droit électoral clérical de l'église arménien
dans le jardin de l'Hêpital à "Yédi-Koulé"

بر قضا وقوعی احتماله مبنی بو تجربه‌لری اجرادن کندیسی منع ایدلمش . بسیط ترتیبات میخانیکیه ایله قوللرینه برر قناد وآرقه‌سنه دومن طرزنده برقویروق کچیرمکدن عبارت اولان بو تجربه آلمان مهندسنك برقضایه اوغرایه‌رق افنای حیاتیله بلا موفقیت ختامه ایریبور. فکر اختراع صاحبی اولان بو آلمان مهندسی ـ اسمنی بردرلو درخاطر ایده‌میورم ـ اوجهاز میخانیکی ایله کندیسنی یوکسکجه بریردن آتار وهواده برسطح مائل تعقیب ایدرك قرق اللی مترولق برمسافه‌ده طیران ایده‌بیلورمش. اون‌بش سنه‌دن زیاده برزمان بو صورتله بلاتجربه وبلاموفقیت کچدکدن صوکره بردنبره دورهٔ فعالیته کیریلییور. آمریقاده مشهور « Wright » برادرلر ایکی سطحلی طیاره‌لریله، فرانسه‌ده برەزیلیالی سانتوس دومون وسائره یك سطحلی آلات طیرانلریله تجربه‌لر اجراسنه باشلادلر باشلاماز فرانسه‌ده مهم بر فعالیتدر باشلادی . (بله‌ریو) مانش دکزینی کچدی . (پولهان) لوندره ـ مانچستر مسابقه‌سنی قزاندی. فرانسز طیاره‌جیلری تجربه‌لرنده مهم موفقیاته دسترس اولیورلر. هواده‌کی سرعت سیر خارقه دنیله‌جك بردرجه‌یی بولدی . طیاره‌لر ساعتده یوزیکرمی کیلومتره قدر مسافه قطع ایتدیلر. بیك

بشیوزمترو ارتفاعه چیقدیلر . اوچ بچق ساعت بلا توقف سیر وحرکت اتدیلر .

بله‌ریو [*] ایشی طیاره‌جیلقدن صنعتکارلغه دوکه‌رك کندی فابریقه‌سندن چیقمش اولان الك مکمل یك سطحلی طیاره‌لرینی کنج ارباب تجربه‌یه حاضرلامقده‌در . الك قطعی موفقیتلر ، الك پارلاق ظفرلر هپ (بله‌ریو) سیستمنده‌کی طیاره‌لر ایله حصول بولمقده اولدیغندن (وریغت) و(انتوانت) طرزنده‌کی (آئه‌رو اوپلان)لر رغبتدن دوشمکده‌در .

اخیراً فرانسه‌ده اجرا ایدیلن Circiut - de l'Est مسابقه‌سی‌ده موفقیتله نتیجه‌لندی . فقط بو تجربه‌لر بنم حکایه ایلدیکم کبی قولای قولای اجرا ایدلمه‌دی . دوشنلر ، مجروح اولانلر براز فضله‌جه . بو یولده افنای حیات ایدنلرك عددی شیمدیلك اون بش . هر کون قضالرك آردی آ قه‌سی آلنمایور . انجق کنج طیاره‌جیلرك کوزی نه‌تهلکه‌دن ، نه‌اولومدن ییلیور . شیمدی پاریسدن لوندره‌یه قدر بر مسابقه ترتیبی بیله‌تصور ایدلمکده . بومسافه براز اوزون . بلا توقف بومسافه‌یی قطع ایده‌بیلمك ایچون التی یدی ساعت هواده قالمق لازم . بزم غزته‌لرك برنده ایسه (نویورق - لوندره) سیاحتندن بحث ایدیلیور . ظن ایدرم بونده براز ذهول وخطا وار . اکر نیسان آینده اولسه ایدك بوکا فرنك تعبیرنجه Poisson d'- avril دیردم .

طیاره‌جیلکك اصول حرب آتی اوزرینه مهم تأثیرات اجرا ایلیه‌جکی تخمین ایدیلیور . ایلروده بوندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمك ایسترم . ایتالیا قرالی بیله سفائن حربیه اوزرینه طیاره‌لرك وجوده کتیره‌بیله‌جکی تخریبات

[*] بله‌ریو استانبولده‌کی سقوطندن صوکره پك نادر اوله‌رق کندی اعمال کرده‌سی اولان طیاره‌لرله تجربه‌لر اجراسنه قالقیشیور .

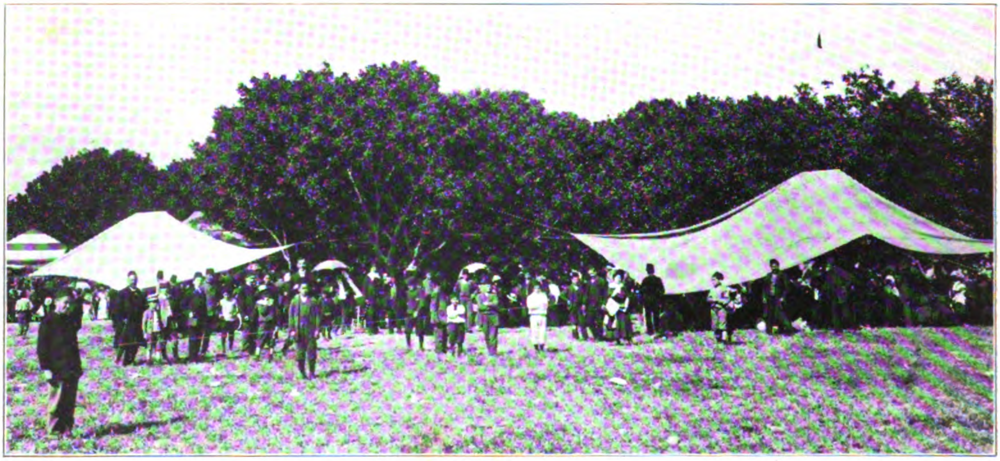

یدی قله ارمنی خسته‌خانه‌سی باغچه‌سنده اجرا اولنان شنلکلرده دیکر بر منظره
Une autre vue des fêtes arméniennes.

Digitized by Google

مهمه‌دن تحاشی ایدرك ایكی بچوق اوچ ملیون
لیرالق برر دفینهٔ سابحه دیمك اولان (درەدنوت)
لرك انشاسنی تصویب ایتمه‌رك ضیاعی مهم
رخنه‌لر آچه‌جق اولان كوچوك وسریع السیر
(قرووازور) لرك ، حجمی اون بیك طونیلاتولی
تحتمین زرهلیلرك ایتالیا قوای بحریه‌سنده قبولنی

بیلمم نره‌نك مرخصی اولان او ذاتك :
— یا سفائن هوائیه ! . . . اونی هیچ
دوشونمیه‌جكمی‌یز ؟
دیمش اولمسنده حقی یوقمیدر ؟ ! !

آه ! بو موده بلاسی — یكرمنجی عصرده
غرب نسوانی اوزرنده موده‌دن بشقه حكمران

اناطولیده مدرسه حیاتی ـ بوزطغان قضاسنده كائن مدرسه حولیسنده طلبه‌یه درس ویریلیركن

La vie de Médressè à l'Anatolie — Pendant une cour.

فوطو : قارغوپلو ـ آیدین

Photo: Kargopoulos-Aïdin.

التزام ایدییورمش . فقط انكلتره استقباده‌كی
بو آفات هوائیه‌دن چكنمیه‌رك (درەدنوت) لرینی
یاپدیرییور ، المانیا اونی تعقیب ایدییور ،
فرانسه‌ده هرایكیسندن كیری قالمامغه چالشیور .
شیمدی بو ایضاحاته مطلع اولدقدن صوكره
سز سویلیبكز : دونما اعانهٔ ملیه‌سی قونغره‌سنده

یوق . اركككلرده بر درجه‌یه بوكا تابع اما
قادینلر قدر براسارت مجلوبیتكارانه ایله دكل .
(موده) ده شئون عالم بر دور دائمیدن عبارت
اولدیغندن ماهیتی كاه كنیش ، كاه طار ، بعضاً
قبالی ، كیمی اوزون ، كیمی قیصه اولمقدن عبارت....
فقط طوغریسنی سویلمك لازم كلدیكنه كوره

Digitized by Google

پارسده ویقتور هوغو نامنه مرکوز مصنع بر آبده
Le monument de Victor Hugo à Paris.

فرانسه وعلى الخصوص پارسده مودهلرك ترتيب واشاءسنده برظرافت مخصوصه ، اصول کبارانه وار . فرانسزلرك ديديكى كبى اونلرده بر پارس علامت مخصوصهسى (Cachet) موجود . ديكر مملكتلرده نه قدر كوزل تقليد ايديلورسه ايدلسون پارسدهكى صنعتكار ترزيلرك كعبنه واريلهمايور . پارسدهكى ترزيخانهلر يالكز بر دكان، مغازه، تجارتخانه دكل، عادتا برمشهر ظرافت ولطافت . لوند قامت كوزل قادينلر مودهللك خدمتنى ايفا ايدييور .

شرق شاعرلرينك (سروخرامان) تعبير ايتدكلرينى اوراده ، ترزيخانهلرده كورملى .

ياز مودهسى پارسده بويوك تجارتخانهلر طرفندن نشر ايدلمكده اولديغى صرهلرده يعنى مارت صوكلرنده پارسه مواصلت ايتمشيدم . بزم خانم افنديلرك ـ طوغرى بر تعبير ايله ـ كوستكلى اثواب نامنى ويرمش اولدقلرى (Entravées) مودهسى پارس بولووارلرى

اوزرلرنده . ترزیخانه‌لرك مزين ومشعشع جامکانلرنده . مهم تجارت أولرینك سرایلره غبطه‌بخش صالونلرنده تشهیر اولنمقده ایدی . انظار استغراب همان منجذب اولدی . بو غریب تحف بر طرز تلبس . عادتا انسانك ذوق سلیمدن عاری بر موده دییه‌جکی کلیور . فقط بو فکری ، استانبولده کوردیککز قبا صبا تقلیدلر حقنده درمیان ایده‌بیلورسکز .

پارس ترزیلری او قدر ظریف بیچرلر واعتنا ایله‌دیکرلرکه بتون غرابتی ایله ، عجابتلکی ایله برابر نظره چیركین کورونمز .

بزم قادینلر بو طرزده‌کی اثوابه نیچون کوستکلی تعبیرینی موافق بولمشلر ؟... بزی صورمغه حاجت یوق . بوموده اوزره یاپلمش (ژوپ) لر عادتا کوستك ، پابند ده اوندن .

یورومسنده مشکلات ، اوطوروب قالقمسنده صعوبت اولان بو کوستکه قادینلر نیچون آیاقلرینی ، وجودلرینی معروض قیلیورلر ؟ بو ، عادتا موده‌یه اتباع مراقیله جبر نفس ایدرك کندینی اشکنجه‌یه آتمق ... اوت ، اما اشکنجه‌ده اولسه ینه موده . اوكا اتباع ایتمه‌نك . بللی که ، بر ذوقی وار .

بو کوستکلی اثواب موده‌سی بر ایکی هفته ظرفنده پارسده یاییلیر یاییلماز دقت ایتدم که قادینلرك شاپقه‌لرینه اولان اعتناسی آزالدی . جسیم ، مکلف شاپقه‌لر یرینه مینی مینی سرپوشلر قائم اولدی . چونکه انظار دقت وتقدیر هپ وجودك قسم سفلاسنه معطوف و منحصر قالمشیدی . نظر تجسس آرتق باشه ، چهره‌یه دکل ، آتکه آرقه‌یه منعطف قالدی . پارس بولووارلرنده ، بولونیا اورماننده ، ذوق وصفا عالملرنده او ، نه مشغله ، نه دقت ، نه غریب حالتدی . کوزل کینمش هانکی بر قادین کچسه أییلوب آتکنه باقیله‌جق . آرقه‌دن نصل بر منظره حاصل ایلدیکنه دقت ایدیله‌جك . قادینلرك عادتا بر صاقصغان یورویشیله منتظم یوللر اوزرنده سکمه‌لری - غرابتیله برابر - خوش بر منظره تشکیل ایدییور .

بو کوستکلی اتکلرك تحملکداز مشکلات ومزاحمتندن قطع نظر ترسیم اشکال بدن خصوصنده اخلاقیاته پك‌ده توافق ایده‌میه‌جك سربازلغی ده وار . قادینلر بونلرك هپسنی خوش کوریرلر ؛ فقط قضالره نه دیه‌لم : بو کوستکلی اتکلرك شرینه اوغرایه‌رق وخیمجه مجروح اولان بالکز پارسده شمدی‌یه قدر ایکی قادین وار . بونلردن بری کبارنسواندن . مردیوه‌نلری اینرکن کوستکه طاقیله‌رق پالدیر کولدیر آشاغی قدر دوشمش . وجودی فنا حالده زده‌لنمش . ایشته سزه بر موده قربانی . دیکری ده آقتریسلردن کوزل بر قادین . (آنکمن) ه اوتوموبیل ایله کیدرکن یولده بر چیچکجی دکاننه تصادف ایتمش ؛ اوتوموبیلی طوردیرمش . فقط ایندیکی صره‌ده آیاقلری پابندینه طولاشه‌رق یول اوزرینه یوزی اوستی دوشمش . قضا بو یا ! چهره‌سی یول اوزرینه آتلمش بر قیریق شیشه‌یه تصادف ایدرك او کوزل وجه پارچه پارچه اولمش ، آیاغنك بری قیرلمش ....

فقط بو قضالر موده‌نك نشرینه مانع اولورمی ، ظن ایدرسکز ! نه کزر .... نسوان زحمتی ، فلاکتی ، هرشیئی کوزه آلیر ، آیاغنه کوستك ، پابند کچیرر ، تك موده دینلان او حکمران زمانك نظر التفاتنه مجلوب ومجذوب قالسون ....

صفوت نزیهی

Digitized by Google

خزان ایچنده

شمدی ، بی‌هوش سکون اوطه‌مده‌یم . فقط ، ینه بیلمم نه‌دن ، ایصسز ، قسوت‌انکیز خرابه‌لر کبی غریب برسس ، اینجه برروزکار روحمده باقیر چارپاره‌لرك تصادمنی آندیران بر قیامت قوپاریبور .

اویله برسس ، بر روزکار تصور ایت ، که عصرلرك متمادی فورطنه‌لرندن ـ ایچنده بقا وعدمك سرین ، رؤیائی غمغمهٔ اسراری میریلدانان تحت‌الارض بر مغاره‌نك آغیر قرا کلقلرندن خسته ، ضیاسز قاله‌رق ، صوکرا بویله بر کیجه‌ده متردد ، طفلانه بر خوف ایله فرار ایدن ـ بر بقیه اولسون . . صوکرا ، قبل‌الطوفان برخرابه دوشون ! ییقیق بارولری ، یانیق برجلریله سماسندن دائما نورانی وحاکم اوزانان برألك امرساحریله توزلرینك بارثقیل ومختنق آلتنده برنوم مدید اساطیره طالسون . .

ایشته اوروزکار یاخود اوسسی بو ، بومستان سکونه سوق ایت ! . . بر انین مسلسل حاصل اولور . اولو برمعبد کبی قرا کلقلرنده ، منبرلرنده ، سیاه کمرلری ، مرتفع طاوانلرنده کتاب مقدسك برقاچ بوزوق ، ماتم انکیز هجاسی ؛ کیتدکجه اوزاقلاشان بر ناقوس سسی ، برکلمهٔ رعشه‌ناك مناجات چارپینیر و سکونت بولور ، ینه باشلار . . بونکله برابر بیلیرمیسك ، سکوتك‌ده سسی وار : محیطمده‌کی اشیا غریب بر ترانه ، اهنکدار برخشیتله قونوشیورلر ، کولوشیورلر کبی . لامبا حزین برنفوذ ضیادار ایله اوطه‌نك بعضاً اوزاقلاشیر کبی کسب وسعت ایدن ، بعضاً یاقینلاشیر کبی کوچوان ابعادینه صاری ، عاطل کولکه‌لر رسم ایدرکن طیشارده‌کی ظلمتلره قاریشان پرده‌لر بو آغیر ساکن کیجه‌نك متجسس دیکله‌ین روحنه صانکه احتساساتمه اهانت ایده‌جکمش کبی حس ایدیله‌مه‌ین بر اهتزاز خائنانه ایله برشیلر سویلیور . . ماصه‌ده

Digitized by Google

بر نظرۂ ملول وار . صـانکه عطالتمله اکله نن بر خنده ایله کولومسیور .. ألمك بر تصـادف نا کهانیسیله صیزلایان کاغدلر صانکه مشتکی.. قفسلرده سیاه برروزکار، انسانیوهمه دوشورن، آغلایان برسسله میریلدانیور ... بر آز توهم ایتسـهم ، بر آز ضعف قلب کوسـترسهم ظن ایدییورم . که هر شـیده ذیروح برحرکت ، براشمئزاز حیات اویانه‌جق.. فقط ینه هپسنك اوسـتنده صاری بر ییلان کبی چنغراقلرینی اوتدیره‌رك سورونن برعدم ، برسکونت‌وار.. سـاعت کیم بیلیر قاچ ؟ ! . . اوطه‌نك عصمت سکوتنی، روحمك احتیاج تنهائیسنی تطمین‌ایچون طوردردیغم ساعت‌ایشله‌سیدی !!... هم نه اهمیتی اوله‌بیلیر ؟. زمانی ضامن اولانلر دوشونسون.. قدر تصادفاً بنم‌ده بو فنا آباده کلمه‌می اقتضـا ایتمش . وبن بو نوبت حیاتی ایفـا ایله مکلف اولمشم ... ایشته بوقدر !.

مثلا عادی براوت کبی ... دون انفجـار ایدر .. بوکون هرذره‌یه نفح حیات ایدن ضیا وحرارتله بالعکس قورر ومحو اولور .

ذاتاً بن فطرتی بر آز هوسکار ، کوچك برقیزکبی هوائی، فقط دائما ایجاد ظرافت‌ایدن بر فیض چالاك صورتنده کورورم .. لکن نه اولورسـه اولسون بنجه کائنات بر مجموعۂ ماتمدر . بونك ایچون دیرم، که : آیاقلر کزك التنده‌برصدای اضطراب‌ایله سوروننیاپراقلره، اونلرك ماضیسنی مخطر بر حس ترحم واحترام ایله باقیکز !. وقوجاغنده ، سینۂ پرهیجـان والدینده تضییق ایدیله ایدیله بی‌تاب قالان‌جلیز برچوجقله برقادین کورورسه‌کز آغلاییکز !. زیرا اونك ماضیٔ حیاتنك یکانه‌یادکاردی‌ارتباطی ینه والده‌سنك طعمۂ حیـاتیله تعیش ایدن بو چوجقدر . بیلمم، که والده‌لر، شفقت امومت بولونمه‌سیدی کندی وجودلرینی کمیره‌رك قوۂ مدهشۂ حیاتیه‌یی ادامه ایدن بو منقـاد احکام طبیعت اسرای موجودیتی نصل، نه حسله تلقی ایده‌جکلردی ؟!.

ایشته سکا بر تفلسـف ! . . بولونمدیغم بو بی‌قراری ، عدم مکلفیت ایچنـده بونلر بینه برقورشون کبی اینر دکلمی ؟..

فقط حسمی سـکا نصل ایضـاح ایده‌یم بیلمم،که ؟.. مثلا : آغیر ، قویو ، فتور آلود رنکلر بنی شدتله اوزییور . . اوانك اعصابه تأثیری مجربمش . . بوده عصبی بر خسـته‌لك اوله‌جق .. ضرر یوق !... بوکون قومشـو دیوارینك اوستنده‌کی‌قهقهه‌لر برقاچ قرمزی، مور غنچه ویرمشـدی . بوصوك بهارك صوك تبسمنه همان ابراز شـدت وعداوت ایتدیکمه اینانیرمیسك ؟ !

ایشته ، شمدی موسم خزان اولمسیدی ، یاپراقلر، داللر ایلك بهارده اولدیغی کبی یم‌یشیل بولونسیدی ظن‌ایدییورم،که بورادن قاچه‌جق، صولوق ضیالی ، صولوق ، کریه‌ناك منظره‌لی ، صولوق . ورملر مملکتی دینه‌جك قدر محتضر برمحل آرایه‌جقدم . حتی شمدی نیچون ممالك حاره‌محصولاتندن اولمدیغمه شاشیورم. محصول نظر دقتکی جلب ایتـدی دکلمی ؟. بنی تصور ایده‌مزمیسك،که شوپرحیات، هرقبضۂخا کنده

Digitized by Google

بر قدرت زنده‌کی فیشقران وطنمك عاجز ، قارمه قاریشیق . یشیل ، سرت بر چالیسی اوله‌یم!. صحیح !.. ابی بر رجعت ، ابی خوش، روحنواز بر خیال واملدکلمی؟.؛ اوزمان کنیش صحرالرك . آغیر آغیر آچیلوب قپانان مروحهٔ ریاحی بکا مجهولیتك لسان بهت ودعوتیله خطاب ایدر ؛ سحرده برایکی شبنم ، غروبده بر لحظهٔ ضیا ، کیجه‌لرده بر نفس اسرار انکیز ، بر طل شهاب، آواره بر شبتاب بنی مسعود ایلردی... وسن‌ده کنیز . بر چالی قوشی شطارتیله قوری بر دالمك ایچه روزکارلرله صالانان فقر وضعفیتی اوزرنده ترنمساز اولوردك !

اوخ، نه دیرسك؟! شمدی طفلانه تفکرلرله تسلی بولیورم..

سکون وسعادت آرایان بر سائل ایچون هر قپو اوکی، هر صوندورمه آلتی، هر طوپراق اوستی بر در. کونش او قپو اوکنده، او صوندورمه التنده، او طوپراق اوستنده‌ده بنی بولور... فقط؛ مستریح بر ضیا ایسترم !. اویله بر ضیا ، که اولکون ، بسیط ، سیال ، جوشان ومبذول اولسون !. آرتق بو نهایتسز سما ، بو واسع افقلر ، بو جهنمی کونش بکا کفایت ایتمیور .. فقط ، سن اولسیدك قراکلق بر مغاره ، ابدی بر کیجه ، مدهش بر زندان ایچنده بیله یشامغه راضی اولوردم. وبکا هرشی، یاخود هیچ برشی کفایت ایدردی.

دمین نه دیوردم؟.. اوت، صولغون، بر نفسله اوجاجق، معصوم رنکلری سومکه باشلادیغمی آکلاتمشدم... بوکون قیرده چیچکلری، باغچه‌لرده قاسم پاشالری کوردم ... غروبده کندیلری کبی صولوق ضیالر آلتنده صانکه هر برینك زیر سایهٔ ساقنده برر کوچك قوش مزاری وارمش کبی شفیق ، ماتمی وخیالپرور ایدیلر..

آغاجلرك هپسی چیپلاق.. یالکز برقاچ کون اول یاغان یاغمورك فیض عمومیسی ایله نظرلرمك هر خسته توجهنه یشیله بکزر، فقط دها لطیف، دها پاك وصاف ، دها ماتمی ومغبر سطحلر ، چمنلر تصادف ایدییوردی.

اوزاقدن مشکوك ، سیال ونامتناهی ، هر انعطافنده، هر خارهٔ جریاننده نورلر آقان دڭیز اقشام افقلرینك ظلال انکیز رنك اغترابنده بر آغوش وفا وسکون آرار کبی دائما یقینلاشان فقط متباعد بر نظرهٔ سلام ایله اساطیر ابعاده قاریشیور، ابدیتی ظن ایدیلن بر حلول ایلی کوستریوردی . هر شیدن ، منطقهٔ نبعانی مجهول ، دڭیزلردن ، کوکلردن ، چمنلردن ، صارارمش آغاچلقلردن ، سکون وضیاعه حاضرلانان طاغلردن، قاراران، چوکن وادیلردن، احتمالکه معنویتمدن کلن بر روزکار سسنك یاد حسنکله بسته‌لنمش بر لحن حسرت اوقویوردی.

*
* *

سوندردیکم لامبا بنی سسز بر قراکلق ایچنده براقدی. پنجره‌یی آچدم:

ییلدیزلرك لرزش خواب آلودی ذوقمه طوقوندی . عریان قادینلر کبی حرارت نهر ظلمتده ، آغاچلرك قویو کولکه‌لری آلتنده صانکه ترکی سویله‌یه‌رك ییقانیوردی . قراکلقلر،

Digitized by Google

صانکه اولکون، خراب چیچکلردی. کیجه‌نك باد دربدری بونلره تماس ایدییور، الك خفیف بررعشه ایله یاپراق یاپراق دوکیلیورلردی. یکی آی غروبه متمایلدی . ماوی ، محتزز بر لمعهٔ اهتزاز ایله قرا کلقده آچیلوب قپانان آتش بوجکلری کبی یوکسك یاپرلره، آغاج تپه‌لرینه، سیاه بنالره چارپینه چارپینه رجعت ایدییوردی.

اویله بر سکون سماوی واردی، که بر آز روحاً قالنسه شو هرشیئك مشافهات رؤیائیه‌سنی دیکله‌مك قابلدی.

صحیح!.. بعضاً انسانك اویله مستثنا، خفا آمیز دقیقه‌لری اولور که روحکز قلب معصوم طبیعتله مکالمه ایلر؛ محیطکزده هرشی سزه محرم، سزه همدرد صمیمیدر؛ ظلمت صانکه قلب فلاکتکزله مشترك ، ماتمکزله سیه‌پوش اولور؛ کولکه‌لرده تتره‌شن نفحات روزکار سزه مختص، سزه آشکار بر قصیدهٔ سکون وتسلی اوقور؛ ییلدیزلرده اویله بر نظرهٔ شفقت و آشنائی واردر، که بر آز خیالکزه ترك نفس ایدیکز ، جبینکزده بر والده دوداقلرینك تماس سحر آمیزینی حس اید سکز؛ طبیعت اوقدر اختصاص فطرتکزله مالی، اوقدر انانیت نواز اولور، که عکس مصور احتساسکز ظن ایدرسکز!

ایشته، بکاده بویله کلدی: کویا محیطم سندك!.

طبیعتك بو آهنك سکونسازی ، بو اغتراب مغمومانه‌سی ظن ایدرمیسك که سنکله بر بدیعهٔ تناظر تشکیل ایتمسون؟!.. اوت ، ایشته هپ سنسك!... بن سنك‌ده طلوعکی، غروبکی، لیال غربتکی ، فجر بهاریکی ، شام بلندکی ، نجوم تابناککی زمزمات لیالکی ، ریاح فسونکارکی کوردم، حس ایتدم، دیکله‌دم!

ایشته، بو کیجه‌ینه‌سن أسیوردك؛ بو ظلمتده‌کی خولیا ینه سندك! اوقدر که بوروزکار أسرکن، بو قرا کلقده خولیایی دیکلارکن ضیادار صاجلریکك چهره‌مده اوچوشدیغنی ، اوهر زمار بکا باقارکن عشقدن زیاده مرحمتله آغلایه‌جق ظن اولنان کوزلریکك وعد ابدیسنی حس ایدرکبی اولیورم؛ دوداقلرك صانکه محرم ونوشین بر کلمه ایله تتره‌ییور ؛ بر کلمه که رؤیاده، تنهاده فیصیلدانیر ؛ بر کلمه که قمرك سکود یاپراقلری آره‌سنده قطره‌له‌نن ضیاسیله تترر ؛ بر کلمه که اوچ سنه‌لك بر صبر وحسرتك بتون احتراصلری، هیجانلری حرمانلریله تتره‌ین بر بوسه‌در. بر کلمه که بر حیات ابدی ده کر.

صانکه شو ظلمتلردن چیقان انوار . شو ییلدیزلردن دوکیلن ظلمات سندك! برسس کبی، بر نفحه ، بر لمعه ، بر بوسه کبی بتون حواسمی احاطه ایتدك؛ صانکه بتون رعشات هویتمله سینه‌مدن نفوذ ایلدك!...

و بوسندن بشقه کیم اوله بیلیردی؟. بو ایصسز کیجه‌ده . اوت سندن بشقه کیم اوله بیلیردی که قلبمده هیچ بر چوجق خوف وفراری اولمقسزین بو قدر درین بر رؤیای سعادت واستراحت کوره بیلیه‌یم؟!

بو کائنات محیطه سن اولمسیدك، سنك نفحهٔ دلنوازك، سنك رنك ماتمك، سنك هیولاء خلقتك. سنك حسنك اولمسیدی بن بوقدر محظوظ ومتحسس قالیرمیدم؟! سن اولمسیدك ، صانکه ضیادن ، شدید بر ضیا ، بیوك بر کورولتیدن یورولان روحم حلول ونفوذکده بوقدر عالی بر ذوق طویه بیلیرمیدی؟!

ای خطبهٔ بلند سکون! ایشته باق ، سنی دیکلیورم؛ سکا مفتونم!

۲ ایلول ۳۲۳

سلیمان بحری

Digitized by Google

استانبول

مشروطیتدن اول و صکره

« فرانسزجه اصلندن مترجمدر »

[۲۲ نومرولی نسخه‌دن مابعدوختام]

استانبوللی — سویلیك عزیزم وبلا پروا سویلیك ! سزك افكار ومطالعات مصیبه‌كز بنده‌كی بعض ملكات عاطله‌نك انتباه وتكاملنه خادم اوله‌جقدر .

پارسلی — سزه بلاتردد وهرشیدن اول شونی سویلمكدن چكنمكه ترك قادیننك حال اجتماعیسنی تعدیل واصلاح ایتمكز وجوب تحتنده‌در .....! مادامكه اونی اطلاق ایده‌مزسكز ، بأس یوق . اطلاق ایتمیكز ؛ قادینلرك جمعیتدن دور طوتلمسنی ارزو ایدن اكثریتك رأینه رعایت ایدیكز . فقط مادامكه اناثه مخصوص مكاتبكز وار . اومؤسساتی اصلاح ایدیكز . قیزلریكزه وظائف انسانیه ونسوانیه‌لرینی اوكرتیكز . زوجینك صحت بدنیه وسلامت اخلاقیه‌لری ، عائله‌ده بهجت وسرور ، وفاق واتحاد ، تصرف ، ثروت وغنا آنجق بونكله ، نسانك اصلاح حالیله قابل اوله بیلور قادین وظیفهٔ نسوانیه‌سنی بیلمزسه اشبو فوائد حصولپذیر اوله‌ماز . ایمدی قادینلریكزك اصلاح حالی ، سزك ایچون بر هیئت اجتماعیهٔ جدیده‌نك اساسی ودها طوغریسی جمعیتك ابتدای تشكلی دیمكدر . زیرا شمدیلك سزده هیئت اجتماعیه دینلن حال موجود دكلدر . برقادین‌كه امور بیتیه‌سنی ایجابی وجهله ترتیب وتنظیم ایدر ، قوجه‌سنك خشنودسزلغنی ، نشئه‌سزلكنی مستلزم اوله‌جق اسباب ووسائلك حدوثنه اصلا میدان براقماز حالبوكه اكثریا خدمتجیلرك اثر خطاسی اوله‌رق زوجین آره‌سنه نفاق كیرر . حیاتك بیوك بورالری ایشته بوكبی كچوك ، اهمیتسز نزاعلردن ، اختلافلردن قوپار ...

استانبوللی — تماميله طوغری .

پارسلی — موازنهٔ اجتماعیه‌نك سر عظیمی ، وظائفك حسن صورتله توزیعندن عبارتدر ! تیاترودن عبرت الكز : بر تیاترو رساله‌سی ، ولو اك پارلاق بر اثردها اولسون ، آقتورلر روللرینی اِی تعلیم ایتمامشلر ایسه اویون اصلا موفقیت احراز ایده‌مز ؛ براوركستر ایه باقكز : چالغیجیلر پك ماهر اولسون أمرلری اِی اولمدیمی ، هیچ برشیء یورومز .

استانبوللی — مع‌مافیه قادینلره سؤمعامله ویاخود رعایتده قصور ایتدیكمزه ذاهب اولماملی ....

Digitized by Google

پارسلی — بن بویله بر ادعاده بولنمدم ؟ لکن دقت ایتدمکه حرمت ورعایتکز صرف تازه وکوزل اولانلره منحصردر . اوته کیلر ، اختیارلر . چرکینلر ، خلاصه اصل قادینک کندیسی بزه کوره نه ایسه سزه کورده او دکل ! کندیسیچون بروظیفه عد اولنان اذواق وحظوظات استحصالندن صکره او ، یکیدن اناث بدیه‌دن عادی برشی منزله‌سنه تنزل ایدر ؛ اویله برشیکه کوناکون ، یکی هوساته معروض ! اونک ، باعث اولدیغی لذائذک دائره‌سی خارجنده برموجودیتی یوق ! اتحاد افکار . مقارنت آمال ، ارتباط روحانی ، حاصلی نوازشلردن ، اذواق وحظوظاتدن کرک اول وکرک صکره قادینک قادین اوله‌رق موجودیتنی تأمین ایدن احوالك هیچ بری موضوع بحث دکل ..... سزده تعلیم وتربیهٔ اناثک معروض اولدیغی الك بیوك تهلکه ایشته بودر . زیرا دائما قادینلریکزک وظائفندن بحث اولنیور . حقوقی هیچ قاله آلنمیور ....

استانبوللی — بوایکی شیدن برنجیسی ضعفانك نصیبی ایکنجیسی ایسه اقویانك امتیازیدر . ایمدی اقویا بزز .... او حالده حقوق‌ده بزمدر .

پارسلی — خطا ! خطا ! مهلك برخطا ! بوایکی شی توأمدر ، اونلرك یکدیکرندن انفکاکی مستحیلدر . بری دیکرندن مستغنی اوله‌ماز ! اولیای اموریکز حقیقةً حکیم ومدبر ایسه بونی نظر دقتدن دور طوتماسونلر !

استانبوللی — والده‌لر چوجقلره ایی بر تربیه ویره‌مزلر ایسه بونك پك اهمیتی یوقدر . مکتبلر وار ، بز ، پدرلر وارز !

پارسلی — خطا ! ینه خطا ، بیوك خطا ! هیچ ، هیچ بر وقت پدرلر . مکتبلر بونی یاپه‌ماز . اونلر اوقوتور . فقط تربیه ایده‌مز . چونکه بوایکی شیئك برنجیسی چالشمقله احراز اولنیور . ایکنجیسی ایسه آنجق برقادینك نفحات حیاتبخشاسی تلقین ایده‌بیلور .

استانبوللی — تربیه‌دن مقصدیکز نه‌در ؟

پارسلی — بکا اکلاتدقلریکزه کوره اصل تربیه ظاهرکه ، حرملریکزده ویریلنك تماماً عینی دکلدر . تربیه ایله حسن اطوار بیننده طاغلر قدر فرق وار .

سز شرقلیلر بعض ساخته اطواره ، قندیللی تمناره ، برطاقم اوزون ، فائده‌سز . جمل وتراکیب ظرافتفروشانه‌یه بیوك براهمیت عطف واسناد ایدییورسکز . حالبوکه بتون بوشیلرك موده‌سی کچمش .

فعال غیور بروالده ، خشونتله ، سرتلکله دکل بلکه نفوذ معنویسی ، اوقوهٔ مادیه‌دن دها مؤثر قوهٔ اخلاقیه‌یی استعمال وایجابنده تلقینات دینیه‌دن‌ده استعانه ایدرك ناموس وشرفك ، نزاکتك ، عفت واستقامتك ، جهد وغیرتك اساسلرینی پیدرپی چوجقلرینه تلقین ایدر . بوعالمده محبت وشفقتمزه لایق اولان شیلر ایله بغض و نفرت ایتمکلکمز ایجاب ایدن شیلر هانکیلریدر . برر برر اونلره اوکرتیر . ایشته بو تلقیناتی هیچ بر وقت پدر ، والده قدر یاپه‌ماز . چونکه پدرك وظائفی بشقه‌در !

Digitized by Google

عائلهٔ عظمای جمعیتك منافع مشترکه‌سنك علاقه‌دار اولدیغی خصوصاتده والده قلبی ، احتساسات مضره‌یه قاپلماز ، ضعف وفتوره دوچار اولماز !

تعقیب اولنه‌جق بر خط حرکت : تك توك بعض قصورلر ، خسارلر وقوع بولورسه بأس یوق ! بونك باعث اوله‌جغی کوزیاشلری اویله اوانی‌یه آقیتیلورکه اوزرلرینه شو کلمه محرردر . وظیفه . اوحالده نجیب آدم ، کبار آدم ، افندی ، حاصلی تکمیل مدلولیله انسان دینیه تسمیه ایده‌جکمز کیمسه‌لر ، بعض اهمیتسز استثنالردن ماعدا ، کندیلرینده بحق اعتماد اولنه‌بیلور برقوهٔ فعالهٔ بشریه اولور. تربیه‌یه برده تحصیل مرافق اولورسه دها اعلا . او وقت اوقوهٔ فعاله دها زیاده مکملیت اکتساب ایدر . فقط هم تربیه هم عرفان ایله ممتاز بر ذات ، ایستر حکومت مطلقه و یا حکومت جمهوریه طرفداری اولسون وایستر اشتراکیوندن بولنسون . اعتقادجه دخی هانکی دینه منسوب اولورسه اولسون وجودی هر حالده هیئت اجتماعیه‌یه نافع اولور . بویله بر ذات عاطل ، بیسود اولماز . اوذات ، شاید بر قادین ایسه وظیفهٔ نسوانیه‌سنی کمال شوق وخواهشه ایفا ایده‌جك . زوجه ایسه : دلربا ــ والده ایسه : معزز ومحترم ... ونه‌وقت حدودلریکز دوچار تهدید اولسه اودر، که سزه دیه‌جك : « کیت اوغلم، کیت » . . . .
. . . .

بونك اوزرینه ایکی احباب وداعلشوب آیرلدیلر .

ع . ف

صوك

تضاد

محرری : عزت ملیح

مابعد

فقط فكرلريكزی دیكله‌مه‌دن اول سزدن برشی صوراجغم : سزی تمیز ودرین برعشق ایله سودیكمه امینمیسكز ؟... سویله‌یكز رجا ایده‌رم ؛ بوكا امینسكز ، دكلمی ؟ — میلیچا خفیف بر باش اكمه‌سیله جواب ویردی . — وسزه قارشی قابل مؤاخذه بر حركتده بولوندیسه‌م ؛ برقباحت ایتدیسه‌م ، بونی صرف میل وحسمك سائقه‌سیله ، حتی دییه بیلیرم‌كه تضییقیله یاپدیغمه ایناندیرسیكز دكلمی ؟ بوكا تماميله ، تماميله قانعسیكز دكلمی ؟

— اوت بنی سوییورسیكز . بلكه‌ دیدیككز كبی درین برعشقله دكلسه‌ده ، صمیمی وممتاز برحسله سوییورسیكز . اخلاقكزك استقامت وصفوتنی ، قلبكزك رقتنی بیلیورم . سزی طانیمق بنم ایچون بویوك برسعادت اولدی . آجی برتجربهٔ سودانك زهریله صولان امیدلریمی سز یكیدن تازه‌لندیردیكز ، یكیدن جانلاندیردیكز . اولا سزكله یالكز دوست اولمق ایسته‌مشدم ؛ زیرا سومه‌مكه یمین ایتمش ، عشق دینیلن آلداتیجی ومدهش شیدن قاچمغه عزم ایلمشدم . ایلك كونلری كندی كندیمه : « ایشته . دییوردم ، ذكی ، صمیمی ، معلوماتلی ، برگنج . اونكله حقیقی برجفت دوست اولمق نه‌قدر خوش اوله‌جق . بر امنیت متقابله ایله كوروشمك ، مناقشه ایتمك ، كزمك .. او قدر .» كندیمی آلداتییوردم . بو كوزه‌ل خولیالرك خفیفلكنی ، بوشلغنی كورمه‌مك ایستیوردم . فقط صوكره تدریجاً اكلادم كه بوخولیا حقیقت اوله‌مازمش . عشقك كیزلی ومقاومتسوز غلبه‌سنه مطیع قالمقدن باشقه چاره یوقمش . ایشته بن‌ده او مدهش وسویملی قوته اطاعت ایده‌رك اونوتولماز بر چوق كون یاشادم . معاشقه‌مزك آتیسنی دوشونمه‌یه‌رك ، عادتا استقبالی یوق فرض ایده‌رك ممنون ومسعود یاشییوردم . لكن دون — بو كلمه‌یی سویلركن میلیچا كوز قپاقلرینی ایندیرییور وكوزه‌ل باقیشی اوزون كیربیكلرينك

سايهٔ حجاب و حزنيله اورتوليوردی . ... دون ايلك دفعه اوله‌رق قورقونج وعظيم بر استفهام اشارتنك قارشيسنده بولوندم وتتره‌دم : بو عشقك نتيجه‌سی نه اوله‌جق ؟ !

دها دوغروسی بو عشق نتيجه‌سز قالمه‌يه محكوم دكلی ؟ بز كنديمزی نه قدر اوزون بر زمان اويالامغه موفق اولسه‌ق ، بر كون مطلقا آيريله‌جقمی‌يز ؟ وبو افتراق ، مناسبتمزك دوام ودرجه‌سی نسبتنده آجی اولميه‌جقمی ؟ . ... ايشته ، ناشد ، دون سزدن آيرلدقدن صوكره ، يالكز قالنجه بو چتين ومزعج سؤاللرك قارشيسنده بولوندم . اونلری بعضاً برر برر وبعضاً هپ برابر تدقيق ايديور ، مناسب بر خط حركت بولمه‌يه چاليشييوردم . سزی بر دها كورمه‌مك ، سزه بر مكتوب يازارق آرتق كوروشمه‌مز غير قابل اوله‌جغنی سويله‌مك ايسته‌دم . معامله‌مزی تماميله دكيشديره‌رك ، رسميتی تجاوز ايدن هيچ بر حركته ، هيچ بر كلمه‌يه مساعده ايتميه‌رك سزی ياواش ياواش صوغوتمه‌يی دوشوندم ... لكن بونلردن برينه قرار ويرمك ممكن اولمدی . دوشونجه‌لرمك ، خيالاتمك آراسنده ضعيف ومتحير قالدم . يالكز بر احتياج دوييوردم : سزی كورمك ، صميميت ودوستلقله كوروشمك ... ايشته بن شاشيردم . نه ياپه‌جغمی بيلميورزم . رجا ايدرم ، ناشد ، بكا سويله‌يكز : بو ناصل اوله‌جق ؟ برابر دوشونه‌لم . بر برمزی اينجيتمه‌دن ، قلبمزی جريحه‌دار ايتمه‌دن ، كچيرديكمز كوزل كونلرك خاطره‌سی اوله‌رق آغزمزده مستكره بر كول طادی براقه‌دن آيريله‌لم . چونكه بازيقدر . چونكه معاشقه‌مزك تازه‌لكنی ، كبارلغنی ، اينجه‌لكنی زهرله‌مك بر جنايت اولور . مادامكه عشقمزك كنديسی فضله ياشايه‌ميه‌جق ، هيچ اولمزسه اونك صاف ومتبسم بر خاطره‌سی قالسين . ذاتاً لطيف بر خاطره آز شيميدر ؟ حيات روحمزی سوسله‌ين ، الك بدبخت دقيقه‌لرمزده بزی تسلی ايدن مسعود خاطره‌لر دكلی ؟ ماضيه‌زدن قالان شی ، عمرمزی بوش كچيرمد . يكمزه حكم ايتديرن شی نه‌در ؟ خاطره‌لر . اونك ايچون سودامزك خاطره‌سنه حرمت ايده‌لم . اوكا ايليشميه‌لم . »

ناشد بو سوزلری ديكلركن بولونديغی موقعك كوچلكنی دها ايی كوريوردی ، ميليچايه حق ويرييوردی . شبهه‌سز بو معاشقه‌يی كسمك ، اونك تحت تأثيرندن صييريلوب قورتولمق الزمدی . آرتق شو محقق ايدی : ميليچا ايچون دويديغی حس بر انجذاب سطحيدن ، بر هوس سودا كاردن عبارت دكلدی . او حالده يا همان ميليچانك طرز محاكمه‌سنی تصويب ايده‌رك آيريله‌جقدی ؛ ياخود ده كنديسنی سوروكله‌ين حسياتی سربست براقه‌جق واونلرك انتاج ايتديكی صورت تسويه‌يی قبول ايده‌جكدی . زيرا اعتراف ايتملی ايدی كه عشقنك قوتی ينمزسه ، مطلقا ميليچا ايله اولنمكه مجبور اوله‌جقدی . بو ازدواج ، قورقو وتردد ايله تبعيد ايديله‌جك بر احتمال دكلدی . ناشد ، براجنبی قيزيله تأهلی تقبيح ايتميه‌جك قدر سربست فكرلی ايدی . حتی حيات اجتماعيه‌مزك اك مهم مسئله‌لرندن

برینی تشکیل ایدن ازدواج مختلط حقنده آرقداشلریله مناقشه ایتدیکی زمان قاچ دفعه :

— نیچه ، دیمشدی . ترك ، فرانسز ، روس ، انکلیز ، آلمان قادینی یوقدر . نیچه قادین واردر . بن برقادینی بکنیر وسورسهم ؛ اونك طبیعتی بنمکنه توافق ایدرسه ؛ اوده بنی سورسه ، باشقه برشی دوشونمم . اونی آلمقدن بنی هیچ برنظریه ، هیچ برقوت منع ایده‌من وایتمه‌مایدر .

شمدی‌ده ناشد بوطرزده محاکمه‌ایدییور ، « جدی برعشق ایله سودیکم شونفیس کنج قیزله پك اعلی تأهل ایده‌بیلیرم . » دییه دوشونییوردی . فقط او دقیقه‌ده هویتنك أك درین وأك حساس نقطه‌سندن کلن برسس : « خایر ، دییوردی . اونکله أولنه‌مزسك . معناً باغلی اولدیغکی ، کندی دینکدن ، کندی ملتکدن برکنج قیزه نشانلی بولندیغکی اونوتمه . بهیره‌یی ترك ایده‌رك باشقه‌سنی آلمق برجنایت اولمازمی؟ باخصوص‌که بهیره سنی واسع وجدی برعشق ایله سوییور ، بوکا أمینسك ... ذاتاً میلیچا ایله صمیمی کوروشمه‌ك ، اوکا سودادن بحث ایتمه‌ك ، اونکله ازدواجی خاطریکه بیله کتیرمه‌ك ، بهیره‌یه قارشی برخیانتدر . صوکره‌ده ، نشانلی اولماسه‌ك بیله ، میلیچا ایله أولنمه‌ك دوغرو اولماز . حرمحاکمه‌لرك پك جاذب ویکنظرده پك معقول کورونور . اونلر پارلاق برر سرابدر . دوشون : سن بر ترك ضابطی ؛ او ، بر روس قیزی ... بو ایکی صفتك آراسنده‌کی تضاد عمیقی همان حس ایدییورسك دکلی ؟ بوتضادی حس ایتمه‌مك غیرقابلدر . أولا میلیچانی مملکتکه کوتورونجه أیین اوله بیلیرسك همان هرکس سکا بر نظر مؤاخذه ایله باقه‌جقدر . حرکتکی شایان قبول کوره‌جکلر پك آزدر . اوزمان سن ، حرفکرلریکه ، درین محبتکه رغماً . اطرافکك بوعدم تصویبندن متأثر اولورسه‌ك ؛ شیمدی یکدیکرینه مشابه کورونن افکارکز . بری اوتکی قدر عالی وسربست حسلریکز دکیشیر وبرکون منسوب اولدیغکز ایکی قوم آراسنده عصرلردنبری موجود اولان خصومت سزك آراکزده دخی یاواش یواش ظهور ایدرسه چوجوقلریکزك طرز تربیه‌سی خصوصنده ائتلاف ایده‌منسه‌کز ... نهایت برریکزی سومه‌مکه باشلارسه‌کز ، ایکیکزك‌ده عمری قیریلمش . سعادت واستقبالی محو اولمش بولونمازمی ؟ »

بو مجهول ومؤثر صدای معنوی‌یه ویریله جك جواب چوقدی . لکن شو آنده ناشدی أك چوق اشغال ایدن جهت ، میلیچایه سویلنه‌بیله‌جك سوزلردی . طبیعی افتراقی بویله قولایلقله قبول ایده‌مزدی ؛ وبوکا موافقت ایتمك یالکز کندیسی ایچون دکل ، میلیچا ایچون‌ده شبهه‌سز مدهش برضربه اولوردی . فقط دیکر طرفدن‌ده فضله بر امید ویرن قطعی بر وعدی تضمن ایدن سوزلردن شیمدیلك قاچمغه مجبور ایدی . دها تردد وأندیشه ایچنده بولونورکن ، کندی حسلرینك . کندی تمایلات حقیقیه‌سنك ماهیتنی تماملیه تحلیل ایده‌مه‌مش ایکن میلیچایه : « خایر ، بوتون بوسویلدیکلرك بوشدر . سنی مادامکه سوییورم

Digitized by Google

وسنده بنی سویپورسـك آرتق آیریله‌میز حیاتمز بربرینه مربوطدر والی‌الابد مربوط قاله‌جقدر . » دیمك دلیجه برجرأت اولوردی.

اوحالده ناشد بویوك بر احتیاط ایله ادارهٔ کلام ایتملی ایدی . لکن احتیاط ایله لاقیردی سویلرکن‌ده ذره قدر متردد بروضعیت آلمامالی ایدی . بویله بر زمانده فکر وحسنده متردد کورونمك میلیچایه‌قارشی اولان عشقه لك ضعفنی اعتراف ایتمك دیمکدی . ناشد تکمیل بر نکاتی مرضی بروضوح محاکمه ایله کورویور، لکن‌هر دیکی دقیقه‌لرك اهمیتنی کیتدکجه دها ایی آکلایوردی. فقط‌سکوت واستغراقی فضله‌دوام ایدییوردی. میلیچا صبرسزلاندی :

— کوردیکزمی ، سویلیه‌جك بر شی بوله‌میور ، صوصیورسکز . دیمك ، بکاحق ویردیکز . نه ایی ! قولایلقله اویوشورز ؛ عشقمزدن هیچ اولمازسه قوتلی وصمیمی بر دوستلق قالیر …

میلیچا کولومسه‌ییور ، ساکن وممنون کورونمکه غیرت ایدییوردی . لکن معانی انظارینه واقف اولان ناشد ، کنج قیزك کوزل کستانه کوزلرنده اوندر درین برحزن وأندیشه کوردی‌که قلبی صیزلادی :

— خایر خایر دیدی . سزه حق ویره‌میورم . سکوتم برجواب موافقت دکلدر . بالعکس کندی قرارمی قبول ایتدیره‌جك جمله‌لر بولمق أندیشه‌سندن عبارتدر .

ناشد اطرافنه باقدی . دها بولوواردا کیمسه‌لر یوقدی . تا اوزاقده بر باغچوان یولی احاطه ایدن یشیللکلری دوزه‌لتییور ، بر آزدها بریده ، ایکی غارصون تنبل و آغیر حرکتلریله قهوه خانه‌نك ماصه‌لرینی دکاندن چیقارارق آغاجلرك آلتنه دیزییورلردی . ناشد میلیچانك اللنی اوقشادی :

— بویله مکدر اولمامزه هیچ محل یوق . استقبالی کشف ایتمك ، استقبالی ارزومزه ، تمنیاتمزه کوره دکیشدیرمك پك کوچ ، دها دوغروسی ، غیر قابلدر . بز ، مسلمانلر ، قدره اینانیر ، آتیی توکل وسکون دمله دوشونورز . بوفلسفه‌نك صادق طرفدارلرندن دکلسه‌مده ، بونك بعضاً پك ایی وذاتاً مجبوری برشی اولدیغنی اعتراف ایدرم . ایشته بزده قاراناق بریولده بولونییور ، نه‌یاپاجغمزی تخمین ایده‌میورز . اوحالده امنیت‌وامیدایله بکله‌مك معقول اولمازمی ؟

— اولمیه‌جق ، اوله‌میه‌جق برسعادتی امید ایتمك بوشدر . هم بوکون مناسبتمزی قطع ایتمك بزه کوچ کلییورسه ، یارین اون بش‌کون صوکره ، برآی صوکره بوتون‌بوتون امکانسز کورونه‌جك . بنی دیکله‌یك ، ناشد … بزی آییران یوکسك ودیکنلی دیوارلری آشمق ممکن دکلدر :

— اوحالده نه یاپالم ؟ آیریله‌لم‌می ؟

ناشد میلیچانك کوزلرینه دیك‌دیك‌باقه‌رق جواب بکله‌دی . بوسؤالك قطعیتی ، کندیسنه باقان نظرلرده‌کی معنای‌انتظاروأندیشه قارشیسنده کنج قیزك دوداقلری تتره‌دی ، تقلص ایتدی ، صوکره عظیم برجبر نفس ایله آچیلدی :

Digitized by Google

— اورت ، آیریلەلم .

« قدر » ك غیرقابل اجتناب بر حکمی ایمش کبی بو مدهش جمله بربرینی سوەن ایکی قلبه عینی زمانده عینی آغیرلقله دوشدی ؛ دمیردن برپنجه قوتیله ایکی قلبی صیقدی وازدی . میلیچا وناشەده بر دقیقه بو اضطراب قلبی ایله عادتا قیورانەرق ، رنکسز وساکت دوردیلر . لکن میلیچا حچقره حچقره آغلامامق ایچون جبر نفس ایدییور ، بارمقلرینی بویوك بر عصبیتله قیوریورییور ، بوکییور ، صانکه اونلری قیرق هوسنی دویییوردی . نهایت دایانامدی ؛ کوزلری یاشاردی وناشەده کنج قیزك یره باقان کوزەل کوزلرینی پرمرشك یأس کورونجه :

— باق ، میلیچا ، دیدی . وضعیتك ، کوز یاشلرك یالانکی میدانه چیقاردی . خایر ، بز بربرمزدن آیریلەمایز . راه عشقمزده اودرجه ایلریلەدك که آرتق کری یه دونەمەیز . بزه تحکم ایدن ، آدیملرمزی آتدیران قوته قارشی کلیرسەك أزیلیر ؛ پك ، پك بدبخت اولورز . محاکمەلرله ، عزم ومتانتله حسیاتی اسکات ایتمك نه قدر کوچدر ، بیلیرمیسك ؟ هم فرض ایدەلم که بربرمزدن آیریلمغه ، بربرمزدن قاچمغه موفق اولدق ؛ بن بو افتراقه تحمل ایدەبیلیرمی یم ؟ شو کوزەل کوزلرك محبتکار باقیشلرینی ، شو صیجاق دوداقلرك اوزون ومغشی بوسەلرینی خاطرلایەرق ، اونلری چیلغینجه بر ارزو ایله تکرار ایستیەرك واونلردن تمامیله محروم اولەجغمی دوشونەرك ناصل یاشایابیلیرم ؟ خایر ، میلیچا .. . افتراقدن بحث ایتمیەلم . بالعکس بوتون بوتون برلشمك ایچون چاره آرایەلم .

میلیچا باشنی قالدیردی . ناشەده حزین برنظرله باقدی :

— « آیریلەلم » دیرکن قلبم أزیلییورمی ، فرض ایدییورسك ؟ قاچ کوندنبری وباخصوص شو دقیقەده چکدیکم اضطرابی بن بیلیرم . لکن کوزکورەکندیمی ، دها دوغروسی ، کندیمزی آلداتمقدن نه چیقار ! سن ده بزی آییران موانعك قوتی پك اعلی حس ایدییورسك ... سویلدکلرك جمیلدر ، صمیمی دکلدر ، دییەمم فقط انسانلر ! اکثری کندی کندیلرینی صورتا معقول وپارلاق ، حقیقتده ایسە مبهم وضعیف دلیللرله اغفال ایتمکدن استفاده ایدەجکلرینی ظن ایدرلر . حالبوکه بو ، حقیقتی تکمیل چیپلاقلغیله ، چیرکینلکیله کورمك قورقوسندن عبارتدر . بو طرز حرکت جسارتسز آدملره مخصوصدر . سنك طبیعتکه ، سنك ذکاکه لایق دکلدر . اونك ایچون واهی امیدلری ، مبهم وانجه محاکمەلری بیراقالم . آچیقدن آچیغه قونوشالم . یکدیکریمزی کافی درجەده طانییورز ، اوحالده یکدیکریمزك حسیاتندن شبهه ایدەرك سوزلریمزی سوء تلقی ایدەمەیز . صوکرەده بن ، اون بش یاشنده جاهل برچوجوق دکلم . کرك یاشم ، کرك تحصیلم هرشیئی ایشیتمەمە ، هرشیئی اکلامامه مساعددر .

میلیچانك کوزلرینی دولدیران یاشلر قورومشدی . نظری ، روس قیزلرنده نادر اولمیان بررونق عزم وذکا ایله پارلییوردی .

Digitized by Google

صانکه بر ثانیه دوردی؛ سوزلرینك ناشد اوزرنده اجرا ایلدیکی تأثیری کورمك ایستیورمش کبی دقتله باقدی ودوام ایتدی:

— أوت، حالمزی، استقبالمزی صمیمیتله تدقیق ایدهلم. صوراجغم سؤاللری، سویلیهجکم سوزلری فضله، قورو بولهرق رنجیده اولمه. أمین اول که عشقمك درینلکنی، حساسیتنی اونوتهرق بر درجهیه قدر معقول وعملی محاکمه ایده بیلمك بنم ایچونده مدهش بر عذابدر؛ اوزون مجادلهلر، ترددلردن صوکره قاتلانمهیه قرار ویردیکم بر أذیتدر. فقط مجبوری ..

— شبههسز حقك وار. بو حرکتك بنی ممنون ایدن بر نمونهٔ متانتدر. سویله، دیکلیورم.

— مناسبتمز انجق ایکی طرزده نتیجهلنه بیلیر، دکلمی؟ یا کندر اوزاقه قاتلانهرق بربرمزدن اوزاقلاشهجغز، ناصل که قورقارم بویله اولهجق. یاخودده هردرلو مانعهلری چیکنیهرك بربرمزله اولنهجکز. افتراقك آجیسنه تحمل ایدهمهیز، دیورسك. طبعی بو نقطهده سکا اعتراض ایدهمم. سندن اوزاق یاشامق اضطرابی اوقدر مدهش اولهجقدر که انی دوشونهرك شیمدیدن تتریورم. سنی طانیمهدن أول سودیکم آدم طرفندن خائن وعادی بر طرزده ترك اولوندیغم زمان: آرتق، دیوردم، آرتق قابل دکل کیمسهیی سومیهجکم. عشق بنم دشمنم اولهجق وبن اوندن قاچهجغم. ذاتاً انسان حیاتنده یالکز بر دفعه سور؛ بو ایلك وجدی محبتدن بنم کبی منکسر و بدبخت اولهرق اویانیرسه کندیسنی عشقه قارشی أبدیاً یابانجی، أبدیاً دول تلقی ایتملیدر... ارککلره اینانمامق، اونلره اصلا قلبمی آچمامق، اونلرله کوروشمك لکن خودبینلکلریله، کبر و عظمتلریله أکلنمك واونلری هیچ سومهمك، اونلر طرفندن سویلنهجکده ممکن مرتبه مستهزی وظالم داورانمق... ایشته کندیمه چیزدیکم خط حرکت بو ایدی. برقاچ زمان بویله، فکر وحسمه حاکم اولهرق، ممنون ومستریح یاشادم. برشی آرزو ایتمیور، برشی بکلهمیوردم. خیالاتم، کتابلرمله یالکز قالمق، اونلرك وفاکار ولایتغیر رفاقتیله اکتفا ایدهرك راحت یشامق، راحت اختیارلامق!
أوت «اختیار قیز» قالمایی، عشقسز، جاذبهسز، مسکین بر ازدواجه ترجیح ایدیوردم، حالاده ترجیح ایدهرم. هم بکار قالمق بر ارککك ایچون عیب دکلده بر قادین ایچون نهیه لکه اولسون؟...
فقط برکون بکلهنیلمهین، ناکهانی بر ضربه تکمیل قرارلریمی، محاکمهلریمی آلت اوست ایلدی. عقل وتحلیله صیغمایان، مغلق وأبدی بر قوت وارسه اوده عشق اولدیغنی آکلادم.

«مابعدی وار»

Digitized by Google

بیلمجه حلی

۲۲ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك حلی :

[فابریقه. فا، بر، بریق، یقه] در .

طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی وزنه‌جیلرده عرفان ثنائی، ایکنجیلکی میرالای حلمی بك زاده شوکت ، اوچنجیلکی ببکده ف . قدری بك افندیلر قزانمشلردر :

اوچر قارت پوستال قزانانلر :

ازمیر بدایت جزا محکمه‌سی مقیدی محمدصبری، وفا اعدادیسندن ٦٨٧ س . سامی، قرق کلیساده مجلد احمدرضا، غلطه آلمان مکتبی طلبه‌سندن اسماعیل ناجی ، عزالدین اسعد ، اسکدار لواسی تحریرات قلمنده سودی رشاد ، بشکطاشده ادیب اسعد ، مکتب عثمانی منتهی صنف مأذونلرندن برهان‌الدین، بکقوزمرکز رشدیه‌سی دردنجی صنف شاکردانندن محمدعطا، قیودده‌ترخاقانیدن م. مظهر ، بیوکدره‌ده ساکن م . عزت ، حلب شمس‌الترقی مکتبی طلبه‌سندن مفرزه قوماندانی بدرهان بکك کچوك مخدومی محمدذکی، بك اوغلنده آیازپاشا محله‌سنده احسان ، خداوندکار ولایتی نافعه محاسبه مأموری توفیق، صنایع نفیسهٔ عثمانی مداوملرندن محمد سداد، اسکداردن بسیم شیدا ، استانبول لیلی اعدادیسندن محمدلطفی بك افندیلردر .

برر قارت پوستال قزانانلر :

برنجی اردو لوازم برنجی شعبه‌سنده عبداه ، مکتب ملکیه‌دن جمیل‌حقی ، مولوه‌ده جلال بکزاده خالدنوزاد ، قزل طوپراقده‌مکتب سلطانی طلبه‌سندن ۳۸ نومرولی حسنون غالب ، ازمیر اتحاد وترقی جمعیتی شهرقلوبی ، فاتح رشدیهٔ عسکریه‌سی دردنجی صنف طلبه‌سندن ۳٦۱ شهرامینلی احمدعلی، حقوق طلبه‌سندن قندیللیده اسماعیل بك مخدومی حسن‌رفقی صنایع نفیسه رسام قسمنده اسماعیل‌ذکی، نشانطاشنده محمودراغب ، شورای دولت تمیز محکمه‌سی ضبط کتبه‌سندن عثمان توفیق ، رهبر تحصیل مکتبی مأذونلرندن بلغورلیده ساکن مظلوم بکك مخدومی محی‌الدین، استانبول لیلی اعدادیسی طلبه‌سندن ۱۳۰ محمدمظفر، جراح‌پاشاده‌طاتلی قیوده عمربکزاده‌محمد، ارنکوی صحرای‌جدیده سلیمان‌پاشا زاده عاصم بکك مخدومی سلیمان عالی دده آغاج ده هدائی ، ازمیر نافعه باش کاتبی حافظ زهدی ، قوسقه‌ده ایچی زاده حسین‌نیازی، قوم‌قپوده قدرغه‌جامسنده اطنه اجزاخانه‌سی: آغوب ترزیان، ازمیرده رژی حقوق مشاوری حسن‌پرتو افندی مخدومی مصطفی حامد ، مولوه تلغراف‌وپوسته‌مدیری م . کامل، قاضیکوینده فریدون درویش، بکاربکنده حسین‌عانی ، سلانیکده ژاندارمه ضابط مکتبنده معلم ملازم ثریا . زراعت بانقه‌سی محاسبه‌جیسی نهاد بکك مخدومی محمدفتحی ، ادرنه دارالادب معلملرندن اجزاجی صلاح‌الدین ، عبدالفیاض‌نامق، ارن‌کوینده‌لطفی‌علمی، روبچوز اتحاد وترقی قلوبی، بحریه‌دن ابراهیم سلیمان ، قره‌کمرك ده حسین‌حامد، شهزاده‌باشنده مظفرشاکر، پرشتنه‌ده سواری‌اون‌سکزنجی‌الای ملازملرندن حسن‌اسکندر، غلطه‌ده عرب جامی محله‌سنده مصطفی کمال بك افندیلردر .

Digitized by Google

RK

رسملی کتاب

مالیه ناظر فاضلی جاوید بك

DJAVID BEY
MINISTRE DES FINANCES

Prix 5 Piastres Septembre 1910 No. 24

جلد : ٤ ایلول ۱۳۲٦ نومرو : ۲٤

مؤسس و مدیری :
عبیدالله اسعد

سرمحرری :
م . رؤف

رسملی کتاب

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix: 5 Piastres

Ressimli Kitab

ادارەخانەسی : باب عالی جادەسندە
۳۱ نومرولی دائرۀ مخصوصەدر .

امور ادارە ایچون مدیرە
امور تحریریە ایچون سرمحررە
مراجعت اولنور .

درج ایدلمیان اوراق اعادە اولنماز

هرآی نشر اولنور ادبی ، سیاسی ، فنی ، فلسفی ، اجتماعی مجموعۀ مصورەدر

شورای دولت تنظیمات دائرەسی رئیسی استاد کمالاتپرور سعید بك افندی حضرتلری

S. E. Saïd Bey, Président de la section législative du Conseil d'Etat.

Digitized by Google

مصاحبهٔ ادبیه

کچن آی الك زنکین ، الك شامل معناسیله یکی بر اثر ، انقلابدن بری اوکسوز قالمش ادبیاتمزه صمیمی برحالهٔ شفقت قوندوردی .. ادبیاتمز اوزرنده جداً مهم برتأثیر اجرا ایتدیکی ایچین « سویه طالب » دن بو مصاحبه‌مزده اوزون اوزادی یه، دیکر اثرلر ایچین یابدیغمزدن داها فضله ، بحث ایتمکی پك طبیعی و حقلی بولویورم .

الك زنکین، الك شامل معناسیله یکی براثر. دیورم .. زیرا کمال تأثر وتأسفله اعتراف ایتمه‌لیدر . دوغرو اولدیغی ایچین اعترافدن چکینمه‌مه‌لیدر که انقلابدن بری ـ وقتیله بسله‌نیلن او قدر محتشم ، اوقدر معظم امیدلره رغماً ـ حقیقی بریکیلکی احتوا ایدن هیچ براثرادبی انتشار ایتمه‌مشدر !.. واقعا عثمانلی ادبیاتنه پك بویوك خدمتلر ایفا ایله‌ین ادبیات جدیده‌نك کتبخانه‌سنه منسوب آثار یکرمی دردی ، یکرمی بشی بولدی .. ونسل اخیر کنجلری‌ده برقاچ اثر نشر ایتدیلر .. فقط بوتون بونلر ماضینك ، دور استبدادك محصولی ایدی .. بوس بوتون یکی دکیلدی .. یکی اولانلر برقاچ شعر یاخود برایکی کوچوك حکایه شکلنده ، اصل اثرك ناچیز برقسمنی تشکیل ایدیوردی .. حاصلی دینیله بیلیرکه بزده ایکی سنه‌دن بری شایان دقت . بوس بوتون یکی همان هیچ بر اثر ادبی انتشار ایتمه‌مشدر ..

آنك ایچین ؛ ممکن مرتبه تقلیددن ، خرافات صنعتدن ، ماضیٔ ادبیمزه عائد اعتیادات واعتقاداتدن مبرا اولارق شایان دقت براستقلال حس وفکرله. حقیقی وجدی بریکیلکله یازیلمش .. صنعتی فلسفه ایله ، تتبعات اجتماعیه واخلاقیه ایله مزج ایدرك ادبیات حقنده ـ بردرجه‌یه قدر ـ یکی براُفق کوسترمش یکانه ادبی بر اثر اولمق اوزره بن آنجق وجدانمك بوتون بی‌طرفلغیله « سویه طالب » ی ، برعثمانلی خانمك قلمندن چیقمش بوکوچوك رومانی ارائه ایده‌بیله‌جکم .. اثر ، نجه هر شیدن اول ، شو نقطهٔ نظردن ، یعنی رومانك الك زنکین ، الك شامل معناسیله یکی بر اثر اولماسی .. جدی وحقیقی بریکیلکی، ملی برصمیمیتی احتوا ایتمه‌سی نقطهٔ نظرندن حائز اهمیتدر . شایان تدقیقدر .

اکثریا هر رومان تنقید ایدنك یابدیغی کبی بن بوراده اثری خلاصه ایتمه‌یه‌جکم .. حکایه‌نك شکل مختصرینی عیناً ، دوغرودن

دوغرویه، بورایه یازمیه جغم . . اثرك روحی ، شدید، آتشین ، واز کچیله‌مز بر عشق ایله سویه نه

روحندن ترشح ایدن
فلسفه‌یی، کوزللکنی ،
نقائصنی ـ بالطبع کندی
طرز تحسس وتفکرمه
کوره ـ کوسترمکه
چالیشه جغم . . . آنك
ایچین محترم قارئلرمك
بشو مصاحبه‌دن اول
اثری اوقومالری طبیعی
دها موافق اولاجق . .
فکرمجه اثر ایکی
مهم قسمه آیریلابیلیر . .
یعنی روماندە ایکی مهم
موضوع واردر ، دینیله‌
بیلیر . . بری حکایه‌نك
قهرمانی سویه طالبك
قوجه‌سنی ترك ایده‌رك .
هر دورلو اعتیاداته
اعلان عصیان ایلیه‌رك ،
بویوك ویوکسك بر
عشقله ، پیانو معلمی
جمالی سومه‌سی واونکله
یاشاماسی . . دیکری ده ،
سویه طالبدن صوکره
رومانك یکانه برنجی
صنف قهرمانی فاخرك .
اعلان حریت اوزرینه

پرستش ایتمه‌سی . .
فقط محرر یکدن
مستقل کبی کورونن
بو ایکی قسمی غایت
صمیمی رابطه‌لرله بربر-
ینه باغلامش . مزج
وتوحید ایتمشدر .
بدایتده سویه طالبك
عصرلری ییرتارق ،
اعتیاداته عصیانلر
صاچه‌رق کندی هویتنی
تطمین ایده‌مه‌ین بینسز ،
حسسز قوجه‌سنی ترك
ایتمه‌سی ، جمال ایله
یاشامه‌سی رومانك ،
موضوعك مرکز ثقلتنی
بو طرفه دوغرو چه‌و-
یررکن . . صوکره‌لری
فاخرك او مهیب و
مستثنی . او چیلغین
ومریض عشقی تدریجاً
موازنه‌یی اخلال
ایدیور . . وبر دقیقه
کلورکه بو عشق ،
عظیم بر موجهٔ هیجان
ایله بوتون رومانه ،

تحصیل ایچون اوروپایه کیدن ایلك عثمانلی شهزاده‌سی
شهزاده عبدالمجید افندی حضرتلرینك مخدومی وبانه‌ده کائن ترزیانوم دارالفنونی طلبه‌سندن عمر فاروق افندی حضرتلری

S. A. I. Omer Farouk Eff. Fils de S. A. I. Abdul-Médjid Eff. qui s'est rendu dernierement en Autriche pour ses études.

انکلتره‌ده قالامایوب وطننه عودت ایله‌ین کنجك بوتون موضوعه حکمران اولویور .

Digitized by Google

« سویه طالب » ده ایکنجی درجه‌ده حائز اهمیت ، فقط رومانك قهرمانلری قدر موفقیتله یاشاتیلمش برقاچ سیما دها وار : ماجده ، فاخرك زوجه‌سی .. نعمان ، فاخرك صمیمی آرقاداشی وطالب بكك برادرزاده‌سی .. برده اسمی یازیلمغه لزوم كورولمه‌مش ماجده‌نك اسكی قافالی والده‌سی ...

رومان قهرمانی فاخرك ، زوجه‌سی ماجده ایله اولان مناسبتی‌ده حكایه‌نك پك مهم ونفیس صحیفه‌لرینی تشكیل ایدیور . رومانك تفرعاتنده . ایكنجی اوچنجی درجه‌ده حائز اهمیت اشخاصنده بیله جداً شایان تقدیر بر جاذبه ، بر موفقیت تصویر وار .. هله خالده صالح خانم افندینك « های لایف » صفحه‌سنده كوستردیكی نفوذ نظر ، اصابت حس وفكر جداً هر دورلو آلقیشلره لایقدر . بوتون بونلر ، بوتون بو نفیس تفرعات اثری یوكسلتمك ایچین صانكه یكدیكریله مسابقه ایدیورلر ...

اسكی قافالی والده‌سنك تأثیرات مضره‌سی آلتنده طبیعی ماجده‌نك دماغی ، استعداد وذكاسی تماميله انكشاف ايده‌مه‌مش .. زوجه‌سنك شو حالندن ، والده‌سنك تأثيرات مشئومه‌سی آلتنده قالمش بولونماسندن صوك درجه مشتكی ومتأسف اولان فاخر ماجده‌يی دائما يكيلدكه ، معقوليته ، حقيقته دوغرو توجيه ايتمك ايچين چيرپينيور .. و بو چيرپينيش بزه امراض اجتماعيه‌مزدن مهم بر صفحه‌يی كوستريور .. فی الحقيقه اسكی قافالی ، محدود فكرلی پدرلرك ، والده‌لرك تربيه‌لری آلتنده ياشايوبده مؤخراً منور فكرلی بر كنج ايله ازدواج ايدن قادينلرك معروض اولدقلری مشكلات ، زوجلرك بو خصوصده چكدكلری عذاب و اضطراب حيات تأهلی كردابه چه‌ويرن پك مشئوم بر قوت اولويور ... بو كاچاره بولمق الك وخيم بر جريحهٔ اجتماعيه‌مزی صارمق . تداوی ايتمك ديمكدر .

ماجده‌نك معصوم انديشه‌سنی ، فاخرك صميمی وعلوی اضطرابنی ، يازمغه مجبور اولديغی جدال فكريی ، دها دوغروسی مملكتمزك مرض اجتماعيسنی كوسترمك ايچين حقيقت

اتحاد وترقی جمعيتی مرخص مسئولی وطنپرور محترم ع . ناجی بكك ايرانده بولندقلری اثناده چكديرمش اولدقلری بر رسم

Omer Nadji Bey, Représentant du Comité "Union et Progrès" au moment où il se trouvait en Perse.

انجیلریله تتوج ایتمش شو نفیس صحیفه‌یی عیناً بورایه نقل ایتمکدن منع نفس ایده‌مه‌دم:

« دوغرو ، فقط بنی کدرلندیرن بر ایکی شی دکل‌که .. هم سویله‌سه‌م بنی دلی ظن ایده‌جکسك .. هم بن اونی آکلاتمغه مقتدر دکلم . بر کره سکا آرقاداش اولابیله‌جك قادین اولمادیغنی آکلادم . یوق اویله آغزیمی قپاتمه ، شاشیریورم . بنله أولنن دایی‌زاده‌م باشقه ایدی ، اوروپادن کلن قوجه‌م باشقه چیقدی .. سن هرشیئی باشقه کورویور . باشقه آکلیورسك ، تربیه‌لریمزك مجراسی دکشمش . بن سکا اویمق ایسته‌سه‌م آننه‌م کوجنیور ، آننه‌مه اویسه‌م سن بنی سومیه‌جکسك .. سن بیلمزسك ، آننه‌مك چوجوقلغمدن بری هر دیدیکنی قبول ایتمکی دوغرو بولمق یوقمی اوندن زور واز کچیورم . حتی بعضاً صاچمه بولدیغم حالده ینه اونك کبی دوشونمکدن کندیمی آلا میورم . دوشندم ، دوشندم چیلدیره‌جغم .. ظن ایدیورمکه بز آرتق برابر ..... جمله‌سنی بتیرمه‌دن قوللرمك آراسنده حنچقیرمغه باشلادی .

اووقت تماميله آکلادم . بوتون ملتمزك معلول اولدیغی عذابلی خسته‌لق . یکی ایله اسکینك مجادله‌سی ؛ خاطراتمزله ، ماضیمزله ، چوجقلغمزله باغلی اولدیغمز وسودیکمز اسکی . . صوکره استقبال یولنی یکانه آچاجق متین ، دیم دیك بزدن جهد وامدای بکله‌ین یکی ! ایکیسی آراسنده متردد بکله‌ین بو عنصری ایلری سوق ایتمك ایچین نه‌قدر صبر لازمدی . هله ماضیلرینی تحقیر ایدرکبی کورونمك بزم کبی مجددلرك بتون غیرتنی بوشه چیقارر .. اسکی‌یی حرمتکار بر وضعله کومکه چالیشیرکن یکی‌نك بتون فضائلنی فقط تقلیددن عاری جدینی ، اهمیتنی کوسترملی . الك اول پك شایان اسف نمونه‌لرینی کوردیکمز مقلدلرله تجددك مناسبتی اولمادیغنی ، کوسترملی . تجددی قبول ایده‌جك برقادین برفرانسز ویا انکلیز قادیننك نسخهٔ ثانیه‌سی . ارککلرده پارس ارککلرینك مودلی اولاجق دکل .. بز مایمون کبی بر باشقه نظیره یاپه‌جق دکلز . بز تکامل ایتمش ، انسانیتپرور نظریه‌لری حیاتنه تطبیق ایلمش ، غربك ترقیاتنی قبول ایتمش مدنی وبتون معناسیله عرقنك تمایلاتنه صادق یکی ترکلر اولاجغز . ایشته بونی ماجده‌نك دار حیاتنه تطبیق ایده‌رك یواش یواش آکلاتدم .. نم افکاری قبول ایتمسی آناسیله بوزوشماسنی انتاج ایتمیه‌جکنی ، آناسنه قارشی حرمتکار فقط متین اولماسنی ، هر شخصك کندی خصوصی حیاتیله یشامسی لازم کله‌جکنی ، هرچوجق ، بوینك حیاتنی تعقیب ایدرسه ترقی اولامیه‌جغنی سویله‌دم ..... »

کچنلرده برای سیاحت درسعادتی زیارت ایتمش اولان مجارستانده کائن قولوژوار دارالفنونی معلملرندن وافاضل مستشرقیندن دوقتور پروله ویلوش جنابلری

فوطو : رسنه

M. Prohlé Vilmos, célébre orientaliste et professeur à l'université Cologeoir, qui avait dernièrement visité Constantinople.

حکایه‌نك . حکایه‌ده‌کی حیات و وقایعك آهنکنی بوزمقسزین بویله قیمتدار فکرلر ، فلسفه‌لر ، حقیقتلر درمیان ایتمك فکرمجه‌رومانجیلغك اك مهم صنعتیدر ؛ ویا صنعتی اولمالیدر . ذاتاً بنم اوته‌دن بری زوال ناپذیر برمتانتله دماغمده یرلشمش بر قناعتم . بر فکر مخصوصم واردر . اویله

اخیراً اوقاف نظارتی محاسبه‌جیلکنه تعیین بیوریلان ارباب رویت واقتداردن عبدالمجید ثابت بك افندی حضرتلری

Abdul-Medjid Sabit Eff. comptable au Ministère des Fondations Pieuses.

اساسلی ، اویله بوتون وجدانمله حس ایتدیکم بر قناعتکه هیچ بر جدال و اعتراض اونی تزلزله اوغراتاماز : [هر اثر ادبی روحی ذوقیاب ایدرکن عین زمانده دماغی‌ده مستفید. دماغك احتیاجاتنی‌ده تطمین ایله‌ملیدر .] ایشته بنم صوك درجه سودیکم وحرمت ایتدیکم ادبی بر پرنسیبم ..

ماجده سودیکی قوجه‌سنك ارشادات دائمه‌سیله تدریجاً اسکی فکرلردن ، والده‌سنك مشئوم تأثیرلرندن صیریلیور .. یکیلکی ، تجددی تقدیر ایدیور ، حقیقتی ادراکه باشلیور . . صباحدن آقشامه قدر انتاریله اوده کزمکدن واز کچیور ، حفظ الصحه قواعدینه رعایت ایدیور ، کتاب اوقویور ، بوتون غزته‌لری مطالعه ایدیور . شیق کیندیور ، حتی انکلیزجه‌یه بیله باشلیور ... یالکز شوراده دقت ایدیله‌جك مهم بر نقطه وار .. اوده بوتون بو تجددك جدی بر اساس اوزرینه مبتنی اولوشی .. آلایش وکوستریش ایچین یاپلمش اولماسی . کرك ماجده‌ده ، کرك فاخرك‌ده شادات تجددپرورانه‌سنده بر اصالت ، بر فضیلت وار ... فی الحقیقه ماجده حیاتنك بوتون صفحاتنده ، هر دورلو احواله رغماً ، پك نجیب ، پك ناموسکار برسیما اولارق ، اصیل بر قادین ، خالص بر تورك قیزی اولارق قالیور ... ایشته بنجه قیزلرمزی تربیه ایدرکن اوکمزده پارلایه‌جق معزز بر ایده آل !...

بوراده شایان دقت وعبرت دها بر چوق صحیفه‌لر وار .. ذاتاً فکرمجه سویه طالبك اك

مشارالیه عبدالمجید ثابت بکك ١٣١٩ ده یمن دفتردارلغنده بولندقلری اثناده بالخاصه اکتساب ایتدکلری کسوهٔ علمیه ایله آلنان رسملری

Abdul-Médjid Eff. au Yémen.

Digitized by Google

مهم مزیتلرندن بریسی‌ده دماغ قارئه ضیالر، انتباهلر صاچه‌جق بر چوق پرنور فکر و فلسفه شراره‌لرینی احتوا ایتمه‌سیدر. رومان بوتون بر صمیمیتله حیات ملیه‌مزی، حیات اجتماعیه‌مزی، حیات ملیه و اجتماعیه‌مزك مرضلرینی، جریحه‌لرینی کوستریور..

اعلان حریت اوزرینه همان انکلتره‌دن استانبوله قوشان فاخرك قادینلرمز حقنده نه دوشوندیکنی، یاخود محررك بو کنجی ناصیل دوغرو وجدی دوشوندردیکنی شویله یازمامق بنم ایچون غیر قابل اولیور:

«.. مشروطیتدن صوکره قادینلرده بویوك بر فعالیت کوروله‌جکنی سویله‌مشلردی.. بن بو آرالق بر قادین مسئله‌سی چیقماسنه معترضم. فقط بو مسئله‌یه قارشی ارککلرك اتخاذ ایده‌جکی خط حرکتی. نقطهٔ نظری شایان تدقیق کورویورم.. بکا کلیور که مملکت بو خصوصده ایکی‌یه آیریلمش اولاجق. بر قسم متعصب شدتله بو شیئلری کوکندن ازوب محو ایتمك ایسته‌یه‌جك اسکیلر.. دیکر قسم، قادینلره حریتی حسن استعمال ایده‌بیله‌جك بر تعلیم و تربیه ویرمه‌دن و تکامل اخلاق بکلمه‌دن فرانسز واری بر حریت ویرمك ایسته‌یه‌جك ژوپه‌لر!...»

لیزبون اختلالی اوزرینه فرار ایدن پورتکیز قرالی مانوئه‌ل

Le Roi Manuel Ex-Souverain de la nouvelle republique Portugaise.

ایشته ایکی قسم که مملکته عین شدتله ایکیسی‌ده مضر...

رومانك اساسنی تشکیل ایتمه‌مکله برابر فاخرك زوجه‌سی ماجده ایله اولان مناسباتی، لوندره‌دن عودتنده ایلك ملاقاتلری، صوکره‌کی حیاتلری، تشبثلری، دها مسعود، دها هم آهنك اولمق ایچین چیرپینشلری، قونوشولری زنکین بر پسیقولوژی ایله مالامال صحائف نفیسه‌در.

ایشته سزه برقاچ سطر داها:

«.... عجبا ماجده بو صنف خلقی قیصقانیورمی؟. بنی بویله برقاچ فرانسزجه کلمه‌یه اویمی، اساسلریمی فدا ایده‌جك بر ژوپه‌می ظن ایدیور؟. حس ایدیورم که بز مدنیت غربیه‌یی تعمیم ایلشدیره‌جك نسل حاضر، پك بویوك بر مسئولیت آلتنده‌یز.. قار کبی بیاض، چوجق کبی صاف و تمیز اولمالی‌یز؛ حتی بشری اولان کوچوك فناقلره بیله اسکیلردن شدید دورانمالی‌یز که مملکته یکی فکرلر، یکی اساسلر صوقه‌بیله‌لم. فقط ماجده‌یی دها پك اوی آکلامیورم؛ بر ایکی کوندر اونکله آکلاشمق اوزره نه‌قدر چالشدمسه هر دفعه‌سنده بویوك بر فتورله حدته مغلوب اولیورم...»

آرتیق اعتراف ایده‌یم که مملکت ایچین جدا

Digitized by Google

مفید ایلك صمیمی وملی حکایه‌یی خالده صالح خانم افندی یازمش اولیورلر.. فی الحقیقه ممتاز بر اصالت صنعت ، بر نفاست اسلوب ایله قلمه آلینماسی ، پسیقولوژی ، اك رقیق تحلیلات روحیه ایله مالامال اولماسی.. وصوکره‌ده ، دها مهمی اولمق اوزره ، کمال موفقیتله بزم حیاتمزی ، بزم حیات ملیه واجتماعیه‌مزی کوسترمه‌سی ، اجتماعی واخلاقی فکر اینجیلریله تتوج ایتمه‌سی نقاط نظرندن «سویه طالب» بزده همان ایلك حکایه‌در، دینله‌بیلیر. بوخصوصده یالکز «مائی وسیاه» استثنا ایدیله‌بیلیر..

صوکره ؛ آلافرانغه‌لغی ظاهری تقلیددن، فرانسزجه بر قاچ کلمه صرف ایتمکدن عبارت ظن ایدن جدی بر تحصیل و تربیه کورمه‌مش بکلرله خانملردن متشکل براجتماعده جریان ایدن کولونج ، جعلی ، غیر صمیمی ، ساخته برغرورله شیشکین محاوره‌لر اوقدر صنعتکارانه ، اوقدر کوزل وحقیقته موافق بر طرزده اداره ایدلمشدرکه تقدیر ایتمه‌مك غیرقابل.. بزده جدی، حقیقی بر تربیهٔ فکریه وعلمیه‌نك عدم موجودیتی بوکبی اجتماعلری کولونج وشایان تأسف اولمقدن منع ایده‌میور. تسترك رفعندن اول جدی ، متین بر تربیه و تحصیلك تأسس و تعممنی دوشونمك دها موافق اولاجغنی بو اجتماعده جریان ایدن مکالمه‌لردن آکلایوبده تصدیق ایتمه‌مك ممکن دکیل!..

شیمدی رومانك ایکی مهم صفحه‌سندن بریسنه ، اثرك اك زیاده تدقیق ایدیله‌جك بر نقطه‌سنه کلدك : سویه طالبك عشقی..

مجلس اعیان اعضای کرامندن نوری بك افندی
S. E. Noury Bey, Sénateur.

ایلك ضربهٔ نظرده سویه‌نك قوجه‌سنی ترك ایده‌رك ، اونك تحت نکاحنده اولدیغی حالده، پیانو معلمی جمال ایله برابر یاشاماسنی انسان بك چیرکین ، بك فنا بولیور. اکر هرکس ، هرقادین سویه‌نك حرکتنه تبعیت ایتمش اولسه هیأت اجتماعیه هرج مرج اولور ، کیدر.

بك چوق تفکرلر، تتبعلر.. «طبیعت» و«حیات»ك سینه‌سندن التقاط ایدیلمش احتیاجلر نتیجه‌سنده تأسس ایتمش قوانین اجتماعیه واخلاقیه‌یه کلیشی کوزل عصیان ایتمك. هر حالده جمعیات بشریه‌یی عظیم بر تشوش وبحرانه ، داها دوغروسی اجتماعی و اخلاقی بر آنارشی‌یه سوق ایتمك دیمکدر .. ایشته بو مطالعه‌لردن دولایی درکه سویه‌نك حرکتنی هیچ

بر صورتله تجویز ایتمه‌مك لازم كلیر ..

فقط محرر بزه سویه‌یی او قدر یوكسك حسلی وفكرلی، او قدر جدی، اوقدر ناموسكار وفضیلتكار، وازدواجدن اوقدر بدبخت وبی مجال تصویر ایدیور ؛ مادی و معنوی جوهرلرله سوسله‌دیكی سویه‌یه مقابل طالبی ، قوجه‌سنی او قدر بوش قافالی ، حسسز ، عادی بر آدم شكلنده كوستریور كه اون ایكی سنه‌در تماميله قوجه‌سنه منحصر قالان، ناموس وصداقتدن هیچ آیریلمایان سویه‌یه قارشی قلب قارئده ناكهان درین بر حس حرمت وتعزیز، بر حس مرحمت واعتماد حاصل اولیویریور .. وبو پیدا اولان حسله قارء ، یوكسك سببلرله عادتا نه قارشی عصیانه مجبور اولان سویه‌نك اساس اعتبارایله چیركین اولان شو حركتنی معذور كورویور.

بونی بویله كوسترمك خصوصنده محرر پارلاق بر موفقیت كوسترمش، سویه‌نك، جمالك، طالبك هویتلرینك خطوط اساسیه‌سنی بزه پك كوزل چیزمشدر.

بوندن صوكره حكایه‌نك اك جانلی ، اك روحلی صفحه‌سی، دها دوغروسی اصل حكایه باشلیور. فاخرك عشقی، فاخرك سویه‌یه پرستشی!..

مجلس اعیان اعضای كرامندن حلیم بك افندی

S. E. Halim Bey, Sénateur.

بو صحیفه‌لر احتوا ایتدیكی نفاست تحلیل ایله حكایه‌یی بوس بوتون یوكسلتیور ..

فقط نه قدر یازیق كه شو نفاسته، شو تحلیلات روحیه‌یه ، شو موفقیت صنعتكارانه‌یه مقابل حكایه صوكنده شایان دقت بر شی، بر روح غیب ایدیور .. ایشته فكرمجه بو كوزل، بو امثالسز حكایه‌نك یكانه قصوری : سویه‌نك سقوطی...

حكایه‌ده باشدن باشه غایت رقیق، غایت اینجه، فقط موثر ، فقط سحار بر هوای اثیریٔ فضیلت اوچوشدیغنی حس ایده-بیلیور .. اویله اساسلی بر فضیلت، یاخود فضیلتی حمایه ایدن اویله بر قوت كه سویه‌نك جمال ایله آیری یاشاماسی بیله بو هوای فضیلتی بولاندیره‌میور .. فقط سویه‌نك بر دقیقه‌ده فاخرك آغوشنه سقوطی..

قارء بو آنه قدر سویه‌یی اوقدر یوكسك، عشقنی اوقدر جدی وعلوی بولیوردی كه اوفاق بر حركتله ، همان هیچ امید ایدیله‌مه‌ین بر دقیقه‌ده ، بوقدر قولایلقله سویه‌نك سقوطی بردن بره قارئی شاشیرتیور ؛ وبودقیقه‌یه قدر قارئك حكایه‌دن حس ایتدیكی اذواق علویه‌یی قسماً تخریب ایدیور .. بونك بویله اولماسنده، ظن ایدرم ، سقوطك پك ناكهانی وغیر

Digitized by Google

طبیعی اولماسنك پك بیوك بر دخلی وار.. اوت، اکر سقوط طبیعی اولمش اولایدی، یعنی اوموقعده، اودقیقه‌ده سویه‌نك فاخرك آغوشنه آتلماماسی برچوق اسباب وتأثیراتدن دولایی غیر قابل اولمش اولسایدی شوسقوطدن دماغ قارء متأثر اولمایه‌جقدی.. متأثر اولسه بیله شکایته حقی اولمایه‌جقدی.. اعتراف ایتمه‌لیدرکه سویه‌نك هیچ امید ایدلمه‌ین سقوطیله قارء مدهش بر سقوط خیاله اوغرایور.. فی الحقیقه اوقدر یوکسلتیلن سویه، بردن بره، بوقدر مدهش برصورتده آلچالتیلمامالی ایدی.. اوحالده شیمدی سویه‌نك اعتیاداته، عصرلره عصیان ایدرك برطاقم یوکسك سببلرله جمالی سومه‌سنی، اونکله برابر یاشاماسنی انسان معذور کورمکده جداً دوچار مشکلات اولاجق.. و بو، نه قدر الیم!..

خطا اولدیغنی قویاً ظن ایتدیکم بوقصوردن صرف نظر ایدیله‌جك اولورسه فکرمجه «سویه طالب» جداً ایی حس ایدیلمش، ایی دوشونولمش، بویوك برقدرت فکریه وصنعتکارانه ایله یازیلمش پك شایان دقت برحکایه‌مزدر.

خالده صالح خانم افندینك کندیلرینه خاص او درین ولرزشکار، او حقیقی اولدیغی کبی کوسترر صمیمی و جاذب اسلوبلرنده بعضاً مبهم، مغلق. ذوقی تلطیف ایتمکدن اوزاق جمله‌لرده تصادف ایدیلدیکنی سویله‌مکدن منع نفس ایده‌میه‌جکم.. ایشته اونلردن بردانه‌سنی عیناً یازیورم:

«.. سنك مینی مینی قفاکك آرقه‌سنده قیوریلان بو اورکو چهره‌نك خطوطنی بوزمایان آلنکك اطرافنده طرابو-بده آرالرنده قیوریلان صاچلرله بونلرك هپسنی، پاریسلی بر برونك الندن چیقمش باشه کیشمم...»

آطه‌لر قضاسی قائممقامی اسماعیل جانبولاد بك
Ismaïl DJanboulad Bey, Gouverneur des Iles.

مع مافیه حکایه‌نك روحنده اویله آهنکدار برجریان صنعت، اویله شدید بر قدرت حس و فکر وارکه بوتون بونقیصه‌لری اورتویور. خالده صالح خانم افندینك شو کوچوك رومان ایله کوستردکلری بو بیوك موفقیت جداً بوتون عثمانلی ملتی ایچین موجب افتخاردر. معارفك اعدام ایدیلدیکی بر زمانده خالده صالح خانم کبی منور، فاضل بر ادیبه یتیشدیرن بو ملت آتیدن ناصل امیدوار اولماز.. مشروطیت وحریتك تأثیرات فیضکاریسیله قادینلرمزك خلقةً مفطور اولدقلری استعداد وذکالری آرتیق بوش بوتون انکشاف وتعالی ایده‌جك،

Digitized by Google

یقین براستقبالده ، هیچ شبهه یوق ، وطنمز برچوق خالده صالحلر ، فاطمه علیه‌لر قازانه‌جقدر .

بو آی صحنه‌مز . بومصاحبه‌مزده سکوتله کچیشدیره‌میه‌جکمز شایان دقت بر پیه‌س قازاندی. ادبیاتك اك مهم برشعبه‌سی اولان تیاترونك الآن بزده‌کی سونوکلکندن شکایت ایتمه‌یه‌جك، ظن ایده‌رم، هیچ برکیمسه تصور ایدیله‌مز.. اولکی مصاحبه‌لرمك برنده‌ده سویله‌دیکم وجه ایله بزم کبی سنه‌لردن ، حتی عصرلردن بری ظلمتده قالمش محتاج نور وانتباه ملتلر ، تنویر وارشاد ایدیجی آثار تماشائیه‌یه شدتله مفتقردر . بواحتیاج ، پیه‌س محررلرینك انظار دقتلرندن هیچ بروقت دور طوتولمامالیدر . بزشیمدی کولدیره‌جك اثرلره دکل ، دوشوندیره‌جك پیه‌سلره محتاجز . . ایشته بونقطهٔ نظردن شایان دقت برمزیته مالك تاریخی بر پیه‌س بو آی برچوق دفعه‌لر عثمانلی تیاتروسی طرفندن موقع تماشایه قونولدی .. وخلقدن پك بویوك، همان شیمدی‌یه‌قدر امثالی کورولمه‌مش بررغبت، برموفقیت قازاندی.. دیمك که خلقمز ایی . جدی ، مفید اثرلری سویور وتقدیر ایدیورمش ...

تاریخ عثمانینك سینه‌سندن مهارتکارانه برصورتده قوباریلارق صحنهٔ تماشایه وضع ایدیلن « سلطان سلیم ثالث » پیه‌سی وخیم ، تاریخی برمرضمزی ، اسکیلکله یکیلکك مجادله‌سنی کوستردیکی ایچین جداً پك مهیج، پك مفید، پك انتباه آوردر ..

پیه‌س تیاترو صنعتی نقطهٔ نظرندن خطالردن آزاده دکیلسه‌ده ینه عین زمانده دینیله‌بیلیر که انقلابدن بری صنعت تماشایه موافق برصورتده کوزل یازیلمش، ایلك جدی وتاریخی پیه‌س « سلطان سلیم ثالث » در . بوکبی ملتك ترقیات فکریه و اجتماعیه‌لرینه خدمت ایده‌جك کرك تاریخی، کرك اجتماعی وحسی پیه‌سلرك توالیسنی بوتون برصمیمیت قلبله تمنی ایتمه‌مك غیرقابل...

موفقیتلرندن دولایی اثرك محررلری صلاح وجلال اسعد بکلرله عثمانلی تیاتروسی هیئتنی تبریك ایتمك بر وجیبهٔ قدر شناسانه اولاجق ، ظن ایده‌رم .

۲۹ ایلول ، ۳۲۶

Digitized by Google

تشکل ارض وظهور بنی بشر

مبدأ ارض

— ۱ —

مشهور بر نظریه‌نك مبدئی ـ نه‌بولوسك تبردی ـ حرارت ارض ـ ارض بر کوکب کبی ـ ینه تکون کائنات ـ لاپلاسك متروك نظریه‌سی ـ نه‌بولوس نه‌در؟ ـ تشکل سیارات ـ اجرام سماویه مصادمه ایدییور ـ کونلر نصل اوزایور ـ قمر، کره‌مزك بر پارچه‌سی ایدی ـ قمر نصل آیریلدی ـ ارضك تبدلات مجهوله‌سی ـ قرمزی ـ صیجاق یغمور دوری!ـ روزکار ومد و جزرك تأثیری ـ تشکل ارض ـ بوغرافی نصل بیلیورز ـ ۱۰۰ میلیون سنه‌لك ابحار محیطه ـ رادیوم ـ وقوعات عظیمه‌نك تاریخی.

میلیونلرجه سنه‌لردنبری شوخانهٔ فضای لایتناهیده یشایان منظومهٔ شمسیه‌نك حجم اعتباریله اك کوچوکلری میاننده بولنان سیاره‌مزك صورت تشکل و مدت حیاتنده کچیردیکی صفحات مختلفه، برچوق متفکرینك نظر دقتنی جلب ایتمشدر. قوم موسی طرفندن درمیان ایدیلن تکون کائنات نظریه‌سنه عائد قیودات قدیمه ایله اکتفا ایتمیه‌رك الده ایتدکلری نتایجی عملیاته تطبیق ایدن قدیم کلدانیلر طرفندن یورودیلن مطالعات، موجب استفاده‌در.

اون سکزنجی عصرك اواسطنه قدر تکون نظریه‌سی تأسس ایتمامشدی، و بو خصوصده‌کی اشتغالاتده میخانیکی اساسه مستند اولمق اوزره منبعنی بر سحابهٔ اصلیده آرایه‌رق، بر منظومهٔ سیاره‌نك تاریخی تعقیبدن عبارت قالمش ایدی. سویدنبرغ ـ Swedenberg (۱۷۳۵) بوجهتده پیشرو ایدی؛ صوکره دارهاملی توماس رایت ـ Thomas Wright (۱۷۵۰) کلدی، که مومی الیهك اثری (قانت) ك افکارینی تحریك ایتدی، وکائنات حقنده مکمل بر اثر یازمسنه وسیله اولدی. تکون کائنات حقنده صرف ذهن ایدن فیلسوفلرك پیروی لاپلاس Laplace در، که، بو ذاتك منظومهٔ شمسیه‌نك تکونی حقنده ویرمش اولدیغی ایضاحات قانتك اثر قدیمنه مراجعت ایدلمکسزین مستقلدر.

لاپلاس نقطهٔ حرکت اولمق اوزره بیاض درجهٔ حرارتده غازدن متشکل، ومنظومه‌مزك اك نهایتنده‌کی سیاره‌یه قدر ممتد بر نه‌بولوسك موجودیتنی قبول ایتدی. بو نه‌بولوس بر محور مرکزی اطرافنده دور ایتدیکندن بر شکل بیضی یی اکتساب ایتمش ایدی. فضاده جهات

Digitized by Google

مختلفه‌ده نشر حرارت ایدرك . علی الدوام تبرد ایتمکه باشلادیغندن حجمی کوچولدی . وبو اقتصارك بر نتیجه‌سی اوله‌رق سرعت دوریه‌سی تزاید ایتدی ، بوندن طولایی قسم خارجینك نتیجه‌سی اوله‌رق سرعت دوریه‌نك تزایدی ، عینی شرائطی میدانه کتیردی . یکی بر حلقه تشکل ایتدی .

منظومه‌مزده‌کی سیاراتك عددینه مساوی

۱۰ تموز عید ملیسنده قاهره حمیتپرورانی طرفندن مراسم مخصوصه اجراسنه حصر ایدیلان قاهره‌ده اوزبکیه باغچه‌سی مدخلنده تزیینات

Entrée du jardin “Eusbékié„ au Caire, ou les libéràux égyptiens ont fait une manifestation, le 10 Juillet.

قوهٔ عن المرکزیه‌سی حد اعظمی‌یه واصل اولدیغندن داخلده‌کی کوچوك کتله‌یی تعقیب ایده‌مدی . وبو صورتله بیوك دوار بر حلقه حالنده قالدی. کتلهٔ داخلینك اقتصار متوالیسی ، و بونك حلقه‌لر تشکل ایدنجه‌یه قدر ، یواش یواش بو حادثات تکرر ایتدی؛ داخلی حلقه‌نك ایچنده قالان کتلهٔ مرکزیه شمسی تشکیل ایتمك اوزره تکاثف ایتدی . حلقه‌لر پك ثباتسز

Digitized by Google

ایدیلر. یعنی، کوچوك برقوت بونلری طاغتمغه، محو ایتمکه کافی ایدی؛ بونلر پارچه‌لره منقسم اولدیلر. و بیوك نه‌بولوس کره‌لری شکلنی اخذ ایدوب یوارلانمغه و سحابهٔ اصلیه‌نك حرکت ایتدیکی جهتده حرکت ایتمکه، وحرکت دوریه‌لری جهتنده حرکت محوریه‌لرینی اجرا ایتمکه باشلادیلر. بونلرك اکثریسی سحابهٔ اصلیه‌نك حرکتنی تکرار ایتدی، اقتصار عملیاتی ابتدا ایدر ایتمز، قمر یاخود پیکلری تشکیل ایتمك اوزره، حلقه‌لری ترك ایدرك یوارلاندیلر، یاخوت ذحلك حلقه‌لری کبی شکل حلقویده قالدیلر. حلقه‌لر، قله‌رق ماقسوه‌ل ـ Clerk Maxwell طرفندن اثبات اولندیغی کبی، اجسام صلبه‌دن مرکبدر.

بك ساده اولان شو فرضیه، منظومه‌مزك حقایق مهمهٔ کثیره‌سنی تأسیس ایتمك اوزره ایضاحات اعطا ایده بیلیر؛ سیاراتك جمله‌سی شمسك حرکت محوریه‌سی جهتنده دائره‌وی محرکلر اوزرنده، و پیکلری ده کذلك سیارات اصلیه کبی عین جهتده و دائره‌وی محرکلر اوزرنده حرکت ایدرلر؛ حادثات سائره کبی، شمس وسیارات علویه‌نك درجهٔ حرارت وکثافتنك بالطبع بونلره مربوط اولدیغی کورینیر. فرضیهٔ اساسیه‌نك، حقایق معلومهٔ کثیره‌یه موافق اولدیغی مشاهده ایدیلیور؛ بوصورتله سیاره‌مز نظر تدقیقدن کچیرلدیکی حالده سواحل ابحار محیطه استقامتنده اوزانمش اولان وولقانلر، سطح ارض اوزرینه بر صورت غیر منتظمه‌ده صاچیلمش اولان صیجاق صو منبعلری، آیاقلر، یمزك آلتنده حرارتك موجود اولدیغنی اثبات ایدر. بوفرضیه، عادی یاخود معدن قیولرینه ایندیکمز زمان، یعنی تبدلات موسمیه ویومیه‌دن محروم اولان بر عمقده بولنسه‌ق حرارتك علی الدوام تزاید ایتدیکی حقیقتیله مصدقدر؛ ایشته بومثللو حالاتده درجهٔ حرارت ١٠٠ قدمده ٣ درجه. فقط بحساب وسطی ٦٠ یاخود ٧٠ قدم ایچون ١ درجه‌در. درجهٔ حرارتك بو تزاید کیفیتی بك درینلره قدر دوام ایدرسه، بالفرض سطح ارضدن اعتباراً اوتوز یاخود قرق میل عمقده بیاض درجهٔ حرارتك موجود اولمامسنه هیچ برسبب یوقدر.

بوصورتله کرهٔ ارض سطحندن اعتباراً علی الدوام صوغومقده بولنان برقشرله محاط نار بیضا حالنده بر جسم کبی نظر اعتباره آلنه بیلیر. فقط فضاده معلق نار بیضا حالنده بولنان برجسم، کندیسنی محاط اولان اجسامدن دها زیاده صیجاق اولان اجسامك جمله‌سی کبی، مطلقا تصلب ایتملی. ایشته بوکون سیاره‌مز دوندن دها صوغوقدر یاخود ـ تعبیر دیکرله ـ دون، بوکوندن دها صیجاق ایدی. وبوصورتله زمان جهتیله قدمه رجوع ایدر ایسه‌ك، کرهٔ ارضك حرارتله کسب اتساع ایتدیکنی و بیاض درجهٔ حرارت سویه‌سنك سطح ارضه تقرب ایتدیکنی، والك نهایت واصل اولدیغنی کوره‌جکز. که بوصورتله شمدی مظلم بر حالده اولوب شمسدن اقتباس ضیا ایله لمعه‌پاش اولان کرهٔ ارضك اولجه منیر بالذات بر کره حالنده بولندیغنی تصدیق

Digitized by Google

ايتمك مجبوريتنده بولنيورز ، فقط بو تصورمز
بو نقطه‌ده توقف ايده‌مز ؛ دوشونجه‌لرمزى
ادوار ماضيه‌نك اعماقنه قدر تمديد ايدر ، وجسم
صلب حالنه منقلب اولنجه‌يه قدر نشر حرارت
ايتديكنى نظر مطالعه‌يه آلديغمز كرهٔ ارضك
بيوك بر كتلهٔ حروريه اولديغنى دوشونيرز .
او اريبور ، خير ، غازه منقلب اوليور ، وبو
اعمال فكر ، راديومك كشفنه مصادف ايام
مسعوده‌ده جرحى محال اوله‌رق قبول اولنمشدر .

بو مسئله حقنده ديكر بر مطالعه سرد
اولنه‌بيلير . سمايه عطف نظر ايدلديكى زمان
لاپلاس فرضيه‌سنده ، ينه موجوديت اصليه‌سيله
ارائه ايديلن احوال كثيره‌يى مشاهده ايدرز .
همان ناقابل تعريف . فقط سپكتروسقوپى معاينه

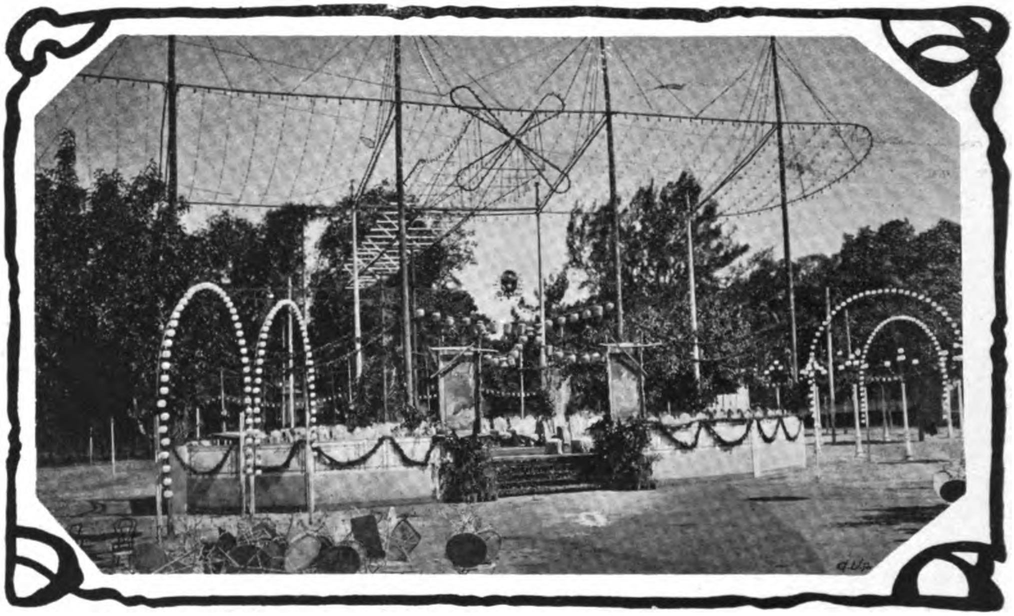

قاهره‌ده اوزبكيه باغچه‌سنده ١٠ تموز عيد مليسنده اجرا اولنان مراسم فوق‌العاده‌ده نطقلرك ايراد اولنديغى محل

Au jardin d'Eusbékié. Tribune où les manifestants ont prononcés leurs discours.

صورتله ظهور ايتديكى نه‌بولوس حالنه رجوع
ايديور . بو فرضيه تماميله شمسه‌ده تطبيق
اولنه‌بيلير . بو جسم منير عظيم‌ده كذلك تبرد
ايتمش بر نه‌بولوسدر . اكر ادوار ماضيه‌ده ضايع
ايتمش اولديغى حرارتى كنديسنه اعاده ايتمك قابل
اولسه ، اوده ينه غاز حالنى اكتساب ايده‌بيلير .
بو ياخود ديكر صورتله تعديل ايديلن شو صورت
نتيجه‌سيله مثبتدركه سحابهٔ كثيفهٔ منتشره ، طبيعهٔ
نار بيضا حالنده بولنان غازات كبى نشر انوار
ايده‌بيليرلر . بونلردن تلسقوب ايله ، مركزى
ودها زياده متكاثف نوقلوس ايله ، وسطلرنده
دها زياده متكاثف كتله‌لرى حامل و بر حلزون
كبى صاريلمش ايكى بيوك نه‌بولوس قوللرينه ،
حل ايديله‌بيلن ديكر سحابه‌لره كچه‌بيليرز ؛

Digitized by Google

حلقوی سحابه‌نك موجود اولدیغی معلومدر؛ ونهایت الامر، بعض اجرامی احاطه ایدن نه‌بولوس هاله‌لرینه تصادف ایدرز. بوندن صوکره جسامت نقطهٔ نظرندن درجات مختلفه‌ده شمسلردن عبارت اولان اجرام کلیر، بونلرك بعضیسی جسم منیر عظیمدن دها بیوك اولوب موجودیتلرنده‌کی حالات مختلفه‌نك نه‌دن عبارت اولدیغی، ومنظومهٔ شمسیه‌نك برزمان نه‌بولوس حالنده بولندیغی تظاهر ایدر. فقط سحابهٔ اصلیه‌نك کچیردیکی احوال حقنده لاپلاسك نظریه‌سی یا حقیقی یاخود پك مختلف فیه برماده‌در؛ بومسئله اوقدر مشکلات عرض ایدرکه بر طلبه بونلری پك کوجلکله آکلایه‌بیلیر.

مسئله‌ده‌کی مشکلاتك اساسی، سیاره‌لرك

بروکسل سرکیسنده بر منظرهٔ الیمه: سرکی دائره‌لری طعمهٔ لهیب اولورکن..

Un aspect douloureux de l'exposition de Bruxelles pendant l'incendie.

جنی ده آشکاردر. بعضلری مائی اولوب، شمسدن دها یوکسك بر درجه‌ده حرارت نشر ایدرلر؛ برقسمی صاری اولوب، بونلرك حرارتی شمسککنه قریبدر؛ حالبوکه، قرمزی اولانلر، بالطبع دها صوغوقدر.

بوملاحظات، مطالعات مسروده ایله ممزوج ایدیلیرسه، کائناتك ینه تشکلات تکاملیه‌ده دوام

حلقه‌لرینی تشکیل ایتدیکی فرض اولونان غازاتك غایتله رقیق اولمسیدر. پروفسور چمبرلاین ومولتون طرفندن بیان ایدیلن ایکنجی برمشکل ایسه، منظومه‌مزك شمدی مالك اولدیغی قوهٔ دوریه‌سنك نسبةً آز اولمسنده آرانه‌بیلیر، زیرا بو قوت الك مکمل بر فرضیه‌یه نظراً، سحابهٔ اصلیه‌نك قوهٔ دوریه‌سنك $\frac{١}{٢٧٧}$ سی‌در.

بك اساسلی اولمیوب فقط عین درجه‌ده حائز اهمیت اولان مشکلات ذخلك پیکلرندن بریسنك سیارهٔ اصلینك حرکت محوریه‌سنك عکس جهتده حرکت دوریه ایله متحرك اولمسی حقیقتنده ارانه بیلیر .

موسیو ستراتون – Straton ، پروفسور پیکه

تدقیق ایدلمکده بولنان اصطفای طبیعی حقنده داروینك مشهور اولان مسلکندن پك بعید اولان فرضیه‌یی ترك ایتمکه مجبور اولیورز.

حال حاضرده ، ابتدائی مسائلده بیله تدقیقات عمیقه‌ده بولنمق لازم کلدیکی حالده ، فیلسوفلر نه بولوسك طبیعت بنیویه‌سی

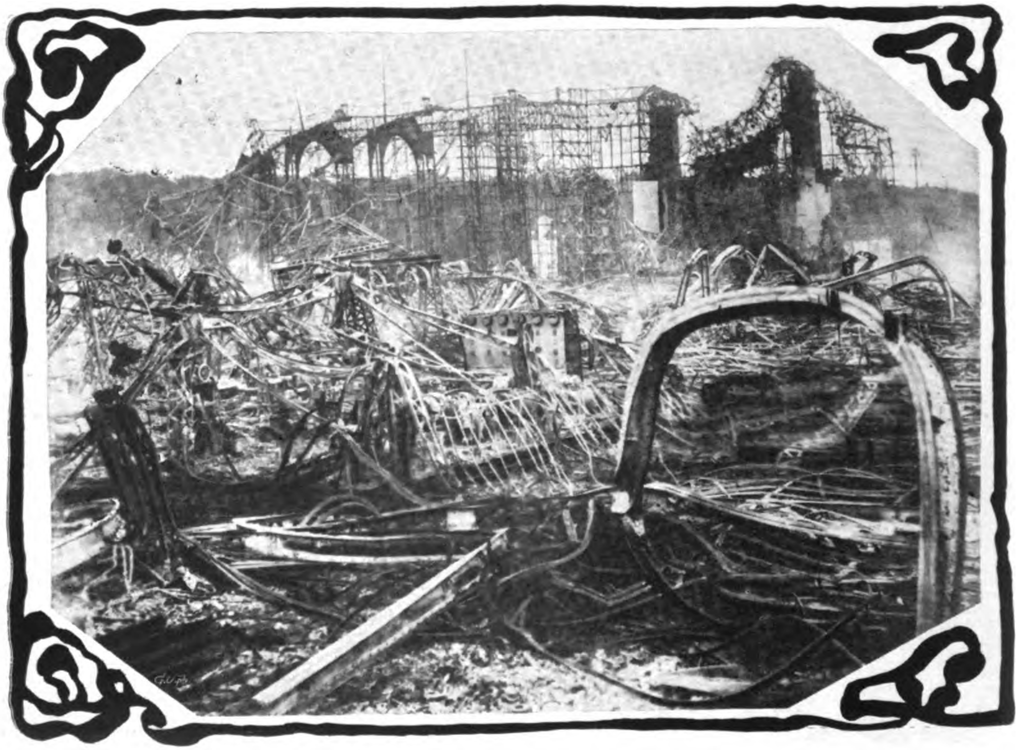

بروکسل سرکیسی حریقی — بلچیقا شعبه‌سنك حریقدن صکره فجیع بر منظره‌سی

Une vue lamentable de la section belge à l'exposition de Bruxelles.

رینغ – Pickering ك مطالعاتنی تعقیب ایدرك بونك پك موافق اولدیغنی کوسترمشدی . فی الحقیقه بو فرضیه، لاپلاس نظریه‌سنك نتیجهٔ طبیعیه‌سیدر.] بناءً علیه بو ودیکر اسبابدن طولایی تکون کائنات حقنده بر عصردنبری پك بیوك بر قوتله افکاریمزه اجرای تأثیر ایدن، وشمدی

حقنده هم افکار دکلدرلر . سیر نورمان لوقیه‌ر – Sir norman Lockyer ده داخل اولدیغی حالده برچوق راصدلر ، بونلرك احجار سماویه‌دن متشکل اولدیغنی ادعا ایدیورلر، که : نه بولوسلر بیوك بر سرعتله حرکت و مصادمات کثیره نتیجه‌سیله یکدیکرینه تماس ایدرك، منیر بالذات

اولمق اوزره کافی درجه‌ده نشر حرارت ایدرلر. ینه آرهنیوس - Arrhenius کبی مشهور مدققین برنه بولوسك طبیعت هوائیه‌سنی قبول ایتدكلری حالده، ناربیضا حالنده بولندیغنی رد، ودرجهٔ حرارتك كندیسنی احاطه ایدن فضای لایتناهینك درجهٔ حرارتنك فوقنده اولمدیغنی ادعا ایدییورلر.

سحابه نظریه‌سی قهرمانلرینك صو كنجیلری میاننده الكزیاده فعالیت ابراز ایدن، پروفسور ژینس - Jeanes در. مومی الیهك مطالعاتی، اساساً قواعد ریاضیه‌یه مستند اولوب، نتایجی تعبیرات عمومیه ایله افاده اولنمشدر. بو نظریه، تكونك پك آز سرعته مالك حجر سماوی یاخود سحابهٔ كروی

بروكسل سركیسی حریقی — باچیقا فرانسز وانكلیز شعبه‌لرینك بقایاسی
L' incendie de l'exposition de Bruxelles — Les restes des sections belges, françaises et anglaises.

بونلرك اقسام خارجیه‌سی متخلخل بر حالده بولنان غازات خفیفه‌دن، وفضاده دائما سیر وحركت وبو غازاته تأثیر ایدرك بر مادهٔ مضیه حصوله كتیرن الكتریقلی اجزاء صغیره‌دن مركب اولدیغنی بیان ایدییور.

شكلنده غاز ایله ابتدا ایدرك، تبرد یاخود عمل میخانیكیسی ضایع ایتدیكی حالده حرارت داخلینك، قسم خارجینك تبردیله متناظراً حرارتدن دوشه‌میه‌جكنی اثبات ایدییور وحرارت داخلینك بو «تناقص» كیفیتی عدم

Digitized by Google

استقراریته میل ایتدیریبور . بو تبردك نتیجه‌سیله سحابه‌نك اقتصاری سرعت دوریه‌یی تزیید، وبوده ینه عدم استقراری انتاج ایده‌جکدر . بوصورتده میدانه کلن عدم استقراریتك برنتیجه‌سی اوله‌رق سحابه شکلنی تبدیل ایده‌جك، و آز، چوق آرمود شکلنه مشابه برشکل اخذ ایده‌جکدر. بو آرموردك سیوری قسمی اصل جسمدن آیریلوب برسیارهٔ اصلیه تشکیل ایدییور. بو حادثات، نه‌بولوس، شمس و توابعی اولان سیاراتك عددی قدر پارچه‌لره انقسام ایدنجه‌یه قدر تکرر ایدییور . اولا کتلهٔ هوائیه یاخود نیم کتلهٔ هوائیه اولان سیارات، عین حادثاته تابع اولملریله، صانکه چیچك آچیورلرمش کبی قمر یاخود پیکلری تشکیل ایتمشلردر .

اکر سحابه‌نك سرعت دوریه‌سی او قدر زیاده دکلسه، بر سیاره‌نك تشکلی آننده اجرای فعل ایده‌بیلن خفیف برقوت، نه‌بولوسك سطح استوائیسنه پك میللی اولمق اوزره محرك سیاره‌یی حصوله کتیره‌بیلیر. بوصورتله فرضیه‌من لاپلاس نظریه‌سنك معروض قالدیغی اعتراضاتك برندن تخلیص کریبان ایتمش اولور . یعنی ، منظومهٔ شمسیه‌ده‌کی سیاراتك بعضیلرینك محرکلری خط استوای شمسی‌یه بیوك برزاویه‌ایله میللیدر.

ژینس بو انتظامی سهولتله سکته‌دار ایده‌بیلن ایکی حادثه‌دن بحث ایدییور . بری محرکندن چیقمش اولان بر حجر سماوینك نه‌بولوسه اجرای تأثیر ایده‌بیلمسی، که بووقوعی ملحوظ اولان بر وقعه‌نك، همان ظهورینه سببیت ویرر ، وعین زمانده برسیاره‌یی تولید ایدوب محرکنك میلنی تشکیل ایدر؛ ثانیاً، برجرم کبی مسافات بعیده‌ده سیر ایدن بر کتله‌نك موجودیتی نه‌بولوسده بر جریان حصوله کتیره‌رك، موازنه‌نك اخلالی ایچون لازمکلن قوتله اجرای تأثیر ایده‌بیلیر . بو مثللو سیر ایدن برجرمه، مسافات بعیده‌ده بولنان برجسمك نه صورتله اجرای تأثیر ایده‌بیلدیکی، سحابه نظریه‌سنك برشکل آخرنده مولتون طرفندن ذکر ایدلمشدر .

چامبرلین و مولتون سیاراتك قطع ناقص شکلنده مختلف محرکلر اوزرنده حرکت ایدرکن یکدیکریله تصادم ایدن حجر سماویلرك تدریجی التحاقیله حصوله کلدیکنی فرض ایدییورلر . ایشته بو مشکلاتدن طولایی، حال حاضرده منظومهٔ شمسیه‌نك تاریخنی صحیح اوله‌رق یازمق همان غیر ممکندر .

سیرجورج داروینك، ژینسك افکارینه بویله برفرضیه القاایدن مطالعاتی، بزی مقصد حقیقی‌یه تقریب ایدر؛ چونکه بونظریه قمر ایله ارضك اساساً بر کتلهٔ متحرکه‌دن عبارت اولدیغندن باحثدر .

مدوجزره مربوط اولان تأثیرات تماسیه‌دن ناشی کرهٔ ارضك محوری اطرافنده‌کی سرعت دوریه‌سنك تناقص ابتدیکی معیندر . بوصورتله کونلر علی الدوام اوزامقده‌درلر، یعنی برقاچ میلیون سنه‌صکره طول ایام یکرمی‌درت ساعتدن یکرمی بش ساعته ترفع ایده‌جکدر . ازمنهٔ قدیمه‌ده ، حال حاضرده‌کی مدتدن دها آز اولمسی لازمکلیر : برقاچ میلیون

Digitized by Google

سنه مقدم یکرمی اوچ ساعت ، برچوق میلیون سنه‌لر اول دها آز ، وبلکه یالکز بش ساعتدن عبارت ایدی . ازمنهٔ قدیمه‌ده کرهٔ ارض دها صیجاق و یموشاق اولدیغندن دها زیاده اکیلمکه میال ، وسرعت دوریه‌سنک زیاده‌لکندن ناشی رصانتی‌ده پك آز ایدی . بوصورتله کرهٔ ارضك حصوله کتیردیکی قمر مدوجزرینك تأثیراتی سطح ارضده‌کی مد وجزره مشابه اولوب ، قمرك سرعت اولیه‌سی اوقدر تناقص ایتمشدرکه یوم قمر همان بر ماه قمری‌یه تقرب ایتمشدر . یعنی ، بیکمز اولان قمر کرهٔ ارض اطرافنده بردور تام اجرا ایتدیکی زمان محوری اطرافنده یالکز بردفعه دور ایده‌بیلیر . ایشته بوندن طولایی بیکمز دائما بزه عین چهره‌یی عرض ایدر .

ارضك حرکت محوریه‌سنده‌کی بطائتی ، قمرك حرکت دوریه‌سنه آزچوق شایان دقت بر درجه‌ده اجرای تأثیر ایده‌بیلیر ؛ بو بطائت قمرك محرکی اوررنده‌کی حرکتنی تسریع ایدر . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق محرکی توسیع ، یعنی قمری بزدن اوزاقلاشدیرر . بوصورتله قمرك دها زیاده اوزاقلاشه‌جغی مستبان اولور .

بونی قبول ایتدیکمز حالده ، ازمنهٔ قدیمه‌ده قمرك بزه دها یقین بولنمسی لازمکلیر . قدمه رجوع ایتدیکمز تقدیرده ، قمرك کرهٔ ارضه آلتمش نصف قطر ارض یرینه ایکی بچق نصف قطر ارض قدر بر مسافه‌ده بولندیغنی سویلمك ممکن اوله‌بیلیر . بو فرضیه‌یی علوم ریاضیه‌ده تصدیق ایدر . فقط بوندن برقاچ سطر مقدم تکون کائنات حقنده سویلنیلن سوزلردن آکلاشیلدیغنه کوره قمرایله ارضك تك بر کره‌دن تشکل ایتدیکی فکرینی تصدیق ایتمك پك مشکلدر .

اکر بومطالعه‌یی قبول ایدرسه‌ك ، شمسه‌ده مد وجزر تأثیراتنه معروض برکره نظریله باقملی‌یز . او دها صیجاق ایدی ، وارضدن دها زیاده انحنایه میال ایدی ؛ سرعت دوریه‌سی دهازیاده ، وبلکه محوری اطرافنده بش ساعتده بر دور تام اجرا ایده‌بیلیوردی . تدریجاً بر نتیجه‌سی کبی تقصر ایدییور ، وبو اقتصارده (برعدم استقرار انجذابی) یی تولید ایدییور ؛ سرعت دوریه‌سی‌ده (عدم استقرار دورانی) یی حصوله کتیرییور ؛ بونلرك ایکیسندن ، یعنی عدم استقرار انجذابی یاخود دورانی‌دن هانکیسنك دها مؤثر اولدیغنی ادعا ایتمك پك مشکلدر . فقط نتیجهٔ مستحصله محوری اطرافنده دور ایدن کتله‌یه آرمود شکلنی ویرمکدن عبارتدر ؛ واك نهایت کوچوك یومری ایله بیوك کتله بیننده افتراق وقوع بولنجه‌یه قدر ، یعنی قمر موجودیت مستقله‌سنه داخل اولنجه‌یه قدر ، طار وکنیش نهایتلر بیننده‌کی انقباض کسب شدت ایدر . حادثاتده‌کی بوصوك برده احتمالکه شمسك مد وجزرینی تولید ایدن قوت اك مهم رولی ایفا ایدر ؛ وبیوك کتله‌نك‌ده کرهٔ ارض حالنه منقلب اولمسی ، موجودیت مستقله‌سی تاریخنك مبدئنی تشکیل ایدر .

صالح مراد

فوطو : آپوللون

طبفاكولته‌سی معلمینی وبو سنه نشأت ایدن مأذونین

Professeurs et derniers diplomés de la Faculté de médecine.

Digitized by Google

رسمه عائد ایضاحات

قارشی صحیفه‌ده‌كی رسمك جداً پك مهم، پك غریب برحكایه‌سی ، پك مهیج برسر كذشتی واردر.

رسم، پنبه اطلس اوزرینه صولی بویا ایله ترسیم ایدلمش اولوب آماسیه مبعوث محترمی میرلوا اسماعیل حقی پاشا حضرتلری طرفندن الیوم « لوئید اوتریشیه‌ن » قومپانیه‌سنك «پراغ» واپوری سواریسی موسیو مارقو دابسه‌ویچ شرفنه لجنلرده مبعوث مشار الیه طرفندن كشیده ایدیلن ضیافتده مومی الیه قپودانه اهدا ایدلمشدر.

بویله برهدیه‌نك بر آوستریالی قپودانه اهدا ایدلمه‌سی اسبابنه كلنجه: ایشته اصل شیمدی حكایه‌یه ، بوحكایهٔ غریبه ومهیجه‌نك روحنه كلمش اولیورز ...

بوندن اون سنه مقدم اجرا ایدیلن ترانسوال محاربه‌سنده انكلیزلرك مظفریتی اوزرینه، خاقان مخلوعك عهد سلطنتی مدتجه انكلیزلر علیهنده اتخاذ ایتدیكی سقیم پولتیقه‌یه رغماً ، فرق اللی ذاتدن مركب بر زمرهٔ كزیده‌نك انكلتره دولتنه برجمیله كوسترمك مقصدیله سفیر سیر نیقولا اوقونور واسطه‌سیله متوفاة قرالیچه ویقتوریایه او مشهور تبریك تلغرافنی كشیده ایتمك كبی اوزمانه كوره جداً شایان حیرت بر شجاعت فكریه كوستردكلری هركسجه معلومدر.

ایشته بوجسور فكرلی، حرفكرلی ذوات ممتازه آراسنده آماسیه مبعوث محترمی‌ده بولنه‌رق دیكر اشتراك ایدن ذوات كبی مبعوث مشار الیه‌ده خاقان سابقك قهر وغضبنه اوغرادی. واوزمان حائز اولدیغی قائممقاملق رتبه‌سندن تجرید ایله ردوسده قلعه بند ایدلدی..

Digitized by Google

آماسیه مبعوثی اسماعیل حقی پاشانك دور زائلده رودوسدن فرارینی تسهیل ایدن لوید قومپانیه‌سنه منسوب پراغا واپورینك قپودانی (مارقو دابسه‌ویچ) ه بو خدمت انسانیتکارانه‌سندن طولایی مشارالیهك اهدا ایلدکلری تابلو

Tableau offert par le général Ismaïl Hacki pacha, député d'Amassia à Mr le commandant Marco Dabcevtch du paquebot Praga de Loyd autrichien en mémoire du service qu'il avait rendu au général en facilitant sa fuite de son exil de Rhodes sous l'ancien régime.

شیمدی بوراده بویوك بر قهرمانلغه، بویوك بر فداکارلق وانسانیت تابلوسنه تصادف ایدیورز .. اوبر صحیفه‌ده رسمنی کوردیککز جزیره اهالیسندن شوکت افندی نامنده فکراً وجداناً یوکسك بر کنج فداکارك جداً بلند غیرت ومساعیسیله مبعوث مشارالیه بر صندوق درونده قونوله‌رق قلعه داخلندن فرار ایتمش وهمان لیمانده لنکر انداز بولنان لوید قومپا ـ

اسماعیل حقی پاشانك دور سابقده ردوسدن فرارینی
تسهیل ایتمك صورتیله ابراز آثار انسانیت ایتمش
اولان موسیو مارقو دابسه ویچ

Mr le Commandant Marco Dabcevtch.

نیه سنك (اورانوس) وابورینه التجا ایله مشدی.
بوتون شو ایضاحات تفصیلاتیله برابر اسماعیل
حقی پاشانك مصرده نشر ایتدیکی «وطن
اوغورنده ـ یاخود ـ ییلدیز محکمه سی» نام
اثرندن موجوددر.

اسماعیل حقی پاشانك بویله عجیب بر صورتده
قلعه ده قورتولوب وابوره التجایه موفق اولماسی
اوزرینه وابورك سواریسی بولنان «مارقو د
دابسه ویچ» طرفندن جداً پك عالیجنابانه
پك انسانیتکارانه معامله و حمایه یه مظهر اولمش،
بو عالیجناب قپودان هر دورلو تعقیبات و تضییقاته
رغماً مظلوم بر انسانی قورتارمق کبی بویوك
بر انسانلقده بولونمش ایدی.

وابور، سواحل بر الشامی دولاشه رق مصره
عازم اولدیغی جهتله اسماعیل حقی پاشانك کیفیت
فرارندن بالآخره خبردار اولان حکومت ظالمهٔ
حمیدیه بو قربان حریتی پنچه سنه کچیرمك ایچون
هر دورلو اسباب و وسائط ملعنته مراجعت
ایتمش ایسه ده انسانیت پرور قپودانك
مقاومت شدیدهٔ عالیجنابانه سی قارشیسنده هر
دورلو تشبثات ملعونه عقیم قالمش و بو صورتله
مشار الیه مصره فرجه یاب دخول اولا بیلمشدی..

ایشته قدرشناس مبعوث محترمز مومی الیه
قپودانك فداکارلق و انسانیتنی اونوتمیه رق
کندیسنی بولمش و شرفنه کشیده ایتدیکی بر

کندی حیاتنی تهلکه یه قویه رق اسماعیل حقی پاشانك
ردوسدن فرارینی تسهیل ایتمك کبی بیوك بر اثر
انسانیت ابراز ایتمش اولان شوکت بك

Mr Chevket bey qui avait sauvé le général Ismaïl Hacki pacha de son exil de Rhodes sous l'ancien régime.

Digitized by Google

ضیافتده بر خاطره اولمق اوزره سالف العرض رسمی موسیو « مارقو دابسه ویچ » ه اهدا ایله مشدر .

اهدا ایدیلن پنبه اطلس اوزرینه صولی بر آقشامك ظالم قارا كلقلری ایچنده شرف واپوری انبارنده ردوسه تبعیدینی ..

(۲) نجیسی ، مشارالیهك ردوس قلعه سندن اورانوس واپوریله صورت فرارینی ...

توراقلرك قائدی ، پارسده — قائد موسی فرانسز عسكری مانوره لرینی تماشا ایدركن

Caïd des Touaregs à Paris — Caïd Moussa aux manœuvres des troupes françaises.

بویا ایله ترسیم ایدلمش بو لوحهٔ نفیسه مبعوث محترممزك دورهٔ فلاكتنك صفحات مختلفه سنی تصویر واخطار ایتمكده در :

(۱) نجیسی ، اسماعیل حقی پاشانك مشئوم

(۳) نجیسی ، اون تموز انقلاب مسعودی مناسبتیله سلانیك بیاض قله سنی تاریخلریله ارائه ایتمكده در . قلعه نك جانب یسارنده آفتاب حریتك بوتون شعشعهٔ نجیبه سیله طلوعی وعثمانلی

آوستریا-مجارستان، حریت بایراقلری کورولور. دابسه‌ویچ جنابلری اصلاً دالماجیالی اولدیغندن ایکنجی منظره‌نك اوستنده‌ده دالماچیا بایراغی موضوع بولونیور .

بیضی رسم اسماعیل حقی پاشانك فوطو - غرافیسی اولوب آلت طرفنده‌کی فرانسزجه

دها آشاغیسنده‌ده زواللی مبعوثك درونده قونولدیغی صندوق موجوددر . صندوغك اوزرنده مبعوث مشارالیهك کچیردیکی اودهشتلی ساعت ودقیقه محرردر .

بو عالیجناب قپودانك اون سنه اول کو - ستردیکی فداکاریٔ انسانیتکارانه‌یه قارشی

قائد موسی‌نك ارکان معیتندن برذات - مانوره‌لری تماشا ایدرکن

Un des principaux personnages de la suite de Caïd Moussa aux manœuvres.

عباره‌ده ایسه شو جمله مندرجدر : [قابل فراموش اولمایان بر تاریخك یادکار شکرانی اولمق اوزره آماسیه مبعوثی میرآلای اسماعیل حقی بکك محب صمیمیسی موسیو مارقو دابسه‌ویچه . . .]

مبعوثمزده حکومت جلیلهٔ مشروطه‌مز نام عالیسنه کندیسنك بر قطعه نشان ذیشان ایله تلطیفنه دلالت بویورلماسنی صدر اعظم پاشا حضرتلرندن رجا و التماس ایتمکله مسئولی اسعاف قلنه‌رق عواطف سنیهٔ حضرت پادشاهیدن

Digitized by Google

قائد موسی — پارسده

Le Caïd Moussa à Paris.

موما الیه دابسه‌ویچ جنابلری دردنجی رتبه‌دن
بر قطعه نشان عثمانی ایله تلطیف بیورلمشدر .

بزه کلنجه : دورسابقده استبداد منحوسك
قهر وظلمنه دوچار اولان حمیتمندان وطنك
تخلیص حیاتلرینه بذل مساعی انسانیتپرورانه
ایله‌ین بو کبی عالی جناب عثمانلی محبلرینه الك
صمیمی تبریکات وتشکراتمزی عرض ایتمکله
اعلان مفخرت ومسرت ایله‌رز .

Digitized by Google

آونك سیئات

برجه انسان دینیلن فطرتی جلاد حیات
بر کسیك باش کبی دستنده طوتار ، هر طمارك
جرحه‌سندن قویوقانلر دوکیلور ، دامله‌لرك
هر برندن بلیرر شائبهٔ سفلیات ؛

قلبك اعماق اجل ـ رنكنه هر قطرهٔ خون
چشم شیطاندن اوچان اخکر ظلم ولعنت
قهر حاریله دوشر ؛ بر ضربات جنت
طاش یورکدن طویولور ولوله‌زن ، غیظ نمون !

اوکسیك باش اوصیریتغان ، اولو ، مظلم نیرنك
که بوغوق ، قانلی سکونتدن اوغولدار برجنك ،
که کولرچشم نحاسنده نکاه اژدر ،

نه‌قدر سایهٔ خونندن اوزاقلاشسه روان ،
قاچه‌ماز جاذبهٔ ملعنتندن انسان :
قلبی برلحه‌ده آویزهٔ مژکانی ایدر !

۲۳ ایلول سنه ۳۲۶

علی اکرم

Digitized by Google

بنمله وجدان

پیرانه امللرله کچن دور شبابم
هپ ساختهلکه ، کذبه ، اهانتلره معروض
اولمقله تسمم ایدرك ییپرادی ، بیتندی ؛
اولدم متحاشی ، متنفر شو بشردن ،
افسوس ! او بشردنکه اونك ظلمنه وارث
اولمقده سرایتله بنم قلب ضعیفم . .

§

وجدان – دیمهده – : « آغلاما بیچاره ! عفیفم ،
آغلاتدی بشر ذلتکه اولمادی باعث ،
مغدور ومعذب یاشادك ؛ یأس و کدردن
طالع سنی تمثال مشخص کبی ایتدی .
اولدك أوت ، الان ، فلاکتلره معروض
انجق اثرك اولمادی بادئ بجابم . »

§

— ای وارلغی هرلحظه اولان بنجه هویدا ،
شکران سکا ، تقدیس سکا ، ایله تسلی !
باق کمسهسزم ، چارهسزم ، خسته ومأیوس ،
امدادمه کل ، چونکه اولوم قاچهده بندن ؛
سن موته بدل باری بنی ایله حمایت ،
ای لمعهٔ یکتای حیاتم بنم امداد . .

§

هر دورهده بر بشقه الم ایتدیلر ایجاد
بختمله تصادف ایدرك عقد اخوت ،
بیچارهلکم بلکه فقط ، بلکهده سندن . . .
سن اولماسهك اولمازدی بو غملر بکا محسوس . .
عفو ات ، بنی عفو ایت ، ینه سن ایله تجلی ؛
طفلانه هوس دور توقفدهمی ؟؟ حاشا ! .

نظاره بنت عثمان

معشوقهٔ ملولمه عائد نشیده‌لر

۱

سودالی بر ترنم ایل — آشنا کبی
ایکلر مخیله‌مده صدای شکایتك ؛
هر آن نظرلرکده صمیمی و ماتمین
آغلار بر آسمان ملولك کوا کبی .

املك تخیلات اساطیری آ کدیران
بر کریه جوف تار ملالنده مختفی
الهامه بکزه‌ین سسکك محترز ، خفی
هر لحظهٔ ترنمی بر شکوهٔ نهان ،

هر نغمهٔ تحسسی فریاد و ناله‌در .
بیلمم نه‌در بو سنده‌کی بیتابیٔ أَلم !
قابل دکل‌که حزنکه قلب اولمق ایسته‌سه‌م .

کوز یاشلرکده تتره‌ین اسراره آشنا
اولسه‌م خیال وروحمی تعذیب ایدن اذا
البت سونر و بنده یامان شبهه‌لر اریر .

محمد سعدی

Digitized by Google

قاسلده رسم کچید — اسکی محاربا تده خدمات وطنپرورانه‌لری کوریلان فدا کاران
ایمپراطورك حضورندن کچرکن . .

Une revue militaire à Cassel — Les héros des anciennes batailes défilant devant
S. M. l'Empreur d'Allemagne.

قاسلده آلمانیا ایمپراطوری حضرتلرینك اوکنده رسم کچید

Une revue devant S. M. L'emperur d'allemagne à Cassel.

Digitized by Google

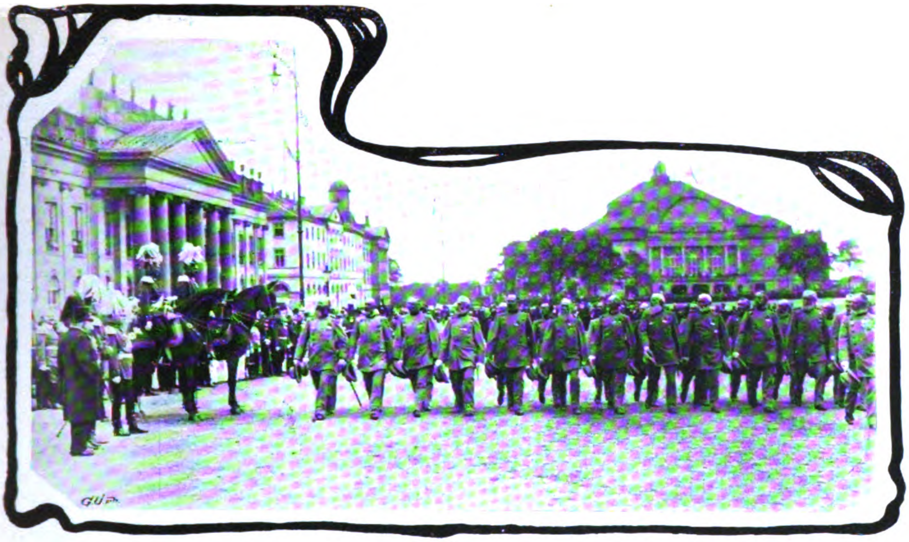

قاسلده رسم كچيد — متقاعدين عسكريه ايمپراطورك حضورندن مرور ايدركن

Une revue à Cassel — Les vétérans défilant devant l'empreur.

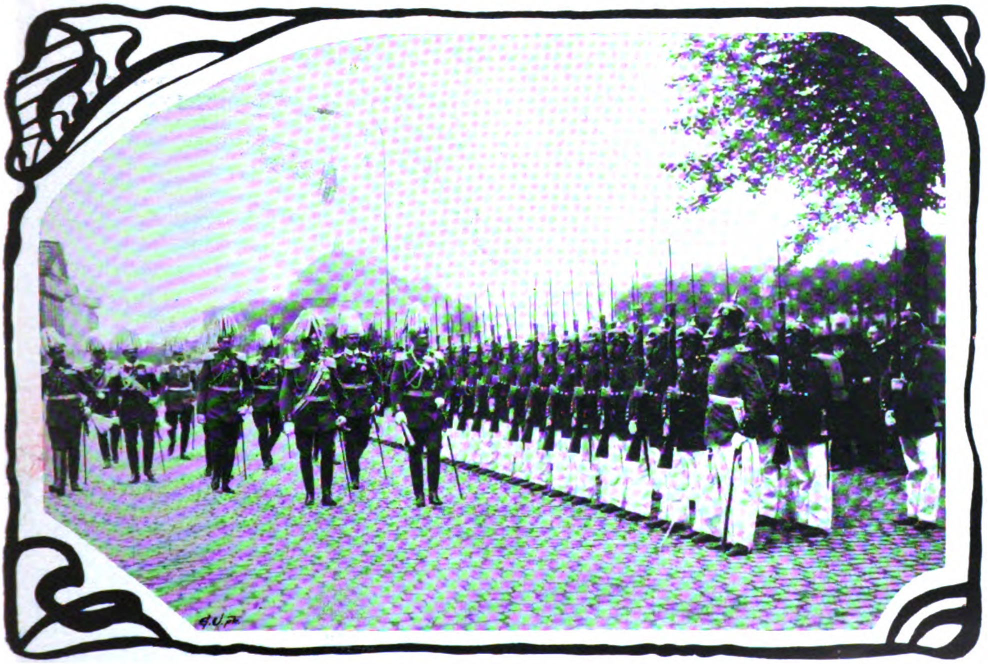

قاسلده رسم كچيد — ايمپراطور حضرتلريله پرنس اوسقار عسكرك اوكندن كچركن

Une revue à Cassel — S. M. l'Empreur d'Allemagne et le prince Oscar passant devant la troupe.

Digitized by Google

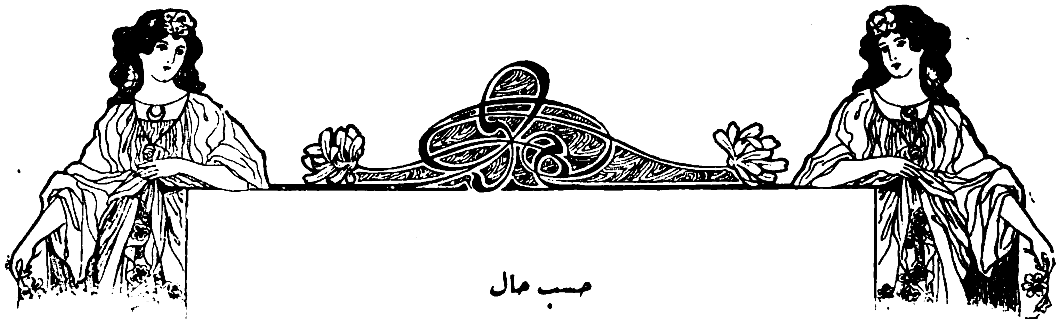

حسب حال

دوکون یوق!

« کنارده اوستی آیینه‌لی بویوك
« بر البسه طولابی ؛ کوشه‌ده
« چنکللرنده لباسلر آصیلمش
« بر اثواب هونکی؛ یاك طرفده‌کی
« اوزون اسکمله‌نك اوستنده
« بر قاچ ایپکلی اتکلك، بر سیاه
« چارشاف ؛ قارشیده‌کی
« قاناپه‌نك کنارنده بر بن یووار،
« بر کمر آتیلمش؛ ایکی پنجره‌نك
« آراسنده‌کی آیینه‌نك اوکنده
« بر چوق ایکنه‌لر ، قوقو
« شیشه‌لری ، پودرا ، پوماطا
« قوطولری دیزیلمش ؛ اوزون
« اسکمله‌نك آلتنده قارا ،
« صاری ، بیاض کودری ،
« روغن اسقارپین ، بوط ،
« بوطین صبرالانعش طورویور. »
« پرده آچیلنجه، بر ایکی ثانیه
« صوکرا بر خانم انجه ایپکلی
« بر قماشدن، تولری، دانتللریله
« کوپورمش ایکی قات البسه‌یی
« قوللری آراسنده طوتدیغی حالده،
« حیزله چیلدیرمش کبی صحنه‌یه
« کیرر. تلاشله : »

دوکون یوق! دوکون یوق!.. آ... اوچ دوکوندن بر دوکون یوق!.. « بر پارچه طورور» یاریم دوکون یوق!... ألتیمك تیزه‌سنك دوکونی ایچون سوز کسیلیر کسیلمز ، شو « طولابك ایچنده طوران پنبه طاقیمی کوستره‌رك» قوستومه انکلیز ، آلمان، فرانسز موده غزته‌لرینی موده‌ل آرامق ایچون هفته‌لرجه آلت اوست ایتدم و اون بش کون ترزی‌یه طاشیندم ... بر عناد ، بر دیدی قودی ، اوغورنده دوکون بوزولدی. پنبه‌لرکده کون کورمه‌دن ، دوکون کورمه‌دن بکنزی صولدی ، رنکی اوچدی . بوروشدی ، پیراندی کیتدی .

یا شو یشیللره « کوستره‌رك» یا شو یشیللرك طالعنه باقك که شیمدی کیمسه کیمیور. بو رنکی بن نه زمان صبر تیمده کوره بیلیرم. دورت آی اول بك اوغلنده بوتون جامکانلر چایر کبی یشیللك ایچنده ایدی ...

ذکریا پاشا ئولیویرنجه دوکونده قالدی... موسمی کچدی ، یشیللرده صولدی ... « اثواب هونکنك یا کنه کیدر، یشیل قوستومی قاورار، حدت ویأس ایله قاریشیق بر استهزا ایله » شیمدی بونی بن نره‌ده کیه‌رم؟ نره‌لرده کیه‌رم‌ده مزارلق سرویسی کبی صالینیرم .

آه ذکریا پاشا !.. سن ئولمه‌ملی ایدك !.. ئولمه‌ملی ایدك‌ده بن بو رنك ایله دوکونده بر کورونملی ایدم ....

دوکون !... دوکون!... بر تورك قادیننك حیاتنده دوکون نه‌در ؟ بونی قادین اولمایان «کوله‌رك» کوزل قادین اولمایان بیلمز !.. تورك قادینلری ایچون دوکون یاریش میدانیدر؛ کوزللك سرکیسیدر ؛ برقونفرانس صالونیدر؛ بر مکتب درسخانه‌سیدر . .. بزم تیاترولرمز یوق ! بزم بالولرمز یوق!... بزم سواره‌لرمز یوق!.. قهوه‌لرمز یوق!.. غازینولرمز یوق!.. قلوبلرمز یوق !.. بزم یالکز بر دوکونمز ، بر دوکونجکمز وار ! بوتون قادینلغمز ، بوتون کوزللکمز ، بوتون غرور حسنمز ، بوتون عزت نفسمز ، وارلغمز ، بنلکمز بر دوکون کونی کورونور ... «توجیه خطابه» سز سویله‌یك خانملر ! اویله دکلمی ؟.. حقم یوقمی ؟

اوراده کنجلکمزی یاشار ، اوراده کوزللکمزی آلقیشلار . اوراده قادینلغمزی اکلارز . بر کون ایچون قهقهه‌لرمزده اوزه‌تی ، سوزلرمزده اوزوتی بولونماز ... بر کون ایچون باش آغریلرمز ، معده آغریلرمز کچیویرر؛.. خسته سیکیرلرمزك ، مناسبتسز خدمتجیلرمزك دردلرینی اونوتورز . دها کولر یوزلو ، دها شن ، دها شاطر اولورز . حسیاتمز کوزلرمزده اوجار ، اکلاشیلیر ... قلبمز دوداقلرمزده تیتره‌ر ، کورولور .... البسه‌مزك رنکنده‌کی دوکمه . اتکمزده‌کی برنده بر قاتمر بزه بر فاتح جهانك شانی قازاندیریر . موفقیتله طوپلانمش بر کومه صاچ ، ظریف دیکیلمش بر چیفت بوطین روحمزه دنیانك اك بختیار قرالیچه‌سنك ذوقنی ویریر .... بر دوکون صوفاسی بر حریت افلیمیدر !. جمهوریتله اداره اولونور کوچوك بر مملکتدر . اوراده کوزله قاش آراسنده اتفاق آرا ایله همان بر «کوزللك سلطانی» انتخاب اولونور . صوکرا بر دقیقه‌ده‌ده اونك وزیرلری ، ناظرلری ، یاورلری کوکللرده تعیین ایدیلیویریر!... اوح! بلکه بن‌ده «ینه البسه‌لری آلوب آنه‌رق» بو پنبه‌لرله بر حکمدار ، بو یشیللرله بر سلطان اوله‌جقدم ! بنی تختمدن ایندیرن ، تاجمدن آییران خائنلر قهر اولسون!....

آه ! دوکون یوق !...

دوکون یوق !....

آیلر کچیور ، ساعتلر قاچییور ، عمرلر اوچویور ! دوکون یوق ! آه !... دوکون یوق!.. «قانایه‌یه طوغرو دونه‌رك اك اوسته‌دکی بیاض قوستومی ألینه آلیر ویوقاری قالدیریر.» زواللی قوستوم ایشته ایکی کوندنبری بلی بوکولمش ، جانی چکیلمش طورویور . شو قومشو متعهدکده کونی ایچون عجله‌یاپیویرمشدم . بنی دعوت ایده‌جکلر صاندم؛ چاغیرمادیلر که ... چاغیرمادیلر که !.. سیرجی کیتمك‌ده کبرمه طوقوندی . کیتسه‌م‌ده چارشافلی بنی کیم کوره‌جك ؟!...

اوف ! دوکون یوق !...

اوف ! دوکون یوق !...

مشهور کلامدر : دنیاده سینکلرله کدیلر برده قادینلر تووالتلری ایچون حیاتلرنده اك چوق وقت صرف ایدرلرمش... کدیلر طامدن

طامه ، دیواردن دیواره کزرلر ، بری برلرینه جلوه‌لر ایدرلر . سینکلر روزکارلره قاتیله‌رق اوچارلر ، سوسلرینی اوروجکلره بوجکلره کوستریرلر ... یاقادینلر، بز ، تورك قادینلری سوسمزی کیمه کوستره‌لم؟...قوجه‌لرمزه‌می؟.. هاه ها !

— کوسترمه قاری تووالتنی ! .. باقارکن ترزی‌یه ویردیکم پاره‌لر خاطره‌مه کلییور !

دیر باشی چویریر ..... بزم بکلر قادینك وجودینی‌سوه‌رلر، اونك‌روحنی‌آکلامازلرکه!.. قادین ایسه تووالتنی سوه‌ر . چونکه او نکله تمام اولور . هم قادینی ، هم تووالتنی بردن سوه‌ن ارکك قادینی تام سومش اولور . هم کوزللکمزك ، هم سوسمزك قیمتنی دوکونلرده انجق ینه قادینلره اکلاته‌بیلیرز... نه‌یاپه‌لم ؟ ارککلرمز دها قادینلری تماميله آکلایه‌میورلرکه !...

الماسك قدرینی ینه قویومجی آکلار .

« حدتله طولابه ، هونکه ، اسکمله‌یه طوغرو کیدر ؛ البسه‌لری برر برر آلوب یره فیرلاتیرکن : » شیمدی بونلری بن نره‌ده کیه‌یم ؟ نره‌لرده کیه‌یم ؟ کیملره کوستره‌یم ؟ أوده قالان، قوجه‌سز قوجایان قیزلر کبی بونلرده کوشه‌لرده‌می، قارانلقلرده‌می اختیارلایه‌جق؟...

« ینه حیزله آیینه‌مك اوکنه کیدر ؛ برقاچ لوانطه آچار ، دوکر ، طاراقلری ، فیرچالری ، قوطولری فیرلاتیر »

بونلری نره‌لرده سورونه‌یم ؟ بونلری نره‌لرده طاقه‌یم ؟ « یرده‌کی البسه‌لری ، قوقو شیشه‌لرینی کوستره‌رك » بورنکارله بربهار ، بو قوقولرله بر چیچك اولمق ایسته‌رکن ، بر کوسته‌بك کبی بویله‌قارانلقلرده‌می قاله‌یم؟ اوف! بر دوکون یوقمی ؟ « یأس ایله » یوق ایشته !... « اسکمله‌یه حیزله اوطورور، برایکی ثانیه دوشونور » بك نه‌دییوردی ؟ ! برقادین یالکز «ایشنی، أشنی، آشنی!» بیلملی‌ایمش.ایشته اوقدر. هاه‌ها! بزم‌تورك قادینلرینك«ایشی»نه؟ یازین کوندوزلری کریئك، آدم چکشدیرمك، کیجه‌لری أسنه‌مك ، پیره طوتمق ! ... قیشین سوکوك دیکمك ، شکر ، چیقولاتا ییمك !... أشی کیم ؟ سویله‌مزمی، کولمز ، قسوتلی، قساوتلی برحریف ...

« آشی» نه‌در ؟ بونی هیچ آکلامام . آشجی باشی او بولیلی! آشه‌أوك‌خانمنی‌قاریشدیرمزکه... أوك خانمنك سوزینی دیکله‌مزکه ؟... أوك خانمنه اهمیت ویرمزکه : — کل‌ده بو حالده « أشنی ، ایشنی ، آشنی » دوشون !! دوشونه، دوشونه چیلدیر !... دوکون سفاهتدر، موده اسرافدر، دیین آلیقلره اوعقل، فکرویرسین. دیللری طوتولسون.دوکون‌اولمازسه« کوله‌رك» انسان اولماز ! موده اولمازسه دنیا دونمز !... هیچ أوینك کیره‌میدلرینی صاتوبده دوکونه کیدن قادینلر ، عیبلانیرمی ؟ عیبلانماز ، البته عیبلانماز !...

« دوشونور، طورورو بردن تبدیل طورایله، یره ییغیلمش لباسلره خطاباً برحزن شاعرانه ایله» آه أی نم بنبه بولوطلردن، بیاض سیسلردن، کوموشی دومانلردن طوقونمش یوموشاجق ، نارین ،

Digitized by Google

نومین اثوابلرم!.. بن سزك بوسفالتکزه یاندقجه، سزده بنم بومحرومیتمه بویوبلرکزی بوککز.

نه یاپه‌یم؟... نه‌یاپه‌لم؟ ایشته تام بر ییلدر افندیم دوکون یوق! یاکله‌جك سنه‌ده افندیم، دوکور اولمازسه .... بن نه‌یاپه‌رم؟ آی عقلمه طوقونه‌جق! چیلدیره‌جغم! بنم کوزه‌ل اللهم، بردوکون! بنم مرحمتلی اللهم بردوکون! برقاچ دوکون «حضاره خطاباً» سزك محله‌ده دوکون. بزم محله‌ده دوکون! صاغده دوکون، صولده دوکون، هرهفته دوکون، هرکون دوکونده... آی چیلدیره‌جغم! صوکرا، ینه بردوکون یوق!... بردوکون یوق!...

« بونلری حیزله سویله‌رکن پرده‌ده یاواش یاواش اینر. »

بیوك آطه - ۳ اغستوس ۳۱۶

احمد حکمت

Digitized by Google

بر نمونهٔ انحطاط

علم حکمت اجتماعیه‌نك كوستردیكی شرائط محیطیه ومعشریهٔ ترقینك اكثریسنی محتوی كلسه ، شبهه‌سز ، یونانستانی كوستره‌بیلورز . فی‌الحقیقه یونانستان معتدل اقلیمی، منبت

اخیراً ایتالیاده (قالیتری) ده وقوعه كلان حركات ارضیه‌ده خراب اولان بعض اماكن

Maisons détruites par le tremblement de terre qui a eu lieu dernièrement à Calitri (Italie)

اولمسنه رغماً بووسائط ترقی‌یی حسن استعمال ایدرك انكشاف وتكمل ایتدیره‌جك خصائص معنویه‌دن محرومیتندن طولایی سقوط وانحطاطه محكوم بر جمعیت نمونه‌سی كوسترلمك لازم طوپراغی، محصولات طبیعیه‌سی، وبومحصولاتی هرطرفه نقل و ایصال ایچون صوك درجه كیرندیلی چیقندیلی سواحلی ایله اقتصاداً غایت مساعد شرائط محیطیه‌یی حائزدر. بو شرائط محیطیه‌یه

Digitized by Google

مملكتك مساحه‌سنه نسبتله اولدقجه كثيف نفوسی يعنی بو شرائط اقتصاديه‌دن استفاده ايده‌جك كافی قوللری محتوی اولمسنی‌ده علاوه ايده‌لم :

ايشته عالم متمدنك اك مرفه واك مسعود اقوامی اولان بلچيقا واسويچره‌ليلر درجه‌سنده تجاوز ايتمديكی جهتله ـ اولدقجه زنكين معدنلرينی ايشلتمك و محصولات طبيعيه‌سنی خارجه نقل و ايصال ايتمك ايچون بوتون شرائط مساعده‌يی حائز اولديغی كبی ايسويچره‌ليلری مسعود و مرفه قيلان اجنبی زيارتلری و زيارتجيلری

كچنلرده انكلتره‌نك فولكستون شهرنده اجرا اولنان بين الملل كوزللك مسابقه‌سنده برنجيلكی قازانان بر انكليز قيزی ـ ميس كی درلينغ

Concours de beauté qui a eu lieu à Folkstone, Miss Kity Derling, qui a remporté le prémier prix.

بر موقع اجتماعی احرازينی تأمين ايده‌جك وسائط واسباب ! چونكه بو مملكت بلچيقا كبی قولايلقله بر مركز صناعت ومهم بر مخرج تجارت اوله‌جق شرائطی ـ الك اوزاق نقطه‌لرينك ساحل بحره اولان مسافه‌سی اوچ درت ساعتی يوزندن عظيم منافع اقتصاديه تأمين ايده‌بيله‌جك بر موقعده‌در .

بوندن بشقه يونانستان جمعيت حاضره‌ سياسيه‌سی اوروپانك بوتون توجه ، التفات ومحبت خصوصيه‌سی تحتنده تشكل ايتمشدی .

Digitized by Google

يونانستان ، استقلالنى ادبيات قديمه‌سنك پارلاقلغى وعلويتى . اسكى سكنه‌سنك مدنيت حاضره‌ده براقديغى ايزلر ايله اكتساب ايتمش ، اوروپا بوراده مؤسس اسكى مدنيت اوجاغنه حرمةً و «بايرون» ايله «لامارتين»ك . بو برى

مع التأسف يونانستان كنديسنى اداره خصوصنده ابراز ايتديكى بجرکسزلكلرله ، موقع اقتصاديسندن استفاده ايده‌مه‌مك يولنده اظهار ايتديكى غفلتلر ايله كنديسى ايچون اظهار اولنان بو حسن توجهى پك آز بر زمان

فولكستون كوزللك مسابقه‌سى - I برنجيلكى قزانان ميس كى درلينغ (انكليز) II ايكنجيلكى قزانان ميس وايتكه (انكليز) III اوچنجيلكى قزانان مادموازل داقسه‌ل (الساس لوره‌نلى)

Concours de beauté à Folkstone- I. Miss Kity Derling qui a remporté le premier prix. II Miss Wittaker qui a obtenu le second prix. I I I Mlle. Daxel qui eut le troisième.

انكليز برى فرانسز ايكى شاعرك تصوير ايتدكلرى صحنه‌لره فريفته اوله‌رق بر «مستقل يونانستان» احضارينه شتاب ايلمشيدى . يونانستان و يونانليلر ايچون بو ايلك انجذابى تشديد ايده‌جك اسبابه توسلدن بشقه ياپيله‌جق برشى قالمامشيدى .

طرفنده اضاعه ايتدى . بر وقتلر يونانستانك عظمت سابقه‌سى ، مدنيت قديمه‌سى نامنه ترانه‌ساز اولان شاعرلر چوق كچمدن مع التأسف شمديكى يونانيلرده بو مدنيت وارثلرى اولمدقلرينى اثبات ايده‌جك آثار وعلائمه تصادف ايتديلر

Digitized by Google

«شیلدهارولد»ك «شرق سیاحتلری خاطراتی»نك تاریخ تحریرلرندن یارم عصر ایتمه‌مشیدی که عین وادیده اثر یازانلر ، یونانستان مناقبنی نقل وحکایه ایدنلر بو قومك قابلیتسزلکنی ، بوراده تشکل ایدن جمعیتك تدبیرسزلکلرینی تغنی ایدیور ایدی .

حیدودلرك ، وقتیله فداکار وطنپرورلر اثبات ایدن بو مملکتده شمدی‌تورەین اداره وضابطه مأمورلرینك مناقبنی تصویر ایدیور ایدی .

« طاغلر قرالی » خرافات یونانیه‌ده السهلره مقر اولان طاغلرده شقاوتله بویوك بر ثروت وموقع قازانمش برحیدوددر ، حیدودلغی بو

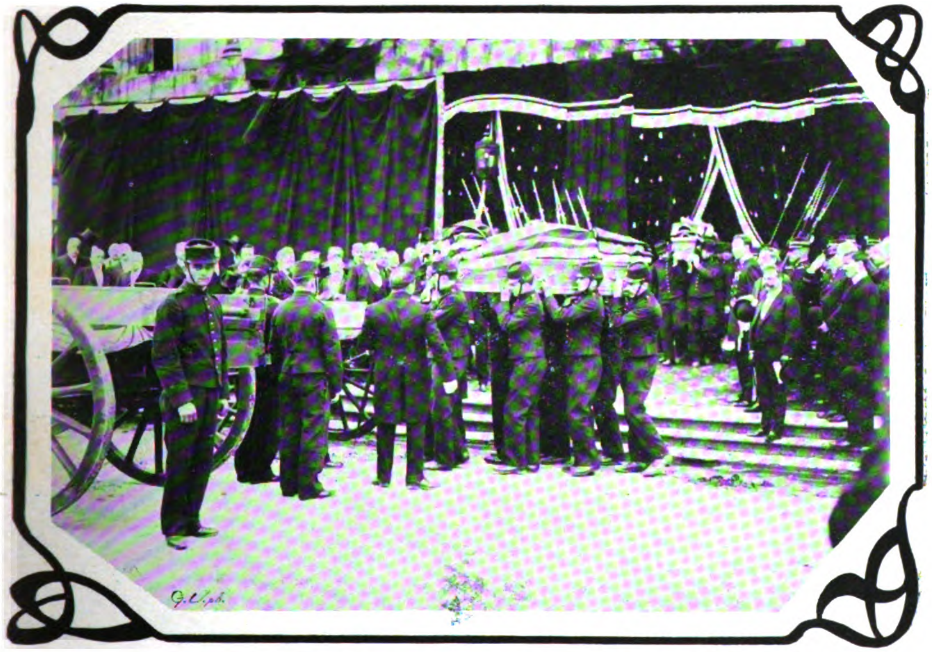

فرانسه‌نك اخیراً غرق اولان پلوویوز تحت البحر سفینه‌سی مغروقینك مراسم تدفینیه‌سی - افراد عسکریه جنازه‌لری طوپ آرابه‌لرینه وضع ایدرکن ...

L'enterrement des marins péris pendant le nauffrage du sous - marin "pluvieuse„

بایرون فکرنجه مظلوم یونانیلره معاونت ایچون بونلرك حریت واستقلال امللری اغورنده فدای جان ایتمشیدی . یارم عصر صکره آتنه‌ده دارالمعلمین مدیرلکنی ایفا ایدن « ادمون آبو »، « طاغلر قرالی » نام اثریله اسکیدن ترموپیل قهرمانلرینی یتشدیرن بو طاغلرده یتیشه‌ن

مقصد اوزرینه مؤسس بر شرکت تشکیلی درجه‌سنه ایصال ایدیور . بونلر یولك بوزوقلغی حسبیله یولجیلرك ساحهٔ حیدودیه‌دن مرور ایتمه‌مکده اولدقلرینی نظر اعتباره آله‌رق شوسه‌یی مکمل برصورتده تعمیر ایدیورلر ، وفی الحقیقه بو تشبثلرینك ایلك ثمره‌سنی اورادن مرور ایدن

Digitized by Google

پلوویوز مغروقلرینك جنازه آلايى
Funérailles des victimes du nauffrage du sous-marin "Pluvieuse„

جنازه آلاینده فرانسه رئیس جمهوری و ارکان حکومتی
Président de la République Française et quelques hommes d'état français aux funérailles des nauffragés.

Digitized by Google

براجنبی قافله‌سنی توقیف وبوتون مالملکنی نهب وغارت ایتمک صورتیله اقتطاف ایدیورلر . یولجیلر آره‌سنده بولنان بر قادینك اجدادندن یادکار قالمش قیمتلی برساعتی قرال حضرتلری جداً اصالت طبعنی و جنس لطیفه قارشی متحسس اولدیغی اثر حرمتی اثبات واظهار ایچون قادینه ترك واهدا ایدیور . اوصره‌ده اجنبی سفارتنك پروتستوسی اوزرینه یونان حکومتنك طاغلر قرالنی تعقیب ایچون سوق ایتدیکی ژاندارمه مفرزه‌سی واصل اولیورسه‌ده بونلر اشقیا ایله متفق اولدقلرندن چته‌یه ملاقی اولور اولماز طاغلر قرالنك حضورنده عیش ونوش ایله مشغول اولیورلر. حتی ژاندارمه مفرزه‌سی ایله طاغلر قرالی وتبعه‌سی آره‌سنده‌کی صمیمیت و مخادنت اودرجه قوی که جواردن زنکین برقافله‌نك مروریی خبر آله‌رق آنی الهٔ کچیرمك ایچون علی جناح الاستعجال عزیمت مجبوریتنده قالان طاغلر قرالی وتوابعی اسرایی ژاندارمه‌لرك ید حفظ وامانتنه تودیع ایدیورلر . ژاندارمه ضابطنك ایلك ایشی قادینده کوردیکی اجداد یادکاری ساعته دست تطاول دراز ایتمك اولور . اسرا بو ایکنجی تعرض ناکهظهوره قارشی حیدودلرك آرقه‌سندن قوشه‌رق :

— آمان ، حیدودلر . بزی ژاندارمه‌لرك الندن قورتاریکز !

اواز استمدادینی رفع ایتمکه مجبور اولورلر!

ادمون آبونك اوتوزسنه اول یازدیغی بو مخیل حکایه ، طریق ترقیده قطع مراحل ایتمسی لازم کلن یونان کبی کنج بر حکومتك هرج ومرج اداریسنی پك کوزل برصورتده تصویر ایدیور. وهلهٔ اولاده محررك محصول خیالی اولان بو حکایه یونان روح اجتماعی واداریسنی پك کوزل تشریح ایدر . دها کچنلرده پیره‌ده وقوعه کلن تعرض شقاوتکارانه محررك بوحسیاتنه یکی بر وثیقهٔ ثبوت تهیئه واحضار ایتمشدر. اوصورتله که رومان شمدی یازلمش اولسه‌یدی پیره وقعه‌سی اساس اتخاذ اولنمش دینله بیلور ایدی .

*
* *

بو انحطاطك سببی نه‌در ؟

اقوامك اسباب انحطاطیه‌سنی تشکلات دماغیه وعضویه‌لرنده وقوعه کلن تحولاته اسناد ایدنلر اولمش ایسه‌ده بوقول حکمت اجتماعیه‌ده اوقدر جای قبول بوله‌مامشدر . مثلا « تارد » ، اسکی یونانیلر شمدیکی یونانیلردن زیاده مستطیل الدماغ یعنی قحفلرینك طولی عرضنه غالب دکل ایدی، دیمشدر . ذاتاً بوحالتی بر طفلك تکاملنده‌ده مشاهده ایده بیلورز . حین ویا اوائل تولدنده مولدات فکریه‌سی بالطبع معدوم ویا بسیط اولان چوجقده تربیهٔ فکریه اقتضاسی اوله‌رق نما بولان تکمل فکری دماغك طرز تشکلنی تغییر ایتمیور .

یونانستانك سبب انحطاطنی قوای ملیه‌سنك صورت صرف واستهلاکنده آرامق، بوقوتلرك صرفی خصوصنده مشهود اولان میلان عمومینك نتایجنی تدقیق ایتمك دها طوغریدر . ایشته بو نقطهٔ نظردن تدقیق ایدرسه‌ك کوروزکه کوچك یونانستان تاریخ تشکلندن بری بویوك تصورات وخیالات سیاسیه آرقه‌سنده طولاشمش.

Digitized by Google

بوتون قوای ملیه‌سنی جمع ایدرك بر عامل ترقی حالده حسن استعمال ایده‌جك یرده مجادلات سیاسیه‌نك مزعج كورولدیلری ، فرق سیاسیه‌نك تفرقه وشماتتلری، آره‌سنده امرار ایتمشدر. اكر یونانلیلر اسكی یونانیلرك احفادی ایسه‌لر مع‌التأسف دەموستن فصاحتنك یالكز « چوق سویله‌مك » خاصه‌سنی توارث ایتمشلر ، سوقراطك ، اوریپیدك ، پندارك وسائره‌نك افكار فلسفیه وعلمیه‌سنه قارشی معندبر عدم قابلیت اظهار ایله‌مشلردر. یونانستانی باشدن باشه آووقاتلر ، سیاسیلر استیلا ایدر ، هر انتخاب دوره‌سی یونانستانك بوتون حیاتنی اشغال ایلر . بوصورتله قوای ملیه ، هدر اولوب كیدییور ، مهم بر موفقیت اقتصادیه ، ترقی علمی نامنه هیچ بر نتیجه انتاج ایتمدن بی ثمر محو اولیور غایهٔ خیالی « مغالی ایده آ » نك مفرط ومجنونانه فكر سیاستەری آره‌سنده محصور اولان یونانستانك بوتون قابلیت ترقیه واقتصادیه‌سنی بی‌سود مجادلات سیاسیه باع ایتمش وحالا ایدییور .

اكر حكمت اجتماعیه‌دن عملی بر درس استفاده استحصالی لازم كلور ایسه جمعیت جدیدهٔ متشكله‌مز بو پارلاق وواضح مثال عملی‌یی كوز اوكندن دور ایتمه‌ملیدر : قوای عمومیه وتشبثات شخصیه هر وقت علمی ویا اقتصادی بر ترقی استحصالنه مصروف اولملیدر كویلرده اكیله‌جك فكر سیاست تخملری كویلیلرمزك وسائط انتعاشنی ، غدای حیاتیسنی امحا ایده‌جك درجه‌ده مضر فلیزلر ویرر ، شهرده عمومیت خلقك سیاسی فرقه‌لر آمال وتشبثاتنه ظهیر اولق ، آنلرده قارشمق میلنی اظهار ایتملری بوتون قوای اقتصادیه‌سنی محو ایله آنلرك مقامنه قائم اولمق ، آنلرده تحكم ایتمك یولنده بر تأثیر مضر اجرا ایلر . قوای اقتصادیه‌سی رهین اندراس اولان جمعیتلر ایسه انحطاطه محكومدر.

مستبد بر اداره‌نك مظالمنه قارشی اختلال ایچون مملكتمز یارم عصر مدت اك پارلاق ذكالرینی ، اك متفكر دماغلرینی ، اك فعال ومتشبث قوللرینی حصر واستعمال ایتمشیدی . آرتق بو دماغلرك ، بو ذكالرك ممكن مرتبه سیاستدن بشقه وادیلرده طولاشمسنه ، هر بری مهم برر عنصر ترقی اولان بو فعال قوللرك مجادلات سیاسیه‌دن بشقه تشبثاتده صرف مساعی ایتملرینه احتیاجمز ، احتیاج شدیده‌مز واردر...

ارن كوی — ١٤ اغستوس ٣٢٦

بدیع نوری

Digitized by Google

محصول تتبع ومطالعه

حالت روحیه واجتماعیه‌مز سویه‌سنی ارائه
ایدر برمیزان تدقیق – (طنین) ك كچن هفته‌كی

بلچیقا قرالنك اخیراً اجرا ایلدیکی پارس سیاحتی – قرالیچه ایله رئیس جمهور موسیو فالیه‌ر ١٤ تموز
رسم کچیدی تماشاسندن عودت ایدرلرکن

Voyage du Roi de Belgique à Paris - La reine de Belgique et le Président
de la République retournant de la revue militaire du 14 Juillet.

نسخه‌لرندن برنده مندرج اسماعیل مشتاق بکك
سیاحت خاطره‌لرندن (٥) نومرولیسنی اوقومش
ایسه‌کز اوروپا افکار عمومیه‌سی حقنده طوغری
بر فکر حاصل ایتمشسکزدر . افکار عمومیه

تعبیر معروفنی کوز بویامق، مخالفینه ایجابنده بر
حس تخدیش القا ایتمك ایچون استعمال ایدن

رجال سیاسیه ومطبوعات ، بونك اسمی وار ،
جسمی یوق برعنقا اولدیغنی هرکسدن ای بیلورلر.
فقط بومعنوی برسلاحدر . اونی حسن استعمال
ایدنلر – علی الاکثر – قازانیرلر . بزده‌کی

Digitized by Google

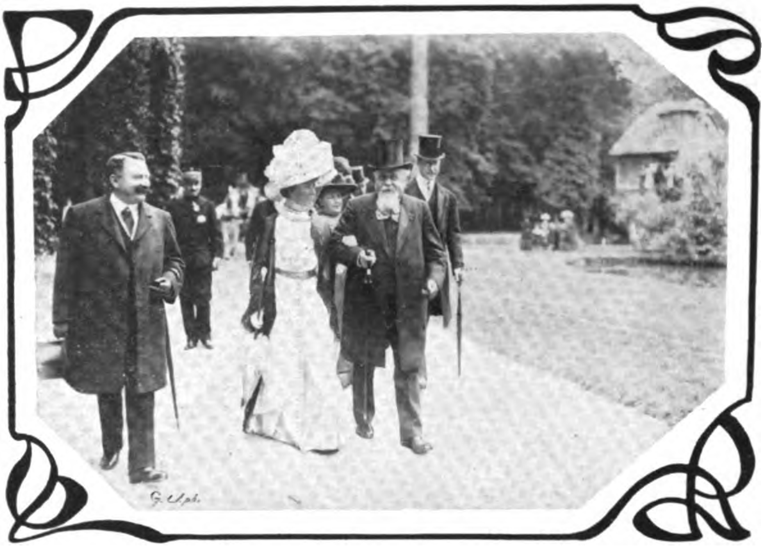

موسيو فاليه‌ر ايله قراليچه اليزابت و باچيقا قرالى آلبر ايله مادام فاليه‌ر
قول قوله تنزه ايدرلركن

M. Fallières et la Reine Elizabeth, Le Roi de Belgique, Albert et Madame Fallières en Promenade.

بلچيقا قرالى ايله فرانسه رئيس جمهورى برارابه‌ده

Le Roi de Belgique et le Président de la République en voiture.

Digitized by Google

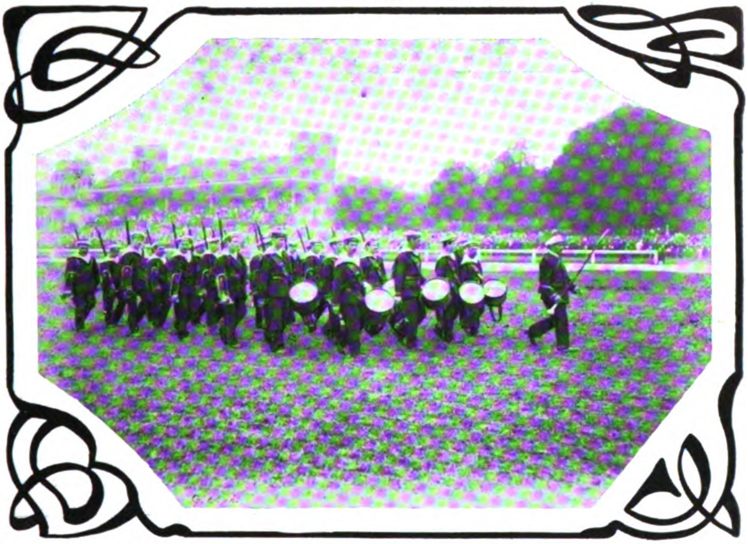

پارسده لونشانده ۱٤ تموز شنلکلرنده رسم کچید - بحریه عسکری
Marins défilant à la revue militaire du 14 Juillet.

تشکلات قومیه وعرقیه‌یه نظراً – اتحاد نه قدر ایلرویه کیدرسه کیتسون – افکارده – عمومیت اعتباریله – برمقارنت اوله‌مازکه (زبدۀ قوای متفکره) معناسنی شامل اولان افکارعمومیه (!) وجود بوله‌بیلسون. فقط هرقومك کندینه مخصوص فکر جریانلری، کتله‌لات مهمۀ عرقیه‌نك مجلوب ومتمایل اولدقلری افکار مخصوصه جاذبه‌لری واردر، که او نقطه‌لرده اکثریت آرا همان حاصل اولور. بزده‌کی تمایلات مخصوصۀ فکریه ایسه نه معارفه، نه صنایعه، نه ترقیات خوارق نمای مدنیته عائد بولنیور، صورت قطعیه‌ده دینله‌بیلورکه بزی فکراً، معناً، مادةً مجلوب ومسحور ایدن شی زور بازودر. مقصدمی براز تشریح ایده‌یم.

شو صوك زمانلرده فکرلری اشغال ایتمسی لازم کلن سیاسی، اقتصادی، داخلی مهم حادثات موجود. مثلا کرید مسئله‌سی، یونانستان ایله اولان کرکین مناسباتمز، دولت عثمانیه‌نك اتفاق مثلث کتله‌سنه داخل اولدیغی حوادثی. رومانیا ایله آره‌مزده وقوعی روایت ایدیلن اتفاق، ماکدونیا جریحۀ التیام ناپذیرینك نهایت بر عملیۀ جراحیه ایله نهایت بولمسی احتمالنك بو صوك کونلرده کیتدکجه قوت حاصل ایتمسی، ییلان حکایه‌سی حالنی آلان استقراض مسئله‌سی، عثمانلی بانقه‌سنك مناقب غریبه‌سی، روم پطریقخانه‌سنك هزیمت قهقریه‌سی، مجلس ملی اجتماعنك سمای روحانیته انتقالی، حوران حادثۀ خونینی الخ.... (بزده موجود اولدیغنی تصور ایتسه‌ك بیله!) افکار عمومیه اوزرنده دواملی بر موج، سیلنمز بر ایز براقمیه‌رق شویله کلوب کچر؛ بوکا شبهه وتردد جائز دکلدر. فقط مسئله زور بازویه، پهلوانلغه انتقال ایتدیمی او نقطه‌ده ایش دکیشیور. کویا حیثیت ملیه او جهته حاصر وقاصر ایمش کبی افکار عمومیه‌ده اونی ایما ایدر بر نقطۀ ثبات وار. اوروپاده مشهور مثل اولمق اوزره قوت وزوربازو منقبه‌لرنده برمقایسه یورودلمك اقتضا

ایتدیمی «بر ترك کبی قوتلی» دیرلر. ایشته
بز. کویا، بو شهرت مخصوصه‌مزی محافظه
ایتمك واونکله افتخار ایلمك قیدینه دوشمش
صافدللرز. بوضعف قلبیمزی بیلنلر، تمایلات
روحیه‌مزه واقف اولانلر اوندن استفاده ایتمکی ده
پك اعلا بیلورلر. ایشته سزه کوزل بر مثال.
شبهه‌سز بیلورسکز ویا ایشتمشسکزدر که تقسیمده
بولنان آت جانباز خانه‌سی رمضان شریفك
ابتداسندنبری بر کولش مسابقه‌سی آچمشدر.
بونلرك اوروپاده نصل دانیشقلی برپاره طولابی
اولدیغنی اربابی پك اعلا بیلور. خلقك مراقندن،
مجلوبیتندن، ضعفندن استفاده ایتمك — ولو
حیله‌لی اولسون — اوروپا عادات معاشرتجه پك
طبیعی بر حال حکمنه کیرمشدر. بزده دخی
بونك جهات تطبیقیه‌سی یاواش یاواش وسعت
بولیبور، ظن ایدرم. بزم پهلوانلر میدانك
أری اولور، اویله
دانیشق ایشلره پك
کیریشمز. فقط کولشلر
أر میداننده تیاترو
صحنه‌لرینه انتقال
ایتدیمی، ایشك رنکی
دکیشیور. (امپره
زاریبو) دینلن تیاترو
سمسارلری دیرکتور-
لرله بالاتفاق پاره چکمك
چاره‌لرینی، جاذبه
قوتلرینی دوشونیرلر.
هر صحنه نك بر
(آتراقسیون) ی وفرانسزجه (قولو) دینلن
بر جاذبهٔ روحیه‌سی اولورکه اهمیتنه، حسن
استعماله، یاپیلان (رەقلام) ه کوره جالب
منفعت اولور. ایشته بورمضان ایچون تقسیمه
آت جانباز خانه‌سی صحنه‌سنك (قولو) سی ده
بزم مشهور پهلوانمز قورت‌درەلی محمد پهلواندر.
قورت‌درەلی اوروپا مصارعه میدانلرنده قوهٔ
بازوسنی طانیتمش مشهور پهلوانلردن بولندیغی
جهتله تیاترو دیرکتورینك استانبولده ترتیب
ایدیله‌جك بر کولش مسابقه‌سنده بویله بر (قولو)
انتخاب ایتمسی پك موافق. جلب منفعته ایسه
اوفق. رمضانك، ظن ایدرم، اون ایکنجی
کیجه‌سی تقسیمدن کچیوردم. تیاترونك اوکی
یولدن کچلمز بر حالده غلبه‌لق. ازدحام وتیاترویه
تهاجم اودرجه‌ده‌که سوقاقده ایچری‌یه کیرمکه
منتهالك بش یوز کشیدن فضله واز. تیاترونك

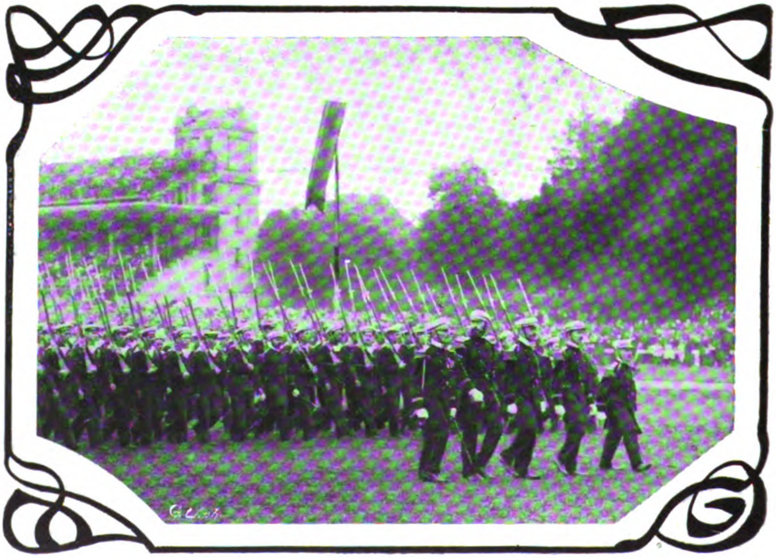

١٤ تموز شنلکلری رسم کچیدنده بر بحریه سلاح انداز طابوری
Une Infanterie marine pendant la revue du 14 Juillet.

Digitized by Google

قبولری قپانمش ، آرتق کیمسه‌یی ایچری‌یه آلمق ایسته‌میورلر . مراق ایتدم . غلبه‌لکه قاریشدم . کولش ایشلرنده دائما پارمغی اولان برآشنایه اوصره‌ده تصادف ایتمشیدم . برطور استغراب واستمزاج ایله صوردم :

— بو ، نه‌حال برادر ؟

اورته‌یه آتلمش، یوز لیرا بحث تکلیف ایتمشلر. ایش قیزیشمش ....

— یکی اما بوندن نه چیقار ؟

— نه چیقه‌جق ؟ ایکی یوز لیرالق حاصلات ....

— دیمك بونلرده برره‌قلام ....

١٤ تموز رسم کچیدی مناظرندن ـ موسیو فالیه‌ر بر آلایك سنجاغنه لژیون دونور نشانی تعلیق ایدرکن

Souvenir de la revue du 14 Juillet. Le Président de la République attachant la légion d'honneur au drapeau d'un bataillon.

— بو کیجه قورت دره‌لی ایله باردانوف نامنده‌کی مشهور روس پهلوانی کوله‌جك . هم‌ده ادعالی بر کولش . باردانوف اکر یاریم ساعتده قورت دره‌لینك اوموزلرینی یره کتیره‌مزسه‌م اوتوز لیرا ویریرم ، دیمش. بزم کولش مراقلی زنکین آغالرمزدن بر قاچی‌ده

— اویله تخمین ایدرم . بونلر کولشلرك چیغیرتقانلغیدر. تیاترودیره کتوری بوپهلوانلرله قونطوراتلرینی یابدیغی زمان شرائط مخصوصه وضع ایدر . مثلا فلان پهلوان مسابقه‌نك صوکنه قدر یڭلمیه‌جك . چونکه برکره او مغلوب اولدیغی مسابقه‌نك دوامنه اهمیت ویرن

اولمیه‌جق؛ او حالده حاصلات‌ده کوندن کونه آزاله‌جق. یاره أمین ایدن قوهٔ جاذبه‌یی صوکنه قدر محافظه ایتملی.

— بونی بیلدیککز حالده ینه بوکولشلره دوام ایتمکدن کندیکزی آله‌میورسکز، دیمك؟

— مراق. سوقاغی طولدیران شوخلقی کوریبومیسکز! .... بونلر هپ اومراقك مجلوبیدرلر. بونلرده زور بازو بر فکر ثابت حالنده‌در. کولشلرده بولنسه‌کز شاشارسکز. ملیت پرستلك حسنك نه درجه آکلاشلمز بر حاله کتیرلدیکنی کوروب‌ده شاشمامق قابل دکلدر. قورت دره‌لی صانکه میدان مصارعه‌ده قوت قومیه‌یی، حیثیت بازوی ملیه‌یی تشخیص ایدییور. او، خصمنی مغلوب ایدرسه کویا بر کائناته غلبه ایتمش اوله‌جقز، او حاله لرنده موفق اولورسه قارشومزه چیقانلری زور بازومزه (پس) ایتدیره‌جکز کبی برحال. شقا سویله‌میورم، سوزلرم پك جدی. بزده‌کی حالت روحیه‌یی آکلامق ایچون بوکوزل برمثالدر. قورت دره‌لی ایله بارادانوف .... یکدیکرینك قارشوسنه آتلمش کویا ایکی خصم ملیت. یا، عزیزم، ایشته بز ملیتپرورلکی بوقدر یاکلش آکلامش، سؤ استعماله اوغراتمشز. کولش میداننده قورت‌دره‌لی صانکه مجسم قوهٔ بازوی ملت. بوکا حیرت ایتمامك، تأثر کوسترمامك قابل دکل اما، ....

— اورایه دوام ایتمامك‌ده الده دکل.... ظن ایدرم.

— اوت. دیدم‌یا مراق.

محبم وداع ایتدی، بریول بولمق ایچون غلبه‌لکه قاریشدی. ایکی کون صکره «طنین»ده بوکولشك صورت وقوعی تفصیلاتنی کوردم. داخلیه وعدلیه ناظرلرمزك‌ده اوراده حاضر اولدیغنی اوراده اوقودم. او آنده «صفوتی ضیا»نك یکی غزته‌ده منتشر سلیم ثالث پیه‌سنك تنقیدی حقنده یازدیغی مقاله خاطرمه کلدی. محررنزیه معارف ناظر فاضلنه سرزنشده بولنیور. صنایع نفیسه‌ده‌کی انتباهات فکریه‌مزی موجب اوله‌بیله‌جك اولان بویله برمائدهٔ ادبیه‌ده بولنمامش اولمسنی غریب کوریبور. فرانسه‌ده ودیکر ممالك متمدنه‌ده اولسه بویله بر ضیافت ادبیه‌ده بولنمسنی او حکومتك معارف ناظری ایله دیکر نظاری عادتا بر وظیفهٔ ترقیات پرستی عد ایدر. فقط بزده هنوز نه او صنعت طوغمش ونه‌ده صنعت پرستلك حسی حاصل اولمشدر. شیمدی کال خواب ابدیسندن اویانسه وشو محیطه، حاله، حسیات روحیهٔ ملیه‌یه موافق بر وطن ویاسلستره، بر کرید مظالمی، بر بوسنه هرسك فاجعه‌سی یازسه ویك چوق مصارف اختیاریله واك مکمل صنعتکارلر واسطه‌سیله اویناتدلسه او میدان مصارعه قدر نه جالب رغبت اولور، نه‌ده قلبلری اوقدر تیتره‌دیر.

«طنین»ده اوقودم. (بارادانوف)ك تهاجماتنه قورت‌دره‌لی اوتوزدقیقه دلیرانه مقاومت ایتمش، مغلوبیتنی حکم اعلان ایلمش، روس پهلوانی تأثرندن آغلامش، صیزلامش... بوتون حضارك قلبلری برحس تفاخرله لبریز شوق ونشاط.

Digitized by Google

اولمش بولنه‌جغنه شبهه یوق. ایشته زبدهٔ حالت روحیه‌مز !!! آغلایان، صیزلایان برشی وار اما... بردرلو اونی تفریق ایده‌میه‌ورز.

روشه‌ت مسئله‌سی — فرانسه‌ده افکار عمومیه‌یی اشغال ایدن بعض مهم حادثات‌وقوعه کلیرکه برر مسئلهٔ سیاسیه قدر حکم ویرر. روشه‌ت دعواسی‌ده اون بش یکرمی سنه اول فرانسه‌ده پك چوق قیل و قاله باعث اولان (پناما) مسئلهٔ معهوده‌سی درجه‌سنده اهمیتی حائز کبی کورونیور. بو، عادتا (قساویه‌دو مونته‌پن) طرزنده ترتیب ایدلمش بررومان‌شکل وماهیتنی حائز. کونا کون اسرار ایله مالامال.

فرانسه پارلمنتوسی تعطیل ایدلمزدن براز اول شیمدیکی قابینه‌نك مخالف ومعارضی‌اولان فرقه‌لربالاتفاق هیئت‌وکلایه (استیضاح) صورتیله تهاجم کوستردیلر. فقط دهشتلی برتهاجم. فرقهٔ مخالفه پارسك ناموسکارلغیله متعارف هیئت حاکمه‌سندن مهم بر قسمنی، ضابطه ناظرینی. او نظارتك قلم مخصوص‌مدیرینی ساخته کارلغه اشتراك ایله، منافع مخصوصهٔ غیر مشروعه تأمین ایدن بر هیئت مالیه‌نك آمالنه بیله بیله قانونی پایمال ایدرك، مغایراصول ونظام حرکاته تصدی ایلیه‌رك — خدمت ایتمش اولمغله اتهام ایتدیلر. هیئت وکلا رئیسی موسیو بریه‌انك. عدلیه ناظرینك قدرت نطقیه واقناعیه‌لری ومهارت اداریه‌لری امداده یتشمامش اولسه ایدی، موسیو (ژوره‌س)ك بوهجوم ناکهانیسی‌قابینه‌یی پك مشکل برنقطه‌ده براقه‌جقدی. نهایت پك حرارتلی وشدتلی دوام ایدن مناقشات اوزرینه اوتوز مبعوث اعضادن مرکب برهیئت‌تحقیقیه تشکیلنه قرار ویرلدی. هرسیاسی فرقه‌دن بر قاچ اعضانی محتوی اولان بوهیئت تحقیقیه استجوابات وتفحصاتنه دوام‌ایتمکده ومسئله‌نك صورت جریاننه‌دائر غریب معلومات‌وایضاحاته دسترس اولمقده ایکن پارلمنتونك تعطیل زمانی حلول‌ایتدی، بالطبع‌هیئت‌مذ کوره‌ده‌تحقیقاتنی بر مدت موقته ایچون تأخیر ایلدی.

شیمدی شو حقیقی رومانك (قناوا)سنی یاپه‌لم. اورته‌ده‌برقهرمان وقایع وار: اوده‌بانکر روشه‌ت. بوذات امور صرافیه‌ده بر ذکای خارقه‌نمایه مالك. فوق‌العاده برتحصیلی‌اولمادیغی حالده یکرمی ایکی یکرمی اوچ یاشلرنده بر بانکرك‌معیتنه محاسبلکله داخل اولمش. برمدت امور صرافیه‌نك هردرلو اسرار ونکاتنه‌واقف اولدقدن‌صوکره‌اوفق‌برمیراثه نائل‌اولیویرمش. بوسرمایه ایله ایشی بویوتمك اوزره بر ایکی شریك مساعی بولمش. چالشمغه باشلامشلر. بر مدت‌صوکره (قره‌دی‌مینیه) نامیله اوفق بربانقه تأسیس ایدر. بش اون سنه ظرفنده بوبانقه‌ده ولایاتده شعبه‌لری اوقدر چوغالیر. ایشلری او درجه کسب وسعت‌واهمیت ایلرکه ایکی‌بیك راده‌سنده‌مأمور ومستخدمین‌قوللانمغه‌مجبوریت کوریلور. بو مؤسسه‌نك بو درجه موفقیت کوسترمش اولمسندن جرأت آلان (روشه‌ت) دیکر برطاقم تجاری وصناعی شرکتلر تأسیس ایدرك میدان تداوله آلتمش ملیون فرانقلق اسهام‌وسندات نقدیه‌چیقارییر. بونلرك فائضلری منتظماً ویرلمکده‌اولدیغندن پیاسه‌ده رغبتی حائز

Digitized by Google

مكتب حقوق معلمين و مأذونيني

Professeurs et diplomés de la Faculté de droit Ottomane.

فوطو : عبدالله برادرلر

Digitized by Google

اولمقده بر دوام بولنور. فقط (روشه‌ت) بویله التمش ملیون فرانقلق مهم بر سرمایه‌نك مانوه‌لاسنی النه آلنجه بورسه عالمنده‌کی آمال استیلاجویانه‌سنی کوندن کونه آرتدیرر. پارس بورسه‌سنده مهم وقوتلی سندیقه‌لر تشکیل ایتمش اولانلر دیکر بانکرلرك کوندن کونه فورانته شدت وفعالیت کان بویله بر (وولقان)ك تخریباتنه معروض قالمغی ایستمزلر. بو آتشلی بانکری بر دها پارلایه‌مایه‌جق ویرندن قلدانه‌میه‌جق صورتده سوندیرمك، دائرهٔ سکونه ارجاع ایتمك ایچون بورسه انتریقه‌لرینه تشبث ایتمکدن بشقه چاره بوله‌مازلر. فقط (روشه‌ت) سندیقه‌سی‌ده متین. اونلرله اوغراشمقدن، میدان معارضهٔ مالیه‌ده غالبیت قزانمقدن خالی دکل. ایکی سنه اولنه قدر بورسه‌ده‌کی بو جدال دائمی بویله دوام ایدوب کیدییور. فقط روایتلر، افواه، اورته‌یه سوریلن فیرلداقلر اودرجه آرتیور، اوقدر کسب وسعت وجدیت ایدییورکه بر کون سابق هیئت وکلا رئیسی موسیو قله‌مانسو ضابطه ناظرینی چاغیره‌رق:

— بو مسئله‌یه بر خاتمه ویرکز، فقط قانون دائره‌سنده...

دییور. میدانه سوریلن وتا باش وکیلك باشنی آغریته‌جق درجه‌ده کندیسنه اسماع ایدیلن جهت بانکر (روشه‌ت)ك تأسیس ایلدیکی مؤسسات مالیه طولابیله اهالیدن التمش ملیون فرانق طولاندیردیغی، او مؤسسه‌لرك جدی اساسلره، قانونی اصوله تابع اولمیه‌رق برپاره طولابندن عبارت بولندیغی کیفیتلرندن عبارتدی. بر کون (روشه‌ت)ك میداندن غائب اوله‌جغی واهالیدن بر قسمنك سرمایهٔ تصرفدن عبارت اولان ملیونلرکده کندیسیله برابر غائبلره قاریشه‌جغی حکومته اخبار ایدیلیوردی. ایشته بوندن طولایی باش وکیل بویله بر فلاکتك اوکنی آلمغه مجبوریت وجدانیه حس ایتمش. فقط فرانسه‌ده باش وکیل بیله قانونك دائرهٔ قبولنده اولمایان وسائط ایله بر مؤسسهٔ مالیه امورینه مداخله ایده‌مدیکندن موسیو قله‌مانسو ضابطه ناظرینه بویله بر اخطارده بولنورکن:

— فقط قانون دائره‌سنده...

شرطنی علاوه‌یی اونوتمامشیدی. محاکمك برایشه مداخله‌سی علی‌الخصوص امور مالیه‌ده فعالیت قانونیه‌یه مباشرتی ایچون بر مدعئ شخصینك مراجعتی لازمه‌دندر. مدعئ شخصی قانون دائره‌سنده تحقق وتعین ایتمه‌دن اول مستنطق دورهٔ فعالیت قانونیه‌یه کیره‌من. موسیو قله‌مانسو یه مسئله‌یی بوسبتون بشقه بر رنکده آکلاتمش اولدقلری جهتله اوکونکی ملاقاتده:

— مدعئ شخصیلرده وارمش... باش مدعئ عمومی ایله کوریشکز.

سوزلرینی‌ده علاوه ایتمش. ضابطه ناظری موسیو (له‌پین) باش مدعئ عمومی‌یه مراجعت ایتدیکی زمان:

— مدعئ شخصی تعین ایتمدکجه تعقیبات قانونیه اجراسی قابل دکلدر.

جوابنی آلمش. مسئله بو نقطه‌یه قدر قانون دائره‌سنده جریان ایدییور. ضابطه ناظری اوطه‌سنه عودت ایدر ایتمز قلم مخصوص مدیرینی

Digitized by Google

وناظرك دائرۂ اموری باش کتابتی وظائفنی ایفا
ایدن موسیو (دوران) ی چاغیرییور و :
— (روشه‌ت) حقنده تعقیبـات قانونیه
اجراسی ایچون برمدعیٔ شخصی بولیکز...
امرینی ویرییـور. دقت بیوریلیورمی !
بونلرهپ قانونی امرلر. مدعیٔ شخصی بولیکز

لری علیهنده بولنان موسیو (پرووه) یه مراجعت
ایدییور. بوذات مدعیٔ شـخصی اولمغی قبول
ایتمیورسه‌ده کندیسنی بربانکرك یانینه کتوریيورو:
— بوذات سزه برمدعیٔ شخصی تدارك
ایده‌بیلور...
دییور. موسیوغودرییون نامنده‌کی بوبانکر

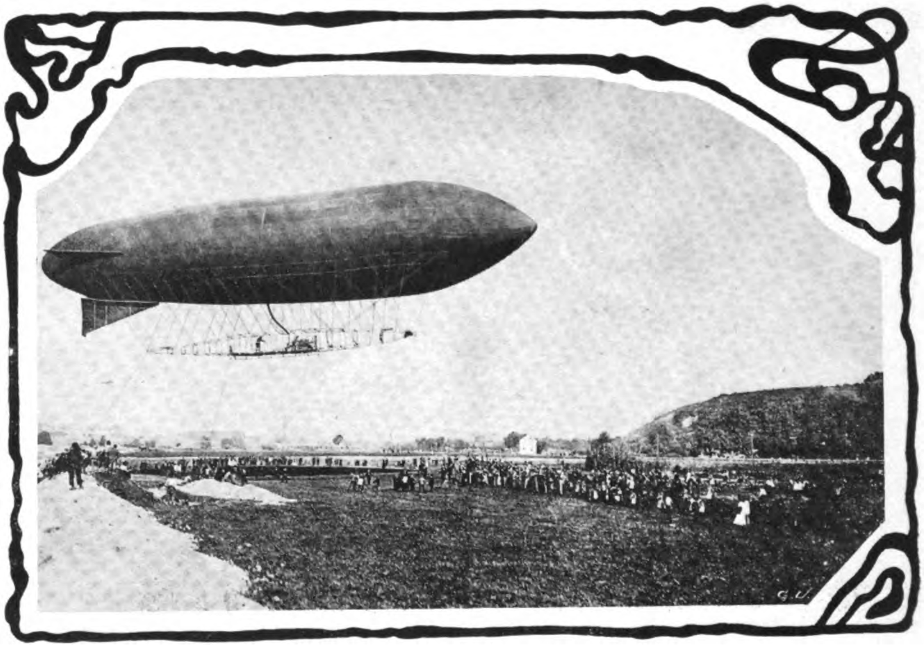

اخیراً برسقوط نتیجه‌سنده ایچنده‌کی درت کشی ایله برابر خردوخاش اولان (اریس لو) نامنده
قابل سوق و اداره آلمان بالونی

Aris Loh le fameux dirigeable allemand qui à causé la mort à quatre personnes.

دیمك : «روشه‌ت حقنده شکایت ایدنلردن
مدعیٔ شـخصی اوله‌بیله‌جك برینی قانوناً تعین
ایتدیریکز» جمله‌ٔ تفصیلیه‌سنی سویلمکله سیان .
موسیو (دوران) همان تحریاته چیقیور .
مجلس اعیان اعضاسندن اولوب (پتی ژورنال)
غزته‌سنك مدیریتنی ایفا ایدن وروشه‌ت مؤسسه‌

بورسه‌ده روشه‌ت مؤسسه‌لری اسهامنك «قونتر
پارتی» معامله‌سنی یاپمقده اولدیغندن کندیسنی
بویوك برضرردن وبلکه افلاسدن قورتاره‌جق
اولان بربلان ترتیبی آرقه‌سنده‌بویان . «روشه‌ت»
مؤسسه‌لری حقنده تعقیبات قانونیه اجرا ایدیلور
وکندیسی توقیف اولنورسه اسهام‌فیاتی بردنبره

Digitized by Google

دهشتله تنزل ایده‌جك و بو یوزدن یوز بیكلرجه
فرانق قزانیله‌بیله‌جك .
بو موسیو غودربیون همان دوستلرندن برینی
بولیور: بورسه معاملاتنده ثروت موجوده‌سنی
بتیرمش و اون پاره‌یه محتاج قالمش تهی‌دست بری .
مدعیٔ شخصی اولمق ایچون یکرمی بش بیك
فرانقه پازارلق ایدیورلر. همان برعرضحال ترتیب

شخصی‌یی ضابطه ناظرینك باش کاتبی آلوب
بالذات مدعیٔ عمومی‌یه کوتورییور ، مستنطق
وباش مدعی عمومی ایله مذاکره‌دن صوکره بو
ساخته دعواجی‌یی مدعیٔ شخصی اوله‌رق قبول
ایلیورلر و مستنطقه قانون دائره‌سنده معامله
اجراسنی تفهیم ایدییورلر . بر کونده بو معامله
اولوب بیتیور. ایرتسی کونی‌ده موسیو (روشه‌ت)

اسپانیاده بیلبائو معدن عمله‌سی غره‌وی — عمله‌نك نمایشلری
La grève des ouvriers de mine en Espagne. Manifestation des ouvriers.

ایدییورلر و مدعیٔ شخصی اوله‌بیلمك صلاحیت
قانونیه‌سنی اکتساب ایچون بانكرك کندی مالی
اولان «روشه‌ت» مؤسسات مالیه‌سی اسهامندن
مقدار کافیسنی بوکا ربط ایلدیورلر و بر ساخته
(بوردرو) ده ترتیب ایلیورلر. ایشته بوصورتله
قیمتلی ساخته‌کارلقلرله میدانه کلن مدعیٔ

مستنطقك توقیف مذکره‌سیله محبسه آتیلیور.
بوندن نه چیقدی، دیه جکسکز، دکلمی؟ بورسه‌ده
تام درت ملیون فرانقلق بر کار وضرر .
پاریس بورسه‌سنده (روشه‌ت) مؤسساتی
اسهامی اوزرینه هرکون یاپیلان معاملاتك حد
اعظمیسی ایکی یوز بیك فرانق ایمش. حالبوکه

Digitized by Google

(روشه‌ت)ك توقيفنه قرار ويرلديكي كون بورسه‌ده خارق‌العاده بر فعاليت كوريله‌رك برطاقم بورسه‌جيلر درت مليون فرانقلق صاتش ياپمش . ايرتسي كوني (روشه‌ت) ك طوڭلانديريجيلق ، ساخته‌كارلقله اتهام ايديله‌رك توقيف ايدلديكي خبري بورسه‌يه عكس ايدر ايتمز «روشه‌ت» درت مليون فرانق قزانيلور. اسهام صاحبي اولان اهالي ضرر ايدر ، بعض بويوك ذوات. ومهم مأمورين نامنه حركت ايدن بورسه سمسارلري ده كار ايلر .

ايشته مسئله‌نك غير قانوني جهتي ده بوراسي. مبعوثاندن مركب هيئت تحقيقيه شيمدي او مهم

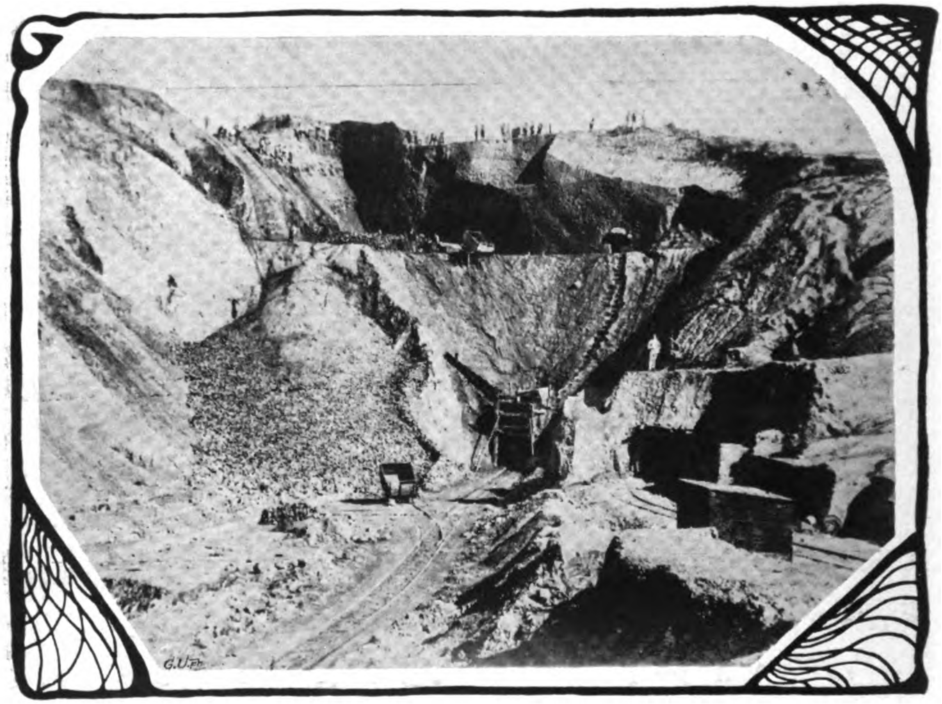

اسپانياده كائن بيلباثو معدنلري — تعطيل اشغال اثناسنده

La grève de Bileao en Espagne.

اسهامي بردنبره فوق‌العاده دوشمكه باشلار ، بورسه‌ده بوسهملر خصوصنده بحران باشلار . فيأت اصليه‌سنك اونده بري راده‌سنه اينر . آچيقدن صاتمش اولان بورسه سمسارلري اوجوز فيأتله اسهامي آله‌رق صاتدقلريني قپاديرلر. ايكي اوچ كون دوام ايدن بو معامله‌ٔ هوائيه‌دن ذواتك كيملردن عبارت اولديغني آكلامق ايستيور . پارلمنتوده جريان ايدن بو مناقشه‌لردن اك زياده تهاجم كورن ذوات ضابطه ناظري ، باش‌كاتبي ، مستنطق ، تجارت محكمه‌سي رئيسي ، استيناف مدعي عموميسي ، باش‌مدعي عمومي .... و دها اسملري ذكر ايدلمين بعض مهم رجال سياسيه .

Digitized by Google

بیلباثوده اسایشی محافظه ایتمك اوزره مادریددن کوندریلان قوهٔ عسکریه ـ قرارکاهده
Détachement militaire expédié à Biléao pour maintenir la sécurité.

(روشـەت) ك توقیفی اوزرینـه هیئت حاکمەنك یاپدیغی معاملات قره‌قوشی دوام ایدوب کیدییور . محکمهٔ تجارتك انتخـاب ایلدیکی بر « محاسب متخصص » قرددی مینیه بانقه‌سـنك افلاسنه حاجت اولمدیغنه حکم ایدرك بوکا دائر بر راپور ویردیکی حالده (روشەت) ك مخالفی اولان بانکر سندیقه‌سی صورت قطعیه‌ده بو جوال آدمی أزمك ایچون بانقه‌نك افلاسی چاره‌لرینی تحری ایدرلر. نهایت محکمهٔ تجارت رئیسی دیکر بر محاسب متخصص تعیین ایدرك ایکی کون صوکره لزوم افلاسـه دائر بر راپور تنظیم ایدیلور . و محکمه‌ده اوصورتده قرارینی ویرر . افلاس معاملاتنی تصفیه ایدن هیئت شاشیرر. بانقه‌نك وزنه‌سنده اون بر ملیون فرانق بولنور . اسهام حامللری تماماً پاره‌لرینی آلیرلر. بانقه‌نك افلاسی لزومنـه قرار ویرن محاسـب ده معـاملات جاریه قومیـسیونی اولەرق ایکی یوز بیك فرانق آلور. بوقدر نظامسزلقلرك غدرلرك مسئولیتی بتون ضابطه هیئتی ایله پارس محاکمی رؤساسندن بعض ذوات مهمـه‌یه معطوف قالیور . هیئت تحقیقیه‌نك شیمدی‌یه قدر جریان ایدن تدقیقاتی نتیجـه‌سـنده بوقدر چیرکین حقیقتلر تظاهر ایدییورسه‌ده بو حادثهٔ غریبه‌نك دها پك چوق اسرار آمیز صفحاتی محتوی اولدیغی ظن ایده‌لمکده‌در . پارلمنتو اجتماعه باشلار باشلاماز هیئت تحقیقیه‌ده تعمیق کیفیتـه دوام ایـده‌جکلرندن تظـاهر ایده‌جك دیکر صـفحاتی ایلروده‌کی مصاحبه‌لرمدن برینه درج ایدرم .

بر ملکهٔ حسن و آن — پارس سکانی آره‌سنده احتمال رئیس جمهور موسیو فالیه‌ری هیچ کورمامش ، اوزاقدن اولسون طـانیمغه مراق ایتمامش اولانلر واردر؛ فقط مادمازل (سەسیل سوره‌ل) دینلدیکی طبقات اجتماعیه‌نك هر برینه

Digitized by Google

منسوب اولان ذوات همان آکلارلرکه برملکهٔ حسن و آندن بحث اولنیور. مادمازل سوره‌ل حسن وملاحت جوانی چاغنی براز کچیرمش اولدیغندن طوغری برتعبیر ایله برملکهٔ آندر. مادمازل (سه‌سیل سوره‌ل) قومه‌دی فرانسه‌زده برآقتریسدر. فقط مشاهیر رجال سیاسیه، ادبای معروفه، دنیانک امور مالیه‌سنی پرماقلریله اداره ایتمکه قالقشان ملیون صاحبی بانکرلر بوقادینک کبی اونک اوکنده قدرت ، ثروت تکاپو ایدر. ایشته (سه‌سیل سوره‌ل) پارسک بویله فوق‌العاده تجلی‌یه مظهر اولان قادینلرندندر.

(سه‌سیل سوره‌ل) ك طنطنهٔ معیشتی دیللرده داستاندر. خصوصی مکلف اوتلی، اوتوموبیللری، علی‌الخصوص کبار نسوانک جالب غبطه‌سی اوله‌جق درجه‌ده بالاتر تووالتلری واردر.

زینت ومشاطه ایچون اونک یاپه‌ادیغی ،

عمله‌نك تخریباتندن محافظه ایتمك اوزره معدنلری اشغال ایدن عسکر

Soldats occupant les Mines.

مجلس مصاحبتنه جان آتارلر. قابینه رئیسی موسیو (برییان) اونك اك صمیمی محبیدر . مادمازل (سوره‌ل) مدبدب ومطنطن صالونلرنده فرط ذکاسیله او ذوات معتبره ومعروفه‌یی حسن اداره ایدر، سنه‌لردنبری حسن و آننه مجلوب اولان دلداده‌لرینی دائرهٔ مجذوبیتنه منقاد براقیر . اودرجه‌ده که مصر قدیمك مشهور قله‌اوپاتراسی یاپه‌میه‌جغی برشی تصور ایدیله‌مز. سنه‌ده یالکز تووالتی ایچون ایکی یوز بیك فرانق مصرف اختیار ایتدیکی مشهوردر . منحصراً سوسی، اثوابی ایچون سنه‌ده اون بیك لیرا کبی مهم بر مبلغ صرف وفدا ایدن بوقادین حیات صنعتکارانه‌ - سنده عجبا نه‌قزانیور ؟ دییه‌جك اولورسه‌کز بونك جوابی براز کوچدر. (سه‌سیل سوره‌ل)

تیاترودن سنه‌ده اون ایکی بیك فرانق قزانیور که بوپاره اونك اوشاقلرینك معاشنه یتشمز . انجق اونك وارداتی غیر معین ونامحدوددر. کندیسنه مجلوب اولان محبانك یوز بیکلرجه فرانق قیمتنده کردانلقلر، سائر الماسلر تقدیم ایلدکلری نادر دکلدر . بیوك اینجولردن متشکل اولوب احوال فوق العاده‌ده سینهٔ بلوری اوزرینه طاقدیغی کردانلغك تقدیر بهاسی مشکلجه‌در.

(سه‌سیل سوره‌ل) فوق العاده اوله‌رق ملاحت نسائیه‌یه مالك بر قادین اولمامقله برابر جاذبه و آنی ، ذکای فتانی ایله پارس محافل کبارانه‌سنده بر ملکه اولمق سعادتنه نائل اولمشدر.

هر کون پیش پاینه سرپیلن عشقلردن ، مفتونیتلردن، صداقت پیمانلرندن بیقمش اولان بو کوزل قادین صوك زمانلرده مراقنی، دقت واعتناسنی، احتمال محبتنی ایکی حیوان اوزرینه عطف وحصر ایتمشدر. بوحیوانلرك نه اولدیغنی قابل دکل تصور وتخیل ایده‌مزسکز. بونلر ایکی دانه یاوری آرسلاندر. سه‌سیل سوره‌ل بویرتیجی حیوان یاوریلرینی مینی‌مینی کدیلر کبی کندیسنه آلشدیرمش . اونلرله اوینایور ، اوقشیور ، سویور . او حالده که بوحیوانلرك وحشت طبیعتلری صانکه اونك جاذبهٔ نکاهی او کنده یوموشییور، مدنیلکه ، تبصبصه ، تماشاته میل ایدییور . ارسلانلری آره‌سنده سه‌سیل سوره‌لی کورنلر ادوار اولینك ملکهٔ حقیقیه‌سی ظن ایتمکدن کندینی آلامایورلر .

(سه‌سیل سوره‌ل)ه بو ارسلان یاورولرینی بو درجه نیچون سودیکنی صوران بر محرره :

— بو وحشی حیوانلرده کوردیکم حس ارتباطی مدنی انسانلرده بولمدیغم ایچون .... بونلرك قورقونج کوزلرنده عیان اولان آتشپارهٔ محبتی بشقه کوزلرده کوره‌مدیکم ایچون ....

جوابنی ویرمش. ایشته یولنه ملیونلرجه ثروت وسامان فدا ایدیلن مغرورهٔ آن بر قادینك نظرنده مجنون و سفیه اولمقله اتهام اولنان ارککلرك قیمتی ..

قارءلرمله مخابراتم — کنج تصور ایتدیکم م. ن. امضالی بندن صوریور: استقراض مسئله‌سندن بزم آلمامز ایجاب ایدن حصه نه‌در ؟

جوابم : آجی بر درس انتباه . دیکرلرینك پاره‌سنه محتاج اولان عزت نفسنی قیرمغه مجبور ایدیلیور . عادتا بو قاعدهٔ عمومیه کبی برشی. فرانسه‌نك

سه‌سیل سوره‌ل - آرسلانلر آره‌سنده ..

Cécile Sorel, entourée des lions..

Digitized by Google

امور اقتصادیه‌سنی اداره ایدن بانکرلر بزم اناطولی محتکرلرینك بویوك مقیاسده بر نمونه‌لریدر. پاره ایستدیکزمی؟ سزه دوستلقدن، مناسبت قدیمه‌دن بحث ایدرك کیسه‌نك آغزینی آچمغه مهیا اولدیغنی ایما ایدر... فقط . یالکز شو وارکه... ویرملك قابل امابعض شرطلرله..... مثلا ۸۶ لیرا مقابلنده یوز لیرالق سند ویره - جکسکز . صوکره‌ده یوسکسان آلتی لیرادن تحملق ویمکلکی کندیسندن آله‌جقسکز . الکزه اوتوز لیرا کچه‌جك ، فقط یوز لیرا بورجلنه‌جکسکز. صوکره تأمینات قویه لازم. مثلا ترلاکزك محصولنی قارشولق کوستره - بیورسکز . پك اعلا !.. انجق محصولی کونی کوننه ادراك ایدر ایتمز کویکزده‌کی فلان بازرکانك انبارینه تسلیم ایده‌جکسکز. بونی ده قبول ایدرسه‌کز یالکز براوفق شرط قالییور که اوده ظاهری برشی : مراقبه . فلان بازرکان نه اکدیککزی ، نه قدر محصول ادراك ایلدیککزی نظر مراقبه‌دن کچیره‌جك. بونلر علی‌الاصول یاپیله‌جق اهمیتسز و رد ایدلمکه دکمز شرائط .... ایشته بونلری تماماً قبول ایدرسه‌کز افلاسه حاضرلانان برتاجرك هرچه‌باد آباد واقع اولان استقراضنه بکزر . یوووق .... عزت نفسکز غلبه ایدرك بونلری قبول ایتمدیکزمی ؟! نانکور اولورسکز، منافع حقیقیه‌کزك نه‌دن عبارت اولدیغنی بیلمز بر کیمسه اولورسکز..... اسکی ویردکلری پاره‌لر باشکزه قاقیلور . کویك نه حدودی قالیر . نه اراضیکزك حق استملاکی ..... اوزمان حکم ایدیلور : نانکورسکز ، ایشکزی بیلمز، منفعتکزی طانیماز برآدمسکز والسلام .

انقلاب مسعودمزدنبری حکومتك نظرمده باهر وجلی ایکی موفقیت مادیه‌سی وار : بری ارنبودلق مسئله‌سی ، دیکری‌ده بواستقراض نتیجه‌سنده حکومت عثمانیه‌نك قازاندیغی (خلاص اقتصادی) . کرچك ، بواستقراض مسئله‌سی طولاییسیله آکلادیغمز برشی دها وار : اوده عثمانلی بانقه‌سنك اسمندن ماعدا عثمانلیلق ایله هیچ برمناسبت وعلاقه‌سی اولما - مسیدر . حقیقت تظاهر ایدییور ، نه چاره ، براز کچ ....

صفوت نزیهی

وطن و احتیاجلری

بربرینه صاریلمش ایکی قارده‌ش
یارم آدا اولان اناطولی ایله عربستان
بر استقبال و برامله سوق اولنمق ایچین
مشروطیتك مساعده‌تنی بکلیورلر .

یمن

یارم عصره یاقلاشان بر زماندن بری اسمنده
وانسانلرنده پك پارلاق بر درجه‌ده موجوددر.
یمنلینك تارلاسی زراعتك اك كوزل اثر-
لرندندر : یاغمورله اکیلن یرلرده تارلالر دائما
افقیدر . « تهامه » ده ، وادیلرك دیبلرنده‌کی
ممتد وخفیف میللی اراضیده بونك ایچین

آرژانتین رئیس جمهوری موسیو (سائه‌نس) ك فرانسه سیاحتی
آرقه‌ده‌کی موسیو سائه‌نس اوکده یورین قادین‌ده زوجه‌سیدر
Voyage du Président de la République Argentine.

ماتملریمزك بریكدیكی قالی یمن بك چابق بر كلزار
اوله بیلیر .
یمنك اصلاحی زراعتنك احیاسیله ممکندر.
بو احیایه مساعد بر قابلیت بو مملکتك طوپراغنده
چکیلن امکلرك درجه‌سی کندیسنی کوستریر .
فقط « سرا » نك دیك ، طاشلق ، دیکنلك
ویوکسك میللرنده بو امك پك بللیدر . میللر،
تپه‌دن دره‌یه قدر بر برینك آلتنده افقی قدمه‌لر

Digitized by Google

حالنه کتیرلمش ، هر قدمه‌یه بویلو بوینه قورو دیوار اورولمشدر . اکیلمکه قابلیتی اولان بر باشاقلق بر بولنمز ، که یمنلینك قازمه‌جغی اورایه یتشمامش ، ئه‌لی اورانك قورو دیوارنی اورمه‌مش اولسون ! انکین و کنکیش بر وادی‌یه تپه‌دن باقلسه ، میللر اوزرنده بر چوق افقی

قوراق بیللر بو مملکتك ولا کتلرندن بریسی اوله‌رق ، صیق صیق تکرر ایدرلر . وقوراقلق بیللری دائما شقاوت و عصیان بیللریدر .

اکر یمنك بو فلاکتنی ازاله ایده‌بیلیرسه‌ك ، اورایی بوتون روحیله برابر فتح ایتمش . .

رئیس جمهور موسیو سائه‌نس و زوجه‌سی ئه‌نوالید استاسیوننده موسیو بریانله وداع ایدرلرکن

Le Président de la République Argentine et sa femme à la gare des Invalides, faisant leurs derniers adieux à M. Briand.

سدلرك ارتسامی بر طوپوغرافیا خریطه‌سنك منحنیلری کبی کورونور . یاغمورلر یاغارسه بوتون بو وادیلر یم یشیلدر ، برکتله دولودر . فقط قوراق بیللرده بر طوتام اوتی اولمایان بو وادیلرك یانیق منظره‌لری قدر قورقونج و الیم برشی اوله‌من !

اصلاح ، اعمار واحیا ایتمش اولورز . آززمانده یمن برکلزار اولور ؛ ثروت ورفاه ایله دولار . اوراده عصیانك یرنی آسایش ، دشمنلغك یرنی قارده‌شلك طوتار ....

چالیشه‌جق قوللر حاضر ، هر بر تجددی قبول ایده‌جك قابلیتلر حاضر ، اکیله‌جك

تارلالر حاضر . . یالکز بر صو نقصان ، اونیده بولمق پك قولای !

ینه آتیله‌جق بر ایکی ملیون ، فراتی دجله‌سی اولان الجزیره‌دن اول ثمره ویرر . زیرا : الجزیره‌ده انسان اکسیکدر .

بر ایکی ملیونی بو محقق ثمره‌یه طوپدن حصر ایتمك‌می ایی‌در ، یوقسه شقاوت، عصیان

تکرر ایدیویرمیه‌جکنی بزه هیچ برشی تأمین ایده‌مز. ادریسی وامام اویومیورلر . یمنلیلری پك حریصی اولدقلری قازانجك جاذبه‌سنه ربط ایتمکله‌در، که بومتغلبلرك سحار نفوذلری آلتندن قورتاره‌بیلیرز .

قازاندیرانه‌در، که یمنلی اطاعت وصداقت ایدر . قازنجـك اولمادیغی یرلرده اطاعتی ،

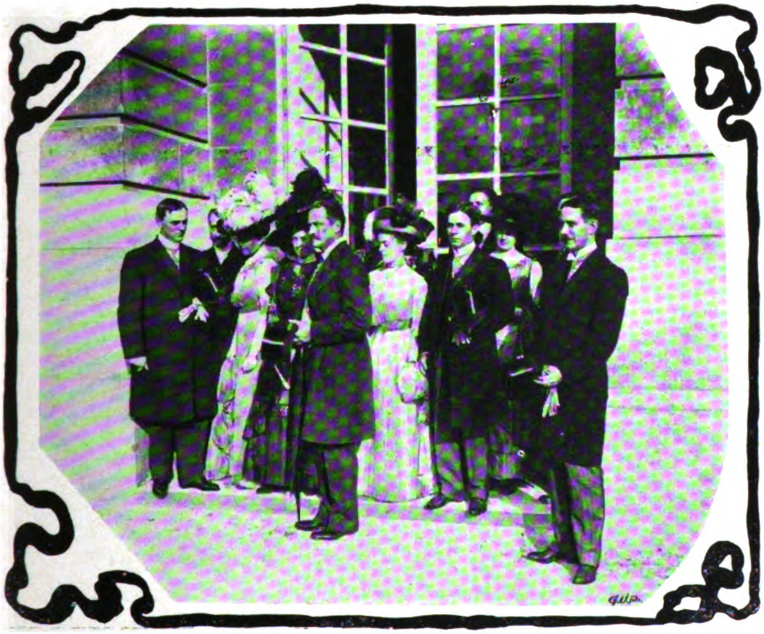

جماهیر متفقه پارس سفیری ایله ویرژنی حکومتی مرخصلری ومادامه‌لری پارسده ورسای مدخلنده
L'Embassadeur des Etats-Unis à Paris et les délégués de Virginie et leurs femmes à Versailles.

وقتالك ازاله‌سی اغورنده پارچه پارچه اسراف وهبا ایتمك .. قان دوکمك‌می ؟

کچیریلن وقتلر زیاندر : باشقه مهم ایشلرمز اولدیغندن اورانك ایشنی صکره‌یه براقمقده حقلی ومصیب اوله‌میز. الك عادی وسیله‌لرك بیله ظهورینه سبب اولدقلری یمن عصیانلرینك ینه بردنبره

تعصب وجهلنی تسخیر ایدنلرده‌در .

یارم عصرك قانلی تجربه‌لری بزه اثبات ایتمشلردر، که یمنك صرب ویولسز اراضیسنده، حمالی اقلیمنده .. چویك، چپلاق ، ایی‌مسلح و سیال بدویلر علیهنه اجرا ایدیله‌جك تعرضی حرکتلرك یالکز یوریشلری عسکرمزی محو

Digitized by Google

ایتمکه یه‌تیور . محاربه‌لرنده ایسه ، اك قانلی
مظفریتلریمزك بیله نتیجه‌سی آنجق عاصیلری
شو طاغدن او بر طاغه قاچیرمقدن عبارت
برهیچلکدر ، بر نتیجه‌سزلکدر .
نه قدر اقدام اولونسه . بو اراضیده نقلیه‌نك

شمدی‌یه قدر ، یمنده اردومزك تاریخمزك
اك شانلی صحیفه‌لرینه علاوه اولنه‌جق قدر
پارلاق مظفریتلرندن ، یمنلیلره یکی عصرك
حرب صنعتنی اوکره‌تمکدن باشقه نه نتیجه
استحصال ایتدك . . بوندن صکره‌کی مظفریتلرمزدن

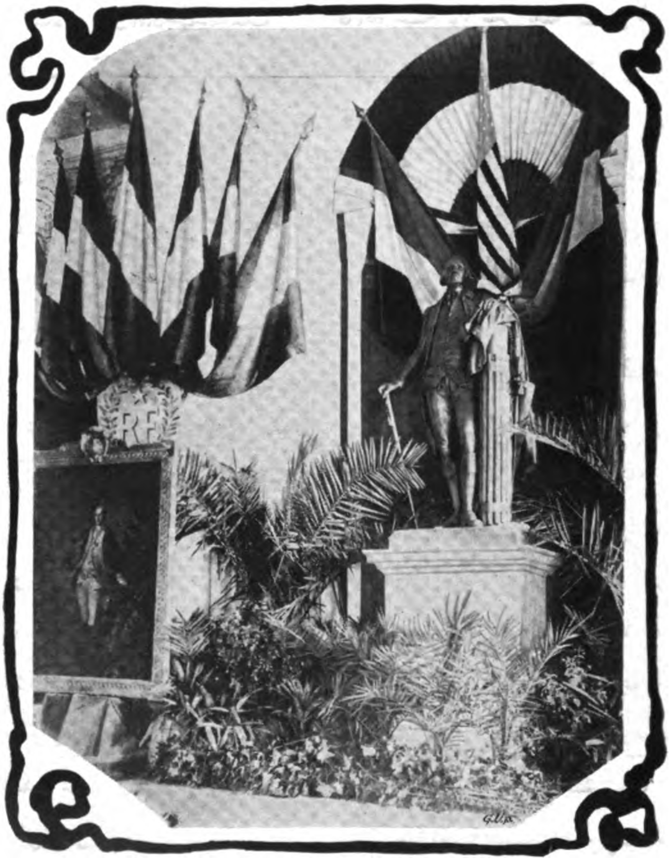

ورسای سراینده (واشینغتون) ك هیكلی . اشاغیده صولده‌كی تابلوده واشینغتونی ارائه ایدییور
Statue de Washington au Palais de Versailles.

یکلمز کوجلکی تعرض اردوسنی دائما
محرومیت وسفالت ایچنده براقیر .
وایی بیلملی‌یز ، که بالقان حکومتلرندن
بریسیله حرب ایتمك ، یمنده حرب ایتمکدن
دها قولایدر .

نه نتیجه استحصال ایده‌بیلیرز ؟
اوراده عدالت کبی ، ویرکو ایشلرینی ده
شریعت محکمه‌لرینه براقه‌لم . محکمه‌لرك اجرا
قوتنی یرلیلردن تشکیلی بلك قولای و امین
اولان مقتدر برسیار ژاندارمه ایله آرتدیره‌لم .

Digitized by Google

عصیان چیقارمق ایچین امام و تابعلرینك استفاده ایتمكده اولدقلری بر چوق سببلری بو صورتله ازاله ایتمش اولورز . سطوتلی بر تدافعی وضعیت حاكمیتمزی محافظه ایچین كافیدر .

ادارهمزی شو حاله قلب ایتمكدن عبارت بر مقدمه ایله ایشه باشلامقده دها زیاده گجیكمامك ـ اعتراف اولنملیدركه ـ وظیفه‌لرمزك الك مهملرندندر ...

***

صو دهپولری یاپمقله قحطلك اوكی تماميله آلنه بیلیر . تهامه وجبلك شمدی‌یه قدر اكیلمامش قالان طوپراقلری‌ده اكیلیر .

جبل وتهامه‌نك اسقاسی ایچین یاغمور صولرینی طوپلامغه مخصوص دهپولر یاپمق ، آرته‌زیه‌ن قویولری آچمقدن دها مثمر ، دها اوجوز اولور .

یمنده بویله دهپولر پك اسكی زمانلردن بری یاپیله گلمشدر . (بركه) دنیلن بوده‌پولر، یاخود یاغمور حوضلری یمنك مسكن، شاتو وقلعه‌دن عبارت جسیم معماری اثرلرینك قابالق، بایاغیلق وفائده‌سزلكلری ایچنده عصرلردن بری نافع وگوزل اولان یكانه اثرلردر .

بز، (بركه) اصولنی دها واسع مقیاسده تطبیق ایده بیلیرز: سرا طاغلرینك برطاقم طاش‌ودیك كنارلی وادیلری واردر، كه بوطاغلرك الك یوكسك یایلالرندن باشلایه‌رق تهامه‌یه قدر اینرلر. بووادیلرك ایچندن یاغمور موسملرنده غایت سریع، جسیم سیللر آقار . وبوسیللر تهامه‌یه اینه‌رك اوراده برمقدار اراضی صولادقدن صكره یرك ایچنده غائب اولورلر. بووادیلرك ایچلرنده سیللر طرفندن یووارلانمش غایت جسیم طاشلر بربرینك اوزرینه آتیلمش ، ییغلمش اوله‌رق دوریيورلر . اگر بوطاشلر یونیلوب وادیلرك مناسب بر نقطه‌سی بونلردن یاپیله‌جق سدلرله قاپانیرسه .. سرانك الك یوكسك نقطه‌لرنده صولرینك هرطرفه، حتی تهامه‌یه قدر توزیعی قابل اولان اویله جسیم صو دهپولری وجوده گتیرلمش اولوركه، دنیانك الك بویوك اثرلرندن معدود اوله‌جق بوده‌پولرك بریسنك آله‌جغی صویی ملیارلرك پك فوقنده متره مكعبلریله حساب ایتمك لازمدر.

طاشلری بولندقلری نقطه‌ده تعمل وماكنه ایله یونه‌رق وینج واسطه‌سیله بربرینك اوزرینه قویمقدن عبارت برایشله قوجه برقطعه سفالت، قان ووحشتدن قورتوله‌جق!.. بوقدر بسیط ، بوقدر قولای برایشله دنیانك الك بویوك اثرلرندن بری وجوده گتیریله‌جك ، دنیانك الك بویوك افتخارلرندن بری قازانیله‌جق!.. ویارم عصره یاقلاشان برزماندن بری دورمه‌دن آقان قانلریمز دیكه‌جك !... ارتق نظری ، واهی فكرلرله ، قرارسزلق وتصادفه تبعیت مسلكنده ، دوام ایدرك اویالانمغه لزوم واری‌میدر؟ همان ایشه باشلامق ایچین بوفكرك تطبیقنه عائد بر استكشافی وقت گچیرمه‌دن اجرا ایتملی!

بوفكری بكاقازاندیران تعز لواسی داخلنده، حجریه طاغلرندن باشلایه‌رق جنوبی تهامه‌یه، ییلدیز حكومتك انكلیز حمایه‌سنه ترك ایتدیكی « نواحی تسعه » دن « لهج » اراضیسنه منتهی

اولان « موقعه » واديسيدر، كه مختلف يرلرده مختلف اسملرله آكيلان بو واديننك الك عمومی آدی بو سويلديكمدر .

حافظه مك الك قيمتلی ثروتلرندن اولان بو واديی اونوته مام.. برسياحتمده اونی الك يوكسك نقطه لرينه قدر كوزدم كچيردم . برديكرنده، الك آلچاق نقطه لرينی ، منتهی اولديغی لهج تهامه-سنده كی اثرلرينی ، جسيم حفره لرينی ، بركتلرينی ، عدنك كنارلرينه قدر تعقيب ايتدم . بو فكره مالك اولديغم زمان وجدا-نمك حيرت ، اميد وامللر ايچنده ايديند-يكی مسرتی، بوكون اوفكری ملتمه عرض ايدركن دها زياده حس ايديورم . وبو فكرك تطبيق اولنديغنی كورمك بختيارلقلرمدن برينی وجوده كتيره جكدر .

تخمين ايدرم، كه يالكز بو وادی ، بركت، آسايش وسعيله بوتون يمن ايچنده تفرد ايدن .. بزه الك مطيع و الك صادق اولان بو لوايی احيا ايتمك ايچين كافيدر .

وبو واديننك ايچنده مبذول بر ياغمور موسمنك بريكديره جكی صويك نه قدر اوله بيله جكنی اكلامق ايچين سيللرك ، الك خفيفی التمش درجه اولان سيللر اوزرنده كی ايزلرينك ارتفاعنی اولچمك كافيدر. طار يرلرده بو ارتفاعك اون بش مترويی آشديغی واردر .

يمنده دور زائل استبداد فجايعندن : صنعانك اشقيا طرفندن ايكنجی محاصره سی اثناسنده دوچار قحط وغلا اولان اهاليدن برموسوی عائله سنك حال فلاكتی ...

Souvenirs tragiques d' l' Yemen dans l'ancien régime à Sanaa, Une misérable famille juive pendant la famine causée par les insurgés.

سدلرك انشاسنده قوللانيله جق جسيم طاشلری مزاوا سطحلو وجوده كتيره جك صورتده يونوب، كچمه اوله رق بربرينك اوزرينه و يانمه قويمق سايه سنده دمير كندلرده احتياج قالمز. وبو يولده ياپيله-جق ايش ، كندلرك متانتندن دها بويوك برمتانتی حائز اولور، ده يرك محذورلرندن ده قورتولمش اولور...

سدلرك ارتفاع وقالينلغی نه دن عبارت اولورسه اولسون .. موجود طاشلر يتدكدن صكره آرتار بيله .

يمنليلر آره سنده طاش يونمه صنعتی استفاده

اولنه‌بیله‌جك درجه‌ده موجوددر . وبو آدملر پك جسيم طاش قالبلريني مناره كبي طاغلرك اوزرينه چيقاره‌رق ، اورالرده شاتو وقلعه‌لر ياپمق صورتيله بو ايشده تاريخي بر استعداد كوسترمشلردر. بز ايسه يمنك طاشلريني داغلرينه چيقارمق دكل... يرلرنده بربرينك اوزرينه ييغمغه مالك اولديغمز مدنيت واسطه‌لريله مقتدر اوله‌مزمی‌يز؟ بو اهالينك ماضيده قلعه وشاتو ياپديرمقله اسراف ايديلن بو قابليتنى بوكونكى مدنيتك واسطه‌لريله تجهيز ايدرك اوندن بو مثمر وحياتي ايشده استفاده ايده‌مزمی‌يز؟

يمنده «شاقي، ديناني، صبرلی، متحمل وهيچ بر ايشدن صيزلانمز ، مطيع عمله‌نك كونده‌لكی نه‌قدردر بيليرميسكز؟ اللی پاره‌دن ايكی غروشه قدر!

صنعا — تعز تلغرافنی تمديده تشبث ايدلديكی وقت تعز لواسنك اكثريتی دولت محبی اولان شيخلرينك كنديلرينه هيچ بر فائده‌سی اولماديان بو ايشده معيتلريله برابر نه قدر همت وغيرت كوستردكلريني ممنونيتله وايش باشنده كورمشدم . او زماندن بری دوشونمكدن خالی دكلم . كه : عجبا بو چاليشقان اهالی دها فائده‌لی ، دها مثمر ايشلره سوق ايديلسه‌لر وكوردكلری ايشك كنديلرينه اوله‌جق فائده‌سنی بيلسه‌لر . اكلاسه‌لر . . صرف ايده‌جكلری همتك سائقی اوله‌جق شوق نه‌درجه‌ده اولور؟ ولو بر منفعت مقابلنده اولسون ، ولو دولتدن بر فائده اميد ايدرك بو شيخلر ، معيتلريني بويله ايشلره سوق ايتسه‌ينلر . . تبعه‌سنه كنديسندن برسی مقابلنده مشروع شيلر اميد ايتديرن بر حكومت قدر ، برسی مقابلنده حكومتلردن برشیء اميد ايدن انسانلرده محترمدرلر.. اهاليده قازانمق واعتلا حرصی ، حكومتده قازانديرمق واعلا املی اولدقجه اهالی‌ده مسعوددر ، حكومتده مسعوددر .

بوتون يمن مختلف ارتفاعلر اوزرنده بويله ده‌پولره مالك ايديلير ونوصرو التنده منطقه منطقه انشا اوله‌جق بركه‌لره بو ده‌پولرك صويی ، اصول واحتياجه كوره آقيتيليرسه.. ايشته هر بر تارلايه ايريشديريلن حيات دامارلری ، ايشته منتظم و منقسم دائره لردن عبارت بر اسقا منظومه‌سی !

هيچ بر قوراقلق صو ثروتنك بو عظيم مقدارينی قوروتمغه مقتدر اوله‌مز . بو ايشه باشلامق ايچين بر مليوندن زياده ابتدائی سرمايه‌يه لزوم يوقدر . ده‌پولرله بركه‌لری بتر وجوده كتيريرسه‌ك . امين اوله‌لم . كه بو نعمتی اك بويوك شكران ايله تقديس ايده‌جك اولان يمنليلر بونلر آره‌سنده‌كی اتصال يوللرينی كندی امكلريله ياپمق ايچين بربرلريله ياريشه‌جقلردر.

شو اسقا منظومه‌سنی وجوده كتيرمكه متوجه بر تدريجك بخش ايده‌جكی سعادت وعمران ايچنده ، عجبا بدويت ، شقاوت وعصيانك دوام ايده‌بيله‌جكنی ظن ايتمكه لزوم وارميدر ؟

***

احيا اوله‌جق بو جسيم زراعی قطعه‌ده نه‌لر كيله‌بيلير، نه‌بيچيله‌بيلير؟ بوراسنی دوشونمكه

Digitized by Google

لزوم كورمیورم . سنه‌ده درت محصولی اولان بو قطعه‌ده اكیله‌جك هرنه اولسه . بچیله‌جك اولان آلتوندر .

عقبه‌دن عدنه قدر بو صورتله تشمیلی قابل اولان عمرانك محجك اساباشی نتیجه‌سیله ، شرقی افریقا ، جنوبی آسیاده كوستره‌جكی قدرت ومثال ایله اسلامك اتحادنده نه بویوك مؤثر اوله‌جغی . . مناسبت ، اختلاط وتجارتك مسلمانلغه نه‌مسعود نتیجه‌لر ویره‌جكی ایضاح اولنمغه محتاجمیدرلر ؟ بوكون ایسه ، بوتون مسلمانلقله بو زواللی یمن قطعه‌سی بربرینه قارشی برر مجهولیتدن باشقه برشیٔ دكل !

اونك بوقدر شعشعه‌لره مساعد وموافق اولان جغرافی وصنعتینك بویله اسراف ایدیلمه‌سی روامیدر ؟

آق دكز ، شاب دكزی وعمانده آغیرلغنی حس ایتدیره‌جك اولان جسیم بریمن اردوسی . . وبوناك نظیرینه بغداد والجزیره‌یی‌ده مالك ایتمك سایه‌سنده‌در كه دولتمز انادولی وبالقان اردولرینك ، دونانماسنك دولتلر اوزرنده‌كی تأثیرینی اكمال ایدر . سیاستمز آوروپانك مؤثر بر سیاستی اولور .

اسماعیل نورالدین

Digitized by Google

پارس مصاحبه‌لری

بزم كبی هنوز تأسيسات و تشكيلات مدنيه‌جه ايلك قدمهٔ تشبثده بولونانلر ايچون الك زياده ارزو و مراق ايله تعقيب اولنمسی ، بيلنمسی لازم كلن شيئلر اوروپا ترقيات اخيره‌سنك صناعی ، فنی ، علمی و تجاری منابع و مؤسساتيدر . اوروپاليلرك بوكون پك مرفه و مسعود بر حياته مالك اولدقلرينی ، غبطه اولنه‌جق بر انتظام مساعی ايله چاليشدقلرينی، قزاندقلرينی و راحت يشادقلرينی كوريپور ، بو سعادته مظهريتی غايهٔ امل بيليورز . فقط بو انتظام مساعی‌يی تأمين ايدن ، بو قزانجی حاضرلايان، باخصوص بو راحت حياتی وجوده كتيرن اسباب و مؤثرات ؛ اساسندن تدقيق و تطبيق ايدلمدكجه، سطحی تقليدلرله، استحصال امله موفقيت امكانسزدر . مكتبلر ، تياترولر، موزه‌لر ، بويوك تجارتخانه‌لر ، فابريقه‌لر ، دارالصناعه‌لر ، آتليه‌لر . . . بونلرك هر بری آيری آيری تتبع و مطالعه زحمتنه دكر ، مكتبلر نصل طلبه يتشديريپور ، خلق موزه‌لردن نصل و نه درجه‌لره قدر استفاده ايدييور ، تياترولرك بو خصوصده‌كی تأثيری نه‌در ، بويوك مؤسسات تجاريه نصل تشكيل ايديليور و نه سايه‌ده ادامهٔ موجوديته موفق اوليور ، مواد ابتدائيه نه‌كبی شرائط التنده فابريقه‌لرده تبديل شكل ايدييور ، صنايع نفيسه منتسبينی نصل چاليشيورلر و انسانلغه خدمتلری نه‌لردر ؟.... ايشته نهايتسز بر چوق سؤال كه صره‌سيله بو صحيفه‌لرده تدقيقه ، مطالعه‌سنه چاليشه‌جغز . ذاتاً كتابمز كبی رسملی بر مجموعه‌نك اقدم وظائفندن بری ده اوزاقده ، يقينده ترقيات مدنيه‌يه تماس ايدن هر درلو مؤسساتی ، تصوراتی ، تشكيلاتی قارئلرينه بيلديرمك ، هر كسی مسلكنك تكملاتنه آكاه ايتمكدر . داخلی ، خارجی برقاچ منظره‌سنی كورديككز « لوئی لوغران » اعداديسی پروغرامنك مكمليتی ، طرز تدريسنك يكيلكی ، طلبه‌يه

Digitized by Google

پارسده لوئی لوغران اعدادیسنك یان طرفدن منظرهٔ خارجیه‌سی

Vue extérieure du Lycée “ Louis le Grand „ à Paris.

ویریلن تربیه‌نك متانتی ایله فرانسه مکتبلری آره‌سنده شهرت‌شعار پك اسکی بر مؤسسه‌در. فرانسه تاریخنده مهم بر موقع اشغال ایدن ومالهرب Malherbes وولته‌ر Voltaire فامیل دەمولن Camille Desmoulins قونده Condé مولیه‌ر Molière، دولاقرووا De la croix کبی اعاظم یتشدیرمش اولان بو مکتب پارسده «قارتیه‌لاتن» دینان و بوتون مؤسسات علمیه‌یی احتوا ایدن محله‌ده، صوربون دار الفنونی قارشوسنده ومکتب حقوق ایله قوله‌ژ دوفرانس آره‌سنده‌در. بو محله حقیقةً بر طلبه یتاغیدر. مکتبلر هپ اوراده، ولایاتدن وممالك اجنبیه‌دن کلان طلبه‌ده اوراده، طب دار الفنونی معدن مکتبی، دیشجیلك مکتبی، زراعت مکتبی، دار المعلمین، علوم سیاسیه مکتبی... والحاصل پارسك تالی و عالی تحصیل ایچون موجود همان بالجمله مکتبلری بربرلرینه همجوار اوله‌رق سن نهرینك ساحل یساری اشغال ایدر. مهم کتبخانه‌لر وبش آقاده‌می‌یی احتوا ایدن انستیتو Institut ده بورایه یقیندر.

بو محله‌ده بشقه بر حیات حکم سورر. طبیعی شانزه‌لیزه جاده‌سنك وأتوال میدانك حیات کبارانه‌سی بوراده مفقوددر. مع مافیه (بل‌ویل)، (لاویله‌ت)، (آسینه‌ر) کبی

Digitized by Google

(لوئی لوغران) اعدادیسی مدیری موسیو فرته

M. Ferté, Directeur du Lycée
“ Louis le Grand „

محله‌لرینك‌ده عمله حیاتی اورایه صوقولاماز . (قارتیه‌لاتن) ساکن ، فعال ، آتشین بر کنجلکه جولانکاه اولور . مختلف مکتبلرك درسخانه‌لری دولار طاشار . . . واسع کتبخانه‌لرنده قادین ارکك یوزلرجه طلبه سکون ایچنده چالیشیر . غلبه‌لك اولان قهوه وبیرا خانه‌لرینك پك آچیق صحنه‌لره مقر اولمسنه، اورتالق قرارد‌قدن صوکره قالدیریملرنی دولدیران شوخ وعشوه‌باز قتانلرینك صارقینتیلقلرینه رغماً ؛ کندنی بیلن وظیفه‌سنی طانیان برطالب ایچون (قارتیه‌لاتن) چالیشمق ایچون اك مساعد محلدر .

لوئی لوغران اعدادیسی دردنجی صنفدن باشلار . ابتدائی صنفلری بو مکتبه مربوط اولان مونته‌ینی لیسه‌سنده‌در بو لیسه طلبه‌سی بشنجی صنف امتحانلرنده موفق اولدقلری حالده لوئی لوغرانه قیدلری اجرا ایدیلر .

تدریسات رسمی پروغرامه توفیقاً ترتیب ایدلمش اولوب دردنجی صنفدن بالاعتبار طلبه‌یی باقالوره‌آ امتحاننه وپولیتقنیق، دارالمعلمین عالی، معدن، مهندس ، سن‌سیر مکتبلری کبی مکاتب عالیه‌یه حاضرلامغه مخصوص اولان صنفلره قدر یوکسلیر .

فرانسه مکاتب عالیه‌سنده اوته‌دنبری لاتینجه ویونانی قدیم تحصیلی اساس اتخاذ ایدلمش ایکن یواش یواش بو طرز تدریس ترك ایدلمکه وبو درسلرك هرایکیسی ویا بری برینه السنهٔ حاضرهٔ اجنبیه‌یه ویا ریاضیات یاخود ادبیاته‌دها زیاده اهمیت ویرلمکه باشلامشدر . مع‌مافیه بر قسم ابوین الان طرز عتیق تدریسه طرفدار

(لوئی لوغران) اعدادیسی مدیر معاونی وفوآیه آله‌قول رساله‌سی سرمحرری موسیو ریبول

M. Ribault, Sous-Directeur de “Louis le Grand„ et Redacteur en chef de la revue “Foyer à l’école„

Digitized by Google

اولدقلرندن اسکی اصول ، مکتبلردن تماميله رفع ایدلمیه‌رك هر ایکی پروغرامده موافق صنفلر تشکیل ایله طلبه‌نك ابوینك ارزوسنه کوره ، بو صنفلردن برینه دواملری تسهیل ایدلمشدر .

فی الحقیقه ایکنجی صنفدن اعتباراً پروغرام شاکردان باقالوره‌آ امتحاننك قسم اولی کچیر. بو امتحان هر طلبه‌نك تعقیب ایتدیکی قسمه کوره اجرا ایدیله‌رك دیپلومایه « لاتینجه یونانی قدیم » « لاتینجه ـ السنهٔ اجنبیه » ، « لاتینجه ـ فنون » قیدی دوشوریلیر . بو امتحانده موفق اولان طلبه باقالوره‌آنك قسم ثانیسنه حاضرلانمق

(لوئی لوغران) اعدادیسنك داخلی منظره‌لرندن : مکتبك وسطنده‌کی باغچه‌نك برقسمی

Vue intérieure du Lycée “ Louis le Grand „ Un Jardinet dans l'école.

طلبه‌نك بعدما تعقیب ایده‌جکی شعبه‌یه کوره حاضرلانمسنی تسهیلاً و ابوینك ارزولرینی تطمیناً اوچ قسمه آیریلور (۱) لاتینجه و یونانی قدیم (۲) لاتینجه ایله السنهٔ اجنبیه‌دن بری دها موضحاً اوکرنلمك اوزره (۳) لاتینجه ایله فنونه قوت ویرلمك وزره برنجی سنه‌یی بیترن ایچون استعدادینه کوره یا فلسفه یاخود ریاضیات قسمنه کچر . بو حالده دیپلومالرنده یوقاریده‌کی اوچ اشارتدن بری ایله « فلسفه » یاخود « ریاضیات » قیدی بولنور . لکن باقالوره‌آ دیپلوماسی اوزرنده‌کی قید هرنه اولورسه اولسون بو دیپلومایی اخذ ایدن طلبه مکاتب عالیه‌دن هر

Digitized by Google

هانکیسنه ارزو ایدر ایسه قید وقبول اولنور.

بو صنفلرك فوقنده مکاتب اعدادیه مأذونلرینك عالی مکتبلر مسابقه‌سنه حاضرلانمسنه مخصوص صنفلر واردر. مثلا. هرسنه فرانسه دارالمعلمین عالیسنه بالمسابقه اوتوز طلبه آلنور. حالبوکه طالبینك مقداری اوچ، درت یوزی کچر. اون، اون‌بش سنه‌دنبری دارالمعلمین مسابقه‌سنده موفقیت احراز ایدن طلبه‌نك اکثریتنی (لوئی‌لوغران) ده حاضرلانمش اولان افندیلرك تشکیل ایتمکده اولمسی بو مکتبده‌کی تحصیلك جدیتنه، متانتنه کوزل بر برهاندر شورادهٔ نمونه اوله‌رق باقالوره‌آنك ایکنجی قسمه حاضرلایان صوك صنفلرك پروغرامنی کوستره‌لم [*]

	فلسفه صنفی هفته‌ده	ریاضیات صنفی هفته‌ده
فلسفه	٨ ساعت [برنجی التی آیده]	٣ ساعت
فلسفه	٩ « [ایکنجی «	—
لاتینجه	٤ « اختیاری	—
السنهٔ اجنبیه	٢ « «	٢ «
تاریخ	٣ «	٣ «
ریاضیات	٢ « اختیاری	٨ «
حکمت وکیمیا	٥ «	٥ «
تاریخ طبیعی	٢ «	٢ «
تطبیقات فنیه	—	٢ «
رسم	٢ « اختیاری	٤ « [ایکی ساعت اختیاری]
حفظ الصحه سنه‌ده ١٢ قونفرانس	—	—
	١٩ + ١٠ ساعت اختیاری	٢٧ ساعت + ٢ ساعت «

بو پروغرامك مطالعه‌سندن اعدادی تحصیلك فرانسه‌ده صوك درجه‌لرده ساده‌لشدیرلمش اولدیغی تظاهر ایدر. فی‌الحقیقه اصول تدریس اسکیسی کبی طلبه‌یی آغیر ومشکل بر پروغرام قارشیسنده ازمکدن زیاده حیاتده بیلنمسی طبیعی ومبرم اولان معلومات مفیده‌یی زبدهٔ استحصال وآتیده طلبه‌نك تعقیب ایده‌جکی شعبه ومسلکه قوتلی بر زمین تهیه‌سی اسبابنی احضار ایدیور. بوندن ماعدا معلملرك بو پروغراملری طرز تطبیقلریده عین اساس اوزرینه مؤسس اولدیغندن مطلوبده مع زیاده الده ایدلمش اولیور.

[*] — کچن سنه معارف نظارت جلیله‌سی طرفندن پارسه اکمال تحصیله کوندریلان اوتوز افندی صوربون دارالفنوننه حاضرلانمق ایچون دوقتور ناظم بك افندی دلالتیله لوئی‌لوغران اعدادیسنه یرلشدیرلشلر وادبیات وتاریخه حاضرلانانلر فلسفه، علوم حکمیه وطبیعیه‌ده اختصاصه چالیشانلرده ریاضیات صنفنه دوام ایتمشلردی. اعدادی مأذونلرمزی شو صورتله فرانسه لیسه‌لرینه یرلشدیرمکدن مقصد مکتسبات عمومیه‌لرنده‌کی نقصانی تلافی ایله تالی تحصیللرینه قوت ویرمك اوله‌جغنه نظراً پروغرامی اك موافق کلن صنفلرك ریاضیات صنفی اولدیغی بالتجربه ثابت اولمشدر. بوجهتله بوسنه یکیدن کوندریله‌جکی اوراق حوادثده مطالعه کذارمز اولان قرق بش افندی فرانسه‌ده لیسه‌لره دوام ایتدیریله‌جکسه اول امرده بر ایکیشر مختلف اعدادیلره طاغتدیرله‌لری ثانیاً‌ده باقالوره‌آنك ایکنجی قسمنه حاضرلایان ریاضیات صنفلرینه دوام ایتدیرله‌لری مناسب کورینه‌یکندن بوخصوصه نظارت جلیله‌نك نظر دقتنك جلبنی وظیفهٔ وطنپروریدن عد ایده‌رز.

Digitized by Google

معارف نظارت جلیله‌سنك اخیراً ترتیب ایتمش اولدیغی پروغراملر . حقیقةً مملکتمزك آمال واحتیاجنه کوره وجوده کتیرلمش اولدیغندن پك موافق ایسه‌ده یکی پروغرامی حسن صورتله وبر استفاده‌یی موجب اوله‌جق وجهله تطبیق ایتمك معلم افندیلره توجه ایدر بر وظیفه اولوب شاکردانه مکتسبات علمیه‌لرندن عملی بر صورتده استفاده ایده‌بیلمك اقتدار وقابلیتنی بخش ایتمکه چالشمق لازم کلیر. هر نه‌قدر بو استعداد دها کوچوك یاشده ویریله‌جك بر تربیه وطرز تحصیل ایله نشو ونما بولدیغنه کوره حال حاضرده طلبه‌مز بو خصوصه حاضرلانمش بولونمه‌لریله شاکردنی بو طریق عملی‌یه تدریجاً سوق ایتمکه همت ایتملیدر .

هله عربی ، فارسی وفرانسزجه کبی السنه تحصیلنده بو نقطه‌یه دها زیاده اهمیت ویرمك ایجاب ایدر. مکتبلرمزده سکز اون سنه متمادیاً بو درسلری کمال غیرت وفعالیت ایله تعقیب ایدن، حتی امتحانلرده‌ده موفق اوله‌رق برنجیلیکی احراز ایدن بر چوق طلبه بیلیرزکه ، هایدی فرانسزجه‌یی بوسبوتون اجنبی بر لسان اولدیغی جهتله بر یانه براقه‌لم ، عربی وفارسی لسانی اوزرینه ایکی سوز سویلمکه ومعلملرینك ازبرلتمش اولدیغی فقره‌لردن بشقه تصادفاً ارائه اولنه‌جق ایکی سطر یازی‌یی دوغری اوقویوب آکلامغه موفق اوله‌میورلر .

بو کاده سبب بزده عربی وفارسی خواجه‌لرینك طلبه‌یه اك اول تصریفاتی، صرف ونحو قواعدی اوکرتمکه ، اوکرتمکه دکل کور کورینه هیچ بر شیئی آکلامقسزین ازبرلتمکه قالقشمه‌لریدر . طلبه دها او لسانك اك اهمیتسز ، اك مستعمل کلماتی ایله الفت و انسیت پیدا ایتمزدن اول کوچلکلری، چتینلکلری قارشوسنده بولونجه، طبیعیدرکه ، بیلار .

بو سنه اون بش ، اون آلتی یاشنده‌کی کنج طلبه‌یه انکلیزجه اوکره‌تن بر معلمك درسلرینی برقاچ دفعه دیکلەدم. باقکز معلم هنوز هیچ بر کلمه انکلیزجه بیلمین طلبه‌سنه بو لسانی نصل اوکره‌تیور. طلبه‌یه هیچ بر کتاب ویرلمه‌مش اوکلرنده بر دفتر ، بر قلم وار . . بونلرده ایجابنده آچیله‌جق. معلم طلبه‌نك بوتون دقتلرینی کندی سوزلرینه ویرملری ایچون دفترلرینی بیله اذنسز آچدیرمیور . معلم ایلك درسدن اعتباراً کندیلرینه قطعیاً فرانسزجه خطاب ایتمیه‌رك انکلیزجه سویلیور . مع مافیه غایت ساده ، غایت کوچوك کلمه‌لر قوللانیور . هم اطوار وحرکاتی بو سوزلرك معناسنی مشکلاتسز کوستریور. معلم سوزلری برقاچ دفعه‌لر تکرار ایدرك بویکی بش اون کلمه‌نك طلبه‌سنك ذهننده یر ایتمسنه چالیشیور. طبقی کوچوك چوجقلرك بر لسانی اوکرنمسی کبی . نصل بر ، بر بچق یاشلرنده‌کی بر معصوم ، اطرافنده اناسنك ، باباسنك ،قرداشلرینك قونوشدقلرینی طویه‌طویه لسانی اوکره‌نه‌رك اولا مجالری یالان یا کلش

تلفظ ایدییور، صوکره یواش یواش کله‌لری صره‌لامغه، بونلردن جمله‌لر یاپمغه اوغراشیورسه معلم‌ده طلبه‌سنه یکی بر اجنبی لسانی بوطرزده اوکره‌تیور. یکی کله‌لری سیاه تخته‌یه یازییور، بونلری ایضاح ایچون شکللر چیزییور، رسملر یاپییور. بر کله‌یی غایت فصیح، صریح اوله‌رق

کوچوك کوچوك جمله‌لر ترتیب ایتمکه باشلادقدن صوکره معلم هر درسده بشقه کله‌لر علاوه‌سیله چوجقلرك معلوماتنی توسیع ایدییور. طلبه‌نك سویله‌دیکی یازدیغی جمله‌لر بویله‌جه کوندن کونه دها بویویور، دها کوچلشیور. نهایت معلم بعض اوفاق تفك صرف قاعده‌لرینی‌ده ـ دائما طلبه‌نك

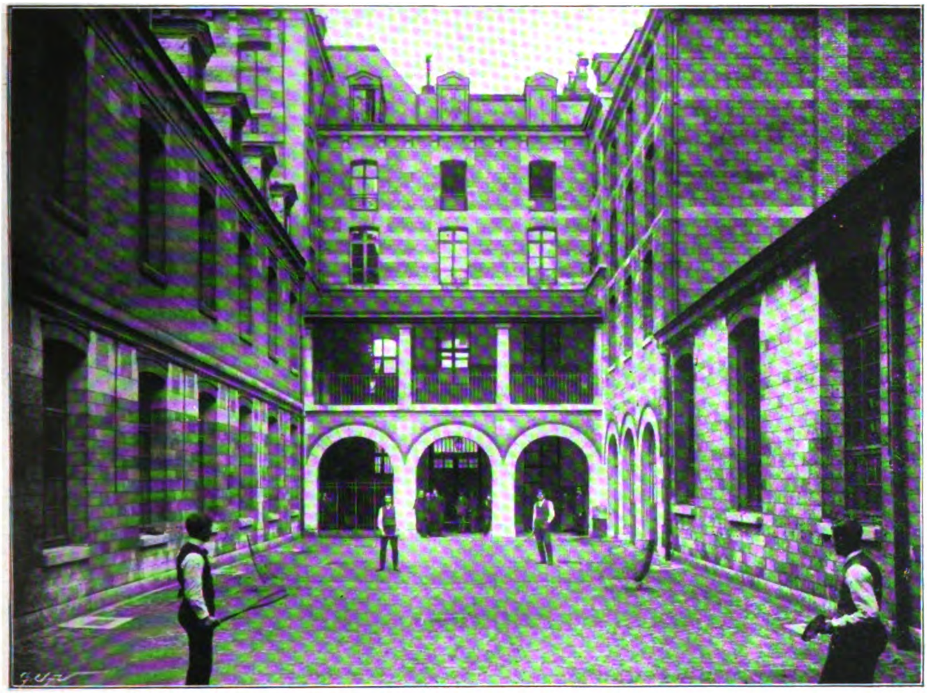

(لوئی لوغران) اعدادیسنك تەنیس اویونلرینه مخصوص بر حولیسی

Etudiants faisant une partie de tennis.

تلفظ ایدییوربش اون دفعه تکراردن صوکره اوکله‌یی طلبه‌سنه اولا هپ بردن صوکره آیری آیری تلفظ ایتدیرییور. بوندن صوکره سیاه تخته‌ده‌کی کله‌لری طلبه دفترلرینه قوپیه ایدییورلر. ایشته طلبه بوصورتله اولا بش اون کله اوکرندکدن،

اودرسه قدر بیلدیکی اوکرندیکی کله‌لری قوللانمق شرطیله ـ ایضاح ایدییور. شاید سوز اره‌سنده یکی بر کله کچر ایسه درحال بونی‌ده طلبه‌سنه اکلاتیور. بو اصول تدریسه تابع اولان طلبه‌نك آره‌دن آلتی آی کچمه‌دن انکلیزجه قونوشد.

(لوئی لوغران) اعدادیسی یتاقخانه‌لرندن برینك منظرهٔ داخلیه‌سی

Un dortoir du lycée "Louis le Grand"

لرینی . حتی كوچوك مكتوبلر بیله قلمه آلدقلر
ی كوردم . بالعكس بز عربجه ایچون التی سنه
ایتنده‌ده بو ترقی‌یه مظهر اوله‌میورز . حالبوكه
زم ایچون عربجه‌یی ، فارسی‌یی بیلمك السنهٔ
جنبیه قدر لازم اولدیغندن عربی وفارسی

معلملرمزك بو لسانلره بحق واقف اولملرینه باخصوص طلبه‌یه صورت عمومیه‌ده تدریسه قابلیتلری اولمسنه دقت ایتملی‌یز .

پارس فائق صبری

Digitized by Google

تضاد

محرري : عزت مليح

مابعد

عشـقك « داموقلس » قليجي كبي دائما باشمز اوزرنده معلق دوران برتهلكه اولديغنه قانع اولدم . وشيمدي أيي بيليورم كه سومك ، قولايلقله تطمين اولونماز، قولايلقله اولدورولمز براحتياج روحدر . ايشته بن كنديمي هر درلو انجذاب وهوسه قارشي مجهز فرض ايده‌ركن محبتدن ، شـعردن ، وفادن بحث ايدن برنغمه بوتون قوتمي صارصمش . وبركون اسكيسي كبي ، دها دوغروسي ، اسـكيسندن پك دها درين برصورتده سوديكمي كورمشدم . آرتق بنده راحت ، مسرت قالمامشدي . وبونك سببي سندك . قباحت هپ سنده ... اوكونه كلنجه‌يه قدر ، برچوق دليقانلي بكا عشقدن، شعردن ، وفادن بحث ايتمشلردي . وبن اونلره هردفعه‌سنده سوزلري برقهقهه ايله جواب ويرمش ، باشمي چويره‌رك چكمشـدم . او حالده نه‌يه سـنك سـوزلريكي كولمه‌دن ديكله‌دم؟ نيچون نظرينك آلتنده أرييور كيبدم. والحاصل آيلردن بري كليدلنمش اولان قلبم نيچون سـكا مقاومت ايتمه‌دن آچيلدي ؟ ايشته حالا حل ايديله‌مه‌ين واحتمال ، هيچ حل ايديله‌ميه‌جك اولان معماى عشق ؛ أبدي ، أسرار انكيز قانون انجذاب!.. ايلك كدر عشقدن صوكرا ينه ديكر براوچورومه دوشديكمي دوشـونه‌رك كندي كنـديمه : دوغروسي هيـچ بختم يوقمش ، ديـيورم . اطرافده دولاشان كنجلر آراسنده آرادم ، آرادم ده هرجهتدن بكا اوزاق قالمـه‌يه مجبور اولاني انتخاب ايتدم ! »

— مناسـبتمزك بو راده‌يه كليشني فنا كوريورسك ، دكلمي؟ آكليورم . جزئي بردرجه‌ده اولسون سوديككه بيله پشيمانسك . بو حالدن مشتكيسك ؛ حقك وار . برآن اول قورتولمق بر « اووف » چكه‌رك مستريح اولمق ايستيورسك؛ ينه حقك وار ... لكن شوكا أمين اولمالسك كه

Digitized by Google

بنمکی کبی درین و صمیمی بر عشقه تصادف ایتمیه‌جکسك .

ناشد آجی و بر آز سرت جواب ویره‌مکده حقسزدی. میلیچانك حسیاتنی، اضطرابنی، مجادلهٔ روحیه‌سنی کوریوردی . فقط ناشدی سیکیرله‌تن جهت، استقبالك مدهش قارانلغی ایدی. کندیسنی: « میلیچا ، سن بنم زوجهم اوله‌جقسك . » دیمکدن منع ایدن قوتلره قارشی عصیان ایدیوردی. مع‌هذا عصیان ایده‌رك او قوتلری ینمك و چیکنه‌مك ارزوسنی دویدیغی دقیقه‌ده بهیره‌نك حلیم و متبسم کوزلری ، بر نجم ایقاظ کبی، خیالنده دوغیور . اونك معصوم و صاف روحنی زهرله‌مك جنایتنی یاپامیه‌جغنی دوشونوب صوصیوردی . دیمك بوکونکی محاوره‌ده نتیجه‌سز قالمغه محکوم ایدی. ناشد : « یوو.. بو فضله ! بو اوله‌ماز . . . » دییه قیزییور ، ایشته بو سببدن دولایی عصبی کورونیوردی . حالبوکه میلیچا سکونتله مباحثه ایتمك طرفداری ایدی :

— خایر ، ناشد . سندن ، عشقمزدن شکایت ایتمك عادتا نانکورلك اولور . ایکی ایدنبری یاشادیغ دقیقه‌لرك مستثنا لذتنی، بویوك قیمتنی بیلیور ، تقدیر ایدییورم . یالکز شوکا تأسف ایده‌رم که قلبلرمزی بر برینك قرده‌شی اوله‌رق یاراتان طبیعت ، وجودلرمزی هر درلو مانعه‌لرله یکدیکرندن آییرییور ... بو تأسفی ، بو کدری تشریح ایتمکدن ، تکرار ایتمکدن بلکه سن ده بیقدك . استقباله عائد ویره بیله‌جکمز قراری قونوشمق ایسترکن ایشته ینه ماضیدن، ینه حسیاتمدن ، ینه بندن و سندن بحث ایتدم . لکن نه یاپایم ؟ اویله مظلم بر چیقمازسوقاقده بولونیورزکه اطرافی کورمك ایلریله‌مك محال... هم بن دویدقلریمی، دوشوندکلریمی کافی درجه‌ده آکلاتدم . بوندن زیاده نه سویلیه‌یم ؟!

ناشد ، سربستیٔ حرکاتنی زنجیرله‌ین قوتلره قارشی کیتدکجه قیزییور ، عصبی بر وضعیتله قاشلرینی چاتییور ، بیقلرینی ایصیرییوردی . عینی سؤال، بیلمم قاچنجی دفعه اوله‌رق، محاکمه‌سنی قاریشدیرییوردی : « نه سویله‌ملی ؟ نه یاپملی ایدی ؟ » حیاتده پك نادر تصادف ایدیلن بویله درین و صمیمی بر عشقی چیکنه‌یه‌رك کچه‌جکمی ایدی ؟ حسیاتنی وظیفه‌سنه قربان ایدوب میلیچادن آیریلسه ، و همان بهیره ایله اولنسه نه اوله‌جقدی ؟ روس قیزینك خیالی تدریجاً محیط تفکراتنی ترك ایده‌جك و کندیسی وفاکار رفیقه‌سنك یاننده ساکن و مسعود بر عمرمی کچیره‌جکدی ؟ یوقسه بالعکس شو یاننده‌کی معشوقهٔ جاذبه‌داری هیچ، هیچ بر زمان اونوتمیه‌جق، بهیره ایله آراسنده دائما اونك موجودیتنی حس ایده‌جك ، کرك بهیره‌نك و کرك کندیسنك استقبالنی الی‌الابد زهرلیه‌جکمی ایدی ؟ ناشد بو معمایی ، بو تحمل اولونماز قرارسزلغی مطلقا ینمك ایسته‌دی :

— برلشمه‌مزه مانع اولان جهتلری بن ده کوریورم . و بونلری کوردیکم ایچوندرکه قاچ کوندنبری بکلیور ، قطعی بر تکلیفده بولونمیورم . فقط فضله بکله‌مك ، بو امنیتسزلك

Digitized by Google

ایچنده فضله یاشامق نیجه قابل دکل . باخصوص بوکونکی مکالمه‌مزدن صوکرا اسکیسندن دها واضح بر صورتده کوریورم که سنسز یاشایامم .

ایشته میلیچا سکا کمال جدیتله صوریورم : بنم زوجهم اولمق ایسترمیسک ؟

میلیچا مسرت وتأثرله قلبنک چارپدیغنی حس ایتدی ، قیزارارق اوکنه باقدی وساکن کورونمکه چالیشان ضعیف وتیتره‌ك بر سسله جواب ویردی :

— تکلیفکزدن دولایی وخصوصیله بو تکلیفك اثبات ایتدیکی محبتدن دولایی بك تشکر ایده‌رم . رفیقه‌ك اولمق قدر بنی مسعود ایده‌جك برشی تصور ایده‌مم . فقط ناشد ، أبی دوشون . بزی بربرمزدن آییران مانعه‌لری ایشته سن‌ده بیلیورسك ... والده‌م‌وقرده‌شمی راضی ایتمك ممکندر ، قولایدر . حالبوکه سنك آقرباك ، باقالم موافقت‌ایدرمی ؟ بو ، بك‌شبهه‌لی...

— عشقمك درجه‌سنی . آلمق ایستدیکم قیزك اصالتنی وکوزه‌للکنی کورونجه اعتراض ایده‌مزلر . هم‌مانع اولمق ایسترلرسه بیله سوزیمی کری آلمم . بویاشدن صوکرا کندی ارزومی ، کندی قرارمی ، کیمسه‌نك رأینه‌محتاج اولمه‌دن ، اجرا ایده‌بیلیرم . ظن ایده‌رم .

— بکا تکلیف ایتدیکك بیوك سعادتی همان قبول ایتمه‌مك ، هرجهتی معاینه وتدقیق ایتمك غریب کورونور . ترددم ، نسبةً صوئوق قانلیلقله محاکمه ایدیشم جعلی برنازدن عبارت فرض اولنه‌بیلیر . لکن سن ، بنی کافی درجه‌ده طانیدیغنك ایچون ، بویله دوشونمزسك . امید ایده‌رم . احتمال خلقةً سندن دها دوراندیشم . احتمال بنده ، مملکتلرینه مضر تلقی ایتدکلری آدملری مدهش براعتدال دمله اولدوردکدن صوکرا غائب اولوب کیدن اختلالجی روس قیزلرینك عزم ومتانتندن برنبذه وارده حسیاتمه سندن فضله حاکم اولیورم ... هرحالده تکلیفکی بویله بردنبره قبول ایده‌مم . هیجان وتلاش ایله ویریلمش برسوزه‌ایلریده‌تأسف‌ایتمه‌کی ، اطرافکده هرشیئی ، هرکسی قیرارق یاپدیغك برازدواجدن دولایی پشیمان اولمه‌کی ایستمم . بدبخت اولمه‌مزی ایستمم . تکرار ایدیورم ، ناشد : أبی دوشون . آقرباکی بیراقامم . لکن دیکر بریسنی اونوتیورسك . استانبولده بولنان برکنج قیزله نشانلی اولدیغکی سویله‌مه‌مشمی ایدك ؟ اونی ترك ایتمکه ، اونی بدبخت ونومید براقه‌رق قاچمغه حقك وارمی ؟

ناشد تره‌دی . دمیندنبری تبعید ایتمکه چالیشدیغی برخیال ، ایشته تکمیل وضوح معانیسیله‌قارشیسنده بولونیوردی : بهیره ! میلیچایی سودیکی کوندنبری حس ایتدیکی عذاب وجدانی شودقیقه‌ده عادتا براضطراب مادی درجه‌سنه کلمشدی . بهیره‌یه ترجیح ایده‌رك آلمق ایسته‌دیکی قیز بیله کندیسنه : « خایر ، دییوردی . اونی بیراقمق . اونك قلبنی پارچالامق برجنایتدر . » قاچ زماندنبری ، صانکه برکابوس دائمی ایچنده مبهم برسس طرفندن تکرار ایدیلن ، قاچ زماندنبری بیننده چینلایان بوجمله‌یی شمدی‌ده میلیچادن ایشیدییوردی . دیمك ، بو آغیر ودهشتلی حکمدن قورتولمق ممکن دکلدی . دیمك

Digitized by Google

بونی اطرافنده هرکس دوشونه‌جك ، هرکس تکرار ایده‌جکدی: جنایت ، جنایت ... قانوناً دکل. وجداناً مردود برجنایت. ناشد متانتنك یاواش یاواش أزیلدیکنی وأزیله‌جکنی اکلیور ؛ بونکله برابر ، اطرافی کورمیه‌رك معین ویکانه برنقطه‌یه متوجهاً یورویُن مسحور بر آدم کبی حرکت ایدییوردی :

— بهیره ، بهیره ... بزی آییران مانعه‌لرك أك معصومی . وأك معصومی اولدیغی ایچون‌ده أك اهمیتلیسی . اونی‌دوشونورکن پك محزونم . اونی جزئی برطرزده‌اولسون بدبخت ایده جکمی کوریبوز و ، دوغروسی ، کدرمدن آغلامق ایستیورم . فقط ألمدن نه‌کلیر ! اویله برموقعده بولونییورم‌که آرتق اونی مسعود ایتمکه اقتدارم یوق. تصادف بنی آلوب سوروکله‌دیسه، فکرمه باشقه برغایه ، قلبمه باشقه برالهه ویردیسه بنده‌می قباحت؟ بز ، انسانلر ، قدرك ، عشقك قارشیسنده عاجزوضعیف مخلوقلردکلی‌یز؟ ایشته بونلری کندیسنه اوزون اوزون یازار اکلاتیرم. بنی عفو ایتمسنی ، بنی اونوتمه‌سنی رجا ایده‌رم . سوزلریمك، تأثرمك صمیمیتنی کوره‌رك طبیعی اوده حقیقتی اکلار؛ واکلامه‌سی، بندن‌نفرت ایتمه‌مه‌سی کافی دکلمی ؟ آه ، باشقه‌لرینی بد بخت ایتمه‌دن ، دیکر برروحی‌اینجیتمه‌دن بختیار اولمق نه‌یه بوقدر کوچ؟!

— کوردکمی؟ نشانلیکی خاطرلار خاطرلامز مکدر اولدك . بکا ارزوکی قبول ایتدیرمك قوتی همان آزالدی . بونده سنی هیچ مؤاخذه ایتمیورم ، بالعکس حقلی بولیورم . شو حالك ، بنم تردده‌مك نه‌درجه محق اولدیغنی اثبات ایدر.

میلیچا ، ملول برتبسمله ناشده باقه‌رق آیاغه قالقمش ، رفیقنه ألنی اوزاتییوردی :

— مساعده ایت آرتق بن کیده‌یم کچ قالیرسه‌م والده‌م مراق ایدر.

ناشد کندیسنه اوزانان ألی آووجنده حبس ایده‌رك جواب ویردی :

— برقراروپرمه‌دن آیریله‌مه‌یز. بومبهمیت ایچنده بوناله‌یورم ؛ فضله یاشایه‌مم . تکرار ایدییورم ، زوجه‌م اولمه‌یی قبول ایده‌رمیسك؟

— یا تکمیل قونوشدقلریمز نه اولدی؟.. اورته‌ده حل اولنه‌جق برچوق مسئله‌لر وارکن نصل « أوت » دییه بیلیرم ؟

— سن موافقت ایت‌ده اوته‌سنه قاریشمه.

میلیچا اوکنه باقه‌رق صوصیوردی . ناشد اصرار ایتدی :

— هم بوکونکی قرارمز رسمی اولمیه‌جق‌که ... یالکز ایکیمز آراسنده برسوز ؛ ایکیمز آراسنده برنشانلانمه ، اوقدر ...

ناشد کنج قیزك ألنی ، اونك عزم واختیارینی صارصمق ایستییورمش کبی ، قوتله صیقدی . بو اینجه ویوموشاق أل عادتا یانییوردی . ناشد صبرسز وعصبی ، تکرار صوردی :

— سویله ، اولمازمی ؟ بنمله یاشامق ایسته‌مزمیسك ؟ عشقمدن أمین دکلمیسك ؟

میلیچا ینه سکوت ایتدی . أللرینی یاقان حمای تردد وتأثر ، یناقلرینی قیزارتییور ، دوداقلرینی‌ودلنی کلیدلییوردی . لکن برمدت صوکرا کوزلرینی‌بردن قالدیرارق ناشده باقدی.

Digitized by Google

بونیم متبسم نظرده اویله درین برمعنای محبت وتسلیمیت واردی‌که ناشد کنج قیزك اللرینی اوپه‌جك منتدارلغنی ، سعادتنی سویلیه‌جکدی . فقط میلیچا وقت بیراقمدی . اوده ناشدك الني صیقدی ویالکز اودرین وبلیغ نظریله اکتفا ایده‌رك ، بر کلمه علاوه ایتمکه لزوم کورمیه‌رك قاچدی .

ناشد ، بولووارك سایه‌دار یولنده خیزلی آدیملرله ایلریله‌ین میلیچانك ظریف قامتنی محبتکار باقیشیله تعقیب ایتدی وکندی کندینه : « أوت ، دیدی . میلیچادن وازکچه‌مم . بومستثنا بدیعهٔ حسنی قاچیرمق عفواولونمز برخطا اولور . نفسمه قارشی برجنایت اولور . جنایت ، جنایت ، اصل بو !...»

*
* *

میلیچانك شکل ظریفی باغچه‌نك یشیللکلری آراسنده غائب اولونجه ، ناشد دالغین وبطی آدیملرله یورودی ؛ ده‌کز کنارینه کیتدی ؛ اورایه ، قوملرك اوزرینه اوطورارق دوشونمکه باشلادی . قره ده‌کزك قعر ابعادندن صانکه ساحله بر پیام أسرار انکیز کتیره‌رك آیاقلری آلتنده میریلدانان اوفاجق دالغه‌لره باقیپور ؛ نظرلرینی تا اوزاقلره ، افقك مبهمیت کبودنده ، واسع ده‌کزك سطح مشمسنده کزدیرییور ، صولرك سیمین وزرین خاره‌لرینی سیر ایده‌رکبی کورونییور ؛ فقط حقیقتده ، منظره ایله پك مشغول اولمییوردی . ناشد ، رنکین وبی‌پایان برعالم خیالیده یاشییوردی . پك چوق ایسته‌نیلن بر سعادته یاقلاشیرکن ، حتی یاقلاشییور ظن ایدرکن ، انسانلر چوجوق کبی اولورلر . پارلاق وپرستیده غایه‌لرندن ماعدا برشیئه اهمیت ویرمزلر ؛ کندیلرینی هر درلو مشکلاتی اقتحامه مقتدر بیلیرلر و اکثریا آلدانیرلر ؛ و آلدانمقدن عادتا متلذذ اولورلر . ایشته ناشدده کندیسنی مسرور و مستریح حس ایدییوردی . میلیچایه ازدواجی تکلیف ایتمکله ، اونك جواب موافقتنی آلمقله هر شی اولوب بیتمش . بوتون مانعه‌لر بر طرف ایدیلمش فرض ایدییوردی . میلیچانك صوك نظر محبت وتسلیمیتی ، برنسیم شفا بخش کبی ، قاچ کوندنبری دوام ایدن عذاب وأندیشه‌سنی بر ثانیه‌ده داغیتمشدی . بعضاً پایانسز اوچورومل، قارانلق ونهایتسز دهلیزلر قدرقورقونج وأسرارانکیز ، بعضاده رنکارنك چیچکلرله دولو برمزهر بهار کبی خندان وشوخ اولان قادین باقیشنك نه مدهش . نه سحرآمیز برقوت اولدیغنی بیلنلر ، ناشدك بو حالنه حیرت ایده‌مز . أوت ، میلیچانك عشوه‌باز ومؤثر کوزلری دلیقانلینك فکرینی آلت اوست ایتمش ، ذاتاً عشقه قاپیلمه‌یه پك میال اولان هویتنی تماميله تسخیر ایلمشدی . ناشدك نظرنده حال حاضر سیلنمش ، محو اولمشدی . کندیسنی جذب ایدن ، کندیسنه مونس کورونن جهت یالکز استقبال ایدی . ایکی آیدنبری پیش تفکراتنده معظم بر « سفنقس » کبی یوکسه‌لن معمای آتی بی‌برآنده حل ایتمش . استقبالی تمنیات وهوساتنه کوره سوسلیه‌رك بنا ایلمشدی . آرتق میلیچا کندیسنك ایدی : اونك تازه کوزه‌ل وجودی ، اونك مؤثر کوزلری ،

Digitized by Google

اونك صيجاق ومسكر دوداقلرى ... بوتون بوثروت محاسن ناشدك ايدى . بونلرى هيچ برقوت اونك ألندن آلامازدى ، آلاميه جقدى . اونلر ناشدك سبب حياتى ، سعادت يكانه سى ايدى . واونلرك ويره جكى ذوق غرام اوقدر مافوق الخيال ، اوقدر مستثنا ، اوقدر متمادى ودائما يكى اوله جقدى كه ناشد بر بهار أبدى ايچنده مست وبيهوش ياشايه جقدى . ذاتاً شيمديدن ، صانكه مست وبيهوش ايدى . حقيقت حالدن يك اوزاقلرده بولونيور ، مذهب ومشعشع ذروهٔ خيالاتندن قولاى يلقله يووارلانه جغنى خاطرينه كتيرميوردى .

ناشدك بو حالت روحيه سى خارق العاده برشى دكلدى . جنت سودا ، جنت تصاحب هپمزى آز چوق أسير ايدر . بالخصوص انسان ناشد كبى ، تكميل معناسيله «دلى قانلى» اولورسه ... ناشد ، ميليجاپى سوديكى درجه ده سومديكى قادينلر ايچون بيله نه لر ياپمش ، نه خاطره كلمز تهلكه لره معروض قالمشدى ! بونى دوشونوركن ، استقبالك آيريلمز بررفيقى اولان ماضى ، بوتون قافلهٔ خاطراتيله كنج ضابطك مفكره سنه هجوم ايديوردى .

هله بر كيجه ناشد كوزل بر محبوبه نك آغوشنه قوشه يم ديركن اولومى يك ياقيندن كورمشدى . اومدهش وهيجانلى كيجه يى هيچ اونوته مزدى :

هكبه ليده كچيرديكلرى برقيش اثناسنده ايدى . معطر ودعوتكار أتكلرك پشندن آيريلامايان ياقيشيقلى بكمز بر آقشام ، بويوك آدادن كلن صوك واپورله : «قوجه م استانبولده قالدى ؛ بو كيجه سنى بكلرم . مطلقا كل ... » مألنده بر مكتوب آلمشدى . اوكونلرده فكر وخولياسنى ، آمال غرامنى اشغال ايدن نفيس قادينك بودعوتنه طبيعى شتاب ايده جكدى . فقط ناصل ؟ آرتق هكبه ليدن بويوك آدايه واپور يوقدر . ديمك چارهٔ يكانه ، صندالله كچمك ... لكن هوا قارلى وفيرطنه لى ايدى . هيچ بر قايقچى جسارت ايتميور ، هپسى ناشده : « هوا پك فنا ؛ دڭز تهلكه ليدر » جوابنى ويره رك چكيليورلردى . ناشد قابل دكل واز كچميور ، كنديسنى بكله ين صيجاق وعريان قوللره بلكه قاووشاميه جغنى دوشونه رك سيكيرله شيور ، ياپ ياڭلز بر صندالله بينوب كيتمك قوت وجسارتنى دويوردى . نهايت قايقجيلردن برى ، مهم بر اجرت مقابلنده ، ناشدى كوتورمكه راضى اولمشدى . بو قايقجى قرق أللى ياشلرنده ، حتى بر آز سرخوش برروم ايدى . بويله بر حريفك قوللانه جغى اينجه صندالله ، قارلى وفورطنه لى بر هواده تسليم نفس ايتمك شبهه سز عقلليجه بر حركت دكلدى . وشيمدى ناشد ، اوليل معهودك تفرعاتى خاطرلاركن كندى كندينه : «برقادين ايچون انتحار ايديله بيلديكنه ايشته انجق اوزمان ايناندم» ديبوردى . حقيقةً ده او آقشام ناشد عادتا اولومنه قوشمشدى : همان بركول اولان شومونس مرمره دڭزندن بكله نمز بر تهور عقورانه ايله يوكسه لن دالغه لر اوسنده اينجه بر صندال اينيور ، چيقيور ، صالانيور ، باته جق كبى اوليور ، بر آز

Digitized by Google

اسیرتونك وبر آزده قورقونك القا ایتدیکی برمتانت وعناد ایله چابالایان ایکی قول قوتیله قورتولیور وایلریلیور ... آرقه طرفده اوطورمش بر آدم ، دنیاده هرشیئی یاپدیرمغه مقتدر اله عشقك أسیر مطیعی اولان بر کنج — شودقیقه‌ده ساحلك قوملریله اویناپارق کولومسه‌ین ناشدك کندیسی — پالطوسنه صارلمش صوصیور؛ قارلری صاووراراق اولویان ، اینله‌ین ، حایقیران زهرلی روزکارك بارد شامارلرینی حس ایتمیور ، اطرافنده برحفرهٔ عدم کبی چوقورلاشان سیاه صولرك خائن هجوملرینی کورمه‌یورمش کبی حیرت آور بر صوثوق قانلیلقله بکلیوردی .

لکن بر آن کلدی که ناشد تتره‌دی : ده‌کزك مدهش ضربه‌لرینه قارشی چابالایان قایقجی کورکاری بیراقمش : « آرتق طاقتم قالمدی ، چکه‌مم ، چکه‌مم . » دییه‌رك قوللرینی صاللییوردی . حریفك قارانلقده پارلایان وحشی باقیشی ، فنا حالده راقی قوقان سرخوش ومستکره سسی ناشدی اعماق روحنه قدر تتره‌تمشدی ...

قارلی روزکار برصفیر موت کبی باغیرییور ؛ صولر صانکه دها خائن بر هجوم ایله صندالك ضعیف وجودینی دوویور وبو زواللی ضعیف وجود آرتق جنکلشمکدن صانکه بیتاب ونومید صاللانییور ، پارچالانارق سیاه ده‌کزك قعر أسرارینه کومولمکه منقاد ... بویله‌جه ، أبدیت قدر اوزون ، آغیر ، تعریف ایدیلمز بردقیقه کچدی . ناشد کویا دامارلرنده‌کی قانك دوندیغنی حس ایدییوردی . ایشته اولوم اوکنده ، آرده‌نده ، هرطرفنده ایدی . قاچمق ، قورتولمق ممکن دکلدی .

خایر ، ممکن ایدی . الزم ایدی . قورتوله‌جقدی .. ناشد همان غیر اختیاری بر حرکتله رووولورینی چکمش ، اونی قایقجی‌یه کوستره‌رك : « کورکلری آل ، چك ... یوقسه بینکی پاتلاتیرم . » دیه باغیرییوردی . قورطنه‌دن قورقمایان سرخوش حریف ، او بینی مبنی اویونجاغك دهان مخوفی قارشیسنده درمانسزلغنی اونوتمش ، همان کورکلره صاریله‌رق دوام ایتمشدی . ناشد بویله ، اولومله پنجه‌لشه ، پنجه‌لشه آنجق برساعتده بویوك آدایه وارابیلمشدی .

ناشد ، کچیردیکی تهلکه‌یی محبوبه‌سنه اکلاتجه ، او حاکمهٔ ملاحت نه جواب ویرسه بکنیرسیکز :

— آ ... عزیزم ، نه یازیق ! کاشکه کلمیه‌یدك ... ذاتاً بنم‌ده بر آز باشم آغیرییور .

ناشد بو جوابده بوتون بوکبی سرکذشتلرك فلسفه‌سنی بولییوردی . أوت ، نه یازیق ! فدا کارلقلر ، عهد وپیمانلر ، حرارتلی بوسه‌لر ، آتشلی سوزلر ... هپسی ، هپسی نه‌یه یارار ؟ خانم افندینك نظرنده بونلرك هیچ اهمیتی اولورمی ؟ أساساً خانم افندینك بر آز باشی آغیرییور ...

فقط خایر ؛ بوتون قادینلر هرجائی ، متکبر ونانکور دکلدر . طبیعی مستثنالرده وار . مثلا بهیره ومیلیچا . شبهه‌سز بوایکی کنج روح ، پاك وکزیده ایدی . شبهه‌سز بوایکی نازنین قلب ، حساس ومحبتکار ایدی . وناشد اونلری فکراً عینی موقع عالی‌یه اصعاد ایده‌رك تقدیر

Digitized by Google

ایدییوردی. دیمك بوحساس و كزیده قلبلردن برینی، بهیره نككنی، اینجیته جك، قیره جقدی وبوخیانتدن قورتولمق آرتق قابل دكلدی. اوكیجه ناصل عشقك حكمنه تبعیت ایده رك عادتا اولومه قوشدیسه، بوكونده عینی قانونك أمرینه، لكن بوسفر دها جدی ودها بی امان بر امرینه، مطیع اوله رق یورویه جك، كذركاهنده تصادف ایتدیكی قلبلری أزه رك مطلقا ایلرییه جكدی... بو مدهش فقط مجبوری ایدی!

٦

برمناقشه

ایرتسی كونی ناشد ایله عموجه سی عثمان بك آراسنده شو مكالمه جریان ایدییوردی:

— عموجه، سزكله بوكون مهم برمسئله یه دائر كوروشمك ایسترم. بكا قارشی بسله دیككز محبتدن أمین اولدیغم ایچون سزه حسلریمی، نیتلریمی تمامیله افشا ایده جكم.

— نه اولدی، اوغلم؟ سنی پك سیكیرلی كورییورم. بو بیوك سر قاب نه در؟

— مراق ایتمه یك، شیمدی اوكره نیرسیكز. فقط رجا ایده رم، بنی اولا صوئوق قانلیلقله دیكله یك؛ فكرلریمی، خط حركتمی تلاشسز محاكمه ایدك؛ صوكرده طبیعی دوشوندكلریكزی آچیقدن آچیغه سویلرسیكز. ذاتا متصدم تجربه كزدن، نصایحكزدن استفاده ایتمه كدر.

— بویله مقدمه لره لزوم وارمی یا؟

— أوت، عموجه، لزوم وار؛ زیرا تدقیق ایده جكمز مسئله فرض ایتدیككزدن پك مهم.. بن أولنمكه قرار ویردم...

— بوقرارك یكی برشی دكل. مادامكه نشانلیدیسك.

— سوزیمی بتیرمه دم: أولنمكه قرار ویردم، لكن بهیره ایله دكل مادموازل نلیدوونا ایله!

— نه دیدك؟ جدیمی قونوشیورز، یوقسه لطیفه می ایدییورسك؟

— خایر، هیچ لطیفه ایله كچیره جك وقتم یوق. ازدواجی حیاتك أك محتاج تأمل برصفحه سی اوله رق تلقی ایدن كنجلردن اولدیغم ایچون، أمین اولكركه پك، پك چوق دوشوندم؛ تردد ایتدم؛ بكله دم ونهایت قرار ویردم. دها كنچلرده سز كندیكز عشقك استبداد دائمیسندن بحث ایتمزمیدیكز؟ اونك تأثیر مقاومتسوزینه قارشی كلمك امكانسز اولدیغنه قانع دكلمیدیكز؟ ایشته بن ده ایكی آیدن او أبدی ومتحكم قوتك تجاوزلرینه مقاومت ایتمكه چالیشییور، اوغراشییوردم. فقط آرتق مغلوب اولدم واعتراف ایدییورم: میلیچایی سوییورم، اوندن اوزاق یاشامق بنجه هردرلو فلاكتدن بدتردر. سودیكم بوكنج قیزه قاووشه بیلمك ایچون آقربامك كوكلنی قیره جغمی، باخصوص بیچاره بهیره یی بدبخت ایده جكمی بیلیورم. بونی دوشونه رك قلبم أزیلییور، وشبهه سز استقبال سعادتمده دائما برزهر قطره سی بولونه جقدر...

Digitized by Google

فقط نه یاپه‌یم ؟ بعض مسئله‌لر واردرکه محاکمه ایله حل ایدیله‌مز .

— قولاقلرمه ایناناممیه‌جغم کلییور . دیمك اوموزلریمی سیلکه‌رك تبعید ایتدیکم موهوم قورقولر برر حقیقت اولدی ! ناشد ، عقلیکی باشکه طوپلا . کچیجی بر حرارت وهیجان ایله یاپیلمش برخطا بوتون عمریکی آلت اوست ایدوب سنی محو و پریشان ایدر . اوزون اوزادی یه مناقشه‌یه بیله لزوم یوق ؛ بو ازدواجك غیر قابل اولدیغنی سن ده اکلییورسك و بر آز دها أیی دوشونورسه‌ك تماميله تسليم ايدرسك ... رجا ايده‌رم ، بو بحثه دوام ایتمیه‌لم .

— قراریمك نه درجه متین اولدیغنی کورمیور کبیسیکز . هم بو قراریمی تغییر ایدوب ایتمه‌مه‌کی هیچ دوشونمیورم ؛ سزدن طلب ایتدیکم معاونت و نصیحت ، انجق اونك اجراسی ایچوندر .

(ما بعدی وار)

Digitized by Google

بیلمجه حلی

۲۳ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك حلی :

[جاودان ، جان ، اودا ، دوا ، وان] در .

طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلان قرعه‌ده برنجیلکی جراح پاشاده احمد رفیق ، ایکنجیلکی بیوکدره‌ده ع . صالح ، اوچنجیلکی ازمیرده اکرم جواد بك افندیلر قرانمشلردر .

اوچر قارت پوستال قزانانلر :

بیوك آطه‌ده حسن تحسین ، استانبول اعدادیسنده ۷۰٦ نومرولی یعقوب کنعان ، اسکیشهر طاپو کاتبی مخدومی ب . صدقی ، منمن طاپو کاتبی حسن تحسین ، دارالفنون عثمانی حقوق شعبه‌سندن مأذون مصطفی ذکی ، وفا اعدادیسندن حافظ عمر حکمت ، قاضی کوینده قزل طوپراقده میرآلای رشید بکك کوشکنده صادق ، ازمیر محاسبهٔ ولایت معاملات کاتبی مصطفی سامی ، مکتب حربیه بشنجی بلوك اوچنجی سنه‌دن کریدلی سری ، ادرنه‌ده لاله‌لی جامعده ماقسیم مترالیوز بشنجی بلوك ملازمی طلعت ، ده آغاجده مکتب حقوق طلبه‌سندن ع . نوری ، دین اورمان معاملات مأموری حسین عونی ، سلا- بکده بانکر عزت افندی مغازه‌سی اتصالنده احمد سیم ، قاضی کوینده نزهت مغموی ، قالامشده سید باهر ۳۰۲ ، برلینده ا . برهان الدین ، حجاز ولایتی محاسبه قلمنده ملحقات کاتبی رفیق حسین حلبی ، حربیه نظارتی پیاده دائره‌سی برنجی شعبه مدیر معاونی بیکباشی مسروربك زاده نجیب مسرور بك فندیلردر .

برر قارت پوستال قازانانلر :

ازمیرده کاغدجی امین افندینك مخدومی احمد خالد ، سلانیك محاسبهٔ ولایت کتبه‌سندن شکری ، پرشتنه اخوت قرائتخانه‌سی ، مولوه تحصیل مأموری محمد احسان ، ساقز محکمهٔ بدایت باش کاتبی حقی ، جهانکیرده حقوق طلبه‌سندن محمد نعیم ، ادرنه مکتب سلطانیسی منتهی صنف طلبه‌سندن محمد ثریا ، ادرنه‌ده اوچنجی نشانجی طابورینك برنجی بلوك ملازم ثانیسی احمد صدقی ، شورای دولت تمییز محکمه‌سی ضبط کتبه‌سندن عثمان توفیق ، سلانیك حقوق مکتبی باش کاتبی ح . رضا ، ادرنه اتحاد وترقی جمعیتی ایکنجی قلوبی ، اسکیشهر مستنطق کاتبی م . رمزی ، بك اوغلنده قزغانجیلرده صاغر اوغلی یوقوشنده کاظم نجدت ، استانبول : دعوی وکیلی لطفی ، کرمنجك قصاب زاده مصطفی نوری ، مولوه تلغراف وپوسته مدیری م . کاظم ، مصر - القاهره ده رمزی نادی ، مکتب تفیض دن ٤٥ نومروده

Digitized by Google

صائم، صماتیه‌ده طانا یوقوشنده ۱۸ نومروده بهجت پاشا خانه‌سنده شرف‌الدین مصطفی، اعمالاتخانهٔ حربیه ترجمه قلمنده مداوم اسماعیل حقی ، آیاز پاشاده ح . احسان . ادرنه‌ده سیار طوپجی یکرمی سکزنجی الایك دردنجی بلوك ملازمی رشدی ، سلانیکلی مصطفی برهان‌الدین، مکتب حربیه‌سندن دردنجی بلوك اوچنجی‌سنه طلبه‌سندن کوربقاللی حسام‌الدین، سلانیك امتعهٔ اجنبیه کمرکی آنبار مأموری عباس افندینك مخدومی مصطفی بهجت ، اون یدنجی دائرهٔ بلدیه سر مهندسی مخدومی نجدت ، چاملیجه‌ده ع. مظفر، ماچقه‌ده محمود ، آیدین تلغراف و پوسته مدیری اسماعیل صفدر، بوغاز ایچنده‌صاری‌یارده دره‌بونده ۶۷ نومرولی خانه‌ده جمال ، غلطه‌ده آلمان مکتبی طلبه‌سندن ا . ناجی بك افندیلردر .

خانملردن بیلمجه‌یی طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی نور عثمانیه‌ده ف. بدریه، ایکنجیلکی میرآلای ضیا بك کریمه‌سی عنایت ، اوچنجیلکی شیشلیده ن. نوین خانم افندیلر قزانمشلردر.

اوچر قارت پوستال قزانانلر بروجه آتیدر :

قاضی کوینده مدیحه، دفترداردە فطنت برین ، صوغان اغا محله‌سنده خیریه ، قاهره‌ده مناسترلی بهاءالدین بکك حرمی اقبال ، هکبه‌لی اطه‌ده شامل پاشا مرحومك کریمه‌سی نادیده قدری ، خارجیه نظارتی ترجمه قلمی باش کاتبی رأفت بکك کریمه‌سی صائمه ، مقری کوینده غنیمه ، ادرنه‌ده س. کمال، جهانکیرده اوزون یولده ۳۹ نومرولی خانه‌ده شمس‌المکاتب طالباتندن ۱۸۱ نومرولی معزز ، بکلر بکنده دوقتور سعید جمیل بك حرمی، مولوه قضاسی تحصیل مأموری احسان بك کریمه‌سی ماجده ، ادرمیده قول اغاسی عبدالله افندی زوجه‌سی زینب نریمان، یالی کوینده شهلا ، سلانیکده عثمانلی عصر مطبعه‌سی مدیری عثمان فرید افندی کریمه‌سی نیره فرید، قاضی کوینده زینب نکار، هکبه لیده ذکیه سعاد. سلامسزده زهرا. ایوب‌سلطانده وسامت ذکی ، اطه پازاری استاسیون جوارنده حکمت جاذبه ، قزل طوپراقده زهدی پاشاده امینه ملك، شیشلی‌ده فاطمه فضیلت ، بکلربکنده شوقی بك کریمه‌سی مقبله، چبوقلی‌ده مدیحه، بیوك اطه‌ده عایشه صمدان، کوز تپه‌ده سمیحه نصرت ، ارن کوینده جمال پاشا کریمه‌سی هادیه ، ایوب سلطانده نشئه بختیار ، دده اغاجده شادیه ، یوکسك قالدیرمده نکهت خانم افندیلردر .

بیلمجه

بر سفینه بر لیمانه داخل اولورسه نصل بر اسم چیقار ؟

مرتبی : مولوده خالد نوزاد بك

ارککلردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجیلکی قزانان ذاته قریستال بر یازی طاقمی ، ایکنجی‌یه ظریف بر جیب ساعتی ، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی، اوتوزنجی‌یه قدر اوچر، اللنجی‌یه قدر برر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

خانملردن طوغری جواب ویرنلر نامنه چکیله‌جك قرعه‌ده برنجی‌یه بر توالت طاقمی، ایکنجی‌یه ظریف بر بوزوك، اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی، اوتوزنجی‌یه قدر اوچر غلاسه قارت پوستال اهدا اولنه‌جقدر .

جوابلر بیلمجه قپونلرینك قسم مخصوصنه یازیله‌رق مسابقه مأمورلغنه کوندرلملیدر .

Digitized by Google

اخطار مخصوص

ادارەمز ، باب عالی جادەسنده ۳۱ نومرولی دائرۀ مخصوصەیه نقل ایدلمشدر . مجموعەمزه متعلق کافۀ معاملات ایچون یکی ادارەخانەمزه مراجعت اولنمەلیدر .

آبونەلرمزدن بر قسمنك مدت اشتراکاری بو نسخەمزك کندیلرینه تقدیمیله ختام بولیور. یکیدن تجدید اشتراك ایلیەجك ذوات کرامه شمدیدن عرض تشکرات ایلرز .

مجموعەمزك قسم مخصوصنده اعلان اولندیغی وجهله سنەلك آبونه بدلی ممالك عثمانیه ایچون ۶۰ غروشدن ٥٤ غروشه تنزیل اولنمشدر .

ایکنجی سنەیه عائد حساباتمزی قپایەجغمزدن گرك آبونه بدلندن و گرك سائر معاملاتدن طولایی ادارەمزه مدیون بولنان ذواتك تسویۀ حسابه مسارعت ایتملرینی صورت مخصوصەده رجا ایلرز .

تسویۀ حساب ایچون کندیلرینه دفعات ایله مراجعت ایتدیکمز بعض ذوات، غریبدرکه ، جواب ویرمکه بیله یناشمیورلر !

شو ایکی آی ظرفنده بورجلرینی قپاتمیەجق اولان بوکبی ذواتك اسم ومأموریتلرینی بوصحیفەلرده مع التأسف علنا تشهیراتمکه مجبوراولەجغمزی شمدیدن اخطار ایلرز .

آثار منتشره :

عثمانلی تاریخی

تربیه و تدریسات عسکریه مفتشی مورخ محترم محمد توفیق پاشا حضرتلرینك بوعنوان آلتنده غایت مهم برأثر تاریخیسی انتشار ایتمشدر. سادەولطیف بر اسلوب مؤثر ایله ، شبانك تنویر افکارینه وتربیۀ سیاسیه واجتماعیەلرینه خادم اولاجق برطرز نافعده قلمه آلنان « عثمانلی تاریخی » نی هرکسه ، خصوصیله گنجلره کمال اهمیتله توصیه ایدر وموفقیت واقعەلرندن دولایی عثمانلی عالم عسکریسنك الك مهم بر دماغ متفکری اولان فاضل مشارالیهی تبریك ایلرز .

فکری واخلاقی مکتوبلر

رائف نجدت بك برادرمزك بالادەکی عنوان آلتنده مهم ومفید بر اثرلری دها انتشار ایتدیکنی قارئ وقارئەلرمزه ، خصوصیله ملکی وعسکری بتون مکاتب اعدادیه طلبەسنه کمال مسرتله تبشیر ایدەرز . « حسلر وفکرلر » محرر محترمنك کندیسنه خاص بر اسلوب لطیف وجاذب ایله یازدقلری بوکبی اثرشبان وطنك ، خصوصیله مکاتب اعدادیه طلبەسنك تربیۀ فکریه واخلاقیەلرینك تکمل واعتلاسنه خادم غایت نفیس مکتوبلردن متشکلدر . قناعت کتبخانەسی طرفندن برصورت مکملەده طبع و نشر ایدیلن بو

رسملی کتاب نومرو : ۲٤ بیلمجه قوپونی

صورت حل

امضا و آدرسی

(۲٤ نومرو) بیلمجه مکافاتی اخذنده ابراز اولنەجق قوپون

آدرس وامضا

Digitized by Google

اثر کزیده قارئلره توصیه ایتمك بزم ایچون مهم بر وظیفه‌در . درت غروش فیأتله هر کتابجیده بولنور.

عشق مرضی

مقتدر و کنج دوقتورلرمزدن ناظم شاکر بکك بالاده‌کی عنوان آلتنده کوزل بر اسلوبله یازلمش مفید بر اثر فنیلری انتشار ایتمشدر. بوتون قارئلرمزه صورت مخصوصه‌ده توصیه ایده‌رز . حائز اولدیغی نفاسته مقابل فیأتی اوچ غروشدر .

بارباروس خیرالدین

بو عنوان بلند و محتشم آلتنده محررین عثمانیه‌دن علی رضا سیفی بك طرفندن تألیف واقبال کتبخانه‌سی صاحبی چالشقان طابعلردن حسین افندی طرفندن نشر ایدیلن و برچوق حقائق تاریخیه‌یی احتوا ایدن اثر نفیسی قارئلرمزه توصیه ایده‌رز . فیأتی بش غروشدر .

ادبی آثار منتخبات غزته‌سی

بونام آلتنده اون بش کونده بر انتشار ایدن بو مجموعهٔ ادبیه‌یی ادبیات مراقلیلرینه توصیه ایده‌رز.

عملی آریجیلق

بو عنوان ایله فرید بك طرفندن غایت نافع بر اثر تحریر و اقتصاد کتبخانه‌سی طرفندن نشر ایدلمشدر. مراقلیلره اهمیتله توصیه ایده‌رز.

قناد

یکی انتشاره باشلایان بو رساله ادبیه‌یی ارباب مطالعه‌یه توصیه ایدر ومظهر موفقیت اولمسنی تمنی ایلرز .

اعلان

دوقتور بحری عصمت بك

کلخانه خسته‌خانه‌سی معلملرندن

قولاق ، بوغاز ، بورون ، خسته‌لقلری متخصصی

بوردو مربیات اذنیه‌سندن دیپلومالی

آدرسی :

باب عالی جاده‌سنده ابراهیم نظیف بك اجزاخانه‌سی فوقنده ایکنجی قاتده‌کی معاینه خانه

بازاردن ماعدا هرکون ساعت آلاتورقه ۷ دن ۱۱ ه قدر مراجعت ایدن خسته‌لری قبول ایدر .

فبوس فطوغرافخانه‌سی

مکملیت — نفاست — اهونیت

Photograhie Phébus

Digitized by Google

دردنجی جلدك فهرستی

مقاله‌لر ومختلف ادبی پارچه‌لر

نومرو ۱۹

۵۳۶ مصاحبهٔ ادبیه : رائف نجدت
۵۵۱ علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق : سعید جمیل
۵۶۷ صباوتده تنمیهٔ اخلاق : نورالدین راح
۵۷۳ حیات دوکونتیلری : امینه سمیه
۵۷۹ شانت قلدر : م . رؤف
۵۸۵ تکافل : محمد حلیم
۵۹۳ روماده مجلس اعیان : . ص
۵۹۹ صلح مؤبد قابلمی : م . .
۶۰۷ مشروطیتدن اول وصکره : ع . ف
۶۱۵ تضاد ، ملی رومان : عزت ملیح
۶۱۹ بیلمجه‌لر ، یکی کتابلر وسائره

نومرو ۲۰

۶۲۶ مصاحبهٔ ادبیه : رائف نجدت
۶۳۷ قادینلره حق : ارطغرل اوغلی
۶۵۵ سه‌ندیقالیزمه دائر : راسم حشمت
۶۶۴ افکار بسیطهٔ مستولیه : بدیع نوری
۶۷۱ حق طلاق : صلاح‌الدین عاصم
۶۷۵ حفظ‌الصحهٔ اجتماعیدن بر یاپراق: نورالدین راح
۶۸۰ لسان : محمد نورالدین
۶۸۶ فرانسه‌ده انتخابات : م . رؤف
۶۹۶ ایکی قورقاق ؛ مضحکه
۷۰۰ مشروطیتدن اول وصکره : ع . ف
۷۰۴ تضاد ملی رومان : عزت ملیح
۷۰۹ بیلمجه‌لر ، یکی کتابلر وسائره

نومرو ۲۱

۷۱۴ مصاحبهٔ ادبیه : رائف نجدت
۷۲۹ قادینلره حق : ارطغرل اوغلی
۷۴۳ علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق : سعید جمیل
۷۵۱ ترقیٔ اجتماعی : بدیع نوری
۷۶۰ ایران ، تاریخ انقلاب : بدیك
۷۸۷ لسان : نورالدین
۷۹۱ استانبول مشروطیتدن اول وصکره: ع . ف
۷۹۵ بیلمجه‌لر ، یکی کتابلر وسائره

نومرو : ۲۲

۸۰۶ ۱۰ تموز . . . : رجائی زاده اکرم
۸۰۷ حق حریت وحاکمیت : احمد ماجد
۸۱۸ فکر انقلاب وانقلابات : بدیع نوری
۸۳۰ بلوطلر پارچالانیرکن : رائف نجدت
۸۳۲ وطن : سلیمان بحری
۸۳۷ اورتویه دوشکون : احمد حکمت
۸۴۶ تشریحخانه‌ده : کلیسلی رفعت
۸۴۸ وطن ایچون : عبیداه اسعد
۸۵۴ قادینلره حق : ارطغرل اوغلی
۸۶۴ تیاترولرمز : عزت فوأد پاشا
۸۷۸ عقده : جمیل سلیمان
۸۸۲ استانبول : ع . ف
۸۸۴ بیلمجه‌لر ، یکی کتابلر وسائره

نومرو : ۲۳

۸۸۸ مصاحبهٔ ادبیه : رائف نجدت
۸۹۶ ایلك کوردیکم کتاب : سعید
۹۰۳ بر قونفرانس : احمد حکمت
۹۰۹ بر مکتوب : رجائی زاده اکرم
۹۱۱ سودای معصوم: عبیداه اسعد

Digitized by Google

٩١٩ سقوط وعفو مسئله‌سی : صلاح‌الدین عاصم
٩٢٧ علوم حیاتیه‌دن بر یاپراق : سعید جمیل
٩٣٤ قادینلره حق : ارطغرل اوغلی
٩٤٧ محصول مطالعه وتتبع : صفوت نزیهی
٩٥٩ خزان ایچنده : سلیمان بحری
٩٦٣ استانبول : ع . ف
٩٦٧ تضاد ؛ ملی رومان : عزت ملیح
٩٧٢ بیلمجه‌لر ، یکی کتابلر وسائره

نومرو : ٢٤

٩٧٦ مصاحبهٔ ادبیه : رائف نجدت
٩٨٦ تشکل ارض : صالح مراد
٩٩٦ ایضاحات : . .
١٠٠٧ دوکون یوق ! : احمد حکمت
١٠١١ بر نمونهٔ انحطاط : بدیع نوری
١٠١٨ محصول مطالعه وتتبع : صفوت نزیهی
١٠٣٤ وطن واحتیاجلری : اسماعیل نورالدین
١٠٤٢ پارس مصاحبه‌لری : فائق صبری
١٠٥٠ تضاد ؛ ملی رومان : عزت ملیح
١٠٥٩ بیلمجه‌لر، یکی کتابلر وسائره

منظومه‌لر

نومرو : ١٩

٥٤٧ یاوز سلطان سلیم . منظوم فاجعهٔ تاریخیه : علی اکرم
٥٦٣-٤ نعشلك اوکنده : سلیمان بحری

نومرو : ٢٠

٦٥٢-٣ وداع : م . رؤف
٦٥٤ کرید : مدحت جمال

نومرو : ٢١

٧٤٠-٢ نیرنك ماهتاب : سلیمان بحری

نومرو : ٢٢

٨٠٢-٥ اون تموز : علی اکرم
٨٤٥ ایکی فداکار : محمد بهجت

نومرو : ٢٣

٩٠٨ اوغلم طوغدیغی کیجه : محمد امین

نومرو : ٢٤

١٠٠٢ آونك سیئات : علی اکرم
٣ نغمهٔ وجدان : نکار بنت
٤ معشوقهٔ ملوله عائد نشیده‌لر : محمد سعدی

رسملر

نومرو : ١٩

قاپده : محمود شوکت پاشانك رنکلی رسمی
٥٣٥ شوکت طورغود پاشا
٥٣٦ متوفی انکلتره قرالی یدنجی ادوار
٥٣٧ صرب قرالی برنجی پیه‌ر
٥٣٨ سرکه‌جیده قرال پیه‌ره انتظار
٥٣٩ قرال پیه‌رك سرکه‌جی موقفنه مواصلتی
٥٤٠ ذات پادشاهی ایله قرال پیه‌ر، سرکه‌جیده
١ « « « « طوله‌باغچه سراین
٢ « « « « بر آرابه‌ده
٣ ولی عهد حضرتلریله قرال پیه‌ر
٤ قرال پیه‌رك شرفنه اجرا اولنان رسم کچید
ذات شاهانه ایله قرال تماشا ایدرلرکن ٢ ر
٥ رسم کچیدده اطفائیه آلایی ، ذات شاهانه ا
قرالك حریت ابدیه تپه‌سنه مواصلتلری ٢ ر
٥٥١ رسم کچیدده طوپجی عساکری
٢ « « مکتب حربیه طلبه‌سی
٣ « « سواری عساکری
٤ صرب قرالنك اقامتنه تخصیص بیورلا
مراسم دائره‌سنده بر صالون
٥ مراسم دائره‌سنده بر صالون قپوسی
٦ متوفی یدنجی ادوارك صوك فوطوغرافی، ادوا
قرال ژورژ وپرنس ادوار ٢ رسم
٧ برلینده عسکری بالون تجربه‌سی
٨ باقتریولوغ نورالدین راح بك
٩ روسچقده صفوتی وقعه‌سی مقتوللرینك جناز
الایی
٥٦٨ المانیانك مادرید سفیری متوفی موسیو تاتنباخ
٩ موسیو تاتنباخ وزوجه‌سی

Digitized by Google

٥ مصرده اهراملرده سقوط ایدن بر طیاره‌نك
انقاضی نقل اولنورکن
اهراملرده‌کی مسابقه‌یه داخل اولان (۱)
نومرولی طیاره
۳۰۰۰ بیك فرانغه صاتیلان بر آرسلان
اوتوموبیل قضالرینه قارشو اختراع اولنان بر آلت
مصر حزب الوطنی جمعیتی رئیسی محمد فرید بك
حبش ولیعهدی پرنس لیجی یاسون
اسپانیا رئیس وکلاسی موسیو قانالایا، معارف
ناظری موسیو رومانونه‌س
٥ شانتقلەر مؤلفی روستان، خروس وطاووق
قیافتنده اقتور واقتریسلر ۳ رسم
دانیمارقه‌لی پرنس قریستیان . پارسده
شاری زاده فریق اسماعیل پاشا
آیدین مبعوثی محمد عبیداه افندی
چاقرجه‌لی‌یی تعقیبه مأمور بر مفرزۀ عسکریه
وضابطان ۲ رسم
چاقرجه‌لی عونه‌سندن مقتول دلی احمده عائد ۲ رسم
المانیا ایمپراطوریله خدمت عثمانیه‌ده بولنان
بیکباشی مووت بکك محاوره‌سی
المانیا ایمپراطورینك اسکی محاربانده ابراز شجاعت
ایدن المان وطن پرورلرینك اوکندن مروری
٥ پارسده طلبه نمایشی
استراسبورغ هیکلی اوکنده طلبه‌نك تعظیماتی،
نمایشلرده چوجقلر ۲ رسم
پارس فیضاننده منهدم اولان بربنانك انقاضی
انکلیز ضابطانندن متشکل برفوت بول قلوبی
٦ شانژی واپوری قضاسنده غرق اولان مادام
لاپارات . شانژی قضاسندن صکره واپور
قومپانیه‌سنك اداره‌سی اوکنده اهالینك تهاجمی
فلاکتزدکانی تخلیصه کیدن قالوادوس واپوری،
مغروقیندن موسیو دوفور ۲ رسم
مغروقیندن اوچ کشی . مارسلیاده ترانس
آتلانتیق قومپانیه‌سی اداره‌خانه‌سنده علامت
ماتم ٤ رسم
مغروقیندن اوچ کشی ۳ رسم
فرانسه‌ده ایکی اعیان اعضاسنك دوئللوسی
٥ دوئللوده مجروح اولان اعیاندن موسیو لن تیلباق،
دوئللویی تماشا ایدن غزته‌جیلر ۳ رسم
٨ مادرید قارناواللرینه عائد اوچ رسم
٩ نیس قارناواللرینه عائد ۳ رسم
٦١١ پارسك صوك موده مینی مینی قادین شاپقه‌لری

نومرو : ۲۰

قاپده صدر اعظم حقی پاشانك رنكلی بر رسمی
٦٢٥ انکلتره قرالی بشنجی ژورژ حضرتلری
٦ صدای ملت سر محرری احمد صمیم بك مرحوم
٧ حربیه نظارتی مستشاری فؤاد پاشا
٨ تربیۀ اراده مؤلفی دوقتور ادهم بك
٩ ارناوودلغه سوق اولنان صامسون ردیف
آلایی قوماندانی میرالای حلمی بك . تجربه
قائممقامی اولوب یمن اشقیاسنه اسیر دوشه‌رك
بالاخره تخلص اولنان ضیاءالدین افندی
٦٣٠ انکلتره قرالی بشنجی ژورژ ایله زوجه‌سی
ومخدومی پرنس دوغال
١ یدنجی ادواردك زوجه‌سی قرالیچه الکساندرا
٢ متوفی یدنجی ادواردك مختلف وضعیتلری ۱۰ رسم
٣ برمینغهام بلدیه دائره‌سنده علامت ماتم
٥ قرال ژورژك چوجقلری
٦ یدنجی ادواردك جنازه آلاینده دول اجنبیه
عسکری مرخصلری
٧ یدنجی ادواردك مدفنی
٨ یدنجی ادواردك جنازه آلایی، متوفانك بیکریله
کوبکی مراسمده اشتراك ایتدیریلیور
٩ یدنجی ادواردك جنازه آلاینده حکمداران
وپرنسلر
٦٤٠ یدنجی ادواردك نعشی وستمنستر کلیساسنه
ادخال ایدیلیرکن
٣ یدنجی ادواردك جنازه‌سنی تعقیب ایدن بعض
حکمداران
٤ یمندن عودت ایدن طابورلرك امرا وضابطانی
٦ برلینده یوز بیك کشیلك بر نمایش
٧ نمایشلرده ۲۰۰,۰۰۰ الهواده!
٨ پارسده سنه‌غال عسکری ضابطانی
٩ العدل صاحبی صفابك . پارسده سنه‌غال عساکری

Digitized by Google

٦٥٠ رایشتاغ رئیس جدیدی موسیو لوویچ
١ برمیلیاردر ایله ازدواج ایده‌جك اولان مادام قاوالیه‌ری
٦ مشهور غلادستون
٧ ویانه بلدیه رئیسی متوفی دوقتور لوکر
٩ مادام طاو ، پارسده
٦٦٠ مولهایم شمندوفر قضاسی
١ قضاده خرد وخاش اولان واغونلر ٢ رسم
٥ یوزلرجه انسانلرك محوینه سبب اولان بر بالو قضاسنه عائد ٢ رسم
٦ خصوصی رسامنز آغایان افندی
٨ ٨٠ مترو ارتفاعدن برلینك فوطوغرافنی آلان بر مادموازل
٩ ٥ یاشنده خارقه نما بر قیز - کمان وپیانو چالار فرانسز ، انکلیز ، اسپانیول وایتالیان لسانلرینی غایت کوزل سویلر بر ذکای مستثنا
٦٧٠ پارسده پوتی‌پاله‌ده جسیم بر ساعت
١ شمندوفرلر قرالندن طول قالان مادام هاریمان
٢ ایتالیانك یکی رئیس وکلاسی موسیو لوزاتی
٣ ٧٦ سانتیمتره بوینده برفرانسز قرعه نفری
٤ صفوتی وقعه‌سنده مقتول دوشنلرك جنازه آلایی
٥ صفوتی وقعه‌سنده مقتول دوشنلرك ایسوه‌تی کلیساسی اوکنده نعشلرینك صورت تشهیری
٦ پرنس دوموناقو طرفندن تأسیس ایدیلان بحر محیط موزه‌سی
٧ بحر محیط موزه‌سنك رسم کشادی مناظری ، ٢ رسم
٨ « « « سی ریختمنده مزین بر واپور
٦٨٠ المانیا ایمپراطورینك برادری پرنس هانری
١ برلینده کشاد اولنان فرانسه صنایع نفیسه سرکیسنه عائد ٢ رسم
٢ صنایع نفیسه سرکیسنده بر صالون
٣ « « « ژوری هیئتی
٥ قامبریچ واوقسفورد دارالفنونلری طلبه‌سی طرفندن اجرا اولنان قایق یاریشلری
٧ فرانسه‌ده انتخابات کورلتیلری : سن شامون استاسیوننده انتظار ، موسیو بریین منتخبلریله مصاحبه ایدییور ، ٢ رسم
٨ بریان بر ضیافت اثناسنده ایراد نطق ایدرکن طیشاریده زواللی پولیس مدیری پارالانیور ! ٢ رسم
٦٨٩ بریانك طرفدارلریله آنارشیستلر اره‌سند... منازعه ، بریان یومروقلرینی کوستره‌رك... نطقنده دوام ایدییور ، ٢ رسم
٦٩٠ حق انتخابه مالکیت ایچون اوغراشان فرانسـ... سوفرازه‌تلری
١ سوفرازه‌تلردن مادام اودو وهوبرتین ٢ ر...
٢ سوفرازه‌تلردن مادام نللی ، مادموازل آربا... ٢ رسم
٣ سوفرازه‌تلردن مادام دوران
٤ نیچون انتخاب ایتمسین ؟ (تابلو)
٥ سوفرازه‌تلرك بر تابلوسی

نومرو : ٢١

قاپده چقانیك بوغازنده ... اوچ رنکلی تابلو
٧١٣ موناقو پرنسی البر
٥ ولیعهد سلطنت یوسف عزالدین افندی حضرتلر...
٧ داماد فرید پاشا حضرتلری
٨ پارسده ولی عهد حضرتلرینه غارده انتظار...
٩ چین هیئت مرخصه‌سی پارسده ، یدنجی ادوارك جنازه‌سنی حامل ارابه سراین... چیقارکن ٢ رسم
٧٢٠ چین هیئت مرخصه‌سی فرانسز عسکر... مانوره‌لرنده
١ یدنجی ادوارك جنازه‌سنده بولنان فرانسز هیئتی ٣ رسم
٢ متوفی یدنجی ادوار ایله عائله حکمداری... منسوب پرنس وپرنسسلر
٣ ادوارك یوم وفاتنده لوندره بورسه‌سنده ازدحا...
٤ یدنجی ادوارك وفاتی اوزرینه قاهره‌ده اجر... اولنان مراسم مخصوصه وآیین
٥ مراسم مذکوره‌یه اشتراك ایدن انکلیز عسکر... وتبعه‌سی
٦ قرال ژورژ ، هندستانده قپلان آونده ...
٨ قرال ژورژ ، مصرده منسوب اولدیغی ... انکلیز طابوری ضابطانیله
٩ قرال ژورژ وزوجه‌سی وولی عهد ٢ ر...
٧٣٠ قرالیچه ماری
١ ادوارك جنازه‌الاینه عائد ایکی رسم ووستمنـ... کلیساسی

Digitized by Google

٢ كاغدخانه‌ده عسکری آت یاریشلری
٣ « « « « ٢ رسم
٤ کرید فاجعه‌لری — کرید پالیقاریالری طرفندن شهید ایدیلان مرحوم عثمان قوره‌ذا کینك نعشی
٤ کرید فاجعه‌لری — کرید پالیقاریالری طرفندن شهید ایدیلان مرحوم حسین صو پاشا کینك نعشی
٧٤٤ ایکنجی عصر میلادی‌یه عائد برانسان اسکلتی
٥ پارسده کشاد اولنان فیزیوتراپی قونغره‌سی ٢ رسم
٦ هالله‌ی ییلدیزی حقنده تدقیقاتده بولنمق اوزره تنه‌ریف اطه‌لرینه کیدن موسیو ژان ماسقار
٧ لوندره — مانچستر مسابقهٔ هوائیه‌سی، پولهان اوتوموبیلدن اینرکن
٨ موسیو روزوه‌لتك پارس سیاحتی، روزوه‌لت واغونده
٩ موسیو روزوه‌لت انوالید سراینده
٧٥١ موسیو روزوه‌لت فرانسه عسکری مانوره‌لرنده ٢ رسم
٢ مانچستر مسابقهٔ هوائیه‌سی ٢ رسم
٣ نیس مسابقهٔ هوائیه‌سی، اولیسلاغرك صویه سقوطی ٢ رسم
٤ نیس مسابقهٔ هوائیه‌سی، روسیه‌لی افیموف هواده
٥ پارسك صوك موده‌لری ٣ رسم
٦ موسیو روزوه‌لت طیار دوبونه‌یی سیرایدرکن
٧ دوبونه هواده، دوبونه والده‌سیله قوجاقلاشیرکن
٧٦٠ ایران مشروطیتنك مؤسسی مرحوم مظفرالدین شاه، مجاهد حریت ستارخان، شاه ایران احمد قاچار حضرتلری، سپهدار، سردار اسعد، نائب السلطنه عضدالملك، صمصام السلطنه، مجاهد حریت باقر خان ٩ رسم
١ باقر خان ایله ستار خان وافراد معیتلری
٢ مجاهدین حریتدن یفرم خان زنجانه عزیمت ایدرکن
٣ ستار خان ایله باقرخانك غروبلری ٢ رسم
٤ قزوینده قتل اولنان ایکی مستبدك تشهیری، طاشناکسیون فرقه‌سنه منسوب حریت فدائیلرندن برمقتول
٥ طهران مجاهدین حریتدن جهانکیر قومیته‌سی
٦ کیلان مجاهدلری
٨ طهرانده آتابك پارقنده خسته‌خانه ومجروحین ٢ رسم
٩ مجروحین وسیار خسته‌خانه هیئتی
٧٧٠ تخریب ایدیلان رشت حکومت دائره‌سی
١ قزوینده اشکنجه آلاتی احراق اولنیور
٢ بختیاریلرك طوبجی طاقمی، شاه مخلوعك امریله صلب اولنان شهید مغفور اسماعیل خان ٢ رسم
٤ ایران عساکر ملیه‌سی
٥ باغ شاهده شهید ایدیلان (صوراسرافیل) غزته‌سی مدیری میرزا جهانکیرخانك مزاری اوکنده
٦ ارتجاعیوندن صنیع حضرتك صورت اعدامی
٧ ارتجاعیوندن میرهاشمك صورت اعدامی
٨ طهرانك فتحندن صکره سردار اسعد ایله سپهدار
٩ جلوس شاهیده نائب السلطنه ایله وزرا
٧٨٠ ایران مجاهدین حریتندن یفرم خان
١ کلستان سراینده جلوس شاهی ورسم تعظیم
٢ ایران پارلمنتوسنك رسم کشادی منظره‌سی ٢ رسم
٣ ایران پارلمنتوسنك رسم کشادی کونی طهرانده سرور وشادمانی
٤ طهران مناظرندن: امین السلطان کروانسرایی
٥ طهران مناظرندن: برپنایر، برچارشو ٢ رسم

نومرو : ٢٢

قاپده احمدرضا بکك رنکلی رسمی
٨٠١ مدحت پاشا مرحوم، کاتب خصوصیسنك اوقودیغی غزته‌یی دیکلرکن
٩ بیوك رشید پاشا مرحوم
٨١١ پادشاه مشروطیتپرورمز سلطان محمد خامس حضرتلری
٣ محمود شوکت پاشا
٥ ١٠ تموزك بیوك وفداکار قهرمانی نیازی بك
٧ « « « « « انور بك
٨ مجلس اعیان اعضاسندن سامی پاشا
٩ « « نصوحی بك
٨٢٠ محترم مبعوثلرمز: حسین جاهد بك - استانبول، فائق بك - ادرنه، رضا بك - ارضروم،
١ ابراهیم بك - ارغنی، رضا بك - اشقودره، صدقی بك - آیدین

Digitized by Google

٢ ابراهیم افندی-ایپك ، سلیمان افندی- بایزید، عارف بك - بتلیس، فوزی افندی - بروسه،

٣ یوسف شتوان بك - بنغازی ، زکی افندی - بولی،رضابك -بیروت، عارف‌عصمت‌بك - بیغا

٤ صبری افندی - توقاد ، بویاجیان افندی - تکفور طاغی، نائل بك - جانیك

٥ طه‌افندی-حکاری،بها بك. آرتین‌افندی-حلب

٦ رضا بك ، آکاه بك - درامه ، فیضی بك- دیاربکر

٧ رحمی‌بك، هونه‌ئوس افندی، ارتاس‌افندی - سلانیك

٨ قره‌صو افندی - سلانیك، واموافه افندی - سرفیجه

٩ حسن فهمی افندی - سینوب ، محمد عجلانی افندی - شام

٨٣٤ عبدالرحمن بك شام ، علی افندی - عسیر ، اسعد افندی - عکا

٥ شفیق افندی - قره‌سی ، سعید بك ، روحی بك - قدس

٦ سعید بك - قدس . رضا بك - قیر شهری

٨٤٠ الکساندر افندی - قوصوه ، سالم افندی ، مصطفی افندی- قونیه، نارلی‌افندی-کلیبولی، مهدی افندی - کربلا

١ بهجت بك - کنغری ، ابراهیم لطفی پاشا - کموشخانه ، عارف بك - کوملجنه ، عبدالله عزمی‌افندی- کوتاهیه، رأفت‌افندی- منتفك.

٨ خلیل بك - منتشا ، سعید بك - ماردین ، عبدالقادر افندی - مدینه، تقی بك - کوریجه

٩ آصف بك - مناستر ، علی بك - ایپك ، صورلا افندی - یانیه

٨٦١ جمعیت خفیه‌یه انتسابندن طولایی توقیف ایدیلان سینوب مبعوثی رضا نور بك

٣ احمدرضابك طرفندن بکقوز قصرنده ویریلان ضیافتده مبعوثان کرام طعام ایدرلرکن

٤ بکقوز قصرنده‌کی ضیافت : سعید ، حسین حلمی پاشالرله احمد رضا ونوری بکلر- طعام ایدرلرکن

٥ بکقوز ضیافتده مبعوثان کرام

٧ بکقوز قصرنده‌کی ضیافتده وکلا ومبعوثان

٨ فرانسه رئیس جمهوری‌رأی پوصله‌سنی بالذات انتخاب صندوغنه آتمغه کیدرکن

٩ برلین اختلالی منظره‌لرندن

٨٦٠ آیدین یکی بازار اهالیسنك جمع ایلدکلری دونما اعانه‌سنی بوز طوغانه ایصاللری

١ دونما اعانه‌سنه ٥٠ لیرا اعانه ویرن آیدین یکی بازاری اشرافندن حاجی حافظ افندی

٤ مدینهٔ‌منوره‌ده کشاداولنان‌اتحادمکتبی‌طلبه‌سی

٥ مدینهٔ منوره جوارنده بدوی چوجقلرینه مخصوص کشاد اولنان برهان اتحاد مکتبی طلبه‌سی

٨ بلغارستانده تاتار بازارجق قصبه‌سنده اسلام مکتبی طلبه وطلباتیله هیئت تعلیمیه‌سی

٩ یدنجی ادواركوفاتنده عرض‌ماتم ایتمك‌اوزره مراسم مخصوصه ایله سرایك اوکندن کچن انکلیز چوجقلری

٨١٢ بطرس پاشانك قاتلی (وردانی) نك اعدامی علیهنده نمایشلر یاپان قاهره مکتب حقوقی طلبه ومعلمینی

٣ (وردانی) نك حکم اعدامی علیهنه نمایشلر یاپان قاهره دارالمعلمینی طلبه وهیئت تدریسیه‌سی

٥ شباب وانجذاب — تابلو

نومرو : ٢٣

قاپده بارباروس خیرالدین پاشا مرحومك رنکلی رسمی

٨٨٧ کمال زاده اکرم بك

٩ دوقتور بهاءالدین شاکر بك

٨٩٠ عثمانلی سیاحلری پارسده بولونیاده

١ ١٠ تموز بحری رسم کچید مناظرندن

٢ » » » » » »

٣ » » » » » »

٤ ١٠ تموزشنلکلرندن - ساقزده‌مراسم‌مخصوصه

٦ ساقزه مأمور بافره غانبوطی

٧ کریدمجلس عمومیسی اعضای مسلمه‌سی قرداشلرمز

٨ آرناوودلق اصلاحاتندن : ایپك جوارنده اسلحهٔ حربیه‌نك طوپلانمسی

٩ ایپك متصرفی سلاح طوپلارکن ..

Digitized by Google

٩٠٠ ايپكده دەچان‌مناسترنده بر مفرزۀ عسكريه ، محمود شوكت پاشا ، قوصوەده ٢ رسم

١ استوق قريه‌سنده - ايپك متصرفی ايله رفاقتنده‌كی ضابطان

٢ مرتب اردو شهداسی قبرستاننده زيارت

٤ دونمای عثمانی معاونت مليه جمعيتی طرفندن اشترا اولنان (باربا روس خيرالدين) زرهليسی

٥ طورغود رئيس زرهليسی

٦ فاس اردوسنده ترك هيئت عسكريه‌سی

٧ فاس، خيانی اردوكاهنده ترك هيئت عسكريه‌سی

٩١٠ مجلس اعيان اعضای كرامی، ويلبرو شمندوفر قضاسنده خرد و خاش اولان لوقوموتيفك منظره‌سی ٢ رسم

٢ ويلبرو شمندوفر قضاسی - قضادن صكره خطك تعميری

٣ ويلبرو شمندوفر قضاسی - محل فلاكتدن مجروحينی نقل ايدن بر ترن

٤ بلغارستان قرالنك پاريسی سياحتی - قرالك ورودينه منتظر اهالی

٦ قرالك پاريس بلديه دائره‌سنه مواصلتنده اجرا اولنان احترامات عسكريه

٧ موسيو فاليه‌ر ايله فردينانده برآرابه‌ده

٨ بكاربكی قصر همايوننده اعيان ومبعوثان كرامه كشيده بيوريلان ضيافت سنيه - ذات حضرت پادشاهی ايله معيت سنيه‌لرنده بولنان بعض ذوات

٩٢٠ ذات شاهانه‌نك قصر همايونلرينه مواصلتلری

١ ذات شاهانه‌نك عودت سنيه‌لری

٢ ضيافت سنيه‌يه مدعو بولنان ذوات قصر همايون باغچه‌سنده

٣ ضيافت سنيه‌ده بر طعام صفره‌سی

٨ مارسليا ليمان عمله‌سنك غره‌وی - ٣ رسم

٩ مادريدده اشتعال ايدن بر بومبا ايله تخريباتی

٩٣١ اوده‌مشده چته‌لر قانوننك تطبيقنه مأمور ديوان حرب هيئتی

٣ استانبول نمونه مكتبی طلبه ومعلمينی

٥ اورله‌آنده ژان دارقك سنۀ دوريه‌سی مراسمی - پاپاسلر ژان دارقك بايراغنی طاشيورلر ، مراسمده كليسا مغنی چوجقلری ، فرانسز عسكری طرفندن سنجاغك مرورنده اجرا اولنان احترامات عسكريه ٣ رسم

٦ ژان دارقك هيكلنه وضع اولنان چلنك

٧ آرژانتين حكومتنك يوزنجی سنۀ دوريه‌سی مناسبتيله آرژانتين تبعه‌سنك پاريسده اجرا ايتدكلری مراسم ٢ رسم

٩ پاريس طب فاكولته‌سنده وقوعه كلان عربده - فاكولته‌نك ژاندارمه‌لر طرفندن تخليه‌سی ، ژاندارمه‌لرك فاكولته‌يه عزيمتلری ، فاكولته حواليسنده عسكری بر منظره ٣ رسم

٩٤٠ قونيه واليسی عارف پاشا ايله ولد چلبی افندی

١ ويدين مكاتب اسلاميه‌سی معلملری

٣-٢ سلانيك ديلسزلر مكتبی طلبه ومعلمينی ٢ رسم

٤ مصرده افراد عسكريه‌نك قشله آلولرنده طعام ايتملری

٥ مصرده هجين سوار عسكری مفرزه‌لرندن بری

٨ پاريسده چيچك بايرامی شنلكلرندن - قويروقلی ييلديز آرابه‌سی

٩ چيچك محاربه‌سنده بر آنجيم (ميس آنناهيلد)

٩٥٢ پاريسك اك صوك البسه نمونه‌لرندن

٣ خدمۀ خاصۀ شاهانه ضابطان وافرادی .

٥-٤ ارمنی وطنداشلرمزك يدی قوله ارمنی خسته‌خانه‌سی باغچه‌سنده اجرا ايلدكلری شنلكلر

٦ آناطوليده مدرسه حياتی - درس ويريليركن

٧ پاريسده ويقتورهوغو نامنه مركوز مصنع بر آبده

نومرو : ٢٤

قاپده ماليه ناظری جاويد بكك رنكلی رسمی

٩٧٥ استاد محترم سعيد بك افندی

٧ برای تحصيل ويانه‌يه عزيمت ايدن شهزاده عمر فاروق افندی حضرتلری

٨ اتحاد وترقی جمعيتی مرخص مسئولی ع. ناجی بك

٩ مستشرقيندن دوقتور پروله ويلوش جنابلری

٩٨٠ اوقاف محاسبه‌جيسی عبدالمجيد ثابت بك افنديك ايكی رسمی

١ ايزبون اختلالی اوزرينه فرار ايدن پورتكيز قرالی مانوئل

٢ مجلس اعيان اعضاسندن نوری بك

٣ « « « حليم بك

٤ اطه‌لر قائمقامی اسماعيل جانبولاد بك

٧ ١٠ تموزده قاهره‌ده اوزبكيه باغچه‌سنك مدخلی

٩ « « « باغچه‌سنده نطق ايرادينه مخصوص محل

Digitized by Google

۹۹۰ بروکسل سرکیسی حریقی - سرکی دائره‌لری طعمهٔ لهیب اولورکن
۱ بروکسل سرکیسی حریقی - بلچیقا شعبه‌سنك منظرهٔ فجیعه‌سی
۲ بروکسل سرکیسی حریقی - بلچیقا ، فرانسز وانکلیز شعبه‌لرینك بقایاسی
۵ طب فاکولته‌سی معلمینی وبو سنه نشأت ایدن مأذونین
۷ آماسیه مبعوثی اسماعیل حقی پاشانك دور سابقده فرارینی تسهیل ایتمش اولان قپودان مارقو دابسه‌ویچه اهدا ایلدکلری برتابلو .
۸ موسیو مارقو دابسه‌ویچ ، اسماعیل حقی پاشانك فرارینی تسهیل ایتمش اولان وطنپروراندن شوکت بك ۲ رسم
۹ توراقلرك قائدی فرانسز عسکری مانوره‌لرینی تماشا ایدرکن
۱۰۰۰ قائد موسی‌نك معیتی ارکانندن بری مانوره‌لری تماشا ایدرکن
۱ قائد موسی
۵ قاسلده رسم کچید — اسکی محارباته اشتراك ایتمش آلمان وطنپرانك آلمانیا ایمپراطورینك اوکندن مروری
آلای سنجاقلرینك مروری ۲ رسم
۶ قاسلده رسم کچید — متقاعدین عسکریه ایمپراطورك حضورندن کچرکن .. ایمپراطور ایله پرنس اوسقار عسکرك اوکندن کچرلرکن
۱۰۱۱ قالیتری حرکت ارضنده خراب اولان بعض مبانی
۲ انکلتره‌نك فولکستون کوزللك مسابقه‌سنده برنجیلکی قزانان میس کی‌درلینغ
۳ فولکستون کوزللك مسابقه‌سنده مکافات مکافات قزانان قیزلر
۴ پلوییوز تحت البحر سفینه‌سی مغروقلرینك جنازه آلایی
۵ پلوییوز تحت البحر سفینه‌سی مغروقلرینك جنازه آلایی ۲ رسم
۸ بلچیقا قرالی پارسده — رسم کچیددن عودت
۹ موسیو فالیه‌ر ایله قرالیچه الیزابت و قرال آلبر ایله مادام فالیه‌ر قول قوله
قرال ایله رئیس جمهور آرابه‌ده ۲ رسم
۱۰۲۰ اون درت تموز شنلکلری - لونشانده رسم کچید
۱ » » » » »
۲ موسیو فالیه‌ر برآلای سنجاغنه لژیون دونور نشانی تعلیق ایدرکن
۵ مکتب حقوق معلمین ومأذونینی
۷ ایچنده‌کی درت کشی ایله سقوط ایدرك خرد وخاش اولان برآلمان بالونی
۸ اسپانیاده بیلبائو معدنلرنده غره‌و
۹ تعطیل اشغال اثناسنده معدنلر
۱۰۳۰ اسپانیا عسکری - معدنلرده
۱ » » »
۲ مادموازل سه‌سیل سوره‌ل - آرسلانلر آره‌سنده
۴ آرژانتین رئیس جمهوری موسیو سائه‌نس پارسده .
۵ موسیو سائه‌نس وموسیو بریان
۶ ویرژینی حکومتلری مرخصلری - ورسای مدخلنده
۷ ورسایده واشینغتونك هیکلی
۹ یمن فجایعی — دوچار قحط اولان برعائله
۱۰۴۳ پارسده لوئی لوغران مکتبی - منظرهٔ خارجیه
۴ لوئی لوغران مدیری موسیو فرته
» » مدیر معاونی موسیو بریبول
۵ » » اعدادیسنده داخلی باغچه
۸ » » » » تنیس اویونلرینه مخصوص برآولو
۹ لوئی لوغران اعدادیسنك یتاقخانه‌لرندن برینك منظرهٔ داخلیه‌سی

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

nia

Digitized by Google